

Holy Bible

Aionian Edition®

Pathien Lekhabu Inthieng Chongtung Thar
Sakachep Bible

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as “ The Purple Bible ”

Holy Bible Aionian Edition ®

Pathien Lekhabu Inthieng Chongtung Thar
Sakachep Bible

CC Attribution NoDerivatives 4.0, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 2/21/2024

Source copyright: CC Attribution 4.0

The Word For The World International, 2017

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/11/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Takechep at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation*! What is an *un-translation*? Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aiōdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aiōdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is eternal! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to eternal life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

NEW TESTAMENT

Matthew	11
Mark	35
Luke	51
John	73
Sinthongei	92
Rom	115
1 Korinth	125
2 Korinth	136
Galatia	143
Ephesi	147
Philipi	151
Kolossa	154
1 Thessalonika	157
2 Thessalonika	160
1 Timothy	162
2 Timothy	165
Titus	168
Philimon	170
Hebrew	171
Jakob	179
1 Peter	182
2 Peter	185
1 John	187
2 John	190
3 John	191
Jude	192
Chongphuong	193

APPENDIX

Reader's Guide

Glossary

Maps

Destiny

Illustrations, Doré

NEW TESTAMENT

Jisua'n, "O Pa, ngâidam ngei roh, imo an tho an riet loi kêng," a tia.

Hanchu taruo sânin a puon an insemá.

Luke 23:34

Matthew

1 Hi ngei hih Abraham jâisuon, David jâisuon Jisua Khrista richibulngei an ni. **2** Abraham renga Rêng David tena, anuoia anghin richibulngei hah adônin mintâng ani: Abraham'n Isaac a neia, Isaac'n Jakob a neia, Jakob'n Judah le a lâibungngei a neia; hanchu Judah'n Perez le Zerah a nei ngeia, (an nu chu Tamar ani) Perez'n Hezron a neia; Hezron'n Ram a neia, Ram'n Amminadab a neia, Amminadab'n Nahshon a neia; Nahshon'n Salmon a neia; Salmon'n Boaz a neia, (a nu chu Rahab ani) Boaz'n Obed a neia, (a nu chu Ruth ani) Obed'n Jesse a neia; Jesse'n Rêng David a nei ani. **6** David zora renga Israel mipui ngei Babylon suoka intânga an om tena anuoia anghin an richibulngei hah adônin mintâng ani: David'n Uriah lômnu leh Solomon a neia; Solomon'n Rehoboam a neia; Rehoboam'n Abijah a neia; Abijah'n Asa a neia; Asa'n Jehoshaphat a neia; Jehoshaphat'n Jehoram a neia; Jehoram'n Uzziah a neia; Uzziah'n Jotham a neia; Jotham'n Ahaz a neia; Ahaz'n Hezekiah a neia; Hezekiah'n Manasseh a neia; Manasseh'n Amon a neia; Amon'n Josiah a neia; Josiah'n Jehoiachin le a lâibungngei a nei ngei ani. **12** Hanchu, Babylon suoka an intâng suonûk renga Jisua suok tena hi anuoia anghin richibulngei adônin mintâng ani: Jehoiachin'n Shealtiel a neia; Shealtiel'n Zerubbabel a neia; Zerubbabel'n Abiud a neia; Abiud'n Eliakim a neia; Eliakim'n Azor a neia; Azor'n Zadok a neia, Zadok'n Achim a neia; Achim'n Eliud a neia; Eliud'n Eleazar a neia; Eleazar'n Matthan a neia, Matthan'n Jacob a neia; Jacob'n, Joseph, Mary inneipui hah a neia; ha Mary renga han Jisua Messiah an ti hih ajuong inzir ani, **17** Masikin, Abraham renga David tena ruol sômleiminli ania; David renga Babylon tieng suoka an tuong ngei tena ruol sômleiminli ania; ma renga hah Messiah ânzir tena ruol sômleiminli ani. **18** Mahih Jisua Khrista ajuong inzir tie chu ani. A nu Mary hah Joseph han ava bieka, in-annei mân, Ratha Inthiengin nâi a vonga, **19** Joseph hah zoratina mi diktak ani sikin mipui rietin Mary hah mâimôkshak rang nuom maka; masikin inrûktên an inbiekna setin mâkchien rangin a mintuo ani. **20** Hima roi hah a mindon lâitakin, a ramangin Pumapa Vânfirton inkhat a kôm a juong inlâra, a kôm han, “Joseph, David jâisuon, Mary hih lômnua nei rang chi no roh. Amanu nâivong hih Ratha Inthieng renga kêng ani. **21** Amanu han Nâipasal nei a ta, male a riming Jisua ni phuo rang ani. Ama han a mingei an nunsienangei renga a sanminring ngei rang sikin,” a tia. **22** Atûn hin Pumapa'n dêipu manga a lei mišr hah adikin ahong tung theina ranga hima ngei murdi hih ahong oma, **23** “Dôngmate inthienghie hah inrâi a ta nâipasal nei atih, male a riming Immanuel phuo an tih,” (ma omtie chu, “Ei kôm Pathien aom tina ani.”) **24** Masikin, Joseph ânthoi lehan, Pumapa vânfirtonin a tie anghan, Mary hah lômnûn a nei zoi. **25** Aniatachu, a nâivong hah

a nei mâka chu ompui mah. Hanchu, Joseph'n a riming hah Jisua a phuo zoi ani.

2 Rêng Herod ânlal lâihan Judea rama Bethlehem khopuia Jisua ajuong inzira. Ânzirsuok, harengan, ârsi tienga lekha inchû ngâi mivârngei senkhat nisuotieng renga Jerusalema an juonga **2** “Khotieng mo Judangei rêng ajuong inzir nâitesen hah a om? Nisuo tienga ama ârsi kin mua, ama chubaimûk rangin kin juong ani,” an tia. **3** Ma roi hah Rêng Herod'n a rietin chu, a mulungîng sabaka, Jerusalema mi murdi khom an mulung âjing sa ani. **4** Ochaisingei le Balam minchupungei murdi munkhatin a koibûm ngeia, an kôm han, “Khotieng mo Messiah ânzir rang?” tiin a rekel ngeia. **5** Hanchu, anni han a kôm, “Judea ram Bethlehem khopuia,” tiin an thuona, Dêipu'n hi anghin a lei mizieka: **6** “Judah ram sûnga Bethlehem, nangma Judah khopuilengei lâia achîntak ni tet mak che; na sûng renga ruoipu alân zir rang ani, ki mi Israelngei ruoi rangpu hah.” **7** Masikin Herod'n nisuo tienga mivârngei hah a koi ngeia, ârsi ânlang zora tak hah anni renga a man theina rangin inrûktên ântongpui ngei zoi. **8** Hanchu hi chong hih bê'n anni hah Bethlehem'a a fir ngei: “Se unglâ, nâite hah asadimin va rok unglâ, nin mûn chu mi hong ril nôk roi, masikin keima khom ama chubaimûk ke se theina rangin,” a tia. **9** Hanchu an mâka, male an lampuia an sea, nisuo tienga ârsi dên hah an mu nôka. Arsi hah an mûn chu an râiasân sabaka, idôr taka râiasân mo an ni zoi! Nâite omna chung ridin aphâk mâka chu inngam loiin an moton a ruoi ngei banga. **11** Insûnga an va lûta, male a nu Mary leh nâite hah an va mua, khûkinbilin chubai an mûk zoi. Neinunpêk ranga an chôî, rângkachak, bero le myrrh (murrah) an kaisuo, a kôm an pêk zoi. **12** Hanchu, Herod kôm tieng se nôk khâiloi rangin an ramangin Pathien'n inningna a pêk ngei sikin lampui danga an ram tieng an kîrnôk zoi. **13** Hanchu, anni ngei hah an mâk suole chu, Pumapa vânfirton inkhat Joseph kôm ramangin ajuong inlâra, a kôm han, “Herod'n nâite that rangin a rok rang kêng. Masikin inthoi inla, nâite le a nu hah tuong inla, Egypt rama rotpui ngei roh, hong nôk rangin nang ki ril mâka chu mahan omchien roi,” a tia. **14** Joseph ânthoia nâite le a nu a tuong ngeia, hani jân renghan Egypt ram an pan kelen zoi. **15** Herod thi mâka chu mahan an omchien zoi. Pumapa'n dêipu bâia, “Ka nâipasal chu Egypt ram renga ko koi suok,” a lei ti hah ajuongtung dikna rangin maha ahong om ani. **16** Herod'n nisuo tienga mivârngei han an huong ti a rietin chu a ningathik sabaka. Mivârngei kôm renga ârsi ânlang zora roi a riet dungjûiin Bethlehem le a revêla nâipang pasal kumnik nuoitenga murdi chu that riei rangin chong a pêk zoi. **17** Dêipu Jeremiah'n a lei mišr: **18** “Ramah khuoa in-iek miring rietin aoma, Rangâisie taka chap miring hah. Rachel'n a nâingei ranga a châ; amanu hah tâi thei khâi mah an thi pe zoi sikin,” ti hah ahongtung zoi ani. **19** Herod a thi suole chu, Pumapa vânfirton

inkhat Egypt rama Joseph kôm ramangin ânlarâ, 20 a kôm, “Inthoi inla, nâite le a nu hah tuong inla, Israel rama se nôk ta roi, nâite that ranga bôkngêi hah an thi zoi,” a tia. 21 Hanchu, Joseph ânthoia, nâite le a nu a tuonga Israel rama an se nôk zoi. 22 Aniatachu, Archelaus a pa Herod ruthûlin Judea rama rêng a chang ti Joseph'n a rietin chu ha taka se hah a chia. A ramangin rilin a om nôka, masikin Galilee ramhuol tiengkâng han an sea 23 khopui inkhat Nazareth an tia han anva om zoi. Hanchu dêipungeiin, “Ama hah Nazareth mi tîng an tih,” tia an lei ti hah adikin ahongtung ani.

3 Ma zora han Baptispu John, Judea ramchâra a hong a male tânghâi a phuta, 2 “Nin nunsienangei renga inhei ta roi, Invân Rênggram anâi zoi,” a tia. 3 John hih ani, Dêipu Isaiâh'n: “Ramchâra mi inkhat tânghâi han, ‘Pumapa rang lamlien sin unglâ, a lônâ rang lampui khom mintûn roi!’” tia a chungroi a lei mišîr hah ani. 4 John a puonsîngei hah út mula sin ania, savun kongkhit a khita, a sâk ngâi chu khâmimsiengei le rama khuoilutui ani. 5 Jerusalem renga, Judea ramhuol pumpui renga, le Jordan tuidung revêla ramtin renga mingei a kôm an hong a. 6 An nunsienangei an phuonga, male ama'n Jordan tuidunga a Baptis ngei zoi. 7 John'n Phariseengei le Sadduceengei tamtak a kôm Baptis chang rangin an hong a mu lehan an kôm, “Murûl richingei, Pathien sepna juong chulna rang renga hih rotpai theina rangin tumo nangni ril? 8 Nin sietna renga nin inhei zoi ti riettheina rangin sinngêi hah tho roi. 9 Male Abraham richisuonpârngei kêng kin ni tiin sepna renga rotpai thei rangin mindon no roi. Nangni ki ril, Pathien'n hi lungngei khom hih Abraham richisuonpârngei a min chang thei! 10 Thingkungngei a ruzung renga phûr rangin reipui min râkchien sai kêng ani zoi; thingkung murdi mara sân ânra loi kai chu phûr an ta, meia vôrpai an tih. 11 Keima'n chu nin inšîr zoi ti rietna rangin tuin nangni ka Baptis ngâia, aniatachu ku nôka juong rangpu'n chu Ratha Inthieng le meiin nangni baptis a tih. Ama chu keima nêka roiinpui uol ok ani; keima chu a kekok chôi rangin luo inhoi mu-ung. 12 Bungei jâpna rangin relei a dôna, a ruijôl jâp minsâi liei a ta, a butakngêi kai chu sapang sûnga thun a ta, arishi chu meî thitheî ngâiloia hâl minmang a tih,” a tia. 13 Ma zora lâihan John kôm Baptis chang rangin Jisua'n Galilee ram renga Jordan dunga a hong a, 14 Aniatachu, John'n khap rang a bôka, a kôm, “Nangman kêng mi ni Baptis anânga,” John'n, “kho angin mo ko kôm te no hongal!” a tia. 15 Hannirese Jisua'n a kôm, “Atûn hin asa ti chien roh. Ma angdênin Pathien'n a minnângngei murdi chu ei tho rang ani,” tiin a thuona. Hanchu John a jôt zoi ani. 16 Jisua Baptis a chang suo, harengan, tui renga a hong jôka. Hanchu ama rangin invân ajuon onga, male Pathien Ratha hah vasu angin a juongchuma a chung a chuongin a mua. 17 Hanchu, invân renga rôl ajuon ringa, “Mahih ka Nâipasal moroitak, a chung a ku mulung atâiriam ani,” a tia.

4 Male Jisua hah Diabol methêma a om rangin Ratha'n ramchâra a tuong zoi. 2 Sûn sômminli jân sômminli sâk sâkloiin a om suolechu Jisua hah a vonchâm zoia. 3 Hanchu Diabol a hong a, a kôm, “Pathien Nâipasal ni nîn chu, hi lungngei hih vâipôl chang rangin chongpêk roh,” a tia. 4 Hannirese, Jisua'n a kôm han, “Pathien Lekhabu'n Miriem hi vâipôl korongin ring no nia, Pathien bâia chong hongsuokin kêng an a ring rang ani,” tiin a thuona. 5 Hanchu Diabol'n Jisua hah, Khopuilen Inthieng Jerusalem a tuonga, Biekin sîpinsângtaka a mindinga, 6 male a kôm, “Pathien Nâipasal ni nîn chu nangma nethenin inchôm inla, Pathien Lekhabu'n ati anghan: ‘Nu chungroia chu Pathien'n a vânfîrtonggei chongpêk ngei a ta; an kutngêi leh nang lei modong an tih, masikin ne kengei luo khom lunga nèn sûi lolina rangin,’” a tia. 7 Jisua'n a kôm, “Aniatachu Pathien Lekhabu'n, Pumapa na Pathien minsin no roh, ti khom ânziek sa,” tiin a thuona. 8 Male, Diabol hah muol insângtaka a tuonga rammuola rênggramngei murdi le an roiinpunangei a min mua. 9 A kôm, “khûkinbilen chubai mi ni mûkin chu hi ngei murdi hih nang pêk let ki tih,” a ti pea. 10 Male Jisua'n a kôm, “Soitan, rotpai roh! Pathien Lekhabu'n, ‘Pumapa na Pathien vai chubaimûk inla, ama sin vai tho roh a ti!’” tiin a thuona. 11 Masuole chu Diabol'n Jisua a mâka; male vânfîrtonggei an juonga, ama an juong san zoi. 12 Jisua'n, John an sûr ti a riet lechu, Galilee rama a thengpata. 13 Nazareth a mâka, Capernaum khopuia ava om zoia, mahah Galilee Dîl pang Zebulun le Naphtali ramhuola om ani. 14 Mahi dêipu Isaiâh lei ti hah ahongtung adikna ranga ani: 15 “Zebulun ram le Naphtali ram, tuipei panna lampuia, Jordan râl kângkhat tieng, Galilee, Jentailngei ram! 16 Ijîng nuoia om mingei han vâr roiinpuitak mûng an ta. Thina ram ijîng nuoia omngei chung a han vâr hah hong êl atih.” 17 Ma zora renga hah Jisua'n, “Nin nunsienangei renga inhei ta roi, Invân Rênggram hih anâi zoi sikin!” tiin thurchi mišîr a phut kelen zoi. 18 Jisua'n Galilee dîl pang rûla a chai anghan ngasûrpungei lâibungsa inik a mu ngeia, Simon (Peter an ti) le anâipa Andrew, dîla lèn leh nga an sûra. 19 Jisua'n an kôm, “Ko kôm hong unglâ, miriem sûrna chang nangni minchu ki tih,” a tipe ngeia. 20 Voikhat rengin an lênggei an mâkraka, an jûi kelen zoi. 21 Ava se nôk uol vietin chu lâibungsa adang, Zebedee nâipasalngei Jacob le John ava mu ngei nôka. Anni ngei hah an pa Zebedee leh an rukuong sûnga an lei oma, an lênggei an lei sina. Jisua'n a koi ngeia, 22 male voikhat rengin rukuong le an pa mâkrakin, an jûi kelen zoi. 23 Jisua'n Galilee ram pumpuia a sea, synagog in sùng ngeia a minchua, Rênggram Thurchi Sa a misira, mingei lâia natna le damlolina jât tamtak a mindama. 24 Ama chungroi hah Syria ram pumpuia ânthang zoia, masikin mingei han damloi murdi, natna jât tamtak le intaknangei renga an hong tuong ngeia: ramkhorî surngei, risangol inveingei, phalkhatthi ngei, hah Jisua'n a lei mindam ngei pak ani. 25 Galilee ram le Khopui Sôm ngei renga, Jerusalem

renga, Judea ram renga le Jordan râla ramngei renga mipui tamtak ama an jûi zoi ani.

5 Jisua'n loko ngei hah a mûn chu muol chung a kala, mahan ânsunga. A ruoisingei a kôla an hong intûpa, 2 male anni ngei hah a minchu phut zoi: **3** "Ratha tienga inrienga ânriet ngei chu satvur anni; Invân Rêngram an ta ani sikin. **4** Rathanvâingei chu satvur anni; Pathien'n rathanngamna a pêk ngei rang ani! **5** Rangâinchnfinngei chu satvur anni; Pathien chonginkhâm an la man rang ani! **6** Pathien'n a minnângngei sin ranga ôina lientak dônngei chu satvur anni; Pathien'n mulungchukna a pêk ngei rang ani! **7** Mulungjûrpuina dônngei chu satvur anni; Pathien mulungjûrpuina an chang rang ani! **8** Mulung inthiengngei chu satvur anni; Pathien an la mu rang ani! **9** Inngêina ranga sintho ngei chu satvur anni; Pathien'n ama nâingei tiin a la koi ngei rang ani! **10** Pathien'n a minnângngei sin sikin nuomlona tuong ngei chu satvur anni; Invân Rêngram an ta ani!" **11** "Ku nûkjûingei nin nina sika min nangni an êroa, an nuuom nangni an loa, milak saloi ngeiin nangni an nônn tika chu satvur nin ni. **12** Nin râiminsân unglâ, nin ta rangin râisânman lientak invâna darin aom sikin. Nin motona lei om dêipungei hah khom nuuomlona an lei tuong ngâi ani." **13** "Mitin ta rangin michi angin nin ni. Aniatachu michi hih a âlâ ahong dongin chu min âl nôk thei ni khâi mak. Mangmunboi ahong changa, masikin an paia, mingeiin an sirpol ngâi ani. **14** "Nangni ngei hah rammuol pumpui rangin vâv angin nin ni. Tângsîpa khopui aom chu inthup thei ngâi mak. **15** Tutên châtî mochokin khuriâi nuoia dar ngâi mak ngei; manêkin chu in sûnga mi murdi a êlminvârna rangin châtîdarna kêng an dar ngâi ani. **16** Ma angdên han nin vâv hah mingei makunga vâv ngêt rese, hankêng nin neinun sa tho ngei hah mûng an ta, male invâna om nin Pa minpâk thei an tih. **17** "Moses le Dêipungei Balam minchûnangei minboi ranga juongin ni be no roi. Ma ngei hah minboi ranga juong ni mu-unga, an minchûnangei ajuongtung dikna ranga kêng ki ni. **18** Pilchung le invân a om kêr chu Balam chong ânziek ahâng chînte mo, miziek dukriekte mo hi boi no nih, neinunngai murdi mongna ahongtung mâka chu ti hi riettit roi. **19** Masikin tukhomin hi chongpêkngai lâia achîntak khom jômloiin, ma angdênin tho sa rangin midangngei khom a minchûn chu invân Rêngrama chu mi chîntak rîng a tih. Nihomrese tukhomin Balam a jôma, ma angdênin tho sa rangin mi a minchûa anin chu invân Rêngrama chu mi lien rîng a tih. **20** Hanchu, Pathien lungdo sinna lama Balam minchupungei le Phariseengei nêkin taksôn-omin nin om vaain kêng invân Rêngrama nin lût thei rang tiin nangni ki ril ani. **21** "Tienlâia mingei kôm chu, 'Mi that no roh; tukhom mi that chu roijêkna makunga inding a tih,' tiin an ril ngâi ti nin riet. **22** Ania, atûn keiman chu: Tukhom a lâibungpa chung a taksîn chu roijêkna makunga tuongin om a tih, tukhom a lâibungpa kôm, 'Mangmunboipa!' ti chu

roijêkna makunga tuongin om a tih, male tukhom a lâibungpa kôm mangmunboi, amopa ti chu meidîla se rangin ichi aom ani. (Geenna g1067) **23** Masikin mâichâm motona Pathien kôm neinunpêk ne pêk rang lâitak khomin na lâibungpa'n nu chung a mulung hoiloina a dônn iti ni riettitin chu, **24** mâichâm motona ne neinunpêk ne pêk rang hah mâk inla, inrangin sênla, na lâibungpa leh inngêina va sin bak inla, masuole chu hongkîr nôk inla Pathien kôma ne neinunpêk rang hah pêk roh. **25** "Mîn dabi thôn nang an doia roijêkna muna nang an tuongin chu zora ala om sûngin nin bâiinkhamna hah inngêipui roh, roijêkna mun nin tung mân. Amuna voikhat pai na va tungin chu, ama'n roijêkpu kuta nang bâng a ta, misûrngei kuta nang bâng a ta, male jêl-ina khum nini rang ani. **26** Nangni ki ril, poisate tena luo lei nu thuo mâka chu ma muna han om tit ni tih. **27** "Inrê no roh, an lei ti hah nin riet. **28** Ania, atûn Keiman chu: tukhomin nupang midit enin a ena, amanu hah luo rang a nuomin chu a mulungrîla amanu leh han an inrê, theiloi changin aom zoi, tiin nangni ki ril ani. **29** Masikin ni mit chang tieng han nang aminpalin chu kêlpai inla, vôrpai kelen roh! Na takpum, pumpuia meidîla se nêkin chu na takpuma abâk inkhat ânsam hah chu nata rangin asa uol. (Geenna g1067) **30** Nu kut changtieng nang aminpalin chu tanpai inla, pai kelen roh! Na takpum, pumpuia meidîla se nêkin chu na takpuma abâk inkhat ânsam hah chu nata rangin asa uol ani." (Geenna g1067) **31** "Tukhom a lômnua a mâkin chu mâkna lekha a pêk rang ani,' an ti sa. **32** Hannirese atûn Keiman chu: tukhom pasalin a lômnua hah roi danga niloiin, taksôn omloina sika a mâka anin chu a lômnua hah inrê a minchang ani; male mi lômnua mâksai inneipui nôkpu chu amanu hah a inrêpuiin theiloi a changsa ani, ti nangni ki ril ani. **33** "Tienlâia mingei kôm chu, 'No chonginkhâm hah set nônn la, Pumapa makunga nênn khâmna hah tho roh,' an ti, tiin nin riet sa. **34** Aniatachu atûn keiman chu, chonginkhâm nin sin zorân inkhâmna ite mang no roi. Invân sâmin khom, khomâkinsâm no roi, Pathien Rêngsukmun ani sikin; **35** pilchung sâmin khom, khomâkinsâm no roi, a ke darna ani sikin. Jerusalem sâmin khom, khomâkinsâm no roi, ma khi Rêng roiinpuaitak khopui ani sikin. **36** Nin lu sâmin khom khomâkinsâm no roi, samsang inkhat luo hih nin minchek thei le nin minhâng thei aom loi sikin. **37** 'Ani' nônnchu 'Nimak' vai ti roi, mapêna nin ti hah chu Saloipa Inkhat renga hong kêng ani." **38** "Mit ruthûla mit,' 'hâ ruthûla hâ,' an ti hah nin riet. **39** Aniatachu atûn keiman chu: nin chung a asaloi tho ngei chung a phubaluok no roi. Tukhomin ni bieng chang tieng a bênin chu, voi tienga ni bieng khom minbên sa roh. **40** Tukhom nu sûng kancholi lâk rang a râivala roijêkna muna nang tuong rang a bôkin chu na kancholiin chuol khom pêk sa roh. **41** Mi'n a puok kilometer khat pêl rangin nang a tiin chu kilometer inik pêlpe roh. **42** Mi'n neinun imini nang a zong zorân chu, maha a kôm pêk roh; mi lâkâi nang a zongpu hah lei min pûk roh." **43** "Na

malngei lungkham inla, na rângei mumâk roh,” an ti iti nin riet. **44** Aniatachu atûn keiman chu: nin rângei lungkham unglâ, an nuuom nangni lo ngei hah chubai tho pe roi, **45** masikin invâna nin Pa nângei nin hongni theina rangin. Ama'n misiengei le misangei chungâ a nisa hah ân-angbangin a min suok ngâia, asa sinngei le asie sinngei chungâ khom ruo a min juong pe ngei ngâi. **46** Nang lungkhamngei vai nu lungkham ngeiin te ithomo Pathien'n râisânman nang a pêk ranga? Mahah chu sum rusuonpungei khomin an tho ngâi! **47** Hanchu, nin malngei kôm vai nin chongin te imo aliek nin tho uola? Mahah chu sonongngei khomin an tho ngâi! **48** Invâna nin Pa asa akippah anghan nangni khom nan satna hah akippah ngêt rang ani!

6 “Nin sakhuo sintumngei nin sinngei hah miriem mitmua, mi mu rangin sin no roi. Ma neinunngai hah mi mu rangin nin sinin chu, invâna nin Pa kôm renga ite râisânman man no tunui. **2** “Masikin miriem a nângei neinun nin pêkin, maha alienin minlang no roi, asarothol ngeiin mi minpâkna an chang theina rangin inkhôm inngeia le lamlienngai an tho ngâi anghan tho no roi. Nangni ki ril an râisânman chu an man suozoi. **3** Hannirese, nangni chu miriem intakngei nin sanin, nin ruol satakngai khomin an riet loi rang lamin tho roi. **4** Hanchu, inrûka sin tho nîng nin ta, male inrûka nin sintho mu ngâipu nan Pa han râisânman nangni pêk a tih.” **5** “Chubai nin tho zorân, asarotholngei anghan tho no roi! Mîn an mu theina rangin inkhôm inngeia le lamlien sîrngeia indinga chubai tho an minlut ngâi, adiktakin nangni ki ril, an râisânman chu pêkin an omsuo zoi. **6** Aniatachu nangni chu chubai nin thôn, nin khâtana lût unglâ, inkhâr khâr unglâ, male mita mutheiloi nin Pa kôm chubai tho roi. Hanchu, inrûka nin sintho mu ngâipu, nin Pa han râisânman nangni pêng a tih.” **7** “Chubai nin tho zorân, sonongngei anghan chongkâmboi ngei mang no roi, anni ngei han an chubai tho sôt sikin an pathien'n riet uol rangin an mindon ngâi ani. **8** Anni angin om no roi. Nin ngên mân nin Pa'n nin nâng chu a rietsai kêng ani. **9** Hanchu, mahi nin chubai tho rang lam chu ani: ‘Kan Pa invana mi: Nirming inthieng mirit om rese. **10** Na Rênggram juong tung rese; nu lungdo invâna mîn an sin angin nuoia mîn sin rese ngei. **11** Anîngtina kin nâng ngâi dôr sâk avien hin mi pêk roh. **12** Kin chungâ sin minchâingai kin ngâidam anghan, nang khomin kin minchâinangei mi ngâidam roh. **13** Sietna ranga methêmna tieng mi tuong nôlâ, Asaloina renga chu mi mojôk roh,’ tiin. **14** “Nin chungâ midangngei tho minchâi ngei nin ngâidamin chu, invâna nin Pa khomin nangni ngâidam a tih. **15** Aniatachu midangngei nin ngâidam nônchu, nin tho minchâina ngei nin Pa'n nangni ngâidam no nih. **16** “Bu nin ngêi zorân, asarotholngei anghan inngûi mêl pêl no roi. Anni chu mi mitmua bu ngêia an inlang theina rangin an inngûi ngâi ani. Adiktakin nangni ki ril, an râisânman

chu an man suozoi. **17** Nangni chu bu nin ngêi zora khomin nin mâi phie unglâ, nin sam khûi roi, **18** hankêng nin bungêi hah midangngeiin riet thei noni ngeia, mita mutheiloi nin Pa vaiin riet a tih. Male inrûka nin sintho mu ngâipu nin Pa han râisânman nangni a pêk rang ani.” **19** “Pila, arenge le aêkin asiet theina, inrungeiin an murûk theina hin ninta rangin rochon mintûp no roi. **20** Manêkin invâna, arenge le thîr-êkin asiet thei khâiloina le inrungei khomin an murûk thei khâiloina muna ninta rangin rochon mintûp roi. **21** No rochon omna muna han zoratin nu mulungrîl om atih.” **22** “Mitngei hih takpum ranga châti angin ani. Nin mitngei hah asân chu nin takpum pumpui vârin sip a ta; **23** Aniatachu nin mitngei hah asa nônchu nin takpum pumpui aîngkhap rang ani. Masikin nin sûnga vâv hah aîng nisenla, kho dôra jingindên mo ani rang!” **24** “Tutên puma inik tîrlâm chang thei noni ngei; ama han inkhat mumâk a ta; inkhat lungkham a tih, aninônchu, ama han inkhat midituol a ta, inkhat heng a tih. Pathien le sum sintho molop thei no tunui. **25** “Masika han, nangni ki ril, nin ringna rangin imo ka sâkin ke nêk rang, aninônchu takpum rangin imo ki sillin ko bom rang tiin nin kângmindoi no roi. Sâknêk rangin ringna alut uol ok nimak mo? Sil le bom nêkin takpum alut uol nimak mo? **26** Chungâ vuong vangei khi en roi; chimu tû mak ngeia, bu ât uol mak ngeia, sasiera bu mintûp uol mak ngei; hankhoma Invâna om nin Pa'n a donsui ngei tit ngâi! Nangni vâng chu, vangei nêkin nin lut uol ok nimak mo? **27** Tumo nin ringna chungroia a kângmindoi sika a ringna minsei uol thei rang nin ni? **28** “Ithomo sil le bom rang sikin nin mulung nin min kâng? Rama pârngei insôn tie so en ta u: an ta rangin sin khom tho uol mâk ngeia, puon khom không mak ngei. **29** “Aniatachu, nangni ki ril, Rêng Solomon luo a neina murdi leh ânvo khomin hima pârngei mêlsa inkhat dôr hih enhoi mak. **30** Ram sûl avien a oma, nangtûka aboi nôka lungthu meia tuorip rang sûl luo hah ma angtak han Pathien'n a minvôn arînlê, sil le bom khom nangni pêk uol ngêt no ni mo? Idôra taksônna chin dôn no nin ni! **31** “Masikang, khotieng renga mo ka sâk, ke nêk rang le ki sil ko bom rang ahong suok rang? Tiin nin kângmindoi no roi. **32** “(Sonongngei chu ma neinunngai vai hah kêng an mindon ngâi.) Ma neinunngai murdi hah nin nâng tiin invâna nan Pa'n a riet let ngâi ani. **33** Manêkin chu, neinun dang dangngei nêkin Pathien Rênggram le nangnia a minnângngei hah mindon bak unglâ, hanchu, ma neinunngai murdi ha chu nangni a pêk sa rang ani. **34** Masikin nangtûka rangin nan kângmindoi no roi; maha khom kângdoinangei ahun rang dôr a dôna. Sûn zeta intakngai a hongchôi ngâi pênâ chu bôk rang nâng mak.”

7 “Mî chungroi jêk no unglâ, Pathien'n nin chungroi jêk no nih, **2** mî chungroi nin jêk angdênin Pathien'n nin chungroi jêk a ta, male midangngei chungâ balam nin mang anghan nin chungâ khom a mang rang ani. **3** Hanchu, ithomo ni mita thingbong om hah mindon

loiin nu sũngsuok mita ronok chĩnte om hah nu mu hi? **4** Inmo ni mita thingbong om chienin nu sũngsuok kôm, 'Rangâihoitakin, ni mita ronok chĩnte hah nang pai pe rong,' ni ti ngam? **5** Nangma asarothol! Ni mita thingbong hah pai bak inla, hanchu, nu sũngsuok mita ronok chĩnte aom pai rangin ânthârlakin mu thei ni tih. **6** "Uingei kôm neinin inthieng hah pèk no ungla, hong inhei an ta nangni pêt an tih. Vokngei makunga khom nin lungmantam hah vôr no roi, an kên chílpol an tih." **7** "Zong ungla pèkin om nin tih, rok ungla man nin tih; tók roi, inkhâr nangni mo-ong pe nĩng atih. **8** Tukhom a zong kai chu pèk nĩng an ta, a rok kaiin chu man an ta, a tók kai chu inkhâr mo ong pe nĩng atih. **9** Nangni pangei lâia tukhomin nin nâingei vâipól nangni zong senla ngei, lung nin pèk rang mini? **10** Aninônchu, nga nangni zong senla ngei, murûl nin pèk rang mini? **11** Nangni misie ngeiin luo nin nâingei neinin sa pèk nin rietin te, invâna nin Pa vângin chu a zongngei kôm neinin sa a pèk mintam bâk rang na! **12** "Mĩn nin chungan an sin rang nin nuom tak hah mi chungan khom sin roi: mahi Moses Balam le dèipungei minchũna omtie chu ani." **13** "Mokot ân-epa han lût roi, meidil mokot chu ânzara, a lampui khom ahoia, a se khom tamtak an ni sikin. **14** Aniatachu ringna mokot chu ân-epa, asena lampui khom ânataka, aman ngei khom mi tômte an ni." **15** "Dèipu dikloingei renga inđin roi; pèntieng chu belri angin nin kôm an hongan, ania an sũngtieng chu melangngei tatak angin an ni. **16** Ma ngei hah chu an sinthoa riet kelen nin tih. Riling rãngngei han grape inra ngâi maka, riling kungngeia khom theichangngei inrâ ngâi maka. **17** Thingkung asa chu amara khom asa ngâi, thingkung saloi chu amara khom asiet ngâi ani. **18** Thingkung adamin chu amara siet ngâi maka, thingkung adamloiin chu amara sa ngâi mak ani. **19** Thingkung murdi amara saloi chu an phũra meia an vôrpai ngâi. **20** Masikin dèipu dikloingei chu an sinthoa riet thei nin tih. **21** "Pumapa, Pumapa, mi ti papai murdi invân Rêngrama lût noni ngeia, invâna ka Pa lungdo sinngei kai kêng an lût rang ani. **22** Roijêk Nihuo ahong tungin chu mi tamtakin, 'Pumapa, Pumapa! Ni rimingin Pathien thurchi kin misĩr ngâia, ramkhoringei kin rujûl ngâia, sininkhêl khom mun tamtaka kin sin ngâi!' la fĩng an tih. **23** Ma tikin chu keiman an kôm, 'Nangni riet tet ngâi mu-ung. Ko kôm renga rotpai roi, nangni misiengei!' la fĩng ki tih. **24** "Masikin tukhomin hi ko chongngei hih a rieta jôm chu mivâr lungpui chungan in sinpu angin ani. **25** Ruo ajuonga, tui ahong liena, phâivuo ahong rãta, ma in hah ahong nama. Aniatachu inlet mak, lungpui chungan sin ani sikin. **26** "Hannirese, tukhom hi ko chongngei a rieta, jômloi chu amo sietsâi chungan in sin angin ani. **27** Ruo ajuonga, tui ahong liena, phâivuo ahong rãta, ma in hah ahong nama, ânleta. Ânlet tie khom ana sabak ani!" **28** Jisua'n ma neininungei hah a misĩr suole chu loko ngeiin a minchuna hah an kamâm sabak ani. **29** Ama chu Balam

minchupungei angin niloian; manêkin chu, rachamneina leh mi a minchu ani.

8 Jisua hah tâng renga a juong chum lehan chu mipui tamtakin an jũia. **2** Hanchu a kôm mi phâr inkhat a hongan, a makunga khũkinbilen, "Pu, nu nuomin chu, mi ni minthieng thei," a tia. **3** Jisua'n a kut a hongsona, a tona, "Ku nuom, Inthieng ta roh!" tiin a thuona. Harengnan a phâr hah ahon thieng kelen. **4** Male Jisua'n a kôm han, "Rangâi roh! Tute ril no roh, hannirese, Ochai kôm thengpat inla, va min en roh; hanchu mi murđin na damzoi, ti an rietna rangin Moses'n inbõlna pèk ranga a lei khãmsai hah va pèk roh a tipea." **5** Jisua capernaum khuoa a hong lûtin chu, Rom rãlmi ruoipu ahon tongpuia san rangin ânvuia: **6** "Pu, ki firlãm damloian insũnga jãlmuna sũnginsa theiloian ana sabakin aom," a tia. **7** Jisua'n, "Hong ka ta mindam ki tih," a tia. **8** Ruoipu han a kôm, "O Pu, ma anghan nimak," tiin a thuona. "Ki ina chu nu lũtna ngâi jãt nimak. Chongbãi korongin tiin la ki firlãm dam kelen a tih. **9** Kei khom ruoipu inchungtak rachamneina nuoia om ki nia, male ku nuoia khom rãlmingei an oma. Mi inkhat kôm, 'Se roh!' tiin chong ke pèkin chu a se ngâia, midang inkhat kôm 'Hong roh!' tiin chong ke pèkin chu a hong ngâi; male ki firlãm kôm khom, 'Mahi sin roh!' ki tiin chu a sin ngâi." **10** Jisua'n ma chong hah a rietin chu a kamâm sabaka, loko a jũingei kôm han, "Nangni ki ril, Israelngei lâia khom tute hima dôra taksõnna dõn hi chu la mu tet ngâi mu-ung. **11** Adiktakin nangni ki ril, nisuo tieng le nitãk tieng renga mi tamtak hong an ta, Abraham, Isaac, Jacob ngei kôm invân Rêngrama ruolhoia insung an tih. **12** Aniatachu Rêngram nãingei hah chu pèntieng ijinga paiin om an ta, male mahan chap le hã rielin om an tih." **13** Male Jisua'n rãlmi ruoipu firlãm kôm han, "Ni ina se ta roh, ni iem angin nata rangin sin nĩng atih," a tia. Hanchu ma mit misim kongkãr han rãlmi ruoipu firlãm hah a dam zoi. **14** Jisua hah Peter ina a sea, Peter tarpi jãlmuna jãlin ritun damloian a juong mua. **15** Amanu kut hah a tõi pea, a mintun hah a mathãna, male ânthoia a sin a tho pe zoi ani. **16** Kholoi ahong nĩnchu, mipui ngeiin, Jisua kôm ramkhoris sũr mi tamtak an hong tuonga. Jisua'n chongbãiin ratha saloi ngei hah a notpaia, male damloi murdi khom an dam sa zoi. **17** Dèipu Isaih'n, "Ama lelên ei natna ngei a lãk paia, ei damloina ngei a pël zoi," tia alei misĩr hah ahong tung adik theina rangin maha a tho ani. **18** Jisua'n mipui ngei an hong ûm a mũn chu, đil rãl tienga inkân rangin a ruoisingei chong a pèk ngeia. **19** Balam minchupu a kôm ahonga. "Minchupu," "Ne sena muntina nangma leh se rangin inthoksai ki ni zoi," a tia. **20** Jisua'n a kôm han, "Sialngei kuo an dõna, vangei khomin rubu an dõna, aniatachu Miriem Nãipasal chu a lu minngamma rang luo dõn mak," tiin a thuona. **21** Midang inkhat, ruoisĩ lâia mi han a kôm, "Pu, insũnga mi min se nõk inla, ka pa la vaphũm bak hi rong," a tia. **22** Jisua'n a kôm han, "Ni jũu roh, mithi ngeiin an mithi

champung chu phum rese ngei,” tiin a thuona. **23** Jisua rukuong chung a chuonga, a ruoisingei khom ama leh an se sa. **24** Inningloin phaiuvopui rattak hah dil ahong dea, male rukuong hah ngim rang dorin tuidar ansoka. Aniatachu Jisua chu a lei inphara. **25** Ruoisingei hah a kom an sea, an va kaithoia. “Pumapa, mi sanmojok ta roh! kin thi rang keng ani zoi!” an tia. **26** Jisua'n an kom han, “Ithomo nin chi baka?” “Nin taksona don khom hi idortaka chin mo ani zoi!” tiin a thuona. Hanchu anthoia, phaiuvopui le tuidarinsok hah mong rangin chong a paka, male chu anthim ngung zoi. **27** Mi murdi'n an kamam sabaka, “Hi mi hih kho anga miriem mo ani hi? Phaiuvopui le tuidarinsok ten khom a chong an jom hi!” an tia. **28** Dil ral tieng Gadara rama Jisua a hongtung lehan, ramkhoru sur mi inik than renga hongsuok ngeiin an intongpuia, Ma ngei hah chi an om sikin ma lampuia han tute se ngam ngai mak ngeia. **29** Harengan anni hah an in-ieka, “Pathien Naisasal, imo mi lo rang ni ti? Zora kham atung man duk mi tho ranga juong mo ni ni?” an tia. **30** Ala bakloina han vok palpa sak rok an oma. **31** Masikin ramkhoringei han, “Mi ni rujil rangin chu vok palngei sunga son mi min se roh,” tiin Jisua an ngena. **32** Jisua'n, “Se roi,” a tipe ngeia; hanchu an joka, vokngei sunga an va luta. Vok pal murdi hah dil rakham rorsora an tanna, dila an takriei zoi ani. **33** Vok donsui mingei hah an tanna, khopui sunga an sea, a thurchi anrengin an va misira, ramkhoru surngei chung a neinin omtie ngei murdi khom hah an va misir zoia. **34** Masikin khopui renga mi murdi Jisua intongpui rangin an suoka; male an va mua anin chu, an ram renga jokpai rangin an ngem zoi.

9 Jisua rukuonga a chuonga, dil ral rakain a omna khopui tieng a kir noka, 2 mahan mi senkhat ngeiin phalkhatthi a jalmun leh a kom an hong rojona. Jisua'n taksan an dontie hah a mua, phalkhatthipa kom han, “Ka naisasal rathanngam takin om roh! na nusiengei ngaidam ani zoi,” a tia. **3** Hanchu Balam minchupu senkhat ngeiin an mulungrilin, “Hi mi hin Pathien a rilsiet keng!” an tia. **4** Jisua'n an mulungrila an mindon ngei hah a lei rieta, masikin an kom han, “Ithomo ma anga neinin saloi hah nin mulungrila nin mindon? **5** ‘Nu nusiengei ngaidam ani zoi,’ nonchu, ‘Inthoi inla, lon ta roh,’ ti hih kho hi mo a ti abai uol? **6** Miriem Naisasal hih pilchunga nusiengei ngaidam theina rachamneina a don, ti nangni lei min mu rong” a tia. Masikin phalkhatthipa kom han, “Inthoi inla, na jalmun luok inla, ni ina se ta roh!” a tipea. **7** Ha mi hah anthoia male a ina a se zoi. **8** Mipui ngei han maha an mun chu, an chia, miriemngei koma ma anga rachamneina pekpu Pathien an minpak zoi ani. **9** Jisua'n ha mun hah a maka, a senan sum rusuongpu inkhat a riming Matthew an ti, a sukmana ansung laitak a mua, a kom, “Ni jui roh,” a tipea. Matthew hah anthoia, a jui kelen zoi. **10** Jisua hah Matthew ina bu a nek laitakin, sum

rusuongpu tamtakngai le mitelloi ngei an hong a, Jisua le a ruoisingei dosanga bu an nekpuai ngei sa zoi. **11** Pharisee senkhat ngeiin maha an mun chu a ruoisingei kom han, “Ithomo nangni minchupu'n hi anga mingei leh bu a neka hi?” tiin an rekel ngeia. **12** Jisua'n an chong hah a lei rieta, an kom han, “Mi dam ngeiin doctor nang ngai mak ngeia, mi damloi ngei vaiin keng an nang ngai. **13** Pathien lekhabu'n: ‘Lungkhama keng ku nuom, inbolna sa ngei nuom mu-ung,’ a ti hih, se ungra a omtie va riet roi. Midikngai ralam ranga juong ni mu-unga, midikloingei ralam ranga juong keng ki ni,” tiin a thuon ngeia. **14** Male, Baptispu John nuklji ngei Jisua kom an hong a, “Ithomo keini le Phariseengei hin bungai kin tho bang ngai, na ruoisingei rekinte an ngai tet ngai loi?” tiin an rekela. **15** Jisua'n an kom han, “Inneina sakanek thona taka khuolmingei hah moipumapa an kom aom sungin an beimindong rangin nin mindon mini? Ni thei no ni! Hannirese, an kom renga moipumapa an tuong pai pe nikhuo la tung ata, ma tikin chu bu la ngai an tih. **16** “Tuten puon muruo hah puon thar har leh chitpho ngai mak ngeia, puon thar hah inchiru ata, puon an onga hah manekin lien uol nok atih. **17** Tuten uain thar savun um muruo thun ngai mak ngeia, thun ngan senla, uain thar han savun um hah mutkhai ata, uain le savun um hah mangnaboi chang atih. Manekin chu uain thar chu savun um thara an thuna, an ruonin asa ngai a tia.” **18** Jisua'n hi chong hih a misir laitakin, Juda ruoipu inkhat a hong a, a makunga, khukinbilin a kom han, “Ka nainupang atun rengan a tia; aniatachu hong inla, a chung a nu kut minngam inla, hong ring nok a tih,” a tia. **19** Masikin Jisua anthoia male a jua, a ruoisingei khom ama leh an se sa. **20** Nuvengte inkhat kum somleunik hulloia damloinu han Jisua nuka a hong a male a puonmor a тона. **21** Amanu nanakin “A puon morte luo khom ton inlang chu dam kelen ki tih,” a tia. **22** Jisua anhei titira male amanu hah a mua, a kom, “Ka nainupang rathanngam takin om roh! na taksanna hih na dampuina ani,” a tia. Ha mit misim kongkar han nuvengtenu hah a hong dam zoi. **23** Hanchu, Jisua hah ruoipu ina han a luta. Berlem tum ngai ngei le mithi-uop mipui kuorchok omngei hah ava mun chu an kom han, **24** nin rengin “Jokpai roi! Nupangte hih athi nimaka, a in keng!” a tia. Hanchu anni han ama hah an munuisana. **25** Hannirese, mipui ngei an notpai ngei suole harengan, Jisua hah nupangte omna khaltana han a luta a kut a sur pea nupangte hah a hon thoi zoi. **26** Ma roi hah ma ram pumpuia han anthang zit zoi. **27** Jisua'n ma mun hah a maka, ava sen chu mitcho inkin an jua, “David Naisasal, inrieng mi mu roh!” tiin an in-ieka. **28** Jisua insunga a lutin chu, mitcho inik ngei hah a kom an hong a, male Jisua'n an kom, “Nangni mindam thei ki tih, ti nin iem mo?” tiin a rekel ngeia. “O kin iem, Pu!” tiin an thuona. **29** Male Jisua'n an mitngei a тона, an kom, “Nin iem anghan nin chung a tung rese!” a tia. **30** Hanchu an mit ahong var pe ngei zoi. Jisua'n, “Mahi tute kom ril no

roi!" tiin chong a be ngei sabaka. **31** Hannirese, anni ngei hah an sea, ma ram pumpuia han Jisua chungroi hah an va mazarzit zoi ani. **32** Ha mingei hah an mâkin chu, mi senkhat ramkhorî sâr chong theiloi inkhat Jisua kôm an hong tuonga. **33** Aniatachu ramkhorî hah notpai ani suole, harengan ma miriem hah a hong chong thei zoi, mi murdi'n an kamâm sabak zoi. "Israelngei lâia hima anga mi reng hih la mu ngâi mak mel!" an tia. **34** Aniatachu Phariseengein chu, "Ramkhorîngei an ulientakpa'n kêng Jisua hih ramkhorî rujûl theina ranak a pêk ani hi," an tia. **35** Jisua'n khopuingei le khuo chîn ngeia a chai titira. Synagog inngeia a minchua, Rêngam Thurchi Sa a misîra, damloi murdi le natna jât tamtakngei a mindama. **36** Mipui ngei hah a mûn chu, a mulungrîla anni ngei inriengmunân a sipa, belringei ahôlpu boi angin, kângdoiin le san rang boiin an om anni sikin. **37** Masikin a ruoisingei kôm han, "Bu ât rang chu atam sabaka, aniatachu, a mintûp ranga sinthopungei chu tômtê an ni. **38** Masikin a bu ât ranga sinthopu ngei a juongfîrna rangin bu pumapa kôm han chubai tho roi," a ti.

10 Jisua'n a ruoisî sômleinin ngei hah a koitûp ngeia, ratha saloi ngei rujûlpai theina le damloina le ri murdi mindam theina ranak a pêk ngeia. **2** Tîrton sômleinin ngei rîming chu hi ngei hih an ni: Amotontaka Simon (Peter an ti) le a nâipa Andrew; Jebedee nâipasal inik Jacob le a nâipa John, **3** Philip le Bartholomew; Thomas le chôiruol rusuongpu Mathew; Alphaeus nâipasal Jacob le Thaddaeus; **4** Canan mi Simon le a minsûrpu Judas Iscariot ngei an ni. **5** Hi miriem sômleinin ngei hih Jisua'n a fîr ngeia, an kôm hi angin a ril ngeia: "Jentailngei rama le Samari mingei khopuingeia chu se no roi. **6** Manêkin, Israel mingei lâia belri inmangngei kôm nin se rang ani. **7** Se ungla, 'Invân Rêngam chu anâi zoi!' tiin va misîr roi. **8** Damloingei mindam ungla, athi ngei kaithoi ungla, aphârngei minthieng ungla, ramkhorîngei rujûlpai roi. Manboia nin man ania, manboi nanâkin pêk roi. **9** Nin pepa rângkachak sumdâr mo, ruphâi mo, sumpen mo chôî no roi; **10** nin chaina rangin cholite mo, kancholi bob mo, kekok bob mo, khiengrol bob mo chôî no roi. Sinthopungei chu an nângngei hah pêk rang ani. **11** "Khopuia mo, khochinna mo nin lûtin nangni mintung rang nuoma nangni lei phâm mi rok ungla, ma mun hah nin mâknôk mâka chu ama kôm han om tit roi. **12** Insûng nin lûtin chu, 'Nin chung a rathanngamna om rese,' ti roi. **13** Ma ina omngei han nangni an lei modômin chu nin rathanngamna chibaimûkna hah an chung a tung rese; hannirese nangni an lei modôm nôn chu nin chibai chongbâi hah lâk mikhîr nôk roi. **14** Male, kho in khoma, kho khuo khoma nangni an lei phâm noa, nin chong an rangâi nôn chu ma mun hah mâkrak ungla, nin kea pildi hah không mathâk roi. **15** Adiktakin nangni ki ril, Roijêk Nikhuon chu ha khopuia mingei tuong rang nêkin chu Pathien'n Sodom le Gomora khopuia mingei tuong rang chu inriengmuna minlang uol a tih!" **16**

"Rangâi roi! Melang pâl kêra belri om angin nangni ki fîr ani. Murûlungei anghan vârin le vasu-ngei anghan nuninêmin nin om ngêt rang ani. **17** Aniatachu indîn roi, nangni sûra, roijêknamuna nangni tuonga, synagog inngeia nangni vîk rang an om rang sikin. **18** Keima sika roijêkpungei le rêngngei makunga lân ding nin tih, anni le Jentailngei Thurchi Sa nin misîr pe ngei theina rangin. **19** Nin chung roijêk ranga nangni an tuong tika, imo nin ti rang aninônchu kho angin mo nin ti rang lei mindonin nan kângmindoi no roi; azora ahong tungin chu nin ti rang hah pêkin om nin tih. **20** Chong nin ti rang ngei hah nangni nin chong nino nia; nin Pa Ratha renga juongin nangnia a chong rang ani. **21** "Miriemngeiin an lâibungngei nanâk khom that rangin la minsûr an ta, ma angdên han pangei khomin an nâingei la minsûr sâng an ta; nâingei khomin an nulepangei doi an ta male that ngei an tih. **22** Keima sikin mitinin nangni mumâk an tih. Aniatachu tukhom among dêna tuongdierpu chu sanminringin om an tih. **23** Khopui inkhata an nuom nangni an lôn chu khopui danga rotpat roi. Adiktakin nangni ki ril, Miriem Nâipasal a juong mân Israel rama khopuingei murdia nin sintho zoi no tunui. **24** "Inchulâi hah a minchupu nêkin lien uol mak; suok khom a pu nêkin lien uol mak. **25** Masikin inchulâi hah a minchupu angin hong om rang hah a mulung a minchuk rang ani, firlâm khom a pu angin hong om rang hah a mulung achuk rang ani. In pumapa luô Beelzebul, tiin an koiin te, a in mingei vang chu khodôra rîming saloi uolin mo an koi rang ni zoi!" **26** "Masikin miriemngei hah chi no roi. Atûna thupa om murdi lân lang let ata, ippa om murdi la phuông rîng atih. **27** Afînga nangni ki ril hih sûnkho vâra misîr ungla, kuor kunga nin riet hih inchungsipu chuongin tânghâi roi. **28** Taksa thata ratha that theiloi ngei chu chi no ungla; manêk han Pathien meidîla taksa le ratha anruona that theipu hah chi roi. (Geenna g1067) **29** Invâ inik poisakhatin nin rochôk thei, nikhomrese, an lâia inkhat luô nin Pa rachamin ninôn chu pilchunga tak nôni ngei. **30** Ma anghan nangni rang khom nin samsang tena khom tallet kêng ani. **31** Masikin chi no roi; invâ tamtakngei nêkin nin lût uol ok kêng! **32** "Tutu loko rieta ni thop kai chu kei khom invâna ka pa makunga thop ki tih. **33** Aniatachu tutu loko rieta ni heng kai chu invâna ka pa makunga heng ki tih. **34** "Rammuola hin inngêina minlêng ranga juongin mi mindon no roi. Inngêina minlêng ranga juong ni mu unga, khandai minlêng ranga juong kêng ki ni. **35** Nâipasalngeiin an pangei mindoi rang, nâinupangngeiin an nungei mindoi rang, moi ngeiin an tarpingei mindoi ranga juong kêng ki ni; **36** na râi saloitakngei chu ni insûng mingei nanâk rîng an tih. **37** "Tutu keima nêka an nungei mo, an pangei mo lungkham uol ngei chu ku ruoisî rangin chuk mak ngei; tutu keima nêka an nâipasalngei mo, an nâinupangngei mo lungkham uol ngei chu ka ruoisî rangin chuk mak ngei. **38** Tutu an khros ruputa ku nûk jûiloi ngei chu ku ruoisî rangin chuk mak ngei. **39** Tutu an ringna man

rang bôk ngei kaiin chu machân an ta; aniatachu, keima rang sika an ringna machân ngei kaiin chu man uol an tih. **40** “Tukhom nangni modôm chu keima ni modôm ani, tukhom keima ni pom chu mitîrpu a pom ani. **41** Tukhom Pathien fîrlam hah Pathien fîrlam anina sikin a lei modômin chu Pathien fîrlam, râisânman chang sâng a tih. Tukhom misa hah misa anina sikin a lei pomin chu misa râisânman chang sâng a tih. **42** Tukhom ku nûkjûi ngei lâia a chîntak khom ka ruoisi anina sikin tuidâi kilât khat khom lei min nèk chu, nangni ki ril, râisânman chu man ngêt a tih,” a tia.

11 Jisua'n hi rilnangei hih a ruoisi sômleini ngei kôm a pêk suolechu, ma mun hah a mâka, male a revêla khopuingeia minchu rang le thurchi mi sîr rangin a se zoia. **2** Baptispu John'n Jisua sintho ngei hah jêl ina a lei rietin chu, a ruoisingei senkhat Jisua kôm a fîra. **3** Jisua kôm han, “Ni ril roh, 'John'n a juong rangpu a ti hah nini mo?” Aninônchu mi dang kin la sabe rang mo?” tiin an rekela. **4** Jisua'n an kôm, “Se nôk ungla, neinun nin mu le nin riet ngei hih John kôm va ril roi: **5** mitcho ngeiin an mu thei zoi, kholorangeiin an lôn thei zoi, vun ri saloitak ngei minthieng ani zoi, kuorsêtngei khom an riet thei zoi, athi ngei minring nôk ani zoi, inriengngei kôm Thurchi Sa mi sîr ani zoi. **6** Tutu ku chungroia mulungokchâna neilo ngei chu satvur an ni!” tiin a ani thuong ngeia. **7** John ruoisingei hah an se nôkin chu, Jisua a'n lokongei kôm han John chungroi a mi sîra: “John kôm ramchâra nin se lâihan imo mu rangin nin sabe ha? Phâivuo'n sûl ngei asêm minkûm hah mo? **8** Imo en rangin nin se? Mi puon innêm ngei leh invo mo? Ma anga ânvo ngâi mingei chu rêng-ina kêng an om ngâi! **9** Ni ril roi, imo en rangin nin se? Dêipu mo? Ani tatak, aniatachu, dêipu nèka lien uol ok nin mu hi te. **10** John chungroi rang hi kêng Pathien Lekhabu'n, 'Pathien'n ki fîrlam no motona na lampui mo-ong rangin fîr ki tih, a lei ti hah ani. **11** Adiktakin nangni ki ti, Baptispu John nèka lien uol tute lân zir ngâi mak ngei. Hannirese, invân Rêngrama a chintakpu khom John nèkin chu alien uol ani. **12** Baptispu John'n a thurchi a mi sîr lâi renga aviensûn tena invân Rêngram chu rangrâta doina ngei atuong ngâia, mi tukdullien ngeiin ma ram hah lâk rang an pût ngâi. **13** Dêipungei murdi le Moses Balam chong han John juong om dênin, Rêngram Thurchi an mi sîra; **14** an thurchi mi sîr nin iem nuomin chu, a juong rang chongphuonga lei om chu, John hih Elijah ani. **15** Hanchu, kuor nin dônin chu rangai roi! **16** “Atûn lâia thoitharngai hih ile mo ki mintêk rang? Nâipangngei bazar muna insungngei angin an ni, pâl khatin pâl dangngei an mi-ieaka, **17** 'Inneina miringhoi nangni kin tum pea, aniatachu, lâm mak cheia! Chûlna la kin tho khomin chap mak chei!’ **18** John a juong lâihan bu a ngêia, uain nèk maka, mitinin, ‘Ama chu ramkhori sûr kêng an tia!’ **19** Miriem Nâipasal chu a juonga, a sâka, a nèka, mitinin, ‘Hi mi hih en ta u! Bu mudupa le uain

mudupa, sum rusuonngai leh midikloi ngei malpa sol’ an tia. Nikhomrese, Pathien vârna chu adik iti a mara han minlangin aom ani,” a tia. **20** Jisua'n sininkhêl a thona khopuingeia mingei han an nunsienangei renga inhei mak ngeia, masikin ha khopuingei hah a ngo ngeia. **21** “Korazin, nu chungroi arik bah na! Bethsaida, khom nu chungroi arik bah na! Nangnia sininkhêl sina omngai hah Tyre le Sidon'a lei sin nisenla chu, ma taka mingei han an nunsiena ngei renga an inhei minlangnân thoilapoun insilin ruvuta an inbuolna sôt atih zoi! **22** Adiktakin nangni ki ril, Roijêk Nikhuon chu Pathien'n nangni nèkin chu Tyre le Sidon mingei chung a mulungjûrpuina minlang uol atih! **23** Nangma, Capernaum rang khom! nangma nethenin invân dênin indomsâng rang nu nuom mini? Meidîla vôrpai rîng ni tih! Nu sûnga sininkhêl sina omngai hah Sodom'a lei sin nisenla chu aviensûn tena hin la om tit atih! (Hadês g86) **24** Nang ki ril, Roijêk Nikhuon chu Pathien'n nangma nèkin chu Sodom chung a mulungjûrpuina minlang uol atih!” a tia. **25** Ma zora lâihan Jisua'n, “Pa, invân le pilchung Pumapa! mivâr, mitheingei kôma ni ip hah mi inmôl ngei kôm ni minlang sikin no kôm râisânchong ki ril. **26** Ani, Pa, ma anga hongni rang hah nu lungdo tak ani. **27** “Neinunngai murdi ka Pa'n ni pêk zoi. Pa tiloiin chu tutên Nâipasal hah riet mak ngei, male Nâipasal tiloiin chu tutên Pa khom riet mak ngei, Nâipasalin ân phuongna ranga a thang ngeia tiloiin chu. **28** “Nangni, puok rik pêla sôl ngei, nin rêngin ko kôm hong ungla, keima'n inngamna nangni pêk ki tih. **29** Ki ringkol lâk ungla pêl roi, male ko kôm inchû roi, ratha han nuninnêm tak le rangâin chîn tak ki ni sikin; inngamna man nin tih. **30** Ki ringkol nangni ke pêk rang chu apêl ahoaia, ku puok khom ajânghie ai,” a tia.

12 Sûn sôt bākloi suolechu Sabbathnin Jisua bubilngeia a lônâ. A ruoisingei an von achâma, masikin buvûingei chinin an chipa. **2** Phariseengeiin an mu'n chu, Jisua kôm, “En ta, Sabbathnia nu ruoisingeiin an tho hih ei Balam in ai khap ani!” an tia. **3** Jisua'n an kôm, “David le a mingeiin an vonchâm lâia an tho hah nin la pore tet ngâilo mo? **4** Ama hah Pathien ina a lûta, ama le a mingeiin Pathien kôma pêksai vâipôl, an sâk ranga Balam in ai khap ochaingei vaiin an sâk ranga phala omngâi vâipôl hah an sâk ani. **5** Aninônchu, adiktakin Sabbathni racham ochai Biekina omngâi ngeiin Sabbathni balam an minchâi ngâia, hannoma, theiloiintum ngâi mak ngei ti Moses Balam lekhabu nin la pore loi mo? **6** Nangni ki ril, mahin neinun imini Biekian nèka roiinpu uol aom. **7** Pathien lekhabu'n, ‘Inbôlna nuom mu-unga moroina kêng ku nuom,’ ai ti hih a omtie nin riet minthâr tatak nisenla chu minchâinaboi mingei hah theiloi mintum no tunui; **8** Miriem Nâipasal hih Sabbathni Pumapa ani sikin,” a tia. **9** Jisua'n ha mun hah mâkin synagog ina a lûta, **10** mahan mi inkhat kut phalkhatthi alei oma. Mi senkhat Jisua a tho minchâi tia nôn nuom ngei an lei om

sa, masikin anni han a kôm, “Sabbathnia mi mindam hih ei Balamín a khap mo?” tiin an rekela. **11** Jisua'n an kôm, “Nin lâia tumakhatin belri inkhat dôñ senla male Sabbathni han khur inthûka tâk pe senla, juong rûtin nin kelsuo loi rang mo? **12** Miriem chu belri nêkin a lut uol ok ani! Masikin, Sabbathnia tumini san rangin ei Balamín mi phal ani,” tiin a thuona. **13** Male kut phalkhatthipa kôm han, “Nu kut phar roh,” a tipea. A kut a phara, kângkhat tienga angin a hong dam phar zoi. **14** Hanchu Phariseengei hah an rota male Jisua that rangtie an phintuo zoi. **15** An that rangtie an phan chungroi hah Jisua'n a rietin chu ha mun renga hah a rota; lokongein a nûk an jûi zoi. Damloi ngei murdi a mindam ngeia **16** male ama chungroi tute kôm mišîr loi rangin chong a pêk ngeia. **17** Masikin, Pathien'n dêipu Isaiâh kôma alei ti hah ajuong tung adik theina rangin mahi a tho ani: **18** “Mahi ki firâm, ka thangsai pu hah, ku lungkhampu, le a chungka ku mulungtâiriempu hah ani. A chungka ka ratha fir ka ta, male ama'n namtinggei kôm ko roijêkna phuong a tih. **19** Ama chu makhal nonia, hanchu in-iek uol nonia; aninônchu lamlienngiea khom ruhulom tho noni. **20** Ama'n sîn ânkûichara om hah khiekpai nonia, hanchu châti athi vavâng hah khom thatrip no nih. Roijêkdikna han a zoi mâka chu khan tit a ta, **21** male mingei murdi'n ama chungka han an sabeina minngam an tih.” **22** Hanchu mi senkhat ngeiin Jisua kôm han mi inkhat a mitcho le ramkhorî sûr sikin chong theiloi an hong tuonga. Jisua'n ama hah a mindama, masikin ama hah a chong theia, a mu thei zoi ani. **23** Jisua sintho hah lokongeî murdi'n an kamâm sabaka, “Ama hih David Nâipasal ni thei ni mo?” tiin an rekela. **24** Maha Phariseengeiin an rietin chu, “Hi mi hin ramkhorîngei a rujûl theina chu an rêngpa Beelzebul'n ranak a pêk sikin ani,” tiin chong an mele. **25** Jisua'n imo an mindon hah a rieta, masikin an kôm, “Kho ram khom apâlpâlin an insemâ an indoi inlômîn chu sôî ngâi mak. Kho khopui khom, aninônchu insûngmingei khom apâlpâlin an insenna an indoi inlômîn chu an inlet rang ani. **26** Masikin soitan rama khom pâl khatin pâl dang an doiin chu, pâl an insen tina nîng ata, male ânlet kelen rang ani! **27** Beelzebul'n ranak ni pêk sikin ramkhorî ngei ku rujûl thei nin tia. Asa, nônchu, nin nûkjûi ngei hah tumo ranak a pêk ngeia anni ngei han an rujûlpai ngâi? Nin nûkjûingei nanâkin an lei tho ngâi han nin tho minchâina a minlang ani! **28** Nimak, mahi Beelzebul nimaka, Pathien Ratha kêng ramkhorî rujûlpai theina ranak ni pêk, mahin Pathien Rênggram nin kôm a juong tung zoi ti a minlang ani. **29** “Tutên mi rât ina lûtin a neinunngie lâk pe thei no nih, mi rât hah a khit bak nônchu; hanchu a in hah minram pe thei a tih. **30** “Tutu keima ranga niloi kai chu atatakin mi doi ani; tutu a mintûp ni sanloipu chu ataktakin chekaminchâi ani. **31** Masikin nangni ki ril, mingei an sietna murdi le Pathien doia asaloi an ti ngei murdi chu ngâidam thei nîng ata; aniatachu, Ratha Inthieng doia asaloi an ti ngei chu ngâidam nino nih. **32** Tutu Miriem Nâipasal doia asaloi an

ti ngei chu ngâidam thei nîng ata; aniatachu, tutu Ratha Inthieng doia asaloi an ti ngei chu atûn le tuonsôtin ngâidam nino nih. (aiôn g165) **33** “Mara sa dôñ rangin chu thingkung adam nin dôñ ngêt anâng; thingkung damloi nin dôñin chu mara saloi dôñ nin tih. Thingkung chu a marân riet thei ani. **34** Murûlungei nangni asaloi lei ni chienin kho-angin mo chongsa nin tho thei ranga? Mulung sûnga sipa liem hah kêng bâiin ai suo ngâi ani. **35** Mi sîn a rochonkok renga neinun sa a kaisuo ngâia; mi saloiin chu a rochonkoka neinun saloi a kaisuo ngâi. **36** “Nangni ki ril, Roijêk Nikhuon chu mitinin chongkâmboi an tho ngei hah la mišîr let an tih. **37** Minchânaboi mo ni ni aninônchu theiloiintum mo ni ni minthârna rangin no chongngei hah mangin nu chungroi jêk nîng atih.” **38** Hanchu Balam minchupu senkhat le Pharisee senkhat ngeiin a kôm, “Minchupu, sininkhêl no tho mu rang kin nuom,” an tia. **39** Jisua jâminzalin an kôm, “Atûnlâia mingei idôrtaka saloi le Pathien dôñloi mo nin ni zoi!” Sininkhêl tho rangin mi nin ngêna? Nimak! Dêipu Jonah sininkhêl tho tiloiin chu sininkhêl dang nangni pêk ni no nih. **40** Jonah hah sînthum jân thum ngapui vonsûnga a oma, ma angdên han Miriem Nâipasal hih sînthum jân thum pil inthûk sûnga aom rang ani. **41** Roijêk Nikhuon chu Nineveh mingei hah inding an ta, nangni nôn an tih; anni chu Jonah thurchi mišîr an rieta; an sietnangei renga an inhei sikin; male nangni ki ril, Jonah nêka lien uol mahin aom! **42** Roijêk Nikhuon chu Rêngnu Sheba hah inding a ta, nangni nôn a tih, Rêng Solomon vârm minchûna rangâi rangin a ram latak renga a hong sikin; adiktakin nangni ki ril, Solomon nêka lien uol mahin aom! **43** “Ratha saloi hah mi sûng renga a jôkin chu inngâmna mun rokin tui boina rama a chai titira, aman loi tika chu, **44** ‘ki ina kir nôk ki tih’ a tia. Hanchu a kir nôka, a in atongrieiin, phiet minsâivarin, le cherêl irin ava mua. **45** Hanchu, a jôkpaia ratha dang sari ama nêka puoloi uol a hong tuong ngeia, mahan an lûta, an om zoi. Masuole chu ha miriem nunchan hah aphuta nêkin a puoloi uol ok zoi. Hima ang hin atûnlâia mi saloi ngei chungka ala tung rang ani,” a tia. **46** Mipui ngei kôm han Jisua ala chong lâitakin, a nû le lâibungngei an hong tunga. Ama chongpui nuomin, pên-tieng an indinga. **47** Masikin ha muna mi inkhatin a kôm, “En ta, nu nû le na lâibungngei nang chongpui rang an nuoma pên-tieng nang an ngâk,” a ti pea. **48** Jisua'n a kôm, “Tumo ku nû? Tumo ka lâibungngei?” tiin a thuona. **49** Male a ruoisingei tieng a khîinna, “En roi! Hi ngei hih ku nû le ka lâibungngei an ni! **50** Tutu invâna Ka Pa lungdo sinngie hih ka lâibungngei, ka sarnungei, ku nû ngei an ni,” a tia.

13 Mani sîn nanâk han Jisua hah in mâkin ðil rakham tieng a sea, mahan minchu rangin ânsunga. **2** Loko ahong intûp hah an tamrai sikin rukuonga ânsunga, loko ngei chu ðil rakhama an indinga. **3** Chongmintêkngie mangin neinun tamtak a mišîr pe ngei. “Rangai ta u, voikhat chu mi inkhatin burît rangin a sea. **4** Loilâia

sachi a rethea, senkhat lampui kôla achula, vâ ngei an hong a an sâkripa. 5 Senkhat lungpherpha chung a pil inphânna achula, pil abitloi sikin a hongkei kelen a. 6 Aniatachu nisa ahôn sânga, alumin bukung innoinarte hah a em minthêma, aruzung mathâk hah ânthûkpe loi sikin achârrip zoi. 7 Sachi senkhatngei chu riling râng kâra achula, riling hah ahong insôna, adîp min mang riei zoi. 8 Aniatachu, senkhat chu pil sana achula, senkhat razan, senkhat sômrukin, senkhat sômthumin ahong inra zoi.” 9 Male Jisua'n chongkhârnan an kôm, “Kuur nin dônnin chu rangâi roi!” a tia. 10 Hanchu ruoisingei hah Jisua kôm an hong a, mipui ngei kôm thurchi ni misîrin “Ithomo chongmintêk na mang ngâia?” tiin an rekela. 11 Jisua'n an kôm, “Invân Rênggram chonginthup roia rietna chu nin kôm pêk ani zoia, midang ngei kôm chu pêk nimak. 12 Tukhom neinun imini a dônsai kai chu pêk sa rîng ata, masikin ahundôr nêka tam dôn a tih; hannirese tukhom neinun ite dônlô chu a dônsai te hah khom lâk pe rip rîng a tih. 13 An kôm chongmintêk manga ko chongpui ngei ngâina abitak chu an ena an mu loina rang, le an rangâia, aniatachu an rietthei loina ranga ani. 14 Masikin dêipu Isaiah lei ril hah an chung a ahong tung ani: ‘Hi mingei hin rangâi an ta aniatachu rietthei noni ngei; en, en an ta aniatachu mu thei noni ngeia, 15 an mulungngei alên môl zoia, an kuorngei an lei min sêt zoia, male an mitngei khom an lei sîng zoi sikin. Ninosenla, chu an mitin mûng an ta, an kuorin riet an ta, an mulungbôk ngeiin rietthei an ta, Pathien'n, ko kôm an hon heia, ke lei mindam ngei duoi mo tâk,’ a tia. 16 “Nangni rangin, idôra satvur mo nin ni zoi! Nin mitin a mua, nin kuorin a riet ani. 17 Adiktakin nangni ki ril, nin mu hih dêipu tamtakngei le Pathien mi tam takngei mu rang an nuom sabaka, aniatachu mu thei mak ngei, nin riet khom hih a riet an nuom sabaka, hannirese riet thei mak ngei ani.” 18 “Hanchu, rangâi ungl a, sachirethepa chongmintêk omtie hih inchu roi. 19 Tutu khom Rênggram thurchi rieta, aniatachu rietminthârna dônlô chu sachi lampui kôla chul angin an ni. Misie hah a hong a, an mulungrîla rethea om hah a lâkpaï pe ngei ngâi. 20 Sachi lungpherpha chung a pil inphânna chul chu thurchi hah a riet lehan râisântaka pom kelen ngei hih an ni. 21 Aniatachu ruzung inthûk amathâk loi sikin om sôt ngâi maka; ma thurchi sikin imokhat intakna mini nuomlona mini ahong om tena chu an mâk nôk kelen ngâi. 22 Sachi, riling râng kâra chul chu thurchi lei rietsai ngei an ni; hannirese hi taksa ringnuna hoina le nei rang nuomna roia kangdôina ngeiin chongtak hah adîpa, mara dôn ngâi mak ngei. (aiôn g165) 23 Hanchu sachi pil sana chul chu thurchi hah an rieta, male a rietthei ngei hah an ni. An mara ngei senkhat razan, senkhat sômrukin, senkhat sômthumin an hong pung ngâi,” a tia. 24 Jisua'n chongmintêk dang a riling ngei ngâi: “Invân Rênggram chu ma ang hin ani. Mi inkhatin a loa sachi sa rethepa leh mintêk ani. 25 Jân khat chu mi an inriei suole, a râl ahonga, bu lâia han

bu rothol arthea, a rotpat nôka. 26 Hanchu bu hah a hong mônga, ahong vuiin chu bu rothol khom ahong inlang sa zoi. 27 Loi pumapa firâmngai hah an hong a, a kôm, ‘Pu, no loa sachi sa nerthe hah; bu rothol so kho renga hong om mini?’ an tia. 28 Ama'n an kôm, ‘mahah chu râlngai lei tho kêng,’ tiin a thuona. Anni han, ‘bu rotholngai so va chuon unglang nu nuom mo?’ tiin an rekela. 29 ‘Nâng mak,’ bu rothol nin chuonin chu butak khom nin phôidelsa rang kêng tiin a thuon ngeia. 30 Bu ât zora dêên mâka chu butak le arothol anruonin munkhatin insên rese ngei. Hanchu bu ât ngâingei kôm bu arothol hah phoipaia, khita, hâl baka masuole butak hah ka sasiera thun rangin chong la be ta rong a tia.” 31 Jisua'n chongmintêk dang a misîr pe ngei nôka, “Invân Rênggram chu min ancham ru a chôia, a loa a rethe ang hi ani. 32 Mahi chimuru murdi lâia a chîntak ani, aniatachu, ahong lien tikin chu chimu dang ngei nêka alientak ani ngâi. Thingkung ahong changa, masikin vâ ngei an hong a, amachanga han rubu an phan ngâi,” a tia. 33 Jisua'n chongmintêk dang a misîr nôka: “Invân Rênggram chu nuvengte inkhatin chol a lâka vâipôl her sômminli leh athoi mâka tâidôna a minpola a bil angin ani,” a tia. 34 Ha ngei murdi hah Jisua'n lokongei kôm chongmintêkin a ril ngeia; chongmintêk mang loiin chu an kôm han ite misîr mak. 35 Mahi a thona bi chu dêipu'n alei misîr: “An kôm chong ki rillin chongmintêk mang ka ta; Khuonsieng renga neinun inthupngei hah misîr pe ngei ki tih,” ti hah ahong tung adikna ranga ani. 36 Jisua'n lokongei hah mâkin insûnga a lûtin chu a ruoisingei an hong a, kôm, “Loia bu rothol chongmintêk roi hah khoi tina mo mi ril roh,” an tia. 37 Jisua'n an kôm, “Mi sachi sa rethepu hah Miriem Nâipasal ania; 38 loi chu rammul hih ani; Sachi sa chu Rênggram nâingei hih an ni, bu rothol chu Misie nâingei an ni; 39 male râl, bu rothol rethepu hah chu Diabol ani. Bu ât zora chu rammul mongna rang nikhua ania, bu âtpu ngei hah vânfirtonggei an ni. (aiôn g165) 40 Bu rotholngai hah an mintûpa, meia an hâl angdên han rammul mong tika chu ala tung rang ani: (aiôn g165) 41 Miriem Nâipasal'n a vânfirtonggei hah fir a ta, a Rênggram renga mi sietna sin ngâi ngei le saloi sin ngâi ngei chu minchun an ta, 42 mei thithe ngâioia han pai ngei an ta, mahan chap an ta, an rakam riel an tih. 43 Hanchu Pathien mingei chu an Pa Rêngrama nisa angin vâ an tih zoi. Rangâi roi, kuor nin dônnin chu! 44 “Invân Rênggram chu mi inkhatin loilâia rochon phûm inrûkten amu suoka; a phûm nôka, a râisân rai sikin a sea, a dônngei murdi ava juor leta, a kir nôka male ma loi hah a rochôk angin ani. 45 “Invân Rênggram chu mi inkhatin lungmantam satak a roka, 46 lungmantam satak hah a mûn chu, a sea, a dônngei murdi ava juor leta, male ma lungmantam hah a rochôk angin ani. 47 “Invân Rênggram chu ngasûrpu senkhat ngeiin an lèn dila an vora, nga jât da-dang an sûr angin ani nôk. 48 Lên hah asipmat tena chu dîl rakhama an kaisua, mahan nga insem rangin an insunga: asa murdi

chu koka an thuna asaloi kai chu an paia. **49** Rammuol mong tika chu ma anghan la n̄ng atih: v̄anfirtonngei juong suok an ta, misangei lâi renga misaloingei hah mintûp an ta (**aiôn g165**) **50** mei thitheî ngâiloia han pai an ta, mahan chap an ta, an hâ riel an tih," a tia. **51** Jisua'n an kôm, "Ma neinungei murdi hah nin rietthei mo?" tiin a rekel ngeia. "O, kin rietthei," tiin an thuona. **52** Ama'n an kôm, "Ma omtie chu, Balam minchupungei murdi invân Rêngrama ruoisi changngei kai chu, in pumapa a rochondarna khâltan renga neinun thar le neinun muruo a kaisuo angin ani," a tia. **53** Jisua'n ma chongmintêkngai hah a mišîr suolechu ma mun hah a mâka, **54** a omna ngâi khopui tieng a kîr nôka. synagog ina a minchua, a thurchi mišîr ariet murdi'n chu an kamâm sabaka, "Hima anga vârna hih kho renga a man mo?" male "Sininkhêl sintheina hih kho renga a man mo?" tiin an rekela. **55** "Hi mi hih thing kutthiempu nâipasal hah nimak mo? Mary hah a nu nimak mo? A lâibungngei khom, Jacob, Joseph, Simon le Judas ngei nimak mo? **56** A sarnungei khom hitaka om nimak ngei mo? Kho renga mo hi ngei murdi hih a man?" **57** Male ama hah an heng zoi. Jisua'n an kôm, "Dêipu chu a khopui sûnga le a insûngmingei lâia tiloiin chu muntina an mirit ngâi," a tipe ngeia. **58** Taksônna an dônlôi sikin ma mun han chu sininkhêl sin mintam ok mak ani.

14 Ma zora han Galilee rama, rêng Herod'n Jisua chungroi a lei rieta. **2** A sinthopu uliengei kôm han, "Hi mi hih Baptispu John, a hong ring nôk ngêt ani rang." "Masikin kêng hi sininkhêl sintheina ranak hih a dôn," a tia. **3** Motona han Herod'n John hah a lei minsûra, a khita jêl-ina alei khum ani. Ma anga a thona bitak chu a lâibungpa Philip lômnua Herodias sika ani. **4** Baptispu John han Herod kôm, "Herodias lômnua ne nei hih dik mak!" a lei tipea. **5** Herod'n ama hah that rang a jôta, aniatachu Juda mipui ngei a chi ani, John hah Dêipu'n an lei be sikin. **6** Herod suokni han Herodias nâinupang hah mipui ngei makunga a lâma. Herod hah a râisân tataka **7** a kôm han chonginkhâmin, "Ikhom no zong kai chu nang pêk rangin chong kên khâm!" a tia. **8** Hanchu a nû'n a tipe lam angin, "Hi muna hin atûn mâirânga Baptispu John lu mi pêk roh!" tiin Herod kôm han a ngêna. **9** Rêngpa han a mulungdûk atong sabak zoia, nikhomrese, a khuolmi ngei makunga chong a lêngkhâm zoi sikin, a ngên lam anghan tho pe rangin chong a pêk ngeia. **10** Hanchu jêl-ina han John lu hah a min tan ngei zoi. **11** A lu hah mâirânga an hong chôia, nupangte kôm an pêka, amanu han a nû kôm a chôia zoi. **12** John ruoisingei an hongga, a ruok hah an chôia, an phûm zoi; hanchu an sea, Jisua an va mišîr pe zoi ani. **13** Jisua'n John chungroi a rietin chu, ma mun hah a mâka, rukuongin a theivaiin mun inthimngangna a se zoi. Ma roi hah mipuingeiin an rieta, masikin an khopuingei ha mâkin ama omna tâng tieng an jûia. **14** Jisua rukuong renga a jôka, mipui ngei hah a mu'n chu inrieng amu

ngei tataka, male damloi ngei hah a mindama. **15** Mani kholoi han a ruoisingei an hongga a kôm, "Nisa laka ase ok zoia, mahi mun inthimngang kêng ani; Mipui ngei hih tîrpaî ngei inla, khosûngngeia se rese ngei, anthenin sâk rang rochôk rese ngei," an ti pea. **16** Jisua'n an kôm, "An se rang nâng maka, nangnin an sâk rang imakhat pêk ngei roi!" tiin a thuona. **17** Anni han a kôm, "Hitaka kin dôn chu anrêngin vâipôl rangnga le nga inik vai kêng," tiin an thuona. **18** Hanchu Jisua'n, "Hin ko kôm hong chôia roi," a tia. **19** Mipui ngei hah durba chungga insung rangin chong a pêk ngeia; hanchu, vâipôl rangnga le nga inik hah a lâka, invân tieng tangin Pathien kôm râisânchong a rila. Vâipôl ngei hah a khoia, ruoisingei kôm a pêka, male ruoisingei han mipui ngei kôm an sem zoia. **20** Mi murdi'n an sâka, an khoptanga, an sâk minieng tabong sômleinin an la rût minsipa. **21** Asâkngai mijôn chu nupangngei le nâipangngei telloiin mi isâng rangnga dôr an ni. **22** Male Jisua'n mipui ngei hah a minchînna, a ruoisingei rukuonga a min chung ngeia, dîl râl kângkhat tieng alei min se ngeia. **23** Mipui ngei a min se ngei suolechu a thenin tâng chungga chubaitho rangin a sea. Kholoi a hongnin chu, mahan Jisua atheivaiin a oma; **24** ma zora han rukuong hah dîla alazanna a om zoia, phâivuo'n ale tieng asêm sikin, tuidârsokin kângkhat tieng khom, kângkhat tieng khom a soka. **25** Jînga dâr thum le dâr ruk kongkâra Jisua tui chungga lônnin, a ruoisingei kôm a hongga. **26** Tui chungga a hong lôn an mûn chu an chia. "Mirluoi kêng!" tiin, ichin an iniek rarâka. **27** Jisua'n a hong rokôkngai kelena, "Nin rathamathâk no roi!" chi no roi, "Keima kêng ki ni!" a tipe ngeia. **28** Hanchu Peter a hong chonga. "Pumapa, nangma ni ni tatakini chu, tui chungga no kôm hong rangin chong ni pêk roh," a tia. **29** Jisua'n, "Hong roh!" tiin a thuona. Masikin Peter hah rukuong renga a jôka, Jisua kôm panin tui chungga a lôn phut zoia. **30** Hannirese, phâivuo rât hah a mûn chu a chia, tuia a ngim phut zoi. "Pumapa, ni mojôk roh!" tiin a chapa. **31** Jisua a hong tung kelena male a muturap kelen zoia, a kôm, "Na taksônna dôn hah achîn bâkna! Ithomo ni iem zoi loi?" a tipea. **32** An ruonin rukuong sûnga an lûta, phâivuo khom ânthim ruoi zoi. **33** Male rukuong sûnga ruoisingei han Jisua chubai an mûk zoi. "Pathien Nâipasal tatak kêng ni ni!" an tia. **34** Dîl râl tieng an inkânin chu Genesaret ram an hong tunga, **35** Ma taka mingei han Jisua hah an lei riet kelena. Masikin ma revêla ram murdia han mi an tîra, damloi murdi hah Jisua kôm an hong tunga. **36** Damloi ngei hah a puon morte luo mintôn ngei rangin an ngêna; male a tôn murdi chu an dam pak zoi ani.

15 Hanchu Jerusalem renga pharisee le Balam minchupungei senkhat Jisua kôm an hongga male a kôm. **2** "Ithomo nu ruoisingeiin ei pipungei chongmâk ngei hih an jôm ngâiloia? Sâk an sâk rang khomin balam angin an kut rusûk ngâi mak ngei!" tiin an rekela. **3** Jisua'n an kôm, "Ithomo Pathien chongpêk jômloiin nin

theia chongmâk nin jûi hih? 4 Pathien'n, 'Nu nû le na pa mirit tho roh,' male 'Tukhom a nû mo, a pa mo, khomâksâm chu that rang ani,' a ti ani. 5 Hannirese, nangnin chu tutu a nu mo, a pa mo, sanna rang imini neinun a dôna, aniatachu, 'Mahi Pathien ta kêng ani zoi a tiin chu,' 6 a nû mo, a pa mo mirit a tho rang nâng khâi mak nin ti ngâia. Ma ang han, nin chongmâk nin jôm theina rangin Pathien chongpêk chu itên nin be ngâiloi ani. 7 Nangni asarotholngei! Isaiah'n nin chungroi alei misîr hah adik bâkna!': 8 "Hi mingei hin an chongbâiin min mirita, aniatachu an mulungrîl chu adiktakin kei renga alazan. 9 An miriem minchuna balamngei hah ka balamngei anghan an be sîkin min biekna hih anni rangin kamnângloi kêng ani, Pathien'n a ti!" tiin a thuona. 10 Hanchu Jisua'n lokongei hah a kôm a koi ngeia, an kôm, "Rangâi unglâ, rietthei roi! 11 Mi bâia lût han a minnim ngâi ni maka; manêkin chu a bâi renga hong suok han kêng a minnim ngâi," a tia. 12 Male a ruoisingei an hongâ, a kôm, "No chong han Phariseengei mulung amophop ti ni riet mo?" an tia. 13 Jisua'n, "Kung murdi invâna ka Pa phun niloi chu phôipaiin om an tih," tiin a thuona. 14 "An chungroia nin kângmindoi no roi! Anni ngei hah mitcho ngei ruoipu mitcho an nia; mitcho hah mitcho nanâkin a kairuoiin chu an ruonin khura tâk an tih," tiin a thuona. 15 Peter a chongâ, "Ma chong omtie hih mi rilminthâr pe roh," a tia. 16 Jisua'n an kôm, "Midangngei nêkin atûtên la vâr uol mak chei. 17 Nin rietthei loi mo ani? I neinun khom miriem bâia lût murdi chu a phûnga a lûta, masuole chu a nômsena ajôkpai ngâi ani. 18 Aniatachu neinunngêi bâi renga hong suok chu mulungrîl renga hong suok ania, ma neinunngêi hah kêng miriem minnim ngâi. 19 A mulungrîl renga mindonna saloi ngei ahong suoka, manglei han kêng a ruoia mi thatnangei, inrênangei, hur inditnangei, inrunangei, mi huongnangei le adikloi teta midang êronangei a musuok ngâi ani. 20 Hi neinunngêi hih, miriem minnim ngâi chu ani. Aniatachu an ti anghan nin kutngei rusûk loa sâknêk nin sâk hin chu miriem minnim ngâi mak," a tia. 21 Jisua'n la mahun hah mâkin Tyre le Sidon khopuilienggei kôla ramhuol revêla a sea. 22 Ha rama om Canaan nuvengte inkhat a kôm a hongâ, "David Nâipasal! Inrieng ni mu roh, pu! Ka nâinupang ramkhorî'n a sûra, changrangintak sabakin aom ani," tiin ânieka. 23 Hannirese, Jisua'n chongbâi khat luon thuon mak. A ruoisingei a kôm an hongâ, "Hi nu hih fîrpai ta roh! Ei nûk mi jûia, michok chuchur!" tiin an ngêna. 24 Male Jisua'n, "Israel mingei lâia belri inmangngei kôm vai kêng fîr ki ni," tiin a thuona. 25 Ha chong hah nuvengtenu han a rietin chu a hongâ, a ke bula an boka. "Pu, ni san rohi!" a tia. 26 Jisua'n, "Nâingei vâipôl lâk pea uingei kôma pêk chu dik mak," tiin a thuona. 27 Nuvengtenu han a kôm, "Pu, maha chu adik, aniatachu uingei khomin an pungei dosâng nuoia vâipôl hâr atâk chu an sâk ngâi mo ka ta," tiin a thuona. 28 Masikin Jisua'n a kôm, "Nuvengtenu taksônna lientak dôn ni ni!

Nu nuom tak hah na ta rangin sinin om a tih," a tipea. Male a nâinupang hah ma zoratak han a hong dam pe zoi ani. 29 Jisua'n ha mun renga hah a sea, Galilee ðil kôla a lôna. Tânga a kala male ân sung zoi. 30 Mipui tamtak a kôm an hongâ, kholra, mitcho, achôp, chongtheiloi le damloi dang tamtak Jisua ke bula an hong tuonga; a lei mindam ngei leta. 31 Mipui ngei han chongtheiloi hong chong, ân-ûng a hong dam, kholra hong lônthei le mitcho hong muthei ngei hah an mûn chu an kamâm sabaka, hanchu Israel Pathien an minpâk zoi ani. 32 Hanchu Jisua'n a ruoisingei a kôia, an kôm, "Mipui ngei hih súnthum ko kôm an om zoi, atûn hin ite sâk rang an dônloi sîkin ku lungkham ngei tatak. Bungêiin fîrpai ngei rang nuom mu-ung, aninôn chu lampuia châmôsôl invei an tih," a tia. 33 Ruoisingei han a kôm, "Hi dôra mipui vâi minkhopna rangin hi ramchâra hin khonmo sâknêk ei man ranga?" tiin an rekela. 34 Jisua'n, "Vâipôl idôrmo nin dôn?" tiin a rekela; Anni han "Vâipôltâp sari" le "ngate atômte," an tia. 35 Masikin Jisua'n mipui ngei hah nuoia insung rangin chong a pêka. 36 Male vâipôltâp sari le nga hah a lâka, Pathien kôm râisânchong rilin a khoia, ruoisingei kôm a pêka; male ruoisingei han mipui ngei kôm an pêka. 37 An rêngin an sâka an khoppaka. Hanchu ruoisingei han an sâk minieng arnôi tabông sari an rût minsipa. 38 Asâkngêi hah nupangngei le nâipangngei telloin mi isâng minli an ni. 39 Masuole chu Jisua'n mipui ngei a fîrpai ngei suolechu rukuonga a chuonga, Magadan ramhuol tieng a se zoi ani.

16 Pharisee le Sadducee senkhatngei Jisua kôma hong ngeiin ama min-ôk rang an nuoma, masikin Pathien'n ama a pom, tih riet theina rangin sininkhêl thôn minlang rangin an ngêna. 2 Nikhomrese, Jisua'n an kôm, "Nisa ahong tâkin chu, 'kôlkung asen sîkin khuo ahoi rang kêng nin ti ngâi.' 3 Male jînga chu, 'Kôl asena, invân ânrim sîkin ruo ajuong rang kêng,' nin ti ngâi. Invân enin khuohoi rang le hoiloi rang nin leiphuong theia, aniatachu, atûnlâia minsinnangei hi chu minlen thei mak chei! 4 Atûnlâi mingei hih idôrtaka saloi le pathienboi mo an ni zoi! Minsinna mi nin zong na? Nimak! Jonah minsinna hi vai kêng nin kôma minsinna nangni pêk rang chu ani zoi," tiin a thuona. Masikin a mâk ngeia male a rotpat zoi. 5 Ruoisingei hah ðil râl an rakânin chu, vâipôl chôi rang an hong mingila. 6 Jisua'n an kôm, "Singthei roi; Phariseengei le Sadduceengei chol renga inðin roi," a tipe ngeia. 7 Anni han, "Vâipôl ei hong chôi loi sika mahi a ti ani," tiin an lâia an injêk phut zoi. 8 Jisua'n an misîrngei hah a rieta, an kôm, "Ithomo nin vâipôl hong chôi loi roi hah nin lâia nangni nanâkin nin jêk bang? Idôra taksônna chîn dôn mo nin ni zoi! 9 Nin la rietthei tet loi mini? Mi isâng rangnga ngei ta ranga vâipôltâp rangnga ko khoi lâia hah nin riet khâiloi mo? An sâk minieng tabong izetmo nin rût minsip ha? 10 Mi isâng minli ngei ranga vâipôltâp sari chungroi rek ha te? An sâk minieng tabong izetmo nin

rût minsip ha? **11** Nônte ithomo nin kôm vâipôl roi misîr mu-ung ti nin riet thei loi? Nangni nanâkin Phariseengei le Sadduceengei chol renga indîn roi!” a tia. **12** Male ruoisingei han vâipôla chol mang ngâi renga indîn rang ni loiin, Phariseengei le Sadduceengei minchuna renga indîn ranga inningna ani ti an riet thei zoi. **13** Jisua hah Caesarea Philipp khopui kôla ramhuola a sea, mahan a ruoisingei kôm, “Miriem Nâipasal hih mingeiin tumo ani an ti?” tiin a rekel ngeia. **14** “Senkhatin chu Baptispu John ani,” Adangnein chu “Elijah ani,” senkhat nôkin chu “Jeremiah aninônchu dêpu tumakhat mini, nang an ti,” tiin an thuona. **15** “Nangnîn rêkte?” ama'n, “Tumo ki ni nin ti?” tiin a rekel ngeia. **16** Simon Peter'n a kôm, “Messiah, Pathien ring Nâipasal hah ni ni,” tiin a thuona. **17** Jisua'n a kôm, “Simon John nâipasal, na ta rangin asa bâk na! Hi chongtak hih munisi renga no kôm ahong nimaka, invâna om ka Pa'n adiktakin nang a pêk ani. **18** Masikin Peter; lungpui ni ni, ti nang ki ril. Hi lungpui chung a hin ko koiindang minding ka ta, thina khomin mene no nih. (Hadês 986) **19** Invân Rêngram chabi nang pêk ka ta; pilchunga na khap kai chu invâna khom khap nîng a ta, pilchunga na phal kai chu invâna khom phal ani rang ani,” a tipea. **20** Male Messiah ani ti tute ril loi rangin ruoisingei hah chong a pêk ngei zoi. **21** Ma zora renga chu Jisua'n a ruoisingei kôm ânthârlakin a misîr phut zoia, an kôm, “Jerusalem a ke se ngêt rang ani, upangei, Ochaisingei le Balam minchupungei kuta tuong ok ki tih. Thatin om ka ta, nikhomrese, sînthum suolechu aringin kaithoiin om ki tih,” a tipe ngeia. **22** Peter'n ama hah atheiin a tuonga, a kôm, “Pathien'n maha akhap, Pumapa!” ama'n, “Mahah nu chung a tung tet no nih!” tiin a ngoa. **23** Jisua ânheia Peter kôm, “Soitan, ko kôm renga rotpai roh! ka lampui ni ni chakal, ni mindonngai hih Pathien renga hong suok ni maka, munisi nina renga ani sikin,” a tia. **24** Male Jisua'n a ruoisingei kôm, “Tutu mi jûi a nuomin chu ama taksa rang mingilin a khros ruputin mi jûi rese. **25** Tukhom a ringna mojôk a nuom kaiin machân an ta; aniatachu, keima sika an ringna machân kaiin man an tih. **26** Mi'n rammuol hih apumin dôn senla, a ringna chu machân ta senla ngei, imo alâp an man ranga? Man noni ngei! An ringna man nôkna rangin ite pêk rang an dôn loi sikin. **27** Miriem Nâipasal hih a Pa roiiinpuinan invôn a vanfirtongei leh a juong rang kêng ani zoi, ma tikin chu mitinin an sintho dungjûiin râisânman a pêk rang ani. **28** Adiktakin nangni ki ril, hi taka om senkhatngei hih Miriem Nâipasal Rêng angin a juong an mu mâka chu thi loi rang an om,” a tia.

17 Sûnruk suole chu Jisua'n Peter le a lâibungngei Jacob le John a tuong ngeia, an theivaiin muol insângna a se pui ngeia. **2** An mit muchungin Jisua mêl a hong inthûla: a mâi nisa angin a hong vâra, a puonsilngei khom ânterrakin ahong cheka. **3** Male ruoisingei inthum han Moses le Elijah ngeiin Jisua an

chongpui an mua. **4** Hanchu Peter'n Jisua kôm, “Pumapa, hitaka om hih ei ta rangin idôra asa mo ni zoi! Nu nuomin chu puon-in inthum sin ka ta, nangma rang inkhat, Moses rang inkhat male Elijah rang inkhat,” a tia. **5** Ala chonglâitakin, sôm vârin ajuong mukhu ngeia, sôm lîai renga rôl ajuon ringa, “Ama hih ka Nâipasal moroitak, a chung a ku mulungtâiriam ani, a he rangâi roi!” a tia. **6** Ruoisingei han rôl hah an rietin chu, an chi rai sikin pila an inbokraka. **7** Jisua an kôm a hong, a tòn ngeia, “Inthoi roi, chi no roi,” a tipe ngeia. **8** Masikin an ena, Jisua telloiin chu tute adang mu mak ngei. **9** Muol chung renga an juong chumin chu, Jisua'n an kôm, “Miriem Nâipasal hih thina renga ânthoinôk mâka chu nin neinun mu hih tute ril no roi,” tiin chong a pêk ngei zoi. **10** Male ruoisingei han Jisua kôm, “Ithomo Balam minchupungein Elijah a juong bak rang ani, an ti?” tiin an rekela. **11** Jisua'n, “Adiktakin Elijah a juong bak rang ani,” male “jâtin ama'n cherêl let a tih. **12** Hannirese, nangni ki ril, Elijah chu a juongsai piel kêng ani zoi, mingeiin lei riet mak ngei, an nuuom an lei lo zoi. Ma angdênin Miriem Nâipasal khom an nuuom an lo rang ani,” tiin a thuona. **13** Male ruoisingeiin Baptispu John chungroi an kôm a misîr ani, ti an hong riet zoi. **14** Mipui ngei kôm an kîr nôkin chu mi inkhat Jisua kôm a hong, a makunga khûkinbilin, **15** male “Pu, ka nâipasal chung a inriengmu roh! Ama chu risangol invei ania, a tuong ok zoia, voizet mo meia le tuaia ânlet zoia. **16** Nu ruoisingei kôm ko hong tuonga, aniatachu mindam thei mak ngei,” a tia. **17** Jisua'n, “Kho anga iemnaboi rai le mi dikloi mo nin ni zoi! Idôr sôt mo nin kôm ko om rang? Idôr sôt mo nangni ko donsui thei ranga? Pasalte hah ko kôm hong tuong roi!” a tia. **18** Jisua'n ramkhorî hah chong a pêka, male pasalte sùng renga hah a hong jôkpaia, ma zoratak han a dam kelen zoi. **19** Male ruoisingei hah Jisua kôm an hong, “Ithomo keinin te ramkhorî hah kin rujûlpai theiloi?” tiin mi riet loiin an rekel chiena. **20** Jisua'n an kôm, “Taksônna ahundôr nin dônloi sika ani.” “Adiktakin nangni ki ti, taksônna ancham ru te dôr nin dônin chu hi muol kôm hin, ‘Hi renga hih soson vânthon roh!’ tîng nin ta, inthon atih. Neinun nâm nin thothei let rang ani! **21** Aniatachu, hi anga hih chu chubaithona le bungêi tinôn chu itên rujûlpai thei nimak,” tiin a thuona. **22** Ruoisingei hah an rêngin Galilee rama munkhatin an hong suokin chu, Jisua'n an kôm, “Miriem Nâipasal hih mingei kuta min sûrin om a ta, **23** anni han ama that an tih; aniatachu sînthum suole chu aringin kaithoiin om a tih,” a tia. Ruoisingei chu beidong takin an om zoi ani. **24** Jisua le a ruoisingei Capernaum an hong tungin chu biekin chôiruol rusuonpu ngeiin Peter kôm an hong, “Nangni Minchupu hin biekin chôiruol a chôi ngâi mo?” tiin an rekela. **25** Peter'n “A chôi ngâi,” tiin a thuona. Peter hah insûnga a lûtin chu, Jisua'n a lei rokôk masa, “Simon kho angin mo ni mindonlam? Hi rammuola rêngngei kôm hin tumo choitumngai aninônchu chôiruolngai a chôi ngâi? A ramsûngmingei mo, ramdangmingei mo?” **26** Peter'n,

“Ramdangmingei,” tiin a thuona. Jisua'n, “Asa, mahah aomtie chu a ramsungmingei chu an chôi nâng mak, tiin chong a mele ani. 27 Aniatachu hi mingei mulunghoilo rang hi nuom mak me. Masikin ðila senla rukuoi vavôr roh. Nga no thok masatak bâia han nangma le keima rang biekin chôiruol rukbak rang sumthîr man ni tih. Mahah hong chôi inla, ei chôitum hah an kôm pêk ngei roh,” a tia.

18 Ma zora han ruoisingei Jisua kôm an hong, “Invân Rêngrama tumo alientak?” tiin an rekela. 2 Masikin Jisua'n nâipangte a koia, an makunga a minding pe ngeia, an kôm, 3 “Adiktakin nangni ki ti, nin hong inthûla, nâipangte ngei angin nin om nôncu invân Rêngrama lût thei tet no tunui. 4 Invân Rêngrama alientak chu amanânkin nuninêma hi nâipangte anga hong om hih ani. 5 Male tukhom ki riming sika hi nâipangte anga lei modôm chu keima mi modôm an ni.” 6 “Tukhomin ka chung a taksônna dônngei lâia nâipangte inkhat khom hih a minpalin chu a ringa bu nôina lung lienpa minfin tuikhanglien inthûk taka inchôm senla ata rangin sa uol atih. 7 Mingei an taksônna minmang pe ngâi neinumngesi sikin rammuol rangin ichi aom bâk na! Inpalna ngei chu om bang a ta, aniatachu, inpalna ngei min ompu chungroi chu ichi aombâk na! 8 Nu kutin mo, ne ke'n mo, nang aminpalin chu tan pai inla, pai kelen roh! Kut inik mo, ke inik mo dôna kumtuong meidîla nang pai nêkin chu kut boi mo, ke boia mo ringna han lût chu na ta rangin asa uol. (aiônios g166) 9 Ni mit khomin nang aminpalin chu kêlpai inla, pai kelen roh! Mit inik dôna meidîla nang pai nêkin chu inkhat vai dôna ringna taka lût chu na ta rangin asa uol ani.” (Geenna g1067) 10 “En roi, hi mi chînte ngei lâia inkhat luoh hih mumâkloi rangin inðin roi. Invâna an vânfirtonngei hih invâna ka Pa makunga an om tit ngâi ti nangni ki ril. 11 Miriem Nâipasal hi ân mang ngei roka, sanminring rang piela juong ani. 12 “Mi inkhatin belri razakhat dônc senla, an lâia inkhat in mang rese, kho angin mo a tho rangin nin mindôn? Sômkuoleikuo ngei hah muol panga bu min sâk a ta, male sêng a ta, ân mangpu hah va rok a tih. 13 Nangni ki ril, ava manin chu sômkuoleikuo ân mangloi ngei nêkin inkhatpu chung a han a râisân uol ok a tih. 14 Ma angdênin, hi mi chînte ngei lâia inkhat in mang khom hih nin Pa invâna omin nuom mak. 15 “Na lâibungpa nang doiin sietna a sinin chu, senla a minchâina min mûn la, dâirekin nin ruona riet rang vaiin ril roh. No chong a rangâiin chu na lâibungpa hah ne mene nôk nîng a tih. 16 Aniatachu no chong a rangâi nôncu midang inkhat mini, inik mini tuong sân la, masikin Pathien lekhabu'n a ti anghan, saloinônna chong nâm hah rietpuipungei mi inik mo, inthum mo bâia mindet ani theina rangin. 17 Hanchu an chong khom arngâi non chu, neinum murdi koiindang kôm min tung roh. Azoinataka chu koiindang chong khom a rangâi nuom nôncu ha mi mah chu sonong anghan mini, sum rusuonpu angin mini be roh. 18 “Masikin nin rêngin nangni ki ril: pilchunga nin khap

kai invâna khap nîng a ta, pilchunga nin phal kai invâna phal nîng atih. 19 “Nangni ki ril uol sa: pilchunga hin mi inikin nin ngênna han nin inruolin chu, invâna ka Pa'n nangni tho pe a tih. 20 Mi inik mo, inthum mo ki riminga an hong intûpna muna han anni leh ko om ngâi sikin,” a tia. 21 Male Peter hah Jisua kôm a hong, “Pumapa ka lâibungpa'n ku chung a sietna sin bang senla, voizet mo ka ngâidam rang? Voi sari mo?” tiin a rekela. 22 Jisua'n a kôm, “Nimak, voi sari ni loiin, voi sôm sari mun sari tena,” tiin a thuona, 23 “Invân Rêngram chu, voikhat chu rêngpa inkhatin a firlâmngesi kôm an sum thurchi enmindik ranga masatpu angin ani sikin. 24 A hong enmindik phutin chu mi inkhat talent isângsôm intâng a kôm an hong tuonga. 25 Ma firlâm han a lakâi pêk rang ahundôr a dôncloi sikin rêngpa han ama, a lômnû, a nângei leh a dônc murdi juorin, a lakâi thuon rangin chong a pêka. 26 Firlâm han rêngpa makunga khûkinbilin ân boka. ‘Ka chung a nu phûkminsei viet inla, anrêngin nang thuon let ki tih!’ tiin ân vûia. 27 Rêngpa han inrieng a mua, hanchu a lakâi hah a ngâidam phara, a min se zoi. 28 “Hanchu ha mi hah a jôkpaia, a firlâm champui ngei lâia inkhat duli razakhat intâng ava mua. Ava sûrrapa, a ringôn a sôm pea, Na lakâi hah ni thuon ta roh!” a tia. 29 A firlâm champui hah ân bôka, “Ku chung a nu phûkminsei viet inla, nang thuon ki tih!” tiin ân vûia. 30 Hannirese nuom maka; manêkin a lakâi a thuon mâka chu intâng ina a khum zoi. 31 Firlâm dang ngeiin a sintho lam hah an mûn chu an mulunghoi maka, rêngpa kôm an sea, neinum nâm an va misîr pea. 32 Masikin rêngpa han firlâm hah a koia, a kôm, Nangma firlâm kâmnângloi! nênc vûi sikin na lakâi murdi nang ka ngâidam ani. 33 Keiman nu chung a moroina ko dônc anghan, nang khomin ni firlâm champui chung a moroina no dônc rang kêng ani, a tipea. 34 Rêngpa hah atakasi sabaka, male ha firlâm hah a lakâi a thuon suo mâka rangin intâng ina a khum zoi. 35 Jisua'n, “Ma angdênin mitinin nin lâibungngesi nin mulungrîl tatak renga nin ngâidam nôncu invâna ka Pa khomin nin chung a ma angdênin thông a tih,” tiin chongkhârân a ti ani.

19 Jisua'n ha chongngesi hah a misîr suole chu Galilee ram renga a suoka, Jordan Tuidung râla Judea rama a sea. 2 Mipui tamtakin an jûia, male ma muna han a mindam ngeia. 3 Pharisee senkhatngei a kôm an hong, ama min ôk rang pûtin. “I-ihsika khomin min a lômnû a mâk hih ei Balamin a phal mo?” tiin an rekela. 4 Jisua'n an kôm, Pathien lekhabu'n, “Aphut renga miriemngesi Mizirpu'n Pasal le nupang a sin, a ti hah nin pore ngâiloi mini? 5 Mapêna, Pathien'n, ‘Hi sika hin pasalin a nu le a pa mâk a ta, a lômnû leh inruol an ta, male, an ruonin takpum khat hongni an tih,’ a ti ani. 6 Masikin mi inik nikhâi mak ngeia, punkhat kieregin an ni zoi. Pathien'n munkhata a mozomsai chu mingemin an sensâi tet rang nimak,” tiin a thuona. 7 Phariseengei han a kôm, “Nôn te ithomo Moses'n pasalin inmâkna lekha

miziekian a lômnu a pêkin chu inmâk a phalin amanu hah firpaiin aom ngâia?" tiin an rekela. **8** Jisua'n an kôm, "Moses'n nin lômungei mâk rang nangni a phal pena chu nin mulung ânngara minchu nin intak rai sika ani. Hannirese, sinphuta han chu ma anghin nimak. **9** Hanchu, keima nangni ki ril chu, tukhom pasalin a lômnu hah roi danga niloîn, taksôn omloina sika a mâka anin chu a lômnu hah inrê a minchang ani; male mi lômnu mâksai inneipui nôkpu chu amanu hah a inrêpuiin theiloi a chang sa ani," a tia. **10** A ruoisingeian a kôm, "Lômpa le lômnu kongkâra ma anghan anin chu innei loi asa uol," an tia. **11** Jisua'n an kôm, "Hi minchuna hih mitin chungu mang rang nimaka, Pathien'n a pêk ngei chungu vai mang rîng atih, tiin a thuona. **12** Pasalin innei theiloina abi chu adadang aom: senkhat, chu neiloi rang piela suok an ni; senkhat chu ha anga ranga miriemîn an sin khom an om; senkhat chu invân Rêngram sikin an neiloi ani. Tukhom hi minchuna pom thei kaiin chu pom rese ngei," tiin a thuona. **13** Mi senkhatin nâipangtengi Jisua kôm an chungu a kut a minngam theina rang le chubai tho pe ngei theina rangin an hong tuonga, aniatachu, ruoisingeian an lei ngoa. **14** Jisua'n an kôm, "Nâipangtengi ko kôm min hong ungla khap no roi, invân Rêngram chu hi anga mingei ta ani sikin," a tia. **15** An chungu a kut a minngama male chu a se zoi. **16** Voikhat chu mi inkhat Jisua kôm a hongu, "Minchupu, kumtuong ringna ka man theina rangin imo sin sa ki sin rang?" tiin a rekela. (aiônios g166) **17** "Ithomo asa thurchi mini rekela?" Jisua'n, "Asa chu mi inkhat vai kêng aom. Ringna han lût nu nuomin chu chongpêkngai hah jôm roh," tiin a thuona. **18** Ama han, "Kho chongpêkngai ha mo?" tiin a rekela. Jisua'n, "Mi that no roh; inrê no roh; inru no roh; dikloitakin mi nôn no roh; **19** nu nû le na pa mirit roh; nangma nêl lungkham angin nu bungmingei lungkham roh," ti ngei hi tiin a thuona. **20** Ruolthartepa han, "Ma chongpêkngai nâm ha chu ko jôm suolet zoi. Imo ki sin rang ala nâng?" a tia. **21** Jisua'n a kôm, "Asa akiphara om nu nuomin chu senla, no dôl murdi juor inla, ma sum hah inriengngai kôm pêk roh, male chu invâna rochon dôl ni tih; masuole chu hong inla, mi hong jûi roh," a tipea. **22** Ruolthartepa'n ha chong hah a rietin chu ngâisiet takin a rot zoi, mi neipa ani sikin. **23** Hanchu Jisua'n a ruoisingei kôm, "Adiktakin nangni ki ril: mineingei rangin chu invân Rêngrama lût ântak sabak rang ani. **24** Nangni ki ril nôk: mineingei Pathien Rêngrama lût nêkin chu út simphuoi kuora lût bai uol atih," a tia. **25** Hi chong hih, ruoisingeian an rietin chu, an kamâm tataka, "Nônthe, tumo saminringin aom thei rang?" tiin an rekela. **26** Jisua'n anni enlakin an kôm, "Mahih miriem rangin chu nithei maka, aniatachu Pathien rangin chu neinun murdi anithe let," tiin a thuon ngeia. **27** Male Peter a hong chonga. A kôm, "En roh, keinin jâttin mâkin nang kin jûia. Imo kin man rang?" a tia. **28** Jisua'n an kôm, "Adiktakin nangni ki ril, Ruol Thar hong om ranga Miriem Nâipasal a rêngsukmun

roiinruitaka ânsung tikin chu nangni ku nûkjûi ngâi sômleunik ngei khom rêngsukmunngieia insung nin ta, Israel jât sômleunik ngei chungu roijêk nin tih. **29** Hanchu tutu keima sika inngei mo, lâibungngai mo, sarnungei mo, pa mo, nu mo, nâingei mo, loi ngei mo, amâkpu ngei chu abâk razakhatin man an ta, kumtuong ringna khom pêk sa rîng an tih. (aiônios g166) **30** Aniatachu, atûna amasatakngai khom nûkintatak la rîng an ta, male nûkintatak ngei khom amasatak la rîng an tih," a tia.

20 "Invân Rêngram chu mi inkhatin a grapebila mi senkhat inloa sintho rang rokin jîng renga ajôkpai angin ani. **2** Ama'n a sinthopungei hah asûna duli pêk ngei rangin a jôta, male a grapebila sintho rangin a tîr ngei zoi. **3** Jîng dâr kuo ânringin chu bazar muna a se nôka, mahan mi senkhat ite tho loa an inding ava mua, **4** masikin an kôm, 'Nangni khom se ungla, grapebila va sin ungla, rathaman asadên nangni pêk ki tih,' a tipe ngeia. **5** Masikin an se zoi. Hanchu sùn dâr sômleunik le chonûk dâr thuma khom ma angdênin a thoa. **6** Kholoi dâr rangnga ânring rangtôn bazar muna ava se nôka, mi senkhat ite sin loa ânding chien ava mu ngei nôka. An kôm, 'Ithomo ite sin loin mahin sùn nin min hek?' tiin a rekel ngeia. **7** Anni han a kôm, 'tutên mi min lo mak ngei,' tiin an thuona. Asa, hanchu, nangni khom se ungla grapebila sin va tho roi,' a tipe ngeia. **8** Kholoi ahong nîn chu, a pumapa han a sum vongpu kôm han, "Sinthopu ngei hah koi inla, anûktaka hong inlopu ngei renga phutin amasataka hong inlopu ngei dênin an rathaman pêk ngei roh," a tia. **9** Kholoi dâr rangnga sintho koppu ngei ha chu duli chit pêk an nia. **10** Masikin motontaka sintho koppu ngei hah an hongin chu atam uol man rangin an mindona; hannirese anni khom duli chit kêng pêk an ni. **11** An sum hah an lâka, a pumapa chungu an chier phut zoi. **12** "Hi mi nûktaka hôn lo ngei hi chu dâr khat vai an sinna ania, keini chu nisa luma suntuonin kin sina, hannoma, keini mi ni pêk dôl nanâk anni khom ne pêka!" an tia. **13** A pumapa han, an lâia inkhat kôm han, "Rangâi ta, mal,' nang huong mu-ung. Ikhomnirse asûna duli loa sintho ranga no jôt ani. **14** Atûn na rathaman lâk inla, ni ina se roh. Nangma nang ke pêk dôl hih hi anûktaka a hon lopu khom hih pêk ku nuom ani. **15** Ka sum chu ki ti lamtaka mang rangin rachamneina dôl mu-ung mo? Aninônchu ka mannarloi sikin na narsa mini?" a tipea. **16** Hanchu Jisua'n, "Masikin anûktak ngei hah amotontak la rîng an ta, amotontak ngei hah anûktak la nîng an tih," tiin chongkhânân a tia. **17** Jisua Jerusalem tena se lâihan, ruoisingei sômleunik hah an theiin a tuong ngeia, lampuia an lôn pumin inrûkten an kôm, **18** "Rangâi ta u, Jerusalema ei se rang ania, mahan Miriem Nâipasal hi Ochaisingei le Balam minchupungei kuta minsûrin om a tih. Thi rangin theiloimintum an ta, **19** hanchu Jentailngei kuta pêk an ta, anni han munui inzanân mang an ta, vik an ta, khrosa jêmdel an tih; hannirese sûnthum suole chu aringin kaithoiin om a

tih,” a tia. **20** Hanchu Jebedee lômnu hah a nâipasal inik ngei leh Jisua kôm an hongga, amakunga khûkinbilin, a lungkhamna a zonga. **21** Jisua'n a kôm, “Imo nu nuom?” tiin amanu hah a rekela. Amanu han, “Hi ka nâipasal inik ngei hih Rêng nini tika na chang tieng inkhat no voitieng inkhat min sung rangin chong mênkhâm pe roh,” tiin a thuona. **22** Jisua'n, nâipasalngei kôm han, “Nin zong hih nin riet loi ani, Tuongna kilât ki nêk rang hih nin nêk thei rang mo?” a tia. “Thei kin tih,” tiin an thuona. **23** Jisua'n an kôm, “Ki kilât chu nêk tatak nan ta,” hannirese, “tumo ka chang tieng le ko voi tiengga ânsung rang chu keiman zen rangin racham dôn mu-ung. Hi munngei hih chu ka Pa'n a mintuo pe ngei ta rang kêng ani,” a tia. **24** Ruois dang sômngei han ma chong hah an rietin chu, lâibung inik ngei chungga an ningathik zoia. **25** Masikin Jisua'n an rêngin a koitûp ngeia, an kôm, “Jentailngei chungga roijêkpua an phunngei chu an chungga an inlaltatak ngâia, an ruoipungei khom an chungga rachamneina an dôn ok ngâi iti nin riet. **26** Nikhomrese, nin lâia chu ma anghin ani rang nimak. Tukhomin alien a nuomin chu, nin firlâm ani bak ngêt rang ani; **27** Mapêna, nin lâia tukhomin amotontak ani nuomin chu nin firlâm a chang bak ngêt rang ani. **28** Miriem Nâipasal luo mana min a sin an tho pe rangin juong maka, mi sin tho pe rang le mi tamtak rattan ranga a ringna pêk rangin kêng a juong ani,” a tia. **29** Jisua le a ruoisngei Jericho hah an mâkin chu, mipui tamtakin an jûia. **30** Mitcho inik lampui kôla insungin Jisua a hongvun iti an rietin chu, “David Nâipasal! Kin chungga inrieng mi mu roh, Pu!” tiin an in-ieka. **31** Mipui ngei han dâirek rangin an ngo ngeia. Aniatachu anni han, “David Nâipasal! Kin chungga inrieng mimu roh, Pu!” tiin an iniek minring uola. **32** Jisua ânngama a koi ngeia, “Imo nangni rangin ni min tho nin nuom?” tiin a rekel ngeia. **33** “Pu, mitvârna mi ni pêk rang hih kin nuom ani!” tiin an thuona. **34** Jisua'n an chungga inriengmuna a dôna, an mitngei hah a tôn pe ngeia, voikhatrengin an hong mu thei kelen, a nûk an jûi zoi ani.

21 Jisua le a ruoisngei Jerusalem an hongtung rangtôn Olive Muola Bethphage khuo an hongtunga. Mahan Jisua'n a ruoisngei lâia mi inik a fir ngeia, **2** an kôm, “Nin motona khuo son se unglâ, sakuording, akôla ate leh ânthung mu kelen nin tih. Sût unglâ, ko kôm hong kai roi. **3** Tukhomin nin kôm imini an ti khomin, ‘Pumapa'n amin nâng kêng,’ tiin ril ngei roi; hanchu nangni hong min chôi kelen a tih,” a tipe ngeia. **4** Dêipu'n a lei ti sai ahongtung dik theina ranga mahah along om ani: **5** “Zion khopuilien hah ril roh, En ta, ne rêng hah no kôm a hong zoi ani! Ama hah rangâiinchin takin sakuording chungga chuongin, male sakuording ate innoi chungga chuongin,” ti hih. **6** Masikin ruoisngei hah an va sea, Jisua'n tho ranga a tipe ngei ang han an va thoa: **7** Sakuording leh ate hah an hong kaia, an chungga han an puonngei an dâpa, male Jisua a chuongga. **8** Mipui tamtakin lampuia

an puonngei an dâpa; adangngeiin thingbuo an tuka, lampuia an dâpa. **9** Mipui Jisua moton tiengga lônngai le a nûk tiengga jûingai han, “David Nâipasal minpâkin om rese! Pumapa riminga juongpu chu Pathien'n satvur rese! Pathien minpâkin om rese!” tiin an in-ieka. **10** Jisua hah Jerusalem a lûtin chu, khopuilien pumpui anrêngin anin tirnata, “Hi mi hih tu mini?” tiin mipui ngeiin an rekela. **11** Lokongai han, “Hi mi hih Dêipu Jisua, Galilee ram Nazareth renga ani,” tiin an thuona. **12** Jisua hah Biekina a lûta, Biekin sînga neinin juorngei le rochôkngai murdi a rujûlpai ngeia. Sumthûlungei dosângngei le pharvali juorngei sukmunngei khom a nammelet pe ngeia, **13** male an kôm, “Pathien lekhabu Pathien'n, ‘Ki in chu chubaithona in tîng an tih,’ tiin ânziek ani. Hannirese nangnin chu inru ngei inthupna khûrin kêng nin sin hii!” a tipe ngeia. **14** Biekina han mitcho ngei le kholrangei a kôm an hongga, a lei mindam ngeia. **15** Ochaisingai le Balam minchupungeiin sinkamâmruoi a sinngai le nâipangngei Biekina, “David Nâipasal kôm Hosanna, Minpâkin om rese!” tia an in-iek hah an mûn chu an ningathik zoia. **16** Masikin Jisua kôm, “Hi mingai an ti hih ni riet mo?” tiin an rekela. Jisua'n, “Adiktakin ki riet, Minpâkna akipphar pêk rangin nâipangngei le nâitesenngai nin minchu zoi, ti hih nin la pore tet ngâiloi mini?” tiin a thuona. **17** Hanchu Jisua'n anni ngei hah a mâka, khopuilien renga Bethany'a a sea, mahan jân a riek zoi. **18** Anangtûk jînga chu khopuilien tieng a kîr nôkin Jisua a vonchâm zoia. **19** Lampui kôla theichang kung ava mua, male ava pana, hannirese abuonngai tiloiin chu ite man mâka. Masikin theichang kung kôm han, “Inra nôk tet khâi no roh!” a tipea. Voikhat rengin theichang kung hah ahong thêm zoi. (aiôn g165) **20** Ruoisngeiin maha an mua, an kamâmzala, “Kho angin mo theichang kung hih athêmpiel kelen hi?” tiin an rekela. **21** Jisua'n an kôm, “Adiktakin nangni ki ril, iemma nin dôna mulungokchâna nin dôn tet nônchu hi theichang kung chungga ko tho ang hin tho thei nin tih. Mahi vai niloiin hi muol kôm khom hin, ‘Inthon inla, tuikhangliena juon pai roh,’ ti unglâ juon pai atih. **22** Nin iemin chu, chubaithoa nin ngên murdi chu man nin tih,” tiin a thuona. **23** Jisua hah Biekina a hong nôka, a minchu lâitakin, Ochaisingai le upangei an hongga a kôm, “Tu rachamin mo hi neininngai hih ni sin? Tumo hi racham nang pêk?” an tia. **24** Jisua'n an kôm, “Chongrekel inkhat kei khomin nangni lei rekel rong, ni nin thuon theiin chu, tu rachamin mo hi neininngai hih ki sin nangni ril ki tih. **25** John Baptisma hah kho renga rachamneina mo: Pathien renga mo, miriem renga mo?” a tia. Anni le anni an inkhal zoia, “Imo ei ti rang hi? ‘Pathien renga tiin ei thuon lakin,’ ama'n ei kôm, ‘Ithomo John hah nin iem loi?’ mi tîng a ta. **26** ‘Miriem renga ei ti lakin,’ mipui ngeiin imo minlo rang ei chi, mipui ngeiin John hah Dêipua an be sikin,” an tia. **27** Masikin Jisua kôm, “Riet mak me.” tiin an thuona. Jisua'n an kôm, “Kei khomin tu rachama mo hi neininngai hih ki sin, nangni ril uol noning,” a

tipe ngeia. **28** “Atûn, Imo nin mindon? Tienlâia han mi inkhatin nâipasal inik a dôna. A nâi ulienpu kôm ava sea, a kôm, ‘Ka Nâipasal, avien chu grapebila senla, sin va tho roh,’ a tia. **29** ‘Ama han nuom mu-ung,’ tiin a thuona, aninâka chomolte suole chu a mindon a thûla male a se zoia. **30** Male inkhat kôm han khom a sea, ma angdênin ava ti nôka. Ama han, ‘O, Pa,’ sêng ki tih, tiin a thuona. Hannirese se maka. **31** Ha mi inik ngei han tu ha mo an pa nuomlam a sin uol?” a tia. “Ulienpu han,” tiin an thuona. Masikin Jisua'n an kôm, “Nangni ki ril: sum rusuongpungei le notizuorngei hin Pathien Rêngrama lût nangni an khêl rang ani hi. **32** Baptispu John'n lampui dik nin jûi rang nangni a juong min mua, ama lei iem mak cheia; sum rusuongpungei le notizuorngei chu an lei iem ani. Nangni chu nin mu suonûk khomin nin mulungbôkngai thûlin ama iem mak chei.” **33** Jisua'n an kôm nanâk, chongmintêk dang rangâi nôk roi a tia. “Voikhat chu tu mini ram pumapa a oma, hah mi han grapebil a thoa, bêr a minkula, grape epna rang khur a choia, a ngâka rang in insâng a sina. Hanchu grapebil hah inlo mingei ngâk rang ngei kuta bângin, ram danga khuolchai a se zoia. **34** Grape mara pot zora ahong tungin chu, ânlo mingei kôm han a chang rangtum va lâk rangin a suokngai a fira. **35** Ânlo mingei han a suokngai hah an lei sûra, inkhat an jêma, inkhat an thata, inkhat lung leh an dênga. **36** Atharin suok dangngai motona nêka tam uolin a fîr nôka, motona ngei angdênin an lei tho nôk rêka. **37** Anûktaka chu, ‘Ka nâipasal hi chu lei jâ ngêt an tih,’ tiin a nâipasal hah an kôm a fira. **38** Hannirese, ânlo mingei han a nâipasal hah an lei mûn chu, ‘Hi mi hih a pumapa nâipasal ani. Hong roi lei that rei u, male a rochon ei man rang ani!’ an tia. **39** Masikin an sûra, grapebil pêntieng an vôrpaia, ama hah an that zoi.” **40** “Atûn, grapebil pumapa a hong tikin, ha ânlo mingei hah imo hong lo ta nih?” tiin Jisua'n a rekela. **41** Anni han a kôm, “Ha mi saloi ngei hah that ngei ngêt a ta, grapebil hah ânlo mingei adang, amara pot zora diktaka changrangtum a pêk ngâi rangpu kôm pêng a tih,” tiin an thuona. **42** Jisua'n an kôm, Pathien Lekhabu'n, “In sinpu ngeiin lung mangmunboi anga an hengpai hah, akila lung kâmomtak achang zoi. Ma hah Pumapa tho ania; ei mitmua hin kamâmom ani! a ti hih nin pore ngâiloi mo?” a tipe ngeia. **43** Jisua'n a bôksa nôka, “Masikin nangni ki ril, Pathien Rênggram hih nin kôm renga lâkpai nîng ata, amara musuo rang mingei kôm pêk nîng atih. **44** Tutu hi lung chung a ânpal chu ahârharin om an ta, hi lungin adel vâng chu innôdichit an tih,” a tia. **45** Ochaisingei le Phariseengeiin Jisua chongmintêk misîr hah an rietin chu, an chungroi a misîr ani ti an riet zoia. **46** Masikin ama sûr rang an pût zoi. Aniatachu anni ngei han mipui ngei an chia, mipui ngeiin Jisua hah dêipu'n an be sikin.

22 Jisua'n mipui ngei a rokôka, chongmintêk a mang nôka. **2** “Invân Rênggram chu rêngpa inkhatin a nâipasal ranga inneina ruolhoi tho leh mintêk ani. **3**

Bukhalâi ot rangin a mîsiel ngei koi rangin a firlâmngai a fira, hannirese hong nuom mak ngeia. **4** Masikin firlâm dangngai a fir nôka, a mi sielngai kôm hi anghin ti rangin chong a be ngeia: ‘Atûn hin bukhalâi ot rangin ki sinsiem suozoi; ke sechalngai le ke serâttauoi vai minthâi ngei ka thata, neinunngai murdi sinsiem suo ani zoi. Inneina bukhalâi ot rangin hong ta roi!’ ti rangin. **5** Aniatachu siela omngai han itên lei be mak ngeia, male an sadâi chita an sina: inkhat a loaia a sea, inkhat chu a dôra a sea. **6** Midang ngeiin firlâmngai hah an sûrpa an jêm ngeia, an that ngei zoi. **7** Rêngpa hah a taksi sabaka; masikin a râlmingei a fira, ha mithatpungei hah a min thatngeia, male an khopuilien khom a min hâl pe ngei zoia. **8** Hanchu a firlâmngai a koia, an kôm, Inneina bukhalâi chu minsûk suo ani zoia, aniatachu ki mi sielngai hah a nêk ruo nimak ngei. **9** Atûn chu lamliena se ungla, mi nin mu murdi bukhalâi ot rangin hong koi roi, a tipe ngeia. **10** Masikin firlâmngai hah lamliennegia an sea, mi an mu murdi, misa le misie; an hong koibûma, inneina in hah mipuiin an sip zoia. **11** “Rêngpa hah khuolmingei en rangin ava lûta, inneina puon insil loi mi inkhat ava mua. **12** Rêngpa han a kôm, ‘Mala, inneina puon insil loiin khoangin mo asûnga no hong lût?’ tiin a rekela. Hannirese ha mi han ite ti maka. **13** Male rêngpa han a firlâmngai kôm, ‘A kut le ke khit ungla, pêntieng ajingna vôrpaia roi. Mahan chap a ta a hâ riel a tih,’” a tia. **14** Hanchu Jisua'n, “Mi siela om chu tamtak an nia, aniatachu, thanga om chu atômte kêng an ni,” tiin chongkhârân a tia. **15** Phariseengei hah an jôkpaia male Jisua chongrekelin min ôk rang chang an mintuo zoi. **16** Hanchu an ruoisi senkhatngai le Herod pâla mi senkhatngai a kôm an fira, ha mingei han, “Minchupu, chongtak ni misîr ngâi ti kin riet. Tute lungông tho uol ngâi mak chea, tute mindona chungroia khom kângdoina dôn loiin miriemngai ta rangin Pathien lungdo chongtak hah ni minchu ngâia. **17** Hanchu, ni ril ta, imo ni mindon? Roman Rêng Ceasar kôma chôiruol pêk hih ei Balamin ânkal mo, ânkal loi mo?” an tia. **18** Nikhomrese, Jisua'n asaloi an mintuo hah a riet chiena, an kôm, “Nangni Asarotholngai! ithomo ni min ôk rang nin pût hi? **19** Chôiruol chôi ranga sumthîr hah ni min en ta ul” a tia. Sumthîr hah a kôm an hong chôia, **20** male a rekel ngeia, “Tu mâi rimil le tu riming ngei mo an ni hi?” a tia. **21** Anni han “Ceasar” tiin an thuona. Masikin Jisua'n an kôm, “Asa, hanchu, Ceasar ta chu Ceasar kôm pêk ungla, Pathien ta chu Pathien kôm pêk roi,” a tipe ngeia. **22** Mahi an rietin chu an kamâm tataka; ama an mâka an rotpai zoi ani. **23** Mani sùn nanâk han, Sadducee senkhatngai Jisua kôm an hong mingei hih thina renga inthoi nôk no ni ngei an tia. **24** Anni han, “Minchupu, ‘Moses'n mi nâi neiloiiin a lômnu thisan senla, a nâipa'n ha meithâi hah luo nôk ngêtin a upa ta rangin nâi a nei pe rang ani,’ a tia. **25** Atûn hin, kin lâia lâibungrêng sari an oma; ulientakin in a neia, nâi neiloiiin a thia, masikin a lômnu hah a nâipa kôm a mâka. **26** A nâipa iniknapu

chunga khom ma anghan a hong om nôka, a inthumnapu chung a khom, azoinataka sarinapu dênin an luo paka. 27 Anûktaka chu nupangnu khom a thi zoia. 28 Atûn, mithi ngei inthoi nôk tika han tu lômnû tak mo ani rang ani zoi? An rêngin laka an luo paka,” an tia. 29 Jisua'n an kôm, “Idôra dikloi ngei mo nin ni zoi! Pathien Lekhabu nôncu Pathien sinthotheina nin riet loi sika kêng ani. 30 Mithi ngei aringin an inthoinôk tika chu invâna vânfirtonngei angin om an ti zoi, innei khâi noni ngei. 31 Atûn ithingei aringa an inthoinôkna roi: Pathien'n nangni a misîr pe hah nin la pore tet ngâloi mini?” a tia. 32 Pathien'n, “Keima Abraham Pathien, Isaac Pathien, Jacob Pathien ki ni,” a tia. “Ama chu iringngei Pathien kêng ani, ithingei Pathien nimak,” tiin a thuona. 33 Mipui ngei han mahi an rietin chu, a minchûna hah an kamâm tatak zoi ani. 34 Jisua'n Sadduceengei hah a makhal mindokngei tih Phariseengeiin an rietin chu a pâlin an hong a, 35 an lâia Balam minchupu inkhatin chongrekelin min ôk rang a bôka. 36 “Minchupu, Balama hin kho chongpêk tak himo a roiinpuitak?” tiin a rekela. 37 Jisua'n a kôm, “Pumapa na Pathien chu nu mulunglî murdi'n, na ratha murdi'n, nu mulungbôk murdi'n lungkham nu roh iti hi,’ ani tiin a thuona. 38 Mahih chongpêk roiinpuitak le a kâmomtak ani. 39 Chongpêk inikna kâmom nôk ân angpui chu: ‘Nangma nên lungkham anghan nu bungmingei lungkham mu roh’ iti hih ani. 40 Moses Balam pumpui le dêipungei minchûna ngei murdi khom hi chongpêk inik chung a hin ânngam let ani,” a tia. 41 Pharisee senkhatngei munkhatin an intûp laiin, Jisua'n an kôm, 42 “Messiah chungroi hih imo nin mindon? Tu richisuonpâr mo ani?” tiin a rekel ngeia. “Ama chu David jâisuona mi ani,” tiin an thuona. 43 Jisua'n an kôm, “Nônte, ithomo Ratha han David hah ‘Pumapa’ tiin a min koi? David'n, 44 ‘Pumapa han ka Pumapa kôm a tia: Ka chang tieng insung tit roh Na râlgei ne kepha nuoia ka dar suo mâka chu,’ a ti ani. 45 David'n, ‘Pumapa’ tiin a koiin te, i angin mo Messiah hah David richisuonpâr ani thei rang?” a tia. 46 Tutên Jisua hah thuon thei mak ngeia, male mani sûn renga chu tutên ite chongrekel rang ngam khâi mak ngei.

23 Hanchu, Jisua'n mipuingei le a ruoisingei kôm chong a rila. 2 “Balam minchupungei le Phariseengei hih Moses Balamngei rilminthârpu ngei ni ranga phal an ni. 3 Masikin itho ranga nangni an be murdi chu nin jômîn nin jûi rang ani; Hannirese, an omchan chu jûi no roi, an misîr ngei hih an mang ngâi loi sikin. 4 Puok arik le apêl intak takngei an siema, mingei chung a an bâng ngâia, aniatachu, ha mingei sanna rangin an kutpârngei luo mang nuom ngâi mak ngei. 5 An sintho murdi khom miriem nu rangin kêng an sin ngâi. An machalngei le an bânnggei khitna hih Pathien chong miziek ngei hih en ta u, an inrol bâk na! An kâncholiinчуol minvona ngei khom hih en ta u, asei bâk na! 6 Ruolhoi thona muna munhoi tatakna ngei le synagog ngeia sukmun asa an ngên ngâia; 7 Bazar mun ngeia min chubai an mûk le

‘Minchupu’ tia an koingei an minlut ngâia. 8 Nangni chu ‘Minchupu’ tiin koi ni tet no tunui, urêng korong nin nia, minchupu inkhat mang nin dôn sikin. 9 Pilchung hin tute O, Pa, ti no roi, Pa inkhat mamang invâna nin dôn sikin. 10 ‘Ruoipu’ ti khomin koi ni no tunui. Messiah mang hih nin ruoipu ani sikin. 11 Nin lâia a roiinpuitak chu nin firâm ani rang ani. 12 Tutu a omlien kai chu chûn an ta, a omchûn kai chu minlutin om an tih.” 13 “Nangni Balam minchupungei le Pharisee asarotholngei! Nin chung arik! Invân Rêngam inkhâr hah mingei nin khâr pea; nangni laka lût uol mak cheia mi a lût rang ngei khom nin khap ngâi. 14 Nangni Balam minchupungei le Pharisee asarotholngei! Nin chung arik! Meithângei sum nin sâk pea, mi huongnân asôt zazan chubai nin tho ngâi; masikin nin dûk tuang rik uol ok atih!” 15 Nangni Balam minchupungei le Pharisee asarotholngei! Nin chung arik! Mi inkhat insîrna rangin tuikhanglien le ram pumpui nin sir ngâia; a hong inletin chu ha mi hah nangni nêka bâknika dûkmuna se rangin nin tho ngâi! (Geenna g1067) 16 Nangni ruoipu mitcho, Tukhom Biekin dêna khomâkinsâm chu ite nâng ngâi maka; aniatachu tukhom Biekin rângkachak dêna khomâkinsâm chu anângna aom.” Ti ngâi ngei nin chung arik. 17 Mitcho inmôlungei! Imo akâm aom uol, rângkachak mo aninônchu rângkachak inthieng Biekin hah mo? 18 Mapêna Tukhom mâichâm dêna khomâkinsâm chu ite anângna omaka, ania mâichâm chung a neinunpêk dêna khomâkinsâm chu anângna aom, nin ti sa ngâi. 19 Idôra mitcho nin ni! Imo akâmaom uol, neinunpêk minthieng ngâipu mâichâm ha mo, mo neinunpêk ha mo? 20 Masikin tukhom mâichâm le a chung a neinunpêk aom murdi'n ânâsâm delse ani. 21 Tukhom Biekin dêna khomâkinsâm kaiin chu Biekin leh a sûnga Pathien om hah dênin ân sâm ania; 22 male tukhom invân dêna khomâkinsâm chu Pathien sukmun le a chung a insungpu dênin ân sâm ani. 23 Nangni Balam minchupungei le Pharisee asarotholngei! Nin chung arik! Sâkruo avâng ngâi chimungei, lêngmesêr le sâkbakhêr tenah khom sômakhat nin pêk ngâia, hannirese, Balama akâm aom uol, dikna ngei le mulungjûrpuina le iemomma ngei jôm rangin chu lunghâng tho ngâi mak chei. Hi ngei hih nin jôm rang ani, adangngei khom mathân uol loiin. 24 Ruoipu mitcho ngei! Nin tui nêkna thoihir chu nin rithît minsâia, ania saringsei chu nin movol ngâi ani. 25 Nangni Balam minchupungei le Pharisee asarotholngei! Nin chung arik! Nin kilât le nin mâirâng pênthieng nin minsâia, a sûngtieng chu, inrûksâkna le indînloi nân ai sip ani. 26 Pharisee mitcho ngei! Kilât sûngtieng hah minsâi bak unla, hanchu apênthieng khom sâi sâng atih! 27 “Nangni Balam minchupungei le Pharisee asarotholngei! Thân lung, nôtminvâra apênthieng chu en ahoi zata, hannirese, asûngtieng chu ru le ruok athûa sip angha nin ni. 28 Ma anghan mitin mitmua pênthieng chu asa anghan nin inlanga, hannirese, nin sûngtieng chu asarotholna le sietnangeia sipmat nin ni. 29 “Nangni Balam minchupungei le Pharisee asarotholngei! Nin

chung arik! Dêipungei thân nin sinsiama, midikngei riettit nân lungngei nin minvo ngâia; 30 male ei richibulngei om lâia han ei lei omsai nikhom senla, dêipungei thisen an musuok han chu inchel no ih, nin ti ngâi. 31 Masikin Dêipungei lei that ngei richia mi nin ni ti nin minlang chak ani. 32 Se unglâ, nin richibulngeiin an lei phut hah minzoi roi. 33 Nangni murûlungei le murûl nâingei! Dûkmuna se ranga jêkmasatna renga inmo jôk thei rangin nin insabei? (Geenna g1067) 34 Masikin nangni ki ril, nin kôm dêipungei, mivârngei, minchupungei juongfir ka ta, an lâia senkhat chu that nin ta, senkhat chu jêmêl nin ta, senkhat chu synagog ngeia jêm nin ta, khopui ankhat renga khopui ankhatâ rujûlpai nin tih. 35 Masikin midiktak Abel thisen renga Biekin le mâichâm kêra Barakia nâipasal, theiloinaboi, Zakaria nin that thisen tena han, pilchunga midikngei thatna sika dûktuôngna chu nin chungâ la chul atih. 36 Adiktakin nangni ki ril: ha mingei thatna sika dûktuôngna ngei murdi chu atûna mingei chungâ chul let atih. 37 “Jerusalem, Jerusalem! Dêipungei thata, Pathien'n no kôma thangthei a hongfir ngei lung leh a dêng thatpu! Arpuinu'n ate ngei a mantha nuoia ai opbûm ngâi anghan ni mingei anrêngin voizet mo ka bân nuoia opbûm rang ko bôka, hankhoma nuom mak che! 38 Masikin nin Biekin hah mâkrakin, a korongin om atih. 39 Nangni ki ril, ‘Pumapa riminga hong chu Pathien'n satvur rese,’ nin ti mâka chu atûn renga ni mu nôk kêhâ no tunui a tia.”

24 Hanchu, Jisua hah a jôka, Biekin renga a se lâiin Biekin min en rangin a ruoisingei a kôm an hongâ. 2 Ama han an kôm, “En roi, Adiktakin nangni ki ril, hitaka lung inkhat luo khom hih amuna om no nih; anrêngin pain om riei an tih,” a tia. 3 Hanchu, Jisua Oliv tângah ânsung lâiin, a ruoisingeiin a theiin an hong intongpuia. “Mi ril ta, hi ngei hih itika mo ai tung rang,” male “Nu juong nôkna rang le rammuol mongna rang minsinna hah imo ai ni rang,” tiin an rekela. (aiôn g165) 4 Jisua'n an kôm han, “Tutên nangni an huong loina rangin, inđin roi. 5 Mi tamtakin, ‘Messiah hah ki ni!’ tiin keima riming songin hong an ta, mi tamtak lei huong an tih. 6 Nin kôla indoina roi riet nin ta, ala takna indoina roi inthang la riet nin tih, nikhomrese, nin jâmminzal no roi. Ha neinunngiei hah chu ahongtung ngêt rang ani, nikhomrese amongna chu lani no nih. 7 Nam le nam indoi an ta, ram le ram indoi an tih. Muntina maitâm chul ata, ningnu inrik atih. 8 Ha ngei hah nâiha aphut chak ang hah ani. 9 Hanchu, dûk nangni min tuong rang le nangni that rangin nangni la sûr an tih. Keima sikin nam tinin nangni la mumâk an tih. 10 Ma tika chu mi tamtakin an taksônna la mâng an ta, lân sûr inlôm an ta, lân mumâk inlôm an tih. 11 Male, dêipu dikloi tamtak hong suok an ta, mi tamtak la huong an tih. 12 Hanchu, sietna ala pung rang sikin mi tamtak lungkhamna la dâi atih. 13 Nikhomrese, tutu among dâna diera tuong chu sanminringin om an tih. 14 Male, hi ‘Rêngram Thurchi

Sa' hih namtin rietna rangin rammuol pumpuia misirin la om a ta; male, amongna hong tung atih.” 15 “Hanchu, ‘Intakna Ichiom Tak,’ dêipu Daniel ramanga lei misir hah mûng nin ta, mun inthiengâ han inding a tih.” (Apore murdi'n aomtie riet rese ngei!) 16 “Male Judea rama om ngei hah tânga rot ngêt rese ngei. 17 Mi a inchungâ om khom insûnga a neinun kaisuo rangin chum no rese. 18 Mi loaia om khom a puon lâk rangin kêr no rese. 19 Ha ni han chu nâivongngei le nu nâite pomlâingei chung chu ântak bân rang na! 20 Nin rot rang zora hah phalbia mo, sabbathni'n mo ani loina rangin Pathien kôm chubaitho roi. 21 Ha zora dûktuôngna ichiruoi inthang om rang ha chu rammuol insieng renga atûn tena la om ngâi maka, om nôk tet kêhâ no nih. 22 Nikhomsenla, Pathien'n ha sûn ngei hah a minbong zoi; ni no senla vang chu tute ringsuok thei noni ngei. A mi zenngiei sikin Pathien'n ha sûn ngei hah minbong a tih. 23 “Male, tukhomin nin kôm, ‘En ta, Messiah chu hin a om!’ aninônchu ‘Soson a om!’ an ti khomin iem no roi. 24 Messiah rothol ngei le dêipu dikloi ngei an la suok rang ani; ha ngei han thei vang senla ngei chu Pathien zen mingei luo an huong theina rangin minsinna sininkhêl le sin kamâmruoi thông an tih. 25 Rangâi roi! Azora ahongtung mân nangni ki lei ril ani. 26 Aninônchu, nin kôm, ‘En ta, ramchâra aom!’ an ti khomin mahan se no roi; aninônchu hin ânthup an ti khomin iem no roi. 27 Miriem Nâipasal juong nôk rang chu kôlinleka dapdappingei sak tieng renga thang tieng tenah ahonginlek angâ han ani rang sikin. 28 “Kho munah khom saruok omna murdia sêlkuru khom intûp an tih.” 29 “Ha intakna nikhuongei zoilin chu nisa jing a ta, thâ vâv kêhâ nonih, invân renga ârsi ngei tâk a ta, invân sinthotheina ngei hah inphêthet'n om an tih. 30 Masuole chu Miriem Nâipasal minsinna hah invâna inlang ata; pilchunga mi murdi'n Miriem Nâipasal invâna sûm chungâ sinthotheina le inlal taka juong an mu tikin chu chap an tih. 31 Bekul miring inring tak tum rîng ata, hanchu, a vântfirtonngei hah rammuol rikil minlia fir a ta, kôlung renga kangkhat tiengâ kôlung dênin a mi zenngiei mintûp atih.” 32 “Ha chongmintêk hah theichang kunga inchu roi. Amachang ahong ringa, ahong innoia, abuo ahong incherin chu kholum ahong nâi zoi tiin nin riet ngâi. 33 Ha angdênin, ma neinunngiei murdi hah nin mu'n chu, a zora ahong nâi zoi, ânphut rang ani zoi ti riet roi. 34 Atûnlâia mingei hih an thi riei mân, hi ngei nâm hih tung let atih ti riettit roi. 35 Pilchung le invân boi a ta, ko chong chu boi no nih.” 36 “Hannirese, ha nikhuo le a zora ha chu Pa telloiin chu tutên riet mak ngei; Invâna vântfirtonngei khomin, Nâipasal khomin. 37 Miriem Nâipasal juong nôkna chu Noah damlâi angdên han rîng atih. 38 Tuilien mân, sûn ngeiahan han chu Noah rukuonga a lût ni dênin an sâka an nêka, lômnu, lômpa an innei ngâia. 39 Tui ahongliena, an rêngin an inmang riei mâka chu imo ahongtung ite riet mak ngei. Miriem Nâipasal juong nôkna chu ha ang takah han rîng atih. 40 Ha tikin chu mi inik loaia sin an

ta inkhat tuongin om a ta, inkhat mâkin om a tih. 41 Nupang inik sasum kunga sângsukin om an ta, inkhat mâkin om a ta, inkhat tuongin om a tih. 42 Masikin inning chien roi, itiknimo nin Pumapa a juong rang riet mak chei. 43 In pumapa'n inru hong rang zora hah riet senla chu, lei meng a ta, a neinunngai min muruk no nih, ti hih riet roi. 44 Masikin nangni khom intûng chienin om roi, nin tûng loi zora takin Miriem Nâipasal a juong rang sikin." 45 "Tîrlâm taksônôm avâr tak, a pun a insûng chierêla, fîrlâm dangngai zora tina an sâk sem pe ranga ulien a minchang chu tumo nini? 46 A pu'n a hongâ, ha anga sin thoa fîrlâm a hong mu ha chu a râisân ani, 47 Adiktakin nangni ki ril, a pu han a neinun murdi chungâ ajêkpu minchang a tih. 48 Hannirese, fîrlâm saloi arîn chu, a mulungin 'Ku pu chu hong vak no nih' fîng a ta, 49 a fîrlâm champuingei lei jêm a ta, ju inrûingei kêra lei nêkin lei sâk a tih. 50 Male, ha fîrlâm hah a tûng loi lâitak le a riet loi zora takin a pu hong suok pe atih. 51 A pu han ât nôinek a ta, asarotholngai chang anga han minchang a tih, Mahan chap a ta, a hâ riel a tih."

25 "Ma tikin chu, Invân Rêngram hah dôngmate sôm ngei an châtingei chôiâ, moipumapa don ranga se ngei leh mintêk nîng atih zoi. 2 An lâia mi rangnga hah an inmôla, mi rangnga hah an vâr ani. 3 Ânômôlngai han, an châtingei an chôiâ, a tui chôi sa mak ngeia, 4 avârngai han chu an châtingei an chôiâ, a ûma han a tui khom an chôi sa. 5 Moipumapa hah a juong innu sikin an in alênmuâ, an lei inphara. 6 Jânchimrip takah chu 'Moipumapa a juong zoi! Adon rangin hong suok ta roi' tia iniek rahang a juong om zoia; 7 hanchu, dôngmate sôm ngei hah an inthoia, an châtingei an minsûka. 8 Male, ânômôlngai han avârngai kôm han, 'Nin châtitui hah mi pêk sa roi ba! kin châti athi rang kêng' an tia. 9 Avâr rangnga ngei han, 'Nangni pêk thei noning ung. Keini leh nangni rangin chu hun nonih. Dôrah se unglâ, va rochok roi,' tiin an thuona. 10 Hanchu, dôngmate inmôlngai hah châtitui rochôk rangin an sea, hanchu an se kêrin moipumapa hah a juong zoia. Dôngmate rangnga ânthok ngei chu ama leh inbiek ruolhoi tho rangin an lûta, in an khâr zoi. 11 Nûkah chu dôngmate dangngai khom an hongtung zoia, O pu, o pu, mi min lût roh! Tiin an in-iekâ. 12 Moipumapa han, Nangni minlût tet no ning! Nangni riet ngâi mu-ung tiin a thuona." 13 Male Jisua'n chongkhârân, "Intûng chienin om roi, a nikhuo le azora hah nin riet loi sikin," a tia. 14 "Ma tikin chu Invân Rêngram hah mi inkhat khuol a chai rangtoa, a fîrlâmngai a koia, a rochonngai enkol leh mintêk nîng atih zoi. 15 An thei lam ang chitin a pêka, inkhat kôm sum isâng rangnga a pêka, inkhat isângnik a pêka, inkhat kôm isâng khat a pêka. Hanchu, khuolchai rangin ânphet zoi. 16 Tîrlâm isâng rangnga changpu ha chu a se kelena, ava minpunga, isâng rangnga dang ava suo nôka. 17 Ha anga han fîrlâm isâng nik a changpu ha chu a sea, adang isâng nik a muphung nôka, 18 hannirese, fîrlâm

isângkhat a changpu ha chu a sea, khur a choia, a pu sum hah athupa. 19 Asôtzan suoleh chu fîrlâmngai an pu hah a hongkîr nôka, an kôm a sum thurchi a minthâr zoia. 20 Tîrlâm, isâng rangnga changpu hah a hongâ, isâng rangnga dang a hong pêka, o pu isâng rangnga mi ni pêk hah en ta! hi isâng rangnga adang ke lei man nôk hi a tia. 21 A pu han a kôm, No tho minsâ, nangma fîrlâm asa le iemom, atômte chungâ taksônôm in no om sikin, atampa chungâ khom a enkolpu'n nang minchang ki tih. Hong inla, ka râisânna hong chang sa roh! a tia. 22 Hanchu fîrlâm isâng nik changpu hah a hongâ, O pu, isâng nik mi ni pêk hah en ta! Hi isâng nik dang ke lei man nôk hi! a tia. 23 A pu han a kôm, No tho minsâ, nangma, fîrlâm asa le taksônôm! Atômte chungâ taksônôm ni ni sikin, atampa chungâ khom a enkolpu'n nang min om ki tih. Hong inla, ka râisânna hong chang sa roh!" a tia. 24 Hanchu fîrlâm isâng khat changpu hah a hongâ, O pu, mi inngartak ni ni ti ki riet; nu tu loina khoma na ât ngâia, sachi ne rethe loina munna khom bu ni mintûp ngâia. 25 Ki chia, masikin ke sea, pil rilah nu sum hah ka va thup ani. En ta hi nata nanâk hah, a tia. 26 A pu han a kôm han, "Nangma fîrlâm puoloi le thaboipa! Ka tu loina khoma ka âtta, sachi kerthe loina khoma bu ki mintûp ngâi ti ni riet na? 27 Ha anghan aninte, ithomo ku sum hah sumsiena inah ne lei sie loi, nino senla chu, ko hong nôka hin ku sum hih apung leh ka man rang kêng ai ni. 28 Atûn chu sum hih a kôm renga lâk unglâ, isâng sôm dônpu kôm pêk roi. 29 Tutu a dôn chu pêk mintam uol nîng a ta, dôn ok a tih; tutu a dôn loi kai chu ai dôn chêtthe khom lâk pe rip nîng a tih. 30 Hi fîrlâm mangmunboi hih pêntieng afîngna vôrpa! roi; mahan chap a ta, a hâ riel a tih," tiin a rila. 31 "Miriem Nâipasal hih vântîrtongngai murdi leh inlal taka a juong tikin chu Rêngsukmuna insung a ta, 32 male a makunga namtina mingei intûp an tih. Hanchu, belrihôi'pu'n kêl le belri a sensâi anghan pâl nikin sensâi a tih. 33 Midikngai hah a changtieng dar a ta, adangngai hah a voitieng dar a tih. 34 Hanchu Rêng han a chang tienga mingei kôma han, Hong roi ka pan sat ai vur ngei! Hong unglâ, rammuol inzir renga nin ta ranga rêngram minsûk hih hong luo ta roi. 35 Ko von achâmin sâk mi nin pêka, ku tuiân râlin nêk rang mi nin pêka; khuolmi ki nîn nin ina mi nin mintunga. 36 Dierboiin ko omin puon mi nin min sila; ka damloi zorân mi nin donsûia, intâng ina ko om khomin mi nin pan ngâi," la fîng a tih. 37 Midikngai han, "Pumapa tikhanmo no vonchâmin nang kin mua, sâk nang kin pêka, tui inrâlin nang kin mua nêk rang nang kin pêk? 38 Tikhanmo khuolmin nang kin mua, kin inah nang kin mintunga, dierboiin nang kin mua, puonsil rang nang kin pêk? 39 Tikhanmo damloiin mo, intâng ina mo nang kin mua, nang kan pan ngâia?" 40 Rêng han an kôm, "Nangni ki ril, hi ku sungsuk achîntak ngei lâia mi inkhat chungâ nin sin hah ku chungâ nin sin ani," tiin la fîng a tih. 41 "Hanchu a voi tienga mingei kôm han chu, Nangni chu Pathien khomâksâmna nuoia om

roi! Diabol le a firtongei ta ranga sin kumtuong meiah han se ta roi! (aiōnios g166) 42 Ko von achâmin sâk mi pêk mak cheia, ku tui ân râlin nêk rang mi pêk mak cheia; 43 Khuolmi kirîn nin inah mi mintung mak cheia, dierboiin ko omin puon ni min sil mak cheia, damloiin le intâng ina ko om khomin mi pan ngâi mak chei,” la fîng a tih. 44 Hanchu anni han an kôm, “Pumapa tikhanmo no von achâmin mo, tui ân râlin mo, khuolmin mo, dierboiin mo, damloiin mo, intâng ina mo nang kin mua, ni sin nang kin tho pe ngâi loi?” Tiin la thuoan an tih. 45 Rêng han an kôm, “Nangni ki ril, hi mi chîntê ngei lâia inkhat chungna nin sin nuom loi chu ku chungna nin sin loi ani,” la fîng a tih. 46 “Hi mingei hih kumtuong dûktuongna sêng an ta, hannirese, midikngei chu kumtuonga ringna han sêng an tih,” a tia. (aiōnios g166)

26 Hanchu Jisua'n ha chongngei murdi hah a ril zoiin chu a ruoisingei kôm, 2 “Sûnnik suoleh, Kalkân kût hong om atih iti nin rieta. Miriem Nâipasal hih jêmdel rangin pêk nîng atih,” a tia. 3 Hanchu ochaisingei le Upangei hah Ochai Inlal Caiaphas inpuia intongna an neia, 4 inrûkin an sûra, an that rang lam an mintuoa. 5 Nikhomrese, “Kût sângin chu ni no rese, mipui lâia injêlna tete om duoi nih,” an tia. 6 Hanchu, Jisua hah Bethany'a aphârpa Simon inah a oma. 7 Jisua bu a nêk lâitakin, nupang inkhat alabaster bilôrin sariêk mirimhoi man luttak ahong chôia, a luah a buok pea. 8 Ruoisingei an mu inchu an ningathika. “Irangmo hi anga a incheh hi? 9 Hi mirimhoi hih man tamtaka zuora, inriengngei kôma sem thei kêng ani,” an tia. 10 Jisua'n an ti ngei hah a rieta, an kôm, “Ithomo hi nupangnu hih nin rokôk? kata rangin sin asa le enhoi tak ai tho ani. 11 Inriengngei chu nin kôma om tit an nia, hannirese, kei chu nin kôma om bang noning. 12 Hi sariêk mirimhoi ka takpuma ai buok hih phûm ranga ni siasmiana ranga ai tho ani. 13 Atûn, chongdiktak nangni ki ril, rammuol pumpuia thurchisa an misîrna nâma, hi nupangnu sintho khom hih ama riettitna rangin misîr sa ngâi an tih,” a tia. 14 Masuole Ruoisî sômleini ngei lâia inkhat a riming Judas Iscariot an ti hah ochaisingei kôm a sea 15 Male ama'n, “Jisua nangni ki minsûr inte imo mi nin pêk rang?” a tia. Anni han sumdâr sômthum an tela ama an pêka. 16 Masuo renga chu Judas han Jisua an kuta a pêk theina rangin chuminrên a rok tit zoi. 17 Cholboivâipôl Kût ni sîn motontakah han, ruoisingei an hong, Jisua kôm, “Kalkân Kût hih khotieng mo va minsûk unglang nu nuom?” tiin an rekela. 18 Ama han an kôm, “khopuiliena mi inkhat kôm se unglâ, a kôm. ‘Minchupu'n ko zora anâi zoia; ku ruoisingei leh Kalkân Kût ni inah mang kin tih,’ a ti va ti roi,” a tia. 19 Jisua'n an kôm he a be lam angtakan an thoa, Kalkân Kût hah an va minsûk zoia. 20 Kholoi ahong nînchu, Jisua le ruoisî sômleini hah khalâi ottin an insung lâiin. 21 Khalâi an ot lâitakin Jisua'n an kôm, “Nangni ki ril, nin lâia mi inkhat hin ni minsûr a tih,” a tipe ngeia. 22 Hanchu ruoisingei mulung dûkatonga, a

kôm, “Pumapa, keima mo mi ni ti?” tiin inkhat inkhatin an rekel paka. 23 Jisua'n an kôm, “Khênga vâipôl mi pûrpuipu hin ni minsûr a tih. 24 Pathien Lekhabu'n ai ti anghan, Miriem Nâipasal hih thîng a tih, nikhomrese, Miriem Nâipasal minsûrpu chung chu arik bâk rang na! Ha miriem ha chu ânzir tetloi nisenla ata rangin sa uol a tih,” a tia. 25 A minsûr rangpu Judas hah a hongchonga, “Minchupu, keima mo mini ti tatak?” tiin a rekela. Jisua'n a kôm, “Nên ti hate?” tiin a thuona. 26 Hanchu an sâk lâitakin, Jisua'n vâipôl a lâka, râisânchong a ril zoiin chu a khoia, a ruoisingei kôm a pêka, an kôma, “Lâk unglâ, sâk roi, hi hih ka taksa ani,” a tia. 27 Masuole chu, kilât a lâka, Pathien kôm râisânchong a ril zoiin chu an kôm a pêka, “Nêk roi, nin rêngin; 28 ma hih ki thisen mi tamtak nunsie ngâidamna ranga suok rang, Pathien chonginkhit mindet rang chu ani. 29 Nangni ki ril, Ka Pa Rêngrama nangni leh uain thar ke nêk ni atung mâka chu hi uain hih nêk nôk khâi no ning,” a tia. 30 Masuole chu la inkhat an thoa, an tho suolechu Oliv tâng tieng an se zoi. 31 Hanchu Jisua'n an kôm, “Avien jân lelea hin nin rêngin rot let nin ta, ni mâk riei nin tih, Pathien Lekhabu'n, ‘Pathien'n belrihôlpu hah that an ta, belringei hah chekinchâi chit an tih,’ a ti sikin. 32 nikhomrese, kên thoinôk suoleh Galilee rama nin motona lei sêng ki tih,” a tia. 33 Peter'n a kôm, “Adangngei nang mâk riei khomrese ngei, keiman chu nang mâk tet no ning!” a tia. 34 Jisua'n Peter kôm, “Nang ki ril, avien jân ânkuhong mân nangma'n voithum keima hih riet ngâi mu-uang ni fîng ni tih,” a tipea. 35 Peter'n a kôm, “Ni thina thisa rang khom nînlang ma anghan ti tet no ning,” tiin a thuona. Ruoisî dangngei khomin ha angdên han an ti paka. 36 Hanchu Jisua hah a ruoisingei leh munkhatin Gethsemani an tina han an sea, Jisua'n an kôm, “Soson chubai ka va tho sêngkâr chu hin lèn sung roi,” a tipe ngeia. 37 Peter le Jebedee nâipasal inik ngei hah a tuonga, Rathainvâina le mulungdûk tongnân ahong sipa, 38 male an kôm, “ka mulungdûk atong raia athi rang dôrin kêng ki ni zoi. Hin om unglâ mên ning pui roi,” a tia. 39 Hanchu, mântieng ava se uol vieta, pila ânboka, chubai a thoa, “O Pa, anithein chu, hi tuongna kilât hih ko kôm renga ni khâi pai pe roh! Nikhomrese, keima racham niloiiin nangma racham ni rese,” a tia. 40 Masuole chu a hongkâr nôka, ruoisî inthum ngei hah an inin a hong mua; Peter kôm, “Inmo nangni inthum hite dârkâr khat luo khom mi inningpui thei loi tie hi? 41 Huongna nin lût loina rangin intâng chienin chubai roi. Ratha'n chu a nuoma, taksa'n ai phari loi ani” a tia. 42 Hanchu, avoiniknân Jisua a se nôka, a chubai nôka, “O pa hi tuongna kilât hi ke nêk loa pai thei aninônchu nangma racham ni rese,” a tia. 43 A hong nôkin chu ruoisingei hah ain dênin a mu nôka; an mitngei reng an meng zoi loi sikin. 44 Jisua'n a mâk ngei nôka, a voithumnân a ti nanâk hah tiin chubai a tho nôka. 45 Male ruoisingei kôm a hong nôka, an kôm, “Atûn tena inggamin nin la in bang na? En ta u, Miriem Nâipasal hih mi nunsingei

kuta pèk rang zora ahongtung zoi. **46** Inthoi ungra, sêng ei ti zoi. En ta u, ni sūr rangpu hih ahong nài zoi!” a tia. **47** Hanchu, Jisua a chong la mong loiin ruoisi sômleini ngei lâia Judas hah a hong tunga. Ama lômin Ochaisingei le Upangei hongfir mipui, khandai le tôkmol chôiin an hong sa. **48** A minsūr rangpu han, “A bieng ku tum takhah nin roku nging a tih, sūr kelen roi!” tiin minsinna a lei pèksai ani. **49** Judas hah Jisua kôm a se pata, a kôm, “Minchupu, nu chung a rathanngamna om rese,” tiin a bieng a tuma. **50** Jisua'n a kôm, “Mal, no hongna abi tho kelen roh!” a ti pea, Hanchu an hong, Jisua hah an sūr zoi. **51** Jisua kôma om ngei lâia inkhatin a khandai a leka Ochai Inlaltak, a firlampu kuor a tukthâk pea. **52** Jisua'n a kôm, “Na khandai hah a koka thun nôk ta roh. khandai a lek ngei chu khandai nanâkin tling an tih. **53** Ka Pa kôm sanna ko zong theia, ama'n voikhatrengin vânfirton isâng ruk pâl sômleini nêka tam a juongfir thei iti ni riet loi mini? **54** Nikhomrese, ngên ta inlang, i angin mo Pathien chong hih hi anga hong iom rang hih ai tung thei ranga?” a tia. **55** Hanchu, Jisua'n lokongei kôm han, “Khandai leh tôkmol chôiin inru sūr rang leh in-ang bangin misūr rangin nin hong na? Ngingin Biekinah kên sunga, ki minchu ngâia, mahan misūr mak cheia. **56** Nikhomrese, dêipungei chong miziek ngei hah ahong tung dik theina rangin, hi ngei murdi hih a hong iom ani hi,” a tia. Hanchu, ruoisingei murdi'n ama an mâk raka an rêngin an rot riei zoi. **57** Hanchu, Jisua sūrngei han, Ochai Inlaltak Caiaphas inah Balam minchupungei le Upangei lei intûpna han an tuong zoi. **58** Peter'n alazanin a jûia, Ochai Inlaltak in khalâi dênin a jûia. Khalâidung a lûta a mongna mu rang nuomin a rungpungei kêra han ânsunga. **59** Jisua an that theina rangin Ochaisingei le roijèkpu murdi han theiloi an mintum theina rang abi an roka; **60** nikhomrese, mu mak ngei, mi tamtak hongin a chungroia milak ril khom senla ngei. Anûktakah mi inik an hong, **61** male, “Hi mi hin, Biekin hih setin sūnthumin ki sin nôk thei,” a ti an tia. **62** Ochai Inlaltak hah ândinga, Jisua kôm, “Hi nang an nôna roia hin ite thuonna ni nei loi rang mo?” a tia. **63** Nikhomrese, Jisua chu a dâireka. Ochai Inlaltak han arkôk nôka, “Pathien aring rimingin nang ki ti; ni ril roh, Pathien Nâipasal Messiah hah nini mo?” a tia. **64** Jisua'n a kôm, “Ni na ti hate. Mahah ninôn khom nang ki ril; atûn renga Miriem Nâipasal hih Râtinchung chang tienga, insunga, invâna sôm chung a juong la mung nin tih,” a tia. **65** Ochai Inlal han a puonsilngei a potkhêra, “Pathien a rilsiet zoi; Rietpuipu dang nang khâi mak meh! Pathien a rilsiet tie chu nin riet zoi! **66** I angin mo nin mindon?” a tia. Anni han, “A tho minchâi, athi ngêt rang ani” an tia. **67** Hanchu a mâia an michila male an jêma; senkhatin, **68** “Ni ril roh, Messiah, Tumo nang a jêm?” tiin an bêna. **69** Hanchu, Peter hah rukul sêng khalâiah ânsunga, Ochai Inlaltak firlampu dongmate inkhat a hong, a kôm, “Nang khom, Jisua Galilee rama mi kôm no om ngâi,” a tipea. **70** Hannirese, an rênga

makunga a minlêma. “I thurchi mo nin misir reng riet mu-ung” tiin a thuona. **71** Rukul mokot pêngtieng ava jôka, firlampu dongmate dangin a lei mu nôka. Ha takah omngei kôma han, “Hi mi hih, Nazareth Jisua kôma a om ngâi” a tia. **72** Peter'n a minlêm nôka, “Khomâk insâmin ki ti ani, ha mi hah riet mu-ung!” a ti nôka. **73** Chomolte suoleh chu hataka inding ngei hah Peter kôm an hong, a kôm, “Nang khom an lâia mi nini khet, No chong lam renga hin ei riet thei!” an tipea. **74** Male Peter'n an kôm, “Chongdik rillin khomâk kên sâm ani! Adik nônchu Pathien'n dük ni mintong rese! Ha mi hah riet riet mu-ung!” a tia. Masuolechu âr akhuong kelen zoi, **75** male Peter han, Jisua'n a kôma, “Âr akhuong mân voithum ni minlêm ni tih,” ai tipe chong hah a hong rietsuok nôka. A jôka a chap ngu-ngui zoi.

27 Jing ahongnin chu Ochaisingei murdi le Upangei han Jisua that rang lampui an sinna. **2** Zingjirûiin an khita, an tuonga, Pilat, Rom râiôt kôm an pêka. **3** A minsûrpu Judas han, Jisua theiloi an mintum ti a riet inchu ânsira, a sumdâr sômthum hah Ochaisingei le Upangei kôm a hongchôi nôka. **4** “Midik thi ranga ki minsūr ha chu ki minchâi sabak kêng ani zoi,” a tia. Anni han a kôm han, “Mahah kan ta rangin imo asena. Maha chu nangma sintho kêng!” an tipea. **5** Judas han ma sumdâr hah Biekin sunga a paia, a rota; hanchu, a sea, avan khâi that zoi. **6** Ochaisingei han sum hah an rûta, “Mahih chu thisen man sum ani sikin Biekina sum darna munna dar rangin chu inthieng mak” an tia. **7** Hanchu, an inruola, ramdangmingei phûmna mun rangin Bêlvuokpu mun an rochôka. **8** Masikin ma mun hah atûn tena (Akeldama) “Thisen Mun” an ti tit zoi. **9** Hanchu Dêipu Jeremiah'n, “sumdâr sômthum hah an lâka Israelngeiin ama man ranga adôr an masat hah, **10** male Pumapa chongpêk anghan, bêlvuokpu mun man rangin sum hah an mang zoi,” ai ti hah ahong dik zoi ani. **11** Jisua hah Rom râiôt makunga ândinga, râiôt'n, “Judangei rêng nini mo?” tiin chong a rekela, Jisua'n, “Ni ni, ni ni ti zoi hate,” tiin a thuona. **12** Hannirese, Ochaisingei le Upangeiin an nôna roia chu itên thuoan mak. **13** Masikin, Pilat'n a kôm, “Nang an nôna roi hih ni riet loi mini?” a tia. **14** Nikhomrese, bâikhat luo khomin thuoan maka, Râiôt chu asân a kamâma. **15** Hanchu Rom râiôt han Kalkân Kût zora racham mi intâng inkhat lokongei an ti tak a mojôk pe ngei ngâia, **16** Ha lâia han mi intâng, riming inthang tak Barabbas an ti hah a oma. **17** Masikin lokongei an hong intûp inchu Pilat han an kôm, “Tu himo nangni mojôk pe inlang nin nuom? Barabbas himo, Jisua Messiah an tipu himo?” tiin a rekela. **18** Juda rachamneipungei han Jisua hah an narsa sika a kutah an hong pèk ani ti ânthartakin a rieta. **19** Hanchu Pilat hah roijèkna munah ânsung lâitakin a lômnûn, “Ha midik chung a hie tho no roh, jânin han ka ramangin ama sikin ku tuong ok kêng” tiin chong a hong bea. **20** Ochaisingei le Upangeiin Barabbas mojôka

Jisua that ranga Pilat kôma ngên rangin mipui ngei an methêma. 21 Hannirese Pilat'n mipui ngei kôm han, "Hi mi inik ngei lâia hin tu himo nangni mojôk pe rong a nin nuom?" tiin a rekela. Anni han, "Barabbas" tiin an thuona. 22 Pilat'n an kôm, "Hanchu, Jisua Messiah an ti hih, imo ko lo rang ani zoi?" tiin a rekel ngeia. "Khrosa jêmdel roh" tiin an thuona 23 Nikhomrese, Pilat'n an kôm, "Imo ai tho minchâi?" tiin a rekel ngeia. "Khrosa jêmdel roh!" tiin an rât dodôrin an inieka. 24 Pilat'n ite anêmna om no nia, injêl na vai kêng ai suok rang ti amun chu tui a lâka, lokongei makunga a kut a rusuka, an kôm, "Hi miriem thina hin ite theiloina dôn muung! Mahih nin sintho kêng ani!" a tia. 25 Loko murdi'n, "Hi mi thina sika dûk chu keini le kin nângei chungah chul rese!" an tia. 26 Hanchu Pilat'n Barabbas hah a mojôk pe ngeia; male Jisua hah a jêm suolechu Khrosa jêmdel rangin an kutah a pêk ngei zoi. 27 Hanchu, Pilat râlmingei'n Jisua hah râiôt inpuia an tuonga, an pâla mi murdi a kôla an intûpa. 28 A puonngei an lik pea, puon senduk an minsila. 29 Male, riling tapor an phana, an min khuma, a kut chang tieng khiengrol an min chôia; a makungah khûkinbilin, "Juda ngei Rêng ring sôt roh!" tiin an phengsana. 30 An michila, a khiengrol hah an suta, a luah an tôka. 31 Hanchu, an phengsan suolechu puon senduk hah an lâk nôka, ama puon dên hah an minsil nôka. Hanchu, Khrosa jêmdel rangin an tuong zoi. 32 Hanchu, an se lâiin Cyrene khuo mi inkhat a riming Simon an tonga, râlmingei'n Jisua Khros ruput rangin an dânda. 33 Golgotha, "Luru Mun" an ti hah an hong tunga, 34 Mahan Jisua hah uain, tuikha leh inpol an pêka, a tem zoiin chu nêk nuom maka. 35 Hanchu, Khrosa an jêmdela, male, taruosânin a puonsilngei an insemi. 36 Masuole chu, mahan insungin, an enna. 37 A lu chungah an nôna miziek, "Hi mi hih Jisua, Judangei Rêng ani," tiin an târa. 38 Hanchu, ama leh lômin inru inik a voitieng inkhat, a changtieng inkhat an jêmdel sa. 39 Hanchu, ânloi murdi'n an lu thukin Jisua an deia. 40 "Biek in set na pa, sînthumin ni minding nôk rang na! Pathien Nâipasal ni nîn chu ne theiin insaninjôk roh! Khros lêr renga juong chum ta roh!" an tia. 41 Ma angdên han, Ochaisingei le Balam minchupungei le Upangei khomin ama an deia: 42 "Mi dangngei laka a minjôk ngâia, ama chu injôk thei maka! Israelngei rêng ni mak mo? Atûn Khros lêr renga juong chum rese chu iem ei tih! 43 Pathien a iema, Pathien Nâipasal'n ânbea. Tho lei en rei u, Pathien'n atûn a minjôk nuom mol!" an tia. 44 Inru, ama leh an jêmdel ngei khomin ha angdênin an deï sa. 45 Hanchu sîn dâr sômleunik renga kholoi dârthum tenah chu rammool ajing khapa. 46 Dârthumin chu Jisua rôl inring takin ânieka, "Eloi, Eloi, lema Sabacthani?" a tia. Mahah aomtie chu, "Ka Pathien, Ka Pathien, ithomo nina mâksan?" tina ani. 47 Ha munah ânding senkhat ngeiin mahah an rieta, "Elizah ai koi kêng" an tia. 48 Hanchu, an lâia mi inkhatin a tâna sponj a lâka, uain thûra a michia, tôkmol mongah a

târa, hong min nêk rang a thoa. 49 Hannirese, mi dang ngeiin, "La ngâk roh, a minjôk rangin Elizah mo a juong lei en bak hi rei" an tia. 50 Jisua rôl inring takin âniek nôka, arang achat zoi. 51 Hanchu, Biekina puonjâr hah alu renga among dênin akêr pata. Masuole chu pilchung ânrika, lungpuingei an koia, 52 thânngei ahôn onga, Pathien mi tamtak alei thi ngei hah kaithoiin an oma. 53 Thânngei hah an mâka, Jisua, thina renga ân thoinôk suoleh Khopuilien Inthiengah an lûta mahan mi tamtak kôm an inlâr zoi. 54 Râlmî ulien le a kôla râlmî aom Jisua thûir ngei han, ningnu inrik le neinom om tie ngei hah an mûn chu an chia, "Hi mi hih Pathien Nâi ani khêt!" an tia. 55 Ma munah han nupang tamtak, Galilee ram renga Jisua nûkjûia asan ngâi ngei han alazanna renga an thûra. 56 Ha ngei hah Mary Magdalene ngei Jacob le Joseph nu Mary ngei le Jebedee lômnû ngei an ni. 57 Kholoi ahong nin chu mineipa Arimathea khuo mi a riming Joseph a hong tunga; ama khom Jisua ruoisi a lei nia. 58 Pilat makunga ava sea Jisua ruok hah ava zonga, ruok hah Joseph kôm pêk rangin Pilat'n chong a pêka. 59 Masikin Joseph han ruok hah a musuma puoninêm athar leh a thoma, 60 male thân lunga iver zoisuobila han a min jâla. Hanchu thân bân hah lung alienpa leh a hîp zoiin chu a sea. 61 Mary Magdalene le Mary dang hah thân tieng mâithakin an insunga. 62 Anangtûkah Sabbathni sînin chu Ochaisingei le Phariseengei hah Pilat kôm an hong a, 63 male a kôm, "O pu, ha milaka han aring lâiin, 'Sînthum suoleh chu inthoinôk ki tih' a ti kin riet. 64 Masikin thân hah sînthum sùng chu asadima ngâk rangin chong pêk roh, a ruoisingeii an sea, an va muruka, mipui lâia, 'Thina renga ânthoinôk zoi' an ti thei lina rangin. Ma anghan aninônchu hi huongna nûktak hih motona nêkin siet uol nih," an tia. 65 Pilat'n an kôm, "Râlmî tuong unglâ," male "se unglâ thân hah nin thei lam dôra asân min ngâk roi," a tipe ngeia. 66 Hanchu an sea, thân lung hah sîn thôn, a ngâk rang ngei hah an min ngâk ngei zoi.

28 Sabbathni ahong heka, Pathienni jînga khuo ahongvâra, Mary Magdalene le Mary dang hah thân en rangin an sea. 2 Inningloiin ningnu râtak ahong inrika, invân renga Pumapa Vântîrton a juonga; lung hah a muluoi paia a chungah ânsunga. 3 A mêl chu kôlilek ang ania, a puonsilngei khom rodokang anga chek ani. 4 Râlmî a ngâkngai han an chi rai zoi sikin an inrika, athi anghan an oma. 5 Vântîrton han nupangngei kôm, "Nangni chu chino roi, Jisua an jêmdelpu hah nin rok ani ti ki riet. 6 Hin om khâi maka; ai ti anghan ân thoinôk zoi. Hin hong unglâ, a jâlna hih hong en roi. 7 Atûn inrangtakin se unglâ, a ruoisingeii kôm, Thina renga ân thoinôk zoi, Galilee rama nin motona a lei se; mason mûng nin tih! Nangni ki ril hih riettit roi" a tia. 8 Hanchu, ichi le râisâna sipin, thân renga an se lalaia, ruoisingeii varil rangin an tân zoi. 9 Inningloiin Jisua'n anni hah a tonga, an kôm, "Nin chungâ rathanngamna om rese" a tia. Hanchu, a kôm an hong a, kepha an sûra,

chubai an mûka. **10** Jisua'n an kôm, “Chino roi, se unglâ, Galilee rama se rangin ku sûngsuokngei varil roi; mason ni mûng an tih” a tia. **11** Nupangngei hah lama an lôn lâitakin thân ngak râlmi senkhatngei hah khopuiliena an kîr nôka, neinun om tie murdi hah ochaisingei an va rila. **12** Ochaisingei hah Upangei leh anin mua lungvâr an thoa; râlmingei kôm han sum tamtatak an pêka, **13** an kôm, “Jâna kin inkârin a ruoisingei an hongâ, a ruok an hong muruk ani, tiin mişîr roi. **14** Râiôt han ha thurchi hah a lei riet lekhom, theiloina dôn mak chei tiin nangni rilpui kin ta, ite nin mulung nin minjîngna rang omak,” an tia. **15** Râlmingei han sum hah an lâka, chong an be lam angtakhan an tho zoi. Masikin atûn tenah ha thurchi hah Judangei lâia an la ril minlum bang ngâi ani. **16** Hanchu ruoisi sômleikhat ngei hah Galilee rama tâng inkhata Jisua'n se roi a tipe ngeina han an sea. **17** Ama an mûn chu chubai an mûka, senkhatin iem tatak no khom senla ngei. **18** Jisua'n ahong nâia, an kôm, “Pilchunga le Invâna rachamneina murdi ko kôm pêk ani zoi. **19** Hanchu, muntina mingei murdi kôm se unglâ, ku ruoisîn sin ngei unglâ: Pa, Nâipasal le Ratha Inthieng rimingin Baptis ngei unglâ, **20** chong nangni ke pêk murdi jôm rangin ril ngei roi. Male Keima zoratin rammuol mong dênin nin kôma om tit ki tih,” a tia. (aiōn g165)

Mark

1 Pathien Nâipasal Jisua Khrista Thurchi Sa chungroi chu mahi ani. **2** Dêipu Isaiah Lekhabua: “Pathien'n, ‘Na lampui sinsiem rangin ka thangtheipu no motona fir ka ta.’ **3** Ramchâra mi inkhat tânghâi han, ‘Pumapa lamlien sin unglâ; a lônâ rang lampui mintûn roi!’” tia ânziek anghan ânphut ani. **4** Masikin John hah Baptis tho le thurchi miširin ramchâra han a juong ani. Mingei kôm han, “Nin sietnangei renga insîr unglâ, baptisma chang roi,” hanchu, “Pathien'n nin sietnangei nangni ngâidam atih” tiin a mišir ngâia. **5** Judea ram le Jerusalem khopui renga mi tam tak John thurchi mišir rangâi rangin an sea. An sietnangei an phuonga, male ama'n Jordan dunga a Baptis ngei zoi. **6** John'n ûtmul puonngei ânsla, savun kongkhit a khita, a sâk chu khâimisie, le rama khuoilutui ani. **7** Mingei kôm han, “Ku nûka juong rangpu hi chu keima nêka roiinpui uol ok ania, kei chu inkûna a kekokrûi sût rang luoi inhoi mu-ung. **8** Keima chu tui leh nangni ka Baptis ngâia, ama'n chu Ratha Inthiengin nangni Baptis atih,” a tia. **9** Galilee ramhuola Nazareth khuo renga Jisua hongna la sôt bâkloin, Jordan dunga John'n Baptis a thoa. **10** Jisua hah tui renga a hong jôk harengan, invân ân-onga male Ratha Inthieng pharvali angati a chungâ juong chum a mua. **11** Male invân renga rôlin, “Nangma ka Nâipasal moroitak ni ni, nu chungâ ka râiasântatak ani” ti chong ajuong tunga. **12** Voikhatrengin Ratha'n ramchâra a min se zoia, **13** mahan Soitan methêmin sîn sômminli a oma. Mahan ram sângei khom an oma, aniatachu vânfirtonggei han an juong san ngâi. **14** John hah intâng ina an khum suole chu, Jisua hah Pathien renga Thurchi Sa mišir rangin Galilee rama a sea. **15** “Azora diktak hah ahongtung zoi,” male, “Pathien Rêngram khom anâi zoi! Nin sietnangei renga insîr unglâ male Thurchi Sa hi iem ta roi!” tiin a mišira. **16** Jisua'n Galilee ðil panga a lôn lâiin ngasûrpu inik Simon le a nâipa Andrew lèn lei vôr hah a mua. **17** Jisua'n an kôm, “Ni jûi unglâ, miriem sûr rangin nangni minchu ki tih” a tipe ngeia. **18** Marengan an lênggei an mâkraka male an jûi kelen zoi. **19** A se nôk uol vietin chu lâibungsa dang Zebedee nâipasalngei, Jacob le a nâipa John a mu nôka. An lênggei sinsiem rukuong chungâ an lei oma. **20** Jisua'n anni ngei hah a mu ngei lehan, a koi ngeia; an pa Zebedee hah inlo mingei kôm rukuonga an mâka, male Jisua leh an se kelen zoi. **21** Jisua le a ruoisingei hah Capernaum khopuia an hongâ, Sabbathni sîn anin chu Jisua Synagog taka a lûta, male mi a minchu kelen zoia. **22** A minchu lam ariet mingei han kamâm aom sabak an tia, Balam minchupungei angin niloii; manêkin, rachamneitakin anni ngei ha a minchu sikin. **23** Masuole han, ramkhori sûr mi inkhat synagog han a hongâ an iek raka, **24** ha mi han, “Nazareth Jisua, keini renga imo na nuom aom? Mi minmang ranganga hong mo ni ni? Nang ki riet Pathien thangtheipu inthieng ni ni!”

a tia. **25** Jisua'n ratha kôm han, “Dâirek inla, male ha miriem sùng renga hah hong jôk pai roh!” tiin chong a pêka. **26** Ratha saloi han amapa hah arîkbit suole chu inringtakin ân ieka, male a sùng renga a hong jôk pai zoia. **27** Mingei han kamâm aom sabak an tia, “Ma hih imo ani hi? Mahi minchuna thar mo ani? Ratha saloingei khom rachamneitakin chong a pêk ngeia, male a chong an jôm kelen hi?” Inkhat le inkhat anin rekel inlôma. **28** Masikin Galilee ramhuol pumpuia Jisua thurchi ânthang zit zoi. **29** Jisua le a ruoisingei, Jacob le John têsân Synagog renga an jôka, male Simon le Andrew ina rangin an thengpata. **30** Simon tarpi hah ritun damloin jâlmuna a lei oma; Jisua ava tungin chu harengan, amanu damloi roi hah an lei rila. **31** Amanu kôm han a sea, a kuta a mutua, sanin a kaithoia. Amanu mintun hah a dama, male amanu han an sin a tho pe ngei zoi. **32** Masuole chu kholoi ahong nia male nisa ahong tâkin chu, mingeiin Jisua kôm damloi murdi le ramkhori sûr ngei an hong tuonga. **33** Khopui sunga mingei nâm inkot kôla an hong intûpa. **34** Jisua'n ri jât tamtak ngei a mindama male ramkhori tamtak a rujûlpaia. Ramkhoringei han ama an riet sikin, ite an ti rangin phal ngei mak. **35** Anangtûk jînga chu avâr mân rengin Jisua ânthoia, in renga hah a jôka. Khopui renga mun inthimna a sea, mahan chubaithona ava manga. **36** Hannirese Simon le a champuingei han ama an hong roka, **37** male an va mu lehan, a kôm, “Mitinin nang an rok,” an tipea. **38** Hannirese Jisua'n an kôm, “Hi revêla khuo dangngeia khom hin ei se ngêt rang ani. Hi ngei hin khom thurchi ki mišir rang anâng ani, maha ku juongna abi ani sikin,” tiin a thuona. **39** Masikin synagogngeia thurchi miširin le ramkhoringei rujûlpaiin Galilee ram pumpuia a chai zoia. **40** Jisua kôm mi inkhat vun ri dôn a hongâ, khûkinbilin, male san rang a ngêna, “Nu nuomin chu mi ni minthieng thei,” a tia. **41** Jisua'n inriengmunân asipa, male a kut ahong sôna, male a tôna, “Ka nuom,” hong, “Inthieng ta roh!” tiin a thuona. **42** Voikhatrengin a pangphâr hah ahong boi kelena, male ânthieng zoi. **43** Jisua'n chongnazatin a tipea, a fir kelena, **44** a kôm a ti suole, “Rangâi roh, hi roi hih tute ril tet no roh duo. Hannirese ochai kôm thengpat inla va min mu roh; masuole chu mitinin nèn thieng nôk zoi ti an riet minthârna rangin Moses chongpêka inbôlna pêk ranga ati hah pêk roh” a tipea. **45** Hannirese amapa hah a jôka, ma thurchi hah muntina a phuong minzara. Adikin, a ril minlum rai sikin Jisua chu ânlangin khopuia lût thei khâi maka, mun inthim ngeia a va oma, male muntin renga a kôm mingei an hong ngâi ani.

2 Sûn tômte suole chu Jisua Capernaum taka a se nôka, male ina a om ti roi ânthanga. **2** Masikin mi tamtak an hong intûpa, inkhâr pêntieng luoi mun tong khâi maka. Jisua'n an kôm thurchi a mišir lâitakin **3** phalkhatthi inkhat mi minlin a kôm an hong rojôna. **4** Nikhomrese loko an tam rai sikin a kôma hong tungpui thei mak

ngeia, masikin Jisua omna riđin taka inchung an phêna. An phên zoiin chu phalkhatthipu hah a jâmpher leh an juong musuma. 5 Jisua'n an taksôn tie hah a mua, phalkhatthipa kôm han, “Ka nâipasal, ni sietnagei ngâidam ani zoi,” a tia. 6 Balam minchupungei senkhat ma muna insung ngei han an mindonna, 7 “Hi mi hin ithomo hi anga a chong ngam hi? Pathien a rilmsiet ani! Pathien vai ke sietnagei ngâidam thei!” an tia. 8 Harengan Jisua'n an mindon hah a rieta, an kôm, “Ithomo ma anghan nin mindonna? 9 Phalkhatthi kôm han, “Ni sietnagei ngâidam ani zoi,” ti le ‘Inthoi inla, na jâmpher luok inla lôn ta roh,’ ti hih kho hi mo a ti abai uol? 10 Hanchu, philchung hin Miriem Nâipasal'n sietnagei ngâidam theina racham a dôn ti nangni lei min mu rong” a tia. Masikin phalkhatthi kôm han, 11 “Inthoi inla, na jâmpher luok inla, ni ina se ta roh!” tiin nang ki ril a tia. 12 An rêngin an enchungchakin ama hah ânthoia, a jâmpher a luoka, a se kelen zoia. An rêngin an kamâm sabaka, Pathien an minpâka, “Hima anga neinun hih chu la mu tet ngâi mak mel!” an tia. 13 Jisua Galilee đil panga a se nôka. Loko ngei a kôm an sea, male a minchu ngei phut zoia. 14 A sena sumrusuonpa Levi Alphaeus nâipasal, a office taka ânsung a mua. Jisua'n a kôm, “Ni hong jûi roh,” a tipea. Levi ânthoia, male ama a jûi zoi. 15 Chomolte suole chu Levi ina bukhalâi an ota. Sumrusuon ngâi mi tamtak le mitelloingei Jisua an jûia, male mi tamtakin Jisua le a ruoisingei bukhalâi otna dosânga an inchela. 16 Phariseengei le Balam minchupungei senkhatin, Jisua chu mitelloingei le sumrusuonpungei leh bu a nêk an mûn chu a ruoisingei kôm, “Khoitho mo ma anga mingei lâia bu a nêk?” tiin an rekela. 17 Jisua'n an chong hah a lei rieta, an kôm, “Adamngeiin doctor nâng ngâi mak ngeia, aniatachu adamloi ngei chu doctor an nâng ngâi. Midikngei ralam ranga juong ni ma-unga, mitelloingei ralam ranga juong ke ki ni,” tiin a thuona. 18 Zora khat chu Baptispu John nûkjûingei le Phariseengei han bu an ngêia. Mingei senkhatin Jisua kôm an hong, a kôm, “Ithomo John nûkjûingei le Pharisee ruoisingei hi bu an ngêi ngena, aniatachu nu ruoisingei hi an ngêi ngâi loi?” tiin an rekela. 19 Jisua'n an kôm, “Inneina khuolmingei ha bungêi rangin nin lei sabe mini?” Ni thei no ni! Mâkpa hah an kôma aom kâr chu bungêi no ni ngei. 20 Hannirese an kôm renga mâkpa ha an tuong pai nikhuo la tung a ta, ma tika chu la ngêi an tih. 21 “Tutên puon muruo chitphonân puon thar relek mang ngâi mak ngei, mang ngân khom senla athar han amuruo hah minchîrup a ta chet uol atih. 22 Tutên uain thar khom savun ûm muruo taka thun ngâi mak ngei, thun ngân khom senla, uain thar han savun ûm hah mût khoi a ta, uain le savun ûm le mangmunboi chang atih. Manêkin, uain thar chu savun ûm thara ngêt thun nîng atih” tiin a thuona. 23 Sabbathnin Jisua bubilngei senkhata a lôn. A ruoisingeiin ama leh an lôn pumin buvûingei ha an china 24 Masikin Phariseengeiin Jisua kôm, “En ta, nu ruoisingeiin Sabbathnia an tho hi! Mahi

ei Balam in akhap ani,” an tia. 25 Jisua'n an kôm, “David'n sâk rang ânsam lâihan a tho hah nin la pore tet ngâi loi mini? Ama le a miriemngei an vonchâm sabaka, 26 masikin David han Pathien ina a lûta, Pathien kôma pêksai vâipôl hah a sâka. Mahi Abiathar Ochai Inlaltak a chang lâihan ani. Ei Balam dungjûiin chu ha vâipôl hah Ochaingei vai ke an sâk thei ngâi ani, aniatachu David'n a sâka male a miriemngei khom a sem ngei sa.” 27 Male Jisua'n, “Sabbathni chu miriemngei sana ranga sin ania, miriem chu Sabbathni ranga sin nimak. 28 Masikin Miriem Nâipasal hih Sabbathni a Pumapa khom ani” tiin chong a khâr zoi.

3 Hanchu Jisua ha Synagog a se nôka, mahan mi inkhat a kut phalkhatthi a lei oma. 2 Sabbathni ani sikin Jisua râlgeiin a tho minchâia an nôn theina rangin; Sabbathni mi a mindam pupui mo tiin mi senkhat ngeiin an en richika. 3 Jisua'n kut phalkhatthi kôm han, “Moton tieng hong inding roh,” a tipea. 4 Hanchu Jisua'n mingei kôm han, “Ei Balam in Sabbathnin imo ei tho rangin mi phal? San rang mo, aninônchu minna rang mo? Mi ringna mojôk rang mo, aninônchu mi minmang mo?” tiin a rekel ngeia. Hannirese ite ti mak ngeia. 5 Jisua'n an tieng a en ngeia a taksi oka, aniatachu an mulungngar raina le an dikloi raina hah a riet sikin asân a jâm a manzala. Hanchu amapa kôm han, “Nu kut lâng roh” a tipea. A kut a lãnga male a dam nôk zoia. 6 Masikin Phariseengei hah synagog renga an jôka, Herod pâla mi senkhatngei leh an intonga, Jisua an that rang lam mintuonangei an sin zoia. 7 Jisua le a ruoisingei ha Galilee đil tieng an se kelena, male loko tamtakin ama an jûi sa. Anni ngei ha Galilee ram renga, Judea ram renga, 8 Jerusalem renga, Idumea ram renga, Jordan râl nисуo tieng renga, male Tyre le Sidon khopuilienggei kôlvêla hong ngei an ni. Hi mingei murdi hih Jisua neinun tho ngei an lei riet sika hong an ni. 9 Lokongei an tam rai sika han ama an neng loina rangin Jisua'n a ruoisingei kôm, ama rang rukuong inkhat lei dar rangin chong a be ngeia. 10 Mi tamtak a mindama, male ana ngei murdi ama an tôn theina rangin an inbûmlula. 11 Male an sũaga ramkhorî dôn ngei khomin ama an mu racham inbokin, “Nangma ha Pathien Nâipasal ni ni!” tiin an iniek ngâi. 12 Jisua'n ramkhorînggei kôm han, tumo ani ha tute kôm an mişîr loina rangin chongnazatin, chong a pêk ngei zoi. 13 Hanchu Jisua muol chung a kala, ama'n a nuom ngei kai a koia. Anni ngei ha an jûia, 14 male sômleinik ngei a thanga, “Mangei ha firtonngei tiin riming a phuo, an kôm, ko kôma om rangin nangni ka thang zoi ani,” male, “Thurchi mişîr rang khomin nangni fir suok ka ta, 15 male ramkhorînggei rujûlpai theina rachamneina khom dôn nin tih,” tiin a ril ngeia. 16 Sômleinik a thang ngei ha hi ngei hih an ni: Simon (Jisua'n, Peter tia riming a phuo pe ha); 17 Zebedee nâipasal Jacob le a nâipa John (Jisua'n, Boanerges tia riming a phuo pe ngei ha, maha aomtie chu “Khuonri

Miriamgei tina ani”); **18** Andrew, Philip, Bartholomew, Matthew, Thomas, Alphaeus nâipasal Jacob, Thaddeaus, Canan mi Simon (an ram lungkham le inpâkpui ngâipu,) **19** male a minsûrpu Judas Iscariot. **20** Hanchu Jisua ha in tieng a kîr sir zoia. Lokongei hah an juong intûp nôka, Jisua le a ruoisingei ha sâknêk zora luoman mak ngeia. **21** Mingein, “Achâng ke ani zoi!” an ti roi ha a insungmingei an riet lehan, ama tuong rangin an inthoka. **22** Balam minchupu senkhat Jerusalem renga juong ngei han, “A sũa Beelzebul a dôn ani! Ramkhoringei ulientak kêng, ramkhori rujûlpai theina rangin sinthotheina a kôma pêk ngâi” an tia. **23** Masikin Jisua'n anni hah a koia, chongmintêkin a chongpui ngeia; “Kho angin mo Soitan'n Soitan a rujûl thei ranga? **24** Rambung khom athenin apâlin insenin inkhat le inkhat an indoi inlômin chu, ma rambung hah inlet atih. **25** Insûngkuo khom athenin apâlin insenin inkhat le inkhat an indoi inlômin chu, ma insûngkuo hah inlet atih. **26** Masikin Soitan rêngram khom athenin apâlin an insenin chu, ma hah asôt dier no nia, inlet a ta male ân mang rang ani. **27** “Tutên mi rât ina lûtin a neinunngai lâk pe thei ngâi mak ngei, mi rât hah an khitbel masa vaiin ke; a neinunngai an muruk thei ngâi. **28** “Adiktakin nangni ki ril mingei hih an sietnangei murdi le asaloi neinunngai an ti ngei murdi chu la ngâidam thei nûng a ta. **29** Aniatachu tukhom Ratha Inthieng doia asaloi neinunngai a ti ngei hah chu ngâidamin om tet no ni, kumtuonga sietna a sin ani sikin” a tia. (aiôn g165, aiônios g166) **30** (Mahi Jisua'n mingei senkhatin, “Ratha saloi a dôn” an ti sika a ti ani.) **31** Hanchu Jisua nû le lâibungngai an hongtunga. Khalâia an indinga, ama koi rangin mi an fira. **32** Jisua rilhîlin lokongei an insunga, male ha ngei han a kôm, “En roh, Nu nû le na lâibungngai le na sarnungeiin nang an roka, khalâia son an oma, nang intongpui rang an nuom,” an tipea. **33** Jisua'n an kôm, “Tu mo ku nû? Tu ngei mo ka lâibungngai?” Tiin a thuona. **34** A rihîla an sung ngei hah a en ngeia, an kôm, “En ngei roi! Hi ngei hih ku nû le ka lâibungngai an ni! **35** Tukhom Pathien nuom lama sintho ngei kai chu ka lâibungngai, ka sarnungei, le ku nûngei an ni” a tia.

4 Galilee ðil kôla Jisua'n a minchu nôka, mipuingei a kôma juong intûp ngei hah an tam rai sikin rukuonga a chuonga, ânsunga, mipuingei hah chu tui rakhama asortea tânga han an indinga. **2** Anni ngei minchuna rangin chongmintêkngai mangin neinun tamtak ngei a misîr pe ngeia, an kôm han: **3** “Rangâi roi! voikhat chu mi inkhatin burît rangin a sea. **4** Loia han sachi a rethea, senkhat lampui kôla achula, vângei an hongma male an sâk ripa. **5** Senkhat lungpherpha pil ânphâna chungacha achula, pil ânphân sikin ahong mông kelena, **6** Hanchu, nisa ahong insângin chu akung innoinar ngei ha a em minjuota, aruzung amathâk hah ânthûk loi sikin akângrip kelena. **7** Senkhat chu riling kâra achula, riling han akungngai ha adîpa, male inra thei khâi mak ngei. **8** Aniatachu senkhat chu pil sana achula,

akungngai ahong kêia, ahong insôna, avûia: senkhat sômthumin, senkhat sômrukin, male senkhat raza khatin ahong pung zoi” a tia. **9** Male Jisua'n a chongkharnân an kôm “Kuor nin dônin chu rangâi roi!” a tipe ngeia. **10** Jisua athenin aom lehan, a ruoisingei sômleunik le midang senkhat ngei ma chong riet ngei han a kôm an hongma male ha chongmintêkngai hah rilminthâr pe ngei rangin an ngêna. **11** Jisua'n an kôm, “Pathien Rêngram chonginthup riettheina nin kôm pêk ani zoi.” Hannirese, “Midangngai pêntienga omngai rangin chu, neinunngai murdi chongmintêkngai vaiin misîr pe an nia, **12** “Masikin an en, an en khomin an mu loina rangin le; an rangâi an rangâi khomin, an rietthei loina rangin. Ma anghan an thôn chu, Pathien tieng inhei nôk an ta, male ama'n lei ngâidam ngei thei atih” a tia. **13** Hanchu Jisua'n an kôm, “Hi chongmintêk hih nin rietthei loi mo? Hanchu, kho angin mo chongmintêk dangngai ngân khom nin rietthei ranga? **14** Sachirethêpa han Pathien chong a rethe ngâi. **15** Mi senkhat ngei chu, sachi lampui kôla chul angin an nia; chong hah an riet harengan, Soitan a hongma an mulngfîla om hah a lâk pe ngei ngâi. **16** Midang senkhat ngei chu sachi lungpherpha chungacha chul angin an ni. Thurchi hah an riet harengan, râisântakin an pom kelen ngâia. **17** Hannirese, ruzung inthûk an mathâk loi sikin om sôt ngâi maka. Thurchi sika intakna mini nuomlona mini, ahong om lehan chu anin let nôk kelen ngâi. **18** Mi senkhat ngei chu sachi riling kâra achul angin an ni. Ma ngei hah chu thurchi rangâipu ngei hah an nia, **19** aniatachu an ringnuna kângdoinangei, rammuol hoina le neinangei le jât dadang an ôinangei ahong lûta chong hah adîpa, amara musuo ngâi mak. (aiôn g165) **20** Hannirese mi senkhat ngei chu pil asana achul ngei angin an ni. Chong hah an rieta, an poma, male ânra ngâi: senkhat sômthumin, senkhat sômrukin, senkhat raza khatin an hong pung zoi, a tia.” **21** Jisua'n a chong a la zombanga, “Tumo châti hongchôia adarna muna dar loiin, bêl nuoia mo, aninônchu jâlmun nuoia mini a dar ngâia? adarna munna ke an va dar ngâi nimak mo? **22** Anthup murdi tâng la musuo nûng a ta, hîpa om ngei murdi fîkpai la nûng atih. **23** Hanchu, kuor nin dônin chu rangâi roi!” a tia. **24** Hanchu Jisua nanâkin an kôm, “Nin chong rangâi hih asadimin mindon roi! Midangngai nin jêkna balamngai nanâk hah Pathien'n nangni jêkna rangin mang a tih, manêkin nangni min rik pe uol a tih. **25** Tu tukhom imini dônpu ngei chu bôk pêk sa nûng a ta, male tukhom ite dôn loi ngei chu an dôn viette khom ha lâk pe rip nûng atih,” a tia. **26** Jisua'n thurchi a la misîr banga, an kôm, “Pathien Rêngram chu hi anghin ani.” Mi inkhatin a loa chimu a rethea. **27** Hanchu a sea, a van ngama jânna a inna, ânthoia sún ngei ha a va manga, a riet loi kârin chimu hah ahong kêia, ahong insôn zoia. **28** Pil ha athenin akungngai hah aminsôna, amara amin dôna; amotona akung ahong inlang ngâi, hanchu avûia, male anûktaka aramala sip buvûi ahong oma. **29** Bu hah amin tena chu, ha mi han ât zora ahong tung zoi sikin a

kôite lâkin bu ât aphut ngâi anghan ani, a tia. **30** Jisua'n an kôm, "Pathien Rênggram hih imo a-ang ei ti rang ân zoi? Khoi chongmintêk mangin mo ei rilminthâr rang ani zoi?" **31** Mi inkhatin ancham ru rammuola chimu murdi lâia achîntak ramal khat a lâka, pila a tua. **32** Chomolte suole chu ahong mônga, chimu murdi lâia alientak ahongni ngâi. Machang lientak ngei ahong dôna, male vângei an hongma male adâilim han rubungei an phana mahan an riek thei ang ha ani" a tia. **33** Ma anghin Jisua'n mingei kôm han chongmintêk tamtak mangin, an rietthei rang do-dôrin a thurchi a mišir pe ngei ngâia. **34** Chongmintêk niloiiin chu an kôm, thurchi mišir ngâi maka; hannirese, a ruoisingei leh vai an om zorân chu jâtтин a rilminthâr pe ngei ngâi ani. **35** Mani nanâka han kholoi ahongnin chu Jisua'n a ruoisingei kôm, "Dil râl tieng son vân kân ei ti u" a tia. **36** Masikin lokongei ha an mâka; Jisua a lei insungna rukuonga han ruoisingei hah an lûta, ama khom an tuonga. Mahan rukuong dangngei khom an om sa. **37** Inningloi rengin phâivuopui râtak ahong thoa, tuidârsink khom hah rukuonga a lûta asip vâng zoia. **38** Jisua chu lukham khamin rukuong remei tienga han a lei ina. Ruoisingei han an kaithoia male a kôm, "Minchupu kin thi rang ani zoi, itên ni mindon loi mini?" an tia. **39** Jisua ânthoia, phâivuopui hah a ngoa, "Mong roh!" male tuidârsink kôm han, "Omchien roh!" a tia. Phâivuopui hah amonga, male adâingang zoi. **40** Hanchu Jisua'n a ruoisingei kôm "Ithomo ma angta nin chi hi? Taksônna reng nin la dônlô mo?" a tia. **41** Aniatachu an chi sabaka, male inkhat le inkhat kôm, "Hi mi hih tumo ani hi? Phâivuopui le tuidârsink tena khomin a chong an don hi?" anin ti inlôma.

5 Jisua le a ruoisingei hah Galilee dil râl kângkhat tieng, Gerasa ram an hong tunga. **2** Jisua hah rukuong renga a hong jôk harengan, mahan thânngai renga hong suok mi inkhatin ânôngpuia. Ha mi hah a sûnga ratha saloi dôna ania **3** male thânngai om ngâi ani. Tutên Zingjirûi lienpa leh luo khit thei mak ngeia; **4** Vêl tamtak a kutngei le a kengei an lei khita, aniatachu a kengei an khitna Zingjirûingei le thîrkolngei hah a pot sata, a khiek chit ngâia. A rât rai sikin tutên an mene theiloi ani. **5** Sûna le jâna, thânngai le tângngai han ân ieka, amananâkin lungngei leh an ât ngâi. **6** Alazan renga Jisua a hong mua; masikin a hong tâna, amakunga ânboka, **7** male rôl inringtakin ân ieka, "Jisua, Pathien Anchung Tak Nâipasal, khoimo mi lo rang ni ti? Dûk mi tho tet loi rangin, Pathien rimingin nang ke ngên!" a tia. **8** (Mahi a tina abi chu Jisua'n, a kôm, "Ratha saloi amapa sûng renga hih hong jôk roh!" a lei ti zoi sika ani.) **9** Masikin Jisua'n a kôm, "Imo ni riming!" tiin arkela. A kôm han, "Ki riming chu 'Mob' kin tam sabak ani" tiin a thuona. **10** Male ha ram renga hah ratha saloingei a rujûlpai lina rangin Jisua kôm han a ngênrita. **11** Ma mun kôla muol panga han vok pâl tamtak sâk rok an oma. **12** Masikin ratha saloingei han, "Vokngei kôm son mi fir

inla, male an sûnga mi min lût roh" tiin Jisua kôm an ngên. **13** A min se ngeia, male ratha saloingei hah amapa sûng renga an jôk paia, vokngei sûnga han an va lûta. Vokpâlungei hah anrêngin isângnik dôr an nia, anrêngin rôlsora an tâna, dila an inçhoma, an thi let zoi. **14** Vok donsûipungei hah an tâna, khopui le vokvâinamun ngeia han ma thurchi hah an va mišira. Mingei han neinun ahongtung ha en rangin an se zoia, **15** male Jisua kôm an tung lehan, ramkhoringei an sîrpu hah puon silin mulungbôk sing vanga insungin an va mua; male anrêngin an chi zoi. **16** Amupu ngei an ramkhori sîrpa chungma neinun ahongtung le vokngei chungroi ha mingei an lei rila. **17** Masikin anni ngei han Jisua hah an ram mâk rangin an ngên zoia. **18** Jisua rukuonga a chuong rangtôn ramkhoringei sîrpa han Jisua kôm, "No kôm hong rong ba!" tiin a ngên. **19** Hannirese Jisua'n phal maka. Manêkin, "Ni insûngmingei kôm senla, Pumapa'n sin nang a tho pe tie le idôrmo nang lungkham tie hih va ril ngei roh" a tipea. **20** Masikin amapa hah a sea, Khopui Sôm ngei han a chaia, Jisua'n ata ranga sin a tho pe ngei hah a mišira, ha a mišir a riet ngei murdi'n kamâmruoi sabak an tia. **21** Jisua'n rukuong leh dil râl kângkhat tieng rakânin a se nôka, dil panga loko tamtak a kôm an hong intûpa. **22** Synagog taka ulienpu a riming Jairus a hongtung, male Jisua a mu lehan, Jisua ke kunga ânboka, a kôm, **23** male "Ka nânupangte hih ana sabaka. Masikin rangâihoitakin juong inla, a hong dam nôka a ring theina rangin a chungma nu kutngei ni juong minngam pe roh!" tiin a ngênrita. **24** Hanchu Jisua hah ama lehan an sea. Loko tamtakin an jûia, an ep rai sikin an innengin an innenga. **25** Mahan nuvengte inkhat kum sômleiniak thisuoka damloi a oma, **26** doctorngei tamtakin an donsûi suonûk khomin la dam thei maka. A sum dôna murdi a heklet zoia, hannirese dam nêkin inrikin ânrik pe uola. **27** Hanu han Jisua chungroi a rieta, masikin lokongei kâra Jisua nûka a hongma, **28** a mulungrîlin, "A puonngai luo khom tôn inlang, dam kelen ki tih" a tia. **29** Amanu han a puonmor a tôna, male a thisuok ha harengan among pita; a natna hah mindam ani zoi tiin, ânriet kelen zoia. **30** Jisua'n a sûng renga sinthotheina ajôk ti a riet kelena, masikin lokongei tieng a hônheia, an kôm, "Tumo ku puonngai a tôn?" Tiin a rekel ngeia. **31** A ruoisingeiin a kôm, "Lokongeiin madôr nang an neng hih nu mu nimak mo; itho mo tumo ku puon a tôn ni ti hih?" an tipea. **32** Hannirese Jisua'n chu a puon tônpu mu rangin a en titira. **33** nuvengtenu han a chungma neinun ahongtung hah ânrietin chu, chi leh innik pumin a hongma, a ke kunga khûnkabilin, male a thurchi hah adiktakin a ril leta. **34** Jisua'n a kôm, "Ka nânupang, na taksônân nang amindam zoi, rathânngamtakin senla, na natna renga hong damriem ta roh," a tipea. **35** Jisua ala chonglâitakin, thangtheipungei senkhat Jairus in renga an hongma, Jairus kôm, "Na nânupang chu athi suo zoi, ithomo Minchupu na la minjêl banga?" an tia. **36** Jisua'n chu an chong hah lunghâng tho maka, Jairus kôm

han, “Chi nôlra, iem ngit roh” a tipea. **37** Hanchu Peter, Jacob le a nâipa John teloin chu tute ama jûi rangin phal maka. **38** Jairus ina an va tungin chu, Jisua'n rahang râttaaka chap ngei le an ieka, ânrum ngei hah a va mu ngeia. **39** In sũaga a lûta, an kôm, “Itho mo nin chapa? Ithomo nin inggûia? Hi nupangte hi athi nimaka a in kêng ani!” a tia. **40** Anni han ama an munuisana, masikin an rêngin a nottuor ngei leta, nupangte a nû le a pa male a ruoisi inthum ngei leh nupangte jâlra khâltana han an lûta. **41** Nupangte kut hah a sûra male a kôm, “Talitha koum” a tia, maha, “Nupangte, inthoi roh nang ki ti!” tina ani. **42** Hanchu, ha nupangte hah harengan a hong inthoia, a lôn thei kelen zoia. (Amanu hah kum sômleunik nupangte ani.) Ha anghan ahongni lehan, an kamâm sabaka. **43** Aniatachu Jisua'n tute ril tet loi rangin chongpêk inggartak a pêk ngeia, male “An kôm han a sâk rang imakhat pêk roi,” a tia.

6 Jisua'n ha mun hah a mâka, a omna ngâi khopui tieng a se nôka, a ruoisingei khomin an jûi tita. **2** Sabbathnin chu Synagog taka mi a minchua. Mahan mi tamtak an oma; male a chongril hah an riet lehan anrêngin kamâm aom tatak an tia, “Hi mi hin hi ngei nâm hih kho renga mo a man hi?” an tia. “A kôm, khoi vârna mo pêkin aom hih? Kho angin mo sininkhêl ngei a sin thei hi? **3** Mary nâipasal, mistri sin ngâi, a lâibungngei khom Jacob, Joseph, Juda le Simon ngei nimak mo? A sarnungei khom ei kôma an om ngâi nimak ngei mo?” an tia. Male chu ama hah an hengpai zoia. **4** Jisua'n an kôm, “Dêipungei chu an omna ngâi khopui le a sũngsuokngei le a insũngmingei lâia tiloiin chu muntina an jâ ngei ngâi a tia.” **5** Ha muna han chu mi damloi ngei tômte chung a kutngei minngamin a mindam tiloiin chu ite sininkhêl ngei sin thei khâi mak. **6** Mingei han taksônna an dôn loi sikin a jâmminzal sabaka. Hanchu Jisua'n ha revêla khuongei han a chai titira, mingei ha a minchu tira. **7** Ruoisi sômleunik ngei hah a koi mintûp ngeia inik, inikin a firsuoka. Ratha saloingei chung a rachameina a pêk ngeia, **8** male an kôm, “Nin khuolchaina khiengrol tiloiin chu ite vâipôl khom, kutdo choli khom, nin pepngeia sum khom chôi no roi. **9** Kebunngaei chu bun ungla, hannirese, kâncholi inshak chu chôi no roi” tiin chong a pêk ngeia. **10** Amananâkin an kôm, “Nangni an lei modômna ina han om ungla ma mun hah nin mâk, mâka chu madên han om tit roi. **11** Hanchu tu khopui khom mingeiin nangni an modôm noa, nin chong an rangâi nônchu mâkrak ungla, nin ke rabab akop ngei hah không liei roi. Maha anni rangin inning roi tina nging atih.” **12** Masikin an sea, male mingeiin an sietnangei renga an insîr theina rangin thurchi an misîra. **13** Ramkhoringei tamtak an rujûl pâia, male damloi tamtak ngei olive sariek an pola an mindam ngei zoi. **14** Hanchu Jisua riming muntina ânthang zit zoi sikin Rêng Herod'n a lei rieta. Mingei senkhatin chu, “Baptispu John hah a hong ring nôk zoi! Masika han hi sininkhêl ngei sin theina

ranak hi a dôn ani,” an tia. **15** Nikhomrese, adangngeiin chu, “Ama hih Elijah ani” an tia. Midangngei an ti nôk chu “Tiena dêipungei angin, ama hih dêipu inkhat ani” an tia. **16** Mahah a lei rieta, Herod'n chu, Baptispu John ani! “A lu ka tana nikhomrese, a hong ring nôk ani!” a tia. **17** Herod lelên John hah a minsûra, khitbelin jêl ina a lei khum ani. Herod'n ma anga a thona chu, Herodias hi a nâipa Philip lômnu nikhomsenla a lômnu a minchang sika ani. **18** John'n Herod kôm, “Na nâipa lômnu in ne neipui nôk hih Balam nimak!” tiin a lei ril tit ngâia. **19** Masikin Herodias han John a mumâka that ngêt rang a bôka hannirese, Herod sikin that thei maka. **20** Herod'n John hah mi sa le mi inthieng ani ti a riet sikin a chia, masikin a mojôk ngâi ani. John chongril a riet racham asân injêlpui ngâi khomsenla, a chongril rangâi rang a nuom ngâi ani. **21** Azoinataka chu Herod suokni ahong tungin chu, sorkar ulienngaei, râlmi ulienngaei le Galilee rama mi liengngaei rangin bukhâlai otna a minsûka, ha ni han chu Herodias'n chuminrên a mana. **22** Herodias nâinupang a hong lûta, a lâma, Herod le a khuolmingei râiaminsân pe ngei oka. Masikin rêngpa han nupangte kôm han, “Imo dôn rang nu nuom? Nu nuom tak nang pêk ki tih” a tia. **23** Chonginkhâm tamtak dônin a kôm, “Kho khoi khom mi ni zong kai chu ke rêngram phalkhat tena khom nang pêk rangin chong kên khâm!” a tia. **24** Masikin nupangte hah a jôka, a nû kôm, “Imo mo ko zong rang?” tiin a va rekela. A nu'n, “Baptispu John lu” tiin a thuona. **25** Nupangte hah innottakin a kîra, rêngpa kôm han, “Atûn Baptispu John a lu mâirânga mi ni pêk rangin ku nuom” tiin a zonga. **26** Masikin rêngpa hah ân ngûikhak zoia, aniatachu a khuolmingei makunga inkhâm nangei a lei tho sika han mângti thei khâi maka. **27** Masikin rêngpa han a rungpu inkhat a fîr kelena, John lu hong lâk rangin chong a pêka. Rungpu han ânphêt kelena, male jêl ina a sea. John lu ava tana; **28** hanchu mâirânga a hong chôi, nupangte kôm a pêka, nupangte han a nû kôm ava pêk zoia. **29** Ma roi hah a ruoisingeiin an riet lehan an hong, John ruok hah an chôi, male an phûm zoi. **30** Tîrtongngaei hah an kîr nôka male Jisua an intongpa kôm, male an sintho murdi le an minchu sai murdi Jisua kôm an rila. **31** Mingei ha ase le ahong an tam rai sikin Jisua le a ruoisingei chu bunêk zora luo man mak ngeia. Masikin an kôm, “Tho ei theivaia ei om theina rangin mun senkhata chomola nin inggam theina rang muna se rei u” a tia. **32** Masikin mun inthimngangna panin an theiviekin rukuonga an se zoia. **33** Nikhomrese, mingei tamtakin an selâi an mua, anni ngei ti an riet kelena; masikin khopuingei murdi renga mingei hah tâng tieng renga an tâna, Jisua le a ruoisingei hah an lei chomtan ngeia. **34** Jisua hah rukuong renga a juong chum lehan, loko tamtak a mu ngeia, male belri a hôlpu boi angin an ni sikin, anni ngei rangin a mulungrîla inriengmuna leh asipa. Masikin neinun tamtak ngei a minchu ngei phut zoi. **35** Kholoi ahongni lehan, a ruoisingei hah Jisua kôm an hong, male a kôm, “Mahi

mun inthimngang ke ania, nisa khom ase ok zoia. **36** Mingei hih fir pai ngei inla, male akól kienga loingeia mo, khuongeia mo, anninanâkin an sâkruo imakhat an rochôk theina rangin” an tia. **37** Jisua'n an kôm, “Nangnin sâkruo imakhat pêk ngei roi,” tiin a thuon ngeia. Annin a kôm, “Anni ngei vâi theina rangin vâipôl chung a duli razannik kin va thâm rangin nu nuom mo?” tiin an rekela. **38** Masikin Jisua'n an kôm, “Vâipôl kho dôr mo nin dôn? Se unglâ, va en roi” tiin a rekel ngeia. An dôn dôr hah an riet lehan, “Vâipôl rangnga le nga inik” tiin an rila. **39** Hanchu Jisua'n mingei nâm hah apâl apâlin sensâi unglâ, durba chung a min sung ngei rangin ruoisingei a ril ngeia. **40** Masikin mingei hah apâl apâlin, raza khat pâlîn le sômrangnga pâlîn an min sung ngeia. **41** Hanchu Jisua'n vâipôl rangnga ngei le nga inik hah a lâka, invân tieng tangin Pathien kôm râisânchong a rila. Vâipôl hah a khoia, mingei hah sem pe ngei rangin a ruoisingei kuta a pêk ngeia. Nga khom hah anrêngin sem ngei rangin a pêk ngei sa zoi. **42** Mitinin an sâka male an khop chîta. **43** Hanchu an sâk miengi vâipôl hâr le nga ronôh hah tabong sômleunik ruoisingein an rût min sipa. **44** A vâi ngei mijôn hah mi ulien kai isâng rangnga an ni. **45** Lokongei a minchîn suole harengan varâl tienga Bethsaida khuoa, a motona lei se rangin a ruoisingei rukuonga a min chuong ngeia. **46** Mingei hah chonghoiin a mathân suole chu chubaiho rangin muol chung a se zoia. **47** Kholoi ahongni lehan, rukuong hah ðil ânlaîna taka aoma, Jisua chu atheivaiin tânga han aoma. **48** Phâivuo hah anôk tieng asêm sikin, a ruoisingein an rukuong jâp hah an mulungfing okin a mua; masikin jing kôlinsaluom rangtôn ðil chung a lônin an tieng a hong pana, anni ngei khêpai rang angin aoma, **49** hannirese anni han tui chung a lôn an mua. “Mirluoi kêng ani!” tiin an mindonna, male an iniek raka. **50** Ama an mu lehan an rêngin an rathatâka. Harengan Jisua'n an kôm, “Hâitakin om roi!” ama'n, “Keima ke ki ni, chi no roi!” a tipe ngeia. **51** Hanchu an kôm rukuonga han a chuong sa zoia, male phâivuo hah amonga. Ruoisingei chu an kamâm sabaka, **52** mi isâng rangnga a vâina roi aomtie diktak hah an rietthei loi sikin; an mulungbôkngai han amanphâk loi ani. **53** Ðil râl an inkâna, Genesaret rama an tunga, mahan an rukuong an thunga. **54** Rukuong renga an chuma, mingeiin harengan Jisua ani ti an riet kelenâ. **55** Ha ram pumpuia mingei hah an hong tân leta; a omna an rietna tena a kôm damloingei an jâmphera jâl pumin an hong rojôna. **56** Male Jisua a sena muntina, khuongeia mo, khopuingeia mo, loingeia mo, bazar munngeia khom damloingei an hong tuonga, a puonmor luo tôn thei rangin phalna an ngênna. Male a tôn ngei murdi chu an dam pak ani.

7 Jerusalem renga hong phariseengei le Balam minchupungei senkhat ngeiin Jisua kôla an hong intûpa. 2 Ha ngei han a ruoisingei senkhatin kut innima sâk an sâk an mua, maha, Phariseengeiin mingei an tho ranga an tipe lamtaka an rusûk loi sika ani. 3

(Phariseengei le Judangei murdi'n chu an pipungei renga an man chongmâk hah an jâia: an kutngei, balam takin an rusûk noa anin chu ite sâk ngâi mak ngeia; 4 bazar renga neinin an hong chôi ngei murdi khom an rusûk masa nôncu sâk ngâi mak ngei. Male balam adang tamtak an man ngei hah an sûr mindet tit khom aom sa; ma ngei hah kilâtngai, bêlنگei, sumpen khuriâingei, male jâlmunngai rusûk min sâi rang ti ngei ha ani.) 5 Masikin phariseengei le Balam minchupungei han Jisua kôm, “Ithomo nu ruoisingein pipungei chongmâk jôm loiin kutngei innim pumin sâk an sâk hi?” tiin an rekela. 6 Jisua'n an kôm, “Isaiah'n nin chungroi a leiphuong hah adik ani!” A miziek anghan, asarotholngai nin ni: “Hi mingei hin an chongbâingei leh min minpâka, aniatachu an mulungfingei chu keima renga alazan ani. 7 Miriem minchuna balamngai hah ka balamngai anghan an mindon sikin chubai min mûkna hih anni rangin kâmngangloi kêng ani, Pathien'n a ti, tia lei inziek anghan!” 8 “Pathien chongpêk nin henga, miriem minchunangei nin jôm ani hi” a tia. 9 Male a la zombanga an kôm, “Nin minchuna nin jôm theina ranga Pathien chongpêkngai nin heng hi chu vârna lampui nin dôn ani hi. 10 Moses'n, ‘Nu nû le na pa jâ roh,’ male ‘Tukhom a nû mo a pa mo khomâksâm chu that ning atih,’ tiin chong a lei pêka. 11 Aniatachu nangni rêkin chu, min a nû mo, a pa mo imini san rang anângin chu ‘Ma hih Korban ani’ tiin nin minchu ngâi, (maha aomtie chu, Pathien ta ani zoi tina ani), 12 an nû mo an pa ngei rangin mo khoite sintho rangin jôt khâi ngâi mak choia. 13 Ma angdên han balam muruo nin minchu banga hin Pathien chong amin mang ngâia. Hi anga sin nin tho adang khom tamtak ala om sa” a tia. 14 Hanchu Jisua'n lokongei hah vêlkhat a koi nôk ngeia, an kôm, “Nin rêngin ko chong rangâi unglâ, male rietthei roi. 15 Pêntieng renga miriem sunga lûta ama minnim thei ite omak. Manêkin miriem sùng renga hong suok ngei hi ke miriem minnim ngâi ani.” 17 Lokongei hah mâkin insunga a lût lehan, ha chong hah rilminthâr rangin a ruoisingein an ngênna. 18 Jisua'n an kôm, “Midangngai nêkin la vâ uol mak chei.” “Ite pêntieng renga nin sunga lûtin nangni aminnim thei om mak, ti hih nin la rietthei loi mo? a tipe ngeia, 19 asikchu nin mulungrîla lût loiin, nin phungpuia a lûta, male nin nôm sena tieng ajôk ngâi” a tia. (Ma hih Jisua'n sâkruo murdi chu ânthieng let tia minthârnhân a ti ani.) 20 Male a la ti banga, “Nin sùng renga hong suok ha ke nangni minnim ngâi. 21 Asùng tieng renga, nin mulungrîl renga kêng, mindonna saloi ahong suoka nunchan saloi neininngai tho rangin nangni ruoi ngâia, inruna, mi thatna, 22 inrêna, inruokna, saloi murdi tho nuomna; huongna, hurna, narsana, êrona, inpâkna, le inmôlna ngei aminsuok ngâi, 23 ma saloi neininngai murdi hah nin sùng tieng renga ahong suoka, male nangni aminnim ngâi ani” a tia. 24 Hanchu Jisua'n Galilee ramhuol mâkin Tyre khopuilien kôla a sea. In inkhata a lûta, tutên an riet rang khom jôt maka, aniatachu

ama hah inthupin om thei maka. **25** Nuvengte inkhat, a nâinupang a sũaga ratha saloi dôn han, Jisua thurchi a riet lehan harengan a hong a kebula ânboka. **26** Ma nuvengtenu hah Jentail mi ania, Syria rama Phoenikia ramhuol sũaga suok ania. Amanu han a nâinupang sũaga ramkhori rujûlpai pe rangin Jisua kôm a ngênna. **27** Hannirese, Jisua'n a kôm, "Nâingei khop bak rese ngei. Nâingei bu lâk pea male uingei kôma vôr chu dik mak," tiin a thuona. **28** Nuvengtenu han a kôm, "Pu" ani chu ani, hannirese, "nâingeiin dosâng nuoia bu ramal an mathâk hah uingeiin an sâk ngâi nimak mo!" tiin a thuona. **29** Masikin Jisua'n amanu nôk han, "Ma thuona chongbâi sikin, ni ina se nôk inla, na nâinupang chu ramkhori mâkin va mu ni ti zoi!" a tipea. **30** Amanu hah a ina a sea, a nâinupang chu ramkhori mâkin jâlmuna jâlin ava mu zoi. **31** Hanchu Tyre ram renga Jisua a jôk nôka, Sidon khopui sirin Khopui sôm ngei ramhuol hah palin Galilee dîl a tunga. **32** Mi senkhatin kuorsêt le chongloi a kôm an hong tunga. Amapa chung a han a kutngei minngam rangin Jisua an ngênna. **33** Masikin amapa hah Jisua'n lokongei lâi renga atheivaiin a tunga, a kutruongei leh a kuor sũang ngei hah a tôn pea, a michil pea, a melei khom a tôn pea. **34** Hanchu Jisua'n invân tieng enin phûkasâna ânhumma, a kôm, "Ephatha" a tia, mahah "In-ong rohi!" tina ani. **35** Harengan, a kuorngai a hongvâra, a melei inkhitna ngei ahong insûta, ânthar vangin a chong thei zoi. **36** Hanchu Jisua'n mingei kôm han tute ril tet loi rangin chong a pêk ngeia; hannirese misîr loi ranga a khap ngei dôr hah an ril minlum uola. **37** Male ariet ngei murdi'n kamâmruoi sabak an tia, "Neinuntin a sin murdi hih idôra asa mo ani zoi!" anni han, "Kuorsêt khom a minvâr pea, chongloi khom a min chong thei hi, kamâm aom bah!" an tia.

8 Chomolte suole chu loko dang tamtak an hong intûp nôka. Ite an sâk rang an dônloi sikin Jisua'n a ruoisingei a koia, an kôm, **2** "Hi mingei hih ko kôm sînthum an om zoia, male atûn hin ite sâk rang an dôn khâiloi sikin lungkham ku mu ngei tataka. **3** Bungêiin an ina ki min se ngei lakin lamlâia chamsôlinvei an ta, senkhat vâng chu an hongna alazan ani sikin" a tia. **4** A ruoisingeiin a kôm, "Hi ramchâra hin hi mingei vâina rangin tumo sâk an hun rang dôr aman zoi ranga?" an tipea. **5** Jisua'n, "Vâipôl kho dôr mo nin dôn?" tiin a rekel ngeia. Anni han "Vâipôl tâp sari" tiin an thuona. **6** Ama han lokongei hah pila insung rangin chong a pêk ngeia. Hanchu vâipôl tâp sari hah a lâka Pathien kôm râisânchong a rila, a khoia, lokongei sem pe rangin a ruoisingei kôm a pêk ngeia; male a ruoisingeiin an sema. **7** Nga chînte atômte khom an dôn sa. Jisua'n ma chung a han khom râisânchong a ril nôka, male sem pe ngei rangin a ruoisingei kôm a pêk sa zoi. **8** Mitinin an khop dodôrin an sâka, asâk ngei ha mi isâng minli dôr an ni. Hanchu an sâk minieng arnôingei hah tabong sari an la rût min sipa. Jisua'n mingei ha a fir pai ngeia **10** male a ruoisingei leh rukuonga an chuong

kelena Dalmanutha ramhuola an se zoi. **11** Pharisee senkhat ngei Jisua kôm an hong a, an inkhalpuia. Ama min ôk rang an nuoma, masikin Pathien'n ama a pom ti minlangna rangin sininkhêl min mu ngei rangin an ngêna. **12** Hannirese Jisua'n a mulungfîl sũaga a chapa, "Ithomo atûnlai mingei hin sininkhêl an ngên hi? Nimak, nangni ki ril! Atûnlai mingei kôm hin ma anga riet theina reng hi pêk ni no nih!" a tia. **13** Anni hah a mâka, rukuonga a chuong nôka, male dîl varâl tieng ân kân zoi. **14** Ruoisingei han vâipôl an hun rang dôr chôi rangin an mingila male rukuonga han vâipôl tâp khat vai an dôna. **15** Jisua'n, "Singthei roi," male "Phariseengei le Herod chol renga inđin roi" tiin inningna a pêk ngeia. **16** Anninanâk han, "Vâipôl ei dôn loi sika, mahi a ti kêng ani rang," tiin an lâia an injêk khôm phut zoia. **17** Jisua'n an ti hah a lei rieta, an kôm, "Ithomo vâipôl nin dônloi roi nin injêk khôma? Nin la rietthei tet loi mini? Nin mulungbôkngai ân môl sabak zoi mini? **18** Mitngei nin dôn chakin nin mu thei loi mini? Kuorngai nin dôn chakin nin riet thei loi mini? Nin rietti khâiloi mini **19** mipui isâng rangnga ngei ta rangin vâipôl tâp rangnga ko khoi lâi ha? An sâk minieng vâipôl ronôingei tabong izet mo nin rût minsip ha?" tiin a rekel ngeia. "Tabong sômleini" tiin an thuona. **20** Male Jisua'n an kôm, "Mipui isâng minli ngei ta rangin vâipôl tâp sari ko khoi lâihan," an sâk "minieng vâipôl ronôingei hah tabong izet mo nin rût minsip ha?" tiin a rekel ngei nôka. "Tabong sari" tiin an thun nôka. **21** Male ama'n "Atûn ten nin la rietthei loi mo?" tiin a rekel ngeia. **22** Bethsaida taka an hong tunga, mahan mingei senkhatin Jisua kôm mi mitcho an hong tunga, male a tôn pe ngei rangin an ngênna. **23** Jisua'n mitchopa kut hah a sûra, khuo pêngtieng a se puia. A mitngei a michil pe suole chu, Jisua'n a chung a kutngei a minngama male a kôm, "Nu mu thei mo ni zoi?" tiin a rekela. **24** Ha mi hah a tanga, "O, miriemngei chu ku mua, hannirese, thingkungngai an lôn titir anghan ke ku mu" a tia. **25** Jisua'n mitchopa mitngei han a kutngei a minngam nôka. Ma zora han chu mitchopa han a en ngita, a mitngei ahong vâr zoia, male jâtin a mu minthâr thei let zoi. **26** Hanchu Jisua'n, "Khuo sũaga hin lût khâi no roh" tiin chong a bêa, in tieng a fir zoi. **27** Hanchu Jisua le a ruoisingei hah an jôka, Caesarea Philipi kôla khuongea han an sea. Lampuia han an kôm, "Mi ril roi, mingeiin tumo ani min ti?" tiin a rekel ngeia. **28** Anni han, "Senkhatin chu Baptispu John ani," male "midangngai chu Elijah ani, senkhatngai nôkin chu dêipu inkhatlam ani" nang an ti, tiin an thuona. **29** Hanchu, an kôm han, "Nangni rêkte tumo ani mi nin ti?" tiin a rekel ngeia. Peter'n a kôm, "Messiah ni ni" tiin a thuona. **30** Hanchu Jisua'n an kôm han, "Ku chungroi hih tute kôm ril no roi" tiin chong a pêk ngei zoi. **31** Hanchu Jisua'n a ruoisingei a minchu ngeia, an kôm, "Miriem Nâipasal hi la tuong sabak ngêt a ta, upangei, ochaisingei le Balam minchupungeiin hengpai an tih. That an ta, aniatachu sînthum suole chu aringin inthoinôk atih," a tia. **32** Ma

roi hih ânthârvangin a ril ngeia. Masikin Peter'n ama hah athenin a tuonga, a ngoa. **33** Hannirese Jisua'n ânheia, a ruoisingei tieng a ena, male “Soitan, keima renga rotpai roh,” ama'n, “Ni mindonngai hih Pathien renga niloii miriem nina renga ke ani,” tiin Peter a ngoa. **34** Hanchu Jisua'n lokongei le a ruoisingei a koia, an kôm, “Tutu khom mi jûi a nuomin chu ama le ama inmingil ngêtin a khros ruputin mi jûi rese. **35** Tukhom a ringna mojôk a nuomin chu machân a ta; hannirese, tukhom keima sika le thurchisa sika a ringna machân ngei chu mojôk nîng an tih. **36** Mîn rammuo hih apumin dôn senla, a ringna chu machân senla, ata rangin imo an lâpna aom ranga? Mangmunboi ani! **37** Mîn a ringna a man nôkna rangin ite a pêk thei rang om mak. **38** Tukhomin atûnlâi nikhuo saloi le pathienboi mingei kôma keima le ki minchuna chong inzakupi chu, Miriem Nâipasal a Pa roiinpuina insila a vânfirton inthieng ngei leh an juong tika chu ha mi hah inzakupi atih” a tia.

9 Male a la ti banga an kôm han, “Nangni ki ril, hi taka om senkhat ngei hih chu Pathien Rêngram hah a sinthotheina leh a juong tung an mu mâka chu thi no ni ngei” a tia. **2** Sûnruk suole chu Jisua'n Peter, Jacob le John a tuong ngeia, an theivaiin an omna muol insânga han a ruoi ngeia. An mitmu chungchakin Jisua mêl ahong inthûla, **3** male a puonsilngei khom achekin ânêrdapa rammuo la mîn tutên madôr ha rusûk minsâi thei no ni ngei. **4** Hanchu ruoisi inthum ngei han Elijah le Moses'n Jisua an chongpuilâitak an mua. **5** Peter'n Jisua kôm, “Minchupu, hi taka om hi ei ta rangin idôra asa mo ni zoi! Puon in inthum sin kin ta nangma rang inkhat, Moses rang inkhat, Elijah rang inkhat sin kin tih” a tia. **6** Ama le adangngei ha an chi rai sikin a ti rang tak khom riet mak ngeia. **7** Hanchu sumpâhi ajuong oma anni ngei hah sumpâhiin ajuong mukhu ngeia, sumpâhi renga hah chong ajuong inringa, “Ama hih ka Nâipasal moroitak ani, a chong rangâi roi!” a tia. **8** Inrangin an en titira hannirese tute an kôla adang mu khâi mak ngeia; Jisua vai ke an kôm aom zoi. **9** Muol chung renga an juong chuma Jisua'n an kôm, “Miriem Nâipasal hi thina renga ânthoinôk mâka chu nin neinun mu hi tute kôm ril no roi duo” tiin chong a bê ngeia. **10** A chongbe ha an jôma, aniatachu ma roi ha an lâia, “Thina renga inthoinôk” ti hih khoi tina mi hi?” tiin an injêk khôm phut zoi. **11** Male anni han Jisua kôm, “Ithomo Balam minchupungeiin, Elijah a juong bak rang an ti?” tiin an rekela. **12** Ama'n an kôm, “Neinun murdi cherêl rangin Elijah chu a juong bak ngêt rang ani. Hankhoma, ithomo Pathien Lekhabu'n, Miriem Nâipasalin la tuong ok a ta, hengpaian la om atih, a tia? **13** Nikhomrese, nangni ki ril Elijah chu a juong suo kêng ani zoi, male a chungroi Pathien Lekhabu'n ati anghan mingeiin a chunga an nuom lamtakin an lo zoi,” a tia. **14** Ruoisingei kôm an juong tungin chu an kôla loko tamtak ngei le Balam minchupungei senkhatin an lei inkhalpui lâitak an juong mua. **15** Mingei han Jisua an mu lehan an kamâm sabaka, male ama tieng an tâna

chibai an va pêka. **16** Jisua'n a ruoisingei kôm, “Anni ngei lehan khoi thurchi mo nin lei inkhal ha?” tiin a rekel ngeia. **17** Lokongei lâia mi inkhatin a kôm, “Minchupu, ka nâipasal ratha saloi a dôna male a chongloi sikin no kôm ko hong tuong tiin a thuona. **18** Ratha saloi ahong tôn racham nuoia ânlet kelen ngâia, a cherhuon a suoka, a hâ a riela, angarjêt ngâi. Ratha saloi ha rujûlpai rangin nu ruoisingei ke ngênna, aniatachu thei mak ngei,” a tia. **19** Jisua'n an kôm, “Kho anga mi iemnaboi mo nin ni! Idôrsôt mo nin kôm omin nangni ko donsuï thei ranga? Pasalte hah ko kôm hong tuong roi!” a tia. **20** Ama ha Jisua kôm an hong tuonga. Ratha saloi han Jisua a hong mûn chu pasalte hah a nunuom alo bita, masikin nuoia ân leta, a vânuoi ahônluoia, a cherhuon a suoka. **21** Jisua'n a pa kôm, “Hi anga a om phutna hih khotik renga mo ani zoi?” tiin a rekela. “Nâipang a chang renga” tiin chong a melea. **22** “Ratha saloi hin ama that rang pûtin vêl tamtak meia le tua a meleta. Ne thei ngâiin chu inrieng mi mu inla, mi san rohi!” tiin a rila. **23** Jisua'n a kôm, “Ani,” “nangmananâkin ni ni theiin chu! Taksônna dôn mingei ta rangin chu neinuntin anithei let,” a tia. **24** A pa han harengan, ân ieka, “Taksônna ko dôn, hannirese hun zoi mak. Taksônna ko dôn uol theina rangin mi san rohi!” a tia. **25** Jisua'n lokongei ama tieng an hong nâi titir a mua, masikin ratha saloi kôm han, “Ratha kuorsêt le chongloi,” ama han, “Pasalte sûng renga hong jôk roh, male a sûnga lût nôk tet khâiloi rangin chong nang ke pêki!” a tia. **26** Ratha saloi hah ân ieka, pasalte hah a vôrra a nuunuo a lo bita, male a hong jôk paia. Pasalte hah athi angin angarzata, male mitinin, “Ama hih athi zoi!” an tia. **27** Hannirese Jisua'n a kuta a sûra, a kaithoia, male ânding zoi. **28** Masuole Jisua in sûnga a lûta, a ruoisingeiin inrûkten an rekela, “Ithomo keinin ratha saloi ha kin rujûlpai theiloi?” an tia. **29** Jisua'n an kôm, “Ma jât hi chu chubaitthona niloii chu, itên rujûl thei nimak,” tiin a thuon ngeia. **30** Jisua le a ruoisingeiin ha mun hah an mâka male Galilee ram palin an sea. Jisua'n a omna tutên an riet rangin nuom maka, **31** “Miriem Nâipasal hih a that rangpu ngei kuta bangin om atih. Nikhomrese, sûnthum suole chu aringin inthoinôk atih” ti chong hih a ruoisingei a minchu ngei sikin. **32** Aniatachu hi minchuna aomtie hih rietthei mak ngeia, male ama rekel rang khom an chia. **33** Hanchu Capernaum an hong tunga, insûnga an lût suole chu a ruoisingei kôm, “Lampuia han khoi roi mo nin rila nin inkhal ha?” tiin a rekel ngeia. **34** Hannirese anni han thuon mak ngeia, lampuia an hong inkhalna hah ei lâia hin tumo alientak rang? ti roi hah ani sikin. **35** Jisua ânsunga, ruoisi sômleini ngei hah a koia, male an kôm, “Tukhom alientak ani nuomin chu achîntak changin mi murdi tîrlâm ani masa ngêt rang ani” a tia. **36** Hanchu nâipangte a koia, an motona a minding pe ngeia, a kuo ira, an kôm, **37** “Tukhom ki riming sika hi anga nâipangte inkhat khom a modômpu chu, keima mi modôm ania; male tukhom keima mi modômpu chu,

keima mi modôm vai niloiiin ni firpu khom a modôm sa ani” a tia. **38** John'n a kôm, “Minchupu, mi inkhat ni rilinga ramkhoringei rujûl kin mua, male ei pâla mi ani loi sikin kin hong khap” a tia. **39** Jisua'n an kôm, “Ama ha khap rang pût no roi,” tute ki rilinga sininkhêl a sina harengan ku chungroia neinin saloi ngei ti thei kelen rang reng omak ngei, tiin a ril ngeia. **40** Tukhom mi chakal loi chu ei tienga kop ani. **41** Adiktakin nangni ki ril, tukhom ki mi nin ni sika tuidâi kilât khat khom nangni a min nêkin chu râisânman a man ngêt rang ani. **42** “Tukhom keima taka taksônna dôn mi achînte ngei lâia inkhat khom a taksônna minmang pe chu a ringa bunôinalung lienpa orrin tuikhangliena inchôm senla ata rangin sa uol atih.” **43** Masikin nu kutin na taksônna aminmangin chu tan pai roh! Kutngei inik dôna dûkmun meidîla, mei thi tet ngâloia se nêkin chu kut boia ringna taka lût nata rangin asa uol. (Geenna g1067) **45** Male ne kengei han na taksônna aminmangin chu, tan pai kelen roh! Kengei inik dôna dûkmuna paia om nêkin chu ke boia ringna taka lût chu nata rangin asa uol. (Geenna g1067) **47** Male ni mitin na taksônna aminmangin chu kêl pai roh! Mitngei inik dôna dûkmuna paia om nêkin chu mit inkhat dôna Pathien Rêngrama lût nata rangin asa uol. (Geenna g1067) **48** Ha muna han chu anni ngei sâk ngâi, “rulungngei ha khom thi tet ngâi mak ngeia, mei khom thi tet ngâi mak.” **49** “Inbôlna michi alin aminthieng ngâi anghan mi murdi meiin la minthieng rîng an tih.” **50** “Michi hih a ala; aniatachu aalna hah adongin chu ile mo nin min al nôk ranga? “Nin lâia malinchangna michi dôn unglâ, male insûk irrin om roi” a tia.

10 Hanchu Jisua'n ha mun hah a mâka, Judea ramhuola a sea, male Jordan Tuidung râl ânkanna lokongei apâlpa a kôm an hong intûp nôka, a tho tit ngâi anghan anni ngei ha a lei minchu ngeia. **2** Pariseengei senkhat an hongâ, ama min ôkna rangin, “Mîn a lômnû mâk rangin ei Balam in apha mo?” mi ril roh, tiin an rekela. **3** Jisua'n an kôm, “Moses'n inmo Balam nangni a pêk?” tiin chongrekel leh a thuon ngeia. **4** Anni han, “Moses'n chu pasalin inmâkna lekha a mizieka male a lômnû fir pai rangin inmâk hih a phal ngâi ani” ti hih an thuona chu ani. **5** Jisua'n an kôm, “Minchu nin intak rai sika Moses'n hi Balam hih nangni rangin a miziek, a tipe ngeia. **6** Aniatachu rammuol insieng phut renga Pathien Lekhabu'n ati anghan, ‘Pathien'n pasal le nupang’ a sin ngei ani. **7** ‘Masika han pasalin a nû le a pa mâk a ta, male a lômnû leh inlop an ta, **8** male inik hah takpum inkhat hongni an ti zoi.’ Masikin inik ni khâi mak ngeia, inkhat an hongni zoi ani. **9** Hanchu Pathien'n munkhata a minzom sai chu miriemin an minsen rang nimak,” a tia. **10** In sîng an lût lehan a ruoisingeiin ma roi hah Jisua an rekela. **11** Ama han an kôm, “Tukhom a lômnû a mâka, male nupang dang inneipui chu a lômnû doiin a inrê ani. **12** Ma angdênin, nupang khomin a pasal mâkin pasal dang inneipui chu a inrê ani,” a tia. **13** Jisua'n

an chungâ kutngei a minngama satavur theina rangin mi senkhatin a kôm nâipangtengei an hong tuonga, aniatachu ruoisingeiin mingei hah an lei ngokhuma. **14** Jisua'n maha a mu lehan a ningathika, a ruoisingei kôm, “Nâipangtengei ko kôm min hong unglâ, khap no roi, Pathien Rêngram chu hi angâ mingei ta ani sikin. **15** Adiktakin nangni ki ril tukhom nâipangte angin Pathien ram a modôm nôncu Pathien Rêngram lût tet no ni,” a tia. **16** Hanchu nâipangtengei a kuoâ, an chung chita a kutngei minngamin, male satavur ngei zoi. **17** Jisua'n se nôk ranga kalchôichakin, mi inkhat a hong tâna, amakunga khûkinbilen, a kôm, “Minchupu Sa, ringinlon ka chang theina rangin imo ki sin rang?” tiin a rekela. (aiônios g166) **18** Jisua'n a kôm, “Ithomo asa mi ni tia?” “Pathien pêna chu tute mi sa om mak ngei. **19** Balam chongpêkngai ha chu ni riet duo: ‘Mi that no roh; inrê no roh; inru no roh; adikloitakin tute bâtu tho no roh; mi huong no roh; nu nû le na pa jâ roh ti ngei hih’” a tia. **20** Hapa han a kôm, “Minchupu ma Balam chongpêkngai nâm ha chu ka nâipangte renga ke lei jôm sai kêng” a tia. **21** Jisua'n amapa hah a en ngita, lungkhamna tak dônin a kôm, “Inkhat mamang na lân sam. Senla no dôn murdi zuor inla, male a sum hah inrieng ngei pêk inla, male invâna rochon dôn ni tih; hanchu hong inla, mi hong jûi roh” a tipea. **22** Amapa han ha chong hah a riet lehan, a mâimôk pe oka, mineipa ani sikin, innguikhakin a rot zoi. **23** Jisua'n a ruoisingei a vêng ngeia male an kôm “Anei ngei Pathien Rêngrama lûtna rangin khodôra ântak mo ani zoi!” a tia. **24** Ruoisingei han a chongril hah jâmzal aom sabak an tia, hannirese Jisua'n a la tibaba an kôm, “Ka nâingei, Pathien Rêngrama lût rang hi idôra ântak mo ani zoi! **25** Minei ngei Pathien Rêngrama lût nêkin chu simphuoi kuora út lût rang bai uol ok atih” a tia. **26** Hatên hanchu ruoisingeiin an jâmânzal phar zoia, male inkhat le inkhat annin rekel inlôma, “Hanchu, tumo sanminjôkin aom thei rang?” an tia. **27** Jisua'n anni ngei hah a en ngita, an kôm, “Maha miriemin rangin chu nitheimaka, aniatachu Pathien rangin chu anithei ani; Pathien rangin chu neinuntin hih anithei let ani” tiin a thuona. **28** Hanchu Peter'n a kôm, “En ta, keini chu neinuntin kin mâka, male nang kin jûi ani hi” a tia. **29** Jisua'n an kôm, “Ani,” nangni ki ril tukhom keima sika le thurchisa sika, in mo, lâibungngei mo, sarnungei mo, nû mo, pa mo, nâingei mo, loingei mo amâk ngei chu, **30** hi damsîng renga hin inngei mo, lâibungngei mo, sarnungei mo, nûngei mo, pangei mo, nâingei mo, loingei mo, abâk razan man a ta, male mi nuomlonangei khom tuong sa a ta; male zora la hong tung ranga ringinlon khom man sa atih. (aiônios g165, aiônios g166) **31** “Aniatachu atûna amotontaka om mi tam ngei chu anûktaka la om an ta, male anûktaka om mi tam ngei chu amotontaka la om an tih,” a tia. **32** Jisua le a ruoisingei Jerusalem tena se rangin lampuia an oma, Jisua moton ânsa, ruoisingei hah kamâmnan an sipa; a nûkjûi mingei han an chia. Jisua'n, ruoisingei

hah an theiviekin a tuong ngei nôka, male a chunganeinun ahongtung rang ngei hah a mišîr pe ngei nôka. **33** “Rangâi roi, Jerusalem tena ei se rang ania, mahan Miriem Nâipasal hi ochaisingei le Balam minchupungei kuta bangin om atih. Thi rangin theiloimintum an ta masuole chu Jentailngei kuta bang an ta, **34** anni ngei han inuinan mang an ta, michil an ta, jêm an ta, that an tih; hannirese sînthum suole chu aringin inthoinôk a tih” a tia. **35** Hanchu Zebedee nâipasalngei Jacob le John, Jisua kôm an hong, “Minchupu, imini sin mi ni tho pe rangin kin nuom aom,” an tia. **36** Jisua'n an kôm, “Maha imo ani?” tiin a rekel ngeia. **37** Anni han, a kôm, “Ne Rêngam roiinpuitaka ne rêngsukmuna nên sung tika na changtieng inkhat voitieng inkhat mi ni min sung rangin kin nuom ani” tiin an thuona. **38** Jisua'n an kôm, “Nin ngên hi nin riet loi ani. Dûktuongna kilât ke nêk ngêt rang hi nin nêk thei rang mo? Ka baptisma chang rang khom nin chang thei rang mo?” a tipe ngeia. **39** Anni han, “Thei kin tih” tiin an thuona. Jisua'n an kôm, “Ki kilât nêk rang chu nêk nin ta, ka baptisma chang rang khom chang thei nin tih. **40** Aniatachu ka changtieng mo, ko voitieng mo tumo an sung rang thang rangin chu rachamnei mu-ung. Ha munngai hah chu Pathien'n tu ngei rang mo a minsûk pe ngei kôm han pêk ngei atih,” tiin a tipe ngeia. **41** Ma roi hah ruoisi dang sôm ngeiin an lei rieta Jacob le John chung a lei nuor zoia. **42** Masikin Jisua'n anrêngin munkhatin a koi ngeia, an kôm, “Jentailngei chung a roijêkpu an phun ngei chu an chung a inlal sabak ngâia, male an ruoipungei khom an chung a racham an nei tatak ngâi ti khom nin riet. **43** Nikhomrese, nin lâia chu ma anghin ani rang nimak. Nin lâia tukhomin alien rang a nuomin chu nin firlâm ani bak ngêt rang ani; **44** male nin lâia tukhomin amotontak ani nuomin chu mi murdi suok ani bak ngêt rang ani. **45** Miriem Nâipasal luoman mîn a sin an tho pe rangin juong maka; mi sin tho pe rangin le mi tamtak ngei ratan ranga a ringna pêk rangin ke a juong ani” a tia. **46** Jericho an hong tunga, Jericho renga Jisua le a ruoisingei leh loko tamtak ngei mâkin an se lâiin kutdo Timaius nâipasal Bartimaesus lampui kôla a lei insunga. **47** Nazareth Jisua ani ti a riet lehan ân ieka, “Jisua! David Nâipasal, inrieng mi mu roh ba!” a tia. **48** Mi tamtakin dâirek rangin an ngokhuma, aniatachu ama'n, “David Nâipasal, inrieng mi mu roh!” tiin ânring uolin ân ieka. **49** Jisua ânngama male, “Ama hah hong koi roi” a tia. Masikin mitchopa hah an va koia, a kôm, “Tâihiein om roh!” anni han, “Inthoi roh, nang a koi!” an tipea. **50** Masikin a puon a vôr paia, inrangtakin ân chôma, male Jisua kôm a hong zoi. **51** Jisua'n a kôm, “Khoimo nang ko tho pe rangin nu nuom?” tiin a rekela. Mitchopa han a kôm, “Minchupu, mu nôk thei rangin ku nuom” tiin a thuona. **52** Jisua'n a kôm, “Se ta roh, na taksômnan nang amindam zoi ani” tiin a rila. Voikhatrengin a mu thei kelena, male lampuia han Jisua a jûi zoi.

11 Jerusalem an hong tung rangtôn Bethphage le Bethany khopuingei kôla Olive Muol an hong tungin chu Jisua'n a ruoisingei lâia mi inik an motona a fir ngeia, **2** hi rilnangei leh an kôm, “Nin motona khuo son se unglâ, nin tung harengan, sakuordingte inthung, tute la chuongna ngâiloi mu nin tih. Sût unglâ, mahin hong kai roi. **3** Male tukhomin itho mo ma anghin nin thoa, tiin nangni an rekel khomin, Pumapa'n a min nâng kêng, hong thak nôk kelen a tih ti roi” a tia. **4** Masikin an sea lamliena inkhâr pêntienga sakuordingte inthung an va mua. Maha an sût lehan, **5** hataka ânding senkhat ngeiin, “Ithomo sakuordingte hah nin sîta?” tiin an rekel ngeia. **6** Jisua'n a ril ngei anghan an thuona, male lokongei han an min se ngei zoi. **7** Sakuordingte hah Jisua kôm an hong kaia, a chung a puonngai an dâpa male Jisua a chuonga. **8** Mi tamtakin an puonngai lampuia an dâpa, adangin loilâia sasôl an va tuka an dâp sa zoi. **9** Amoton tienga se ngei le a nûk tienga a jûi mingeiin, “Hosanna! Pumapa riminga juongpu chu Pathien'n satvur rese! **10** Rêng David Rêngam juong tung rang ha, ei pa'n satvur rese! Pathien minpâkin om rese! Anchungtaka khin Hosanna!” tiin an inieka. **11** Jisua'n Jerusalem a tungin chu Biekin sînga a lûta, male neinun nâm a ena. Aniatachu kholoi ahongni zoi sikin ruoisi sômleinik ngei leh Bethany taka an se zoi. **12** Anangtûka chu Bethany renga an hong kîr nôka, Jisua a von ahong cham pea. **13** “Alazana renga theichang kung abuongei hah ava mua, masikin amara tete mo ka man” tiin ava pana. Hannirese ava tungin chu, theichang ânra zora ani loi sikin abuongei tiloiin chu ite adang mu maka. **14** Jisua'n theichang kung kôm han, “Tutên na mara sâk man khâi no rese ngei!” a tia. Male a ruoisingei khomin a chong ha an rieta. (aiôn g165) **15** Jerusalem an tung lehan, Jisua Biekina ava lûta, Biekina neinun juorngai le rochôkngai hah a rujûlpai ngeia. Sum thûlungei dosângngai le pharvali juorngai sukmunngai khom a nammelet pe ngeia, **16** male Biekin khalâidung han tutên neinun chôl rangin phal khâi maka. **17** Hanchu mingei kôm han Pathien Lekhabua, “Ki Biekin chu namtingei ta ranga chubaithona in ani,” tiin ânziek nimak mo? Aniatachu nangni ngei rêkin chu inrungei inthupna in ke nin minchang hi!” tiin a minchu ngeia. **18** Mahi ochaisingei le Balam minchupungeiin an rieta, masikin Jisua thatna rang lampui an rok zoia. Lokongei ha a minchuna hah kamâm aom sabak an ti sikin ama hah an chia. **19** Hanchu, kholoi ahongni lehan, Jisua le a ruoisingei hah khopuilién an mâk zoia. **20** Anangtûk jînga chu ha lampuia an lôn chungin theichang kung hah aruzungngai dênin athîn an mua. **21** Peter'n neinun ahongtung ha a riet nôka male a kôm, “Minchupu, en ta theichang kung khomâk na sâm hah athi phar zoi!” a tia. **22** Jisua'n an kôm, “Pathien taksôn roi,” tiin a thuon ngeia. **23** Adiktakin nangni ki ril; tukhomin hi tâng hih, “Inthon inla tuikhangliena van pai roh” ti senla, mulunglâiinlakna boiin iemtakin a tiin chu, a ti anghan hongtung atih, ama rangin sinin om atih. **24** Masika han

nangni ki ril: i-ih khom chubaithoa nin ngên ngei murdi chu maha nin man sai angin iem unglâ, male nin zong ngei murdi chu pêkin om nin tih. **25** Male chubaitho ranga nin inding tika, “Tu chungâ khom nournâ nin dôñ khomin ngâidam roi, masika han invâna nin Pa khomin nin minchâinangei hah nangni a ngâidam rang ani.” **27** Jerusalema an tung nôka. Biekina a lônâitakin ochaisingei, Balam minchupungei le upangei Jisua kôm an hongâ **28** a kôm, “Tu rachamin mo hi neinunungei hih ni sin? Ma angâ rachamneina hi tumo nang pêk?” tiin an rekela. **29** Jisua'n an kôm, “Kei khomin chongbâi khat nangni rekel ka ta, male mi nin thuoñin chu, tu rachamin mo hi neinunungei hih ki sin nangni ril ki tih, tiin a thuoñ ngeia. **30** Ni ril roi, John Baptisma tho theina racham hah kho renga mo: Pathien renga mo miriem renga mo?” **31** An lâia anninanâkin an inkhal phut zoia: “Imo ei ti rang? ‘Pathien renga,’ tiin ei thuoñ lakin, ama'n ‘Itho mo, John hah nin iem loi?’ Mi tîng a ta. **32** Aniatachu, ‘Miriem renga, ei tiin chu’” (Mitinin John hah dêipu tatak in an lei bê sikh, mipuingei laka an chia.) **33** Masikin Jisua an thuoña chu, “Riet mak meh,” an tia. Jisua'n an kôm, hanchu, “Kei khomin tu rachamin mo hi neinunungei hih ki sin nangni ril uol no ning,” a tipe ngeia.

12 Hanchu Jisua'n chongmintêkin an kôm a misîra, “Voikhat chu mi inkhatin grapebil a thoa, bêr a minkula, grape epna rang khur a choia, male angâkna rang in insâng a sina. Hanchu inlo mingei kôm a chuon inlo rangin a pêk ngeia, ram danga khuolchai a se zoia. **2** Grape pot zora ahongñin chu a chang rangtum lâk rangin inlo mingei kôm a suok inkhat a fîra. **3** Inlo mingeiin a suok hah an lei sûra, an jêma, kut korongin an min se zoi. **4** Hanchu a pumapa'n suok dang a fîr nôka; inlo mingei han a lu an lei mophop pea mâimôk an lei shak bita. **5** A pumapa han suok dang a fîr nôk rêka, amapa hah chu an lei thata; male ma angdênin adang tamtak ngei khom senkhat an lei jêma, senkhat an lei thata. **6** Ha mi han fîr ranga a dôñ chu a nâpasal lelê a moroitak vai ha ani zoia; ‘Ka nâpasal hi chu lei jâ ngêt an tih’ tiin a nâpasal hah anûktaka a fîra. **7** Hannirese ha inlo mingei han inkhat le inkhat kôm, ‘Hipa hih a pumapa nâpasal ani hi. Hong roi, ama hih that rei u, male a rochon hih ei ta ani rang!’ an tia. **8** Masikin a nâpasal hah an sûra, an thata a ruok khom grapebil pêntieng an paia. **9** “Hanchu, kho angin mo grapebil pumapa han a lu ngei rang ni zoi?” tiin Jisua'n a rekela. “Hong a ta, ha mingei hah that a ta, grapebil hah dôñsûi rangin midangngei kut chungâ pêk ngei atih.” **10** Adiktakin hi Pathien lekhabu hih nin pore loi mini? “In sinpungei in lung mangmunboi anga an hengpai hah akila lung kâmnâng tak achang zoi. **11** Maha Pumapa tho ania; ma hih ei mitmua kamâmaruoi sabak na!” ti hih a tia. **12** Ma chongmintêk hah anni ngei demnân a misîr ani ti an riet sikh; Juda ruoipungei in Jisua sûr rangin an pûta. Hannirese lokongei hah an chia, masikin ama an mâka, male an rot zoi. **13** Chongrekelngei

leh min ôk rangin phariseengei senkhat le Herod pâla mi senkhat ngei a kôm an fîra. **14** Anni ngei hah a kôm an hongâ, “Minchupu, chongtak ni misîr ngâi ti kin rieta, mingei in imo an mindon rang kângdoi loiin, tute dingmun lunghâng tho loiin, hannirese mingei rangin Pathien lungdo ni minchu ngâia, Rom Rêng Caesar kôma chôruol pêk rangin ei Balamin ânkalpui mo? Kin pêk ngei rang mo, kin pêk ngei loi rang mo?” mi ril roh, an tia. **15** Aniatachu Jisua'n an huongvâr tho hah a riet chiena, male an kôm, “Ithomo ni min ôk rang nin tho hi? Duli sumthâr inkhat hah hong chôñ ngân hi roi, lei en rong,” tiin a thuoñ ngeia. **16** Inkhat an hongchôi pea, an kôm han, “Tu mâisuo le tu riming mo ani hi?” tiin a rekela ngeia. Anni ngei han, “Caesar” tiin an thuoña. **17** Masikin Jisua'n an kôm, “Asa, hanchu Ceasar ta chu Caesar pêk unglâ, male Pathien ta chu Pathien pêk roi,” a tipe ngeia. Male Jisua chungâ han an kamâm sabak zoi. **18** Hanchu mingei inthoinôkna omak ti ngâi Sadduceengei Jisua kôm an hongâ, male **19** “Minchupu, Moses balam hih kin ta rangin a mizieka: ‘Mîn nâingei nei loiin a lômnu a thisanin chu, a nâipa han ha meithâi hah a lu ngêt rang ani, nâingei an neia athipu ulienpa nâingeia bê ani theina rangin.’ **20** Voikhat chu lâibung sari an oma; ulientakin in a neia male nâingei nei loiin a thia. **21** Hanchu inikna han ma nupang ha a lu nôka, male nâingei nei loi dênin a thi nôka. Lâibung inthumna khom ma angdên ania, **22** male anrêngin: ma lâibung sari ngei han ma nupang hah an lu paka, tutên nâingei nei pui loiin an thisan rieia. Anûktaka chu nupangu khom hah a thia. **23** Atûn, mithi ngei nâm aringin an inthoinôk nikhuo tikh tu lômnu tak mo ani rang ani zoi? Ma sari ngei laka han amanu hah anrêngin an lu paka” an tia. **24** Jisua'n an kôm, “Idôra dikloi mo nin zoi! Male itho sika mo nin riet mo?” Ma ha Pathien lekhabu le Pathien sinthotheina nin riet loi sika ani. **25** Athi ngei aringin an inthoinôk tika chu, invâna vâñfirtonngei angin om an ta, innei no ni ngei. **26** Atûn mithi ngei kaithoia an om rang roi chu, Moses lekhabua chîmbuka meichuong chungroia han Pathien'n Moses kôm, “Keima Abraham Pathien, Isaac Pathien, Jacob Pathien ki ni,” tia ânziek hah nin la pore tet ngâi loi mini? **27** ‘Ama chu aring ngei Pathien ke ani, mithi ngei Pathien nimak. Nin minchâi phar zoi!’ tiin a thuoñ ngeia. **28** Balam minchupu inkhatin an injêkhômna hah a rieta. Jisua'n Sadduceengei hah thuoña satak a pêk ngei hah a mûn chu a hongâ, masikin Jisua kôm, “Chongpêkngai murdi lâia khotak hi mo akâmomtak?” tiin arkela. **29** Jisua'n a kôm, “Akâmomtak chu ma hih ani: ‘Israelngei rangâi roi! Pumapa ei Pathien vai hih Pumapa ani. **30** Pumapa na Pathien chu nu mulungrîl murdi leh, na ratha murdi leh, nu mulungbôk murdi leh, na râtna murdi leh lungkham roh.’ **31** Inikna chongpêk akâmom nôk chu ma hih ani: ‘Nangma nên lungkham anghan nu bungmingei lungkham roh’ ti hi. Hi Chongpêk inik ngei nêka roinpi uol reng omak” tiin Jisua'n a thuoña. **32** Balam minchupu han Jisua kôm, “Ani ai duo, Minchupu! Mahi adik, ni ti

anghan, Pumapa vai hih Pathien ania male ama pèna chu pathien dang reng omak. **33** Male Pathien chu nu mulungril murdi leh, nu mulungbòk murdi leh, na ràtna murdi leh nu lungkham ngêt rang ania; male nangma nèn lungkham anghan nu bungmingei hah nu lungkham ngêt rang ani. Pathien kôma mâichâma sâ pumhâl inbòlnangei le inbòlâna adangngei nèkin khom ma chongpèk inik ngei jôm hih akâmom uol ani” a tia. **34** Jisua'n inthârtakin a thuoŋ ti a rieta, male a kôm, “Pathien Rêngam renga la mak che,” a tipea. Masuole chu tutên Jisua kôm chongrekel rangin ngam khâi mak ngei. **35** Jisua'n Biekina a minchu ngei lâihan an kôm, “Kho angin mo Balam minchupungeiin Messiah chu David richisuonpâr ani rang an ti thei?” **36** David ha Ratha Inthieng mangin: “Pumapa'n ku Pumapa kôm: Ka changtieng insung tit roh na râlngei ne kepha nuoia ka dar mâka chu” a ti ani. **37** David han ama hah “Pumapa' a tia; masikin kho angin mo Messiah hih David richisuonpâr ani thei ranga?” a tia. Loko tamtakin Jisua chongril hah râisântakin an rangâia. **38** A minchu ngei anghan, an kôm, “Balam minchupungei renga inđin roi, anni chu kâncholiinчуol hâka lêng an nuom ngâia, bazar muna mûn an jâ ngeia chibai an pèk ngei rangin an nuoma, **39** Synagogngeia sukmun asatak ngei, le khohoithona munngeia, mun hoitak ngei an thang ngâi. **40** Meithângei sum an sâka an inngei an muruka, male mi huongna rangin asôt tatak chubai an tho ngâia. Masika han an dûktuonnga hah intak uol ok atih” a tia. **41** Jisua Biekina sumsiena kôla ânsunga, mingeiin asûnga an tholôm thâk ngei hah a ena. Minei tamtakin sum tam tatak an thâka; **42** hanchu meithâi inriengte a hongma male damali inik a thâka, maha poisa khat dôr ani. **43** A ruoisingei a koitupa male an kôm, “Nangni ki ril; tholôm dôngna tholôm thâk ngei murdi nèkin hi meithâi inriengte hih a thâk min tam uol tak ani. **44** Midangngeiin chu an nei minieng, an mang minieng ngei an thâka; aniatachu amanu hih chu, ânrieng anghan, a dôn nâm a thâkripa—a ringna ranga a dôn nâm te hah a pèkrip zoi,” a tia.

13 Jisua Biekina renga a hong jòk lâihan a ruoisingei lâia mi inkhatin a kôm, “Minchupu, en ta! Lungngei le inngei kamâm aom tie hi!” a tia. **2** Jisua'n a kôm, “Hi in roiinpui ngei hi nu mu na? Lung inkhat luu amuna hin mâkin om no nia; anrêngin misim zit la nîng atih,” a tia. **3** Jisua chu Biekina mâi tienga Olive Muola ânsung lâihan a kôm, Peter, Jacob, John le Andrew inrûkin a kôm an hongma. **4** “Mahi khotika mo ahong om rang? Male ma neinunnggei ha ahongtungna rangin imo minsina aom rang? Mi ril roh,” an tia. **5** Jisua'n an kôm, “Tutên nangni an huong loina rangin inning roi,” a tipe ngeia. **6** Mi tamtakin, “Khrista ki ni!” tiin ki rimingin hong an ta, mi tamtak huong an tih. **7** Male anâina mo, alazana mo râl ruhu thurchi ngei nin riet khomin nin jâmminzal no roi. Ma anga neinunnggei hah chu aom ngêt rang ani, hannirese amongna chu la ni tak no ni.

8 Jâtnggei le Jâtnggei lân doi an ta, ramnggei le ramnggei lân doi an tih, rêngramnggei le rêngramnggei lân doi an tih. Muntina ningnungei hong a ta, mâitâmnggei la chul atih. Ma neinunnggei ha nâiha aphutna ngei angin ani rang. **9** “Nangninanâkin nin inning ngêt rang ani. Sûrin la om nin ta, male roi jêknamuna tuongin la om nin tih. Synagogngeia jêmpol la ni nin ta; keima jârîn rêngngei le roi jêkpungei makunga Thurchi Sa misîr pe ngei rangin lân ding nin tih.” **10** Aniatachu amongna ahong tung mân, Thurchisa hih mi murdi kôm misîrin aom bak ngêt rang ani. **11** Male sûrin nin oma, male roi jêknamuna tuongin nin om tikin, nin ti rang lei mindonin azora aphâk mân nin jâmminzal no roi; azora taka, i-ih khom nangni pèka aom tak hah ti roi. Chong nin ti rang ngei hah nangni nin chong ni no nia; anni ngei hah Ratha Inthieng renga ajuong rang ani. **12** Mûn a lâibungngei nanâk khom that rangin la minsûr a ta, male pa khomin ma angdênin a nâingei la minsûr sa a ta, nâingei khomin an nulepangei doi an ta, male that an tih. **13** Keima sikin mitinin nangni la mumâk an tih. Aniatachu tukhom among dèna tuongdierrpu chu sanminringin om atih. **14** “‘Intakna Ichi Omtak’ ha ânding loina rang muna ânding la mu nin tih.” (aporepungei ranga minrietna: mahi aomtie rietthei rese ngei!) “Hanchu Judea rama om ngei hah tângngei chungma han rot ngêt rese ngei.” **15** In chungma ompu khomin chumin a chôi rang a in sûnga neinun juong lâk rangin azora minhek tet no rese. **16** Loia ompu khomin a puon va lâk rangin in sûnga kîr tet no rese. **17** Nupang nâivong ngei le nâitesen pomlâi nûngei rangin chu ma nikhuongei hah khodôra ichirui mo ani rang! **18** Ma zora hah phalbia atung loina rangin Pathien kôm chubaithe roi. **19** Ma nikhuongei intaknangei ha chu Pathien'n rammuol a sinphut renga avien sùn tena rammuolin a lei riet ngâi murdi nèkin ânchungtak ani rang sikin. Ma anga neinun ha chu khotiklâi khomin om nôk tet khâi no ni. **20** Aniatachu ma nikhuongei hah Pumapa'n a minbong ania; ninorese chu tute ring thei no ni ngei. Nikhomrese, a thangsai a mingei sikin ma nikhuongei hah a minbong ani. **21** “Hanchu, tukhomin nin kôm, ‘En ta, hin Messiah aom!’ aninônchu, ‘En ta, son aom!’ an ti khomin maha iem no roi. **22** Messiah rotholnggei le dêipu dikloinggei an inlang rang sikin. Pathien'n a thangsai a mingei tena khom anitheiin chu an huong theina rangin sininkhêlnggei le kamâmruoi neinunnggei tho an tih. **23** Nangni chu inningchienin om roi! Azora ahong tung mân khokhoi khom nangni ke lei ril let zoi ani. **24** “Ma intakna nikhuongei le azora avun suo nûkin chu nisa hah hong jîng a ta, tha khom vâr khâi no nia, **25** ârsinggei khom invân renga jountâk an ta, male munronga sinthotheinangei khom an omnangei renga inthîn pai atih. **26** Hanchu Miriem Nâipasal hih sinthotheina inlaltak le roiinpuitak leh sumngei lâia khin juong inlang atih. **27** Ama'n philchung kôlkil minlia, kôlmong kângkhat renga kôlmong kângkhat dênin rammuol pumpuaia, Pathien'n a thangsai a mingei

mintûp rangin a vânfirtongei fir atih. **28** “Theichang kungin nangni minchu rese. Amachanggei ahong ema, ahong innoia male abuongei ahong incherin chu kholum hih anâi zoi ti nin riet ngâi. **29** Ma angdênin, nangni khomin ma neinunngai hah ahongtung nin mu tika chu azora ahong nâi zoi, ânphut rang ani zoi tiin nin riet rang ani. **30** Ma neinunngai murdi hah atûnlâia mingei hih an thi riei mân ahongtung rang tiin rietit roi. **31** Pilchung le invân inmgang pai a ta, hannirese ko chongbâingei chu inmgang pai tet no ni. **32** “Nikhomrese, anikhuo aninônchu azora chu khotika mo ahongtung rang, invâna vânfirtongei khomin, Nâipasal khomin, tutên riet mak ngei; Pa vai kêng a riet ani. **33** Azora hah khotika mo ahongtung rang nin riet loi sikin, inningchien unglâ, intûngchienin om roi. **34** Maha chu mân a in a mâka, a firâmngai rachamneina a pêk ngeia, an sintho rang a pêk ngei chita, inkhârôtpu khom inningchiena om ranga chong a mâk pea, ram lataka khuolse angin ani. **35** Masikin inningchienin om roi, in pumapa hong rang zora hah kholoia mo, jânychima mo, ârkuuona mo, jînga mo, ahongtung rang nin riet loi sikin. **36** Inningloin a hong duoi khomin, a inin nangni hong mu tet no rese. **37** Hanchu, nin kôma ki ti hih mi murdi kôm ki ti ani: inningchienin om roi!” a tia.

14 Kalkân kût le Cholboi Vâipôl Kût rang sûnnik motona ochaisingei le Balam minchupungeiin Jisua inrûktea sûra male that rang lampui an rok banga. **2** “Khoi sîngin chu ei tho tet rang nimak,” aninônchu “mingei lâia injêlâna om duoi ni,” an tia. **3** Jisua chu Bethany taka Simon phârpa ina a oma, Jisua bunêk lâitakin, nuvengte inkhat nard sariek mirimhoi man luttak alabaster bilôr sipmat a hongchôia. Amanu han bilôr hah a khoia male a lu chungâ a buoka. **4** Ha muna om mingei senkhatin chu an ningathika, “Khoitho mo hi sariek mirimhoi hih an minpâmchien hi? **5** Duli razan thum nêka tama juora asum hah inrieng ngei pêk thei ke ani duo!” an tia. Male amanu hah asân an chierkhum zoi. **6** Hannirese, Jisua'n an kôm, “Amanu hah atheiin mâk roi! Khoitho mo nin jêl hi? Ka ta rangin neinun satak le enhoitak a tho ani. **7** Mi inrieng ngei chu nin kôma an omtit rang an nia, male nin nuom titika nin san thei. Aniatachu keima chu nin kôm hin omtit no ning. **8** Amanu hih a theidôrin a tho ania; ka takpum hih phûm ranga lei cherêla mirimhoi a lei buok ani. **9** Atûn hin, adiktakin nangni ki ril, rammuol pumpuia Thurchisa an misîrna muntina hinu sintho khom hi an riettitna rangin misîr sa ngâi an tih,” a tia. **10** Hanchu ruoisi sômleinik ngei lâia mi inkhat, Judas Iscariot han Jisua a minsûr theina rangin ochaisingei kôm ava sea. **11** A ti rang an lei rieta an riâiasân sabaka, male sum pêk rangin an inkhâma. Masikin Judas han Jisua ha an kuta a bâng theina rangin chuminrên a rok zoi. **12** Khohoia Cholboi Vâipôl bukhâlâi otni sîn masatak han, Kalkân Kût bukhâlâi otna ranga belritengei an that ngâi ni han a ruoisingeiin a kôm, “Nangma rangin Kalkân Kût

bukhalâi hih khonmo nang va minsûk pe unglang nu nuom?” tiin an rekela. **13** Hanchu a ruoisingei mi inik hi rilnangei lehin a fir ngeia: an kôm, “Khopuiliena se unglâ, male pasal tui-ûm rokot nangni intongpui atih. Ama hah jûi unglâ **14** a lûtna taka in pumapa kôm han: ‘Minchupu'n, khonmo ku ruoisingei le Kalkân Kût kin sâkna rang khâlitan hih?’ a ti, va ti roi. **15** Hanchu ama rengin khâlitan chungin chuon inzar lienpa, neinun aom sai, mintuodir sai nangni min mûng a ta, mahan eini rangin va minsûk roi,” a tia. **16** Ruoisingei ha an inphêta, khopuilien han an sea, Jisua'n a ril ngei anghan neinun murdi ha an va mua; Kalkân Kût bukhâlâi hah an va minsûk zoi. **17** Kholoi ahongni lehan, Jisua hah ruoisi sômleinik ngei leh an se zoia. **18** Dosânga bukhâlâi an ot lâitakin Jisua'n, “Nangni ki ril; nin lâia mi inkhat, ko kôma sâk mi sâkpuipu lele hin ni minsûr atih” a tipe ngeia. **19** Ruoisingei an mulungdûk atông pe ngeia, male inkhat suole inkhat adônin, “Adiktakin keima mo mi ni tina?” tiin an rekel paka. **20** Jisua'n an kôm, “Nangni sômleinik ngei lâia inkhat, mâirânga a vâipôl mi michie puipu hi ani. **21** Pathien Lekhabu'n, Miriem Nâipasal hih a thi ranga a lei ti anghan a thi rang ania; hannirese Miriem Nâipasal minsûrpu chungroi chu ântak sabak rang! Ma miriem rangin chu ânzir loi nisenla chu ama rangin asa uol rang ani!” tiin a thuon ngeia. **22** An sâk lâitakin, Jisua'n vâipôl hâr a lâka, chubaithôn râisânchong a rila, maha a khoia, male a ruoisingei kôm maha a pêk ngeia. “Lâk unglâ sâk roi,” ama'n, “ma hih ka taksa ani,” a tia. **23** Hanchu kilât a lâka, Pathien kôm râisânchong a rila, male maha a pêk ngeia; male anrêngin an nêk pak zoi. **24** Jisua'n an kôm, “Ma hih ki thisen mi tamtak ranga asuok, Pathien chonginkhitna athar mindetna ani. **25** Nangni ki ril, Pathien Rêngrama uain thar ke nêk ni atung mâka chu hi uain hih nêk nôk khâi noning” a tia. **26** Hanchu minpâkna lâ inkhat an thoa, Olive Muola an se zoi. **27** Jisua'n an kôm, “Nin rêngin rot riei nin ta, ni mâk riei nin tih, Pathien lekhabu'n, ‘Pathien'n belrihólpu hah that a ta, belringei ha chekinchâi chit an tih’ ati sikin. **28** Aninâkachu aringin kên thoinôk suole chu Galilee rama nin motona lei se ki tih,” a tia. **29** Peter'n a kôm, “Adangngei nâmin nang mâksan riei khomsenla ngeia, keiman chu nang mâksan tet no ning!” tiin a thuona. **30** Jisua'n Peter kôm, “Nang ki ril avien jân voinik ârkuong mân nangman voithum mi ipdel ni tih,” a tipea. **31** Peter'n chong angar uolin a thuona, a kôm, “Ni thina thisa rang khom ni rongâ nang ipdel tet noning!” a tia. Male ruoisi adangngei nâm khomin ma angdênin an ti paka. **32** Gethsemani an ti mun hah an hong tunga, male Jisua'n a ruoisingei kôm, “Chubai ko tho sîngkâr chu mahin lei insung roi,” a tipe ngeia. **33** Peter, Jacob le John ngei hah a kôm a tuong ngeia, asân rathânvaiin a mulungdûk atong tataka, **34** male an kôm, “Ku mulungdûk ana rai sikin thi rang angin ke ko om zoi. Mahin om unglâ male inningchienin om roi” a tipe ngeia. **35** Amoton tieng ava se uol vieta, pila ânboka,

male ha tuongna rang zora ha anitheiin chu a lôi theina rangin chubai a thoa. **36** “Pa,” “O ka Pa! Nangma rangin chu neinunngai murdi anithe let. Hi tuongna kilât hih ko kôm renga mi kêi pai pe roh. Aniatachu keima ka racham niloiiin nangma na racham tak nirse,” tiin chubai a thoa. **37** Hanchu a hongkîra, male ruoisi inthum ngei hah an innin a hong mu ngeia, Peter kôm han “Simon, na la in tit mo? Konta khat luo amengin nin om thei loi mo?” **38** Male an kôm, “Huongna nin lût loina rangin inningchienin om ungla, male chubaitho roi. Ratha'n chu a nuoma, hannirese taksân chu phâri mak” a tipe ngeia. **39** Vêlkhata a va se nôka, male chongbâingei a ti dên hah va tiin chubai ava tho nôka. **40** Hanchu a ruoisingei tieng a hongkîr nôka, male an lei in dênin a hong mu ngei nôka; an mitngei reng meng thei kêi maka. Male a kôm ti rang khom riet kêi mak ngei. **41** Avoithumna a hongkîr nôkin chu an kôm, “Atûn ten khom sôlinngamin nin la in dênâ? Ahun zoi! Azora ahong tung zoi! En ta u, atûn Miriem Nâipasal hih mi nunsiengei sinthotheina kuta bangin aom rang ani. **42** Inthoi ungla, se ei tih u zoi. En ta u, mahin mi minsûr rangpu hih a hong nâi zoi!” a tipe ngeia. **43** Jisua a la chong lâitakin, a ruoisi sômleinin ngei lâia Judas hah a hongtung kelena. Ama leh ochaisingei, Balam minchupungei le upangei leh lokongei an hongfîr ngeia, khandaingei le molbongngei chôiin an hongtungua. **44** A minsûr rangpu han, “A bieng ku tum tak hah nin rokpu hah ani, sûr ungla male tuong kelen roi, enkol roi” tiin minsinna a lei ril ngei sai ani. **45** Judas a hongtung harengan, Jisua kôm ava se kelena, “Minchupu!” tiin a bieng a tum pea. **46** Masikin Jisua hah an sûra male an khitbel zoi. **47** Hataka inding ngei lâia mi inkhatin a khandai a kêlsuoa male Ochai Inlaltak suok, a kuor a tukthâk pe zoi. **48** Hanchu Jisua'n anni ha a rokôka, an kôm “khandaingei le molbongngei chôiin balampalpu sûr rang angin mi sûr rangin nin hong mo hi? **49** Anîngtin Biekina nangni minchu rangin nin kôm ko om ngâia, hannirese mi sûr mak choia. Aniatachu Pathien Lekhabungei ahongtung adik ngêtna ranga ani hi,” a tia. **50** Hanchu a ruoisingei han ama an mâk raka, male an tân khip zoi. **51** Ruotharte inkhat, rosompuon leh vai invôn Jisua a jûia. Ama khom sûr sa rang an pûta, **52** hannirese a puon hah mâkrakin a korongin a tânpat zoi. **53** Hanchu Jisua hah Ochai Inlaltak ina an tuonga, mahan ochaisingei nâm le Balam minchupungei le upangei khom an hong intûp sa kelena. **54** Peter'n alazanna renga a jûia, Ochai Inlaltak khalâidung dênin a sea. Mahan a rungpungei lâia mei ava uota. **55** Ochaisingei le roijêkpungei murdi han Jisua an that theina rangin a minchâina an man theina rang abi an mazama, aniatachu ite man mak ngei. **56** Rietpuipungei tamtakin Jisua doiin milakin an nôna, hannirese, an nôna thurchingei hah intok thei mak. **57** Mi senkhat an indinga male Jisua doiin milakin an nôna: **58** “Hi mi hin, miriemin an lei sin ‘Biekin hih set ka ta, male sînthumin adang inkhat kuta sin niloi in minding ki tih’ a ti kin riet” an tia. **59**

Nikhomrese, ma an nôna thurchingei hah khom intok uol maka. **60** Ochai Inlaltak hah an renga an moton han a vândinga, male Jisua kôm chong a rekela, “Nang an nôna roia hin ite thuonna no dôn loi rang mo?” a tia. **61** Aniatachu Jisua chu a dâireka, male chongbâi khat luo ti maka. Avêlin Ochai Inlaltak han a kôm, “Nangma ha Satvura om Pathien Nâipasal, Messiah hah ni ni mo?” tiin a rekel nôka. **62** Jisua'n a kôm, “Ki ni,” male, “Miriem Nâipasal hih Râtinchung chang tieng insungin, invâna sômngai lâia juong nin rêngin la mûng nin tih!” tiin a thuona. **63** Ochai Inlaltak han a puonsingei a potkhêra, male “Rietpuipu adang reng ngâi mak meh! **64** Pathien ânti le a rilsiet ti chu nin riet zoia. Imo nin roimasat?” a tia. An rêngin ama an doa: ama hih theiloina a dôna male that rang piel ani an ti paka. **65** Senkhat ngeiin a mâi an michil phuta, a mâi an hîp pea, male an jêma. A kôm, “Mi ril roh tumo nang a jêm!” an tia. Male rungpungei han an tuonga male ama an bân zoi. **66** Peter hah thangtienga khalâidunga a la om lâihan Ochai Inlaltak fîrlâm dôngmate inkhat a hong. **67** Peter mei lei uot hah a mu lehan a enririna, a kôm, “Nangma, khom Nazareth Jisua leh munkhata om ngâi ni ni nah” a tipea. **68** Hannirese Peter'n a ipdela, “Riet mu-ung Khoimo ni ti reng rietthei mu-ung,” tiin a thuona, male mokot pênitieng ava jôka. Masuole han âr akhuong kelen zoi. **69** Fîrlâm dôngmate han a va mu nôka, a kôla inding ngei kôm han, “Hipa hih khom an lâia mi inkhat ani sal!” a ti nôka. **70** Aniatachu Peter'n a ipdel nôk rêka. Chomolte suole chu a kôla inding ngeiin Peter kôm, “Galilee rama mi ni ni sa sikin nang khom an lâia mi ni ni khet,” tiin an deia. **71** Hanchu Peter'n an kôm, “Chongtak rilin khomâk kêi sâm ani! Adik nônchu Pathien'n dûk ni tho rese! Ma miriem nin ti chungroi hah riet reng riet tatak ngâi mu-ung!” a tia. **72** Masuole han âr voinikna ahong khuong nôk zoia, male Jisua'n Peter kôm han, “Âr voinik akhuong mân nangman voithum keima hi riet ngâi mu-ung ni ti rang,” a tipe chong hah a hong rietsuok nôka. Male a mulungakoi pea, a chap ngu-ngûi zoi.

15 Jînga inmânin innottakin, ochaisingei ha upangei le Balam minchupungei, le Roijêkpungei murdi leh an intônga male mintuonangei an sina. Jisua ha zingjirûi leh an khita an tuong paia, male Pilat kuta an bânga. **2** Pilat'n chong a rekela, a kôm, “Judangei rêngpa ni ni mo?” a tia. Jisua'n, “Nangman ke mi ni ti duo” tiin a thuona. **3** Ochaisingei han abi tamtakin Jisua an nôna, **4** masikin Pilat'n Jisua kôm chong a rekel nôka, “Nangman nu thunloi rang mo? nang an nônnangei nâm hih rangâi roh!” a tia. **5** Avêlin Jisua'n chongbâi khat luo ti rang nuom maka, male Pilat'n a kamâm sabak zoia. **6** Pilat'n chu Kalkân Kût zora zeta mi intâng ina aom inkhat mingeiin an ngên tak ha a mojôk pe ngei ngâi a baisi ani. **7** Ma zora han mi inkhat a riming Barabbas hah, mi ânhelngei pâla mi, le loko injêlna kêra mi that sika intâng

ina a oma. **8** Lokongei an intûpa male anni ranga a lei tho pe ngei ngâi anghan tho rangin an ngên lâihan, **9** Pilat'n an kôm, “Judangei rêngpa hih nangni mojôk pe inlang nin jôt mo?” tiin a rekel ngeia. **10** Ochaisingei han an narsa sika Jisua hah a kut chung a hong bâng ani ti a riet minthâra. **11** Aninâkachu Ochaisingei han mipuingei hah Barabbas a mojôk pe ngei ranga ngên rangin an misiet ngeia. **12** Hanchu Pilat'n an kôm, “Aninte, Judangei rêngpa nin tipu hih imo ko lo rang ani zoi?” tiin a rekel ngei nôka. **13** Anni han, “Khrosa jêmdel roh!” tiin an iniek nôka. **14** Hannirese Pilat'n an kôm, “Imo a tho minchâi?” tiin a rekel ngei nôka. Anni ngei han, “Khrosa jêmdel roh!” tiin ânring uolin an inieka. **15** Pilat'n lokongei râiminsân a nuoma, masikin Barabbas hah a mojôk pe ngeia. Hanchu Jisua hah a vîka male Khrosa jêmdel rangin an kuta a bâng zoia. **16** Râlmingei han Jisua hah râiôt inmâi khalâidunga an tuong lûta, an champui ngei murdi an koi mintûpa. **17** Jisua hah puon senduk an minsila, riling amachangngei hah tapor an phana, male a lua an minkhuma. **18** Hanchu ama chibai an pêka: “Judangei Rêngpa, ringsôt roh!” an tia. **19** A lua tôkmol leh an jêma, an michîla, khûkinbilin chibai an mûka. **20** Munuijanân an sin suole chu puon senduk hah an lîka, male a puonngei nanâk hah an minsil nôka. Hanchu khrosa jêmdel rangin an tuong zoi. **21** Hanchu lampuia mi inkhat ram renga khopuilieng hongpan a riming Simon an intôngpuia, male râlmingeiin Jisua khros ruput rangin an dânderita. (Simon hah Cyrene Kurini mo, Alexander le Rufus ngei an pa ani.) **22** Jisua hah Golgotha an ti muna han an tuonga maha aomtie chu “Luru Mun” tina ani. **23** Ha muna han a pang ânhipna rangin uain murra loi leh ânpol pêk rangin an pûta, aninâkachu Jisua'n nêk jôt mâka. **24** Hanchu khrosa an jêmdela, male a puonsilngei hah an insemâ, kho ahâr ha mo an chang rang chit rietna rangin taruo an sâna. **25** Jisua an jêmdel zora hah jîng dâr kuo inringa ani. **26** Ama doia an nôna minrietna chong hah “Judangei Rêngpa” tiin a lu chung a târa. **27** Jisua leh munkhatin mi inru inik a changtieng inkhat, male a voitieng inkhat an jêmdel sa. **28** Ma angdên han, Pathien lekhabu'n, “Ama khom mi puoloingei lâia telsân aom zoi” ati hah ahong tung zoi ani. **29** Hataka mingei ânloi murdi'n an lu an thuka Jisua an êroa, “Ohoi! Biekin set na ta, súnthumin ni minding nôk rang na! **30** Atûn khros renga juong chum inla, nethenin insan mojôk roh ba!” an tia. **31** Ha angdênin ochaisingei le Balam minchupungei khomin Jisua an phengsana, “Midangngei chu a mojôk thei ngâia, hannirese ama le ama chu insan mojôk thei mak! **32** Tho atûn chu Messiah, Israelngei rêngpa hih khros lêr renga a juong chum lei en rei u, male ama ei iem rang ani!” an tia. Ama leh an jêmdel sa mi inik ngei khomin Jisua an êro sa zoi. **33** Sûnchima konta inthum sûng chu rammuol ajing khapa. **34** Chonûk dâr inthum inring han chu Jisua rôl inringtakin ân-ieka, “Eloi, Eloi, lama sabakthani?” a tia, maha, “Ka Pathien, ka Pathien, Ithomo mi ni mâksana?” tina ani. **35** Ha muna

omngei senkhatin a he an rieta, male “Rangâi ta u, Elijah a koi ke!” an tia. **36** An lâia mi inkhat a tâna, patjôn, uain thûra a michiejûta, tôkmol monga a târa. Hanchu Jisua ner a hong min tôna, male “La ôt rei u! Khros renga ama musum rangin Elijah mo a juong pe lei en rei u!” a tia. **37** Jisua'n rôl inringtakin ân-ieka, a rangachat zoi. **38** Hanchu, Biekina puondal dînga om hah inikin achung renga among dênin akêr phata. **39** Râlmi ulien khros motona ândingpu hah Jisua a rangachat tie hah a mua “Hi mi hih Pathien Nâipasal ani khat!” a tia. **40** Ha muna, nupang senkhat ngei khom lazanna renga thîrin an oma; ma ngei hah Mary Magdalene, Mary Jacob nâipang le Joseph ngei an nû, le Salome ngei an ni. **41** Ma ngei hah Jisua Galilee rama a om lâihan an jûi ngâia, male an san ngâi ani. Nupang tamtak Jerusalema ama leh a se ngei khom hah an om sa. **42** Kholoi ahongnin chu Arimathea mi Joseph a hongtung. Ama hah Roijêkpuengei lâia jâ omtak ania, Pathien Rênggram juong tung rang lei ngâkpu ani. Maha Incherêlni (maha, Sabbathni motona sùn hah ani), masikin Joseph'n hâitakin Pilat kôm a va sea Jisua ruok ha ava zonga. **44** Pilat'n Jisua chu a thi zoi tiin a riet lehan a kamâm tataka, râlmi ulien inkhat a koia, Jisua thina asôt zoi mo? tiin a rekela. **45** Râlmi ulien bân renga chong ânthârin a riet suole chu a ruok hah Joseph chôi rangin a phal pe zoia. **46** Joseph'n rosompuon a rochôka, ruok hah a musuma, rosompuon lehan a tuoma, lungpuia hel thânkhura han a min jâla. Hanchu thân kotbâi hah lung lienpa muluoiin a hîpa. **47** Mary Magdalene le Joseph nû Mary han Jisua ruok an min jâlna hah an ena, an mu chien zoi ani.

16 Sabbathni avun suole chu Mary Magdalene, Jacob nû Mary, le Salome ngei han Jisua ruok sariek va pol rangin mirimhoi an rochôka. **2** Pathienni jînga nisa suok chakin thâna an va sea. **3** Lampuia han, “Thân kotbâia lung hah tumo mi muluoi pai pe rang hi?” tiin annin kereng inlôma. **4** Maha lung lienpa ani sikin. Hanchu an hong ena, lung hah lei muluoi saian an mua. **5** Masikin thân sînga han an lûta, ruotharte inkhat puonchek insilin chang tienga insungin an mua, male an inlâiraka. **6** Ama'n an kôm, “Inlâirak no roi,” Nazareth Jisua an jêmdelpu hah nin rok ani ti ki riet. Ama hah mahin om khâi maka, ânthoinôk zoi! En ta u, an min jâlna hi. **7** Atûn, se unglâ, hi thurchi hih a ruoingei le Peter kôm han: “Galilee rama nin motona se a ta; nangni a lei ril sai anghan mason mu nin tih’ tiin va ril ngei roi” a tipe ngeia. **8** Masikin an jôk paia, beidong le rathatâk pumin thân renga an tâna. An chi rai sikin, tute kôm ite ti mak ngei. [**9** (note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.) Masuole chu Pathienni jînga thina renga ânthoinôka Mary Magdalene, a sîng renga ramkhoringei sari a rujûlpa pe nu kôm han amotontaka Jisua ânlarâ. **10** Amanu hah a sea, a champuingei ava ril ngeia. Anni ngei hah ngâisie le chapin an lei oma; **11** male amanu han Jisua chu aring nôk zoia, male mu khom

ku mu khet, a tipe ngei lâihan anni ngei han amanu hah iem mak ngei. **12** Masuole han an lâia mi inik ram tieng panin an sea, lampuia mêl dang uolin an kôm ânlarâ. **13** Anni hah an hongkîra, ruoisi dangngei an hong rila, aniatachu maha khom anni ngei han iem uol mak ngei. **14** Anûktaka chu, Jisua'n ruoisi sômleikhat ngei bu an nêk lâitakin an kôm ânlar nôka. Anthoinôk suole amu ngei chong taksôn lotiin an mulung angar sabak sika le iemna reng an dôn loi sikin a ngo ngeia. **15** Ama'n an kôm, "Rammuo pumpuia se unglâ, mi murdi kôm Thurchisa hih va misîr roi a tipe ngeia. **16** Tukhom ama iema Baptisma chang ngei chu sanminjôkin om an ta; tukhom a iem loi ngei chu theiloi intumin om an tih. **17** Iempungei chu sininkhêlgei sintheina ranak pêk rîng an ta: ki rimingin ramkhoringei rujûlpai an ta; chong tharin chong an tih; **18** an kutngei leh murûlgei an sûr khomin, aninônchu tûr an nêk khomin itên minna ngei thei no nia; mi damloi ngei chungâ an kutngei minngam an ta, male dam kelen an tih" a tia. **19** Pumapa Jisua'n a chongpui ngei suole chu, invâna khin lâkpaian aoma, Pathien chang tieng a hong insung zoia. **20** Ruoisingei hah an sea male muntina thurchi an va misîr zoia, male Pumapa khomin anni ngei lehan sin a thopui ngeia, an thurchi misîr hah adik ti rietnân sininkhêlgeiin a mindet tir zoi.] **21** [Nuventengei hah Peter le a malngei kôm an sea, male rila an om murdi hah abongkikin an misîr pe ngeia. **22** Masuole han, Jisua nanâkin a ruoisingei ha kumtuong Sanminringna aringtî chongbe inthieng hah nisuo renga nitâk dênin misîr rangin a tîr ngei zoi.]

Luke

1 Moroitak Theophilus, ei lâia roi juong tung, mi tamtak ngeiin theidôr miziek rangin an pûta. **2** Aphut renga ha neinunngai amu ngeiin kin lei ril le chong lei phuong anghan an miziek ani. **3** Masikin nangma Mirittak, abul renga jâttin ânthârlaka sùuin adônin inthârlakin nata rangin miziek rongka ki ti ani. **4** Tienna thurchi nang an lei ril hah adiktak ani iti na riet theina rangin. **5** Judea rama Herod rêngin an lallâiin, ochai a riming Zakariah a oma, ama hah ochai Abijah rûia mi ania, a lômnu riming chu Elizabeth ania, Aaron ochairûia mi ani. **6** An ruonin Pathien mitmun mi diktakin an omma, demnaboilin Pumapa balam le a chong jômîn an om ani. **7** Hannisenla Elizabeth aching sikin nâi nei maka, an ruonin an tar ok zoia. **8** Hanchu sùnkhat chu Zakariah hah rûngtina asin ngâi angin Biekina ochai sin a thoa. **9** Ochangei balam angin mirimhoi hâl rangin taruo sânin ama hah thangin a oma, masikin Pumapa Biekina a sea. **10** Mirimhoi a hâl lâiin mipui ngeiin apêntieng chubai an lei thoa. **11** Mirimhoi hâlna mâichâm changtienga han, Pumapa vânfirton indingin a kôm a juong inlâra. **12** Zakariah'n amu lehan rolo inrîkin a chia. **13** Hannisenla, vânfirton han a kôma, "Zakariah chi no roh, ne ngênna Pathien'n a rieta, no lômnu Elizabeth'n nâi nang nei pe a ta a riming John ni phuo rang ani. **14** A suokin chu nangma le mi tamtak mulungrîl râisân atih. **15** Pumapa mitmûn milien rûng a ta, uain le jûngei reng nèk no nia. A suokni renga Ratha Inthiengin sip a ta, **16** Isreal mi tamtak Pumapa an Pathien tieng hong tuong nôk a tih. **17** Dêipu Elijah anghan rât le hâitakin Pumapa motona sêng a tih. Pangei le nâingei minmun nôk a ta, chongjômloi mingei mindonna satna tieng min hei a ta, Pumapa mingei ata rangin min thokdiem a tih" a tia. **18** Zakariah'n vânfirton kôma han, "mahah inmo ki riet rang? keima laka ka tar zoia, ko lômnu khom a tar zoia," a tia. **19** Vânfirton han, "Pathien makunga inding ngâi Gabriel ki nia, hi thurchi nang ril rang piela juongfir ki ni. **20** Hi chong azora taka juong tung rang ni iemloi sikin, ajuong tung mâka chu chong theiloin dâirekin om ni tih," a tia. **21** Mipui ngeiin kholâia an lei ngâka, Biekin sûnga Zechariah a om sôt rai sikin an lei kamâma. **22** A hong jôk tena chu a chong thei khâlloi sikin Biekina inlârna ai mu iti an rieta, a kut leh vai a chong zoia. **23** Biekina a sin rang a zoi suole chu a in tieng a kîr zoia. **24** Môrkhat suoleh chu a lômnu Elizabeth nâi a vong zoia, thâ rangnga tuol suok loiin a oma. **25** "Anûktaka Pumapa'n mi san nôk zoi, ki riming siet, sût minthelna rangin" a tia. **26** Elizabeth nâivong, atha ruk nân chu Pathien'n a vânfirton Gabriel Galilee ram Nazareth khopua a fira. **27** Rêng David rûia mi Joseph lômnu biek dôngmate Mary kôma chong juong ichôiin. **28** Mary kôma a lûta, "Nu chunga ratha inngamna om rese! Pumapa nu chungka a om, sat nang a vur ok" a

tia. **29** Ha chong hah a rieta anîn chu imo ani zoi, tiin a mulung a minjîng oka. **30** Hanchu, vânfirton han, "Mary chi no roh, Pathien'n ai minlut tak mi nini. **31** Nâivong na ta, nâipasal nei na ta, a riming Jisua ni phuo rang ani. **32** Mi lien rûng a ta, Ânchungtaka Pathien nâi tîng an tih. Pumapa Pathien'n David anghan Rêng minchang a tih. **33** Jakob richingei chungka rêngin om a ta, ânlalna ramin mong tik nei khâi no nih" a tia. (aïõn g165) **34** Hanchu Mary'n vânfirton kôma, "Mahah kho angin mo anithei ranga? dôngmate kêng ka lani hite" a tia. **35** Vânfirton han a thuona, "Ratha Inthieng nu chungka juong a ta, Pathien Ratha nu chungka om a tih. Masikin kêng nâite inthieng khom Pathien Nâipasala be ani rang. **36** Nu juorpuinu Elizabeth khom aching an iti hah, a tar ok khoma a nâivongna thâ ruk ani zoi. **37** Asikchu Pathien chu ite a tho theiloi omak," a ti pea. **38** Hanchu, Mary'n, "Pumapa firlâmnu ki ni, ni ti lam angtakan ku chungka tung rese," a tia. Masuole chu vânfirton han ama amâk zoi. **39** Masuole inrangin Mary ânthoka, Judea rama khopui inkhata a se zoia. **40** Zakariah ina a lûta, Elizabeth chibai amûka. **41** Elizabeth'n Mary chibaimûk a riet lehan a sûnga nâite hah singânsa, Elizabeth Ratha Inthiengin a sipa. **42** Hanchu rôl inring takin ânieka, "Nang chu nupang lâia mi satvur tak ni nia, na nâivong rang khom hih satvur ani. **43** Ka Pumapa nûn ni na hongpan hih i ang tak mo ai ni zoi hí? **44** Nu chibaimûk ki riet lehan ku sûnga nâite râisânin ânchôm ani. **45** Pumapa chongbê na chungka tung rang ni iem sikin mi satvur ni ni" a tia. **46** Hanchu Mary'n "ka mulungin Pumapa a minpâka, **47** ki ringnân khom Minringpu Pathien chungka a râisân ok zoi. **48** A firlâmnu intem tie a riettit sikin! Atûn renga chu mitinin satvur ni tîng an tih. **49** Sinthothei Pathien han ku chungka sin lientak a thoa, A riming khom ânthieng ani. **50** Ruol athar renga ruol thoithar nôk idênin, Ama mirit ngei chu a moroi ngâia, **51** A bân ranak an chungka a jâra, Mí inpâk ngei chu an mintuona ngei leh chekaminchâi ngâia. **52** An sukmun renga rêng alien ngei a kaisuma, Rangâichîn ngei chu a domsâng zoia. **53** Vonchâmngai chu neinun sân a vâi minkhopa, Ânchongngai chu kut korongin a min rot ngei zoia. **54** Ei richibulngai kôma a chonginkhâm anghan, A firlâm Isrealngai san rangin a juong zoi. **55** Abraham le a richingei kumkhuan a moroi tie riettitna rangin" a tia. (aïõn g165) **56** Mary hah Elizabeth kôm thâ thum a oma, hanchu a in tieng a se nôk zoi. **57** Elizabeth nâinei zora ahong chukin chu nâipasal a neia, **58** A bungmingei le a suongsuokngaiin, Pumapa'n lungkham a mu ok iti an rieta, an râisân puia. **59** Hanchu, súnriet anîn chu nâite sertan rangin an hongka, a pa riming pêlin Zakariah nanâk phuo rang an tia, **60** Hannisenla, a nûn "nithei nonih, a riming chu John kêng" a tia. **61** Annin, "Hi anga riming hih nin suongsuokngai lâia khom la om ngâi mak" an tipea. **62** Maleh a pa kôm han kut leh an chongpuia, nâite riming hah imo ai phuo nuom, tiin an rekela. **63** Zakariah'n a miziekna rang neinin a zonga, a riming chu

John ani tiin a mizieka; an kamâm sabaka. **64** Harengan, Zakariah hah a hong chong thei zoia, Pathien a minpâk kelen zoi. **65** An kôl revêla om ngei murdi'n an chia, ha thurchi hah Judea tângam muntina ânthang zoia. **66** Ariet nâmin hi nâite hih i ang takin mo a hong ni rang na? Pumapa sinthotheina ranak laka a chung a oma, an tia. **67** John a pa Zakariah hah Ratha Inthiengin a sipa, Pathien chong a phuonga. **68** “Pumapa, Isreal Pathien chu minpâk ei ti u, A mingei san rangin a juonga, a mojôk ngei zoi. **69** A firlâm David richi renga jôkna riki mi pêk zoi. **70** Zora sôt tak renga dêipungei kôma a lei khâm anga han, (aion g165) **71** Ei râlgei le mi demngei renga mi mojôka, **72** A chongkhâm inthieng ei richibulngei kôma minlang rang ai ti riet titin. **73** Ei richibul Abraham kôma a chongkhâm ei râlgei renga mi san minjôka, chi loa a sin ei tho theina rang le, **75** Ei damsûnga a mitmua inthieng le adika ei om theina rangin. **76** Nangma ka nâi, Ânchungtaka Dêipu nang tîng an ta, A lampui sin rangin, Pumapa motona sêng ni tih. **77** A mingei an sietna ngâidama omin, Sanminringna chong ril ni tih. **78** Ei Pathien chu mi lungkham thei le moroithei ania, Masikin ei rangin sanminringna khuovâr mi minsuok pe a ta; **79** Thina dâilîm ijingna nuioa omngei, Invân renga êlminvâr a ta, Ei kalchôina rathangamna lampui tieng mi tuong a tih” a tia. **80** Hanchu, nâite hah taksa le ratha tieng a hong insôn tira, Isreal mingei lâia ânlar mâka chu ramchâra a om ani.

2 Malâiahan, Rêng Caesar Augustus Rom sorkar ramop murdi riming miziek rangin chong a pêka. **2** Hi intelnapui motontak hi syria rama Kuirinius governor chang lâitak ani. **3** Mitinin anni khopui chita riming miziek rangin an sea. **4** Joseph khom David inkuo le a richia mi ani sikin, a lômnua biek Mary inrâidîm lehan Galilee ram Nazareth khopui renga Judea ram, David suokna, Bethlehem khopua riming miziek rangin an sea. **6** Hanchu, Bethlehem'a an om lâitakin nâi nei zorân a hong de zoia. **7** Nâilufir pasal a neia, puon leh a thoma, khuol tung in an keng khâiloi sikin sa bukhênga a min jâl zoi. **8** Ma rama han, belrihôngeigi jâna an belri ngâkin rajâia an oma. **9** Pumapa vânfirton a juong inlâra, Pumapa roiiinpuina vârin a êla, rolo inrîkin an chia. **10** Vânfirtonin, “chi no roi, Thurchisa râisân omtak ninta rang le mitin ta rang ku juong mintung kêng. **11** Avien hin David khopua Minringpu, Pumapa Khrista a suok zoi. **12** Sin nin tho theina rang chu, nâitesen, puona thom sakhênga jâlin mûng nin tih,” a tia. **13** Harengan, vânfirton kôma han, invân râlmingei tamtak an juong oma, Pathien an minpâka. **14** “Invân Ânchung taka Pathien Roiinpu rese. Philchunga a râisâna ngei chung a inngêina lêng rese,” an tia. **15** Hanchu, vânfirtonngeiin an mâk ngei lechu, belrihôngeigi han, Pumapa'n mi ril, neinin juongtung a en rangin, Bethlehem'a se ei ti u, an tia. **16** Hanchu, an se laia, Mary le Joseph le sakhênga jâl nâite hah an va mua. **17** Vânfirtonin, nâite chungroi

ai rilngei hah belrihôngeigi an ril ngeia, **18** a riet ngei murdi'n kamâm a om tatak an tia. **19** Mary'n ha chong ngei hah a mulungfîla mindonin a vong tita. **20** Vânfirtonin a rilngei lam takin jâttinrêng an va mua, an riet sikin Pathien minpâk pumin an kîr nôk zoi. **21** Hanchu sertan rang ni sùn riet a hong chukin chu, sûnga a om lâia vânfirtonin ai phuo sai, a riming, Jisua an phuo zoia. **22** Moses balam chongpêk angin minthieng rang ni ahong chukin chu, Joseph le Mary'n an nâite Pumapa kôma minlang rangin Jerusalem Biekina an hong puia. **23** Balam lekhabua, “Nâilufir pasal kai chu Pumapa ta rang ani,” itia ânziék anghan. **24** Pumapa balam anghan vasu bop khat mo, pharvali bop khat mo, an pêk sa rang ani. **25** Ma zora han Jerusalema a riming Simeon an ti a oma, ha mi hah mi sa, Pathien minlut mi tak ania, Isreal jôk rang ni ngâkin, a chung a Ratha Inthieng a oma. **26** Pumapa chonginkhâm, Messiah a mu mâka thi no nih, itia inkhâm ani. **27** Ratha ruoiin Simeon hah Biekina a sea. Balam anga achunga sin rangin a nû le a pa'n nâite Jisua, Biekina an hong puia. **28** Simeon'n nâite a poma, Pathien kôm râisânchong a rila; **29** “Pumapa, atûn chu no chongkhâm angin, Ni firlâm hih rathangamin ni na man se rang ani zoi. **30** Ki mit lelên na sanminringna a mu zoi, **31** Mitin mu ranga ni mintuo hah. **32** Nu lungdo, Jentailngei kôma inlang rang vâr le Ni mi Isrealngei roiiinpuina rang chu” a tia. **33** Nâite chungroi Simeon'n ai mişîr hah a nu le a pa'n an kamâm sabak ani. **34** Hanchu Simeon'n, sat a vura, a nu Mary kôma, “Hi nâite hih Pathien ithang, Isreal lâia mi tamtak inmangna rang le jôkna rang ani. Pathien sînthona mi tamtak ngei makhal rang rîng a tih. **35** Mi mindonna inthup minlang a ta, khandai angai angin ngâisietnân na mulung sunkhoi a tih,” a tipea. **36** Mahan dêipu meithâi atar inkhat, a riming Anna an ti, Asher rûia mi, Phanuel nâinupang a oma. kum sari vai innein a oma, kum sômriet minli meithâiin a oma. Biekin mâk loiin a sùn a jânin bu ngêia Pathien Biekina, chubai thôn a om ngâia. **38** Ma zora taka han a hongtung, Pathien kôm râisânchong a rila, Jerusalem jôkna rang a Pathien lei ngâk ngei kôma khom nâipang Jisua thurchi a mişîr pe sa zoi. **39** Pumapa balam chongpêka, an thotum an tho zoiin chu Joseph le Mary hah Galilee rama, an khuo Nazareth'a an kîr nôk zoi. **40** Hanchu, nâite hah a hong liena a hong rât tira, vârnân a sipa, Pathien satvurnangei a chung a oma. **41** Kumtin, Jisua nû le pa Kalkân kût mang rangin Jerusalema an se ngâia. **42** Jisua hah kum sômleinik a hong nîn chu, kûta an hong se puia. **43** Kût aheka anin chu an juongkîr pui nôka, ania Jisua chu Jerusalema ala châma, a nû le a pa lakin riet mak ngeia. **44** A lômngai lâia se rîng a tih, tiin an mindona, sûnkhat lam an se suoleh, a ruolngei le an sûngsuokngei kâra an rok titira, **45** anitachu, mu mak ngeia, a rok rangin Jerusalema an kîr nôka. **46** A sûnthum nin chu, Biekina Juda minchupungei kôma insungin, an chong rangâi le chong rekelin an va mu zoia. **47** A vâr taka a chongthuon lam a riet murdi'n an kamâma,

48 A nû le a pan an va mûn chu an kamâma, a nûn a kôma, “Nâia khoithomo hi anga mi no tho, kângdoi takin na pa leh nang kin lei rok bang kêng ani zoi” a tipea. 49 “Ithomo minin rok? Ka Pa ina ko om rang hih nin riet loi mini?” tiin a thuona. 50 Hannisenla a thuonna hah a mindona chang riet mak ngeia. 51 Hanchu, an kôm Nazareth'a a sea, an chong jômin a oma, a nûn chu neinun omtie ngei nâm a mulungrîla a vong tit ani. 52 Hanchu Jisua hah taksa tieng le vârna tieng a hong insôn tir tira, Pathien le miriem mitlûtin a hong om tir zoi.

3 Hanchu, Teberius Caesar Rêng chang a kum sômleirangana, Pontius Pilat Judea rama governor ania, Herod Galilee rama ânral lâiin, A nâipa Philip, Iturea le Trachonitis rama ânral lâiin, Abilene rama Lysanias ânral lâia han, 2 Annas le Caiaphas ngei hah Ochai Inlal annia. Ma zora lâia han ramchâra Zakaria nâipasal John kôma Pathien chong a juong tunga. 3 Hanchu, John'n Jordan Tuidung pang revêl ramtina a se titira, “Nin sietnangei renga insîr unglâ baptisma chang roi, hanchu Pathien'n nin sietnangei nangni ngâidam a tih” tiin chong a rila. 4 Dêipu Isaiah lekhabua miziek anghan: “Ramchâra mi inkhat iniek rôl han, Pumapa lampui sin unglâ, a lônâ rang, A lampuingei mintûn roi. 5 Vakuong tin minsip nîng ata, Wuol, tang tin mincham nîng atih, Lampui akôî ngei mintûn nîng ata, Lampui anthir ngei minnâm nîng atih. 6 Hanchu mitinin Pathien sanmingringna mûng an tih.” 7 Hanchu, John kôm baptis chang rangin mipuingei an hongâ, an kôm, “Murûl ngei o!” “Pathien dūk juong mintung rang renga jôk rangin tumo nangni ril? 8 Nin sietnangei nin insîr tatak iti nin nunchana minlang roi, Ei richibul Abraham kêng aninga ti khâi no roi, Pathien'n hi lungngei khom hih Abraham richisuonpârnguei a minchang thei. 9 Thingkung tin aruzung idêna phûr rangin reipui a om chit ani zoi. Thingkung tin mara sa ânra loi nâm chu phûrpaia meia pai nîng atih,” a tia. 10 Mipuingei han, “Hanchu, Imo kin tho rang ani zoi,” an tia. 11 Ama'n a thuona, “Kâncholi abop a dônngieiin a dônloingei sem unglâ, sâkruo a dônngieiin a dônloingei sem ngei roi” a tia. 12 Sum rusuonpungei senkhat baptisma chang rangin an hongâ, a kôma, “Minchupu, imo kin tho rang?” an tia. 13 “Balam pênâ chu rusuong no roi” a tia. 14 Râlmingei khom an hongâ a kôm, “Keinite imo kin tho rang?” an tia. An kôma, “Tute sum rangrâtin lâk no unglâ, dikloin mi nôn no unglâ, nin loa han nin mulung minchuk roi,” a tia. 15 Mipuingeiin John chungroia sabeina neiin, Messiah ai ni duoi mini tiin an mindona. 16 Hanchu, John'n, “Keiman chu tuuin nangni ka baptis ngâia, keima nêka roinpui uol mi a juong ani. Keima chu a kekok sût rang luon inhoi mu-ung. Ama han Ratha Inthieng le meiin nangni baptis a tih,” a tipe ngeia. 17 “A jâpna rang relei a chôia, jâp a ta, butak hah sapanga thun a ta, arishi kai chu mei thi ngâiloia hâl minmang a tih,” a tia. 18 An om lam thûlna rang mohôknân lam tamtakin thurchi Sa

a ril ngeia. 19 Herod'n neinun tamtak saloi a tho pênah, a nâipa Philip lômnua Herodias lômnua a nei sîkin John'n a ngoa. 20 Ma nêka saloi uol thôn, Herod'n, John hah intâng ina a khum zoi. 21 Hanchu mipui murdi baptisma an chang zoiin, Jisua khom baptisma a changa. Chubai a tho lâitakin, invân ân onga. 22 Pharvali angin, Ratha Inthieng a chungâ a juongchuma, Invân renga chong ajuon ringa, “Ka nâipasal moroitak ni ni, na chungâ ku mulung arâisân ok,” a tia. 23 Jisua'n a sin a phuta han kum sômthum a nia. Mi mindonin chu Joseph nâipasal ania. Ama hah Heli nâipasal ania, 24 Ama hah Mathat nâipasal ania, Ama hah Levi nâipasal ania, Ama hah Melchi nâipasal ania, Ama hah Janna nâipasal ania, Ama hah Joseph nâipasal ani. 25 Ama hah Mattathias nâipasal ania, Ama hah Amos nâipasal ania, Ama hah Nahum nâipasal ania, Ama hah Esli nâipasal ania, Ama hah Naggai nâipasal ania, 26 Ama hah Maath nâipasal ania, Ama hah Mattathias nâipasal ania, Ama hah Semein nâipasal ania, Ama hah Josech nâipasal ania, Ama hah Joda nâipasal ania, 27 Ama hah Joanan nâipasal ania, Ama hah Rhesa nâipasal ania, Ama hah Zerubbabel nâipasal ania, Ama hah Shealtiel nâipasal ania, Ama hah Neri nâipasal ani. 28 Ama hah Melchi nâipasal ania, Ama hah Addi nâipasal ania, Ama hah Cosam nâipasal ania, Ama hah Elmadam nâipasal ania, Ama hah Er nâipasal ani. 29 Ama hah Joshua nâipasal ania, Ama hah Eliezer nâipasal ania, Ama hah Jorim nâipasal ania, Ama hah Matthat nâipasal ania, Ama hah Levi nâipasal ania, 30 Ama hah Simeon nâipasal ania, Ama hah Judah nâipasal ania, Ama hah Joseph nâipasal ania, Ama hah Jonam nâipasal ania, Ama hah Eliakim nâipasal ani. 31 Ama hah Melea nâipasal ania, Ama hah Menna nâipasal ania, Ama hah Mattatha nâipasal ania, Ama hah Nathan nâipasal ania, Ama hah David nâipasal ani. 32 Ama hah Jesse nâipasal ania, Ama hah Obed nâipasal ania, Ama hah Boaz nâipasal ania, Ama hah Salmon nâipasal ania, Ama hah Nahshon nâipasal ania, 33 Ama hah Aminadab nâipasal, Ama hah Admin nâipasal ania, Amah hah Arni nâipasal ania, Ama hah Hezron nâipasal ania, Ama hah Perez nâipasal ania, Ama hah Judah nâipasal ania, 34 Ama hah Jakob nâipasal ania, Ama hah Isaac nâipasal ania, Ama hah Abraham nâipasal ania, Ama hah Terah nâipasal ania, Ama hah Nahor nâipasal ania, 35 Ama hah Serug nâipasal ania, Ama hah Reu nâipasal ania, Ama hah Peleg nâipasal ania, Ama hah Eber nâipasal ania, Ama hah Shelah nâipasal ania, 36 Ama hah Cainan nâipasal ania, Ama hah Arphaxad nâipasal ania, Ama hah Shem nâipasal ania, Ama hah Noah nâipasal ania, Ama hah Lamech nâipasal ania, 37 Ama hah Methusela nâipasal ania, Ama hah Enoch nâipasal ania, Ama hah Jared nâipasal ania, Ama hah Mahalaleel nâipasal ania, Ama hah Kenan nâipasal ania, 38 Ama hah Enosh nâipasal ania, Ama hah Seth nâipasal ania, Ama hah Adam nâipasal ania, Ama hah Pathien nâipasal ani.

4 Ratha Inthiengâ sipin, Jisua hah Jordan dung renga a hongkîra, Ratha ruoiin ramchâra han a se zoia. 2

Mahan Diabolin, sùn sômminli a methêma, na zora han ite a sâk loi sikin a von achâm sabak zoia. **3** Diabolin, a kôma, “Pathien Nâi ni rîn chu hi lung hih vâipôl manchang roh,” a tia. **4** Jisua'n a thuona, “Pathien lekhabu'n, vâipôl riemin miriem ring thei nonih ati,” a tipea. **5** Hanchu, Diabolin, muol insângpa taka a tuong nôka, rammuol pumpuia rêngramngêi phûkhatin a min ena. **6** A kôma, “Hi ngei chung a rachameinangei le rochonngêi hi nang pêk ki tih, kô kôma ipêk ani zoi, ku nuuom kôm ke pêk thei. **7** Chubai ni mûk inla anrêngin nang pêk let ki tih,” a tia. **8** Jisua'n, “Pumapa na Pathien mang chubai mûk inla, ama sin mang tho roh ati,” tiin a thuona. **9** Hanchu, Diabolin Jerusalem a tuonga, Biekin sîp ânzumna taka a dara, “Pathien Nâi ni nîn chu inchôm roh, **10** Lekhabu'n, Pathien'n a vânfîrtongngêi nang dom rangin juongfîr a ta, **11** an kutin nang dom an ta, ne ke khom lungin inde no tinih ati,” a tipea. **12** Jisua'n, Lekhabua, “Pumapa na Pathien minsin no roh, ai ti kêng,” tiin a thuona. **13** A methêmna rang murdia a methêm zoiin chu, Diabolin chuminrên danga rangin a mâk zoi. **14** Hanchu, Jisua hah Ratha Inthieng sinthotheina neiin Galilee rama a kîr nôka, ha ram sûnga han a thurchi ânthang zoia. **15** Inkhom inngêia mi a minchu ngeia, mi murdi minpâkin a oma. **16** Hanchu, Jisua hah a seilienna khuo Nazereth'a a sea, Sabathnia a tho ngâi lamin Synagog taka a sea, Pathien lekhabu pore rangin ândinga. **17** Dêipu Isaiah lekhabu an pêka, lekha зуot hah a phara, hi miziek omna hih a pore. **18** “Inriengngêi kôma Thurchisa misîr rangin mi thangsuoik sikin, Pumapa ratha ka chung a om, Suoka ântâng ngei kôma jôkna chong min phuong rangin ni fîr ani. Mitcho ngei mit vâv nôkna rang le mi nuomlo ngei jôkna rangin, **19** Pumapa'n a mingei an jôkna rang zora a hongtung zoi iti phuongsang rangin,” iti hih. **20** Hanchu Jisua'n lekha hah a juota, adarpu a pêka, ânsunga, Inkhom ina mi murdi mit ama chung a korong an ena. **21** Hanchu an kôma, “Hi lekhabu nin kôma pore a om hih avien hin adikin nin kôma a hongtung zoi,” a tipe ngeia. **22** A chongbâi suok lungkham chong misîrin, an mulungrîl a tona, kamâm a om an tia, “Hi mi hih Joseph nâipasal nimak mo?” an tia. **23** Hanchu an kôm, nangnin hi chongmintêk, “Doctor, nethenin indam roh, Capernaum'a ni sinthongei, kin lei riet ngei khom hah hin na khuoa hin sin roh, ni la ti ngêt nin tih” a tia. **24** Jisua'n, “Adiktakin nangni ki ti, Dêipu, tutên anni khuoa modôm ngâi mak ngei,” a tipe ngeia. **25** “Rangâi ta u, hih adik ani, Elijah zora lâiin Isreal rama meithâi tamtak an oma, kumthum in-ang ruo juong loiin a oma, an ram pumpui mâitâm achua. **26** Isreal rama meithâi inkhat Sidon rama Zarephath khuomi kôma tiloi chu Elijah hah tute kôma ifîr ni mak. **27** Dêipu Elisha zora lai khomin Isreal rama mi phâr tamtak an oma, hannisenla, tute dam loiin, Syria rama Naaman mang kêng mindamin a om,” a tia. **28** Synagog mipuingei han, a chong hah an rietin chu an ningthik oka, **29** an inthoia, an khopui rôlsora namthâk rangin

khopui renga an mojôk paia. **30** Hannisenla, mipuingei lâi renga a relpaia, a rotpat zoi. **31** Hanchu, Jisua Galilee rama Capernaum khopuia a sea, Sabathnin mingei a minchua. **32** Rachamnei taka a minchu sikin an kamâm oka. **33** Synagog taka han mi inkhat ramkhorî ratha dôn a oma, rôl inring takin ânieka. **34** “O! Nazereth Jisua, Imo lo rang mini ti? Mi minmang ranga hong mo nini? Nang ki riet, Pathien fîrtin inthieng nini!” a tia. **35** Jisua'n, “Dairek inla, a sûng renga hong jôk roh!” a tia. Ramkhorî han an makunga, a minjuon raka, min na loiin a sûng renga a hong jôk zoia. **36** An rêngin an kamâma, “Khoi chongbai tak mo ani zoi? roinei le rachamnea ramkhorîngêi chong a pêka an hongjôk hi,” an intia. **37** Hanchu ha rama han mun tina Jisua riming ânthang zoia. **38** Hanchu, Jisua Synagog renga a jôka, Simon ina a sea. Simon tarpi ritun inrik taka nân a lei oma, ama rangin Jisua an ngên pea. **39** A kôla avan dinga, a ritun hah a ngoa, a natna, harengan a hong boia, ânthoia anni ngei sin a tho pe ngei zoi. **40** Hanchu kholoî nisa tak nûkin, natna tin renga damloingêi Jisua kôma an hong tuonga, an chung chita a kut a minngama a mindam ngei rieia. **41** Hanchu “Pathien Nâipasal nini,” itia iniekin ramkhorîngêi khom mingei sûng renga an jôkpaî zoia, Messiah ani iti an riet sikin, Jisua'n ramkhorîngêi hah an chong rang phal ngei mak. **42** Hanchu khuo ahongvârin chu, khopui a mâka mun inthimna a sea, mipuingeiin an roka, an mûn chu, anni mâk loia la châm rangin an pûta. **43** Hannisenla, Jisua'n an kôma, “Pathien Rêngram Thurchisa hih khopui adadangei khoma misîr rang piela ifîr kêng ki ni,” a tipe ngeia. **44** Hanchu, Galilee rama Synagog tina thurchi a misîr zoi.

5 Sûnkhat chu, Jisua Genesaret ðil rakhama ândinga, mipuingeiin Pathien chong rangâi rangin an neng ruruia. **2** Tuipanga, ngasûrpuongeiin an lèn an rusûk kâra an lei mâk rukuong inik a mua. **3** Simon rukuong lelea han a chuonga, a kôm, tuipang renga intôl viet rangin a ngêna, hanchu, rukuonga ânsunga, mipuingei a minchu ngeia. **4** A chong zoiin chu Simon kôma, “Tui inthûkna tieng rukuong min se inla, nga sûr rangin nin lènngêi vôr roi,” a tia. **5** “Pumapa, jân sôt kin vôra ite man makme, nikhomrese, no chongpêkin lènngêi vor nôk ki tih,” a tia. **6** Hanchu an vôra anin chu, nga tam sabak an khuma, an lènngêi achet vavânga. **7** Asân rangin rukuong danga an lômngêi kutin an jâpa, an hong a rukuong inika a ngim vang dôr an thun minsip ruruoia. **8** Hanchu, Simon Peter'n neinun omtie a mûn chu, Jisua rukuonga khûkinbilin ânboka, “Pumapa, mi mâksan roh, mi nunsie kêng kin ni,” a tia. **9** Ama le a malngêiin an nga sûr tamrai sikin, an kamâm oka. **10** Simon champui, Zebedee nâingêi, Jacob le John khomin kamâm a om an ti saa. Hanchu, Jisua'n Simon kôma, “Chi no roh, atûn renga chu miriem sûr ni tih zoi,” a tipea. **11** An rukuongngêi tuipanga an kaisuo, neinun murdi mâk rieiin Jisua an jûi zoi ani. **12** Voikhat chu, Jisua khopui khata a om

lâiin, mi inkhat aphârin atuoma a oma, Jisua a mûn chu, a mâruotin ânboka, “O Pu, nu nuoma anin chu ni na manthieng thei,” tiin a ngêna. **13** Jisua'n a kut le a tona, “Ku nuom hong inthieng ta roh,” a tia. Harengan aphâr hah a boipe riei zoia. **14** Hanchu, Jisua'n a koma, “Tute ril no roh, ania ochaingei kôm van en inla, mi murdi'n na dam zoi iti an rietna rangin, Moses Balam anghan inbôlna pêk roh,” a tipea. **15** Hannisenla, Jisua thurchi ânthang uol uola, a chongril rangai rang le an natnangei mindam rangin mipuingei Jisua koma an hong intûpa. **16** Hannisenla mun inthimma a sea ava chubai ngâia. **17** Sûnkhat chu Jisua'n mi a minchua, a kôla Phariseengei le Balam minchupungei an insunga, Galilee le Judea ram khopui renga le Jerusalem renga hong an nia. Mi mindam theina rangin Pumapa Ratha Jisua chung a oma, **18** Phalkhatthi inkhat a jâlmun leh an hong rojona, in sunga Jisua makunga se rang an boka. **19** Ania, mipui tam sikin lût thei mak ngeia. Masikin, in chung tieng an kal puia, inchung an mo-onga aridin taka, Jisua makunga a jâlmun leh an juong musuma. **20** Hanchu, Jisua'n an taksôn tie a mua, a koma, “Ni sietnangei ngâidam ani zoi,” a tipea. **21** Hanchu Balam minchupungei le Phariseengei han, “Ma ang taka Pathien rilminsiet hih tumo ai ni! Pathien mang kêng nunsie ngâidam thei,” anin tia. **22** Jisua'n an mindonna a rieta, “Ithomo ma anga nin mindon? **23** Ni sietna ngâidam ani zoi iti le, inthoi inla lôn roh iti hih khomo a ti abai uol? **24** Miriem Nâipasal hin rammuola hin nunsie ngâidam theina ranak a dôn iti nangni minlang pe ki tih,” a tipe ngeia. Hanchu, phalkhatthipa koma han, “Inthoi inla nu puonpha lak inla, na ina se ta roh nang ki ti,” a tipea. **25** Harengan, an motona ânding lita, a jâlna puonpha a lâka, Pathien minpâk pumin a in tieng a se zoi. **26** An rêngin kamâmin an chia, “Avien chu hi ang taka neinun inkhêl ei mu hih,” tiin, Pathien an minpâk zoi. **27** Masuole chu, Jisua a sea, sumrusuong ngâi a riming Levi Office a insung a mua, Jisua'n a koma, “Ni jûi roh,” a tipea. **28** Hanchu neinun murdi mâkin a jûi zoia. **29** Hanchu, Levi'n Jisua rang a ina bukhilai otua a thoa, sumrusuong ngâi mi tamtak le mipuingei a siela. **30** Hanchu pharisee senkhat le Balam minchupu senkhat ngeiin Jisua ruoisingei an makhal ngeia, “Ithomo sumrusuong ngâi ngei le nunsaloi ngei leh nin saka, nin nêk ngâi” an tia. **31** Jisua'n an kôm, “Mi adam ngeiin doctor nâng ngâi mak ngeia, damloi ngeiin kêng an nâng ngâi. **32** Midik ngei ralam ranga juong ni mu unga, mi nunsie ngei ralam ranga juong kêng ki ni,” tiin a thuon ngeia. **33** Mi senkhatin Jisua koma, “John ruoisingeiin bungêiin an chubai ngâia, Pharisee ruoisingei khomin ha anga han an tho ngâia, hannisenla, na ruoisingeiin chu ngêi ngâi mak ngeia?” an tia. **34** Jisua'n an koma, “Inneina khuolmingei hah moipumapa an kôm a om kâr chu bu nin min ngêi thei rang mini? Ni thei no nih. **35** Hannisenla, an kôm renga moipumapa an tuongpai nikhuo la tung a ta, ha tikin chu la ngêi an tih” tiin a thuona. **36** Jisua'n hi khom hih a misîra, “Tutên

puon thar khêrin puon muruo chetpho ngâi mak ngei, pho ngân senla, athar han kaiset a ta, puon hâr thar le puon muruo hah inmun no nih. **37** Tutên uain thar savun ûm muruo thun ngâi mak ngei, thun ngân ta senla, uain thar han savun ûm hah mûtkhohi a ta, inbuokpai a ta, savun ûm khom siet a tih. **38** Masikin, uain thar chu savun ûm thara thun an tih. **39** Tutên uain muruo nêk nûkin athar nuom ngâi mak, uain muruo asa uol sikin,” a tia.

6 Jisua'n Sabath nîn loilâi a pala, a ruoisingeiin buvûi an china, an kutin an muoi minsâia, an saka. **2** Pharisee senkhat ngeiin, “Ithomo, ei Balam Sabathnia tho loi ranga ai ti hah, nin thoa?” tiin an rekela. **3** Jisua'n an koma, “David le a mingeiin an vonchâm lâia an itho hah nin pore ngâi loi mini? **4** Pathien Ina a sea, Pathien ranga ipêk, Ochaingei tiloiin chu tûte sâk rang Balam niloi vâipôl a laka, a saka, a mingei a minsâk hah?” tiin a thuona. **5** Hanchu Jisua'n, “Miriem Nâipasal hih Sabathni Pumapa ani” a tipe ngeia. **6** Hanchu, Sabathni danga chu Jisua Synagog taka a sea, a minchu ngeia, mahan mi inkhat kut changtienga phalkhatthi a oma. **7** Balam minchupungei senkhat le Pharisee senkhat ngeiin Jisua an nôn theina rang abi rokin Sabathnin a mindam le a mindam loi an enrichika. **8** Jisua'n an mindonna a rieta, damloi koma, “Inding inla moton tieng hin hong roh,” a tia, hanchu ânthoia ânding zoia. **9** Hanchu Jisua'n an koma, “Ei Balam Sabathnia, asa rangin mo, dük mintong rangin mo? mi phal. Mi ringna min jôk rangin mo, minmang rangin mo?” a tia. **10** An rêngin a en titira, hanchu, a koma, “Nu kut phar roh” a tia. A phara, a kut a dam pe zoia. **11** Hanchu, an taksi oka, Jisua chung a an tho thei rang lam an inkereng zoia. **12** Ma zora han Jisua chubai tho rangin muol chung a sea, mahan, Pathien kôm jânkhoarin chubai a thoa. **13** Hanchu khuo a hong vârin chu a ruoisingei a koibûma, an lâia mi sômleinik a thanga, Tirtan, ai be ngei chu, **14** Simon (Peter, ai phuo) le a nâipa Andrew; Jacob le John, Philip le Bartholomew, **15** Mathew le Thomas, Alpheus nâipasal Jacob le Simon (zelot an ti) **16** Jacob nâipasal Judas le a minsûrpu, Judas Iscariot ngei anni. **17** Hanchu, Jisua le firtonngei hah muol chung renga an juong chuma, a ruoisi tamtak ngei leh mun inhamna an indinga, ha muna han mipui tamtak Judea ram murdi renga, Jerusalem renga, tuikhanglien pang khopuilienggei, Tyre le Sidon renga mingei an oma. **18** A chongril rangai rang le an natna ngei mindam ranga hong anni. Ratha saloi ngeiin dük an mintong ngei khom an hong a an dama. **19** A sinthotheina a jôk sikin, mipui murdi'n ama tôn rangin an boka, an rêngin an dam pak zoi. **20** Jisua'n, a ruoisingei a ena, a tia, “Nangni ânriengngei chu satvur nin ni, Pathien Rêngram nin ta ani sikin. **21** Nangni atûna vonchâmnggei, chu satvur nin ni, Nin la khop rang sikin. Nangni atûna a chapngei, chu satvur nin ni, Nan lân nui rang sikin!” **22** “Miriem Nâipasal sika,

mingeiin nangni an mumâka, nangni an henga, nangni an êroa, puoloingei nangni an ti tena, chu satvur nin ni. **23** Ma anghan a hong tungin chu râisânin lâm roi. Invâna, râisânman luttak nin rangin dara a om sikin. Asikchu an richibulngei khomin dêipungei chung a angdên han an lei tho ngâi ani.” **24** “Ania, nangni atûna ânchongngei, nin chung ântak, nunkhohoi nin mang zoi sikin! **25** Nangni atûna akhopngei, nin chung ântak, Nan la châm rang sikin! Nangni atûna ânnoi ngei nin chung ântak, Inngûia nan la chap rang sikin!” **26** “Mi tinin nangni an minpâk tenan chu nin chung ântak, ha ang dênâ han an richibulngei khomin dêipu dikloingei an lei manpâk ngâi ani.” **27** “Ke he ariet murdi'n, nan râlngei lungkham ungla, nangni mumâk ngei satna rang tho pe ngei roi. **28** khomâk nangni sâm ngei satvur ungla, dâk nangni tho ngei chubai tho pe roi. **29** Mîn na mâi a bêna anîn chu, kângkhat tieng khom do pe sa roh, mîn na kâncholi chung a lâka anîn chu asûnga khom pêk sa roh. **30** Mîn neinin nang an zonga anîn chu pêk roh, na ta an lâk khomin zong khâi no roh. **31** Nu chung a nuomlam an tho angin mi chungâ tho roh. **32** Mi lungkham nangni mu ngei vai lungkham nin mun te, inmo satvurna nan man ranga? mi nunsiengei luu anni lungkham amu ngei chu anni khomin an lungkham ngâi. **33** Nin chung a sin sa tho ngei vai chung a sin sa nin thoa aninte inmo satvurna nin man ranga? Mi nunsiengei luu ha anga han chu an tho ngâi. **34** Man nôk ranga na sabei ngei kôma vai ne pêka aninte, inmo satvurna na man ranga? Mi nunsiengei luu, abipui man nôkna rangin chu, mi nunsiengei kôma an pêk ngâi! **35** Ni thei no nih! Na râlngei lungkham inla, an satna rang sin pe ngei roh, ite man nôk rangin sabei loiin mintâng ngei roh. Hanchu, râisânman alien man nan ta, Ânchungtak Pathien nâingei nîng nin tih. Ama chu râisânna chang riet loi ngei le mi nunsiengei a lungkham ngâi. **36** Nin pa'n mi a lungkham angin nangni khomin lungkham roi.” **37** “Midang jêk no ungla, Pathien'n nangni jêk no nih. Midang dem no ungla, Pathien'n nangni dem no nih. Mi ngâidam ungla, Pathien'n nangni ngâidam a tih. **38** Pêk ungla, hanchu, Pathien'n nangni pêng a tih, mintena sa, namdên êt, le inîkin, min liemin, nin kuta akeng theidôrin nangni pêng a tih. Mi nin minte pena nanâka han Pathien'n nangni minte pênah a tih,” a tia. **39** Jisua'n hi chongmintêk hih a rila, “Mitcho inkhatin mitcho adang ruoi thei mak; a ruoia anîn chu an ruonin khursodopa tâk an tih. **40** Minchupu nêkin ânchûpu lien uol maka, han, ânchupu koma a zoi tikin chu minchupu ang a tih. **41** Ithomo, ni mita thingbong a om mindon bak loa, na lâibungpa mita ronok a om hah ne en? **42** Inmo ni mita thingbong mu loiin, na lâibungpa kôma, ni mita ronok nang lei kêl pe rong ni ti thei ranga? Asarotholngei, Ni mita thingbong kêl bak inla, hanchu, na lâibungpa mita ronok mu minthâr thei ni tih.” **43** “Thingkung adamin mara saloi inra maka, thingkung damloiin mara sa inra ngâi mak. **44** Thingkung tin an

marâ chita ei riet; riling rângâ theichang pot ngâi mak chea, riling ranga grape pot ngâi mak che. **45** Mi sân chu a mulung sûnga neinin sa a kelsuoia, mi nunsien chu a mulung sûnga neinin saloi a kelsuo ngâi, mulung sûnga asip hah kêng bâiin a misîrsuok ngâi.” **46** “Ithomo ko chongbe jôm loa, Pumapa, Pumapa, mi nan ti? **47** Tukhom ko kôma hongâ, ko chong rangâia ko chonggôm chu imo ai ang nangni ril ki tih. **48** Ha mi hah chu a in sin lungpui chung a lungphûm inthûk taka phun ang hah ani. Tuilienin a suka, innik maka, adet ngita sin ani sikin. **49** Ania, tutukhom ke he rieta, ko chong jôm loi chu, lungphûm loa in sina, tuilienin asuka, achim kelena, ânphôi chit ang hah ani,” a tia.

7 Hanchu, Jisua'n mingei kôma chong a ril zoiin chu Capernaum'a khuoa a sea. **2** Rom râlni ruoipu firlâm midit tak dam maka, a thi vavânga. **3** Hanchu, Jisua'n thurchi a rieta anin chu a juonga a firlâm mindam ranga ngên rangin Juda Upangei a fira. **4** Jisua kôma an hongâ, “Hi mi hih na san thei ruo ani. **5** Kin mingei lung a min khama, kin synagog khom mi sin pe ani” tiin an ngên rita. **6** Hanchu Jisua'n, anni ngei hah a jûi zoia. In a tung rangtôn chu, râlni ruoipu'n a malngei a fira, “O pu, intak takin hong no roh, ki ina mini pan rangin inhoi mu-ung. **7** Mapêna keima ngên no kôma hong rang khomin inhoi mu-ung. Hê vai minchôi inla ki firlâm chu dam a tih. **8** Keikhom kenêka ulien chong nuoia om ki ni. Ko chong nuoia râlngei an oma, inkhat kôm, ‘Se roh’ ki tiin a sea, ‘Hong roh,’ ki tiin a hongâ, Ki firlâm kôm, ‘Hih sin roh’ ki tiin a sin ngâi” a tia. **9** Hanchu, Jisua'n a rieta anin chu kamâm aom a tia, mipui ama jûi ngei a en titira, an kôma, “Nangni ki ril, hi ang taka taksônna hi chu Isrealngei lâia luu la mu ngâi mu-ung” a tia. **10** Thangthei ngeiin ruoipu in an hong Kirnôk inchu firlâm hah a damin an hong mu zoi. **11** Cholmolte suole chu Jisua, Nain khopuia a se zoia, a ruoisingei le mipuingeiin an jûia. **12** Hanchu, khopui mokot an tungin chu, mithi an hong rojôna. Ma athipa hah meithâinu nâikhat ania, male A khopuia mi tamtak ngei khom a kôma an oma. **13** Hanchu, Pumapa'n ama amûn chu inrieng amu oka, a kôm, “Chap no roh” a tipea. **14** Hanchu ava nâia, a tolâi a tônia, a rojôn ngei an inngama, Jisua'n, “Ruotharte, inthoi roh nang ki ti,” a tia. **15** Hanchu, mithi hah ânsung lita, a chonga. Hanchu, Jisua'n a nû kôm a pêk nôk zoi. **16** An rêngin an chia, Pathien an minpâka, “Ei lâia dêipu roinpui tak a juong inlanga, a mingei mi minjôk rangin Pathien a juong zoi,” an tia. **17** Hi Jisua thurchi hih Judea ram pumpuia le a kôlvêla ânthang zit zoi. **18** John ruoisingeiin Jisua thurchi John an rila, hanchu a ruoisingei mi inik a koia, **19** Pumapa kôm a fir ngeia, “a juong rang Messiah hah mo ni ni, mo midang kin la tûng rang mo?” itia rekel rangin. **20** Hanchu, Jisua kôma an hongâ, “Baptispu John'n, a juong rangpu hah nini mo, midang kin la tûng rang mo? a ti” tiin an rekela. **21** Ma lâitaka han, Jisua'n, mi tamtak damloingei, an natnangei, ramkhorî surngei a mindam ngeia, mitchongei mit a minvâr pea. **22** Hanchu,

John ruoisingei kôma, “Se nôk ungla, John kôma, nin mu ngei le nin riet ngei hah va ril roi, mitchongeiin an mu theia, kholrangei an lôn thei zoi, aphârngei an inthienga, kuorsetngei kuor avâra, mithingei aringin an inthoi nôka, inriengngei kôma Thurchi Sa misîr ani zoi. 23 Iem zoiloina nei loi ngei chu satvur anni,” a tipe ngeia. 24 John ruoisingei an se zoiin chu, Jisua'n John chungroi mipuingei kôma a misîra. “A kôma ramchâra nin se lâia han imo mu rangin nin sabei? phâivuong ai sêm sûl inûnk ngei mo? 25 Imo a en ranga nin se? Puon innêm insul mi mo? Ha anga insil ngâi ngei le ningnuoma lêng ngei chu rêng inah kêng an om ngâi. 26 Ni ril ta u, imo a en ranga nin se? Dêipu na? O, ani, Dêipu nêka lien uol nin mu zoi. 27 John hih Pathien lekhabua, ‘Ki fîrton no motona na lampui sin rangin fîr ki tih,’ ai ti chu ani. 28 Nangni ki ril John hih mi murdi lâia alientak chu ani. Ania, Pathien Rêngrama achîntak khom John nêkin chu a lien uol.” 29 John chongril mipuingeiin an rangâia, aliekin sumrusuong ngâi ngeiin Pathien chong an jôma, a kôma baptisma an changa. 30 Ania Balam minchupungei le phariseeingeiin chu anta ranga Pathien mintuo an henga, John baptisma khom chang mak ngei. 31 Jisua'n, “Atûnlâi ruoltoitharangei hih imo an ang? Ilemo ki mintêk rang ani zoi? 32 Nâipangngei bazar muna insunga, senkhatin inneina berlem nangni kin tum pea, lâm mak cheia, chûlna la kin tho khomin chap mak cheia, itia in hêt inlôm angha anni. 33 Baptispu John a juonga, bungêiin uain khom nêk maka, ramkhori kêng nin tia. 34 Miriem Nâipasal a juonga, a sâkin a nêka, rolruokpa, sumrusuongpungei le mi nunsiengei mola nin tia. 35 A modôm ngei rangin chu, Pathien vârna, chongdik minlangna ani” a tia. 36 Pharisee inkhatin Jisua bu nêk rangin a siela, Jisua a sea, bu nêk rangin ânsunga. 37 Ma khopuia han nupang inkhat nunsie a oma. Jisua Pharisee ina bu a nêk iti a rietin chu, sariek mirimhoi alabastar bilôr a hongchôia. 38 Jisua nûktieng a ke bula ândinga, a chapa, a mitrithîn a kengei a mindûi pea. A samin a kengei a hûia, a ke a tuma, sariek mirimhoi a buoka. 39 Pharisee han a mulungrîlin, “Hi mi hih dêipu dik anîn chu, a tônnu, nupang saloi ani tie hih riet a tih” a tia. 40 Jisua'n a kôma, “Simon, nang ril rang ke nei” a tia. Simon'n, “O, Minchupu ni ril roh” a tia. 41 Jisua'n a kôma, “Mi inikin lâkâi pêk ngâipu kôm sumdâr an intânga, inkhatin razaranga, inkhatin sômraanga. 42 An thuon theiloi sikin an ruonin a ngâidam ngeia, a tu han mo lungkham uol nih?” a tia. 43 Simon'n a thuona, “Ki iem lamin chu a ngâidam tam uolpu hah” a tia, Jisua'n, “Ni ti mindik” a tipea. 44 Male chu, nupangnu tieng mâi athaka, Simon kôma, “Hi nupangnu hih nu mu mo? Ni ina ko hongka, ka ke rusûkna rang tui ni pêk mak chea, ama'n chu a mit rithîn ke kengei a rusûka, a samin a hûi minhula, 45 ni tumin ni lei don mak che, ama chu ko hong renga ka kengei a tum bâng mak. 46 Olive sariek ku lua buok mak chea, ama'n chu ka kengei sariek a pol minzo zita. 47 Masikin nang ki ril, lungkhamna lien a

minlang han a nunsiena tamtak ngei hah ngâidam ani zoi, iti a minthâr. Masikin, tukhom ngâidamna chûnin chu lungkhamna chûn a minlang” a tia. 48 Male, Jisua'n nupangnu kôma, “Ni sietnangei ngâidam ani zoi” a tipea. 49 A kôma insung ngeiin, Hi anga nunsie ngei tena ngâidam thei hih tumo ai ni? anin tia. 50 Ania, Jisua'n nupangnu kôma, “Na taksônân nang a sanminjôk zoi, rathanngam takin se ta roh” a tipea.

8 Hanchu, môrkhat suole chu, Jisua'n Galilee ram khopuingei le khuongei nâma Pathien Rêngram Thurchi Sa misîrin a chaia. Ruoiis sômleinik ngeiin an jûia. 2 Nupang senkhat ramkhori sûr renga an natnangeia a dam, Mary Magdalene, a sùng renga ramkhori sari a rujûlpai pe, 3 Herod office'a sin milien Chuza lômnu Joanna ngei, Susanna ngei, le midang nupang tamtak ngeiin an jûi saa. Hi mingei hin an sumin Jisua le a ruoisingei an san ngei ngâi ani. 4 Khopui ankhat renga adanga mipuingei Jisua kôm an hong intûpkhôm, Jisua'n chongmintêkin a ril ngeia. 5 Mi inkhat a bu rît rangin a loilâia a sea. Sachi a rethea, senkhat lampui kôla achula, vangeiin an sâk ripa. 6 Senkhat lungpherpha pil chungka achula, a hong mônga, pil an zit loi sikin a rôp nôk ripa. 7 Senkhat chu riling kêra achula, ahong thuora, rilingin adîp thata. 8 Senkhat chu pil sana achula, a hong insôna, abâk raza chitin an hong inra zoi. Hanchu hi chongngei hih a rila, Jisua'n, Kuor nin dônin chu rangâi roi, a tipe ngeia. 9 A ruoisingeiin hi chongmintêk omtie, Jisua an rekela. 10 Jisua'n, “Pathien Rêngram chong inthup riettheina nin kôma ipêk ani. Ania midangngei rangin chu, an ena an mu loina rang le an rangâia an rietminthâr loina rangin, chongmintêk vaiin misîr pe rang ani” tiin a thuon ngeia. 11 “Chongmintêk omtie chu hi anghin ani; Sachi chu Pathien chong ani. 12 Sachi lampui kôla chul chu, chong chu an rieta, ania, an iem loina rang le minringa an om loina rangin Soitanin an chong riet hah an mulungrîl renga a lâk pe ngâia. 13 Lung chung pila chul chu, an chong riet râisân takin an poma, nikhomrese, an nia han rujung inthuk nei loiin, an chungka minsinna a hongtung tena chu an inlet nôk ngâia. 14 Riling kêra chul chu, chong an rieta, aniatachu, hi ringnun hoiihâna le inchongna ngei hin lungkâng a pêka, adîpa, amara reng min phâng ngâi mak. 15 Pil sana chul chu, chong an riet hah mulungrîla asadimin an dara, an jôma, an inra mâka dier ngei hah anni” a tia. 16 Tutên châti mochokin bêl nuoa dar ngâi mak ngei, jâlmun nuoa khom dar ngâi mak ngei. A lût murdi'n an mu theina rangin a darma muna kêng an dar ngâi. 17 Anthup murdi khom tâng minsuok rîng a ta, ihîpa om murdi khom avâra la minlangsuok rîng atih. 18 “Singthei roi, inmo nin rangâi, asikchu, a dônngei chu bôkpe sa rîng a ta, a dônlou chu a dôn vieta ai mindon te ha khom la lâk pe rip an tih,” a tia. 19 Hanchu, a nû le a lâibungngei Jisua kôma an hongka, ania mipui sikin a kôma tung thei mak ngeia. 20 Mi inkhatin, “Na nû le na lâibungngeiin nang mu nuomin pèntieng an inding” a tipea. 21 Hanchu,

Jisua'n an kôma, "Ka nû le ka lâibungnei chu Pathien chong rangâia a jômngai hih anni" a tia. **22** Sûnkhat chu Jisua le a ruoisingei rukuonga an chuonga, "Dîl râl tieng son lenkân rei u" a tia, hanchu an inphêta. **23** Hanchu an se lâiin, Jisua chu a ina. Inningloiin phâivuoipui a hong thoa, an rukuong tuiin a sip vavânga, rolo inrîkin an oma. **24** Hanchu, ruoisingei Jisua kôma an sea, an kaithoia, "Minchupu, Minchupu! Kin thi suo rang kêng ani zoi" an tia. Hanchu, Jisua ânthoia, Phâivuoipui le tuidârinsook hah chong a pêka, an dâiruom zoia. **25** Hanchu, a ruoisingei kôma, "Khonmo, nan taksônna a om?" a tipe ngeia. Kamâmin an chia, Khoi anga miriem mo hi? Phâivuoipui le tuidârinsookngai khom chong a pêka a chong an ijôm hi, anin tia. **26** Hanchu Jisua le a ruoisingei hah Galilee dîl râl, Gerasa, ram an tunga. **27** Jisua'n tuiônga a lôn lehan, khopui renga mi inkhat, ramkhori sûr ân tongpuia. Ha mi hah zora sôtak renga, dierboiin, ina khom om ngâi loiin thâna lei om ngâi ania. **28** Jisua a mûn chu ânika, a ke bula ânboka, ânring takin, Jisua Pathien Ânchungtak Nâipasal, imo ni lo rang ni ti? Dûk ni mintong no roh, tiin a ngêna. **29** Jisua'n ratha innim hah chong a pêk sika ma angta ai ti ani. Vêl tamtak an sûra, lung ina an khum ngâia, a kut le a ke zingjirûiin an khita chu a potsata, ramkhori han ramchâr tieng han a rujûl ngâi ani. **30** Jisua'n, "Imo ni riming?" tiin a rekela, "Ki riming chu, Mob" tiin a thuona, a sûnga ramkhori tamtak an lût sikin. **31** Hanchu, ramkhoringei han, khurmongboia fir loina rangin Jisua an ngêna. (**Abyssos g12**) **32** Hanchu, ha muol panga han vok pâl sâk rokin an oma, ramkhoringeiin ha vokngai sûnga lût rangin Jisua an ngêna, a phalpe ngeia. **33** Mipa sûng renga an jôka, vokngai sûnga an lût zoia. Rôlsôr dîl rakhama an tâna, tuia an tâka an thi let zoi. **34** Hanchu, vok avâipungei han neinun omtie an rietin chu, an sea khopuia le loa mingei an va ril ngeia. **35** Hanchu, neinun omtie en rangin mingei an suoka, Jisua kôm an hongin chu, ramkhori sûrpu hah, puon silin, ruthuok kipin Jisua ke bula insungin an mua, an rêngin an chia. **36** Hanchu, amu nâmin a dam tie mingei kôma an rila, **37** Ha Gerasa roma mingei han an chi sikin Jisua hah an kôm renga rot rangin an ngêna, hanchu Jisua rukuonga a chuonga a mâk ngei zoi. **38** Ramkhori a sûng renga a jôka a dampu han, Jisua kôm nang jûi ki tih, a tia. **39** Hanniresea, Jisua'n, "Ni ina senla, nu chung a Pathien sintho tie va mišir roh" a tipea. Hanchu, a sea, khopui sûng pumpuia a chung a Jisua sintho tie hah a mišir zoi. **40** Hanchu, Jisua dîl râl tieng a hongtung nôkin chu, mipuingei ama lei ngak sikin an lei modôma. **41** Ha khuoa synagog ruoipu Jairus a hong a, Jisua ke bula ânboka, a ina se rangin a ngêna. **42** A nâikhât nânupang, kum sômleunik mi, a thi vavâng sikin. Hanchu, Jisua a sên chu mipuingeiin an ûmhura. **43** Nupang inkhat kum sômleunik piel, hulloi inrik a oma, ai dôn murdi doctora a thâm let zoia, tute lakin mindam thei mak ngeia. **44** Mipuingei kâra Jisua nûktieng a hong a, a puonmor a tona, harengan a dam kelena. **45** Jisua'n, "Tumo ni tôn?"

a tia. Kei chu ni mu-ung an ti chita. Hanchu Peter'n a kôma, "Minchupu, hi dôra mipuiin nang an uop hite" a tipea. **46** Ania, Jisua'n "tuminin chu min tôn, Keima renga sinthotheina ajôk" a tia. **47** Nupangnu ani ti rietsuok ani zoi, ti ânriet tena chu, innîk pumin mipuingei makunga, Jisua ke bula inbokin, a tona harengan a dam kelen roi hah mišir zoi. **48** Hanchu, Jisua'n a kôma, "Ka nânupang, na taksônân nang a mindam zoi, rathanngam takin se ta roh" a tipea. **49** Jisua'n ha a ti lâitakin, ruoipu in renga thangthei a hong a, Jairus kôma, "Na nânupang a thi zoi, Minchupu jêl khâi no roh" a tia. **50** Jisua'n a rieta, Jairus kôma, "Chino roh, iem ngit roh, dam a tih," a tipea. **51** In ava tungin chu Peter, John, Jacob, nâite nû le pa pên a chu tute dang a kôma lût phal maka. **52** Hataka om murdi nâite chûlin an chapa, Jisua'n, "Chap no roi, athi ni mak, a in kêng" a tia. **53** Hanchu, nâite hah a thi ani iti an riet sikin an munuisana. **54** Hanchu, Jisua'n a kut a sûra, "Ka nâite, hong inthoi roh" a tia. **55** Hanchu, a ringna a juong kîra, harengan a hon thoi, Jisua'n "sâk rang imokhat pêk roi" a tia. **56** A nû le a pa'n kamâm om an ti tataka; nikhomrese, Jisua'n chu a sintho hah tute ril loi rangin chong a pêka zoi.

9 Jisua'n ruoisi sômleunik ngei hah a koibûma, an kôma, ramkhori rujûlpai theina le natnangei mindam theinangei le rachamtheina a pêk ngeia. **2** Male chu, Pathien Rêngam thurchi mišir rang le damloingei mindam rangin a firsuok ngei zoia. **3** Hanchu, an kôma, "Khuolchaina rangin ite chôi no roi, sunrol mo, cholite mo, sum mo, bu mo, kancholi insak mo," a tipe ngeia. **4** "Nangni an lei modôma ina han, om tit ungl a, ma khopui nin mâk nôk mâka chu. **5** Mi'n nangni an lei modôm nôncu, anni rilnân nin kea pildi hah hôngpai roi." **6** Hanchu ruoisingei an sea, muntina thurchisa miširin khuotina an chaia, damloingei an mindam tir zoi. **7** Hanchu Galilee rama roijêkpu, Herod'n neinun omtie ngei a rieta arin chu a mulung a jînga, senkhatin Baptispu John kêng a ring nôk an tipe sikin, **8** Senkhatin Elijah kêng a juong inlâr nôk zoi, an ti, senkhatin tienlâia dêipu tumakhat kêng a ring nôk zoi an tia. **9** Herod'n John lu laka ka tan zoia, hi ang taka thurchi ki riet hih tumo ai ni? tiin Jisua mu rangin a nuoma. **10** Hanchu, fîrton sômleunik ngei an hongkîr nôkin chu an sin va tho Jisua an rila. Hanchu, a kôm a tuong ngeia, Bethsaida khopuia atheiin a sepui ngei zoi. **11** Mipuiin an rietin chu an jûia. A modôm ngeia, Pathien Rêngam thurchi a mišir pe ngeia, mindam anâng ngei kai chu a mindam ngeia. **12** Hanchu, kholoji ahong nîn chu, ruoisi sômleunik ngei an hong a, kôma, "Mipui ngei hih min se ngei ta roh, khopui sûnga le akôlrevêla bu le riamun an man theina rangin, ei omna lak mun inthim kêng ani" an tia. **13** Ania Jisua'n an kôma, "Nangnin sâkruo pêk ngei roi" a tipe ngeia. "Annin, vâipôl tâp rangnga le nga inik mang kêng kin nei. **14** Hi dôra pasal isâng rangnga sâk rang hih a rochôk rangin kin se rang mini?" tiin an

thuona. Hanchu, Jisua'n a ruoisingei kôma, "Mipui hi sômrange ngân abukin min sung ngei roi," a tia. 15 Hanchu, a ruoisingeiin a he bê angin mipui ngei hah an minsung ngeia. 16 Hanchu, Jisua'n vâipôl rangnga le nga inik hah a lâka, invân tieng a tanga, Pathien kôm râisânchong a rila, a khoia, hanchu mipui ngei sem rangin a ruoisingei a pêka. 17 Hanchu, anrêngin an khop dodôrin an sâk suonûkin, an sâk minieng, tâidôn sômleinik ruoisingeiin an rût minsip ani. 18 Sûnkhat chu, Jisua'n atheiin chubai a thoa, a ruoisingei an hong, an kôma, "Mipuingeiiin tumo min ti ngâi?" tiin a rekela. 19 "Senkhatin, 'Baptispu John' senkhatin 'Elijah,' senkhatin tienlâia dêipu tumakhat, a juong nôk nang an ti ngâi," tiin an thuona. 20 Hanchu, "nangnin te tumo minin ti?" tiin a rekêl ngeia. Peter'n, "Messiah Pathien na ni" tiin a thuona. 21 Hanchu, Jisua'n hi chong hih tute kôma misîr tet loi rangin chong a be ngeia. 22 An kôma, "Miriem Nâipasal hi upangei, Ochaisingei, Balam minchupungeiin hengpai an ta, dengmanthei ok an tih. That an ta, ania, sûnthum suole chu a ringin inthoi nôk a tih," a tia. 23 Hanchu an rênga kôma, "Tutu, ni jûi a nuoma arîn chu ama in mingilin, arîngtin a khros reputin ni jûi rese. 24 Tutu, a ringna minjôk a nuom kaiin chu machân a ta, ania, keima sika a ringna machân kaiin ring an tih. 25 Mîn rammuol hih apumin nei senla, a theiin inmangin mo, machânin mo om ta senla ata rangin imo ânlap! 26 Mîn keima le ka thurchi inzakupui chu, Miriem Nâipasal khomin, a roiipuina leh Pa roiinpuina leh vântirton inthieng ngei leh a juong tikin inzakupui a tih. 27 Hitaka senkhat ngei hin Pathien rêngram an mu mâka chu thi noni ngei iti riettit roi" a tia. 28 Hi chong a misîr zoia, hapta khat suole chu, Jisua'n Peter, John le Jacob ngei hah muol chung a chubai tho rangin a tuong ngeia. 29 Hanchu, chubai a tho lâitakin a mâi ânthûla, a mêl le a puonsîngei khom avâr intêrakin a oma. 30 Harengan mi inik an juong oma, an chongpuia, Moses le Elijah an ni. 31 Invân roiinpuinân an juong inlâra, Pathien bôkna len ranga, Jerusalema Jisua thi rang tie an misîra. 32 Peter le a champui ngei chu an inphara, an inthoiin chu Jisua roiinpuina le a kôma mi inik iniding ngei an mua. 33 Mingei han Jisua an mak rangtôn chu, Peter'n a kôma, "Hitaka om hi eita rangin asa, puon in inthum nata rang inkhat, Moses rang inkhat le Elijah rang inkhat sin kin tih" a tia. (ha a chong ti hah asadimin riet minthâr mak) 34 A la chong lâitakin sûmin a juong minlia, an chung a sûmin a juong mukhûn chu ruoisingeiin an chia. 35 Sûm renga rôlin, "Ama hih ka Nâipasal ka thangsuo chu ani, a chong rangâi roi" a tia. 36 Rôl amongin chu, Jisua vai a om zoia. ruoisingei han an neinun mu tute ril loiin an ip tita. 37 Anangtûka Jisua le ruoisi inthum ngei hah muol chung renga an juong chumin chu mipui tamtak ngeiin an lei dona. 38 Hanchu, mipuingei lâia mi inkhatin, "Minchupu, ka nâipasal, ke neisun hi en ta," tia ngênin ân-ieka. 39 "Ramkhorin a sûra, a minleta, a cherhuon asuoka, a minna, inningloiin a min ieka, a

vôr raka darnân a min se ngâia. 40 A rujûlpai rangin nu ruoisingei ke ngên ngei lakin thei mak ngeia" a tia. 41 Jisua'n, "Iemna neilo le mi puoloingei o! Iten sôt mo nin kôma omin nangni ko donsûi ranga? Na nâipasal hah hin hong tuong roh" a tia. 42 Hanchu nâipang hah a hongin chu, ramkhorin han a rîka pila inngil rakin a vora. Jisua'n ramkhorin hah chong a pêka, nâipang hah a mindama, a pa kôma a pêk zoi. 43 Pathien sinthotheina roiinpui hah mipui ngei murdi'n an kamâm ok ani. Mipui ngeiin Jisua sinthongeii an kamâm lâiin, a ruoisingei kôma, 44 "Nangni ki ril rang hih mingil no roi, Miriem Nâipasal hih miriemngei kôma ipêk rîng a tih" a tia. 45 Ania, ruoisingei lakin ai ti omtie hah rietthei mak ngeia. An riet thei loina ranga chong inthup ania, ama laka an chi sikin rekêl ngam mak ngeia. 46 Hanchu, ruoisingei han ei lâia tumo a lien rang tak tiin inkhalna an neia. 47 Jisua'n an mindonna a riet, nâipangte a kaia, a kôla a mindinga. 48 An kôma, "Tutu, hi nâipangte ki rilinga modôm chu, keima ni modôm ani; tutu keima ni modôm chu ni firpu modôm ani. Nin lâia a chintak hi a lientak ani," a tipe ngeia. 49 John'n, "Minchupu, mi inkhatin ni rilingin, ramkhorin a rujûlpaia, ei pâla mi ani loi sikin, kan khap" a tia. 50 Jisua'n a kôma le adangngei kôma, "Khap no roi nangni chakal loi chu nin tienga kop ani" a tipe ngeia. 51 Jisua invâna a kal rang ni a hong nâia arîn chu, Jerusalema se rangin a mulungin a bôka, a se kelen zoi. 52 A motona thangthei a fira, ata ranga neinuntin lei cherêl rangin Samari khuo inkhata an lûta. 53 Ania, Jerusalema se anni iti an rietminthâr sikin lei modôm mak ngeia. 54 Hanchu, ruoisi Jacob le John'n an rietin chu a kôma, "Pumapa, anni ngei minmangna rangin Elijah angin invân renga mei koisumna rangin mini nuom mo?" an tia. 55 Jisua an tieng ânheia, a ngo ngeia. 56 Male Jisua le a ruoisingei chu khuo danga an se zoi. 57 Hanchu, lampuia an lôn lâiin, mi inkhatin Jisua kôma, "Na sêna muntina nang jûi ki tih" a tia. 58 Jisua'n a kôma, "Sialngei'n kuo an dôna, vangeiin rubu an dôna, ania, Miriem Nâipasal chu a lu minngamna rang lu mun dôn mak" a tipea. 59 Hanchu midang kôma, "Ni jûi roh" a tipea. Ania ha mi han, "Pumapa, sêng ka ta, ka pa la phûm bak ki tih," a tia. 60 Jisua'n a kôma, "A thi ngeiin an mithi champui ngei phûm rese ngei, nang chu sênla, Pathien Rênggram thurchi va misîr roh" a tia. 61 Mi dangin a kôma, "Pumapa, nang jûi ki tih, ania, ki inmingei chong hoiiin ni manthân bak roh" a tia. 62 Hanchu Jisua'n a kôma, "Tutu, âl kaina taka kut banga, nûk tienga en chu, Pathien Rêngrama ranga mi nithei mak" a tipea.

10 Masuole chu, Pumapa'n, midang sômsarileinik a thanga, abop abopin an sena rang khopuitina le muntina, ama motona a fira. 2 An kôma, "Bu ât rang atama, ania a mintûp ranga sin rang mi an tôm, Masikin, a bu mintûp ranga sintho rang mi tîr rangin bu pumapa kôm ngên roi." 3 "Se roi! Melang lâia belrite om anga

han nangni ki fir ani. **4** Sunkok mo, cholite mo, kekok mo, chôl no roi; lampuia khom tute chibai no roi. **5** In nin lûtna kipa, 'Hi ina hin rathanngamna om rese' ti bak roi. **6** Rathanngamna midit mi an oma anîn chu nin rathanngamna chibai hah an chung a om a tih; an om nôn chu nin chibai hah lâk kîr nôk roi. **7** Nin tungna ina han omtit ungla, nangni an pêk murdi sâk ungla, nêk roi, sinthopu chu lo pêk rang ani sikin. In tin lôrdul no roi. **8** Khopui nin lûta nangni an modôma anîn chu, nangni an pêk kai chu sâk roi. **9** Ma khuoa damlo ngei mindam ungla, an kôma, 'Pathien Rêngam nin kôma ajuong nâi zoi' tipe ngei roi. **10** Khopui nin lûtna nâm nangni an modôm nôn chu, lampuia jôkpai ungla, **11** nin khopuia pildi, kin kea kop tena khom nin chung a kin khôngthâk nôk vang ania, 'Pathien Rêngam chu nin kôm ajuong nâi zoi!' tipe ngei roi, a tia. **12** Nangni ki ril, Pathien Roijêk Nikhuo tika chu, ma khopuingei tuong rang nêkin chu, Sodom chu ajâi om uol atih!" **13** "Korazin, na chungroi arik bah na! Bethsaida, khom na chung roi arik bah na! Nangnia sininkhêl itho ngei hah Tyre le Sydon khuoa tho nisenla chu, thoila puon insilin, pildi inpolin an sietnangei insîr an tih. **14** Roijêk Nin chu nin tuong rang nêkin Tyre le Sydon chu ajâi om uol an tih. **15** Nangma Capernaum khom, nethenin invân idênin nêk rang mini? Dûkmuna kêng vôrpai na ni rang." (Hades g86) **16** Jisua'n a ruoisingei kôma, "Tutu nin chong rangâi chu ko chong rangâi ani, tutu nangni heng chu ni heng ani, tutu ni heng chu ni firpu heng ani," a tia. **17** Hanchu, sômsarileinik ngei hah râisân takin an hong kîra, "Pumapa, ni rimingin ramkhoringei tena kin chong an jôm" an tia. **18** Jisua'n a thuon ngeia, "Soitan, invân renga kôlinlek anga juong tâk ku mu," a tia. **19** An kôma, "Rangâi roi, murûlgei le ânûvet chung a lôn theina le râlgei roineina chung a rachamneina nangni ke pêk, itên nangni minna thei noni ngei," a tia. **20** "Ania ramkhoringeiin nin chong an jôm sikin nan râiminsân no roia, Invâna nin riming mizieka a om sikin nan râiminsân roi" a tipe ngeia. **21** Ma zora han Jisua Ratha Inthiengin a sipa, "O Pa, invân le pilchung Pumapa, minvâr, mi theithiem ngei kôma ni ip, mi inmôlgei kôma nu phuong sikin nang ki minpâk. Ani, O Pa, maha nu lungdo le na nuomlam tak ani," a tia. **22** Ka Pa'n neinun murdi ni pêk zoi. Tutên, Pa ti loiin chu Nâipasal riet mak. Tutên Nâipasal ti loiin chu Pa khom riet mak, Nâipasalin ânphuongna ngei tiloiiin chu. **23** Hanchu, Jisua ruoisingei tieng ân heia, inrûkten, "Hi ngei nin mu hih idôra mi satvur mo nin ni! **24** Dêipungei, rêngngei tamtakin nin mu ngei hih mu rang an nuoma chuh mu mak ngei, nin iriet ngei a riet an nuoma chuh riet mak ngei," a tipe ngeia. **25** Balam minchupu inkhat Jisua minvak rangin a hong a, kôma, "Minchupu, Kumtuong ringna ka manna rangin imo ki sin rang?" a tia. (aiônios g166) **26** Jisua'n a thuona, "Lekhabu'n imo ati? Imo no pore ngâi?" a tia. **27** Hanchu ama'n, "Pumapa na Pathien chu, nu mulung murdi'n, ni ringna murdi'n, na râtna murdi'n

ni mindonna murdi'n lungkham roh. Nangma lung nêk kham anghan nu bungmingei lungkham roh ati," tiin a thuona. **28** Jisua'n a kôma, "Ni ti mindik, ha angtak han thô inla, ring ni tih," a tia. **29** Hannisenla, Balam minchupu hah theiintum nuomin, Jisua kôma, "Tumo ku bungngei?" a tia. **30** Hanchu, Jisua'n a thuona, "Hanchu voikhat, mi inkhat Jerusalem renga Jericho'a a sea, inru ngei a tonga, an jêmpola, an tôk bita, a thi vângin an mâk raka. **31** Hanchu ha lampuia han ochai inkhat a juong sea, ha mi hah a mûn chu lam dang tieng a piela. **32** Ma ang nanâk han, Levi mi a juonga, a ena, hanchu lamsîr tieng a piela. **33** Hanchu, Samari mi inkhat han ha lampuia lônin a hong a, a mûn chu lungkham a mua. **34** A kôm ava pana, a sâbengei sariék le uain a buoka, a thom pea, a sakuording chung a minchuonga, khuol tung ina a tuonga, a donsûi zoia. **35** A nangtûka chu, sum dârník a kelsua, khuol tung in enkolpu a pêka, 'Lei donsûi inla,' a chung a na thâm kai chu ko hong kîr nôk tika nang thuron ki tih" a tia. **36** Jisua'n, a kôma, "Inthum ngei lâia han atu tak ha mo inru ngei tongpu bungmi ani ranga ni iem?" a tia. **37** Balam minchupu han a kôma, "inriengmupu tak hah" tiin a thuona. Jisua'n, "Sênla, nang khom ha ang tak han tho roh," a tipea. **38** Hanchu, Jisua le a ruoisingei an khuol se nân, khuo inkhata an lûta, nupang a riming Martha a ina a modôm ngeia. **39** A juorpuinu riming chu Mary ani, ama han Pumapa ke bula insungin, a chongril a rangâia. **40** Ania, Martha chu sinthôn ânpol oka, a hong a, "Pumapa, kênzirpui nûn ke theivaia sintho ranga ni mâkrak hih ni mindon pe mak che mo hi?" ni hong san rangin tipe roh! a tia. **41** Pumapa'n amanu kôma, "Martha, Martha, neinun tamtak ni mindon sika nênjêl kêng. **42** Inkhat vai kêng ai nâng, Mary hin neinun dik a thanga, a kôm renga isut nôk rang ni khâi mak," a tipea.

11 Sûnkhat chu Jisua'n, mun inkhata chubai a thoa. A zoiin chu, a ruoisi inkhatin, "Pumapa, John'n a ruoisingei chubai tho a minchu ngei ngâi angin keini khom chubai tho mi minchu roh," a tia. **2** Hanchu, Jisua'n an kôma, "Chubai nin thoa anîn chu hi ang hin ti roi: 'Kin Pa: Ni riming inthieng mirit om rese; Ne Rêngam juong tung rese. **3** Nîngtin kin sâk rang anâng ngei mi pêk roh. **4** Kin sietnangei mi ngâidam roh, Keini khomin, kin chung a saloi tho ngei kin ngâidam ngâi sikin, Minsinna intakna mi tuong no roh,'" a tipe ngeia. **5** Hanchu, Jisua'n a ruoisingei kôma, "Tumakhatin, jânychima a malpa ina se senla, 'Mal, vâipôl tâpthum ni lei sem roh. **6** Ka malpa khuola a hong a, ite man sâk rang lak nei mu-ungal!" ti senla. **7** A malpan in sùng renga, "Ni hong jêl khâi no roh, inkhâr ka kal zoia, ka nâingei leh kin jâl kêng ani zoi. Inthoiiin ite nang pêk thei khâi no ning!" ti ta senla. **8** Hanchu, a mal ni nia, inthoiiin nang a hong pêk no nâka, inzak loaia ne ngênrit sikin inthoiiin nu nuom dôr nang hong pêk a tih, a tia. **9** "Masikin nangni ki ti, zong roi, ipêk nîng nin tih, rok roi man nin tih, tôk roi inkhâr mong pe nîng nin tih. **10** Asikchu, tutu a zong kai chu ipêk

nĩng an ta, a rok kaiin chu man an ta, a tók kai chu inkhâr mo-ong pe nĩng an tih. **11** Nangni lâia pangei hin, nin nâingeiin ngâ nangni zong rese ngei, murûl pêk ung mo? **12** Nôn chu, ârtui nangni zong rese ngei, âinuvet pêk ung mo? **13** Nangni misaloi ngeiin luo, nin nâingei neinun sa pêkna chang nin rietin te, nin Pa invâna omin vângin chu a nâingei idôra mo Ratha Inthieng ai pêk ok rang nal a zongpu murdi chu” a tia. **14** Hanchu, Jisua'n ramkhori chong theiloi inkhat a rujûlpaia, a jôk suole chu miriem chong theiloi hah a chong thei zoia. Mipuingei han an kamâm sabaka. **15** Ania, mi senkhatin chu, ramkhori rêngpa, Beelzebul kêng, rujûlpai theina ranak a pêk ani, an tia. **16** Senkhatin chu ama min ôkna rangin, Pathien renga sininkhel sin rangin an tia. **17** Ania, Jisua'n an mindonna a rieta, masikin an kôma, “Kho ram khom insena anni le anni indoi kai chu ram an tih, insûngkuo khom anni le anni indoi kai chu inmang an tih. **18** Soitan rênggram khom pâl sinin anni le anni an indoiin te, inmo ânding ranga? Inmo, Beelzebulin rachamneina a pêka ramkhoringei a rujûlpai ngei ni nan ti thei,” a tipe ngeia. **19** Ma anga Beelzebul sika ku rujûlpai ngâi anin le, nin nûkjûi ngeiin tu sikin mo an rujûlpai ngâi? Anni han nin dikloi ani iti nangni an minthâr ani. **20** Hanchu, Pathien rachama ramkhoringei ka rujûlpai ngâi anin chu, Pathien Rênggram nin kôma ajuongtung tatak ani zoi a minthâr ani. **21** “Mi râtin râlrovo kipa, a in a ngâkin chu, a neinuntin mojôkin a om ngâi. **22** Ania ama nêka rât uolin a hong doia, a menên chu, ân tûngna râlrovo nâm a lâk pea, a neinun ai lâk pe khom a sem minzar ngâi. **23** Tutu keima tienga kop loi kai chu midoi ania, tutu ni mintûp pui loi kai chu a chekminchâi ani.” **24** Ratha saloi hah, mi sûng renga a jôkpaia anin chu, tui boina rama inngam mun rokin a chai titira, a man loi tena chu, “Ki ina kîrnôk ki tih” a tia. **25** A hongkîr nôkin chu, in phiet min saia cherêl diem a mua. **26** Hanchu a se nôka, ratha saloi dang sari, ama nêka puoloi uol a hong tuonga, an lûta, an om ngâi. Masikin ma miriem omdân anûka hah chu a motona nêkin a siet uol ngâi. **27** Jisua'n ha chong hah a misîr zoiiin chu, mipui lâi renga nupang inkhat a hêta, “Nupang nang a vonga nang a donsûinu chu satvur ani,” a tia. **28** Jisua'n a thuona, “Pathien chong rieta a jôm ngei chu satvur anni uol,” a tipea. **29** Mipuingeiin an ûmhur lâiin Jisua'n, atûnlai mingei hih idôra siet mo anni zoi? Sininkhêl an zonga, hannisenla, Jonah minsinna penna chu ite minsinna dang ipêk ni no nih. **30** Nineveh, khuo mingei ranga dêipu Jonah minsinna ai ni anga han atûnlai mingei rangin chu, Miriem Nâipasal hih minsinna rĩng a tih. **31** Roijêk Nĩn chu Thang tienga Rêngnu Sheba lân ding a ta, atûnlai mingei theiloimintum a tih. Rêng Solomon vârna rangâi rang pielin ram latak renga a hong sikin. Nangni ki ril Rêng Solomon nêka lien uol hin a om. **32** Roijêk Nĩn chu Nineveh mingei khom hong inding an ta, theiloi nangni min tum an tih. Jonah chong a rila an sietna renga an insîr sikin. Nangni ki ril Jonah nêka lien uol hin a om, a tia. **33** Tutên, chât

mockokin, thupin bêl nuoia dar ngâi mak, a darna muna kêng an dar ngâi, mi a lût murdi'n avâr an mu theina rangin. **34** Nin mitngei hi nin takpuma meivâr ang ani. Nin mit avârin chu, nin takpum khom a vâr iema, nin mit a sieta anĩn chu nin takpum khom a jĩngkhap ani. **35** Masikin, singthei roi, nin vâr aĩng loina rangin. **36** Hanchu, châtin, nangni ai êlminvâr iem ngâi anga han nin takpum abâk aĩngna boi riekin, nin pumin vâr iem a tih. **37** Hanchu, Jisua a chong zoiiin chu, Pharisee inkhatin ama leh bu nêk rangin a siela, male a sea, bu nêk rangin ânsunga. **38** Pharisee han, Jisua kut rusúk loia khalâi a ot a mûn chu a kamâm oka. **39** Hanchu, Pumapa'n a kôma, “Nangni Phariseengei, kilât le bukhêng apêntieng nin minsâia, ania, nin sûng tieng chu huongna le sietna sip ani. **40** Mo ngei, apêntienga sinpu, Pathien'n asûng tieng khom ai sin nimak mo? **41** Ni kilât le bukhênga om hah inriengngei pêk inla hanchu, neinuntin inthieng let a tih.” **42** “Nangni Phariseengei nin chung ântak bah na! nin neinun manvâng, lêngmesêr, chimu murdi, sômakhat Pathien nin pêka, hannisenla, indikna le lungkhamna chu nin seleta, ha tak hah kêng nin sintum, adangngei khom selet uol loiin. **43** Nangni Phariseengei nin chung ântak bah na! Inkhom ina sukmun asa nin midita, bazar muna mingei nangni an jâ nin rangâi minluta. **44** Nin chung ântak bah na! Thân muruo sîntholoi mûn riet loia a chung a lôn ang hah nin ni,” a tia. **45** Hanchu, Balam minchupu lâia inkhatin, a kôma, “Minchupu, ma ni ti hah keini khom mi na êrona kêng” a tia. **46** Jisua'n a thuona, “Nangni, Balam minchupungei khom nin chung ântak, mi chung a pêl ântak, puok rik nan banga, a pêlpui rangin chu nin kutmitin le luo tôn mak chei. **47** Nin chung ântak bah na! Nin richibul ngeiin an ithat dêipungei thên nin sinsiema. **48** Nin richibul ngeiin dêipungei an lei that hah nangnin khom nin pompui minennân an thângei nin sinsiema. **49** Masikin, Pathien vârnân, Dêipungei le Thangtheingei fir ka ta, senkhatngei that an ta, senkhatngei dũk mintong an tih,” a tia. **50** Masikin rammuoel insieng renga dêipungei an lei that sikin, atûnlai mingei hih dũk mintong rĩng an tih. **51** Abel an that renga Zakariah dênin, ama vâng chu mâichâm le Muninthieng kâra that ani. Nangni ki ti, masak piela han atûnlai mingei dũk mintong rĩng an tih. **52** Balam minchupungei khom nin chung ântak bah na! Rietna inkhâr in onгна chabi nin vonga, nangni lak lût no tunuia, a lût rang a nuomngei tena nin khapa. **53** Hanchu, Jisua'n ha mun a mâkin chu, Balam minchupungei le Phariseengeiin an dema chong rekel tamtak an rekela. **54** Thuonna minchâi a neia sũr theina rangin an muruong thien ani.

12 Mipui isâng tamtak, inkhat le inkhat insirpolin Jisua an bôma. Jisua'n a ruoisingei kôma, “Pharisee asarotholngei chol renga singthei roi. **2** Jâtin ihĩpa om la phong rĩng a tih, a ipa om khom la phuongsuok rĩng a tih. **3** Masikin, aĩngna nin ti ngei hah sũn khovâra

lân phuông nững a ta, khâltan sũaga kuor kunga nin ti ngei hah inchunga chuongin tânghâi la nững a tih,” a tipe ngeia. **4** Ka malngei nangni ki ril, ei takpum that suonûka, ite mi lo thei khâilo chu chi no roi. **5** Tumo nin chiruo nangni ril ki tih. Thi nûk khoma, dũkmuna nangni pai theina rachamnei ani sikin, Pathien chi roi, ani, nangni ki ti, Ama vai chi roi. (Geenna 1067) **6** Invate rangnga poisa nikin an juor ngâi ni mak mo? Ania, Pathien'n chu inkhat te Luo hah mingil ngâi mak. **7** Nin lu chungna nin samngei tena khom itelvar kêng. Masikin, chi no roi, invate tamtak nêkin nin lut uol. **8** “Nangni ki ril, tutu lôko rieta ni thop kai chu, Miriem Nâipasal khomin Pathien vântfirtonngei makunga thop a tih. **9** Tutu lôko rieta ni hengpai kaichu, Miriem Nâipasal khomin vântfirtonngei makunga hengpai a tih. **10** Tutu Miriem Nâipasal rilsiet chu ngâidam nững a ta, Ratha Inthieng rilsiet chu ngâidam nino nih.” **11** “Hanchu, nin roi jêk rangin synagog mo, governor makunga mo, roi jêkpungei makunga mo, nangni an tuong tikin, inmo ki thuon rang, imo ki ti rang, tiin nin mulung min jing no roi. **12** Nin ti rang chu a zora tika Ratha Inthieng nangni ril a tih.” **13** Mipui lâia mi inkhatin Jisua kôma, “Minchupu, Ka lâibungpa kôm, kin pa rochon mi mâk pe mi sem rangin tipe roh,” a tia. **14** Jisua'n a thuona, “Mala, nangni inik chungroi jêk rang le nin rochon sem rangin tumo roineina mi pêk?” a tia. **15** Hanchu, an rênga kôma, “Singthei roi, ôinangei murdi renga indin thei roi, asikchu, rochon, neinangei hih miriem ringna abitak nimak, idôr khom nei resea,” a tipe ngei. **16** Male, Jisua'n hi chongmintêk hih a ril ngeia, “Mi aneipa inkhat hin a loa chimu tamtak a minvânga, **17** Inmo ko tho rang ani zoi, o, ka bu le bâl darna rang dôn khâi mu-ung hi,” tiin a mindona. **18** Hi anghin tho ki tih, ka sasier set ka ta, anêka lien uol sin ki tih, mahan ke neinun murdi dar ki tih. **19** Maleh, ka ratha kôma, “Ratha, kum tamtak rang neinun sa nu bũm zoi sikin, sâk inla nêk roh, ningbei riemin om roh tipe ki tih” a tia. **20** Ania, Pathien'n a kôma, “Amo, avien jân reng ni ringna aboi rang kêng ani zoi, hi neinun ni isuo ngei hih tuta rang tak mini?” a tipea. **21** Hanchu Jisua'n, “Pathien tieng nei loa, eini ta rang vaia rochon a bũm chu ha anga han nững a tih” a tia. **22** Jisua'n a ruoisingei kôma, masikin nangni ki ti, nin taksa sâk nêk rang, nin sil nin bom rang nin kâng mindoi no roi. **23** Sâk nêk rang nêkin ringna alut uol, silbom rang nêkin takpum alut uol. **24** Invatengei en ta u, chimu khom tu mak ngei, bu khom ât mak ngei, sasier khom nei mak ngei, hankhoma Pathien'a vâia, vangei nêkin nin lut uol ok. **25** Tumo a kângdoi sika a ringna a min sôt thei uola? **26** Ma ngeite lu nin tho thei loiin, imo neinun dang vângte nin kâng nin mindoi? **27** Ram pârngei en ta u, sin khom tho mak ngei, puon khom không mak ngei. Ania nangni ki ril, ma dôra anei, rêng Solomon lu han hi pârte hih phâk mak. **28** Pathien kêng loisul puon minsil, sũl aviena oma nangtũka lungthua hâl rip rang. Nangni vâng chu, nangni minsil no ni mo?

Nin taksônna achin bah na! **29** Masikin nin sâk nin nêk rang mindonin nin kângmindoi no roi. **30** Jentailngeiin ma ang roi chu an mindon ngâi. Nin Pa'n nin inâng chu a riet let. **31** Manêkin a Rênggram mindon bak ungla hanchu ha neinunngai ha chu nangni pêng a tih. **32** “Chi no roi, lôm achinte ngei, nin Pa'n a Rênggram nangni pêk rang a nuom. **33** Nin neinun murdi zuor ungla, inrieng ngei pêk roi. Sumkok chettheiloia thun ungla, invâna achiem thei khâiloina ranga, inrungeiin an murik thei khâiloina, rengên a siet thei khâiloina ranga ninta rangin rochon bũm roi. **34** No rochonngai omna kipa nu mulungrũl khom om tit a tih. **35** “Nin puon insilin, nin kong khitin, nin châti mochokin, tiklâi khomin intung chienin om roi, **36** firlâm, an pu innei ruolhoi renga juong rang lei ngâk chien anghan. A juongleh, inkhâr a tôka mo-ong kelen rangin. **37** Tirlâm, an pu juonga intung chiena om ai juong mu chu mi satvur anni. Nang ki ril, a kong khit a ta, insung a ta, ngâk a tih. **38** Jânchima mo, arkhuona mo, a juonga intung chiena ai mu ngei chu mi satvur anni. **39** Mahih riettiti roi, in pumapa'n inru hong rang riet senla chu a in minset no nih. **40** Masikin nangni khom intung chienin om roi, nin tung loi lâitakin Miriem Nâipasal juong a tih,” a tia. **41** Peter'n, “Pumapa, hi chongmintêk hih keini rang vai mo ni ti, mi murdi rang mo?” a tia. **42** Pumapa'n a thuona, “firlâm iem om avâr tak, a pũn a insung a cherêla, firlâm dang ngei azora kipa, an sâk a sem pe ranga uliena ai be chu tumo nini? **43** a pu a hong, ha anga lei tho firlâm ai mu chu mi satvur ani. **44** Adiktakin nangni ki ril, ha firlâm tak hah a pun neinun enkolpun sin a tih. **45** Hannisenla ha firlâm han a mulungin, ku pu la juong vak no nih, tiin a firlâmpa ngei, a firlâmnu ngei jêm senla, sâkin nêkin lênrũi senla, **46** Ha firlâm hah ân ningloi, ân tungloi kârin, a pu juong a ta, tuk nôinek a ta, a iemloi ngei rangtum minchang a tih. **47** Tirlâm a pu nuomlam riet chaka intung loaia, sin nuomloi chu na takin jêmpol nững a tih. **48** Hannirese, riet loi sika, tôkmol sâkna rak tho minchâi chu jâmin jêm nững a tih. Tutu atam an pêk kôma atam zong an ta, atam uol an ipêk kôma chu atam uol rok an tih. **49** “Pilchung mei leh hâl ranga juong kini, atũn khom kâng kelen tarse ku nuom. **50** Baptisma ka chang ranga om hih, ânzoi mâka chu ki ning ânũp bah! **51** Rammuola inngeina min lêng ranga juongin mo mi nin tung? Inngêina min lêng ranga juong ni mu unga, insenna min lêng ranga juong kêng kini. **52** Atũn renga insungkuo inkhata mi rangnga insen an ta, inthum ngeiin inik ngei doi an ta, inik ngeiin inthum ngei doi an tih. **53** Pa ngeiin an nâingei, nâingeiin an pangei, nungeiin an nâinupanggei, nâinupanggeiin an nungei, tarpingeiin an moingei, moingeiin an tarpingei doi an tih,” a tia. **54** Jisua'n mipui ngei kôma khom, “Nitâk tieng sũm a jinga anin chu ruo a juong rang kêng nin tia, juong khom a juong ngâi. **55** Hanchu thĩnthi a hong sêma anin chu alum rang kêng nin tia, alum khom alum ngâi. **56** Asarotholngai oi phil le invân nin ena, khuo om rang tie

nin riet theia, ania, atûnlâi zora om tie ithomo nin riet thei loi?" a tia. **57** "Ithomo nin theiin neinun dik sin rang nin mindon loi? **58** Mîn roijêkmuna nang an kai rangin chu, ha mi lehhan roijêkmun tung mân inngêina sinpui roh, aninôn chu, roijêkpu makunga nang kai a ta, intâng ina nang khum an tih. **59** Nang ki ril, poisa apêkte luo ne pêk let mâka chu mahan om ni tih," a tia.

13 Ma lâiahan mi senkhatngei an oma, ha ngei han Galilee mingei Pathien kôma an inbôl lâia Pilat'n, mi a that thurchi Jisua an rila. **2** Jisua'n a thuona, "Ha anga, ithata an om hah Galilee rama midang ngei nêkin a nunsie uolin nin mindon mo?" **3** "Ni tet mak! Nangni ki ril, nangni khom nin sietna nin insîr nônchu, anni ngei angin nin thi var rang. **4** Mi sômleiriet ngei Siloam in insâng achima athi ngei hah Jerusalema midang ngei murdi nêkin an saloi uolin nin be mo? **5** Ni tet mak! Nangni ki ril nin sietna nin insîr nônchu anni ngei anghan thîng nin tih," a tia. **6** Hanchu, Jisua'n hi chongmintêk hih a misîra, "Mi inkhatin a grape ruhuona theichang kung a linga. A mara a juong ena man maka. **7** Hanchu, ruhuon enkolpu kôma, 'En roh, kumthum piel hih hi theichang kunga hin amara ku juong roka, inkhat luo man mu-ung.' Phûrpaï roh, ithomo mun ai luo tit ranga," a tia. **8** Ania ruhuon enkolpu han, "O pu, kumkhat mamang la om hi rese, a revêl tuk ka ta, a urna rangin vur ki tih. **9** Nakuma ânran chu sa ok a ta, ânra nôn chu phûrpaï roh" tiin a thuona. **10** Sabathni voikhat chu Jisua'n, synagog ina a minchua. **11** Ramkhori sîr nupang inkhat kum sômleiriet damloi a oma, inkona injik thei loi ani. **12** Hanchu, Jisua'n a mûn chu a koia, "Nuvengetenu na natna renga no jôk zoi" a tipea. **13** A chung a kut a minngama, harengan ân jîkzata, Pathien a minpâk zoi. **14** Hanchu, Jisua'n Sabathnîn mi a mindam sikin synagog taka ulienpu a ning a thika, mipui ngei kôma, "Sûnruk sin ei thona rang a om, ha nia han hong unglâ dam roi, Sabathnîn chu ni no rese" a tia. **15** Pumapa'n a thuona, "Nangni, asarotholngei, nin serâtchal mo, nin sakuording mo, Sabathnin sûtin tui min nêk rangin nin tuong ngâi ni mak mo? **16** Hi nupang, Abraham jâisuon, kum sômleiriet, satanin ai khit hih, Sabathnin min jôk rang ni mak mo?" a tia. **17** A chongthuon han a râlngei mâimôk an tonga, mipui lakîn a sininkhêl sin sikin an râisâna. **18** Jisua'n a rekela, "Pathien Rêngram hih imo ai ang? Ileh mo ki mintêk rang? **19** Ancham ru, mi inkhatin a lâka loilâia a tua. A kung ahonn insôna, thingkung ahong changa, a machangngeia han vangeiin rubu an phan anghan ani" a tia. **20** Jisua'n a rekel nôka, "Ileh mo Pathien Rêngram ki mintêk rang ani zoi? **21** Nupang inkhat chol a lâka, vâipôl, liter sômminli leh a minpola athoi mâka tâidôna ai bil angha ani" a tia. **22** Jisua'n Jerusalema a se malamin, khopuingei le khuotengeia mi a minchu ngeia. **23** Tumakhatin, O pu, mi tômte vai mo samminjôka om rang? tiin a rekela. **24** Jisua'n a thuona, "Inkot in-epa lût rang ranak song roi, mi tamtakin bôk an

ta chu lût thei no ni ngei. **25** A in pumapa ânthoia inkhâr akal suole chu, pêntieng indingin inkhâr tôk nin ta, 'A pumapa, inkhâr mi mo-ong pe roh' tîng nin ta, ama lakîn, 'Khotienga mi mo nin ni, nangni riet mu-ung, ko kôm renga rotpai roi,' nangni tîng a tih. **26** Maleh, nangnin, munkhatin ei sâka, ei nêka, kin khopuia khom mi ni minchu ngâi duo! la tîng nin tih." **27** Nikhomrese, ama han, "Khotienga mi mo nin ni, nangni riet ngâi mu-ung, Ko kôm renga rotpai roi, mipuoloi ngei nangni ti nôk a tih." **28** "Ipaia nin om tikin chu chapin, hah riel nin ta, Abraham ngei Isaac ngei, Jakob ngei le dêipungei murdi chu Pathien Rêngrama omin mûng nin tih. **29** Mingei sak le thang, sim le mâr renga hongin Pathien Rêngram ruolhoia insung an tih. **30** Hanchu atûna nûktak ânata ngei khom hih motontak la rîng an ta, motontak ngei khom nûktak la rîng an tih," a tia. **31** Ha lâitaka han, Pharisee senkhat an hong a, Jisua kôma, "Jôk inla hi mun renga hih mun danga rot ta roh, Herod'n nang that rang ai ti kêng," an tipea. **32** Jisua'n, "Se unglâ ha sial hah varil roi, avien, nangtûk ramkhori rujûlpai ka ta, a sûnthum nîn ki sin zoi ki tih." **33** Ikhomnisenla, avien, nangtûk, hatûk ke se tit rang ani, Jerusalem pêntieng dêipu that ngâi ni mak an tia. **34** "O, Jerusalem, Jerusalem! Dêipungei thatpu, no kôma Pathien'n a hongfîr ngei lung leh deng thatpu, ârpuinûn a mantha nuoia ate ngei ai op ngâi anghan, voizet mo nang opbûm rang ko bôk zoi, ania nuom mak che. **35** Masikin, Pumapa rilinga hong chu 'Pathien'n satvur rese' nin ti mâka chu nin Biekin ram a ta, ni mu nôk khâi no tunui," a tia.

14 Sabathni voikhat chu, Pharisee ulien inkhat ina Jisua bu nêk rangin a siela, mîn an enrichika. **2** Mi inkhat a ke, a bângei inthing, Jisua kôma a hong a. **3** Jisua'n, Balam minchupungei le Phariseengei kôma, "Ei Balamîn Sabathni mi mindam a phal mo, phal mak mo?" tiin a rekel ngeia. **4** Hanchu an dâireka, Jisua'n damloi hah a sûra, a mindama, a min se zoia. **5** Hanchu, Jisua'n an kôma, tumakhatin a nâipasal mo, a seratchal mo, Sabathnin tuikhura tâk senla, Sabathni nikhomrese, kelsuo kelen no tunui mo? a tia. **6** Hannisenla ha chong hah tutên thuon thei mak ngei. **7** An mi siel ngei mi senkhatin sukmun asa an thang, a mûn chu Jisua'n hi chongmintêk hih a ril ngeia. **8** "Mîn inneina ruolhoia nangni an sielin, sukmun asana insung no roi." nin nêka mi lien uol an sielin chu, **9** in pumapa no kôma hongin, "Ama hi mun ot roh" tîng a ta mâimôk takin mun innuoina insung ni tih. **10** Manêk han, nang an siela anîn chu mun innuoina insung inla, a pumapa hong a ta, no kôma, "Mala, mun asana hong insung roh tîng a ta, hanchu, khuolmingei makunga mirit lông ni tih. **11** Omlien ngei kai intem an ta, omchîn ngei chu minlutin om an tih," a tia. **12** Jisua'n a sielpu kôma khom, "Sûna mo, jâna mo, ruolhoi no tho tikin chu, na malngei mo, na lâibungngei mo, nu sûngsuokngei mo, nu bunga minei ngei mo, siel no roh, nônchu nang siel nôk an ta, nang thuon nôk an tih. **13** Ruolhoi no thôn chu inriengngei,

a ôingei, kholrangei, mitchongei siel roh, **14** nang an thuon theiloi sikin sat nang vur sâng a tih, midikngei inthoi nôk tika Pathien'n nang thuon a tih," a tipea. **15** Hanchu, a khêng otpui inkhatin a chongril a rieta, a kôma, "Pathien Rêngrama ruolhoia insung rang ngei chu idôra râisân a om rang mo na!" a tia. **16** Jisua'n a kôma, "Mi inkhatin ruolhoi roiinpui tak a minsûka, mi tamtak a siela, **17** anêk zora tikin chu a mi siel ngei kôma, 'Hong ta roi jâtân ânzoi zoi,' iti rangin a firlâm a fira. **18** Hanchu an rêngin inlêmna an nei chita, A mototak han a kôma, 'Loi ko rochôka, a en ke se rang, ni muduol roh,' a tia. **19** Mi dangin, seratchal bop rangnga ko rochôka, a enmindik rangin ke se rang ani, ni lei muduol roh," a tia. **20** Mi dangin, "inkenei suobil kêng ania, masikin hong thei no ning," a tia. **21** Ma firlâm hah a se sirin chu a pu a rila. A pumapa hah a takasia, a firlâm kôm, "Se lalai inla, kotmâingea, lamliengnea, inriengnea, a ôingei, mitchongei, kholrangei hongtuong ngei roh," a tia. **22** Tirlâm han a kôma, "O, pu ni ti anghan ko thoa, ania, mun tamtak a la tong" a tia. **23** Hanchu a pûn, a firlâm kôma han, "Sênla, lamliena, lamkêma mingei, ki in sipna rangin hongtuong lût roh. **24** Nang ki ril, mi ki siel ngei han tutên ka ruolhoia sâk noni ngei a ti," a tia. **25** Voikhat chu mipui tampa Jisua leh an inruoia, an tieng ânheia, an kôma, **26** "Tutu a nû le a pa, a lômnu le a nâingei, a lâibunggei le a sarnungei, le ama takpum nêka, lungkham mi mu uol nônchu, ko kôma hongin ku ruoisi nithei no nih. **27** Tukhom ama khros ruputa mi jûi loipu chu ka ruoisingei nithei no nih," a tia. **28** Tumakhatin in insâng sin rang bôk senla, insungin a sin zoina rang sum a dôn le dônlô mindon bak a tih. **29** Lungphûm a phûm suole, zoi thei khâi tano senla, a mu nâmin munuisan an tih. **30** A in sin a phut nâka chu, zoi thei khâi mak tîng an tih. **31** Hanchu, tu rêng mo, a mi isângsôm leh rêng danga mi isângsômnik leh ama doi ranga juong, a ngam rang le ngamloi rang, insungin a mindon bak loi rang? **32** A doi ngamloi rangin chu, alazana an la om lâiin, inngêina sin rangin thangthei fir a tih. **33** Ma anghan, tutu nangni khom a nei murdi a mâk rieî nônchu ku ruoisi ni thei no tunui. **34** "Michi hi asa, ania, a alna boi ta senla chu, min al nôk thei ni khâi mak. **35** Pil rang khomin, ur rang khom sa mak, vôrpai rang vai kêng. Kuor nin dônin chu rangâi roi," a tia.

15 Sûnkhat chu sumrusuonpungei mi tamtak le mi nunsiengei Jisua kôm chong rangâi rangin an hong. **2** Pharisengei le Balam minchupungeiin, "Hi mi hin, mi nunsiengei a modôma, munkhatin sâk khom an sâkpui ngâi," tiin an chiera. **3** Masikin, Jisua'n hi chongmintêk hih a rila. **4** Nin kâra inkhatlam hin belri razakhat nei ungla, inkhat in mang senla imo a tho rang? Sômkuoleikuo hah sûla mâng a ta, ân mang hah aman mâka rok noni mo? **5** A manin chu râisân takin a dâra hong ruputin a ina hongpui a tih. **6** Hanchu a ruolngei, a bungmingei koitûp a ta, ke belri in mang ka man nôk zoia,

ka râiasân. Masikin, râisânna mi tho pui roi tîng a tih. **7** Ma anghan, nangni ki ril, mi sômkuoleikuo insîr nâng khâiloi ngei nêkin mi nunsie inkhat insîr sikin invâna râisânna a om uol ngâi. **8** Nupang inkhatin sumdâr sôm nei senla, inkhat min mang senla, imo tho ni? Châti mochokin a in phiet a ta, a man nôk mâka takintâi takin rok a tih. **9** A man nôkin chu a chamnungei le a bungmingei koitûp a ta, an kôma, ku sumdâr min mang ka man nôk zoi ka râiasân, râisânna mi thopui roi tîng a tih. **10** Nangni ki ril, ma anghan mi nunsie inkhat insîr sikin Pathien vânfirtongnei an râiasân ngâi. **11** Jisua'n, "Mi inkhatin nâipasal inik a neia; **12** nâipang uolin a pa kôma, 'O, pa rochon ka chang rangtum chu atûn mi pêk ta roh,' a tia. Hanchu, a rochon hah a nâingei an ruonin a sem pe ngeia. **13** A nâipang uol han, sântomte suole chu a changtum murdi a juora a lâk rieia. Hanchu a in mâkin ram lataka a sea, nuomninga omin a sum a hekpe zoia. **14** Hanchu, a sum a hekpe suole chu, ha rama han mâtâm achula, ite sâk rang nei khâi maka. **15** Hanchu, ha rama mi inkhat ava pana, ama han a vokngei enrol rangin a loa a fira. **16** Vokngei sâk ngâi bê hôkngai sâk rangin a ôi zoia, ania, tutên ama a sâk rang pêk mak ngeia." **17** "Nangkana, a honng inrietsuok le chu, 'Ka pa ina inlo mingei bu nêk zoiloi pênâ a nei intam tia laka, kei lakate hin vonchâmin ki thi rang na! **18** Inthoi ka ta ka pa kôma se nôk ki tih, a kôma, O pa, Pathien chung a le nangma chung a ku nunsie zoi. **19** Na nâia be rangin luo chuk khâi mu-ung, no kôma inlo mi inkhat angin mi be ta roh,' tîng ki tih," a tia. **20** "Hanchu ânthoia, a pa kôma a se zoia. Lâtaka a la om lâiin a pa'n a lei mua, lungkham amu oka, a tâna, a kola, a tuma. **21** Hanchu, 'O pa, Pathien chung a le nangma chung a, ku nunsie zoi, na nâia be rangin chuk khâi mu-ung,' a tia. **22** Hannisenla a pa'n, a suokngei kôma, Innot takin rovo satak min hak roi, a kutruola kutsabi mimbun ungla, a kea kekok mimbun roi. **23** Serat tuoi sa tak that ungla, râisânna ruolhoi sâk ei tih. **24** Hi ka nâipasal hih, a thia ân thoinôk ani; ân manga man nôk ani," a tia. Hanchu râisânna ruolhoi an phut zoi. **25** Hanchu a nâi ulien uolpu chu loa a oma, in a hongtung rangin chu, berlem miring le lâm rahang a rieta, **26** Hanchu firlâm inkhat a koia, Imo ani zoi? tiin a rekela. **27** Hanchu, a kôma, "Na nâipa a hongkîr nôka, nin pa'n a ring a dama amu nôk sikin râisânân serâi tuoi thâitak a thata, ruolhoi a tho ani," a tipea. **28** Hanchu, a ulienpa chu a taksi sabaka, ina khom lût nuom khâi maka, hanchu a pa a hongsuoka, a methêma. **29** Ania a pa kôma, "En roh, hi ten kum hih nata rangin firlâm sinin ki sina, no chong khom jôm loiin om ngâi mu-ung. Ania imo mini pêk ngâia? Ka malngei leh ruolhoi thona rangin, kêlte luo mi pêk ngâi mak che. **30** Hannisenla, hi na nâi norchon notizuorngai kôma ânchêk suole a hongkîr nôkin chu, serâi tuoi thâitak na thatpui," a tia. **31** A pân a kôma, "ka nâipasal ko kôma omtit kêng nini, ki nei murdi hih nata kêng. **32** Ania, râisâna ei mang

rang kêng ani, na nâipa hih a thia a ring nôk kêng ani, ânmanga ei man nôk ani sikin,” a tipea.

16 Jisua'n a ruoisingei kôma, “Mineipa inkhatin a firlâm, a rochon enkolpu a neia, a pu sum ânhêk tiin a pu kôma an nôna. **2** Masikin a pûn a koia a kôma, Nu chung roi ki riet hih inmo ani? Nu sum enkol, a roi an rêngin miziekim mi pêk roh, atûn renga chu sum enkolpu chang thei khâi no tinih,” a tipea. **3** Ha firlâm han, “ku pûn ki sinna ni minmâkin imo ki sin rang? pil tuk laka rât mu-unga, kutdo laka kên zaka,” a tia. **4** Hanchu, ki sin hih ni minmâk tika, malngeiin an ina min man om theina rang chang ki riet zoi, a tia. **5** Hanchu, a pu sum ântângngei nâm a koia, amotontakpa kôma, “idôrmo nêntâng?” a tia. **6** Ama han, “Olive sariék ûm razakhat” a tia. A kôma, “hi nêntângna lekha, thuoan inla, sômrangân miziek roh,” a tipea. **7** Midang a rekel nôka, nangte idôr mo nêntâng? a tia. “Bu tumbu isângkhat” a tia. “Hi nêntângna lekha, razarietin miziek roh” a tipea. **8** Hanchu, a pu sum enkolpu dikloi, a milak thei tie ânpâka, avâr nâingei nêkin rammuoel nâingei hi atûnlai roia chu an vâr uol, a tia. (aiôn g165) **9** Jisua'n, “Nangni ki ril, rammuoel rochonin ruol sin no unglâ, aboi tikin kumtuong ina nin om theina rangin,” a tia. (aiônios g166) **10** Tutu atômte chung a iemom chu atam chung a khom iem aom ngâi, tutu atômte chung a iemomloi chu atam chung a khom iemom ngâi mak. **11** Rammuoel rochona luo iem nin om nônte, tumo rochon tak vâng hate nangni minrâk ranga? **12** Midang ta chung a luo iem nin om thei nônte, ninta hah tumo nangni pêk ranga? **13** “Tirlâm inkhatin pu inik sin tho pe thei no nih. Inkhat heng a ta inkhat midit a tih, nôncu, inkhat sûr a ta, inkhat mathân a tih. Pathien le sum sin minlop thei no tunui,” a tia. **14** Hanchu, Pharisee, sum rangâiminlut ngei han a chong murdi an rietta, an chiera. **15** Jisua'n an kôma, “Mi mitmua a dikin nin inlanga, ania, Pathien'n nin mulung a riet. Miriemin neinun aliena ai be hih Pathien mitmûn chu akâmboi ani,” a tia. **16** Moses Balam le dêipungei lekha ngei han Baptispu John tena hah a huoma, masuo renga chu Pathien Rêngam Thurchi Sa an misîra, mitinin rangrâta lût rangin an pût chita. **17** Ania, Balam chong, miziek minhâng chînte boi nêkin invân le pil aboi abai uol. **18** “Tutu a lômnua a mâka, midang a neiin chu a inrê ani, mi imâknu neipu khom a inrê ani.” **19** Mineipa inkhat a oma, puon mantam ngei silin nîngtinin hoiinhâia lêngin a om ngâia. **20** Inrieng inkhat, a riming Lazarus a vun pânin a tuom, mineipa inkot bula an hongtuong ngâi, a oma. **21** Mineipa dosâng nuoia bu ramal tâk nêk rang a nuoma, uingei lakin apân an miliek pe ngâia. **22** Inriengte hah a thia, invânram ruolhoia Abraham kôla insung rangin vânfirtonggeiin an tuonga. Mineipa khom a thia an phûma. **23** Ithi khuoa ana tuongin a oma, a hong tanga lâtaka Lazarus, Abraham kôla insung a hong mua. (Hadês g86) **24** Hanchu ân-ieka, “O pa, Abraham lungkham ni mu inla, Lazarus a kutpâra,

tui mindui senla, ke melei mindâi rangin ni juongfir pe roh, hi meia hin ana ki rietrai zoi sikin,” a tia. **25** “Ania, Abraham'n, Ka nâipasal, ni ring lâiin, neinunsa murdi na changa, Lazarus rêk chu asaloi murdi ai chang hah riet roh bah, ania atûn ama chu, hoi takin a oma, nang chu ana tuongin no om zoi ani. **26** Mapêna tutu anuom khomin, hi tieng renga ha tieng inkân thei loina rang le ha tieng renga hi tieng kânga hôn kân thei loina rangin ei kâra hin pil achat inthûk a om kêng,” a tia. **27** Hanchu mineipa han, “O pa, Abraham, Lazarus hah ka pa insungkuoa ni fir pe rangin nang ki ngên. **28** Lâibung rangnga ke neia, hi natna muna an hong loina rangin ni juong ril pe rese,” a tia. **29** Abraham'n, “Na lâibungngei ril rang chu Moses le dêipungei an nei mo ka ta, ha ngei chong hah rangâi rese ngei,” a tia. **30** “Mineipa han, O, pa Abraham, mavai han chu chuk thei no nih, athi renga ânthoi ngei an kôma se vaiin kêng an sietna an insîr rang,” a tia. **31** “Ania, Abraham'n, Moses le dêipungei hê an lâk nôncu, athi renga inthoinôkin se senla ngei khoma, taksôn uol noni ngei,” a tipea.

17 Jisua'n a ruoisingei kôma, inpalna hih omloi thei nimak, ania inpalna min ompu chung chu ântak bah na! **2** Hi mi chînte ngei lâia inkhatlam minpal chu, a minpalpu ringa han bunôlung minfin tuikhangliena vôrpai ni senla, ata rangin sa uol a tih. **3** Singthei roi, na lâibungin ranga a thôn chu ngo roh, ânsîrin chu ngâidam roh. **4** nu chung a súnkhatin voi sari saloi a thôn, voi sari kênîr tiin, no kôm a hongin chu, na ngâidam ngêt rang ani. **5** Ruoisingei han a kôma, “Pumapa, kin taksônna mi min detpe uol roh,” an tia. **6** Hanchu, Pumapa han, “Ancham ru dôra hih taksônna nin neia anîn chu hi thingtheimu kung hih hong inphôi inla, tuikhangliena hong inphun roh, tîng nin ta nin he rangâi kelen atih,” tiin a thuoana. **7** “Hanchu, nin lâia tumakhatin, firlâm pil tukin mo, belri hôlin mo, nei unglâ, chuon a hong tungin, ‘Bukhalâi hong ot kelen roh’ tumo a ti rang nin nia? **8** Manêkin, ‘Ku bukhalâi ni do bak inla, rovo tho inla, ka sâk ke nêk suo mâka ni ngâk roh, masuole nêk ni tih,’ tumo a ti loi ranga? **9** Suokin chong a jôm sikin tumo râisânchong a ril ngâi? **10** Ma ang tak han, nin sintum nin sin suonúk khomin, firlâm papai kêng ei ni, ei sintum ei sin chak kêng nin ti rang ani.” **11** Hanchu, Jisua'n Jerusalem a se malamain, Samaria le Galilee kâra ramria a lônâ. **12** Khuo inkhat a lûtin chu miphâr sômin an intongpuia. Lâtaka an indinga, **13** an inieka, “Jisua Minchupu, inrieng mi mu roh!” an tia. **14** Jisua'n a mu ngeia an kôma, “Se unglâ, ochaingei kôma vâ en roi” a tipe ngeia. Lampuia chu an dam zoia. **15** Inkhatin chu a dam zoi iti a rietin chu, rôl inringtakin, Pathien minpâk pumin a hongkîr nôka. **16** Jisua ke bula inbokin râisânchong a rila, ha mi hah Samaria mi ani. **17** Jisua'n, “A damngei hah mi sôm nin nia, adang ikuo ngei hah khomon an om? **18** Ithomo hi ramdangmi vai himo Pathien minpâk ranga hongkîr nôk?” a tia. **19** Hanchu,

a kôma, “Inthoi inla se ta roh, na taksônna hin nang a mindam ani,” a tipea. **20** Pharisee senkhat ngeiin Pathien Rêngram juongtung rang roi an rekela, Jisua'n, “Pathien Rêngram chu mu theiin juongtung no nih. **21** Tutên ‘En roh,’ hin kêng a om, son kêng a om ti no nih. Pathien Rêngram chu nin lâia kêng a om,” tiin a thuona. **22** Hanchu, a ruoisingei kôma, “Miriem Nâipasal ringlâi sùn hi súnkhat te luu nin mu nuom ni, la om a tih; ania mu khâi no tunui.” **23** Mîn nin kôma, “‘En roh sô sohl!’ ‘En roh hi hih,’ tîng an tih, ania, a en rangin vase no roi. **24** Invâna kôl ânleka, kôlkung renga kôlmong dëna ai vâi ngâi anghan, Miriem Nâipasal juong ni lechu, rîng a tih. **25** Ania, ma mâna han tuong ok a ta, atûnlâi mingei hêngpaiin om a tih.” **26** Noah zora lâia anghan Miriem Nâipasal zora khom rîng a tih. **27** Noah, rukuonga a lûta, tuilienin a that riei mâka chu mitinin an sâkin an nêka, nupang pasal omsiet an tho ngâi. **28** Lot zora anghan mi tinin an sâkin an nêkin, an rochôka, an juora, an linga, in an sin ngâia. **29** Lot'n Sodom a mâk nin chu mei leh kât invân renga a juonga, a that riei ani. **30** Ma anghan, Miriem Nâipasal juong inlâr rîn chu juong om a tih. **31** Ha rîn chu inchung a ompûn, a neinun lâk rangin chum no rese. Ha angdênin, loa om khomin a ina hongkîr no rese. **32** Lot lômnu riettit ngâi roi. **33** Tutu a ringna mojôk rang bôk kaiin machân an ta, a machân kaiin jôk an tih. **34** Nangni ki ril, ha ni jânin chu, jâlmun khata mi inik jâl an ta, inkhat tuong rîng a ta, inkhat mâk rîng a tih. **35** Nupang inikin sângsuk an ta, inkhat tuong rîng a ta, inkhat mâk rîng a tih. **36** Loia mi inik om an ta, inkhat tuong rîng a ta, inkhat mâk rîng a tih, a tia. **37** Hanchu, ruoisingeiin, “Pumapa khotieng mo?” an tia. Jisua'n, “Ithi ruok omna kipa sêlkurungei intûp an tih,” a tia.

18 Hanchu, sabei mindong loa chubai an tho tit rang ani iti rilna rangin hi chongmintêk hih Jisua'n a misîra. **2** “Khopui inkhata hin roijêkpu, Pathien khom chiloi, mi lien khom chiloi inkhat a oma. **3** Ha khou nanâka han meithâi inkhat a oma, ân dôipui chung a phuba lâk ranga ngênin a se bang ngâia. **4** Zora sôtzan chu roijêkpu han nuom pe maka, ania nûka a mulungin, ‘Pathien le mi lien chi no khom inlang, **5** hi meithâi hin chakal ni tho banga, hi anga hin a hong banga anin chu nûka chu ni la minjêl chit a tih. Masikin a phuba lei luokpui rong,’ a tia.” **6** Pumapa'n, a chongril ala zoma, “Rangâi ta u, imo ha roijêkpu saloi han ai ti. **7** Masikin, Pathien'n a mingei sanna ngêna, sûntin, jântina chapngei chungroi mindon noni mo? San minnu ni mo? **8** Nangni ki ril, an nuomnan inrang takin mindon pe a tih. Ania, Miriem Nâipasal a juong tikin rammuola taksônna mu ni mo?” a tia. **9** Ama le ama ka sa intia, midang esêl ngâi ngei kôma hi chongmintêk hih a misîra. **10** Voikhat chu mi inikin Biekina chubai tho rangin an sea. Inkhat chu Pharisee ania inkhat chu sumrusuonpu ani. **11** Pharisee chu athenin ândinga chubai a thoa, “Pathien, kei chu midang ngei angin mi ranghuol ngâi, dikloi, inrê mi khom kini loi sikin, râisânchong ki ril. So, sumrusuonpu

anga khom ki niloi sikin râisânchong ki ril. **12** Hapta tin sûnnik bu ke ngêi ngâia, ke nei murdi a sômakhat nang ke pêk ngâi,” a tia. **13** Ania, sumrusuonpu chu lâtaka indingin, invân tieng luu tang ngam loiin, a rôp ruchumin, “Pathien, mi nunsie ki ni, inrieng ni mu roh,” a tia. **14** Jisua'n nangni ki ril, “Pharisee mi ni loiin, sumrusuonpu chu Pathien mita theiintumin, a in tieng a se zoi. Tutu omlien kaichu intem an ta, intem kaichu minlutin om an tih,” a tia. **15** Mi senkhatin, an nâitengei Jisua kôma, an chung a kut minngam rangin an tuonga. Hanchu, ha anga tho rang hah ruoisingeiin an lei mûn chu an lei ngoa. **16** Hannisenla, Jisua'n nâipangte ngei a kôma a koia, an kôma, “Nâipangte ngei ko kôma hong rese ngei, khap no roi, Pathien Rêngram chu hi anga nâipangte ngei ta kêng. **17** Diktakin ki ti, tutu nâipangte'n Pathien Rêngram ai modôm anga modôm loiin chu asûnga lût tet no nih,” a tia. **18** Juda ruoipû'n Jisua a rekela, “Minchupu sa, kumtuong ringna ka manna rangin imo ko tho rang?” a tia (**aiônios g166**) **19** Jisua'n a kôma, “Ithomo asa mini ti? Pathien penna chu tute misa omak. **20** Chongpêk hah, ni riet duo, Inrê no roh, mi that no roh, inru no roh, dikloiin mi nôn no roh, na nû le na pa mirit roh,” a tia. **21** Ama han, “Ha chongpêk ngei murdi hah chu ka nâipangte lâi renga ko jôm kêng ani” a tia. **22** Mahah Jisua'n a riet lehan a kôma, “Neinun inkhat tho rang na la nâng, Ne nei murdi juor inla, asum hah inrieng ngei sem ngei roh, hanchu, invâna rochon nei ni tih, male chu hong inla ni jûi roh,” a tipea. **23** Mahah ama'n a riet lehan, ânngûi oka, miriem neipa ani sikin. **24** Hanchu, Jisua'n ânngûi a mûn chu, “Minei ngei Pathien Rêngrama lût rang ântak bah na! **25** Ut simphuoi kuora lût rang ântak nêkin mineingei invân rêngrama lût rang intak uol a tih,” a tia. **26** A chongril riet ngei nâmin, “Hanchu tumo sanminjôk nithei ranga?” tiin an rekela. **27** Jisua'n, “Miriem ranga nitheiloî hih Pathien rangin chu nithei ani,” tiin a thuona. **28** Male Peter'n a kôma, “En roh! kin inngei mâkin nang kin jûi hih,” a tia. **29** Jisua'n an kôma, “O, ani, adiktakin nangni ki ril, tutu Pathien Rêngram sika a in mo, a lômnu mo, a nu le pa mo, a lâibung ngei mo, a sarnungei mo, a nâingei mo, mâk kai chu, **30** anêka tam uolin atûna ringlâi le zora la hong ranga kumtuong ringna khom la man ngêt a tih,” a tia. (**aiôn g165, aiônios g166**) **31** Hanchu ruoisi sômleinin ngei hah Jisua'n atheiin a tuong ngeia an kôma, “Rangâi ta u, Jerusalema ei se rang ania mahan, Miriem Nâipasal chungroi dêipungei lei miziek hah tung a tih. **32** Jentailngei kuta pêk an ta, esêl an ta, munuisan an ta, michilkhum an tih. **33** Jêm an ta, that an tih, ania, sûnthum suole aringin inthoi nôk a tih,” a tia. **34** Ania, ruoisingei han a chong reng rietthei mak ngeia, a chong ti hah anni rangin chu chong inthup ani sikin Jisua'n imo ai ti riet mak ngei. **35** Hanchu, Jisua'n Jericho a tung rangin lampui kôla mitcho inkhat ânsunga, kut a doa. **36** Mipui rahang a rietin chu, “Imo hi? tiin a rekela. **37** “Nazereth Jisua a hongyun ani,” an tipea. **38**

Anieka, "Jisua! David Nâipasal, inrieng ni mu roh" a tia. **39** Moton tienga om mipui ngeiin, "Dâirek roh" tiin an ngoa. Ania ama'n ânring uolin, "David Nâipasal! inrieng mi mu roh," a tia. **40** Masikhan Jisua ân ngama, mitcho hah hongtuong rangin chong a pêka. A hongnâia arîn chu Jisua'n a rekela. **41** "Imo nang ki tho pe ranga ni nuom?" a tia. "O pu, amu nôk ku nuom," tiin a thuona. **42** Jisua'n a kôma, "Arîn chu muthei roh, na taksôn nân nang a mindam ani," a tia. **43** Harengan a muthei kelen zoia, Pathien minpâk pumin Jisua a jûi zoia. Mipui ngeiin mahah an mûn chu an rêngin Pathien an minpâk zoi.

19 Hanchu, Jisua'n Jericho lûtin apala. **2** Mahan sumrusuonpungei ulientak a riming Zacchaeus an ti mineipa a oma. **3** Jisua hah i-anga mi mini, mu rang a nuoma, ania miriem dungbong ania, mipui tamrai sikin mu thei maka. **4** Hanchu Jisua'n ma lampui a hongvun rangin sikin, mipui moton tieng Jisua mu rangin a tâna, Theichangpui kunga a kala. **5** Jisua'n ha mun a hong phâka arîn chu a tanga a kôma, "Zacchaeus juong chum lai roh, avien chu ni ina kêng ku tung ngêt rang," a tia. **6** Zacchaeus hah innot takin a juong chuma, râisân takin a ina a mintung zoi. **7** Mipui a mu ngei nâmin an chiera, "Mi nunsie ina kêng tung rangin a se rek zoi so," an tia. **8** Hanchu, Zacchaeus ândinga, Pumapa kôma, "Rangâi roh, O Pu! Ke neinun in-ang ânrangngei pêk ka ta, hanchu tutu, lei huong ta khom inlang, abâk minlîn thuoan nôk ki tih," a tia. **9** Jisua'n a kôma, "Avien, hi ina hin sanminringna a tung zoi, hi mi khom hih Abraham richi ani sikin. **10** Miriem Nâipasal hih ân mangngei roka sanminring rang piela juong ani," a tia. **11** Hanchu, ha a chongril an rangâi lâiin Jerusalem anâi zoi sik le Pathien Rêngam juong inlang kelen ranga an sakei sikin chongmintêk a misîra. **12** Hi chong hih a rila, "Mi lien inkhatin rêng changna roi hong lâka hongkîr nôk rangin ram lâta a sea. **13** A se rangtôn chu a suokngei sôm a koia, rângkachak sumdâr a pêk chita, 'ko hong nôk mâka lei muphung roi' a tia. **14** Ania, a ram mingein an hengpaia, a nûka palâi an tîra, 'Hi mi hih kin rêng rangin nuom makme an ti,'" a tia. **15** Hanchu, rêng an minchang zoiin a hongkîr nôka, idodôr mo an lei muphung rekel rangin a suokngei hah a makunga a koitûpa. **16** Amotontakpu a hongga, "O, Pu, mina pêk hah rângkachak sumdâr sômin ku muphung," a tia. **17** A kôma, "No tho min sa, firlâm sa ni ni, neinun tômte chung a iem no om sikin, khohlen sôm ngei chung a ulienin nang min chang ki tih," a tipea. **18** A firlâm inikna a hongga a kôma, "O Pu, inkhat mina pêk hah rângkachak sumdâr rangngan ku muphung," a tia. **19** Hanchu, ama kôma han, "Nang khom khopuilen rangnga ngei chung a ulienin om roh," a tipea. **20** Hanchu, adang a hongga, "O Pu, en ta, na rângkachak sumdâr mi na pêk hah mâihûinân ku sûna ka darchien. **21** Mi inngar tak nini sikin nang ki chi ani. Na darloi khom na lâka, nu tuloi khom na ât ngâi" a tia. **22** A kôma, firlâm saloi ni ni, no

chong nanâkin theiloi nang amintum. Mi inngar tak ni nia, ka darloi khom ka lâk ngâia, ku tuloi khom ka ât ngâi ni rieta, **23** arînte, ithomo ku sum hih a pungna ina ne lei dar loi, ko hong nôka hin apung leh ka man rang kêng ani, a tia. **24** Hanchu, a kôla inding ngei kôma han, "A rângkachak sumdâr lâk pe unglâ, sôm adônpu pêk roi," a tia. **25** Hanchu, ama'n a kôma, "O Pu, arîn chu rângkachak sumdâr sôm a dôn mo ka ta," an tia. **26** Ama han an kôma, "Nangni ki ril, tutu a nei viet kai chu pêk mintam uol nîng a ta, a nei loi kai chu ai dôn viete khom hah lâk pe rip nîng a tih," a tia. **27** "Hi ka râlgei, an rêng ranga minuom loi kai chu hong tuong unglâ ka makunga that roi a ti" a tia. **28** Ma chong hah a misîr zoiin chu Jerusalem panin moton ânsa. **29** Bethphage le Bethany khuo kôl Olive muol a tungin chu, an motona a ruoisî inik a tîra, **30** "nin motona khuoa son vase unglâ, nin lûtin, tute la chuongna ngâi loi sakuording te inthung mûng nin tih, sût unglâ hin hongkai roi. **31** Tukhomin ithomo nin sût tiin an rekelin chu, Pumapa'n a nâng ani tipe roi," a tia. **32** Hanchu, an sea Pumapa'n a ti lam ang takin an va mua, **33** Sakuordingte an sûtin chu a pumangeiin, "Ithomo nin sût?" an tia. **34** Hanchu an kôma, "Pumapa'n ai nâng ani," an tia. **35** Sakuordingte hah Jisua kôma an kaia, a chung a puonngai an dâpa, Jisua an min chuonga. **36** A sena rang lampuia khom an puonngai an dâp tira. **37** Hanchu, Jerusalem tung ranga Olive muol chum rangin chu a ruoisîngeiin a sininkhêl sin an mu sikin rôl inring takin Pathien an minpâka. **38** "Pumapa riminga hong rêngpa chu Pathien'n satvur rese, invâna inngêina lêngin Pathien roinpui rese," an tia. **39** Mipui lâia Pharisee senkhatin Jisua kôma, "Minchupu, nu ruoisîngei dâirek rangin ril roh," an tia. **40** Jisua'n an kôma, "Nangni ki ril, hi ngei hih an dâirekin chu, lungngei tena luoa an iniek rang ani," tiin a thuona. **41** Hanchu, an tung rangtôn chu, khopui hah a mua a châa. **42** "Ratha'nngamna chong hih avienni tena luoa hin ni riet nita senla chu O! Aniatate mu thei khâi mak chea. **43** Zora hongtung a tih, na râlgeiin nu rukul bula pil minpôngin nang huolvêl an ta, kil tina nang khap tit an tih. **44** Nu rukul sûnga ni mingei le nang minmang chit an tih, nu sûnga lung inchuon reng hôi no ni ngei; nang minring ranga Pathien juonglâi ni riet loi sikin," a tia. **45** Hanchu, Jisua'n Biekina ava lûta, neinun juorngei hah a rujûla. **46** An kôma, "Lekhabua miziekin Pathien'n, Ki in chu chubai thona in tîng an tih, a tia. Ania nangni rêkin chu inrungei khurin kêng nin sin hi," a tipe ngeia. **47** Jisua'n anîngtin Biekina a ril ngei ngâia. Ochaisîngei, Balam minchupungei le mipui ruoisîngeiin that rang an bôka. **48** Hannisenla, mipui ngeiin ningsiet taka a chongril an rangâia bâikhat luoa minsam rang an nuom ngâiloi sikin, a tho rang lam man mak ngei.

20 Sûnkhat chu Jisua'n Biekina mingei a minchua, Thurchi Sa a misîr pe ngei lâiin, Ochaisîngei, Balam minchupungei le upangei an hongga, **2** a kôma, "Tu

rachamin mo hi sin ngei hih no tho, tumo rachamneina nang a pèk?" miril roh an tipea. **3** Jisua'n an kôma, "Kei khom chong inkhat nangni rekel rong. Ni ril roi, **4** John han, Pathien rachamin mo, miriem rachamin mo mi a Baptis ngâi?" a tia. **5** An thenin an inkhala, "Imo ie ti rang? Pathien rachamin, ei ti lakin, itho mo John hah nin iem loi? mi fîng a ta. **6** Miriem rachamin ei ti lakin, hi mipui ngei hin lungin mi dêng an tih, John hah dêipu ani itia an pom sikin, an tia. **7** Masikin, riet mak meh" tiin an thuona. **8** Hanchu, Jisua'n an kôma, "kei khomin tu rachamin mo hi sinngie hih ko tho nangni ril uol no ning," a tia. **9** Jisua'n hi chongmintêk hi mipui ngei a rila, "Mi inkhatin grape ruhuon a thoa, a donsûngei kôma a chuon inlo rangin a pêka, asôtzan va châm rangin ram danga a sea. **10** Hanchu grape ramal zora a hong nîn chu a changtum lâk rangin a enkolngei kôma a firlâm inkhat a fira. A enkolngeiin, a firlâm hah an jêma, kut korongin an min se nôka. **11** Hanchu, firlâm dang a fir nôka, ama khom hah an lei jêma, mâimôk ânsak bita, kut korongin an fir nôka. **12** Tirlâm dang, a inthumna a fir nôka, ama khom hah an lei mophop nenga, an vôpaia. **13** Masuole chu grape ruhuon pumapa han, 'Inmo ko tho rang ani zoi?' ka nâi moroitak fir ka ta, ama chu lei jâ ngêt an tih, a tia. **14** Hannisenla, ruhuon enkolpungei han an lei mu lehan, 'Hi mi hih a pumapa nâi ani. That ei ti u, hanchu a rochon ei ta nîng a tih' tiin an inruola **15** Hanchu ruhuon pêngtieng an kelsuoa, an that zoia. Jisua'n, 'A pumapa han ruhuon enkolpungei hah imo lo ta nih?" a tia. **16** "Hong a ta, ha mingie hah that a ta, grape ruhuon hah a enkolpu dangngie pèk a tih," a tia. Ha chong hah an rieta arîn chu, "Madôrpa chu tho noni ngei nga" an tia. **17** Jisua'n a en ngeia, an kôma, "Lekhabu'n ai ti hih imo atina? In sin ngeiin an hengpai mangmunboia an ibe hah, a kila lung kâmontak a chang zoi," iti hih. **18** "Tutu ha lung chung a inpal kâi chu koichit an ta, ha lungin a dêng ngei vângchu innôi indichit an tih," a tia. **19** Balam minchupungei le Ochaisingeiin ma mun reghan Jisua sûr kelen rang an bôka. Hi chongmintêk hih anni demna ani iti an riet sikin. Ania, mipui laka an chia. **20** Masikin chuminrên an roka, isûra, racham le ranak dônpu Rom Governor kuta an pèk theina rangin mi senkhat misa anga inlêma, Jisua enrichik rangin mi an fira. **21** Mangei han a kôma, "Minchupu, ni ti ngei le ni minchuna ngei hih adik. Tute zenuol nei loiin Pathien lungdo chongtak ni minchu ngâi iti kin riet. **22** Hanchu, Rom Rêng Caesar kôma chôiruol kin chôi hih ei balamin ani mo, ni mak mo? Mi ril roh" an tia. **23** Hannisenla an boti hah a rieta. **24** An kôma, "Sumdâr hah ni min en ta u, tu rimil le tu riming mo a chuong?" a tia. Anni han, "Rom Rêng, Caesar," an tia. **25** Mahah anîchu, "Caesar ta chu Caesar pèk unglâ, Pathien ta chu Pathien pèk roi hana," a tia. **26** Hanchu, mipui makunga ite chong achâina sûr mak ngeia, a chongthuon lam hah an kamâma, an dâirek zoi. **27** Hanchu Saducees senkhat, inthoinôkna omak ti ngâi ngei an hongga, Jisua kôma, **28** "Minchupu, Moses'n, tukhomin a lâibungpân

lômnu nei senla, nâi nei loiin thi ta rese, a nâipa'n, ha nupang hah luu nôkin a ulienpa richi rang a min nei rang ani, tiin a mizieka. **29** Voikhat chu, urêng pasal sari an oma, a ulientakin lômnu a neia, nâi nei loiin a thia. **30** A innik nân ma nupang hah a luu nôka, **31** a inthum nân a luu nôka, ha angdêna han a sarina dênin an luoa, nâi nei loiin an thi rieia. **32** Anûktaka nupangnu khom hah a thi zoia. **33** Inthoinôk tikin te atu lômnu tak mo ai ni rang ani zoi? An urêngin laka lômnu an nei chita," tiin an rekela. **34** Jisua'n "Atûnlai mingie an innei ngâi, (aiôn g165) **35** Hannisenla, thina renga inthoinôk theiruol ngei le zora la hong ranga lêng theiruol ngei chu lômnu lômpa innei khâi noni ngei. (aiôn g165) **36** Vânfirtonngei angin om an ta, thi thei khâi noni ngei. Thina renga an inthoinôk zoi sikin, Pathien nâingie nîng an ti zoi. **37** Moses khomin ânthârlakin athia ânthoinôk rang roi chu chûmbuk akânga han Pumapa chu 'Abraham Pathien, Isaac Pathien, le Jacob Pathien' tiin a rila. **38** Ama chu aring ngei Pathien ania, athi ngei Pathien nimak, ma taka han chu mi murdi an ring let sikin," a tia. **39** Balam minchupu senkhatin, "Minchupu, nu thuona adik" an tia. **40** Masuole chu ite rekel ngam khâi mak ngei. **41** Jisua'n, Messiah hih inmo David Nâipasal ani thei rangtie? **42** David lele han Lapuibua, "Pumapa han ku Pumapa kôm, Ka changtieng insung roh; **43** Na râlngie ki sirphân Ka dar mâka chu" a tia. **44** "David lele khomin 'Pumapa' a ti rêka, hante inmo Messiah hah David suonpâr ani thei rangtie," a tia. **45** Lokongie chong an rangâi lâiin, a ruoisiegi kôma, **46** "Balam minchupungei renga singthei roi. Kâncholiinчуол inhaka lêng an nuom ngâia, bazar muna chubai innûk, Synagog-a sukmun hoi, ruolhoi jôla sukmun asa ngên ngâi anni. **47** Meithâingie sum an sâka, mi huongnân sôt tatak an chubai ngâi; ha ngei han an tuong rang na uol a tih," a tia.

21 Jisua'n a en titira, Biekina chôiruol dôngna, minei ngeiin an chôiruol thâk a mua. **2** Meithâi inriengte'n sumdâr chînte inik a thâklâi khom a mu saa. **3** "Mi dadangngie nêkin hi meithâi inriengte hin a thâk mintam uol. **4** Mi dangngie chu an nei minieng kêng an pèk, ania, ama'n chu ai dônsunte, kêng ai pèkrip," a tia. **5** Ruoisie senkhat ngeiin Biekin lung ânvo enhoi tie le Pathien kôma an neinunpèk an misîr lâiin, Jisua'n an kôma, **6** "Nikhua la hong tung a tih, nin mu ngei murdi amuna oma, lung inchuon reng om no nih," a tipe ngeia. **7** Anni han a kôma, "Minchupu, mahah tika mo ai ni rang? Ahongtung rang zora rietna minsinna imo a om rang?" tiin an rekela. **8** Jisua'n, "Nangni an huong laina rangin singthei roi. Mi tamtakin Khrista ki ni, azora atung zoi kêng, keima riming pèlin hong an ta, ha mingie hah jûi no roi. **9** Hanchu, indoi, insuol roi nin riet tikin chi no roi, mahah a tung masa ngêt rang ani, a zoinatak chu la tung kelen no nih," a tia. **10** Nam dang le nam dang, ram dang le ram dang indoi an ta; **11** Muntina ningnupui, mâitâm, rîpui lêng a ta, invâna neinun kamâmruoi le ichiom ngei inlang a tih. **12** Nikhomrese, ma ngei tungmân han

nangni sôr an ta, an nuom nangni lông an ta, synagog taka nin roijêk rangin pêng an ta, lung ina nangni khum an tih. Keima sikin rêngngei, roijêkpungei makunga nangni tuong an tih. **13** Mahah nin ranga Thurchi Sa rilna zora sa rîng a tih. **14** Lei riet roi, inmo ênpiel rang, inmo ei thuon rangtie tiin nin kângmindoi no roi. **15** Nin râlungeiin an sût theiloi rang dôrin chong theina le vârna nangni pêng ki tih. **16** Nin nû, nin pa, nin lâibung, nin sûngsuok, nin ruolungeiin nangni minsûr an ta, senkhat chu nangni that an tih. **17** Keima sikin mitinin nangni mumâk an tih. **18** Ania, nin sam sangkhat te luu in mang no nih, **19** Adetin inding unglâ insaninjôk nin tih. **20** “Hanchu, râlmingeiin Jerusalem an huol nin mu tikin chu a siet rang ani zoi iti riet ta roi. **21** Matikin chu Judea rama om ngei chu tânga rot rese ngei, asûnga om ngeiin chu suoksan rese ngei, rama om ngei chu khopuiliena lût no rese ngei. **22** Lekhabua ânziek atung indikna rangin ha nikhuongei chu, ‘Phuba luok ni rîng a tih.’ **23** Nupang nâivongngei le nû nâi rununêk dônngei rangin chu nikhuo intak inthangtak rîng a tih, dôktongna inthang, hi rama hin a juong tung rang sik le Pathien taksina hi mingei chungâ atung rang sikin. **24** Senkhat khandaiin thûng an ta, Adangngei ram tina suokin tuongin om an tih. Hanchu an zora achuk mâka Jerusalem chu Jentailngei sirdênin om a tih.” **25** “Hanchu, nisa, thâ, ârsi ngeia khin minsinna om a ta, tuikhanglien rahang le tui insôn sikin pilchungâ khom jâtin dengthei, lungfing mintung a tih. **26** Pilchung pumpuia ichi juong tung mindonin mingei jâmzalin inzal neng an ta, invân-lâijôla neinun bulpui ngei rujûlpai rîng a tih. **27** Male Miriem Nâipasal inlang a ta, roineina le roinpu takin sûm lâia juong a tih. **28** Hanchu, ha ngei hah a juong tung phutin chu inding unglâ, tang roi, nin jôkna rang anâi zoi sikin.” **29** Hanchu, hi chongmintêk hih Jisua'n a rila, “Theichang kung le thingkung dadang ngei mindon roi. **30** A hong incher innoi nin mûn chu, kholum anâi iti nin riet ngâi. **31** Ha anghan, ha ngei hong tung nin mûn chu, Pathien Rêngram a juong tung rang ani zoi iti rieng nin tih. **32** Atûnlâi mingei an thi riei mân ngêtin hi neinunngei hih juongtung a tih, iti riet roi. **33** Pil le invân boi a ta, ko chong chu boi no nih.” **34** “Singthei roi, aninon chu, sâk akhoprai le ju inrûi le ringlâi nunkhohoi mindonnân nin mulung sip rai a ta, ha nikhuo hah juong tungtrak a tih, **35** chângâ inôk anghan. Ha anghan pilchung muntina mi murdi chungâ tung a tih **36** Ha intakna juong tung rang adamriema nin pal theina rang, ranak nin dôn theina rang le Miriem Nâipasal makunga nin inding theina rangin indinin khotiklâi khomin chubai tho tit ngâi roi,” a tia. **37** Jisua'n ha sûngngei hah Biekina minchûn a minhek ngâia, kholoi a hong nin chu Olive muola a jân mang rangin a se ngâi. **38** Arîngting, jînga a chongril rangâi rangin a kôma Biekina mi murdi an hong ngâi.

22 Hanchu, cholboi vâipôl ruolhoi, Kalkânkût ruolhoi an iti hah anâi zoia. **2** Ochasingei le Balam

minchupungeiin mipui an chi sikin inrûka Jisua that rang lam an roka. **3** Ruoisî sômleini ngei lâia Judas Iscariot an iti ngâi sûnga Soitan a lûta. **4** Hanchu Ochasingei le Inkhomin ulienngei kôm a sea, Jisua an sôr theina rang lam a vân kerengpuia. **5** Anni han an râisân oka, sum pêk rangin an inkhâma. **6** Hanchu, Judas a nuoma, mipui riet loi kâra minsûr rang chuminrên a rok zoi. **7** Hanchu, cholboivâipôl ruolhoi, Kalkân kût khalâiot, belrite that rang ni a hong tunga. **8** Jisua'n hi chong minchôiin Peter le John a tia. “Se unglâ eini sâk rang Kalkân kût va minsûk roi,” a tia **9** Hanchu a kôma, “Khonmo kin minsûk rang?” an tia. **10** An kôma, “khopuilien nin lût lehan, mi inkhat bêla tui chôitong nin ta, a lûtina ina jûipat roi. **11** Hanchu, in pumapa kôma, ‘Minchupu'n ku ruoisingei leh Kalkân kût kin sâkna rang khâlitan khonmo a ti?’ ti roi. **12** Hanchu, chungin chuon khâlitan inzar tak, neinun nâm omsai, nangni min mûng a ta, mahan minsûk roi,” a tipe ngeia. **13** Hanchu an sea, Pumapa'n an kôma a ti lam angin jâtinrêng an mua, mahan kalkân kût an mintuo zoi ani. **14** Hanchu, asâk zora ahong nîn chu a firton sômleini ngei leh khalâi a ota. **15** An kôma, “Ku tuong mân, hi Kalkân kût hih nangni sâkpui rang ku nuom sabak ani. **16** Nangni ki ril, Pathien Rêngrama a tatakini ani mâka chu sâk khâi no ning,” a tia. **17** Male, kilât a lâka, Pathien kôma râisânchong a ril zoiin chu an kôma, “Hihi lâk unglâ buong roi. **18** Nangni ki ril, Pathien Rêngram a juong tung mâka chu hi uain hih buong khâi no ning,” a tipe ngeia. **19** Male, vâipôl a lâka, Pathien kôma râisânchong a ril zoiin chu a khoia, a pêk ngeia an kôma, “Hihi ka taksâ, ninta ranga ipêk ani. Mi nin rieltitna rangin tho ngâi roi” a tia. **20** Ha angin, an sâk zoiin chu, kilât a lâka, “Hi kilât hih Pathien chongtung thar ki thisena sînthona, ninta ranga bun suok ani,” a tipe ngeia. **21** Hannisenla, en ta u, ni minsûr rangpu chu ka khalâi otpuipu hih ani. **22** Pathien mintuo anghan, Miriem Nâipasal chu thûng a tih, ania, a minsûrpu chung chu ântak bah na! **23** Hanchu an lâia tutakin mo, ma anga tho rang ai ni rang ani zoi? tiin an inrekel inlôma. **24** Hanchu, ruoisingei lâia a tutak mo alientaka be rang tiin inkhalna a oma. **25** Jisua'n an kôma, “Jentail rêngngei chu an mingei chungâ racham an neia, racham a nei ngei chu ‘mipui ngei mal’ an ti ngâia. **26** Ania, nangni chu ha anghan nino tunui, nin lâia alientak chu nâipang uolin om senla, ruoipu rang chu firâm angin om rese. **27** Tumo alien uol, bu nêk ranga insungpu mo, bukhalâi dôpu mo? Bu nêkpu rîng a tih. Ania, kei chu nin lâia firâm angin ko oma.” **28** “Huong ranga methêmna ko tong kâra ni ompui ngei nin ni. **29** Ka Pa'n racham ni pêk anghan, racham nangni pêk ki tih. **30** Ke Rêngrama ko dosângâ sâk nan ta, nêk nan ta, Rêngsukmuna insungin Isreal jât sômleini ngei chungâ roijêk nin tih.” **31** “Simon, Simon, rangâi ta! Butak le arishi an jâp ngâi anga nangni minsîna asa le sie nangni kidik rangin Soitanin phalna a man zoi. **32** Hannisenla, na taksônna ânsam loina rangin nangni ku chubai pe, ki tieng ni kîr tikin na lâibungngei

ni mindset rang ani,” a tia. **33** Peter'n a thuona, “Pumapa, no kôma intâng ina intâng rang le athi rang khomin kên phal,” a tia. **34** Jisua'n, “Peter, nang ki ril, avienjân hin, voithum riet ngâi mu-ung ni ti mâka chu âr khuong no nih,” a tipea. **35** Hanchu, Jisua'n an kôma, “Sumkok, choli, kekok, boia nangni ki fir lâia han imo nin insama?” tiin a rekela, “Ite insam mak me” an tia. **36** Jisua'n atûn chu, sumkok, choli, anei khomin chôi ta roi, khandai nei loi khomin a kâncholi zuor senla rochôk rese. **37** Nangni ki ril, Lekhabu'n, “Ama chu mi nungsiengi lâia telsa ani zoi” itia ku chung roi miziek hah, ku chung a i tung indik rang ani. **38** Ruoisingeiin a kôma, “Pumapa, en ta, hin khandai inik a om” an tia. Ahun a tipe ngeia. **39** Hanchu, a tho ngâi lam angin, khopuilien a mâka, Olive muola a sea, ruoisingei khomin an jûia. **40** Amun an tungin chu an kôma, “Huongna nin lût loina rangin chubai roi” a tipe ngeia. **41** Hanchu, an kôm renga lunga dengphâka tena a vân thîna, khûkinbilin chubai a thoa. **42** “O Pa, nu nuomin chu hi dengtheina kilât hih ko kôm renga khâi roh. Nikhomrese, keima racham ni loiin, na racham tak ni rese” a tia. **43** Hanchu, vânfirton invân renga a kôma a juong inlâra, râtna a juong pêka. **44** Ngâisiet inrikin, ningsiet uolin a chubaia, a rathan khom thisen angin pila a masara. **45** Hanchu, chubai thona renga inthoiin ruoisingei kôma a sea, sabeidonga a inin a va mu ngeia. **46** An kôma, “Ithomo nin in? Inthoi unglâ, huongna nin tâk loina rangin chubai roi,” a tipe ngeia. **47** Jisua a la chong lâiin ruoisî sômleinin ngei lâia Judas hong tung mipui an hong tunga, Jisua tum rangin a kôma a hong. **48** Jisua'n a kôma, “Judas, Miriem Nâipasal hi atumin minsûr rang ni ti mo?” a tia. **49** Hanchu, a kôma ruoisî om ngei han, neinun omtie an mûn chu a kôma, “Pumapa, kin khandai mang ni ung mo?” tiin an rekela. **50** Hanchu an lâia inkhatin Ochai Inlaltak firâm a chang tienga kuor a leng pea. **51** Ania, Jisua'n “Ahun zoi” a tia. Ha mi kuor hah a tona a mindam pe zoi. **52** Hanchu, a kôma hong Ochaisingei, Biekin uliengei, upangei, a sûr renga hong ngei kôma Jisua'n, “Khandaingei, tôkmlongei ichôiin, puoloi sûr rang leh in-ang bangin nin hong na? **53** Ningtin Biekina nin kôm ko oma, ni sûr rang ti mak cheia. Ania, ijing rachamneinân roi ajêk lâi hih nin sin tho zora ani,” a tipe ngeia. **54** Hanchu, Jisua an sûra, Ochai Inlaltak ina an tuonga, Peter'n alazanin a jûia. **55** In khalâidung alâitak han mei an thoa, mei rihila insungruma mei uot ngei lâia han Peter khom a vân sunga. **56** Nupang firâm inkhatin mei kunga ânsung a mua, a mitjuoka, “Hi mi khom hih Jisua kôma om ngâi mi ani,” a tia **57** Peter'n, “Nupang, ama hah riet luo riet ngâi mu-ung” tiin a minlêma. **58** Anangkan uola chu mi inkhatin Peter kôma, “Nang khom an lâia mi ni ni” a tia. Peter'n, “Miriem, kei chu ni mu-ung” tiin a thuona. **59** Hanchu dârkârkhat suole chu midangin, “Ite okchâna boi riek hi mi khom hih Jisua kôma om ngâi ani, Galilee mi ani sikin” ati ngita. **60** Ania Peter'n, “Miriempa, ni ti ngei hah riet mu-ung” tiin a thuona. Harengan a la

chong lâi takin âr akhuong zoia. **61** Hanchu Pumapa hah ânheia, Peter a en ngita. Hanchu, Peter'n Pumapa'n a kôma, “Avien jân âr akhuong mân voithum ni ipdel ni tih,” ai tipe hah a rietsuoka. **62** Hanchu, Peter a jôkpaia, a chap ngungui zoi. **63** Hanchu, a sûrngei han Jisua tusiem thonân an manga, an jêma. **64** A mâi an hîp pea, “Ti roh, tumo nang a jêm?” tiin an rekela. **65** A chung a demna chong tamtak an thoa. **66** Hanchu, khuo avâr lehan, upangei, Ochaisingei, Balam minchupungei an intûpa, an roijêkna Jisua an hong tuonga, **67** a kôma, “Ni ril roh, Messiah nini mo?” an tia. Jisua'n, “Nangni ril khom inlang iem no tunui,” tiin a thuona. **68** “Chong nangni rekel khom inlang ni thon no tunui. **69** Ania, atûn renga Miriem Nâipasal hih Râtinchung Pathien chang tieng insung a tih zoi” a tia. **70** An rêngin, “Nôte Pathien Nâipasal mo na ni,” an tia. An kôma, “Ani mi nin ti zoi hate” tiin a thuona. **71** Hanchu, “Ite rietpuip dang nâng khâi mak me, eini rengin a ti ei riet zoi,” an tia.

23 Hanchu, ântûpungei murdi an inthoia, Pilat makunga Jisua an tuonga. **2** “Hi mi hin, kin mingei anôk tieng a ruoia, Caesar kôma khom chôi ruol chôi no roi,” a tipea. “Mapêna, ama reng Messiah rêng ki ni ântia, kin sûr ani,” tiin an nôna. **3** Pilat'n, “Judangei rêng mo nani?” tiin a rekela. Hanchu, “Ani, mi ni ti zoi hate” tiin a thuona. **4** Hanchu, Pilat'n, Ochaisingei le mipui ngei kôma, “Hi mi hih theiloi mintumna rang abi reng mu mu-ung” a tipe ngeia. **5** Hannisenla, anni han, “Galilee ram renga phutin hi mun dên rakin Judea ram pumpuia, a minchua, a minjêla,” tiin an nôn uol uola. **6** Hanchu, Pilat'n ha chong hah a riet lehan. “Galilee mi mo ni ni” tiin a rekela. **7** Galilee rama mi ani iti a rietin chu, Herod kôma a fira; Herod khom Jerusalem a om lâitak ani. **8** Jisua a mûn chu a râisân oka, a thurchi a lei rieta, amu rang a nuomna a lei sôt zoi sikin. Jisua sininkhêl mu rang khom a sabe sa ani. **9** Masikin, Herod'n chong rekelnâ tamtak a neia, ania, Jisua'n thonun maka. **10** Ochai Inlângei le Balam minchupungei mântieng an hôn thîna, Jisua an nôn uol uola. **11** Herod le a râlmingeiin Jisua an phenênga, esêl takin tusiem thonân an manga; male kancholi inchuol an minhaka, Pilat kôm an fir nôk zoi. **12** Hâni lelea han Herod le Pilat hah mal an inchange, ma mâna han chu râla lei om an ni. **13** Hanchu, Pilat'n Ochaisingei, ruoipungei, mipui ngei a koitûpa. **14** An kôma, “Hi mi hin mipui ngei aletiang a ruoisiet, tiin ko kôm nin hong tuonga, ania, hin nin makung renga ke ena, nin nôn lam angin ite theiloina man mu-ung. **15** Herod khomin a theiloina man maka, masikin ei kôma a hongfir nôk ani. Athina rang dôrin hi mi hin ite tho minchâina nei mak. **16** Masikin jêm ka ta mojôk ki tih” a tia. **17** (Kalkân kût rachamin Pilat'n mi intâng inkhat an rangin a mojôk pe ngâi ani) **18** Mipui ngeiin an hêta, “That roh, kin rangin Barabbas mi mojôk pe roh” an tia. **19** Barabbas chu khuopia injêlna le mithat sika jêlna intâng ani. **20** Pilat'n chu Jisua mojôk rang a nuom sikin, mipui ngei kôma atharin a ti nôka. **21**

Hannisenla, an hêtkhuma, “Khrosa jêmdel roh, Khrosa jêmdel roh” an tia. **22** Pilat'n, avoithumnân, an kôma, “Imo a tho minchâina? Athina rangin a minchâina mu mu-ung! jêm ka ta, mojôk ki tih,” a tia. **23** Hannisenla, rôl inring theidôrin, Jisua chu khrosa jêmdel rangin an ti ngita. Hanchu an iniekin a mene zoia. **24** An ngên lam angin Pilat'n aroi a masata; **25** an nuom lam angin, injêlna sika mithata intângpu a mojôk pea, Jisua chu an ning an nuoma an lo rangin an kôma a pêk ngei zoi. **26** Hanchu, râlmingeiin Jisua an tuonga, an se lâiin a riming Simon Cyrene mi khosûng renga khopuiliin hong pan an tonga. An sûra, khros an min ruputa, Jisua nûka an min lônâ. **27** Mipui tamtakin an jûia, an lâia nupang senkhat ngei chu an châa, an chapa. **28** Jisua'n an tieng ânheia, “Jerusalem nupangngei o, micha no roi, nangni le nin nâingei rangin chap roi. **29** Nikhuo a hong tung tir zoi, mingeiin, ‘nupang a chingngei, nâi vong ngâi loi ngei, nâi neiloingei chu an ralvân asa pe bah na!’ la fîng an tih. **30** Ha tikin chu mingeiin muolngei kôma, ‘Ni del roh,’ la fîng an tih. Muolngei kôma, ‘Ni thup roh’ la fîng an tih. **31** Thing aringa luo hi ang takin a thôn te, achâr vanga te i ang takin mo tho ta nih,” a tia. **32** Hanchu, midang inik, mipuoloi, ama leh that sa rangin an tuonga. **33** Hanchu, “Luru mun” an ti mun an tungin chu mahan Jisua khrosa an jêmdela, mipuoloi inik a voitieng inkhat a chang tieng inkhat. **34** Jisua'n, “O Pa, ngâidam ngei roh, imo an tho an riet loi kêng,” a tia. Hanchu taruo sânin a puon an insema. **35** Hanchu mipui indingin an thîra, Juda ruoipungeiin, “Mi dangngei chu a mojôk ngâia, Pathien ithang, ani tatakîn chu, a thenin jôk rese” tiin an êroa. **36** Râlmingei khomin an khorâia; a kôma an hongâ ju thûr an pêka. **37** A chungâ, “Judangei rêng na nîn chu ne theiin jôk roh bah!” an tia. **38** A chungâ, “Hi mi hih Judangei Rêng ani” iti miziek a oma. **39** Mipuoloi inkhat an makhâi han êro chongin a kôma, “Messiah nimak che mo? jôk inla, keini khom mi mojôk sa roh” a tia. **40** Inkhatpa han a ngoa a kôma, “Pathien ni chi loi mo? Ama leh in-ang banga dûk min mintong hih. **41** Eini chu ei sintho man ei man rangtum piel ei man ani, aniatachu, ama chu ite tho minchâina nei mak,” a tia. **42** Hanchu, Jisua kôma, “Jisua Rêngin nu juong tikin ni riettit roh,” a tia. **43** Hanchu, Jisua'n a kôma, “Chong kêh khâm, avien ko kôma Paridise'a om ni tih,” a tipea. **44** Hanchu, sûnlâi dâr sômleik renga kholoî dârthum dênin, nisa avâr ân ngama, ram pumpui a jîngkhap zoi. **45** Hanchu, Biekina puonjâr hah inikin a kêrphata. **46** Jisua'n rôl inring takin ânika, “O Pa, na kuta ka ratha ka bâng,” a tia. Mahah a ti zoiin chu a rang achat zoi. **47** Hanchu, râlmî ulienpu han neinun omtie a mûn chu, “Inkhel loiin midik ani khet” tiin Pathien a minpâk zoia. **48** Ha enhoi ithîra mipui intûpngei han neinun omtie an mûn chu, ngâisietâ rôp ruchumin an in tieng an kîr nôk zoi. **49** Jisua mêlrietngei le nupangngei mudi Galilee ram renga ama hong jûingeiin lâitaka indingin an thîra. **50** Hanchu Judea ram, Arimathea khuo mi a riming Joseph

a oma. Ama hah midik, mi mirit om, Pathien Rêngram juong tung rang lei ngâk mi ania. Roijêkungei lâia mi inkhat nikhomrese an roi masat lam le an sintho lam nuom loi mi ani. **52** Pilat kôma a sea Jisua ruok a zonga. **53** Hanchu ruok hah a musuma, rosom puonin a thoma, thân, lungkuo ihel tute la minjâlâna ngâi loaia a min jâlâ. **54** Hanchu, sûn rangnga ni ania, Sabath ni phut rang ani zoia. **55** Galilee ram renga nupang Jisua hong jûi ngei hah Joseph ngei leh an sea, thân le Jisua ruok an dar tie khom an mua. **56** Hanchu ina an sea, mirimhoi le sariekngei ruok pol rangin an sinsiema. Balam angin Sabathnin chu an ingam zoi.

24 Pathienni jîng, inmâna, nupangngeiin mirimhoi an sin hah chôiin thâna an sea. **2** Thân kotbâia lung hah inluoipai sân an va mua. **3** Hanchu, an lûta, ania, Pumapa Jisua ruok chu mu khâi mak ngei. **4** Mahan mulungfîngin an indinga, harengan, mi inik puon chek insilin an kôla an juong indinga. **5** Nupangngei han rolo inrîkin nuoia an inbok raka, anni han an kôma, “Ithomo mi ring hah mithingei lâia nin irok?” **6** Hin om khâi maka, ânthoinôk zoi. Galilee rama a om lâia nin kôma ai ti ngei hah riettit roi. **7** Miriem Nâipasal hih mi nunsie ngei kuta ipêk nîng a ta, jêmdel an ta, a sûnthum nîn a ringin inthoi nôk a tih” an tia. **8** Hanchu, nupangngei han ai ti ngei hah an rietsuok nôka, **9** thân renga an kîra, neinun omtie ngei chu ruoisi sômleikhat ngei le midangngei an rila. **10** Nupangngei hah Mary Magdalene, Joanna, le Mary, Jacob nungei anni. Anni le nupang adang an kôma omngei han fîrtongngei hah an ril ani. **11** Ania nupangngei chongril hah, chongkâmboi an tia, taksôn mak ngei. **12** Nikhomrese, Peter chu ân thoilita, thân tieng a tâna, ân kûna, rosom puon injuot tiloi chu ite dang mu maka. Hanchu, neinun omtie ngei kamâmin in tieng a kîr nôk zoi. **13** Ma ni nanâk han Jisua jûi ngâi ni inik Emmau khuo an sea, Jerusalem renga kilometer sômleikhat dôra la ani. **14** An ruonin neinun omtie ngei hah an mišîra. **15** Ha anga an chonga an mišîr lâiin, Jisua lelên a hong nâia an kôma a lônâ. **16** An mua chu riet minthâr mak ngei. **17** Ama'n an kôma, “Lampuia nin mišîr hah ithurchi mini?” a tia. Hanchu mâi inngûi riemin an indinga. **18** Hanchu, a riming Cleopas han a kôma, “Jerusalema sûnkhat vai mo no om? Sûntômte lei vuna neinun omtie ngei hah ni riet loi mo?” tiin a rekela. **19** “I neinun mo?” a tia. “Nazareth Jisua chungâ neinun tungngei hah; ha mi hah Pathien le mitin mindon khoma jâttrinêng ai ti le ai sin, racham inei dêipu ania, **20** kin Ochaisingei le ruoipungeiin that rangin an pêka, an jêmdela. **21** Ama hah Isreal minjôk rang mi nîng a tih iti kin tûnga. Mapêna, ha anga neinun tungna hah avien hin a sûnthumni ani zoi. **22** Kin champui nupang senkhat, jînga thân va en ngeiin kin mulung an minjînga. **23** A ruok mu loiin an hongkîr nôka, vântîrton inlâr kin mua, a ring nôk zoi an ti, an hong tia. **24** Hanchu, kin champui senkhat ngeiin thâna an va sea, nupangngei ti

lam anghan an va mua, ama chu mu khâi mak ngei” an tia. **25** Male, Jisua'n an kôma, “Amo ngei o, dêipungei neinuntin an lei rilngei hah idôra a iem innu mo nin ni? **26** Messiah han ha ngei murdi tuongin a roinpuina ai lût rang nimak mo?” a tia **27** Hanchu, Jisua'n ama chungroi, Moses lekhabu renga dêipungei lei miziek lekhabungei a rilminthâr pe ngeia. **28** Hanchu, an sêna rang khuo an hong nâi zoia, Jisua hah la se bang rang angin a oma, **29** Nikhomrese bâiin an sûra, “Kin kôma om ta roh, sùn aheka ajing rang kêng ani zoi” an tia. Hanchu an kôma om rangin a se zoi. **30** Hanchu, an kôma sâk rangin ânsung lâiin vâipôl a lâka, sat a vura, a khoia, a pêk ngeia. **31** Hanchu an mit a hong vâra, an rietminthâr zoia, hannirese, an mitmu renga ân mang nôk kelena. **32** “Lampuia ei kôma, Mi chongpuia, lekhabungei mi rilminthâr pe lâia han mei a kâng angin om mak me mo?” tiin an inrekela. **33** Harengan, an inthoia, Jerusalema an kîr nôka, ruoisi sômleikhat ngei le Adangngei lei intûp an va mua. **34** “Pumapa chu ânthoinôk tatak; Simon kôma khom ânlar zoi” an lei tia. **35** Hanchu, ha inik ngei khom han, lampuia neinun omtie le vâipôl a khoia Pumapa an rietminthâr tie an rilminthâr ngei zoi. **36** Hanchu, mi inik ngei han an la ril lâitakin, harengan Pumapa lele an lâia ândinga an kôma, “Nin chung a ratha'ngamna om rese” a tia. **37** An jâminzal sabaka, khori an mûn an mindona. **38** Hanniresea, an kôma, “Ithomo nin mulung nin minjinga? Ithomo nin mulunga iem zoiloina nin inei? **39** Ka kut, ke kephangei en ta u, keima nanâk hah ki ni hih! Ni tôn unglâ, en roi, minin mu anghan khori'n taksa le ru nei mak” a tia. **40** Hanchu, mahah a ti zoiin chu, a kut le a kephangei a min en ngeia. **41** An râisân rai sikin taksôn thei kelen mak ngeia, an kamâm sabak lâiin an kôma, “Asâk ruo imokhat mo nan nei?” tiin a rekel ngeia. **42** Nga suong sai tangkhat an pêka. **43** Alâka, an mu chungin a sâka. **44** Hanchu, an kôma, “Hi chongngei lele hih ani, nin kôma ko om lâia ku chungroi Moses Balam lekhabua miziek, Dêipungei miziek, Minpâkna labua miziek, a hongtung dik rang nangni ke lei ril ngâi hah,” a tia. **45** Hanchu, lekhabua ânziekngei an riet theina rangin an mulungrîlgei a mo-ong pe ngeia. **46** An kôma, “hi angin miziek ani, Messiah han dûk tuong a ta, sûnthum suole thina renga inthoi nôk a tih. **47** Ama rimingin insîrna le nunsie ngâidamna thurchi Jerusalem renga namtin kôma misîr nging a tih. **48** Ha neinunnggei murdi rietpuipu nin ni. **49** Hanchu, ka Pa ânkhâm hah keima rengin nin chung a juongfîr ki tih, hannirese, chungtieng renga sinthotheina nin chung a chum mâka chu khopuulien ha nin ngâk tit rang ani,” a tia. **50** Hanchu, khopuulien renga Bethany dênin a ruoi ngeia, mahan a bân a phara, sat a vur ngeia. **51** Ha anga sat a vur lâitakin, ânsenpui ngeia, ama chu invâna tuongin a om zoi. **52** Hanchu chubai an mûka, râisân takin Jerusalema an kîrnôk zoi. **53** Hanchu, Biekina Pathien kôma râisânchong rilin an zorangei murdi an mang zoi.

John

1 Aphutna taka han chong alei oma; ma chong ha Pathien kôm aoma, Chong ha ke Pathien ani. **2** Aphutna tak renga han chong hah Pathien kôm ke aom ani. **3** Neinunngעי murdi Pathien sin riempet an nia, ama sin loi neinun inkhat luu omak. **4** Ma Chong ha ke ringna bulpui ani, male ma ringna hah munisi ngei minvârpui ani. **5** Ma vâh han ijing a êlminvâra, ijing han lei khap thei mak. **6** Pathien'n a thangtheipui inkhat a juong fira, a riming chu John ani, **7** ha mi han vâh thurchi mingei min riet ranga juong ani, ama sikin mitinin an iem theina rangin. **8** Ama hah vâh chu nimaka; vâh thurchi mingei min riet ranga juong ani. **9** Mahi vâh diktak chu ani; rammuola a juonga mingei murdi minvârpui hi. **10** Chong hah rammuola aoma, male Pathien'n Chong mangin rammuol ha sin khomsenla, rammuolin lei riet thei maka. **11** A mingei nanâk kôm a juonga, aniatachu a mingeiin lei modôm mak ngei. **12** Hankhoma ama modôm ngei kai le ama iem ngei chu Pathien nâi nina a pêk ngei zoi. **13** Ha mingei hah chu thisena inzir nimak ngeia, taksa nuomlama ânzir khom nimak ngeia, munisi ngei pa nuomlama ânzir khom ni uol mak ngei; Pathien ha kêng an Pa ani. **14** Hanchu, Chong hah munisi juong changin, moroina le chongtaka sipin ei lâia a juong om zoi. A roinpuina ei mua, Pathien Nâikhât roinpuina a man hah. **15** John'n a chungroi a misîra, ân ieka, Hi mi thurchi hih ki misîr ani, “Ku nûka juong rangpu hi keima nêka lien uol ani, kên zir mâna a lei om sai ani sikin,” a tia. **16** A lungkham satvurna akipin ei rêngin ei changa, moroina chung a moroi nôkna. **17** Pathien'n Balam chongpêk Moses a pêka, aniatachu moroina le chongtak chu Jisua Khrista sikin ahong om ani. **18** Tutên Pathien la mu mak ngeia. A Nâikhât vai, Pathien ân angpui le Pa tienga om ngêt han, a thurchi a min riet zoi. **19** Jerusalema Juda rachamneipungei han, “John, hah tumo ani?” ti rekel rangin ochaingei le Levi richisuonpârngעי an fira. **20** John'n ânthârtakin, “Messiah chu ni mu-ung” a lei tipe ngeia. **21** “Nônthe, Tumo ni ni? Elijah mo ni ni?” tiin an rekela. “Ni mu-ung,” tiin a thuron ngeia. “Dêipu mo ni ni?” tiin an rekela. “Ni mu-ung,” tiin a thuona. **22** “Nônthe tumo ni ni? mi hongfir ngei chong kin mele theina rangin mi ril roh. Nu thurchi hi i angin mo ni ti?” an tia. **23** John'n dêipu Isaia chong mangin a thuona: “Keima hi ramchâra mi inkhat tânghâipu ha ki ni: Pumapa lônna rang lampui mintûn roi!” **24** Ma thangtheipungei, Phariseengei hongfir ngei han John an rekel nôka, **25** hanchu “Messiah ni ni noa, Elijah mo, Dêipu mo luu ni ni nônte ithomo mi na baptis ngâia?” tiin an rekela. **26** John'n a thuona, “Keiman chu tui leh ka baptis'ia, hannirese nin lâia hin nin riet loi mi inkhat ânding chena. **27** Ama hah ku nûka a juong rang ania, kei chu a kekokrûi sût rang luon inhoi mu-ung,” a tia. **28** Mangei hah Bethany khuo nisuo tieng Jordan

tuidung râla, John'n a baptisna ngâi muna atung ani. **29** Anangtûka chu John'n Jisua a kôm hongin a mua male, “En ta u, Pathien Belrite rammuol sietna pêl rangpu soh,” a tia. **30** Hi mi chungroi hih ani, “Mi ku nûka a juong a oma, aniatachu keima nêka lien uol ani, keima kên zir mâna a omsai ani sikin, ki ti hah. **31** Tumo ani rang riet mu-ung, nikhomsenla, Israel mingei min riet rangin tuia baptis rangin ku juong ani.” **32** Male John'n hi thurchi hih a misîra: “Ratha hah invân renga juong chumin vasu angin a chung a juong chum ku mu. **33** Atûntena keiman chu la riet thei mu-ung, nikhomrese tuia mi baptis ranga mi firpu Pathien'n, Ratha hah invân renga juong chumin mi inkhat chung a chuongin mini mûng na ta; ama hih Ratha Inthienga leh mi baptis rangpu ha ani.” **34** John'n, “Ama hah ku mu zoi, Nangni ki ril, ama hah Pathien Nâipasal ani,” a tia. **35** Anangtûka chu mahan John ha a ruoisi inik ngei lehan ânding nôka, **36** Jisua lôn lâitak a mu lehan. “En ta u, Pathien Belrite soh!” a tia. **37** Ma ruoisi inik ngei han a thurchi misîr an rieta Jisua leh an se kelena. **38** Jisua ân heia, an hongjiu a mûn chu an kôm, “Khoimo nin rok?” a tipe ngeia. Anni han, “Rabbi, khonmo no om ngâi,” tiin an thuona. (Rabbi ti chu “Minchupu” tina ani). **39** Ama han, “Hong unglâ en roi,” tiin a thuona. (ma zora ha chonûktieng dâr minli inring dôr ani.) Masuole chu an jûia a omna an mua, male mani sûna zora kai chu ama leh an mang minhek zoi. **40** An lâia inkhat ha chu Andrew, Simon Peter lâibungpa ani. **41** Ama han a upa Simon a mu kelena a kôm, “Messiah hah kin mu zoi,” a tia. (hi chongbâi aomtie chu “Khrista” tina ani.) **42** Hanchu ama'n Simon hah Jisua kôm a tuonga. Jisua'n Simon hah a lei ena, “Ni riming chu Simon, John nâipasal ni ni, hannirese Kephas, tiin nang koi an ti zoi,” a tia. (Ma hih Peter tina leh munkhat ania, aomtie chu “lungpui” tina ani.) **43** Anangtûka chu Jisua Galileea se rangin a masata, Philip a mua, “Ni jûi roh a tipea!” **44** (Philip ha Andrew le Peter omna khopui Bethsaida mi ani.) **45** Philip han Nathanael a mua a kôm, “A thurchi Moses'n Balam lekhabua a lei miziek le dêipungei khomin an miziek Joseph nâipasal Nazareth Jisua hah kin mu zoi,” tiin a rila. **46** Nathanael'n a kôm, “Nazareth taka neinun sa asuok thei mini?” tiin a rekela. Philip'n a kôm, “Hongin la, en roh,” tiin a thuona. **47** Jisua'n Nathanael a kôma hong a mua, a chungroi a misîra, “Ama hi Israel mi diktak; dikloina reng dôn loi ani!” a tia. **48** Nathanael'n, “Kho angin mo mi ni riet?” tiin a rekela. Jisua'n a kôm, “Philip'n nang a koi mân theichang kung nuoa no om lâihan nang ku mu zoi,” tiin a thuona. **49** Nathanael'n a kôm, “Minchupu,” “Pathien Nâipasal ni ni! Israelngei Rêngpa ni ni!” tiin a thuona. **50** Jisua'n a tia, “Theichang kung nuoa no om lâia nang ku mu kêng ani zoi nang ki ti sikin ni iem mini? Hi nêka neinun roinpuui uol ok la mûng ni tih!” a tipea. **51** Male Jisua'n an kôm, “Chongtak nangni ki ril: invân ajuon onga, Miriem Nâipasal chung a vânfirtonngei an juong chum le an kal, la mûng nin tih,” a tia.

2 Sùnnik suole chu Galilee ram sùnga Cana khopuia inneina aoma. Jisua nù khom mahan a oma, **2** Jisua le a ruoisingei khom inneina han an siel ngei sa. **3** Uain an hun khâiloi lehan, Jisua nù han a kôm, “Uain an insam zoi kêng hi,” a tia. **4** “Khoimo ko tho rang mi ni ril rang nâng mak,” Jisua'n, “Ko zora la tung mak.” tiin a thuona. **5** Jisua nù han firlâmngai kôm han, “Nangni a bê murdi tho roi,” tiin a ril ngeia. **6** Judangei rusik minsâi balam an dôn anghan lung tuibêl uruk mahan aoma, an sika liter razakhat keng theina chit an ni. **7** Jisua'n firlâmngai kôm, “Tuibêlngai han tui min sip roi,” a tia, anni ngei han an min sipmata, **8** male an kôm, “Atûn chu thâl unglâ, moiruoipu kôm se pui roi,” tiin a ril ngeia. Ama kôm han tui ha an chôia, **9** maha uain ahong chang zoia, moiruoipu khom han a tem vika. Uain ha kho renga hong mini riet mak (aniatachu, tui thâla an mang, firlâmngaiin chu an rieta); masikin mâkpa hah a koia, **10** male a kôm, “Mitinin uain sa an sem baka, nûk tieng khuolmingeiin an buong suo nûkin chu uain sa bâkloi an sem ngâia. Aniatachu, nangman chu atûn tena uain sa na la nê bangai!” a tipea. **11** Hi sininkhêl hih Jisua'n Galilee rama Cana khopuia motontaka a sin ani; mahan a roinpui tie ân phuonga a ruoisingeiin ama an iem zoia. **12** Masuole chu, Jisua le a nû, a lâibungngai, male a ruoisingei Capernaum tieng an sea, mahan môrkhat chu an om zoi. **13** Judangei Kalkân Kût anâi zoia, masikin Jisua Jerusalema a sea. **14** Mahan Pathien Biekina serâtngai, kêl le belringei khom, male pharvali juorngai le sumthûlângaiin an dosângngai kôla an insung a mua. **15** Masikin rûiruol a jêmna rang a sina, kêl, belringei le serâtngai an reng rêngin Pathien Biekin renga a mojôk ngei heta; sumthûlângaiin an sumdârngai khom a cheknôineka, an dosângngai khom a nam melet pe ngeia, **16** male pharvali juorngai kôm han chong a pêk ngeia, “Mangei hih hi mun renga hin chôipai roi! Ka Pa in hih sadâi munin sin khâi no roi!” a tia. **17** “O Pathien, ni in ranga kên pêkna hin, ku sùnga hin mei angin mi kâng ani,” tia ânziek ha a ruoisingei han an rietuok nôk zoi. **18** Juda rachamneipungei han chongrekel leh a kôm an hong kîr nôka, “Hima anga tho rangin racham no dôn tiin i sininkhêl thôn mo, mi ni min mu rang?” an tia. **19** Jisua'n an kôm, “Hi Biekin hih set unglâ, male sùnthumin sin minding nôk ki tih,” tiin a thuona. **20** Hanchu Judangei han, “Hi Biekin sinna rangin kum sômminli leiruk anânga! Nangman sùnthumin ni sinminding nôk thei rang mo?” tiin an rekela. **21** Aniatachu Jisua'n biekin a ti hah ama takpum ke a tina ani. **22** Masikin thina renga ân thoinôkin chu, a ruoisingeiin hi thurchi hia a lei misîr suozoi, ani ti an riet suoka, Pathien lekhâbua chong le Jisua'n a lei ti sai ngei ha an iem zoi. **23** Jisua Kalkân Kûta Jerusalema aom lâiin mi tamtakin a sininkhêl tho hah an mu sikin ama an iem zoia. **24** Hannirese Jisua'n ha mi ngei hah a riet ngei let sikin an chungâ taksôn zoi maka. **25** Mangei mulungrîlgeia han khoimo aom ama'n a riet var sikin tutên, mangei chungroi hah an ril rang nâng mak.

3 Hanchu Phariseengei pâl kâra mi inkhat a riming Nicodemus Judangei ruoipu aoma. **2** Jân khat chu Jisua kôm a sea, a kôm, “Rabbi, Pathien juongfir Minchupu ni ni ti kin riet. Pathien an chungâ aom nônchu tutên nangma angin sininkhêlngai hih tho thei no ni ngei,” a tia. **3** Jisua'n, “Chongdiktak nang ki ril: tutu khom a suok nôk nônchu Pathien Rêngam mu thei no ni ngei,” tiin a thuona. **4** Nicodemus'n a rekela, “Kho angin mo mi ulien a chang suo nûkin a suok nôk thei rang? A nû sùnga lûtin voinik suok thei no nih!” a tia. **5** Jisua'n, “Chongdiktak nang ki ril ani. Tukhom tui le Ratha'n a suok nôk nônchu Pathien Rêngam lût thei no nih. **6** Taksân ânzir kai chu taksa mi an nia, Ratha'n ânzir kai chu ratha mi an ni. **7** Nu suok nôk rang kêng ki ti hih kamâm aom ti no roh. **8** Phâivuo hih anuomna ti-tieng asêma; arahang khom ni riet, aniatachu khotieng renga hong mo, khotieng mo ase rang riet mak che. Ma angdên hah ani, tukhom Ratha'n a suok nôk nônchu,” a tipea. **9** Nicodemus'n, “Kho angin mo anitheo ranga?” tiin a thuona. **10** Jisua'n a kôm, “Israeengei lâia minchupu lien ni nia, hima roi hih ni riet minthâr theiloi mini? **11** Chongdiktak nang ki ril: kin ti hih kin riet ania, kin mu hih kin ril ani; hannoma, kin thurchi misîr tutên pom nuom mak che. **12** Rammuola neinunngai chungroi ki misîr luô nin iem nônchu; i angin mo invân neinunngai chungroi ki misîr hin nin iem thei ranga? **13** Invân renga juong chumpu, Miriem Nâipasal tiloiin chu, tute invâna lei hong se sai la om mak ngei.” **14** Moses'n ramchâra sumdâr murûl a târ anghan Miriem Nâipasal khom târin a om ngêt rang ani, **15** masika han tukhom ama iem kai chu kumtuong ringna an dôn theina rangin. (aiônios g166) **16** Pathien'n rammuol a lungkham tatak sikin a Nâipasal khât a pêka, masika han tukhom ama iem kai chu thi loa kumtuong ringna an dôn theina rangin. (aiônios g166) **17** Pathien'n rammuol theiloi mintum rangin a Nâipasal juongfir maka, rammuol sanminring rangin kêng a juongfir ani. **18** Tukhom Nâipasal a iem kai chu theiloi intumin om no ni ngeia, tukhom a iem loi ngei chu atûn renga theiloi changin an om zoi, Pathien Nâikhât an iem loi sikin. **19** Mahi theiloi intumna chu ani: vâr ha rammuola ajuonga, aniatachu, mingeiin avâr nêkin aŋing an midit uola, an sinthongei hah asaloi sikin. **20** Tukhom sin saloi tho ngei nâmin chu avâr an henga, avâra hong ngâi mak ngei; asaloi an thongei hah minlang an nuom loi sikin. **21** Aniatachu, adik sinpu ngeiin chu Pathien chongjômna sintho an ni ti avârin a minlang theina rangin avâra an hong ngâi. **22** Masuole chu, Jisua hah a ruoisingei leh Judea ramhuola an sea, mahan môrkhat an lâia omin baptis a thoa. **23** John khomin Aenon, Salim khuo kôla han mi a baptis ngâia, ma muna han tui atam sikin. Mingei a kôm an sea, male ama'n a lei baptis ngei ngâia. **24** (Ma zora han John ha intângna ina la khum mak ngei.) **25** Hanchu John ruoisi senkhatngai le Juda inkhat rusûk minsâina balam roia an inkhala. **26** Masikin John kôm an sea, “Minchupu, Jordan râl nisuo tienga no kôma om, a

chungroi ni mišir ngâi hah na la riet mo? Asa, atûnhin, ama'n mi a baptis'a mi murdi ama tieng kêng an se su zoi!" an tia. **27** John'n a thuona, "Miriemin ite dôn mak me, Pathien'n a pêk ani nônchu. **28** 'Keima hi Messiah ni mu-ung, aniatachu, a motona fir ki ni' ti hih nangni ngei reng hi ki rietpuipu nin ni. **29** Moi puma chu mâkpa hah ani; hannirese mâkpa mal, a kôla ândinga a he a rangâichaka, a rôl a rietin chu a râisân tatak ngâi. Ma angdên han ka râisâna mikhpin aom ani. **30** Ama chu a hôn lal tetet ngêt rang ania, keima chu ko hôn tem tetet rang ani." **31** Chung tieng renga juongpu chu mi murdi nêka ânchungtak ani. Pila inzir chu pilchung mi ani, pilchung roi a mišir ngâi, hannirese, invân renga juongpu chu mi murdi nêka an chungtak ani. **32** A mu le a riet ngei a mišira, hannoma, tutên a thurchi mišir pom mak ngei. **33** Aniatachu, a thurchi mišir a pom kai chu Pathien chu mi diktak ani ti a nammindet ani. **34** Pathien firpu'n chu Pathien chong a mišir ngâi, Pathien'n ama Ratha akipin a pêk sikin. **35** Pa'n a Nâipasal a lungkham ngâia, neinunngêi murdia a racham nuosia a dar let zoi. **36** Tukhom Nâipasal a iem kaiin chu kumtuong ringna an dôn zoi; tukhom Nâipasal chongjômloi chu ringna dôn no ni ngeia, Pathien dûkmintongna nuosia kêng an om rang. (aiônios g166)

4 Phariseengei han John nêkin Jisua ruosia atam uol, ama'n tui leh mi a baptis a min tam uol ti an riet zoia. **2** (Adikin, Jisua'n chu tute baptis maka; a ruoisingei vaiin ke mi an baptis ngâi ani.) **3** Masikin Jisua'n ha anga an ti hah a rietin chu Judea ram a mâka Galilee tieng a kir nôka; **4** a se tieng Samaria ram palin a se rang anâng ani. **5** Samaria ram sûnga han khopui inkhat Sychar an ti han a hong tunga, Jacob'n a nâi Joseph mun a pêkna kôl hah ani. **6** Jacob tuikuong khom mahan aoma, Jisua'n a lam lônna a sôl sikin ha tuikuong kôla han ânsung raka, ma hah sûnchimripa ani. **7** Samaria nupang inkhat tuithâl rangin a hong, male Jisua'n a kôm, "Tui nêk rang mi pêk roh," a tipea. **8** (A ruoisingei chu sâkruo rochôk rangin khopui sûnga an sea.) **9** Nupangnu han a kôm, "Nangma Juda mi ni nia, keima Samaria nupang ki nia, kho-angin mo tui nêk rang mi ni zong hi?" (Judangei han khuri mo, khuriâi mo, Samaria mingeiin an mangna chu mang ngâi khâi mak ngei.) **10** Hanchu Jisua'n a thuona, "Pathien neinunpêk le buong rang mi pêk roh tipu hi ni riet nisenla chu, nangman keng a kôm zong na ta; hanchu, ama'n ringna-tui nang a pêk rang ani," a tia. **11** Nupangnu han a kôm, "Pu, tui thâlna laka ite dôn mak chea, tuikuong lak ânthûk zana. Khotieng mo ringna-tui na man rang? **12** Kin pu Jacob'n hi tuikuong hih mi pêka; ama le a nâingei le a sâ vâi ngei murdi khom ma renga hih an lei nêk ngâi ani. Kin pu Jacob nêkin no roiinpuu uol mo?" **13** Jisua'n a thuona, "Tutu khom hi tui nêk ngei chu an tui lân râl nôk a ta, **14** Hannirese, tukhom an kôma tui ke pêk rang a nêk ngei kai chu an tui inrâl nôk tet khâi no nih. Keiman tui ke pêk rang chu, an sûnga tuinâr hong chang a ta, tuinâr han ringna-

tui le kumtuong ringna pêk atih," a tia. (aiôn g165, aiônios g166) **15** Nupangnu han a kôm, "Pu, ma tui hah ni pêk roh! ku tui ânârl khâi lolina rang le hi tena lâ tuithâl ko hong khâi lolina rangin," a tia. **16** Jisua'n ha nu kôm han, "Sênla, no lômpa va koi inla, hong nôk roh," a tipea. **17** Nupangnu'n a kôm, "Lômpa la dôn mu-ung," tiin amanu han a thuona. Jisua'n chong a melea, "Lômpa dôn mu-ung, ni ti hih, ni ti mindik ani. **18** Pasal rangnga in ne neipui zoia, male atûna no ompuipa khom hih no lômpa tatak nimak. Chongdiktak ni ni ril ani," a tia. **19** Nupangnu han a tia, "Pu, dêipu ni ni ti ki riet." **20** "Kin Samari richibulngeiin chu hi tânga hin Pathien chubai an mûk ngâi, aniatachu, nangni Judangeiin chu Jerusalem a Pathien chubai kin mûk ngâi ani, nin ti ngâi." **21** Jisua'n, nupangnu kôm han a tipea, "Nupangnu, keima mi iem roh, hi tâng le Jerusalem ngêt ni loi khomin mingeiin Pa chubai an mûk zora la tung atih. **22** Nangni Samari mingeiin chu nin riet loi chubai nin mûk ngâi; aniatachu keini Judangeiin chu kin riet ke chubai kin mûk ngâi ani, sanminringna hih Judangei renga hong suok kêng ani sikin. **23** Hannirese azora atung rang ani zoi, male atûn khom atung tir ani zoi, ma tikin chu Pathien chubaimûk ngeiin Ratha le Chongtakin Pa chubaimûk an tih, Pa'n ma anga mingei ha ama chubaimûk rangin a nuom ngâi ani. **24** Pathien chu Ratha ania, ama chubai mûk ngeiin Ratha le chongtakin chubai an mûk rang ani," a tia. **25** Nupangnu han a kôm, "Messiah la juong atih, ti ki riet, a juong tikin chu neinunngêi murdi mi ril atih," a tia. **26** Jisua'n a thuona, "Keima nang chongpuipa hih, ama hah ki ni," a tia. **27** Ma lâitak han a ruoisingei an hong kir nôka, nupang leh an chong an mua an kamâm sabaka. Aniatachu, tutên ha nu kôm han, "Imo no zong?" aninônchu ama kôm, "Ithomo nupang no chongpuia?" tiin khom ite rekel mak ngei. **28** Hanchu nupangnu hah a tuibêl mâkrakin khopui sûnga a kira, male mingei kôm, **29** "Ki sin lei tho ngei murdi a ril thei let mi inkhat a oma, hong en ta u, Messiah ni thei ni mo?" a tia. **30** Masikin khopui renga an hong a Jisua kôm an va se zoi. **31** Ma zoratak han ruoisingeiin, "Minchupu, sâk-sâk bak hi rohl!" tiin an lei ngêna. **32** Nikhomsenla Jisua'n, "Nin riet loi bu nêk rang ko dôn," tiin a thuona. **33** Masikin ruoisingei han anni leh anni anin rekela, "Min bu an hong chôl pe mini?" an tia. **34** Jisua'n an kôm, "Mi firpu lungdo sin le a sin zoi rang hi ku bu tuitak ani, a tipe ngeia. **35** Nangnin chu, 'Bu âtna rang tha minli ala om nin tia.' Aniatachu nangni ki ril, loingei so en sabak ta u; atûn renga ât rangin bungei an min zoi! **36** A âtpu'n chu rathaman a man ngâia, kumtuong ringna dêna om rangin amara a mintup ngâi; masikin a lingpu le a âtpu an râisân ânruol theina rangin. (aiônios g166) **37** 'Mi inkhatin a linga, mi dangin a ât ngâi,' ti hi adik ani. **38** Nin sin lolina muna nangni ki fir; mi dangin an sina, an sin sai hah nin ât ani," a tia. **39** Nupangnu han, "Ki sin lei tho ngei murdi ni ril let," tiin a thurchi a mišir pe ngei sikin Samari khopui mingei, mi tamtakin Jisua an iem zoi. **40** Masikin,

Samari mingei ha Jisua kôm an hong, an kôm om rangin an ngêna, male Jisua'n ha khopui han súnnik a châm zoi. **41** Midang tamtakin khom a thurchi mišir sikin an iem sa zoia, **42** male anni ngei han nupangnu kôm, "Atûn chu mi ni mišir pe sika ni loini keini lelên a thurchi mišir kin rieta, hi mi hih rammuoł sanminringpu ani khet ti kin riet zoi," an tia. **43** Ma khopui han súnnik a châm suole chu a mâka Galilee rama a se zoi. **44** Jisua'n ama rang nanâk ân tia, "Dêipungei chu an ram nanâka chu miritin om ngâi mak ngei," tiin. **45** Galilee rama a tungin chu mipuingeiin an lei phâm tataka, Jerusalema Kalkân Kût han inchelin Jisua sintho ngei murdi ha an mu sikin. **46** Hanchu, Jisua ha Galilee rama Cana khuoa tui uain a min changna han a hong nôka, sorkâr ulien inkhat a oma, a nâipasal Capernaum khuoa dam loiin a om ani. **47** Jisua Judea ram renga Galilee rama a hong ti a riet lehan a kôm a sea, Capernaum khuoa sea, a nâipasal juong mindam rangin Jisua a ngêna, a nâipasal hah a thi vang zoi ani. **48** Jisua'n an kôm, "Sininkhêlungei le neinun kamâmomngei nin mu nôncu tutên iem no tu nui," a tipe ngeia. **49** Sorkâr ulien han, "Pu, ka nâipasal a thi mân ni juong pe roh," tiin a thuona. **50** Jisua'n a kôm, "Se nôk ta roh, na nâipasal a dam zoi!" a tipea. Ha mi han Jisua chongngei ha iem pumin a se zoi. **51** Hanchu a in a pan lâiin lampuia a fırlâmngei leh annin tonga, "Na nâipasal a dam zoi!" an tipea. **52** Ama'n an kôm, a nâipasal lei dam zora tak hah a rekel ngeia, annin a kôm, "Mazan chonûktieng dârkhat inring han a mintun a lei mathân zoi," an tipea. **53** Hanchu, a pa han Jisua'n a kôm, "Na nâipasal a dam zoi," a tipe zora tak hah ani ti a riet zoi. Masikin ama le a inmingei anrêngin an iem zoi ani. **54** Ma hah Jisua'n Judea ram renga Galilee rama a hong suo nûka a sininkhêl sin avoinikna ani.

5 Masuole chu, Jisua Jerusalema Judah sakhuo tienga khohoi aom sikin a sea. **2** Jerusalem Belri Mokot kôla han ðil inkhat aoma, Hebrew chongin Bethzatha an ti ngâi; ma ðil han bokrop rangnga aoma. **3** Ma bokropngei han damloi ngei loko tamtak an jâla mitcho ngei, kholra ngei le phalkhatthi ngei, tui singânsa zora an ngâka, **4** a kakâra ðil han vânfirton, a juonga, tui ha a juong chek ngâi. Ma tui singânsa zora han ðila a lût masatak chu i-anga natna khomnirese an dam ngêt ngâi. **5** Mi inkhat kum sômthum leiriet damloi a oma. **6** Jisua'n a jâlin ava mua, male zora sôt tak renga damloia om ani ti a riet; masikin a kôm, "Dam rang no jôt mo?" tiin a rekela. **7** Hanchu damloipu han, "Pu, tui singânsa zora ðila mi juong thak rang lak ðôn mu-ung; ke se khomin mân, min khêl nôk ngâi," tiin a thuona. **8** Jisua'n a kôm, "Inthoi inla, na jâmphêr louk inla, lôn ta roh," a tipea. **9** Ha mi han voikhatrengin a hong dam kelena; a jâmphêr chôiin a lôn phut kelen zoi. Ma nikhuo hah sabbathni ania, **10** masikin Juda rachamneipungeiin a dampu kôm han, "Avien hin sabbathni kêng ani, jâmphêr chôia lôn hi ei balam nimak," an tipea. **11** Ama han an

kôm, "Ni mindampu'n, 'Na jâmphêr louk inla, lôn ta roh' mi ti kêng," tiin a thuona. **12** Anni ngei han, "Hi anga tho ranga nang rilpu hah tumo ani?" tiin an rekela. **13** Hannirese, ha a dampu han Jisua hah tumo ani riet mak, ha muna han mipui an tam sikin Jisua chu a rotpat zoi. **14** Chomol suole chu, Jisua'n ama hah Biekina a mua male a kôm, "Rangâi roh, na dam zoi ani; masikin nunsie tho nôk khâi no roh, nu chung a natna saloi uol hong tung nih," a tia. **15** Masuole chu ha mi han Juda rachamneipungei kôm a mindampu chu Jisua ani ti ava ril ngeia. **16** Masikin sabbathni mi a mindam an ti sikin Jisua hah ðuk an mintong zoi. **17** Jisua'n an kôm, "Ka Pa'n sin a tho tit ngâia, male kei khom sin ko tho ngêt rang ani," tiin a thuon ngeia. **18** Ma anghan a ti sikin Juda rachamneipungeiin that rang an bôk uol nôk zoi; Sabbathni balam a siet ti vai niloian, Pathien hah a Pa angin a bêa, ama khom Pathien leh ân-angin ân bê ti sika khom ani. **19** Masikin Jisua'n a thuon ngeia, "Chongdik tak nangni ki ril: Nâipasal athenin ite tho thei maka; a Pa sintho a mu ngei kai vai ke a tho ngâi. Pa'n sin a tho kai ke Nâipasal khomin a tho ngâi ani. **20** Pa'n Nâipasal a lungkhama male a tho murdi a min mu ngâi ani. Hi nêka neinun roinpu a tho rang khom la min mûng atih, male nin rêngin nin la kamâm rang ani. **21** Pa'n mithi a kaitioia ringna a pêk ngei anghan, Nâipasal khomin a nuom kai chu a min ring ngâi. **22** Pa'n tute roijêk pe ngâi maka. Roijêk rangin Nâipasal kôm kêng rachamneina akipin a pêk zoia, **23** masikin mi murdi'n Pa mirit an tho anghan Nâipasal khom mirit an tho theina rangin. Tukhom Nâipasal mirit tho loi kai chu Pa a fırpui mirit tho loi ani. **24** "Chongdik tak nangni ki ril: Tukhom ko chong rieta mi fırpui iem kaiin chu kumtuong ringna an ðôn zoi. Theiloi changin om mak ngeia, thina renga an jôka ringna han an lût zoi ani. (aiônios g166) **25** Chongdik tak nangni ki ril: azora atung rang ani zoi, atûn khom atung tir zoi, male mithi ngeiin Pathien Nâipasal rôl riet an ta, a riet ngei kai chu hong ring an tih. **26** Pa ha ringna nâr ani anghan, Nâipasal khom ringna nâr in a sin ani. **27** Male Miriem Nâipasal ani sikin a kôm roijêk rangin rachamneina a pêk ani. **28** Ma hi kamâm no roi; azora atung rang ani zoi, ma tikin chu mithi ngeiin a rôl riet an ta, **29** male an thânngai renga hôn thoi an ta: sin sa tho ngei chu ringna changin inthoi nôk an ta, sin saloi tho ngei chu theiloi changin inthoi nôk an tih. **30** "Ke thena rachamneinân ite tho thei mu unga; Pathien'n ni ril lam anghan roi ke jêk ani, masikin ko roijêk chu adik ani. Keima ku nuom hi sin rangin bôk mu unga, mi fırpui lungdo kêng sin rang ko bôk ani. **31** "Ku thurchi nanâk mišir rong, ku thurchi mišir ha adik tiin pom thei ni no ni. **32** Aniatachu ku thurchi mi aminrietpu chu mi dang ania, male ama'n ku thurchi a mišir hah adik ti ki riet. **33** Nangnin John kôm thangtheipungei nin fıra, ama han chongtak ruthûlin chong nangni a lei rila. **34** Munisi rietpuipu ko ðôn ngêt rang ki ti nimaka; mahi sanminringa nin om theina ranga ki ti ani. **35** John hah

châti vârtak le ân-ângtak angin ani, male zora bongkit vai mang rang nin nuom ani anghan. **36** Hannirese, rietpuipu ko dôn hi chu John minrietna chong nêkin a roiinpuu uol: Khoimo ko tho, ma hah, Pa'n sintho ranga mi pêk ani, ki sintho ngêt hin Pa mi tîr ani ti ku thurchi a minriet ani. **37** Male Pa mi fîrpu khom han a minriet zoi, nangnin chu khotik lâi khomin a rôl la riet ngâi mak chei, a mêl khom la mu mak chei, **38** male a chong khom nin mulungrîngeia vong ngâi mak chei, a fîrpu hi nin iem loi sikin. **39** Asûnga kumtuong ringna aom ti nin sabeu sikin, Pathien Lekhabungei ha nin pore ngâi. Male Pathien Lekhabungei han ku thurchi an mişîr ani! (aîōnios g166) **40** Hankhoma, ringna nin dôna rangin ko kôm hong jôt ngâi mak chei. **41** “Munis minpâkna rok mu-ung. **42** Aniatachu kho anga miriem mo nin ni nangni ki riet, male nin mulungrîngei han Pathien lungkhamna dôn mak chei ti ki riet. **43** Ka pa rachamneina leh ku juong ani, hannirese mi modôm mak choia; nikhomrese, tumakhatin ama rachamin hong rese chu lei modôm nin tih. **44** Pathien inkhat vai renga minpâkna man rang nuom mak choia, inkhat le inkhat inpâk inlôm kêng nin min luta; nônte, kho angin mo mi nin iem rang? **45** Nikhomrese, keiman Pa makunga nangni doi ki tih tiin mindon no roi. Nangni doi rang chu mi inkhat aom, nin sabeipu Moses ha. **46** Moses nin iem tatakin chu, kei khom mi nin iem rang ani; ama han ku chungroi kêng a miziek sikin. **47** Aniatachu a miziek nin iem nôntchu, kho angin mo ko chong nin iem thei ranga?” a tia.

6 Masuole chu, Jisua Galilee ðil râl inkânin a se zoi. (Tiberias ðil khom an ti sa ngâi). **2** Damloi ngei chung a sininkhêlgei an mu sikin loko tamtakin an jûia. **3** Jisua hah muola a kala male a ruoisingei leh an insunga. **4** Judangei Kalkân kût zora ha anâi zoia. **5** Jisua'n akôl akieng a hong ena, loko tamtakin ama tieng an hong pan a mua, masikin Philip kôm han, “Hi mingei sâk rang vâipôl khonmo ei rochôk rang?” a tia. **6** (Hi chong hi Philip minsina ranga a ti ani, adiktakin chu imo a tho rang lam ama'n a riet sai ani.) **7** Philip'n a kôm, “Mitinin achîn tete min chang ngei rang khomin sumdâr duli razannik man vâipôlin luo hun no ni ngei,” tiin a thuona. **8** A ruoisingei adang inkhat, Simon Peter lâibungpa Andrew'n a tia, **9** “Barli vâipôl pêk rangnga le nga inik a dôn pasalte inkhat hi hin aom. Aniatachu hi dôra mingei sâk rangin chu hun no ni ngei,” a tia. **10** Jisua'n, “Mîpuingei hah minsung roi,” tiin a ril ngeia. (Ma mun han durba tamtak aom.) Mîpuingei ha an insung zoia; mi isâng rangnga dôr an ni. **11** Jisua'n vâipôl hah a lâka, Pathien kôm râisânchong a rila, male mipui âsungngei hah a sem pe ngeia; ma angdên han nga khom a sem nôka, an nuom do-dôr a sem pe ngeia. **12** An khoptang suo nûkin a ruoisingei kôm, “Ite inpai riek loi rangin an sâk minieng; khom rûtvar roi,” a tipe ngeia. **13** Masikin barli vâipôl rangnga sâk ngei, an sâk minieng ha tabong sômleunik an la rût min sipa. **14** Ha mingei

han Jisua sininkhêl sin hah an mûn chu, “Hi mi hih ðeipu tatak, rammuola juong rangpu ha ani khet!” an tia. **15** Anni ngei hah hongin, ama hah rangrâta sûrin rêng minchang rang an bôk ti Jisua'n a rieta; masikin athenin muola a se nôk zoi. **16** Kholoi ahong nin chu, Jisua ruoisingei hah ðila an juong sea, **17** rukuonga an chuonga, ðil râl Capernaum tieng an pana. Jân ahong ni tena khom Jisua hah an kôm la hong tung maka. **18** Hanchu pháivopui hong rângin ahong sêma male tuidâr ahôn soka. **19** Hanchu ruoisingei han kilometer rangnga mini, uruk mini an hong japin chu Jisua hah tui chung a lônin rukuong tieng a hong panin an mua, an lei chia. **20** Jisua'n an kôm, “Chi no roi, keima kêng ki ni!” a tipe ngeia. **21** Hanchu râisântakin rukuonga han an min chuonga, male rukuong leh an va pana, tângkôl hah harengan an tung kelen zoi. **22** Anangtûka chu ðil râl kângkhat tienga mipui a omngei han rukuong inkhat vai mahan aom ti an rieta. Jisua chu a ruoisingei leh rukuonga chung loiin, anni ngei ha mâkin anthenin an se ti an riet zoia. **23** Pumapa'n râisânchong a ril suole lokongeiin vâipôl an sâkna mun kôla han rukuong dang ngei Tiberias renga an hong tunga. **24** Mîpuingei Jisua le a ruoisingei chu ha muna han om khâi mak ngei ti an rietin chu anni khom rukuonga chuonin Capernauma, Jisua rok rangin an se zoi. **25** Mîpuingei han Jisua ðil râl a an hong mûn chu a kôm, “Minchupu, khotik han mo hi tieng râl no hong tung?” an tia. **26** Jisua'n an kôm, “Chongdiktak nangni ki ril: sininkhêlgei nin riet sika mi nin rok ni loiin, vâipôl nin sâk man sika mi nin rok kêng, tiin a thuona. **27** Vâipôl asiet nôk thei ngâi rangin sin no unglâ; manêkin chu kumtuong ringna vâipôl adier rangin sin roi. Hi vâipôl hih Miriem Nâipasalin nangni a pêk rang ani, Pathien, Pa, han ama sinthona a chung a adar zoi sikin.” (aîōnios g166) **28** Masikin anni ngei han a kôm, “Pathien lungdo kin sin theina rangin imo kin tho rang?” tiin an rekela. **29** Jisua'n a thuon ngeia, “Pathien'n khoimo sin ranga nangni a nuom chu a fîrpu iem hih ani,” a tia. **30** Anni ngei han a kôm, “I sininkhêl mo ni sin rang, kin mua nang kin iem theina rangin? Imo no tho rang? **31** Kin richibulngei chu ramchâra han manna an sâk ngâia, Pathien lekhabu'n ati anghan, ‘Invân renga vâipôl sâk rang a pêk ngei,’” tiin chong an thuona. **32** Jisua'n an kôm, “Chongdiktak nangni ki ril,” “Moses'n vâipôl nangni a pêk hah invân renga nimaka; Ka Pa'n kêng invân renga vâipôl diktak nangni a pêk. **33** Pathien'n vâipôl nangni a pêk chu invân renga a juong chuma rammuol ranga a ringna pêkpu hih ani.” **34** Anni ngeiin, “Pu, ma vâipôl hah mi pêk bang roh,” an tia. **35** Jisua'n an kôm, “Keima hih ringna vâipôl ki ni.” “Tukhom ko kôma hong ngei chu an vonchâm no nia; tukhom keima mi iem ngei chu an tui inrâl khâi no ni. **36** Atûn hin, nangni ki ril, mi nin mua aniatachu mi iem mak chei. **37** Pa'n mi pêk ngei kai chu ko kôm hong an tih. Ko kôma hong kai chu tute rujûl tet noning, **38** ku lungdo sin ranga invân renga juong ni mu unga, mi fîrpu lungdo

sin ranga juong kêng ki ni. **39** Ma hih mi firpu lungdo chu ani, mi pêk ngei murdi tute minmang loiin nikhuo nûktaka chu aringin kaithoi inlang, ti hih. **40** Ka Pa'n a nuom tak chu tukhom Nâipasal mua a iem ngei murdi'n chu kumtuong ringna dôn senla ngei, keiman nikhuo nûktaka, manglei hah kaithoi ngei inlang ti hi ani," a tia. (aiônios g166) **41** "Invân renga vâipôl juong chum ki ni," a ti sikin mipungei hah an chierlul zoi. **42** Masikin anni ngei han, "Hi mi hih Joseph nâipasal Jisua hah nimak mo? A nû le a pa khom ei rieta. Nônthe, kho angin mo, invân renga juong chum ki ni a ti thei hi?" an tia. **43** Jisua'n an kôm, "Nin thenin chier kekêng no roi. **44** Pa mi firpu'n a kaikuoî nônchu tute ko kôm hong thei no ni ngei; male keiman nikhuo nûktaka chu kaithoi ngei ki tih. **45** Dêipungei lekhabua, 'Pathien'n mitin la minchu ngei atih,' tiin an miziek ani. Mitin Pa chong rieta ânchu ngei kai chu ko kôm an hong ngâi. **46** Mahi tutên Pa an mu zoi ki tina nimaka; Pa kôm renga juongpu vaiin kêng Pa ha a mu ani. **47** Chongdiktak nangni ki ril: tukhom a iem kai chu kumtuong ringna an dôn zoi. (aiônios g166) **48** Keima hih ringna vâipôl ki ni. **49** Nin richibulngeiin ramchâra manna hah an sâka chu an thi dên ani. **50** Aniatachu, invân renga vâipôl juong chum hi chu tukhomin an sâka anîn chu thi khâi no ni ngei. **51** Keima hi vâipôl aring invân renga juong chum ki ni. Tukhomin hi vâipôl hih a sâkin chu kumtuongin ring tit atih. Vâipôl ke pêk rang chu ka taksa hi ani, rammuol ringna ranga ke pêk chu" a tia. (aiôn g165) **52** Masikin Judangei ha taksin an inkhal phut zoia. "Kho angin mo hi miriempa hin a taksa ei sâk rangin mi pêk thei ranga?" tiin an rekela. **53** Jisua'n an kôm, "Chongdiktak nangni ki ril: Miriem Nâipasal taksa hih nin sâk noa, a thisen khom nin buong nônchu nin thethenin ring thei no tunui. **54** Tukhom ka taksa a sâka, ki thisen a buong kai chu kumtuong ringna an dôn zoi, male anni ngei ha keiman nikhuo nûktaka kaithoi ngei ki tih. (aiônios g166) **55** Ka taksa hi bu diktak a nia; ki thisen hi buong ruo tak ani. **56** Tukhom ka taksa sâka, ki thisen buong ngei kai chu keima ko kôm an om banga, male kei khom an kôm ko om bang ngâi. **57** Pa aring han mi fira, male Pa jâra ring ki ni sa. Ma angdên han ka taksa sâk ngei kai chu keima jârin ring an tih. **58** Ma hih invân renga vâipôl juong chum chu ani; nin pilepungeiin vâipôl an sâka an thi nôk angha nimak. Tukhom hi vâipôl sâk ngei kai chu kumtuongin ringtit an ti." (aiôn g165) **59** Hi chong hih Jisua'n Capernaum synagog taka a minchu lâia a ti ani. **60** A nûkjûi tamtak ngeiin hi chong hih an rietin chu, "Hi minchuna hih chong ngartak kêng ani. Tumo a rangâi thei ranga?" an tia. **61** Tutên ril loiin, a ruoisingei hah ma roia han an chier ani, ti Jisua'n a mulungrîlin a rieta, an kôm, "Hi roi sika hin nin mulung amin hoiloi mini? **62** Nônthe, chongkhatin, Miriem Nâipasal hih motona a omna ngâia a kîr nôk nin mu tika kho angin mo nin tho rang? **63** Ringna pêkpu chu Pathien Ratha ania; munisi ranak chu ite a mangna omak. Nin kôma ki mişir chongngei hih

ringna pêkpu Pathien Ratha ani. **64** Hannoma senkhat chu iem mak chei," a tia. (Jisua'n aphut renga tu ngei mo a iem loi rang le tu lelên mo a minsûr rang a riet chien sai ani.) **65** Male a bôksa nôka, "Hi sika hin kêng, Pa'n a thop nônchu tute ko kôm hong thei no ni ngei ki ti ani." **66** Masika han Jisua nûkjûi ngei mi tamtakin nûkkîr an thoa, ama jûi khâi mak ngei. **67** Masikin Jisua'n ruoisi sômleini ngei kôm, "Nangni khom rot rang nin jôt mo?" tiin a rekel ngeia. **68** Simon Peter'n a kôm, "Pumapa, tu kôm mo kin rot ranga? Kumtuong ringna chongngei laka nangman no dôna. (aiônios g166) **69** Male atûn chu kin iema, Pathien renga juong Mi Inthieng ni ni ti kin riet zoi," a tia. **70** Jisua'n a kôm, "Nangni sômleini ngei hih keiman nangni ka thang nimak mo? Hannoma nin lâia mi inkhat hih diabol kêng ani!" tiin chong a mele. **71** Ama han Judas, Simon Iscariot nâipasal chungroi a mişir ani. Judas hah ruoisi sômleini ngei lâia mi nikhomsenla, ama a minsûr rang ani sikin.

7 Masuole chu, Jisua'n Galilee rama a chaia; Juda rachamneipungeiin that rang an bôk sikin Judea rama chu chai nuom khâi mak. **2** Judangei Kâirêng khohoi zora anâi zoia, **3** masikin Jisua lâibungngei han a kôm, "Hi mun hih mâk inla, Judea rama se roh, masika han nu nûkjûi ngeiin ni sintho an mu theina rangin, an tia. **4** Ama riming inthang rang nuompu chu tutên a sintho thup ngâi mak. Hi neinunngai hih ni sin anînchu rammuol pumpuiin nu chungroi riet rese bahl!" an tia. **5** (A lâibungngei luon ama iem mak ngei.) **6** Jisua'n an kôm, "Keima rangin chu azora diktak la tung mak. Zora pai hih nangni rangin chu adik ani. **7** Rammuolin nangni mumâk maka, aniatachu keima chu mi mumâk ngâi, a sintho ngei ha sa mak tiin ki ril ngâi sikin. **8** Khohoia nangni lei se roi, kei chu khohoia la se thei no ning, ko zora diktak ala tung loi sikin," a tia. **9** Ma chong hah a ti suole khom ama chu Galilee rama a la om bang. **10** A lâibungngei khohoia an se suole chu Jisua khom a se sa; ânlangin chu se maka, inrûkin a se zoi. **11** Juda rachamneipungeiin khohoia han ama an roka, "Khonmo aom?" tiin an rekel titira. **12** Mipungeiin a chungroia an inkereng chichiena; senkhatin, "Miriem sa kêng," an tia. Adang ngeiin, "Nimak, ama kêng mingei lamnôk tieng a tuong ngâi," an tia. **13** Hannirese Juda rachamneipungei an chi sikin tutên ânlangin chu a chungroi mişir ngam mak ngei. **14** Khohoi ha inang dôr an mang tena chu Jisua Biekina a sea mingei a minchu phut zoi. **15** Juda rachamneipungei han an kamâm sabaka, "Hi mi hi ânchuna boi tetin kho angin mo madôr a riet thei hi!" an tia. **16** Jisua'n a thuona, "Ki minchuna chong hih keima kata nimaka, aniatachu Pathien mi firpu renga juong kêng ani. **17** Tutu khom Pathien lungdo a sin nuom kai chu hi minchuna chong hih Pathien renga juong mo, aninônchu ka rachama ko chong mo riet an tiin. **18** Tukhom ama rachama chongpu chu ama roiinpuh man rang a pût ani. Hannirese, a firpu roiminpuh rang a nuompu'n chu dikna a dôna, male ama sûnga han

dikloina reng omak. **19** Moses'n Balam nangni a pêk nimak mo? Hannirese Balam hah tutên jôm mak chei. Ithomo ni that rang nin bôk hi?" a tia. **20** Mipuingei han, "Ramkhorî nang a sùr nghi! Tumo nang that rang a bôk?" tiin lokongeiin an thuona. **21** Jisua'n an kôm, "Sininkhêl inkhat ko thoa, nin rêngin nin kamâm sabaka. **22** Moses'n nin nâipasalngei sertan rangin chong nangni a pêka (Moses'n a phut nimaka, nin richibulngei kêng an phut ani), masikin Sabbathnin pasalte ser nin tan ngâi ani. **23** Moses Balam asiet loina rangin Sabbathni khom pasalte sertan nin tho ngâi anînte, keiman Sabbathnia mi ki mindam phar sikin ithomo ku chung a nin takasi? **24** Pêntienga ânlang rang vaiin roijêk mong unglâ, male adiktakin roijêk roi," a tia. **25** Jerusalema mi senkhatin an tia, "Hi mi hih rachamneipungei that ranga an pût ha nimak mo? **26** En ta u! Mipui rietin thurchi a mi sîra, male tutên rokôk mak ngei! Ama hih Messiah ani tiin rachamneipu ngei an riet tatak zoi mini? **27** Aniatachu Messiah a juong tika chu kho renga mo a juong tutên riet no ni ngei. Hi mi hi chu a hongna ei rêngin ei riet-iem ani," an tia. **28** Jisua'n Biekina a minchu lâihan rôl inringtakin a tia, "Tumo ki ni le kho renga hong mo ki ni nin riet tatak mo zoi? Ka rachama juong ni mu-ung. Mi fîrpu chu mi diktak ani. Nangnin chu ama ha riet mak choia, **29** aniatachu keiman chu ama ha ki rieta, a kôm renga juong le ama mi fîr ki ni sikin," a tia. **30** Hanchu ama hah sùr rang an pût zoia, aniatachu, azora ala tung loi sikin tutên an kut musum mak ngei. **31** Hannirese mipui lâia mi tamtakin chu ama an iem zoi, "Messiah a juong tika hi mi hin a sin nêka tam sininkhêl ngei sin thei ni mo?" an tia. **32** Phariseengei Jisua chungroia mipuingei an inkereng chichiena chong an rieta, masikin ochaisingei le Phariseengei Jisua sùr rangin rung-pungei an fîra. **33** Jisua'n an kôm, "Chomolte nin kôm la om ka ta, masuole chu mi fîrpu kôm sêng ki tih, a tia. **34** Nangnin mi rok nin ta, mi mu no tunui, ke sena ranga nin se thei loi sikin." **35** Juda rachamneipungei han anni nanâkin, "Ei mu thei loina rangin khotieng mo se rang a ti? Ei mingei omna Greek khopuiliengia sea, male Greekgei juong minchu khang a ti mini? an tia. **36** Nangnin mi rok nin ta mi mu no tunui, ke sena ranga hong thei no tunui, a ti hih khoimo a tina?" an tia. **37** Khohoi chîn rang ni le nikhuo lupuitak ni han Jisua ândinga, rôl inringtakin, "Tukhom a tui ânâl kai chu ko kôm hong senla ngeia, nêk rese ngei, male **38** Pathien lekhabu'n ati anghan, tukhom mi iem kai chu a sùng renga 'Ringna-pêk' tuinârngei luong suok atih," a tipe ngeia. **39** Mahi Jisua'n ama iem ngei Ratha an chang rang chungroi a mi sîra ani. Ma zora han Ratha pêk la nimaka; Jisua ha roiiipua kaithoi ala ni loi sikin. **40** Mingei lâia senkhatin ha chong hah an rietin chu, "Hi mi hih Dêipu tatak kêng ani nghi!" an tia. **41** Adangngei chu, "Ama hih Messiah kêng ani!" an tia. Hannirese adangngei chu, "Messiah chu Galilee ram renga hong suok no nih! an tia. **42** Pathien lekhabu'n ati anghan

Messiah chu Rêng David jâisuaon renga nîng a ta, David omna khopui Bethlehema a suok rang ani," an tia. **43** Masikin Jisua sikin mipuingei lâia insenna aom zoia. **44** Mi senkhatin sùr rang an bôka, aniatachu tutên a chung a an kut musum mak ngei. **45** Mi rung-pungei ha an hong kîr nôka, Ochaisingei le Phariseengei han an kôm, "Ithomo nin hong tuong loi?" tiin an rekel ngeia. **46** Mi rung-pungei han an thuona, "Hipa anga thurchi mi sîr reng la om ngâi mak ngei!" tiin an thuona. **47** Phariseengei an kôm, "Nangni khom huongin nin om sa mo ni zoi?" tiin an rekel ngeia. **48** "Rachamneipungei le Phariseengei lâia mi inkhat luon ama an iem zoi ti nin riet mo? **49** Hi mipuingei hih Moses Balam riet mak ngei, masikin Pathien khomâksâmna nuoa om kêng an ni!" **50** Phariseengei lâia mi inkhat Nicodemus, motona Jisua intongpui ranga sêpu ha a oma. Ama'n midangngei kôm, **51** "Ei Balam dungjûiin chu tukhom a chongbâi suok ei riet mân le a sintho ei mu mân chu theilo minchang thei ngâi mak me," a tia. **52** "Asa," anni ngei han a kôm, "Nang khom Galilee ram renga hong mo ni ni? Pathien Lekhabungei pore inla dêipu Galilee ram renga hong suok ngâi mak ti riet ni tih," tiin an thuona.

8 Hanchu mitinin an ina an sea, aniatachu, Jisua chu Olive tânga a sea. **2** Anangtûk jînga ân mânin Biekina a se nôka. Mipuingei murti a kôm an hôn tûpa; ânsunga anni ngei ha a minchu ngei phut zoia. **3** Balam minchupungei le Phariseengei han nupangnu ân rê lâitaka an sùru hah an hong tuonga, male an renga an moton han amanu hah an mindinga. **4** Jisua kôm, "Minchupu, hi nupangnu hih ân rê lâitaka kin sùr ani. **5** Ei Balamin Moses chongpêk angin chu hi nupangu hih lung leh dêng that ngêt rang ani. Atûn hin, nangman kho angin mo ni ti?" an tia. **6** Ma hah ama min ôkna ranga an ti ani, demna an man theina rangin. Aniatachu Jisua ân kûna, a kutruol leh pil a mizieka. **7** Ma anga indingin chong an rekel anghan ânthoi lita, male an kôm, "Nin lâia nunsie tho loitakin motontaka lung leh amanu hah dêng bak roi," a tia. **8** Hanchu ân kûn nôka, a kutruol leh pil a miziek nôka. **9** A chong hah an rietin chu, a ulien dônin inkhat inkhatin, an rot riei zoia. Jisua hah athenin an mâk raka, nupangnu hah ma muna a lân dîng chien lehan. **10** Jisua hah a hôn dînga, nupangnu kôm han, "Khonmo an om suo zoi? Tutên theilo nang mintum rang om khâi mak ngei na?" a tia. **11** Amanu han a thuona, "Pu, tutên theilo mi mintum mak ngei," a tia. Jisua'n a kôm, "Asa, nônchu, kei khom theilo nang mintum uol mu-ung. Se roh, hannirese nunsie tho nôk khâi no roh,"] a tia. **12** Jisua'n Phariseengei kôm a chong nôka. "Keima hi rammuol vâ ki ni," a tia. "Tukhom mi jûi murti chu ringna vâ dôn an ta, jînga lôn tet no ni ngei." **13** Phariseengei an kôm, "Atûn hin nu thurchi nanâk kêng ni mi sîr; nu thurchi mi sîr dik mak," an tia. **14** "Nimak," Jisua'n an kôm, "Ku thurchi nanâk mi sîr khom rong a, ki mi sîr hih adik kêng. Keima chu kho renga mo

ku juong le kho tieng mo ke se rang khom ki riet. Nangni chu kho renga mo ku juong aninônchu, kho tieng mo ke se rang riet mak chei. **15** Nangnin chu taksa balam angtakan roi nin tan ngâia; keiman chu tu roi te tan ngâi mu-ung. **16** Ke lei tanna khom om senla, ko roi tanna chu dik atih; asikchu ke theivaia om ni mu unga; Pa mi firpu ko kôm a om sikin. **17** Nin Balam lekhabua khom rietpuipu inik an inruola, imo an ti tak chu adik, tiin miziekin aom ani. **18** Keiman ku thurchi nanâk ki mišîra, male Pa mi firpu khomin ku thurchi a mišîr sa ngâi,” a tia. **19** Anni ngei han, “Khome na Pa?” tiin ama an rekela, “Nangnin mi riet mak choia, ka Pa khom riet uol mak chei. Mi nin riet nisenla chu ka Pa khom riet nin ti zoi,” tiin Jisua'n a thvon ngeia. **20** Jisua'n hi ngei murdi hih Biekina chôruol dôngna an darna mun khâltan sũaga a minchu lâia a ti ani. Tutên ama hah sūr mak ngei azora ala tung loi sikin. **21** Jisua'n an kôm, “Ke sepat rang kêng ani zoi; nangnin mi rok nin ta chu, nin sietnangei han thng nin tih. Ke sena rang a se thei no tunui,” a tia. **22** Masikin Juda rachamneipungeiin, “Ke sena rang a se thei no tunui a ti hih amananâkin inthat rang a tina mini?” an tia. **23** Jisua'n a thvon ngeia, “Nangni chu hi rammuola mi nin ni. Kei chu chung tieng renga juong ki ni. Nangni chu hi rammuol renga nin ni, hannirese kei chu hi rammuol renga ni mu-ung. **24** Masika han nin sietnangei han thng nin tih, tiin nangni ki ril ani. Male ‘Keima hih tumo Ki ni’ mi nin iem nônchu nin sietnangei han thi lelê nin tih,” a tia. **25** Anni ngei han, “Tumo ni ni?” tiin an rekela. Jisua'n, “Aphut renga nangni ki ril ani. **26** Nin chungroia hin mišîr rang tamtak, nangni demna rang tamtak ko dôn. I-hi khomniresse, mi firpu chu mi diktak ani, ama renga ki riet kai ke rammuola ki ril ngâi ani.” **27** Jisua'n an kôm, Pa chungroi kêng a mišîr ani ti riet thei mak ngeia. **28** Masikin an kôm, “Miriem Nâipasal hih nin makhâi tika ‘Ama hah Keima ki ni’; ti le keima ka rachamin ite tho mu unga, Pa'n mi minchu kai ke ki mišîr ani tiin riet sa nin tih. **29** Male mi firpu chu ko kôm a oma; ke thenin mi mâkrak maka, a lungdo ki sin bang ngâi sikin,” a tia. **30** Jisua'n thurchi a mišîr ngei hah mi tamtakin an rieta, ama an iem zoi. **31** Masikin Jisua'n ama iem Judangei kôm han, “Ki minchuna nin jômîn chu ku ruoisi diktak ngei nin ni rang; **32** chongtak riet nin ta, chongtak han nangni mojôk atih,” a tia. **33** Anni ngei han, “Abraham richisuonpârngei kêng kin ni, tute suoka la om mak me. ‘Suok renga nangni mojôk atih,’ ni ti hih khoi tina mini?” tiin an thvon. **34** Jisua'n an kôm, “Chongdiktak nangni ki ril: tukhom nunsie tho chu nunsie suok ani. **35** Suok chu insũngmi ni tit ngâi mak, aniatachu Nâipasal chu kumtuongin a om ngâi. (aĩon g165) **36** Nâipasalin suok nangni a mojôk vaiin kêng nin jôk tatak rang. **37** Abraham richisuonpârngei nin ni ti ki riet. Hannoma nangnin ma that rangin nin pût ani, ki minchuna chong nin pom loi sikin. **38** Keiman ki mišîr hih ka Pa mi min mu ani, nangni khom nin pa ngei nangni an ril anghan nin mišîr ngâi.” **39** Anni ngei han,

“Kin pa chu Abraham ani,” tiin an thvon. Jisua'n an kôm, “Abraham nâi diktak ngei nin ni nisenla chu a lei tho ngâi anghan nin tho rang ani,” tiin chong a mele ngeia. **40** “Ki sin lei tho ngei murdi chu Pathien renga chongdik ki riet ngei nangni ril hih ani, aniatachu atũn hin ma that rangin nin pût chien ani. Abraham'n chu ma anghin tho ngâi mak! **41** Nangni chu nin pa ngei lei tho ngâi anghan nin tho ani,” a tia. Anni ngei han, “Pathien vai kêng kin Pa dôn chu, keini hih a nâi diktak ngei kin ni,” tiin an thvon. **42** Jisua'n an kôm, “Pathien nin Pa ani tatakan chu, mi nin lungkham rang ania; Pathien renga juong ki ni sikin atũn hin nin lâia ko om ani. Keima rachama juong ni mu unga, ama fir kêng ki ni, a tipe ngeia. **43** Ithomo ki mišîr hih nin riet thei tet loi? Ku thurchi mišîr hih nin mulungrila nin mindon loi sika ani. **44** Nin pa Diabol nâingei nin ni, male nin pa lungdo jũi nin nuom ani. Ama chu aphut renga mi that ngâi ani, male chongdik tieng khom inchel ngâi mak, dikna reng a dôn loi sikin. Milak a tho tikin ama lungdoa a tho ani ngâi, milakpa ani sikin, milak ngei murdi pa khom ani sa. **45** Hannirese keima chu chongtak kêng ki mišîr ngâi, masika han nin iem ngâi loi ani. **46** Nin lâia tumo sietna tienga theiloi mi min chang thei rang? Chongtak ki mišîr khomin ithomo nin iem loi? **47** Tukhom Pathien renga juong chu Pathien chong a pom ngâia. Nikhomrese nangni chu Pathien renga nin ni loi sikin, a chong khom nin rangâi loi ani.” **48** Anni ngei han a kôm, “Nangma hih Samari mi male ramkhori no dôn kin ti hah dik mak mo?” tiin an rekela. **49** Jisua'n an kôm, “Ramkhori dôn mu-ung. Ka Pa ki mirita, aniatachu, nangnin mi nin êsêl ani hi. **50** Keima rang nanâk miritna rok ni mu unga. Aniatachu, a rokpu le ku ruthũla a jêkpu mi inkhat a om kêng. **51** Chongtak nangni ki ril ani: tukhom ko chong jômpu chu thi tet no nih.” (aĩon g165) **52** Anni ngei han a kôm, “Ramkhori no dôn khet tiin kin riet minthâr zoi! Abraham a thi zoia, dêipungei khom an thi suozi, hannoma nangman chu ‘Ko chong jômpu chu thi tet no ni,’ ni tia, an tipe. (aĩon g165) **53** Kin Pa Abraham nêkin ni lien uol mo? Ama khom a thi zoi; dêipungei khom an thi suozi. A tutak hamo ani angin nêb bê?” an tia. **54** Jisua'n an kôm, “Keima nanâkin miritna a rok ninlang, ha miritna hah chu ite ni no ni. Kin Pathien nin ti, ka Pa hah mirita mi min ompu chu ani, tiin a thvon. **55** Nangnin chu ama hah riet tet mak chei, keiman chu ki riet ani. Ama riet mu-ung ki tiin chu nangni angin milak ki ni rang ani. Hannirese, ama ki rieta a chong khom ko jôm ngâi. **56** Nin pa Abraham'n ku juong a mu rang sikin a râiasân oka, ma anghan a mu tataka, a râiasân sabak ani.” **57** Anni ngei han a kôm, “Kum sômrangnga luo la kâi mak che ngah, Abraham nu mu na?” an tia. **58** Jisua'n an kôm, “Chongdik kêng nangni ki ril,” tiin a thvon ngeia, “Abraham ân zir mân khom, ‘Keima’ chu ko om zoi.” **59** Hanchu a dêngna rang lung an rũta, hannirese Jisua ân thupa, Biekin renga a jôkpai zoi.

9 Jisua a lôn lâitakin, asuok renga mitcho pasal inkhat a mua. **2** A ruoisingeiin a kôm, “Minchupu, hi mi hih tu sietna sika mitchoa ânzir mo? Ama sietna sika mo, a nulepangei sietnangei sika mo?” tiin an rekela. **3** Jisua'n an kôm, “Hi pa mitchona hih a sietnangei sika khom ni uol mak. Pathien sinthotheina ranakrât a chungu mu theia aomna ranga ani. **4** Sûn ani lâi hin, mi firpu sin ei tho rang ania; jân ajing rang kêng ani zoi, ma tikin chu tutên sin tho thei khâi no ni ngei. **5** Rammuola ko om kâr chu ramuol minvârpu ki ni,” a tia. **6** Ma hah a ti suole chu, Jisua'n pil a michila, a michil leh han dielnâng a sinna; dielnâng hah a mit ngeia a pol pea, **7** male a kôm, “Sênla, Siloam dila na mâi va phia roh,” a tia. (Siloam riming aomtie chu “Tîr” tina ani.) Ma anghan ha mi hah a sea, a mâi a va phia, a mit avârin a hong kîr nôk zoi ani. **8** Hanchu a bungmingei le a kutdo lâi a lei mu ngâi ngei han, “Hi mi hih ânsunga a kutdo ngâipu ha nimak mo?” an tia. **9** Mi senkhatin chu, “Hi mi hih ani,” an tia, aniatachu adangeinei chu, “Hi mi hih nimak; ânpuopui kêng ani,” an tia. Masikin amananâkin, “Ha mi hah ki ni,” a tia. **10** Anni ngei han, “Kho angin mo ni mit ahong vâv nôk?” tiin an rekela. **11** Ama han, “Mi inkhat Jisua an ti pu han dielnâng a sina, ki mita a pola, male Siloam dila sênla, na mâi va phia roh a tia. Ma anghan ke sea, ka mâi ka va phia suo renghan chu ku mu thei kelen ani,” tiin a thuon ngeia. **12** “Ama hah khonmo aom?” tiin an rekela. Ama han, “Riet mu-ung” tiin a thuon ngeia. **13** Hanchu mitcho lei ni pu ha Phariseengei kôm an tuonga. **14** Jisua'n dielnâng a sina a mit jing a mindam pe ni ha Sabbathni ani. **15** Phariseengeiin a mit hong vâv pe nôk chang ha an rekêl nôka. Ama han, “Ki mita dielnâng a pola, ka mâi ka va phia male atûn chu ko hong mu thei zoi ani,” tiin a ril ngeia. **16** Pharisee senkhatin chu, “Hi sin thopu hih Pathien renga juong ni thei no ni, Sabbathni Balam a jôm loi sikin,” an tia. Senkhat nôkin chu, “Kho angin mo mi nunsien, hi anga sininkhêl ngei hih a sin thei ranga?” an tia. Male an lâia insenna aom zoi. **17** Masikin Phariseengeiin ha mi hah vèlkhat an rekêl nôka, “Ki mitcho mi minvâr pe, ni tia, asa, nangman te kho angin mo ama chungroi hih ani ni ti?” Ama han, “Dêipu ani,” tiin a thuon ngeia. **18** I-ih khomnirese Juda rachamneipungei han ha mi hah mitchôn ân zira, atûn chu a mu thei zoi ani ti iem thei mak ngei sikin a nulepangei an koia, **19** male an kôm, “Hi mi hih nin nâipasal mo? Asuok renga a mitcho nin ti pu ha mo ani hi; kho angin mo atûn hin a hong mu thei nôk hi?” tiin an rekêl ngeia. **20** A nulepangei han, “Hi mi hih kin nâipasal ani, asuok renga a mitcho ani ti khom kin riet. **21** Aniatachu kho angin mo a mit ahong vâv pe, le tumo a mindam pe chu riet mak me. Ama rekêl roi; ulien kêng ani zoi, male amananâkin thuon rese!” **22** A nulepangei han Juda rachamneipungei an chi sikin ma anghan an ti ani. Tukhomin Jisua ha Messiah ani tiin an iema anin chu Synagog renga notpai rang tiin an lei

inruol sai ani. **23** Masika han kêng a nulepangei, “Ulien ke ani zoi, ama rekêl roi!” an tina ani. **24** Mitchopa hah a voiniknân an koi nôka, male a kôm, “Pathien makunga chongdik ril rangin chonginkhâm roh! Nang mindampu hah mi nunsie ani tiin kin riet zoi,” an tia. **25** Ama han an kôm, “Mi nunsie ani mo niloi mo ite riet mu unga. Ki riet chu mitcho ki nia, atûn chu ku mu thei zoi,” tiin a thuon ngeia. **26** Anni ngei han, “Khoimo nang a tho pe? Kho angin mo ni mitcho a mindam?” tiin an rekela. **27** Ama han an kôm, “Michin khom nangni ki ril zoi. Ithomo a riet nin nuom nôka? Nangni khom a ruoisingei chang nin nuom mini?” tiin a thuon ngeia. **28** Anni ngei han khomâk an sâma, “Nangma hih ama ruoisi ni ni, keini chu Moses ruoisingei kêng kin ni, an tia. **29** Moses kôm Pathien a lei chong ti kin riet; i-ih khomnirse hi mi rang hih chu kho renga hong mo ani khom riet mak me!” an tia. **30** Ha mi han, “Ma tak hah neinin kamâm aomna! Nangni chu kho renga mo ani khom riet mak chei, aniatachu ki mitjing mi minvâr pe ani! tiin a thuona. **31** Pathien'n mi nunsiegei chong rangâi ngâi mak ti ei riet; ama jâ ngei le a lungdo sin ngei chong chu a rangâi ngâi. **32** Rammuol insieng phut renga tutên mitcho saia suok a mit a minvâr pe ti la riet ngâi mak me. (aiôn g165) **33** Hi mi hih Pathien renga juong ni no rese chu hi anga sin hih tho thei no nih.” **34** Anni ngei han, “Nangma nunsie'a ânzir le hong lien hin mi minchu rang no bôk mo?” tiin an thuona. Male ama hah Synagog renga an notpai zoi. **35** Jisua'n ha mi hah notpai ani zoi, ti a rietin chu ava roka, a kôm, “Miriem Nâipasal hih ni iem mo?” tiin a rekela. **36** Ama han, “Pu, tumo ani ni ril roh, ki iem theina rangin!” tiin a thuona. **37** Jisua'n a kôm, “Ama hah nu mu sai kêng, male atûna nang chongpuipa hih ama hah ani,” a tipea. **38** Ha mi han, “Pumapa, ki iem!” a tia, male Jisua kebula khûk ân bila. **39** Jisua'n, “Hi ramuola hin roijêk ranga juong ki ni, masikin mitcho ngei an mit a vârna rang le mitvâr ngei an mitchona rangin,” a tia. **40** Phariseengei senkhat a kôla om ngei han ma chong hah an rieta male a kôm, “Adiktakin keini khom hi mitcho kin ni sa ni tina nimak mo?” tiin an rekela. **41** Jisua'n an kôm, “Mitcho nin ni nisenla chu theiloina dôn no tu nui; hannirese kin mu thei nin ti sikin nin theiloina ala om bang ani.” tiin a thuon ngei.

10 Jisua'n a tia, “Chongdik tak nangni ki ril: mi tukhom belrirukul kotbâia lût loa lam dang tienga kala lût chu inru le râtlâksong ani. **2** Mi tukhom kotbâi tieng renga lût chu belrihòlpu ani. **3** Kotbâi ngâkpu han kotbâi a mo-ong pea; belringeiin a rôl an rieta, a belringei chu an riming chitin a koia, a ruoi ngei ngâi. **4** A kaisuo ngei suole chu ama moton ânsa pe ngeia, male a rôl an riet sikin, belringeiin a nûk an jûi ngâi. **5** Midang chu tute jûi no ni ngei; a rôl an riet loi sikin, jûi nêkin tân pe pat an tih,” a tia. **6** Jisua'n hi chongmintêk hi a misîr pe ngeia, hannirese imo a tina riet mak ngei. **7** Masikin Jisua'n a

ti nôka, “Chongdiktak nangni ki ril: Keima hi belringei ranga kotbâi ki ni. **8** Ko motona lei juong ngei murdi chu inru ngei le râtlâksong ngei an nia, belringei khomin an chong rangâi ngâi mak ngei. **9** Keima hih kotbâi ki ni. Tukhom keima taka lût chu sanminringin om an tih; asûnga lût an ta, jôk an ta, sûlring man sâng an tih. **10** Inru chu muruk rang, that rang le sietminmang rang vaiin kêng an hong ngâi. Kei chu ringna nin dôna ranga ringna akipdira nin dôna ranga juong ki ni. **11** “Keima hi belrihôlpu sa, a belringei ta ranga a ringna phal nuom ki ni. **12** Inlo mi, belrihôlpu dikloi le belringei khom ata aniloi sikin, melang hong a mûn chu belringei a mâkraka male a tân pata; masikin melangin belringei a peta, chek a minchâinek ngâi. **13** Inlo mi han a tân pata asikchu ama hah inlo mi le belringei rangin lunghâng a dôn loi sikin. **14** Keima hi belrihôlpu sa ki ni. Pa'n mi riet anghan kei khom Pa ki rieta, ma-angdên han ke belringei chu ki rieta anni ngei khomin min riet ani. An ta ranga thi khom hih ku nuom ani. **16** Hi belriurukula la om loi belri dang khom ka la dôn sa. Mangei ha khom la hongtuong sa ka ta, anni ngei han ke he rangâi an ta, male belri pâlkhat la hongni an tih, belrihôlpu inkhat lehan. **17** “Man nôk ranga ki ringna pêk rang ku nuom sikin, Pa'n mi lungkham ngâi ani. **18** Tutên ki ringna hi mi lâk pe thei noni ngei. Keima rachamin kêng ke pêk rang ani. A pêk thei ki nia, male a lâk nôk thei khom ki ni. Mahi kêng tho rangin ka Pa'n chong mi pêk ani.” **19** Hi chongngei sika hin mipuingei lâia insenna aom nôk zoi. **20** Mi tamtakin, “Ramkhorî sûr! Achâng kêng! Ithomo a chong nin rangâi pea?” an tia. **21** Aniatachu adangngeiin chu, “Ramkhorî sûr chu ma anghin chong thei no nih! Kho angin mo ramkhorin mi mitcho amin vâp pe thei ranga?” an tia. **22** Ma zora hah phalbi lâi ania, Biekin ranga Inpêklet khohei Jerusalema an mang lâitak ani. **23** Jisua chu Solomon bokropa han a vân lôa a hôn lôia, **24** mingei ha a kôla an hôn tûpa, “Idôr sôt mo mulung okchân mi ni dar rang? Anthârtakin mi ril roh: Messiah mo ni ni?” an tia. **25** Jisua'n a thuona, “Nangni ki ril zoi do, aniatachu mi iem mak chei. Ka Pa rachamineân a sin ko tho hin ku ruhûlin nangni a min riet ania; **26** hannirese iem no tunui, ke belringei nin ni loi sikin. **27** Ke belringeiin chu ko rôl an riet ngâi; kei khomin ki riet ngei, male annin min jûi ngâi. **28** An kôm kumtuong ringna ke pêk ngeia, male anni ngei hah thi tet khâi no ni ngei. Tutên keima renga mi sut thei no ni ngei. (aiôn g165, aiônios g166) **29** Anni ngei ni pêkpu ka Pa hah neinunngiei murdi nêkin ânlal uol ani, male tutên Pa donsûina renga mi sut thei no ni ngei. **30** Pa le keima chu inkhat kin ni.” **31** Hanchu mingeiin ama dengna rang lung an rût nôka. **32** Jisua'n an kôm, “Pa'n sin ranga mi pêk sin sa tamtak nin mitmua ki sin zoia, akhotak sika ha mo lung leh ni deng rang nin bôkna reng hi?” a tia. **33** Anni ngei han, “Sin sa sikin lung leh nang deng rang nuom mak mea, aniatachu Pathien riming ni rilminsiet! sikin le miriem ni ni ngonga Pathien'n nêbê sikin ani,” tiin an thuona. **34** Jisua'n a thuona, “Nin

Balam lekhabu Pathien'n a tia, ‘pathienngei nin ni,’ tiin ânziek nimak mo. **35** Ei riet anghan Pathien lekhabu ati kai chu tuonsôtin adik ngâi ania; male Pathien'n a chong a min tungna ngeia khom han pathienngei a ti ani. **36** Keima rang chu Pa'n mi thanga rammuola mi juongfir ani. Nônte, kho angin mo Pathien Nâipasal ki ni ki ti sika hin Pathien ni rilminsiet mi nin ti hi? **37** Ka Pa'n sin ranga mi nuom neinunngiei ha ki sin ani nônchu mi iem no roi. **38** Hannirese ki sin anîn chu keima mi nin iem no khomin, ki sinthongei luo hi iem roi bah, Pa koma kôm a om male keima Pa kôm ko om ti nin riet minthâr theina rangin,” a tia. **39** Jisua sûr rang an pût nôkrêka, aniatachu an kut renga a jôkpaî pe ngeia. **40** Hanchu Jisua hah Jordan Tuidung râla motona John'n mi a baptisna ngâi mun tieng han a sea, male mahan a om zoi. **41** Mi tamtak a kôm an hongga. “John'n ite sininkhêlungei sin mak,” aniatachu, “Hipa chungroi a lei misîr murdi chu adik ani,” an tia. **42** Male mahan mi tamtakin ama an iem zoi.

11 Mi inkhat a riming Lazarus, Bethany khopuia om hah damloin a oma. Bethany hah Mary le a zuorpuinu Martha ngei omna khopui ani. **2** (Hi Mary hih Pumapa kea mirimhoi buoka male a sam leh a ke hûi pe nu hah ani, damloia om Lazarus hah a nuchapa ani.) **3** A sarnungeiin Jisua kôm, “Pumapa, na malpa lungkham hih dam mak,” tiin chong an muthuona. **4** Jisua'n maha a riet lehan, “Hi Lazarus natna hih thina rang nimaka; Pathien roiinpuina ranga ania, hi sika hin Pathien Nâipasal khom roiinpuin ala om rang ani,” a tia. **5** Jisua'n Martha le a zuorpuinu le Lazarus ngei hah a lungkham ngei tataka. **6** Hannoma damloi thurchi hah a riet suo nûkin a omna mun han sûnnik ala om nôka. **7** Hanchu a ruoisingei kôm, “Judea rama se nôk ei ti u zoi,” a tia. **8** A ruoisingeiin a kôm, “Minchupu, nikhatni rengnan mingeiin lung leh nang deng rang an tia, hannoma la se nôk rêk rang ni mintuo mini?” tiin an thuona. **9** Jisua'n a tia, “Sûnkhatin konta sômleiniik aom nimak mo?” Masikin tukhomin sîn khovâra an lônin chu invâi ngâi mak ngeia, hi rammuol vâp hih an mu sikin. **10** Aniatachu, jân jînghamin an lônin chu an invâi ngâi, vâp an dôn loi sikin. **11** Jisua'n hi chong hih a tia, hanchu a bôksa nôka, “Ei malpa Lazarus chu a in zoi, hannirese ama kaithoi rangin ke se rang ani,” a tia. **12** Ruoisingeiin, “Pumapa, a in anînchu, hong dam nôk atih zoi,” tiin an thuona. **13** Jisua'n chu Lazarus a thi zoi a tina ani. aniatachu, anîn chu in ngâi balama a in mini tiin an bôka. **14** Masikin Jisua'n ânthârin a ril ngeia, “Lazarus a thi zoi, **15** hannirese a kôm ko om loi ha nangni rang sikin ka râiasân ani, nin iem theina rangin. Tho a kôm se ei tih u zoi.” **16** Thomas (Anphîr an ti) han a champui ruoisingei kôm, “Tho Minchupu kôm ei rêngin se sa ei ta, ama leh ei thi theina rangin!” a tia. **17** Jisua a hongtuongin chu, Lazarus ha sûn minli moton han an phûm zoi ti a rieta. **18** Bethany hah Jerusalem renga kilometer inthum nêka nâi uol ani, **19** male Judangei mi tamtakin Mary le Martha ngei an nuchapa thi chungroia mathâi rangin an hongga. **20** Martha'n Jisua a hong ti a

rietin chu ama intongpui rangin a jôka, aniatachu Mary chu insûnga a lei oma. **21** Martha'n Jisua kôm, "Pumapa, hin no om nisenla chu ku nuchapa hi thi no nih!" **22** Aniatachu atûn khom Pathien kôm no zong kai chu nang pêk a tih, ti ki riet," a tia. **23** Jisua'n a kôm, "Nu nuchapa inthoinôk atih," tiin a rila. **24** Amanu han, "Sûn nûktaka chu inthoi nôk a tih, ti ki riet," tiin a thuona. **25** Jisua'n amanu kôm han, "Keima hi inthoinôkna le ringna ki ni. Tukhom mi iem kai chu thi khomsenla ngei ring an tih; **26** male tukhom a ringa keima mi iem chu thi tet no ni ngei. Ma hih ni iem mo?" a tia. (aiôn g165) **27** Amanu han a kôm, "Ani, Pumapa!" ki iem. "Nangma hih Messiah, Pathien Nâipasal, rammuola juong rangpu ha ni ni ti ki iem tatak," tiin a thuona. **28** Martha'n hi chong hih a ti suole chu a zuorpuinu Mary a theia om hah inrûktên ava koia. "Minchupu hin a oma, nang a koi," tiin a rila. **29** Hi chong hih Mary a rietin chu innottakin ânthoia, ama leh intong rangin a sea. **30** (Jisua ha khuo sûnga la hongtung maka. Martha leh an intongna muna han a la om.) **31** Insûnga Mary mathâi ranga ompui mipuingei han Mary innotin ânthoia, a jôk an mûn chu thâna chap rangin a se mini tiin a mindona, an jûi zoi. **32** Mary hah Jisua omna a hongtung, ava mu renghan a ke bula an bokraka. "Pumapa," hin, "no om nisenla chu ku nuchapa hi thi no nih!" a tia. **33** Jisua'n Mary chap le a hong jûi mipuingei chap ha a mun chu asân a mulung a jûrpuia, a rîl tieng ân nûkka. **34** "Ama hah khonmo nin phûm?" tiin a rekel ngeia. "Pumapa, hong inla hong en roh," tiin an thuona. **35** Jisua a chap zoi. **36** Mipuingei han, "En ta u, idôrta a lungkham mini na!" an tia. **37** Aniatachu senkhatin, "Mithchopa ha mitvârna a pêk nimak mo? Lazarus khom hi thi loiin a dar thei loi mini?" an tia. **38** Jisua ha arîl tieng ânruk nôka, thâna a sea, thân khur ha ânpuêk, lung leh alûtna hah an hîp ani. **39** Jisua'n, "Lung hi thînpai roi!" tiin a dânde ngeia. Martha, a thipa sarnu han, "Pumapa, a mirim asie rang kêng ani zoi, an phûmna sîn minli piel ani zoi!" tiin a thuona. **40** Jisua'n amanu kôm han, "Ni iemin chu Pathien roipuina mu ni tih, nang ki ti nimak mo?" a tia. **41** Lung hah an thînpai zoia. Jisua a tanga, "Pa, ko chong na rangâi sikin ka rîasân. **42** Ko chong na rangâi bang ngâi ti ki riet, hannirese mahi chu hi taka om mipuingei hin nangma mi ni tîr ki ni, ti an iem theina rangin nang ki ti ani." **43** Ma ha a ti suole chu, rôl inringtakin a koisama, "Lazarus hong jôk rohi!" a tia. **44** Ama hah a kutngei le kengei thân puonngeiin intuomchienin, a mâi khom puon leh intuomchienin a hong jôk zoia. Jisua'n an kôm, "Sût unglâ, male min se roi," a tia. **45** Mi tamtak Mary hong pan ngei han, Jisua sintho hah an mua, male ama an iem kelen zoi. **46** Aniatachu, mi senkhatin chu an kîr nôka, Phariseengei kôm Jisua sintho hah an va misîr pe ngeia. **47** Masikin Phariseengei le ochaisingei, roijêkpuingei leh an intonga, "Imo ei tho rang ani zoi? Hipa hin sininkhêl a sin ngei hih en ta u! **48** Hima anghin ei min se bangin laka mitinin hong iem an ta, hanchu

Roman rachamneipungei juong an ta, ei Biekien le ei jât le nam min juong sietminmang pe rang kêng!" an tia. **49** An lâia mi inkhat, a riming Caiaphas hah, ma kuma Ochai Inlaltak han an kôm, "Nin mo babâka! **50** Mi murdi thia, jât le nam pumpui ânmanng nêkin chu mi inkhat thi hah asa uol ti nin riet loi mini?" a tia. **51** Adikin, chu ama thena mulungbôka a ti nimaka; ha kuma Ochai Inlaltak ani sikin Jisua hah Juda mipuingei ruthûla a thi rang hah a lei ril masa ani. **52** male anni rang vai niloini, Pathien mi chekinchâia om ngei pâl khata a molom theina rangin khom ani sa. **53** Hani renga chu Juda rachamneipungeiin Jisua an that rang chang an mintuo bang ani. **54** Masikin Jisua khom ânlangin chu Judea rama lêng khâi maka, ramchâr kôla khopui inkhat a riming Ephraim an tia han a sea, a ruoisingei leh an va om zoi. **55** Kalkân Kût anâi zoi sikin mi tamtakin ram sîng pumpui renga inthieng-inthâr rangin khohoi phâk mân Jerusalema an sea. **56** Jisua an rok titira, Biekina an intûp lâiin inkhat le khat annin rekela, "Imo nin mindon? Khohoia hong tatak no ni mo, a hong rang mo?" **57** Ochaisingei le Phariseengeiin ama an sîr theina rangin tukhomin a omna an rietin chu an misîr ngêt rang ani tiin chong an pêk ngei zoi ani.

12 Kalkân kût rang sînruk motona Jisua chu thina renga a kaithoi Lazarus omna Bethany khuoa a sea. **2** Ama rangin kholoibu nêk rang an mintuo pea, Martha hah bu-an, semin a san ngeia, Lazarus chu dosânga Jisua bukhâlâi otpui ngei lâia inkhat ani. **3** Hanchu Mary'n nard sariek mirimhoi man luttak liter in-ang a hong chôia, Jisua ke a buoka, a sam leh a ke a hûi pea. Ha sariek mirimhoi han insîng pumpui asip zit zoi. **4** Jisua ruoisingei lâia inkhat Judas Iscariot, ama a minsûr rangpu han, **5** "Hi sariek mirimhoi hih ithomo duli razanthumin juorin male inrieng ngei kôm a pêk loi?" a tia. **6** Hi chong hih inrieng ngei rang lungghang ân shak sika a ti nimaka, inru ani sika ani. Ha mi han sumkok a chôia asûnga sum hah ama rangin a lâl ngâi sikin ani. **7** Aniatachu, Jisua'n a kôm, "Rokôk no roh! a dôk hih phûma ko om nia rangin rê rese. **8** Inrieng ngei chu nin kôma om tit rang an ni, kei chu nin kôm om bang no ning," a tia. **9** Mi tamtakin Bethany khuoa Jisua a om ti an rietin chu Jisua mu rangin le Lazarus Jisua'n thina renga a kaithoi nôkpu mu sa rangin an sea. **10** Hanchu Ochaisingei han Lazarus khom that sa rangin an bôka, **11** ama sika Juda tamtakin anni ngei hengin Jisua an iem zoi sikin. **12** Anangtûka chu Kalkân kût khohoia hong loko tamtakin Jisua Jerusalema a hong ti an rieta. **13** Masikin letûmbuongei an chôia ama lamdon rangin an sea, "Hosanna! Pumapa rilinga juongpu chu Pathien'n satvur rese! Pathien'n Israel Rêngpa satvur rese!" tiin an inieka. **14** Jisua'n sakuording inkhat a mua, a chungâ a chuonga, Pathien Lekhabu'n ati anghan, **15** "Chi no roh, Zion khopuilien! Ne Rêng hah sakuordingte, chungâ chuongin a hong ani." **16** Ha chong hah aphut han chu a ruoisingeiin riet thei mak ngeia; aniatachu Jisua inlaltakin inthoian a om suo tena chu

Pathien Lekhabu'n ama chungroi a lei miziek ani ti le a chungra ha anga han an lei tho ti an riet zoi. 17 Jisua'n Lazarus thân renga a koi suoka, thina renga a kaithoi lâia mipui om ngei han a thurchi an mišir tir zoia. 18 Ha sininkhêl hah an riet sikin mipui ngeiin an lei don ani. 19 Hanchu Phariseengei han, "En ta u, ite chang khâi mak me! En roi, rammuol pumpuoin ama kêng an jûi zoi hi!" an tia. 20 Khohoia Pathien chubaimûk ranga Jerusalem hong se ngei lâia han Greekngei senkhat an oma. 21 Anni ngei han Philip (Galilee rama Bethsaida khuo mi) kôm an sea, "Pu, Jisua mu kin nuom," tiin an ngêna. 22 Philip a sea male Andrew ava rila, male arnuonin an sea, Jisua an va rila. 23 Jisua'n an kôm, "Miriem Nâipasal inlaltaka a om zora atung zoi. 24 Chongdiktak nangni ki ril: buhûm pila a tâka athi nônchu aramalin aom chien ngâi, athin vai kêng tamtakin ânra ngâi. 25 Tukhom an ringna moro kâiin machân an ta, tukhom rammuola an ringna min pâm loi kâiin kumtuong ringna dôn tit an tih. (aiônios g166) 26 Tukhom ki sintho nuom kâiin chu mi jûi ngêt rese ngei, masikin ki sinthopu ngei chu ko omna an om sa theina rangin. Tukhom ki sintho ngâi kai chu ka Pa'n mirit tho ngei atih. 27 "Atûn hin ku mulung akâng male imo ki ti rang ani zoi? 'Pa, hi zora hih ku chungra mi mintung pe no roh ki ti rang mini?' Aniatachu, hi dûktuong rang piela juong ki ni, masika han hi dûktuongna zora hih palin ke se rang ani. 28 Pa, ni riming roinpuina juong mintung rohi!" a tia. Hanchu invân renga rôl ajuon ringa, "Ko roinpuina ku juong mintung zoi, la juong mintung nôk ki tih," a tia. 29 Lokongei a kôla ânding ngei han ma rôl hah an rieta, male an lâia senkhatin, khuonri kêng ani an tia, adangngeiin chu, "Vânfirtonin a chongpui kêng!" an tia. 30 Aniatachu Jisua'n an kôm, "Ma rôl ha keima ranga ajuon ring nimaka, nangni ngei rang kêng ani. 31 Atûn hin hi rammuol roijêkin aom rang zora ani zoi; hi rammuol roijêkpu khom hi atûn, pai nging atih. 32 Pilchung renga makhâiin ko om tikin chu mi murdi ki tieng kaikuoi ki tih," a tia. 33 (Hi chong hih thina a tuong rangtie riet theina ranga a ti ani.) 34 Mipuingeiin a kôm, "Ki Balam lekhabu'n Messiah chu tuonsôtin ring tit atih" tiin mi ril ngâi. Hanchu, kho angin mo nangman, "Miriem Nâipasal hi târin om atih, ni ti thei? Hi Miriem Nâipasal hih tumo ani?" tiin an thuona. (aiôn g165) 35 Jisua'n a thuona, "Vâr hi chomolte chu nin lâia la om nging atih. Vâr nin dôn lâiin lêng roi, masika han ijingin nangni adê lolina rangin; tukhom ijinga a lônin chu a sena riet ngâi mak. 36 Vâr nin dôn lâihin vâr hi iem ta roi, avâr mingei nin ni theina rangin," a tia. Jisua'n hi chong hih a ti suole chu a thengpata, an mu thei lolina ranga a vânthup zoi. 37 An mitmua sininkhêlungei tamtak a sin suonûk khomin anni ngei han ama iem mak ngeia, 38 masikin dêipu Isaiah lei ti hah ahong tung adik theina rangin: "Pumapa, kin thurchi mišir tumo a iema? Tu chungra mo Pumapa'n arnak a minlang?" 39 Male masika hi an iem thei loi ani, Isaiah nanâkin a tia: 40 "Pathien'n an mit a mincho pe ngeia male an

mulungbôkungei khom a min môl pe ngei sa, masikin an mitin an mu lolina rang, le an mulungbôkungei khomin an rietthei lolina rangin, male ko kôm an hônhei nôk duoia, ke lei mindam ngei theina rangin, Pathien'n a tia." 41 Isaiah han Jisua roinpuina a mu le a thurchi a mišir sikin hi chong hih a ti ani. 42 Nikhomsenla Juda rachamneipu tamtak ngeiin Jisua an iem zoia; hannirese Phariseengei sikin mišir minlang ngam mak ngeia, ma anghan ani nônchu synagog renga khâipain an om rang ani. 43 Pathien pomna nêkin munisi pomna an min lut uol ani. 44 Jisua'n rôl inringtakin a tia, "Tukhom mi iempu chu keima mi iem vai niloiiin mi firpu khom a iem sa ani. 45 Tukhom keima mi mu chu mi firpu khom a mu sa ani. 46 Rammuola hin vâr angin ku juong ani, masikin tukhom mi iem ngei murdi chu ijinga an om lolina rangin. 47 Tukhom ku thurchi mišir a rieta a jôm loi khom nisenla, keiman an roijêk no ning. Rammuol roijêk ranga juong ni mu unga, rammuol sanminring ranga juong kêng ki ni. 48 Tukhom keima me henga, ku thurchi mišir pomloi ngei chu anni ngei roijêk rangin mi inkhat aom. Ku thurchi mišir ha sîn nûktaka chu anni ngei roijêkpu la ning atih! 49 Mahi adik ani, asikchu Keima ka rachamin ite mišir ngâi mu unga, ka Pa mi firpu'n kêng ki ti rang le ki mišir rang chong mi pêk ngâi ani. 50 Male a chongpêk ngei chu kumtuong ringna ani ti ki riet. Masikin ki ti ngei hi Pa'n mi ril lam angtakin ki mišir ani," a tia. (aiônios g166)

13 Kalkân kût khohoi rang ni motontet ahong ni zoia. Jisua'n hi rammuol hih mâkin Pa kôm a se rang zora atung zoi ti a rieta. Ama ta ngei lelê, hi rammuola om, a lungkham ngâi ngei hah ahong ni dênin a lungkham ngei tita. 2 Jisua le a ruoisingei jâmbu an nêk han. Diabol'n Simon Iscariot nâipasal Judas mulungrîla Jisua minsûr rangin mindonna a lei dar chien zoia. 3 Jisua hah, Pa'n rachamneina murdi a pêk, ti le Pathien renga juong ania, Pathien kôm se nôk rang ani ti a rieta. 4 Masikin bukhâlâi otna dosâng kung renga ânthoia, a chunghak kâncholi a kheka, male inhûinapuna a lâka, a kong a khita. 5 Hanchu dabôra tui a sunga, ruoisingei kengei a rusûk phut zoia, a kong puon lehan a hûi pe ngeia. 6 Simon Peter kôm a hongga, ama han, "Pumapa nangman ke kengei nursûk rang mo?" a tia. 7 Jisua'n a kôm, "Ki sintho hi atûn chu la riet mak che, hannirese nangkana chu la riet ni tih," tiin a thuona. 8 Peter'n a kôm, "Nangman chu khotiklâi khom ka kengei rusûk tet no ti nih!" a tia. Jisua'n a kôm, "Ne kengei kursûk nônchu ku ruois ni khâi no tinih," a tia. (aiôn g165) 9 Simon Peter'n a kôm, "Pumapa, nônchu ke kengei vai rusûk nônlâ, ku kutngei le ku lu khom rusûk sa roh!" tiin a thuona. 10 Jisua'n a tia, "Tukhom tui ânbuol sai chu asâi zoi ani, a kengei tilloiin chu adang arsûk rang nâng khâi maka. Nin lâia mi inkhat tiloiiin chu nin rêngin nin sâivar zoi." 11 (Jisua'n a minsûr rangpu ha a riet chien sai ani; sikin, "Nin lâia mi inkhat, tiloiiin chu, nin rêngin

nin sâivar zoi," a ti ani) 12 Jisua'n an kengei arsûk suole chu a chunghak kâncboli a haka male a mun nanâka dosâng tieng a kîr nôka. "Nin chungka ki sintho hih nin riet thei mo?" tiin a rekel ngeia. 13 "Nangnin Minchupu le Pumapa mi nin tia, nin ti mindik ani, asikchu ni khom ki ni tatak ani. 14 Keima, nin Pumapa le Minchupu'n luon nin kengei ku rusûk ani, Ma anghan, nangni khom nin kengei nin rusûk inlôm rang ani. 15 Nin chungka ko tho anghin nangni khomin nin tho theina rangin nangni ki min mu ani. 16 Chongdiktak nangni ki ril: suokngei hih an pu nêkin lien mak ngeia, thangtheipungei khom a firpu nêkin lien mak ngei. 17 Atûn chu ma chongdik hah nin riet zoi, nin jômin chu nin râisân tatak atih! 18 "Nin renga nin thurchi mişîr mu-ung, ka thang ngei chu keiman ki riet. Hannirese Pathien Lekhabu'n, 'Ku bu nêkpu han mi doi zoi,' a ti ha ahong dik ngêt anâng ani. 19 Masikin mahi atûn ahongtung mân nangni ke lei ril ani, ahongtung tika khom 'Ama ha Keima hi Ki Ni,' tiin mi nin iem theina rangin. 20 Chongdiktak nangni ki ril: tukhom ki mi fir lei pom chu keima khom mi pom sa ania; male tukhom mi pom chu mi firpu khom a pom ani," a tia. 21 Jisua'n ma chong hah a ti suole chu a mulung dûk a min tonga, "Chongdiktak nangni ki ril: nin lâia mi inkhatin mi minsûr atih," tiin ânlangiemina phuonga. 22 Ruoisingei han tu lelê mo a tina tak an riet loi sikin jâminzal takin anrîn en inlôma. 23 Ruoisingei lâia mi inkhat Jisua'n a lungkham ngâipu hah Jisua kôla ânsunga. 24 Hapa kôm han Simon Peter'n, "Tutak mo a ti, rekel ta," tiin kut leh tônia a chongpuia. 25 Masikin ama ha Jisua tieng ân thîna, "Pumapa, tu lelê mo ani?" tiin a rekela. 26 Jisua'n a kôm, "Vâipôl hârte michie ka ta, ke pêk tak hah ning atih," tiin a thuona. Masikin vâipôl hârte lâka, a michie-a, Simon Iscariot nâipasal Judas kôm a pêk zoi. 27 Judas'n vâipôl hârte ha a lâk suo, harengan a sûnga han Soitan alût kelen zoi. Jisua'n a kôm, "No tho rang tak hih tholai roh!" a tipea. 28 Dosâng rihîla om adangngei han tutên ithomo ma anghan Jisua'n a tipe riet mak ngei. 29 Ruoisingei senkhatin chu Judas han sum a kol sikin, Jisua'n khohoa mang rang neinun ânsam rochôk roh a tipe mini, aninônchu inrieng ngei imini pêk roh a tipe mini tiin an bôka. 30 Judas han vâipôl hâr hah a lâka, a rotpat kelen zoi, ma zora hah jân ani. 31 Judas a rotpat suole chu Jisua'n an kôm a tia, "Atûn chu Miriem Nâipasal roiinpuina ânlang zoia, ama sikin Pathien roiinpuina khom ânlang zoi ani. 32 Male ama renga Pathien roiinpuina ânlangin chu, Pathien khomin ama renga han Miriem Nâipasal roiinpuina minlang atih, male ama'n voikhat nangni tho kelen atih. 33 Ka nâingei, nin lâia zora sôt om khâi no ning. Mi en nin ta; aniatachu Juda rachamneipungei ki tipe ngei anghan nangni ki tipe ani, 'Ke sena ranga se thei no tunui.' 34 Male atûn hin chongpêk athar nangni ke pêk ani: inkhat le inkhat inlungkham inlôm roi. Nangni ku lungkham anghan nin inlungkham ngêt rang ani. 35 Inkhat le inkhat nin inlungkham inlômin chu ku ruoisingei nin ni tiin mi

murdi'n riet an tih," a tia. 36 Simon Peter'n, "Pumapa, khotieng mo ne se rang?" tiin a rekela. "Ke sena ranga atûn chu mi la jûi thei no tunui," aniatachu, "nakana chu mi la jûi nin tih," tiin a thuona. 37 Peter'n, "Pumapa, ithomo atûn hin chu nang ku jûi thei loi rang?" tiin a rekela, "Nangma rang sikin chu ki ringna khom pêk ki tih!" a tia. 38 Jisua'n a kôm, "Keima rang sikin ni ringna ne pêk tatak rang na? Chongdiktak nang ki ril: ârkhuong mân voithum, ama hih riet ngâi mu-ung, ni ti rang ani," tiin a thuona.

14 Jisua'n, "Nin kângmindoi no unglâ male nin jâminzal no roi, Pathien iem roi male kei khom mi iem sa roi. 2 Ka Pa ina omna khâlтан tamtak aom, ninta rangin mun sin ke se rang ani. Om no senla chu nangni ki ril loi rang ani. 3 Male ninta rang mun ko hong sin suole chu juongkîr nôk ka ta, ko kôm nangni tuong ki tih, ko omna nangni khom nin om sa theina rangin. 4 Ke sena rang lampui khom nin riet." 5 Thomas'n a kôm, "Pumapa, ne sena rang riet mak me; masikin kho angin mo mataka sena rang lampui ha kin riet ranga?" a tia. 6 Jisua'n a thuona, "Keima hi lampui, chongtak le ringna ki ni; keima taka se loi chu tute Pa kôm tung ngâi mak ngei. 7 Atûn chu mi nin riet zoi," a tipe ngeia, "Ka Pa khom nin riet sa rang ani zoi, male atûn renga chu ama nin riet zoia male mu khom nin mu sa zoi ani." 8 Philip'n a kôm, "Pumapa, Pa hah keini mi min mu ta; kinta rangin chu hun atih," a tia. 9 Jisua'n a thuona, "Philip, hi dôr sôt hih nin kôm ko oma; hannoma mi la riet mak che mo? Tukhom mi mu chu Pa a mu ani. Hanchu, ithomo, 'Pa hah keini mi min mu ta ni tia?' 10 Keima Pa kôm ko oma male Pa khom ko kôm aom hih ni iem loi mini? Nin kôma chong ki ti ngei hah keima renga hong suok nimak," Pa, ko kôma omtit ngâipu ha a sin a tho kêng ani. Jisua'n a ruoisingei kôm a tipe ngeia. 11 Keima Pa kôm ko oma, Pa ko kôm aom ki ti hin mi iem roi. Ani nônchu, ki sintho ngei sik luon hin mi iem roi. 12 Chongdiktak nangni ki ril: tukhom mi iem ngei chu ki sintho anghin la sin an tih; ani, hima nêka neinun roiinpuu uol ngei khom la sin an tih, Pa kôm ke se rang ani sikin. 13 Male khokhoi khom ki rilinga nin zong kai chu sin ki tih, Nâipasal sika Pa roiinpuina ânlang theina rangin. 14 Nangnin ki rilingin i-ikhom mi nin zong kai chu tho ki tih. 15 Nangnin mi nin lungkhamin chu ko chongpêkngêi jôm nin tih. 16 Pa kôm zong ka ta, ama'n Sanpu dang nangni pêk atih; tuonsôta nin kôma om rangin. (aiōn g165) 17 Ama ha Ratha diktak, Pathien chongtak minlang ngâipu ani. Rammuolin chu modôm thei maka, ama an mu thei loi sik le an riet thei loi sikin. Aniatachu nangni ngeiin chu nin riet, nin kôm a om bang sik le nangnia aom bang ngâi sikin. 18 "Ke se khomin nin theivaiin nangni mâk no ninga; nin kôm juong kîr nôk ki tih. 19 Chomolte suole chu rammuolin mi mu khâi no ni; hannirese nangnin chu mi mu nin ta, keima ki ring sikin nangni khom ring sa nin tih. 20 Ma nikhua hah ahong tungin chu, nangni nin kôm ko om

anghan keima ka Pa kôm ko oma, nangni ko kôm nin om tiin riet nin tih zoi. **21** “Tukhom ko chongpêkngêi a poma jôm chu mi lungkham ani. Tukhom mi lungkham kai chu ka Pa khomin lungkham atih; kei khomin lungkham ngei ka ta, an kôm inlâr bang ngâi ki tih,” a tia. **22** Judas (Judas Iscariot niloi) han a kôm, “Pumapa, kin kôm chu inlâr na ta, ithomo rammuol kôm chu nêl loirang?” a tia. **23** Jisua'n a kôm, “Tukhom mi lungkham ngeiin chu ki minchuna jôm an tih. Ka Pa khomin lungkham ngei a ta, male ka Pa leh an kôm juong kin ta, an kôm om kin tih. **24** Tukhom mi lungkham loirang ngei chu ki minchuna khom jôm ngâi mak ngei. Male minchuna chong nin riet hi keima kata nimaka, Pa, mi tîrpu renga kêng ani.” **25** “Nin kôm ka la om lâihin hi chong hih nangni ki tipe ani. **26** Sanpu, Ratha Inthieng, Pa'n ki riminga a juongfîr rang han neinunngêi murdi nangni minchu a ta, male nangni ki mişîr pe sai ngei murdi hah riettit rangin nangni sin a tih.” **27** “Nangni ka mâkpe chu Rathânngamna hi ania; keima rathânngamna kêng nangni ke pêk ani. Rammuolin a pêk anghan chu nangni pêk mu-ung. Nin kângmindoi no unglâ, male nin jâmminzal no roi; chi khom chi no roi. **28** ‘Nangni mâksan rang ki ni, ti nin rieta, aniatachu nin kôm juong kîr nôk ki tih,’ mi nin lungkhama anin chu Pa kôm ke se hih nin râisân atih; ama chu keima nêkin a roiinpui uol sîkin. **29** Hi chong hih ahongtung mân nangni ke lei ril ani, ahongtung tika nin iem theina rangin. **30** Zora sôt chu nangni chongpui thei khâi no ning, hi rammuola roijêkpu hih a hong zoi sîkin. Ku chungâ racham dôn maka, **31** hannirese Pa ku lungkham ti hih rammuolin a riet ngêt anâng ani; masikin ama chongpêkngêi anghan neinuntin ki sin ngâi.” “Hong roi, hi mun renga hin jôk ta rei u.”

15 “Keima graprâng diktak ki ni, male ka Pa chu ruhuon donsûipu ani. **2** Keima taka kop loirang amachang ânra loirang chu a khiekpaia, ânra kai chu a rithiel minsâi ngâi; masikin ânthienga amara atam uolna rangin. **3** Minchuna chong nangni ke pêk saia hin nin inthiengvar zoi ani. **4** Ko kôm omtit unglâ, male kei khom nin kôm omtit ki tih. Amachang hah graperânga akop tit nônchu athenin inra thei maka; graperânga akop tit vaiin kêng ânra thei ngâi. Ma anghan nangni khom ko kôm nin omtit nônchu nin thenin inra thei no tunui.” **5** “Keima graprâng ki nia, nangni ngei ha amachangngêi nin ni. Tukhom keima taka aomtita, male kei khom ama taka ko omtitna chu tamtakin an inra ngâi; keima boiin ite nin sin thei loirang sîkin. **6** Tukhom keima taka om loirang chu amachang angin painin aoma, male achâr ngâi; ma anga amachangngêi hah chu an rokhôma meia an paia, akâng ngâi. **7** Ko kôm nin omtita, ko chong nin kôm aomtitin chu nin nuuom zong roi man bang nin tih. **8** Tamtaka nin inra hin ka Pa roiinpuina inlangin aom ngâi ani; ma anghan ku ruoisingêi nin hong ni ani. **9** Pa'n mi lungkham anghan kei khom nangni ku lungkham ani; ku lungkhamna hin omtit roi. **10** Ko chongpêkngêi nin jômîn chu ku lungkhamna ombang nin tih, ka Pa chongpêkngêi ko

jôma a lungkhamnân ko ombang anghin. **11** “Ka râisâna nangnia han aom theina rang le nin râisâna akip theina rangin mahi nin kôm ki mişîr ani. **12** Ko chongpêk chu mahi ani: inkhat le inkhat inlungkham inlôm roi, keiman nangni ku lungkham anghin. **13** Miriemîn a malngêi ranga lungkhamna lientak a dôn thei chu an ta ranga a ringna pêk hi ani. **14** Male ko chongpêk nin jômîn chu ka malngêi nin ni. **15** Tîrlâmngêi nangni ti khâi no ning, asikchu tîrlâmngêi chu an pu sintho riet ngâi mak ngei ani. Manêkin chu malngêi nangni ti ki tih, Pa renga ki riet ngei murdi nangni ki mişîr pe zoi sîkin. **16** Nangnin ni thang mak choia; keiman kêng nangni ka thang ania; sea mara tamtak va dôna, nin mara aom bang rangin nangni ku phun sa ani. Masikin ki riminga Pa kôm nin zong kai chu nangni a pêk theina rangin. **17** Hanchu, mahi ko chongpêk chu ani: inkhat le inkhat inlungkham inlôm roi. **18** “Rammuolin nangni mumâkin chu, keima mi lei mumâk bak ani ti riettit roi. **19** Rammuol ta ni unglâ chu rammuolin ama ta angin nangni lungkham rang ani. Aniatachu rammuol renga nangni ka thangsuok ania, rammuol mi nin ni khâi loirang sîkin rammuolin nangni a mumâk ani. **20** ‘Suokngêi chu an pu nêkin lien uol mak ngei’ ti chong nangni ki ril hah riettit roi. Mingêiin keima an nuom minlôn chu nangni khom an nuuom nangni lô sa an tih; ki minchuna chong an donin chu nin minchuna chong khom don an tih. **21** Hannirese hima ngei murdi hah kata nin ni sika kêng nin chungâ an tho rang; tumo mi tîrpu hah an riet loirang sîkin. **22** Keima juongin an kôm thurchi mişîr no rong chu sietnân theiloi an chang loirang piel ani; atûn chu an sietna muduolna rang dôn khâi mak ngei. **23** Tukhom mi mumâkpu chu ka Pa khom a mumâk ani. **24** Mi dangin an la tho ngâiloi neinunngêi hah an lâia tho no rong chu sietna sîkin theiloi an chang loirang piel ania; atûn chu ki sintho ngei an mua, male keima le ka Pa kin ruonin min mumâk zoi ani. **25** Nikhomrese, mahi, an Balam lekhabua anni ngei han, ‘Ite abi boiin min mumâk,’ tia ânziék hah inzomin ahongtung adik theina ranga an tho ani. **26** “Sanpu hah juong a ta, Ratha diktak Pathien chungroia chongtak minlangpu hah Pa kôm renga juong atih. Pa kôm renga nin kôm juongfîr ka ta, male ama'n ku chungroi mişîr atih. **27** Male nangni, khomin ku chungroi mişîr sâng nin tih, aphut renga keima leh nin om sîkin.

16 “Nin taksôna nin mâk loina rangin mahi nangni ki mişîr pe ani. **2** Synagongngêi renga nangni la khâipai an ta, nangni that ranga bôk ngei han Pathien sin an tho anga an inbe zora la tung atih. **3** Mingêiin nin chungâ hima anghan la thông an tih, Pa le keima min riet loirang sîkin. **4** Hannirese mahi nin kôm ke lei mişîr ani, masikin ma neinunngêi tho ranga an zora ahongtung tîkin, nangni ke lei mişîr pe zoi ti nin riettit theina rangin. “Hi neinunngêi hih aphut renga nangni ka la ril loirang sîkin, nin kôma ka la om sîkin. **5** Aniatachu, atûn chu mi tîrpu kôm ke se rang kêng ani zoi, hannoma nin lâia

tutên ke sena rang merkel mak chei. **6** Male atûn nangni ki mišîr pe lechu nin mulungnei dûkin asip zoi ani. **7** Aniatachu chongdiktak nangni ki ril: ke se hah nangni rangin chu asa uol ani, ke se nôncu Sanpu hah nin kôm juong no nih. Hannirese ke sên chu ama hah nin kôm juongfir ki tih. **8** Male a juong tung tika chu sietna tieng mo, chong dika mo, Pathien roijêkna tieng mo theiloi an chang tie hah rammuol mingei kôm min mûng atih. **9** Sietna tieng theiloi an chang ani, keima min iem loi sikin; **10** chong dika khom theiloi an chang ani, Pa kôm ke se rang sik le mi nin mu khâi loi rang sikin; **11** male roijêkna tieng khom adikloi an chang ani, hi rammuol roijêkpu khom jêkin aom zoi sikin. **12** “Nangni mišîr pe rang tamtak ka la dô, aniatachu atûna rangin chu ariet nangni lântak pe rai atih. **13** Nikhomrese, Ratha, Pathien chongtak minlang ngâipu hah a juong tika chu chongtak ngei murdia nangni ruoi min lût atih. Ama rachamin ite mišîr no nia, a riet ha kêng a mišîr rang male ahong tung rang neinunngai ha nangni ril atih. **14** Ama han roiiipuina mi pêk atih, ko chong ti ngei hah lâk a ta, nangni a ril rang sikin. **15** Ka Pa'n a dô ngei murdi chu kata ani; masika han kêng Ratha han ke pêk hah lâk a ta male nangni ril atih, ki ti ani. **16** “Chomoltên chu mi mu khâi no tunuia, male chomolte suole chu mi mu nôk nin tih,” a tia. **17** A ruoisingei senkhatin anninanâkin annin rekela, “Ei kôma a thurchi mišîr hi imo a tina? Chomolte chu mi mu no tunuia, chomolte suole chu mi mu nôk nin tih; a tia male, ‘Pa kôm ke se rang sikin’ khom a ti hi, an tia. **18** ‘Chomolte’ a ti hih imo a tina? A mišîr hih ei riet thei loi kêng!” an tia. **19** Jisua'n ama chong rekel rang an jôt ti a rieta, an kôm, “Chomolte chu mi mu no tunuia, chomolte suole chu mi mu nôk nin tih,” ki ti ha mo nangni nanâkin ni nin rekel inlôm? **20** Chong diktak nangni ki ril: nangni chu chap le inrûmin om nin ta, hannirese, rammuol chu tâi atih; inngûiin om nin ta, aniatachu nin inngûina hah tâinân ânthûl rang ani. **21** Nupangin nâiha a tuong lâitak chu ân ngûikhak ngâi, a dûktongna zora ahong tung pe sikin; aniatachu nâi a nei suole chu a dûktong hah a mingil nôk ngâi, nâite rammuola juong suok hah a râisânpui sikin. **22** Nangni khom ma anghan nin ni: atûn chu inngûiin nin oma, aniatachu nangni mu nôk ki tih, nin mulungril râisânnân la sip atih. Ma râisâna ha chu tutên nangni sut thei khâi no ni ngei. **23** “Ma nikhuo hah ahong tungin chu ite mi rekel khâi no tunui. Chongdiktak nangni ki ril: ki rilinga nin zong kai chu Pa'n nangni pêk atih. **24** Atûn tena chu ite ki rimingin la zong mak choia; zong ungla man nin tih, nin râisâna akip theina rangin. **25** “Ha neinunngai hah mintêknangei chongin nin kôm ki mišîr ani. Aniatachu, mintêknangei chong mang loiin ânlangiemîn Pa chungroi ha nin kôm ki mišîr zora ala hong tung rang. **26** Ma nikhuo hah ahong tungin chu, ki rimingin Pa kôm zong nin ta; male keiman Pa kôm nin ruthûlin nangni zong pe ki tih ki tina nimaka, **27** Pa lelê han nangni a lungkham ngâi.

Keima mi nin lungkham sik le Pathien renga juong ki ni, ti mi nin iem sikin nangni a lungkham ngâi ani. **28** Pa kôm renga ku juonga, male rammuola ku juong ani; male atûn chu rammuol mâkin Pa kôm ke se nôk rang ani zoi,” a tia. **29** Hanchu a ruoisingei han a kôm, “Atûn chu ânlangiemîn ni mišîra, mintêknangei chong reng mang khâi mak chea. **30** Atûn chu neinuntin ni riet let tiin kin riet zoi; tute kôm ite ne rekel ngei rang nâng mak che. Hima sika hin Pathien renga juong ni ni tiin kin iem zoi ani,” an tia. **31** Jisua'n an kôm, “Atûn chu nin iem mo zoi? **32** Azora ahong tungtir zoi, anâikik zoi, matikin chu chekinchâi var nin ta, nin in, nin ina se nin ta, ke theivaiin mi mâkrak nin tih. Hannirese Pa hah ko kôm aom sikin ke theivaiin chu ni no ning. **33** Masikin keima leh inpumkhata omin rathânngamna nin dô theina rangin hi chong hih nangni ki mišîr pe ani. Rammuolin intak nangni min tuong atih. Hannirese hâitakin om roi! Keiman rammuol ke mene zoi ani,” a tia.

17 Jisua'n ma chong hih a ti suole chu invân tieng a tanga, “Pa, azora atung zoi. Na nâipasal kôm roiiipuina pêk ta roh. Nâipasal khomin roiiipuina nang a pêk theina rangin. **2** Mingei murdi chung a rachamneina ama ne pêka, masikin ama khomin ne pêk ngei kôm kumtuong ringna a pêk ngei theina rangin. (aiônios g166) **3** Male kumtuong ringna ti chu, nangma Pathien diktak vai nang riet, le ni firpu, Jisua Khrista riet hih ani. (aiônios g166) **4** No roiiipuina pilchunga ki minlanga; sintum mi ni pêk khom ki sin suozoi ani. **5** Pa! atûn no kôm ngêt han roiiipuina ni pêk roh, rammuol insieng mâna no kôma roiiipuina ko dô ngâi dên ha. **6** “Rammuol renga mi ni pêk ngei kôm ni riming ku phuong minzar zoi. Anni ngei hah nata an nia, male nangman kêng anni ngei ha mi ni pêka, no chong an don zoia, **7** male atûn chu neinun mi ni pêk ngei murdi hih nangma renga ani ti an riet zoi. **8** Nangman chong mi ni pêk ngei khom ke pêk ngeia an pom zoia; no kôm renga juong ki ni khom an riet minthâr zoi, male mi ni fir ani ti khom an iem zoi ani. **9** “Anni rang piela chubaitheo ki ni. Rammuol rangin chubaitheo mu unga, nangma nata, keima mi ni pêk ngei ta ranga ani. **10** Ko dô ngei murdi nata an nia; no dô ngei murdi khom kata an nia, male ko roiiipuina khom anni renga ânlang ngâi ani. **11** Atûn chu no kôm ko hong rang ani zoia; rammuola om khâi noning, aniatachu anni ngei chu rammuola la om an tih. Pa Inthieng! anni ngei hi ni riming sinthotheinân sanmojôk ngei roh, riming mi ni pêk lehan, masikin keima le nangma pumkhat eini anghan anni ngei khom pumkhat anni theina rangin. **12** An kôm ko om sûngin chu ni riming sinthotheinân ka sanmojôk ngei ngâi, riming mi ni pêk lehan. Ku rung ngeia, inkhat luo in mang mak ngei, ân mang rang piela ompu tiloiin chu Pathien lekhabua ânziek ahong tung adik theina rangin sikin. **13** Atûn chu no kôm ko hong rang ani zoia, male rammuola hi neinunngai hih ki mišîr pe ngeia ka râisâna an mulung sûngngeia akipdira aom theina rangin. **14** No chongbê ke pêk ngeia, male

rammuolin a mumâk ngei zoia, rammuol mi an ni khâiloi sikin, keima rammuol mi ki ni loi anghan. **15** Rammuol renga lâk pai ngei rangin nang zong mu unga, Asaloi Inkhat renga sanmojôk ngei rangin nang ke ngên ani. **16** Keima rammuol mi ki ni loi anghin anni khom rammuol mi nimak ngei. **17** Anni ngei hih chongtakin minthâr ngei roh; no chong chu chongtak ani. **18** Rammuola mi ni fir anghan, kei khomin anni ngei hih rammuola ki fir ngei ani. **19** Anni sikin no kôm kên thâra, anni ngei khom no kôm, adiktaka an inthâr theina rangin. **20** “Hi ngei rang vaiin nang ngên mu unga, an thurchi mišir sika mi a iem ngei ta rang khomin nang ke ngên sa ani. **21** An rêngin pumkhat anni theina rangin nang ke ngên ani. Pa! Anni ngei hih ei kôm om rese ngei, nangma ko kôm no oma, keima khom no kôm ko om anghan. Pumkhatin om rese ngei, rammuolin mi ni fir, ti an iem theina rangin. **22** Roiinpuina mi ni pêk dên hah anni khom ke pêk ngei ani, nangma le keima pumkhat ei ni anghan pumkhat an ni theina rangin. **23** Keima, an kôma, nangma ko kôma omin an nin pumkhat tatakna rangin, hanchu mi ni fir ani ti hih rammuolin riet an ta, male mi ni lungkham anghan anni ngei khom nu lungkham ngei tiin riet an tih. **24** “Pa! anni ngei hih mi ni pêka, male ko omna an om sa theina rangin ku nuom ani, mi ni lungkham sika rammuol insieng mâna mi ni pêk roiinpuina hah an mu theina rangin. **25** Pa Diktak! rammuolin nang riet maka, hannirese keiman chu nang ki riet, male hi ngei khomin mi ni fir ani tiin an riet. **26** An kôm nang ki min riet ngeia, min riet ngei bang ki tih, mi ni lungkhamna hah an kôm aom theina rangin, male kei khom an kôm ko om sa theina rangin,” a tia.

18 Jisua'n hi chubaiTHONA hih a ti suole chu, a ruoisingei le Kidron Tuiteding rakânin an sea. Ma muna han ruhuon aoma, male Jisua le a ruoisingei asûnga an lûta. **2** A minsûrpu Judas han hima mun hah a rieta, vèl tamtak Jisua le a ruoisingei, ha muna han an intûp ngâi sikin. **3** Masikin Judas han Roman râlmingei pâl leh, male Ochaisingei le Phariseengei an fir, Temple rungpungei senkhat tuongin ma ruhuona han râlvongei, châtingei le meiserengei chôiin an sea. **4** A chung a hong tung rang neinunngai murdi hah Jisua'n a lei riet sai piel ani sikin moton tieng a hong nâia, “Tumo nin rok?” tiin a rekel ngeia. **5** “Nazareth Jisua,” tiin an thuona. “Keima hih ki ni,” a tia. A minsûr rangpu Judas, khom an kôla ândinga. **6** Jisua'n, “Keima hih ki ni,” a ti lehan an nûk tieng an intôla, nuoa an inlet raka. **7** Avêlin Jisua'n an kôm, “Tumo nin rôk?” tiin a rekel ngei nôka, “Nazareth Jisua” an tia. **8** Jisua'n an kôm, “Keima ki ni, nangni ki tipe zoi ngah. Ma anghan keima mi nin rok arîn chu adangngei chu se ta rese ngei,” a tipe ngeia. **9** (Jisua'n hima anga a tina tak chu, “Pa, mi ni pêk ngei lâia inkhat luo minmang mu-ung, a lei ti hah ahong tung adikna ranga ani.”) **10** Simon Peter'n, a khandai pêl hah a kaidûka, Ochai Inlaltak suokpa kuor a changtienga a

lengthâk pea. Ha suokpa riming hah Malchus ani. **11** Jisua'n Peter kôm, “Ne khandai hah akoka thun nôk ta roh! ka Pa'n tuongna kilât mi pêk hih ke nêk loi rangin ni mindon mo?” a tia. **12** Hanchu Roman râlmingei pâla an ulien inchungtak leh Juda mi rungpungeiin Jisua an sûra, an khita, **13** male Annas kôm an tuong baka. Ama hah Caiaphas tarpu ania, Caiaphas hah ma kum han Ochai Inlaltak ani. **14** Mi murdi ruthûlin mi inkhat thi hah asa uol, tia Juda rachamneipungei kôma rilpu hah Caiaphas hih ani. **15** Simon Peter le ruoisi dang han Jisua an jûia. Ha ruoisi dang hah Ochai Inlaltak mêlriet ani sikin Ochai Inlaltak khalâidung dênin Jisua a se puia. **16** Peter chu mokot pêntieng a lei oma. Hanchu ruoisi dang han pêntieng a jôk nôka, mokota om dôngmate hah a chongpuia, male Peter sûng tieng a hong minlûta. **17** Mokota om dôngmate han, “Nangma khom hima miriempa ruoisingei lâia mi inkhat nimak che mo?” tiin a rekela. “Nimak, keima chu ni mu-ung,” tiin Peter'n a thuona. **18** Adâi sikin firâmngai le rungpungei han rohol leh mei an thoa, inding chungin an uota. Hanchu Peter khom a sea, an kôla vân dingin mei ava uota. **19** Ochai Inlaltak han Jisua kôm a ruoisingei thurchi le a minchu ngâi chungroi a rekela. **20** Jisua'n a thuona, “Zoratin mi murdi rietin thurchi ki mišir ngâia; Synagogngeia le Biekina, mipui intûpna ki minchu ngâia. Inrûkin ite reng mišir ngâi mu-ung. **21** Masikin, ithomo keima mi ni rekela? Ku thurchi mišir a riet ngei rekel roh ba. Imo ki mišir pe ngei ngâi an riet ngah,” a tia. **22** Jisua'n hima anga a chong lâitakin ha taka om mi rungngâi inkhatin a bêna, a kôm, “Kho angngân mo Ochai Inlaltak hih hima anghan no chongpui ngama?” a tia. **23** Jisua'n a kôm, “Ki ti minchâina aom duoiin chu, maha imo ani hi muna mipuingei hih ril roh. Aniatachu ki ti mindikin chu, ithomo ni ni bêna?” tiin a thuo ngeia. **24** Male Annas han khit pumin ama hah Ochai Inlaltak Caiaphas kôm a fir zoia. **25** Peter chu mei uotin a lân ding banga. Hanchu midangngeiin a kôm, “Nangma khom a ruoisingei lâia inkhatlam hah nimak che mo?” an tia. Hannirese, Peter'n a ipdela, “Kei chu ni mu-ung,” a tia. **26** Ochai Inlaltak suok Peter'n a kuor a lengthâk pe sûngsuokpa han Peter kôm, “Ruhon sûnga han a kôm nang ku mu nimak mo?” tiin a rekela. **27** Avêlin Peter'n, “Ni mu-ung” a ti nôka, male chu âr akhuong kelen zoi. **28** Jînga inmânin Jisua hah Caiaphas in renga Rom râiôt ina an tuonga. Juda rachamneipungei chu balam angin ânthiengin Kalkân kût ruolhoia sâk, sâk rang an nuom sikin râiôt ina lût mak ngei. **29** Masikin Pilat tuol pêntieng ava jôka an kôm, “Hi mi hih imo nin nôna?” tiin a rekel ngeia. **30** Annin an tuon chu, “Hi mi hin ite tho minchâina dôn no senla chu no kôm hong tuong no ni ung.” **31** Pilat'n an kôm, “Nônchu nangnin tuong unglâ nin balam angin a chungroi jêk roi,” a tipe ngeia. Anni ngei han, “Kin balamin tute that rangin mi phal mak,” tiin an thuona. **32** (Jisua'n a thi rang thurchi a lei mišir hah ahong tung dikna rangin ha ngei hah ahong om ani.)

33 Pilat hah a in sũaga a lût nôka male Jisua a koia, “Judangei rêngpa mo ni ni?” tiin a rekela. 34 Jisua'n, “Hi chong hih nangma nu mulung suoka mi ni rekel mo, mîn ku thurchi nang an mişîr pe sika mo?” tiin a thuona. 35 Pilat'n a thuona, “Juda mi ani tiin mi ni mindon mo? Ni mingei nanâk le ochai inlal ngei kêng ku kut chungga nang hong pêk an ni, imo no tho pe ngei?” 36 Jisua'n a kôm, “Ke Rênggram chu hi rammuol hih nimaka; hi rammuol hih ke Rênggram nisenla chu, ku nûkjûngeiin do an ta, Juda rachamneipungei a kuta pêkin om no ning. Ke Rênggram chu mahin nimak!” a tia. 37 Hanchu Pilat'n, “Rêngpa mo ni ni?” tiin a rekela, Jisua'n, “Nangman kêng rêngpa ni ni, ni na ti ngah. Kên zira male hi rammuola ku juongna abitak chu, chongtak mişîr rang piel hih ani. Tukhom chongtaka om ngei kai chu ko chong an rangâi ngâi,” tiin a thuona. 38 Male Pilat'n, “Chongtak hih imo?” tiin arkela. Hanchu Pilat han tuol pêntieng a jôk nôka, mingei kôm han, “Theiloi mintumna rangin ite abi man mu-ung. 39 Hannirese nin balam anghan, Kalkân kût zôrân mi ântâng inkhat nangni ko mojôk pe ngâia. Judangei rêngpa hih nangni mojôk pe rongga nin jôt mo?” a tia. 40 Anni ngei han iniek pumin a kôm, “Nuom mak meh, ama chu ni no rese! Barabbas ke kin nuom!” tiin an thuona. (Barabbas chu inru, mi khuolse ngei chungga kut lek ngâi ani.)

19 Hanchu Pilat'n Jisua a tuonga, a jêma. 2 Râlmingeiin riling amachangngei hah lukhum an phana, male a lua an min khuma; hanchu kâncholiinчуol senduk an min haka, 3 male a kôm an hongga, “Judangei Rêngpa ring sôt roh!” an tia, male an sea an bên zoi. 4 Pilat han pêntieng vêlkhat ava jôk nôka, mipuingei kôm, “En ta u, theiloi mintumna rangin ite a sietna abi man mu-ung, ti nangni min riet rangin nin kôm ka la hong tuong rang ani,” a tia. 5 Masikin riling lukhum inkhumin, kâncholiinчуol senduk hakin Jisua a hong jôka. Pilat'n an kôm, “En roi! Hi miriem hi!” a tia. 6 Ochaisingei le Biekin rungungei an hong mu lehan an hêtsana, “Khrosa jêmdel roh, khrosa jêmdel roh,” an tia. Pilat'n an kôm, “Nônchu tuong unglâ nangnin khrosa jêmdel roi. Theiloi mintumna rangin ite a sietna bi man mu-ung,” a tia. 7 Mipuingei han, “Pathien Nâipasalin ân bê sikin a thi rang ani, ti balam kin dôn ani,” tiin an thuon nôka. 8 Ma chong hah Pilat'n a rietin chu a chi uol nôk zoia. 9 In sũaga a lût nôka, Jisua kôm, “Kho rengga hong mo ni ni?” tiin a rekela. Aniatachu Jisua'n thuon maka. 10 Pilat'n a kôm, “Ni na thuon loi rang mo? Nang mojôk theina le nang jêmdel theina rachamneina ko dôn ti hi rietitt roh,” a tipea. 11 Jisua'n a kôm, “Pathien'n nang a pêk sika vaiin kêng ku chungga rachamneina no dôn ani. Masikin nu kuta mi hong bangpu chu a sietna arik uol ok ani,” tiin a thuona. 12 Pilat'n ma chong hah a rietin chu Jisua a mojôk theina rang lam a mindonna. Aniatachu mipuingeiin an hêtsana, “No mojôkin chu Rêng mal nimak che! Tutu khom rênga ân bê kai chu

Rêng doa ân hel an ni!” an tia. 13 Ma chongngei hah Pilat'n a rietin chu Jisua pêntieng a tuonga male roijêkpu sukumna “Lungdâp” (Hebrew chongin “Gabbatha”) an tia han ân sũaga. 14 Hima nikhuo hah Kalkân kût ranga incherêlni ania, sunchimrip dôr ani. Pilat'n mingei kôm han, “Mahin nin rêngpa aom!” a tia. 15 An hêtsan nôka, “That roh! That roh! khrosa jêmdel roh!” an tia. Pilat'n an kôm, “Nin rêngpa khrosa jêmdel rangin mi nin nuom mo?” tiin a rekel ngeia. Ochaisingei han, “Caesar vai kêng rêng kin dôn!” tiin an thuona. 16 Hanchu Pilat'n Jisua hah khrosa jêmdel rangin an kut chungga a bâng zoi ani. Masikin Jisua ha an tuong zoia. 17 Jisua a khros ruputin “Luru Mun” (Hebrew chongin “Golgotha”) an ti dênin a sea. 18 Ma mun han khrosa an jêmdela; male midang inik an jêmdel sa, voi le changa, alâitaka Jisua. 19 Pilat'n minrietna a mizieka, “Nazareth Jisua, Judangei Rêngpa,” tiin khros lêra a târa. 20 Jisua an jêmdelna mun hah khopuilieng renga ala loi sikin mi tamtakin an porea. Minrietna hah Hebrew chong, Latin chong le Greek chongin miziek ani. 21 Ochaisingei han Pilat kôm, “Judangei Rêngpa” tiin miziek no roh, ama'n kêng, “Judangei Rêngpa ki ni a ti,” an tipea. 22 Pilat'n, “Ki miziek sai chu miziekian aom ani zoi.” tiin a thuona. 23 Râlmingei han Jisua an jêmdel suole chu a puonngei an lâka tum minlin an sema, an taka tum khat an changa. A kâncholiinчуol khom an lâka, maha sũilo kâncholia không ani. 24 Râlmingei han, “Khêr no u; tho, tumo a chang rang taruosân ei ti u.” inkhat le inkhat annin tia. Pathien lekhahua ânziek hah ahongtung adik theina rangin ha ngei hah ahong om ani: “Anni ngei han ku puon ki dier annin sema male ka kâncholiinчуol rangin taruo an sâna.” Male ma anghin râlmingei han an tho zoi ani. 25 Jisua khros kôla ânding ngei chu a nû, a nû zuorpuinu, Clopas lômmu Mary, le Mary Magdalene ngei an ni. 26 Jisua'n a nû le a lungkham ngâipu a ruoisi hah a kôla an inding a mua; masikin a nû kôm han, “Ama hih na nâipasal ani,” a tipea. 27 Hanchu a ruoisi kôm han khom, “Amanu hih nu nû ani,” a tipea. Ma zora rengga ha chu a ruoisi han hanu hah a ina om rangin a tuong zoi ani. 28 Jisua'n atûn chu neinunngai mudi ân zoi suo zoi ti a rieta; male Pathien lekhahua ânziek ahong tung adik theina rangin, “Ku tui ân râl,” a tia. 29 Ma muna han uain thûra sip khuriâi inkhat aoma, sponge uaina an michie, hyssop khiengrol le an târa, a mûr an hong min tôna. 30 Jisua'n uain thûr ha a nêk suole chu, “Ahek zoi!” a tia. Hanchu a lu a juon kûna a rangachat zoi. 31 Hanchu ma nikhuo hah Sûnrangngani ania, Juda rachamneipungeiin Sabbathnia khros lêra ruok aom tit rang hah an nuom loi sikin mi an jêmdel ngei kengei hah khiek rangin, le an ruokngei khrosngei renga musum rangin Pilat kôm phalna an ngêna, ahong tung rang Sabbathni ha aliekin ânthieng ani sikin. 32 Masikin râlmingei hah an sea, Jisua leh munkhata an jêmdel tong masapu le midang inkhatpu kengei hah an khieka. 33 Aniatachu Jisua kôla an hongin chu athi saian an hong mua, masikin a kengei

chu khiek mak ngei. **34** Râlni inkhatin Jisua kângrâm isei leh a hong sunna, harengan thisen le tui a juong suok zoia. **35** (Masikin hi neinun a mupu hin nangni khom nin iemna rangin a misîr ani. A misîr hih adika, male chongtak ani ti khom a riet ani.) **36** Pathien lekhabua, “A rungei inkhat luok khiek ni no nih.” tia ânziek hah ahong tung adik theina rangin hima hah ahong om ani. **37** Pathien lekhabu mun danga, “Mingei han an sunna hah la en an tih,” a ti sa. **38** Masuole chu, Arimathea khuoa mi Joseph han Pilat kôm Jisua ruok hah lâk rangin a ngêna. (Joseph hah Judat rachamneipungei chi sika inrûka Jisua nûkjûipu ani.) Pilat'n ruok hah chôi thei rangin a phal pea, masikin Joseph'n a chôi a se pui zoi ani. **39** Nicodemus, motona jâna Jisua kôma lei hongpu han mirimhoi myrrh le aloe ânpol kilogram sômthum dôr chôiin Joseph a jôi sa. **40** Ha pasal inik ngei han Jisua ruok ha an chôi, Judangei inphûm ngâi balam angin mirimhoi le puoninnêm leh an tuoma. **41** Jisua an thatna muna han ruhuon inkhat aoma, ma ruhuon sùng han tute an lân phûmna ngâiloit thàn thar inkhat aoma. **42** Judangei Sabbathni rang motona sùn ani sika le thàn ha anâi sikin, mahan Jisua ruok hah an phûm zoi ani.

20 Pathienni jînga, ala jîng mumuokin, Mary Magdalene thâna a sea, thàn kotbâia lung hah muluoipai saiin ava mua. **2** Simon Peter le ruoisi dang Jisua'n a lungkham ngâipu, kôm han a tâna, male an kôm, “Thân renga Pumapa hah an lâk paia, male an darna riet khâi mak me,” a tia. **3** Hanchu Peter le ruoisi dang hah thâna an sea. **4** Anruonin an tâna, aniatachu ruoisi dang hah Peter a khêl pita thâna a tung masa ani. **5** Ân kûna male puoninnêm зуot a mua, hannirese asûnga chu lût mak. **6** Anûka Simon Peter a juonga male thàn sûnga a lût pata. Puoninnêm зуot chu a mua **7** male Jisua lu tuomna puon ha chu puoninnêm зуot leh munkhatin om loiin atheia ânзуotin ava mua. **8** Hanchu ruoisi dang, thâna tung masapu khom hah ava lûta; a mua male a iem zoi. **9** (Pathien lekhabu'n thina renga lân thoinok atih, ti hah la riet thei uol mak ngei ani.) **10** Hanchu ruoisingei hah an ina an kîr nôk zoi. **11** Mary chu chap pumin thàn pên-tieng ândinga, chap chungin ân kûna, thàn sùng a vênga **12** male vântirton inik angoia invôn Jisua ruok an min jâlna luthun tieng inkhat kethuon tieng inkhat an insung a mua. **13** Ha ngei han, “Nupangnu, ithomo na chapa?” tiin an rekela. Amanu han, “Ku Pumapa an lâk paia, khonmo an darna riet khâi mu-ung!” tiin a thuoan ngeia. **14** Hanchu amanu ha a hônheini chu mahan Jisua ânding a mua; hannirese amanu ha Jisua ani tiin riet mak. **15** Jisua'n a kôm, “Nupangnu, ithomo na chapa? Tumo no rok?” tiin a rekela. Amanu han ruhuon donsûipu mini tiin a bôka, a kôm, “Pu, ama hah na lâkin chu khonmo na dar mi ril roh, sêng ka ta, ama ka va lâk theina rangin,” amanu han a tia. **16** Jisua'n amanu kôm han, “Mary!” a tia. Amanu han a tieng mâi a thaka, Hebrew chongin, “Rabboni!” amanu han a tia. (Maha “Minchupu” tina ani.)

17 Jisua'n amanu kôm han, “Mi mutu sôt no roh, asikchu ka Pa kôm la se nôk mu-ung. Hannirese ka lâibungnei kôm sênla, ka Pa an Pa, ka Pathien an Pathien kôm ki kîr nôk rang ani zoi tiin va ril ngei roh,” a tia. **18** Masikin Mary Magdalene hah a sea, male Pumapa a mu tie le an inkaina a ril ngei hah ruoisingei ava misîr pe ngei zoi. **19** Ha Pathienni kholoia han, Juda rachamneipungei an chi sikin ruoisingei hah insûnga inkhâr kalin an intûpa. Hanchu Jisua a hongna an lâia ândinga, “Nin lâia rathânngamna om rese!” a tia. **20** Mahi a ti suole chu a kutngei le a kângrâm a min mu ngeia. Pumapa an mua, ruoisingei ha râisânnân an sip zoia. **21** Avêlin Jisua'n an kôm, “Nin chungu rathânngamna om rese. Pa'n mi tîr anghan kei khomin nangni ki tîr ani,” a tipe ngeia. **22** Hanchu ratha a mûtckhum ngeia male an kôm, “Ratha Inthieng man roi. **23** Mingei sietnangei khom nin ngâidam kai chu ngâidamin om an ta; nin ngâidam loi kai chu ngâidamin om no ni ngei,” a tia. **24** Jisua a hong lâihan ruoisi sômleini ngei lâia Thomas (Ânhîr an ti) ha chu an lâia omaka. **25** Masikin ruoisi dangngei han, “Pumapa kin mu zoi!” an tipea. Thomas'n an kôm, “A kuta peret sâbenûkngai ku mu noa male a sâbenûkngai ha ku kutruol leh ki khîk noa, a kângrâma sâbenûkngai khom ko tôn nônchu iem no ning,” a tia. **26** Hapta khat suole chu ruoisingei hah insûnga an intûp nôka, Thomas khom an kôm a om sa. Inkhârngai hah an kala, aniatachu Jisua a hongna, an lâia ândinga, an kôm, “Nin chungu rathânngamna om rese,” a tia. **27** Hanchu Thomas kôm, “Nu kutruol leh mahin khîk inla, male ku kutngei hi en roh; hanchu ka kângrâm khom nu kut sônin pûr inla tôn roh. Iemzoiloiin om khâi nônlâ, male iem ta rohi!” a tipea. **28** Thomas'n a kôm, “Ku Pumapa le ka Pathien ni ni!” tiin a thuona. **29** Jisua'n a kôm, “Mi ni mu sika ni iem mini? Mi mu loa mi iem ngei chu satvur ani bak na!” a tipea. **30** Jisua'n a ruoisingei mitmu chungu sininkhêl dang tamtak ngei a thoa, mangei hah hi lekhabu sùng hin miziek nimak. **31** Hannirese Jisua hih Messiah, Pathien Nâipasal ani ti nin iem theina rang le ama nin iemna sika ringna nin dôn theina ranga hingei hi chu miziek ani.

21 Masuole chu, Tiberias ðila a ruoisingei kôm Jisua ânlar nôka. Hi anghin neinun ahongtungu. **2** Simon Peter, Thomas (Ânhîr an ti) Nathanael (Galilee ram Cana mi), Zebedee nâipasalngai le Jisua ruoisi dang inik ngei anrêng an intûpa. **3** Simon Peter'n adangngei kôm, “Nga sûr rangin se ki tih,” a tia. Anni han a kôm, “Keini khom juong sa kin tih,” an tipea. Masikin rukuonga an se zoia, aniatachu hani jâna han chu ite man mak ngei. **4** Nisa ahong suokin chu Jisua tui-panga ândinga, aniatachu ruoisingei han Jisua ani ti riet mak ngeia. **5** Hanchu Jisua'n an kôm, “Ruothartengei, ite man mak chei mo?” tiin a rekel ngeia. “Ite man mak me” tiin an thuona. **6** Ama'n an kôm, “Rukuong changtieng han nin lèn ha vôr unglâ male man nin tih,” a tipe ngeia. Masikin an lèn hah an vôra nga an man tam rai sikin rukuong sûnga kai

nôk thei khôi mak ngeia. 7 Jisua'n a lungkham ngâipu ruoisi han Peter kôm, "Pumapa kêng ani ngaso!" a tipea. Peter'n Pumapa ke ani ti a rietin chu a puon a bomduopa (korongin aom ani sikin) male tuaia ânchôm zoia. 8 Ruoisi dangngei chu rukuong leh tuirakham tieng an hong, lêna nga sipmatin an kaisua, tâng renga hah la bâk maka meter razakhat dôr ani. 9 Tuirakham an hong suokin chu rohol leh mei tho, le achunga nga le vâipôl alekti aom an hong mua. 10 Hanchu Jisua'n an kôm, "Atûn renga nin nga sûr senkhat hah hin hong chôi ta u," a tipe ngeia. 11 Simon Peter'n rukuonga chuongin nga lienpapa lên sipmatin tânga a kaisua, anrêngin razakhat sômrangnga inthum ani; madôra nga tam khom nisenla lên chu chet mak. 12 Jisua'n an kôm, "Hong ungla, sâk roi" a tipe ngeia. Ruoisingei lâia tutên "Tumo ni ni?" ti luo rekel ngam mak ngei Pumapa ani tiin an riet minhâr sikin. 13 Hanchu Jisua a sea, vâipôl a lâka a sem pe ngeia, ma angdên han nga khom a sem pe ngei nôka. 14 Ma hah Jisua'n thina renga ânthoinôk suole a ruoisingei kôma ânlar avoithumna ani. 15 An sâk suole chu Jisua'n Simon Peter kôm, "Simon John nâipasal, hi adangngei min lungkham nêkin mi ni lungkham uol mo?" a tia. Ama'n a kôm, "O, Pumapa, nang ku lungkham tiin ni riet," tiin a thuona. Jisua'n a kôm, "Ke belringei donsûi roh," a tipea. 16 Avoiknân Jisua'n a kôm, "Simon John nâipasal, mi ni lungkham mo?" a tia. "O, Pumapa, nang ku lungkham ti ni riet," tiin a thuona. Jisua'n a kôm, "Ke belringei donsûi roh," a tipea. 17 Avoithumnân Jisua'n a kôm, "Simon John nâipasal, mi ni lungkham mo?" a tipea. Jisua'n vêlthum, "Mi ni lungkham mo?" tiin a rekel sikin Peter ahong innguikhak zoia, masikin, "Pumapa neinuntin ni riet leta; nang ku lungkham ti khom ni riet!" a tia. Jisua'n a kôm, "Ke belri donsûi roh. 18 Chongdiktak nang ki ril: na nâipang lâihan chu nêk thoka nu nuomna titieng ne se thei ngâia; aniatachu ulien ni ni tikin chu nu kutngei mazar na ta, tûn mini nang khit pe an ta nu nuom lina titieng nang tuong an tih," a tipea. 19 (Hi chong hih Jisua'n a ti pena chu Pathien roinpuina rangin Peter thi rang tie rietna ranga ani.) Hanchu Jisua'n a kôm, "Mi jûi roh!" a tipea. 20 Peter a hônheini chu ruoisi dang, Jisua'n a lungkham ngâipu, jâmbu an nêk lâia Jisua tieng hôn ôna, "Pumapa, tumo nang a minsûr rang?" tia rekelpu hah a nûk a jûi a mua. 21 Peter'n ama hah a mûn chu Jisua kôm, "Pumapa hipa hi rêkte imo a tho rang?" tiin a rekela. 22 Jisua'n a kôm, "Ku juong nôk mâka lei ring tit rangin nuom ngân inlang imo no lo rang? Mi jûi roh!" tiin a thuona. 23 Masikin ha ruoisi hah thi no nih tiin, Jisua nûkjûingei lâia ânthang zoi. Aniatachu Jisua'n thi no nih a tina nimaka; "Ku juong nôk mâka lei ring tit rangin nuom ngân inlang imo no lo rang?" kêng a ti ani. 24 Ama hih ruoisi, hi neinunngai a tipu le a miziekpu khom ania; male a ti ngei khom hih adik ani tiin ei riet. 25 Atûn, Jisua sintho neinun dang tamtak aoma. Mangei murdi hah miziek var rang nisenla chu,

mizieka om lekhabungei chu rammuol pumpui khom keng rangin minhoi mu-ung.

Sinthongei

1 Moroitak, Theophilus: Ke lekhabu motontaka han, Jisua'n sintho aphut lâia a sintho le a minchuna chongngei hah ki miziaka. **2** invân tienga tuongin aom ni tena rilnangei hah. Tuongin a om mân han, a firton ranga a thang miriemngei kôm han Ratha Inthieng ranakin chongpêk a pêk zoi. **3** Athi suole a ring nôk ti an riet minthâr theina rangin sîn sômminli sùng hah chu vèl tamtak an kôm ânlarâ, a chongpui ngeia, Pathien Rêngram thurchi a ril ngâia. **4** Male munkhatin an intûp lehan, ma chongkhâm hih a pêk ngei ani: "Jerusalem mâk no roi, nangni ki mišîr pe ngâi neinun manboipêk hah lei ngâk roi, ka Pa'n ânkhâm hah. **5** John han tuini a Baptis ngâia, aniatachu sîn tômte suole nangni chu Ratha Inthiengin baptis chong nin tih," a tia. **6** Hanchu an intûpkhôm nôka, "Pumapa atûn hin mo Israelngei Rêngram ni minding nôk rang?" tiin firtonngeiin an rekela. **7** Hanchu, Jisua'n an kôm, "Azorangei le anikhuo chu ka Pa'n ama rachama om ranga a dar ani, anni ngei hah nin lei riet rang nimak. **8** Hannirese, Ratha Inthieng nin chung ajuong tika chu sinthotheina la dôn nin tih, hanchu jerusalema, Judea le Samari ram pumpui ngeia, kôlung dênin ko chong rietpuiungei nging nin tih," a tia. **9** Hanchu ma chong hah a ril suole chu an mu chungchakin invân tieng tuongin a oma, an muphâk khâi loina sûmin a tuongpai zoi. **10** Ha anga invâna a se an thîr lâitakin mi inik puonchek insilin an kôm inningloiin an juon dinga. **11** "Galilee mingei, ithomo invân tieng tanga nin inding chien? Hi Jisua nin kôm renga invâna tuonga ompu hih invâna ranga lâka aom nin mu angtakin la juong kîr nôk ngêt a tih," an tia. **12** Hanchu, firtonngei hah Olive Muol renga jerusalema an kîr nôk zoi, ma muol hah Jerusalema renga kilometer inkhat dôra ala ani. **13** Hanchu Khopuilien hah an lûta an omna ngâi khâltan chunginta han an kala: anni ngei hah Peter, John, Jakob, Andrew, Philip, Thomas, Bartholomew, Matthew, Alfai nâipasal Jakob, Zelot Simon le Jakob nâipasal Judas an ni. **14** Anrêngin nupangngei hah, Jisua nû Mary le Jisua urêngngei le mulung inruol takin chubaitho rangin an intûp bang ngâi ani. **15** Sîn tômte suole chu iempungei an intûpkhôm razakhat sômnik an nia, ha ngei lâia han Peter chong rangin ândinga. **16** "Ka champuingei, Ratha Inthiengin Jisua sûrpu ranga aruoipu Judas roi David bâia alei ril chong hah atung rang piel ani. **17** Ama hah ei kôma kop ngâi mi ania, hi ei sinthona hin khom rangtum dôn ranga alei thang ani," a tia. **18** (Ama han saloi thona sum a man lehan mun inkhat a rochôka, ha muna han a thia a von apuok khoia arîlungei aterhet ani. **19** Ha roi hah jerusalema om murdi'n an rieta, masikin ma mun hah an chongin, Akeldama an tia ma mun hah "Thisen mun," tina ani.) **20** "Lapuibua hi anghin ânzieka, 'A omna in lei ram senla; asûnga tute omno rese ngei' ti le. 'A sina mun midangin chang rese ngei.' Ti hih miziek

alei om. **21** "Masikin, a ruthûl rang thang ngêt rang ranânga, ei lâia tumakhat Pumapa Jisua sintho le sêna-hongna a rietpuipeu ei lâia mi, John Baptis tholâi renga Jisua invâna a kal ni tena ama hah eini leh munkhata inthoinôkna rietpuipeu ni rangin," a tia. **23** Masikin mi inik: Joseph, Barsabbas an ti (Justus khom an ti sa ngâi) le Matthias an zena. **24** Masuole chu chubai an thoa, "Pumapa, nangman miriem mulungrîl murdi rietpu hi ngei inik hih tutak hi mo na thang mi min riet roh. **25** Judas ama muna a se theina ranga hi firton sin a mâkrak mun thûl rangin," an tia. **26** Hanchu taruo an sâna, an taruosân hah Matthias chung a achula, ha anghan Matthias hah firton sômleikhat ngei lâia telsa ani zoi.

2 Pentecost ni ahong tungin chu iempungei hah anrêngin mun khata an intûpkhôm. **2** Inningloi rengin invân renga phâivuopui angati rahang ajuong tung zuta, an insungna in hah ajuong sip zita. **3** Melei anga om meidon insem inzarin an mua, an chung a achuong chita. **4** Anrêngin Ratha Inthiengin an sip zita, Ratha'n a min chong ngei angtakin chong dangin an chong zoi. **5** Hanchu muntin renga hong Juda sakhuo mingei jerusalema an châma. **6** Ma rahang hah an rietin chu, mi tamtak an hong intûpa, mitinin iempungei chong hah anni an chong chit angin an riet sikin an mulung sûnga an kamâma. **7** an mulung ajinga, kamâmruoi khom an ti oka, "En ta, hi a chongngei murdi hih Galilee rama mi nimak ngei mo! **8** I angin mo ei rêngin ei inzirpui chong ang chita ei riet thei hih? **9** Senkhat Parthia mi, Media mi, Elam mingei ei nia, senkhat Mesopotamia rama om, Judea rama om, Cappadocia ram, Pontus le Asia rama om, **10** Phrygia le Pamphylia ram, Egypt le Libya rama Cyrene khuo kôl revêla omngei ei nia, senkhat Rom khuo renga hong, **11** Judangei le Jentail Juda lei minchang ngei ei nia, male senkhat Crete tuihuol mi le Arabia rama mi ei nia; Hankhoma, Pathien sintho roinpui ngei an mišîr, ei inzirpui chong ang chita ei riet hih!" an tia. **12** Anrêngin a mindona chang riet loiin kamâm aruoi an tia, "Hi ngei hih inmo anni rang?" tiin anni le anni an inrekela. **13** Hannirese senkhatin chu iempungei hah, innuinân an manga, "Hi mingei hih uain inrûi kêng an nil" an tia. **14** Hanchu sômleikhat ngei leh Peter hah an indinga, mipui lâia han inringtakin chongril aphuta, "Nangni Judea rama mingei le jerusalema ompu murdi ngei, ko chongril hih rangâi unglâ male mahi imo aomzie nangni lei ril rong. **15** Hi ngei hih nin iem lam angin inrûi mak ngei, atûn hin jing dâr kuo vaikêng ala ni. **16** Hi roi hih Dêipu Joel'n a lei ril hah ani. **17** 'Pathien'n sîn nûka chu hi anghin la tho ki tih; mi murdi chung a ka Ratha la bun ka ta nin nâipasal le nin nâinupangngeiin ko chong la mišîr an ta; nin ruotharte ngeiin inlârna mûng an ta, male nin tarngingin ramangin phan an tih. **18** Ani, ma nihkuo ngeia hanchu ki firlâmngai nupangngei, pasalngei chung a ka Ratha bun ka ta ko chong la mišîr an tih. **19** Chungtieng invâna sininkhêlungei male nuoi tieng pilchung a kamâmruoingei min mu ngei ki tih.

Mahan thisen, mei, meikhu bit ngei om a ta; 20 Nisa jing a ta male tha thisen anghan sen atih; Pumapa Nikhuo inlal le roinpuitak hah ajuong tung mân. 21 Hanchu, tukhomin Pumapa riming ɾalam murdi chu sanminringin om an tih.’ 22 “Nangni Israel mingei hi chongngei hih lei rangâi roi! Nangni rengin nin riet anghan, Nazereth Jisua hah Pathien'n nin lâia sininkhêl, kamâmruoi le sinthona ngei nangni a min riet ani. 23 Jisua hah Pathien jêklam le mintuo lam angtakin an sūra, nangnin mi nunsie ngei kuta bângin khrosa jêmdelin nin thata. 24 Aniatachu Pathien'n thina sinthotheina renga mojôkin, ama hah thinân asûr chien thei loi sikin a kaithoi zoi. 25 David reng khomin a chungroi hi anghin a rila, ‘Ka makunga Pumapa ku mu tit ngâia; kên rik loina rangin ka changtieng aom tita. 26 Masikin râisânân ki sipa, ko chong khom râisâna asip. ka taksa khomin a sabein ngit ani, ka sabeina khom râisânân asipa. 27 Masikin ka ratha hi mithi khuoa mâksan no ti nia, Ni mi inthieng ruok mon rang phal no ti ni. (Hadês g86) 28 Nangman ringna lampuingei mi ni min mua; male mi ni ompui sikin râisânân sip ki tih zoi.’ 29 “Ka champuingei, ei richibul Rêng David roi hah hâtakin nangni ki ril. Ama hah a thi zoia, male an phûma, a thân khom atûnten ei kôla ala om tit. 30 Ama hah Dêipu ania, a ruthul rangin tumakhat Pathien'n David richisuonpârngiei lâia rêngin la phun rangin ânkhâm ngit ti a rieta. 31 Pathien'n sûnmotona sin a tho rang tie David'n a lei riet piel sikin Khrista inthoinôk rang chong mišîrin, ‘Ama hah mithi khuoa mâkrakin om maka; a ruok khom thâna mon mak,’ ai ti ani. (Hadês g86) 32 Hima Jisua hih Pathien'n thina renga a kaithoinôk zoi ti chong hih keini reng hi rietpuipungei kin ni. 33 Pathien changtieng chôiminsâng ani zoia, a Pa kôm renga Ratha Inthieng leikhâm hah a changa, atûna nin mu le nin riet hi ei chung ajuong vur ani hih. 34 David hah ama lelên invâna kal maka, ‘Pumapa han ku Pumapa kôm: ka changtieng insung tit roh. 35 Keima'n na râlngiei murdi ne kepha sirna nuoia ka dar mâka a ti, a tina kêng ani.’ 36 “Hanchu, Jisua nin jêmdelph hah Pathien'n Pumapa le Khrista aminchang ngêt tih Israel mi murdi riet ngêt rese ngei a tia.” 37 An chong riet han an mulungrîl atôka, Peter le fîrton dangngei kôm han, “Lâibungngei, imo kin tho rang ani zoi?” an tia. 38 Peter'n an kôm, “Nin sietnangei ngâidam anina rangin insîr unglâ, Jisua Khrista rimingin Baptis chang pak roi, hanchu, Pathien manboiapêk Ratha Inthieng hih chang nin tih. 39 A khâm hih nangni le nin nâingei le ram lataka mi murdi ngei rang le Pumapa Pathien'n a kôma a koi ngei nâm ani,” a tia. 40 Peter'n Chong dang tamtakin a ril minthâra; male atûnlâi ruolthar saloi ngei renga hih jôk roi, tiin a ngêna. 41 A chong a pom ngei murdi baptis an changa, ma nikhuo han mi isâng thum an inbôk sa zoi. 42 Tîrtonngei kôm inchûn, inlopkhômna inchelin bu khalâi ot inlopkhômna inchelin le chubaitho ningsiet takin an oma. 43 Tîrtonngei han sininkhêl kamâmruoi tamtak an tho sikin mitinin an rin ngei zoia. 44 A iempungei murdi

chu inlopkhômmin an neinunngiei murdi an minchun zoi. 45 An rochonngiei an neinunngiei murdi juorin an nâng dungjiûin inmang inlômin an insem ngâia. 46 Anîngtin mulung munkhatin Biekina an inkhôm ngâia an in tieng khom râisântak le mulungchuktakin bu khalâi an ot ngâi. 47 Pathien an minpâka, mi murdi râisân lamin an oma. Hanchu, Pumapa minringa hong om fîr ngei chu anîngtin an lôm rangin a hong bôk pe bang ngâi ani.

3 Sûnkhat chu Peter le John hah chonûk dâr thumin chubaitho rangin Biekina an sea. 2 Pasal inkhat a suok renga kholra rojônin Biekina se ngei kôm kutdo rangin mokot, “Enhoi” an ti kôla han anîngtin an dar ngâia. 3 Ama han Peter le John Biekina an lût rang hah a mua, a kut a lei doa, 4 Peter le John han an en ngita, Peter'n, “Keini mi hong en tal!” a tia. 5 Masikin, ama han anni renga imakhat man rang sabein a en ngeia. 6 Hannirese Peter'n, “Sum le rângkachak dôn mu ung, aniatachu ko dôn nang ke pêk thei chu Nazareth Jisua Khrista rimingin inthoi inla ne ke le lôn rohl!” a tia. 7 A kut changtieng a sūra, a kaithoia, voikhat rengin a kengei le a ke ârtui rungei ahong rât kelena. 8 Anchômma a ke leh ândinga a lôn phut zoia, Pathien manpâk pumin Biekina han an lût kelen zoia. 9 Kea a lôn le Pathien a minpâk hah mingeiin an mua, 10 Biekian mokot, “Mokot Enhoi!” bula kutdoa lei insung ngâi hah ani ti an rieta, a chung a neinun tung hah kamâmruoi ok an tia, a mindonna chang riet mak ngei. 11 A dampu han Peter le John hah a la kol tita, hanchu mi murdi'n kamâmruoi tatak in an rieta, Solomon Bokrop an tia han mi tamtak an hong intûpkhômna. 12 Mipui intûp ngei lâia han Peter'n, Nangni Israel mingei, ithomo hi hih kamâmruoi nin ti? Pathien kin iem mindik sika kin sinthotheinân hi mi hih kin minlôn anga ithomo ni nan en ngit? 13 Abraham, Isaac le Jakob Pathien, ei richibulngei Pathien han a Tîrlâm inthieng le roinpuitak, Jisua hah rachamneipungei kuta nin banga, male nin min sūra, Pilat'n mojôk rang a masat suonûk khomin a makunga nin lei heng ani. 14 Mi inthiengtak le diktak hah nin henga, mi thatpa hah mojôk rangin Pilat kôm nin ngêna. 15 Ringna pêkpu hah nin thata, hannirese Pathien'n ama hah mithingei lâi renga a kaithoi zoia, keini hih a rietpuipungei kin ni. 16 A riming sinthotheina han hih kholpara hih râtna a pêk ani. Nin mu le nin riet hih a riming taksônna sika sin ani; nin rêngin nin mu angin Jisua taksônna sika hong om hin amindamriem zoi ani. 17 Male, “Atûn hin ka champuingei, nangni le nin ruoipungei khomin Jisua chung a nin sintho hah nin riet loi tatak ani ti ki riet zoi ani. 18 Pathien'n dèipungei murdi manga Khrista han a tuong rang ani tia a lei ril hah a juongtung ani zoi. 19 Masikin nin sietnangei nangni ngâidam theina rangin insîr unglâ, Pathien tieng hong kîrnôk ta roi, hanchu nin sietnangei ngâidamin om nin ta. 20 Male Pumapa kôm renga rathatienga râtna zora juong tung a ta, nin ranga Messiah a lei thang Jisua hah, juongtîr a tih. 21 Pathien'n tienlâia a dèipu inthiengngei bâia a lei phuong sai anghan neinunngiei murdi sin

minthar zora atung mâka chu invâna la om rang ani. (aiôn g165) 22 Moses khom han, 'Pumapa nin Pathien'n keima ni fir anga nin sângsuokngei lâia mi dêipu inkhat nangni minding pe a ta; nin kôma a ril murdi chu nin jôm rang ani. 23 Tukhom ha dêipu chongjôm loi murdi chu, Pathien mingei renga sensâiin that minmang pai nîng a tih,' a ti ani. 24 Male Samuel le a nûka dêipungei murdi chu atûnlâi thurchi hih an lei misîr ngâi ani. 25 Pathien'n a dêipungei manga chong a lei khâm hah nangni ngei rang ania, nin richibulngei kôma chongkhâm a lei pêk hah khom nin mansa zoia, Pathien'n Abraham kôm, 'Ni richisuoanpârngei sikin pilchunga mi murdi satvur ki tih, a lei ti anghan.' 26 Masikin Pathien'n a Tîrlâm hah a thanga, nin puoloina lampungei nûksong zit rang le mi murdi sat nangni vur rangin nin kôm a juongfir masa ani hi," a tia.

4 Hanchu Peter le John'n mipuingei kôm chong an ril lâihan ochaingei kôm, Biekin enkol uliengei, Sadduceengei hah an kôm an juong tung zuta. 2 Jisua thina renga ânthoinôk sikin miriemngei khom inthoinôk an tih, ti thurchi mingei an ril ngei sikin asân an taksia. 3 Masikin, an sîr ngeia, kholoi ani sikin anangtûk tena rangin intâng ina an khum ngeia. 4 Hannirese, an chongril rangâipungei lâia mi tamtakin an iem zoia, an tamlam chu pasal ulien korong khom isâng rangnga dôr an ni. 5 Anangtûka chu Juda ruoipungei, Upangei, Balam minchupungei Jerusalema an intûp zoia. 6 Ochai Inlaltak Annas, Caiaphas, John, Alexander ngei le Ochai Inlaltak rûia mingei murdi lehan. 7 Peter le John hah an makunga an minding ngeia, "I angin mo mahi nin tho? I ranakin mo, tu riming mo nin mang tiin an rekel ngeia?" 8 Peter hah Ratha Inthiengin a sipa, an kôm, "Mipui Ruoipungei le Upangei: 9 Avien hin kholrapa chungsa sin sa roia le a hong damna roia, i anga mindam mo tiin mi nin rekela anînchu, 10 Nin rêngin riet roi, Israelngei murdi khomin riet rese ngei, Nazareth Jisua Khrista khrosa nin jêmdela, Pathien'n thina renga a kaithoinôk rimingin hi kholrapa nin makunga dam vangin ânding ani hi. 11 Jisua hih ani, Pathien lekhabua ati, 'Nangni in sinpungein nin hengpai lung hah, akila lung kâmngêng tak ahong chang zoi.' 12 Sanminringna hih Jisua kôm mangke aom, rammuol pumpuia tute kôm mi min ringtheina rang riming dang Pathien'n pêk mak," a tia. 13 Peter le John ngei an hâi tie an mua, lekha theiloi minmôl papai anni an rieta, asân kamâm aom an tia, Jisua kôm om ngâi an ni tiin an riet sikin. 14 Hannirese, an mi mindam hah an kôm Peter le John inding an enin ite dem rang lâk om maka. 15 Masikin roijêkna in renga an mojôk ngei zoia, an se nûkin chu an thenin anin kerenga. 16 "Hi mingei hih inmo ei tho rang ani zoi? an sininkhêl tho hih jerusalema om murdi khomin an riet zoia, eini khomin ite ei dem theiloi hih. 17 Aniatachu mîn an riet minzar uol loina rangin tute kôm Jisua riminga chongril nôk khâiloi rangin lei misi ngei rei u," an tia. 18 Masikin, anni hah an koi ngei nôka Jisua rimingin chongril tet khâiloi rangin le minchu ngei

khâiloi rangin chong an pêk ngeia. 19 Hannirese, Peter le John'n an kôm, "Pathien mitmua, Pathien chongjôm nêkin nangni chong jôm mo adik uol mindon ta u. 20 Keini chu kin mu le kin riet hi misîr loiin om thei no niung" an tia. 21 Hanchu roijêkungei han an masî ngei nôk uola an mojôk ngei zoi, Peter le John sintho sika han mi murdi'n Pathien an minpâk sikin dûkmintong ngei thei khâimak ngei. 22 Kamâmomtaka an mindampu hah kum sômminli nêka ulien ani. 23 Peter le John hah an mojôk ngei suole han, an champuingei kôm an kîr nôka, ochai inalngei le upangeiin an kôma an ti ngei hah an ril leta. 24 Iempungei maha an riet lehan anrêngin Pathien kôm chubaithôn, "Pumapa Anchungtak nangma, invân, pilchung, tuikhanglien le an sînga neinun om murdi ngei Sinpu ni ni. 25 Nangman Ratha inthiengin kin richibulngei ni fîrlâm David bâiin hi chong hi ni min rila, 'Jentailngei ithomo an ning a thika; mipuingeiin ithomo neinun kâmngângloi an mintuo? 26 Pilchung rêngngeiin an insiema, roijêkungei khom an intûpkhômâ Pumapa le a Messiah doi rangin tiin.' 27 Ma ang han Herod le Pontius Pilat'n, hi khopulien hin Jentailngei le Israelngei leh an intûpkhômâ, Jisua ni Tîrlâm inthieng Messiah doi rangin. 28 Ni sinthotheina le nu lungdo mintung ranga ne jêk masat sai anghan neinuntin tho rangin an intûp zoi. 29 Misinangei hih en ta ni fîrlâmngêi hih hâina murdi leh nu thurchi misîr phalna pêk roh. 30 Mingei mindamna rangin nu kut phar inla, male fîrlâm inthieng Jisua riming jârin kamâmruoingei le sininkhêlungei sin theina rangin ni pêk roh" an tia. 31 Chubai an tho suole chu an om khômna mun hah ahong inrûka, anrêngin Ratha Inthiengin an sipa, hâitakin Pathien chong an ril phut zoi. 32 Iempungei pâl hah mulung munkhat le mulungbôk mulungrîl munkhat ruputin an oma, an lâia tukhomin an neinun dôn ngei hah keima kata kêng ti loiin, neinuntin insemn an inlopkhôm ngâi. 33 Tîrtonngei han asân sinthona dônin Pumapa Jisua inthoinôkna, rietpuipu nina rangin chong an ril ngâia, male anrêngin Pathien satvurna lientak an chang pak zoi. 34 An pâla tute ânsam khom om mak ngei, loingei mini, inngei tûni an juora, aman hah an hong chôia, 35 male fîrtonngei kuta an pêka; an nâng lam angtakan sum hah an sem ngâia. 36 Masikin, Joseph, fîrtonngeiin Barnabas an ti (Aomtie chu "mohôk ngâipu" tina ani), Levi jâisuoan Cyprus tuihuola mi ania, 37 loimun a dôn hah a juora, aman hah hong chôiin fîrtonngei kuta a hong pêk zoi.

5 Hannisenla mi inkhat a riming Ananias a dôngma Sapphira leh an oma, an neinun senkhat a juora. 2 Hannirese ma sum hah a dôngma inrietiipuin in-ang a thupa, adang aminieng kai hah fîrtonngei kuta an hong pêka. 3 Hanchu Peter'n, "Ananias Ratha Inthieng huongin ram man in-angrip thup rangin ithomo Soitan'n nu mulungrîla racham ni min nei? 4 Nu juor mâna han khom nata ania; nu juor suo nûkin khom aman chu nata ania, ithomo ma anga neinun tho rangin nu mulunga na masata? Miriemngei huong nimak chea, Pathien huong

kêng ni ni,” a tipea. 5 Ananias'n ma chong hah a riet lehan, ha rengan an leta a thi kelen; hanchu ha thurchi a riet murdi'n chu asân an chi zoia. 6 Ruothartengei an hong, a ruok hah an thoma, an rojôna, male an phûm zoi. 7 Dâr inthum vêl suole a dôngma khom ite roi riet loiin a hong lûta. 8 Peter'n amanu kôm, “Na pasal le neinun man nin man hah hi dôr vèih mo ani, ni ril roh?” tiin a rekela, “O, ma dôr vai hih ani,” tiin amanu han a thuona. 9 Masikin Peter'n amanu kôm han, “Ithomo Pumapa Ratha minsinna rangin no lômpa le nin inruol? En ta atûn hin na lômpa phûm ngei khom mokota an hong tung nôk zoi so, male nangma khom nang rojôn nôk an tih,” a tia. 10 Hanchu voikhat rengin Peter ke kunga han ân leta a thi kelen. Ruothartengei hah an hong lûta, amanu hah a thûn an hong mua, masikin an rojôn paia, a pasal kôla han an phûmsa zoi. 11 Koiindang mi murdi ngei le midangngei ha roi a riet murdi'n chu asân an chi sabak zoi. 12 Tîrtonngei chu mipui lâia kamâmruoingei le sininkhêl tamtak an tho tira. Iempungei anrêngin Solomon Bokropa an intûpkhôm ngâia. 13 An pâl pêntieng mingei hah tute an kôma kop ngam khâimak ngeia, nikhomsenla mingeiin anni ngei hah an minpâk ngâi. 14 Hannirese Pumapa iempungei pasal le nupang tamtakin an pâla kopin an hong pung bang ani. 15 Tîrtonngei sintho sika han, damloingei khom khalâidung lamlienggeia an hong rojôna, jâlmunnggeia, puonphângeia an min jâl ngeia, Peter hong inlôi zorân a rifim tete luon mi minli thei duoi mo, an tia. 16 Jerusalem kôl revêla khopuingei renga mipuingei an hong, damloingei, ramkhorî sûrngei an hong tuonga; anrêngin an dam let zoi. 17 Hanchu ochai Inlaltak le a champui Sadduceengei murdi an hong, fîrtonngei hah an narsa ngei tataka, dûkmintong ngei rang an masata. 18 Tîrtonngei hah an sîr ngeia intâng ina an khum ngei zoi. 19 Hannirese, jâna Pumapa vânfirton inkhatin intâng in mokot hah ajuong mo-onga, pêntieng a tuong ngeia male an kôm, 20 “Se unglâ Biekina vân ding unglâ, male mipuingei kôm hi ringna thar roi hih varil roi,” a tia. 21 Ma chong hah an jôma, male an sea, khuovârchak dôrin Pathien Biekina an lûta, mi an minchu phut zoi. Hanchu Ochai Inlaltak le a champuingei hah an hong, Juda uliennggei murdi hah rojêkna lientak nei rangin an koi bûma; an makunga rangin fîrtonngei varuoi rangin intâng ina mi an tîra. 22 Aniatachu, uliennggei hah an vatungin chu intâng ina han fîrtonngei hah tute va mu khâi mak ngeia, masikin an hong kîr nôka, 23 “Intâng in ha asadimin inkhârin a rungungei mokotngeia indingin kin va mua; hannirese kin mo onga asûnga tute mu mak me,” tiin an hong rila. 24 Biekina ochaisi le ruoipu ulien han ha chong hah an rietin chu, “Tîrtonngei chung a imo atung ani zoi hih,” tiin an kamâm sabak zoia. 25 Hanchu mi inkhat a hong, an kôm, “Rangâita ul Intâng ina mi nin khum ngei han Biekina mi an minchu ngei bang so,” tiin a hong rila. 26 Hanchu ruoipu ulien hah a champuingei le an hong fîrtonngei hah rangrât

song loiin an hong ruoi ngeia, rangrât an songin chu mipuingeiin lungin me deng ni ngei ti an chi sikin. 27 Tîrtonngei asûnga an hong tuonga male rojêkna muna an inding ngeia, male Ochai Inlaltak han chong a rakel ngeia. 28 “Hi mi rilinga hin minchu tet khâi loi rangin chong inngartak nangni kin pêka, aniatachu en ta u nin chongrilin Jerusalem nin min sipzit zoi hi! hi mi thina hih keini ngei mi minpêl rang nin bôk ani hih!” tiin a ti pe ngeia. 29 Peter le fîrton dangngei han, “Miriemngei chong nêkin Pathien chong kin jôm ngêt rang ani. 30 Nangnin Khrosa peret leh nin jêmdela nin that Jisua hah ei richibulngei Pathien'n a kaithoi nôk zoi. 31 Israelngei nunsie minsîr ngeia ngâidam an chang theina rangin Ama ngêt hah Pathien'n Ruoipu le Sanminringpu ni rangin a changtienga rangin a kaithoi zoia. 32 Keini hih ha roi rietpuipungei kin nia, Keini le Ratha Inthieng, Pathien'n chong jôm ngei kai kôma a pêk ngâi hah kin ni sa,” tiin an thuona. 33 Hanchu rojêkpungei han ma chong ha an rietin chu asân an ning athika, fîrtonngei hah thatpai rang an bôka. 34 Hannirese an lâia Pharisee inkhat a riming Gamaliel, Balam minchupu le mitinin mirit an tho ngâi hah Rojêkna han ândinga. Tîrtonngei hah pêntieng chomolte mojôk rangin chong a pêka, 35 hanchu rojêkpungei makunga han, “Ki Israel champuingei, hi mingei chung a tho ranga nin bôk chung a hin indin roi. 36 Moton han khom Theudas, ‘Milien ki ni’ tiin a hong oma, mi raza minli dôr an jûi ti nin la riet, nikhomrese ama hah thatin a oma, a nûk jûipungei khom anrêngin chekaninchâi zita ite ni khâimak ngei. 37 Ma suonûk khom han, intelna zora lâiin Galilee rama om Judas hah a hong om nôka; a tieng mi tamtak an kop nôka, aniatachu, ama khom thatin a om nôka a nûk jûipungei murdi khom chekaninchâi zit nôka. 38 Masikin ma roia hin nangni ki ti, hi mingei hih tôn ngei no roi, omchien rese ngei! tho ranga an bôk le an sintho ngei hih miriem renga ânzir anin chu mong nôk kelen atih, 39 hannirese Pathien renga an tho anin chu mene no tunui, Pathien doi kêng nin hong changna rang!” a tia. Rojêkna han Gamaliel chong hah an poma. 40 Tîrtonngei hah asûnga an koi ngeia, an vîk ngeia, Jisua rimingin thurchi misîr tet khâiloi rangin chong an pêk ngeia, male an mojôk ngei zoi. 41 Hanchu, rojêkpungei lâi renga an jôka Jisua riming sika tuong thei rangin intelin an om sikin asân an râiasâna. 42 Male aningtin Biekin le insûng ngeia thurchisa misîrin, Jisua chu Messiah ani tiin an misîr bang ngâi.

6 Ma zora han, ruoisingei an hong pung bang lâia han, aningtin an neinun sema han meithâingei rang lunghâng an tho ngâiloi sikin Greek chong mang Judangei hah, Juda Hebrew ngei chung a an chiera. 2 Masikin, fîrton sômleinin ngei han iempungei murdi an koibum zita, “Pathien chongril mâksanin aningtin sum puon jêk kin changin chu dik noni. 3 Masikin, champuingei nin lâia mi Ratha Inthienga asip le vârna dôn pasal

sari inthang unglâ, an kôm hi sin hih minkol kin tih, 4 Keini chu chubai tho le chongrilin om kin tih,” an tia. 5 Tirttongei chong han mipuungei murdi an rîasâna, masikin Stephan taksôn dettak le Ratha Inthienga sip le Philip, Prochoras, Nicanor, Timon, Parmenas le Nikolas Jentail Juda lei chang Antioch mi an thang suok ngeia. 6 Ma mi sari ngei hah firttongei makunga an minding ngeia, firttongei han an lu chungâ kut min ngamin chubai an thoa. 7 Masikin Pathien thurchi inzarin a oma, Jerusalemâ ruoisingei asân an hong pungâ, ochai lâia mi tamtak khomin taksônna hah an pomsa zoi. 8 Stephan chu Pathien satruna tamtak changin le sinthotheinân a sipa, mipui lâia kamâmruoi le sininkhêl roinpuitak a tho ngena. 9 Hannirese Cyrene khuo le Alexandria khuo renga Juda senkhat (suok renga jôk) Synagog an tia kop sa ngâi ngei le Cilicia ram le Asia rama Judangei an hongâ, Stephan an hôn khalpuia. 10 Aniatachu Ratha han ma angâ vârna a pêka han a hong chongin chu makhal mindok thei ngâi mak ngei. 11 Hanchu, “Moses le Pathien a rilminsiet kin riet,” min ti rangin mi senkhat sum le an methêm in an lei dara. 12 Ma anghan, mipuungei, Upangei le Balam minchupungei an misieta. Stephan hah an minsûra, Judangei roijêkna an tuonga. 13 Mi senkhat a chungroia milak tho rangin an hong tuonga anni han, “Hi mi, hin kin Biekin Inthieng le Moses Balam a rilminsiet bang ngâi. 14 Nazereth Jisua'n, hi Biekin hih set a ta, Moses'n balam mi pêk ngei hah thûl atih, tiin a misîr kin riet!” an tia. 15 Roijêkna muna om murdi'n Stephan hah an enruma, a mâi hah vânfirtton mêl angin an mu zoi.

7 Ochai Inlaltak han Stephan kôm, “hi chong hi adik mo?” a tia. 2 Stephan'n, “Ka lâibungngei ka pangei rangâi roi, ei richibul Abraham hah Haran khuo ava om mân, Mesopotamia rama aom lâihan, roinpuina Pathien hah a kôm ânlarâ. 3 'Na ram le ni insûngmingei mâksan inla, ram nang ka la min mûna rang tieng se roh,' a tipea. 4 Masikin, a ram renga ânphêta, Harana om rangin a sea. Abraham a pa thi suolo, ha mun renga atûna nin omna rama hin Pathien'n nangni a min thon ani. 5 Pathien'n ite mun luorang, a ke sirna rang dôr luo pêk maka, aniatachu ama le anûka a richisuonpârngeni tena pêk rangin ânkhâm ani. Pathien'n ha chong ânkhâm lâihan Abraham chu nâi la dôn mak. 6 Pathien'n hi anghin a tia, 'Nin richisuonpârngeni chu mi rama khuolmi la nûng an ta, kum raza minli mi suoka omin asân dûkmintong la nûng an tih. 7 Hannirese suoka tuong rang mingei chu keiman jêk ka ta; masuolo jôk an tih, hi muna hin ni la biekin an tih,' a tia. 8 Pathien'n Abraham kôm chonginkhitin an sertan rangin chong a pêk zoi. Masikin Abraham han a nâipasal Isaac hah sîn sari suoloh a ser a tanpea; Isaac'n a nâi Jakob a tanpe nôka, Jakob'n a nâi sômleinik ei richibulngei inthang ngei a tanpe nôka. 9 “Jakob nâipasalngeiin an lâibungpa Joseph hah an narsa zoia, Egypt rama suok rangin an juora, hannirese, Pathien'n

a ompuia. 10 Intak a tuongna murdia a san minjôka, Egypt rama Rêng Pharaoh mitmua mi vârtak le midit omtak a min nia; Pharaoh han Egypt ram le a ina mi murdi chungâ râiôt ni rangin a min changa. 11 Hanchu Egypt le Canaan ram pumpuia mâitâm achula, asân intak an tuonga, ei richibulngei han sâk le nêk rang reng man khâimak ngeia. 12 Jakob'n Egypt rama bu aom ti a rietin chu a nâingei a fira, ma hah an se phutna tak alei ni. 13 Avoinkna an se han Joseph han a lâibungngei le inrietna a lei thopui ngeia, Egypt Rêng han khom Joseph insungmingei a lei riet zoia. 14 Hanchu, Joseph han a pa Jakob le a insûngmingei murdi Egypt rama om rangin a koia, an rêngin sômarsi-leirangnga anni. 15 Hanchu Jakob hah Egypt rama a va sea ha muna han ama le a nâipasalngei chu an thi zoia. 16 A ruok hah Shechem khuo an hong chôia, Hamor rûingei renga Abraham'n suma a rochôk thâna han an phûm zoi. 17 “Abraham kôma Pathien chongkhâm ahongtung rang zora ahong nâi tena ha mingei hah Egypt rama an hong pung zoia. 18 Anûktaka Egypt rama han rêng dang Joseph riet loi ahong inlal zoia. 19 Ama han ei richibulngei hah a huong ngeia, dûk amintong ngeia, nâitesenngeni ring loina rangin an suok suo pêntieng pai rangin rangrâtin chong a pêka. 20 Ma zora tak han Moses ajuon zira nâitesen mêl satak a nia. A pa ina thàn thum an donsua, 21 an in renga an pai suo nûkin, Pharaoh nâinupangin a lâka a nâipasal rangin a vâia. 22 Moses hah Egypt rama vârna murdi an minchua, hanchu chongril theitak le sinthothei tak a hongni zoi. 23 “Kum sômminli a hong nûnchu, a mulung sûnga a sungsuok Israel champuingei kho angin mo an om mu rang nuomin ava pana. 24 A va sên chu mi inkhat Egypt min dûk amintong lâi ava mua, masikin a sanna, dûktongpu chungâ han phûba a laka Egypt mipa hah a thata. 25 (Moses han, ama mangin Pathien'n a mingei mojôk atih ti a sungsuok ngein an riet mini tiin a bôka hannirese riet mak ngei.) 26 Anangtûka chu Isreal mi inik insuol lâitak ava tonga ava sel ngeia, 'Rangâita u sûngsuokngei,' lâibungrêng kêng nin ni, ithomo hima anga nin insuola? tiin min sûk ngei rang a bôka. 27 A theiloi uolpu han Moses hah a nampaia, 'Kin chungâ ruoipu le roijêkpu rangin tumo nang phun?' a tia. 28 'Majâna Egypt mi na that angdên han ni that nôk rang no bôk mo?' a tia. 29 Ma chong hah a riet lehan, Moses a rota, Midian rama ava oma, mahan nâipasal inik a neia. 30 “Kum sômminli avun suolo chu, Sinai Muol ramchâr kôla chîmbuk akângna han vânfirtton a kôm ânlarâ. 31 Moses'n a neinun mu hah a kamâm tataka, minthâr rang bôkin a va nâia, Pumapa rôl a rieta: 32 'Keima hih ni richibulngei Pathien, Abraham Pathien Isaac Pathien, Jakob Pathien hah ki ni,' a lei tia, Moses hah ichîn ânrika en ngam khâi maka. 33 Pumapa'n, a kôm, 'Ne kekokngei ha khek roh, nên dingna mun hah mun inthieng kêng. 34 Egypt rama ki mi omngei dengthei tie ku mua, an inrûmnangei khom ki rieta anni ngei minjôk rangin ku juong ani. Hong ta; Egypt rama nang lei fîr rong,' a tia.

35 “Ha Moses kôma ruoipu le roijêkpu rangin tumo nang phun? tia an makhal hah chîmbuk kângna taka vânfirton a kôma inlâr han a sanna, Pathien'n ama lele hah ruoipu le sanminjôkpu ni rangin ai fir ani. 36 Ama han anni hah a ruoisuoka Egypt rama, tuipui sena, ramchâra kum sômminli sùng han Kamânruoi le sininkhêl tamtak thôn a ruoi ngeia. 37 Moses hah Israel mingei kôm, ‘Pathien'n keima, mi fir angin nin sungsuokngei lâia om dêipu nangni la minchang pe atih,’ tipu hah ani. 38 Ama hah ani ramchâra Israel mi intûp ngei lâia oma; ei richibulngei kôma le Sinai muola a chongpui pu vânfirton kôma, eini mi pêk ranga Pathien chong ring lâkpu hah ani. 39 “Hannirese ei richibulngei han a chong jôm nuom mak ngeia; ama hah an nampaia male Egypt ram tieng kîr nôk an nuoma. 40 Masikin Aaron kôm, ‘Kin moton ruoipu rangin pathiengei mi sin pe roh. Moses Egypt ram renga mi ruoipu laka a thurchi reng riet khâi mak meh,’ an tia. 41 Masuole chu, ma ngei han serât chalte rimil an sina, a rimil hah sa thatin an bieka, male an kut suoka han mirit thonân ruolhoi an thoa an râi an mînsâna. 42 Hanchu, Pathien'n anni hah nûk a song ngeia, invâna ârsingei an bieka theina rangin a rotsan ngeia, dêipu lekhabua: ‘Israel insung mingei! kum sômminli sùngin ramchâra han inbôlna sa thatin nin pêk ngâi hah keima ni mu ung. 43 Molech pathien puon-in nin chôia nin pathien le Rephan nin ârsi pathien; rimilngei hah chubaimûk rangin nin sin ngei hah an ni. Masikin Babylon khêl tieng nangni min tâng ki tih, tia ânziék anghan.’ 44 “Ramchâra han ei richibulngeiin Pathien omna Puon-in an neia, ma in hah Pathien'n Moses kôm sin rangin a bea, a rimil a min mu lam taka sin ani. 45 Ha ngei hah ei richibulngei khomin an hong dôn banga, Pathien'n ei richibulngei motona ai not pai nâmngiei rama an luo lâihan Joshua lût zorân an lûtpui ani. David a zora tena a oma. 46 Ha David hah Pathien mitmua miditin a hong oma, Jacob Pathien ta ranga omna rang sin pe rangin a zonga. 47 Hannirese, in hah chu Solomon'n kêng a sin pe zoi. 48 “Nikhomrese, Anchungtak Pathien chu kuta sin in ngeia om ngâi mak; Dêipu'n, 49 ‘Pumapa'n, invân ke Rêngsukmun ania pilchung ke ke sirna ani. I anga in mo mi ni sin pe rang? Khotieng mo kêng ngamna rang mun khom aom? 50 Hi neinun murdi hih keima ki sin nimak mo?’ 51 “Khodôra mulung ngar mo nin ni! Mulungfil le kuor in-ongloi sertainloingei anga, nin richibulngei tho ngâi lam angin Ratha Inthieng nin dem tita! 52 Nin richibulngeiin, dêipungei lâia tumo dûkmintong loa an dar? midik tak juong rang lei juong ril Pathien firtonngei hah an thata, atûn nangni hih mi min sûrpu le a thatpu nin ni hi. 53 Nangni hi Pathien balam, vânfirtonngeiin an juong thak muchaka jômloi ngei nin ni!” a tia. 54 Roijêkpu ngei han Stephan chong hah an rietin chu an takasia, a chung a rakam an tâta. 55 Hannirese, Stephan hah Ratha Inthienga sip ania, invân tieng a en ngita, Pathien roiinpuina le a changtienga Jisua inding a mua. 56 “En ta u! invân in-ong ku mua,

Pathien changtienga Miriem Nâipasal inding ku mu!” a tia. 57 Hanchu, roijêkpu ngei han inringtakin an inieka, an kutngei leh an kuorngai an hîpa. Hanchu ha renghan a tieng an tâna. 58 Khopuiliên sùng renga an mojok paia, lungin an dênga rietpuipungei han ruotharte inkhat a riming Sual an tih kôm han an puon an mâka. 59 Lungin an dêng lâiin Stephan'n Pumapa a koia, “Pumapa Jisua ka Ratha lâk ta roh,” a tia. 60 Khûk ânabila, rôl inringtakin ânieka, “Pumapa! hi an sietna hih riet pe ngei khâi no roh!” a tia. Ha chongbâi hah a ti suole chu a thi zoi.

8 Male Saul khomin Stephan thi hah apompui sa. Ma nikhua renga han Jerusalema koiindangngei hah dûk an mintong ngei kelen zoia. Hanchu firtonngei telloi iempu adang nâm chu Judea le Samaria ram khuotina chek an inçhâi zita. 2 Pathien sabe senkhatin Stephan ruok hah an phûma, mulungna takin an châ zoi. 3 Sual chu koiindang minboipai rang bôkin in tina a lûta, iempungei nupang, pasal a kaisuo ngeia intâng ina a khum ngei zoi. 4 Iempu khuotina chekinchâi ngei hah muntina an sea, thurchisa an ril tira. 5 Philip chu Samari khopuiliên a lûta, an kôm Khrista thurchi a rila. 6 Mipuingeiin Philip chongril an rieta, sininkhêl a tho ngei an mûn chu a chongril ngei hah asân an rangâia. 7 Ramkhoringei hah inringtakin in-iekini mi tamtak sùng renga an hong jôka, phalkhatthi le kholra tamtak khom a mindam ngeia. 8 Ha khua mingei hah an râisân tataka. 9 Ma khopui han mi inkhat a riming Simon, dôithei a oma, mi inlal takin an bea, Samari mingei han a dôi hah an kamâm tataka. 10 Khopuiliên sûnga mi murdi, achîn alienin a chong asân an rangâia, “Hi mi hih Pathien sinthotheina roiinpu an ti hah ani,” an tia. 11 A mitphildôi hah zora sôtak kamâm tataka an lei ti zoi sikin a chong kamâm omtak hah an rangâi ngâia. 12 Aniatachu Pathien Rêngram thurchisa le Jisua Khrista riming Philip'n a ril hah an iem le chu nupang, pasalin baptisma an changa. 13 Simon khomin a iema; baptisma a chang zoia, Philip kôm han aom bang ngâia, sininkhêl kamâmruoi a sinngiei hah a mua kamâm aom sabak a tia. 14 Jerusalema firton omngei han Samari khua omngei chu Pathien chong an pom zoi tih an rieta Peter le John an kôm an fira. 15 Anni hah an tungin chu a iempu thar ngeiin Ratha Inthieng an chang theina rangin chubai an thope ngeia. 16 An lâia tute chung a khom Ratha Inthieng la chum mak; Pumapa Jisua riminga baptisma an chang vai kêng ala ni. 17 Hanchu Peter le John'n an lu chung a kut an minngama, male Ratha Inthieng an chang zoi. 18 Tirtonngei han iempungei chung a kut an min ngamin Ratha Inthieng pêk an ni ti, Simon han amûn chu, Peter le John hah sum a pêk ngeia. 19 “Hi anga sinthotheina hi mi pêk roi, tu chung a khom ku kut ki minngama chita Ratha Inthieng an chang theina rangin,” a tia. 20 Hannisenla, Peter'n a kôm han, “Nangma le nu sum hih meidila se rese, Pathien manboipêk suma rochôk rang no bôk sikin! 21 Kin sinna

hin kopna le rangtum dôn mak che, nu mulungrîl Pathien mitmûn adikloi sikin. **22** Masikin, hih no bôkna saloi renga hi insîr inla Pumapa kôm invûi roh, ni mindon hih nang ala ngâidam theina rangin. **23** Mulungrîl bôkna khâtak ne pêla, sietnân nang a khitrâp iti nang ki riet,” a tia. **24** Simon'n Peter le John kôm, “Nin ti ngei hi inkhat luo ku chungâ atung loina rangin nangnin rangâihoitak Pumapa kôm chubai mi tho pe roi,” a tia. **25** Peter le John'n an thurchi le Pumapa thurchi an misîr zoiin chu Jerusalema an Kîr nôka, lampuia Samari rama khuo tamtaka Thurchi Sa an misîra. **26** Pumapa fir vânfirtonin Philip hah a chongpuia, “Inthok inla, Jerusalem renga Gaza panna lampuia saktieng ramchâr pielna han se roh,” a tia. (Atûn hin chu hi lampui hih mang nikhâi mak.) **27** Masikin Philip ânthoka a sea. Ethopia rama mi inkhat an Rêngnu nuoia sinpêl milien inlaltak a sum murdi enkolpu, Jerusalema Pathien chubaimûk rangin a sea. A Kîr nôk tieng chu tali chungâ chuongin dêipu Isaia lekhabu a porea. **29** Ratha'n Philip kôm, “Tali so va pan inla vanâi roh,” a tia. **30** Hanchu Philip a tâna, dêipu Isaia lekhabu a pore hah a rieta, no pore hah ni rietthei mo? tiin a rekela. **31** “Ama'n tutên mi rilminthâr pe loiin i angin mo ki riet thei ranga?” tiin a thuona. Hanchu Philip ha tali chungâ a kala a kôla insungpui rangin a koia. **32** Pathien lekhabu a pore hah ma hi ani: “Belri that rang angin belri angin ama hah an tuonga, Belrite a mul plêitak khomin a dâirek angin, Chongbai khat luo ti maka. **33** Ântem lâiin a rojêkna hah lâkpe'n a oma. A richisuonpârngei thurchi tûn mo ril ta nih, Rammuol renga a ringna ahek zoi sikin,” ti hi. **34** Milien han Philip kôm han, “Ni ril ta, dêipu hin tu thurchi mo a misîr? Ama thurchi mo, midang thurchi mo?” tiin a rekela. **35** Hanchu Philip'n, hi Pathien lekhabua phutin Jisua Khrista Thurchi sa a rila. **36** An sea suk an chumin chu, tui omna an tunga, milien han “mahin tui aom, baptis ka chang loina rangin imo mikhap?” a tia. **37** Philip'n a kôm, “Nu mulungrîl murdi'n ni iemin chu na chang thei,” a tia. Ama han, “Ki iem,” Jisua Khrista chu Pathien nâi ani ti ki iem, tiin a thuona. **38** Hanchu, tali ha an min ngama, an chuma Philip le milien hah tuia an juong sea. Philip'n Ethopia milien hah baptis a min changa. **39** Tui renga an hong jôka, Pumapa Ratha Inthiengin Philip hah a lâk min manga, ama hah mu khâi maka, hankhom râisântakin a in tieng a sea. **40** Philip chu mingeiin Azotus khuoa an mu nôka, hanchu a sea, Caesarea khuo a tung mâka chu khopui murdia Thurchi Sa a misîr tira.

9 Saul han Pumapa jûipungei hah en nuom ngei maka, anrêngin that let rang aphuta. Hanchu Ochai Inlalngei kôm a sea. **2** Damascusa Khuoa Synagog mingei kôma pêk rang lekha a min mizieka, ma khuo han a nuom lam takin sin a thothei tiin an lei rietna rang ani, tukhom Pumapa jûi mi amûn chu nupang mo, pasal mo, a sûra Jerusalema a hongtuong theina rangin. **3** Hanchu, Saul hah Damascusa a tung rangtôn, inningloi rengin invân

renga vârin ajuong êla. **4** pila ânlet paia, rôl miring a rieta, “Saul, Saul! ithomo ma angta dūk mini tho hih?” a tia. **5** Hanchu, Saul han, “Pumapa tumo ni ni?” tiin a rekela. Hanchu, rôl miring han, “Keima Jisua, dūk ni mintong bângpu hah ki ni.” **6** “Nikhomrese, inthoi inla khopuilien sûnga va senla, mahan ni sintho rang nang lei ril an tih,” a tia. **7** Saul leh munkhata se ngei chu, chong theilo le a mindona chang riet loiin, an inding chiena, rôl miring hah chu an rieta, aniatachu tute mu mak ngeia. **8** Saul hah nuoi renga ânthoia male a mitngei ahong menga, hannirese, tute muthei khâi maka, a kuta an kaia Damascusa khuo tieng an sepua. **9** Sûnthum dôr chu khoite muthei loi le sâk nèk khom sâk thei loiin a oma. **10** Ma zora han Damascusa khuoa Khristien iempu mi inkhat a riming Ananias a oma. Inlârnân Pumapa a mua, “Ananias!” a tia, Ananias'n, “Pumapa hin ko om,” tiin a thuona. **11** Pumapa han a kôm, “Ananias insiem inla, Lamlien Tûn son va sênla, Judas ina Tarsus mi a riming Sual an ti hah va rok roh, ama'n chubai a tho tit. **12** Male inlârnân mi inkhat a riming Ananias a sea, a mitngei minvâr pe rangin a lu chungâ a kutngei minngamin chubaithe pe rangin nang a lei mu zoi,” a tia. **13** Ananias'n, “Pumapa ma miriem han Jerusalema khuo mingei dūk amintong lam mi tamtak ngeiin min rila. **14** Male atûnhin khom Damascusa khuoa nang jûipungei, sûrna rang phalna lekha ochaisingei kôm renga a dôn,” a tia. **15** Pumapa han, “va se roh, ama hah ki sinthopu rangin ka thang zoi, hi Jentailngei, Rêngngei le Israel mingei ki riming min riet ranga ki fir rang ani. **16** Keima sikin idôrmo dūk a la tong rang nang la ril ki tih,” a tia. **17** Masikin Ananias hah a sea, Saul omna ina a lûta, male Saul chungâ a kutngei a minngama “Sungsuok Saul ni mit vâv nôkna rang le Ratha Inthieng sipa no om theina rangin no hongna lampuia na kôma inlârpua Pumapa Jisua'n ni hongfir ani,” a tia. **18** Harengan, a mitngei renga ngalip angati ajuong tâka, a mitngei ahong vârepe nôka. Hanchu ânthoia baptis a changa; **19** Male bu, an, a nêka a hong har nôk zoi. Saulin sùn tomte Damascusa iempungei kôm oma. **20** Synagog taka a lût pata Khrista thurchi a rila, Jisua chu Pathien nâipasal ani tiin a ril phut kelen zoia. **21** A chongril riet ngei murdi'n asân an kamâm tataka, “Hi mi hih Jerusalema Jisua riming ralam ngei dūk lei mintong ngâipu hah nimak mo? Ha mingei hah khita ochaisingei kôma tuong ranga mahin khom a hong nimak mo?” an tia. **22** Hannirese Saul chongril hah rangin a dôn teteta, male Jisua chu Khrista ani tiin a ril minthâr han mi a mene thei oka, Damascus taka aom Judangei khomin makhal thei khâi mak ngei. **23** Sûn tamtak suole chu Saul that rangin Judangei lungvâr an thoa, **24** hannirese ama'n an lungvâr tho hah a rieta, that rang bôkin rukul mokot tina sùn le jân an muruonga. **25** Hannirese a nûkjûingeiin Saul an tuonga, jâna rukul kotvêng renga kok leh makhâiin an musim zoi. **26** Hanchu Saul hah Jerusalema a sea, ruoisingei inloppui rang a bôka, hannirese anni han

ruoisi ani sa ti iem mak ngeia, anrêngin achiin an chia. 27 Hanchu Barnabas a tuonga firttongei kôm a sepuia. Lampuia Pumapa a mu tie ngei, Pumapa'n a kôma a ti pe ngei, Damascusa taka Jisua riminga hâitaka chong a ril tie ngei an kôm a mišr pe ngeia. 28 Male Saul hah an kôm a om zoia, Jerusalem pumpuia hâitakin Pumapa rimingin chong a rila. 29 Greek chong mangin Judangei lâia chong a rila, a makhala, anni rêkin chu that rangin an pûta. 30 Ha chong hah koiindang mingeiin an rietin chu Saul hah Caesarea khuo an tuonga, Tarsus khuoa an fir pat zoi. 31 Male Judea ram, Galilee ram le Samari ram pumpuia koiindang hah dengtheina an jôk zoia. Pumapa mân thôn an oma, Ratha Inthieng ompuinân an rât uola, an mijôn ahong pung tetet zoia. 32 Peter'n muntina a chaia, súnkhat chu Ludda khuo Pathien mingei omna a juong sea. 33 Mahan mi inkhat a riming Aeneas an ti kum riet phalkhatthi sika jâlmuna jâl a mua. 34 Peter'n a kôm han, "Aeneas, Jisua Khrista'n nang a mindam zoi inthoi inla na jâlmun luok roh," a tia, hanchu harengan ânthoia. 35 Ludda le Sharon a mi murdi'n ama an mua Pumapa tieng an hong inhei zoi. 36 Joppa khuoa han Jisua lei iem nuvengte inkhat a riming Tabitha a oma. (Greek riming Dorcas, mahi, "sakhi," tina ani.) Amanu han azora dôn murdi sin sa le inriengngei sannân a lei mang ngâi ani. 37 Ma zora han dam maka, a thi zoia, tui an min buola inchungin chuon khâltana an min jâla. 38 Ludda khuo hah Joppa khuo kôl ani sikin, iempungeiin Peter Ludda khuoa aom ti an rieta, "Rangâihoitakin inrangralin mi hong pe roh," tia koi rangin mi inik an fira. 39 Masikin Peter inthoiin anni ngei lehan an sea. A tung leh an inchungin chuon khâltan sûnga an tuonga. Dorcas kôla indingin meithâingei tamtakin an chapa, an kôm aom lâia kâncholingei le puonngiei hah a sûi ngei hah Peter an min mua. 40 Peter'n anrêngin pèntieng a mojôk ngeia, male Khûkinbilin chubai a thoa, hanchu ruok tieng ânheia, "Tabitha inthoi roh," a tia. Tabitha hah a hong menga Peter hah a mua, a hong insunga. 41 Peter'n a kut a pêka a kaitioha, hanchu iempungei le meithâingei a koia, Tabitha hah aringin a pêk ngei zoi. 42 Ma roi hah Joppa khuoa ânhang zita, mi tamtakin Pumapa an hong iem zoi. 43 Peter chu sùn tamtak Joppa khuo savun sinnngâipu Simon ina ala châma.

10 Caesarea khuo mi inkhat a riming Cornelius an ti, "Rom râlmi pâl raza-ruoipu a oma" maha Italy râlmi an ti ngâi. 2 Ama hah Pathien bieki mi ania, ama leh a insûng mingei nâm anrêngin Pathien lei bieki ngâi an ni. Judangei lâia inriengngei sanin asân ranak a song ngâia, Pathien kôma khom chubai a tho bang ngâia. 3 Súnkhat chu chonúk dâr thumin inlârna inthârlak a mua, Pathien vânfirton inkhat a kôm ahong lûta, "Cornelius!" a hong tia. 4 Cornelius'n ama hah a en ngita, a chia, "Pu mahi imo?" a tia. Vânfirtonin a thuona nu chubaithona le nu lungkhamna sinngiei hah Pathien'n a râisâna nang a thuron rang ke ani zoi. 5 Atûn Joppa khuoa mi fir inla, mi inkhat a riming Simon Peter an ti hah hong min koi

roh. 6 Savun sin ngâipu Simon ina a tunga, a in chu tuikhanglien panga aom a tia. 7 Hanchu vânfirton hah a rot suole, Cornelius'n a firlâmngiei mi inik le râlmi inkhat, Pathien bieki ngâi a firlâma a mang ngâi a koia. 8 A mu le a riet murdi a ril zoiin chu Joppa khuoa se rangin a fira. 9 Anangtûka an sea, Joppa khuo kôl an tungin chu, Peter hah chubaitho rangin sîna inchung a kala. 10 A von a châm sabaka, bunêk rang a nuoma hannisenla nêk rang a mintuo lâitakin inlârna a mua. 11 Invân in-ongin puon lienpa arilik minlia inthung invân renga nuoa juong chum a mua. 12 Ha sûng han sa ake minli jât tamtakngiei le rama vângiei an omna, a rôpa intolngâi ngei. 13 A kôm han rôlin, Peter, "Inthoi roh; that inla sâk rohi!" a tia. 14 Hannisenla Peter'n "Pumapa nimak! ânthiengloi le porinche ite sâk ngâi mu ung" a tia. 15 Rôl han avêlin a kôma, "Pathien'n ânthieng zoi a ti hih nangman ite ânthiengloin mindon no roh," a ti nôka. 16 Ha anghan, voithum ajuong oma, masuole chu invân tieng lâk paiin a om nôk zoi. 17 Hanchu, Peter'n inlârna a mu hah a mindonna chang riet loiin a om lâitak han, Cornelius mi fir ngei hah Simon in rekelin mokot kôla an lèn dinga. 18 Mahin Simon Peter a tung mo? tiin an rekela. 19 Peter'n inlârna ai mu hah a mindon lâitakin, Ratha'n a kôma, "Rangâi roh! Mi inthumin nang an rok. 20 Masikin inthok inla chum roh, ite kamâm loiin jûi ngei roh, anni hah ko hongfir ngei ke" a tia. 21 Masikin Peter hah a chuma, an kôm han, nin rokpu hah "Keima ki ni, imo nin hongna abi?" a tia. 22 Anni han, "Râlmi raza ruoipu Cornelius mi hongfir ani. Ama hah mi sa Pathien bieki ngâi mi le Juda mi murdi'n mirit an tho ngâi mi ania. Pathien vânfirtonin nangma hah a ina koi rangin a tipea, no chongril rangâi rangin" an tia. 23 Ha mingei hah a koi lût ngeia, a min riek ngeia. Anangtûka ânthoka anni ngei leh, Joppa khuo iempu senkhat ngei le munkhatin an sea. 24 Anangtûk nôka chu Caesarea khuo an tung zoia, Cornelius han a sûngsuokngiei le a ruolngiei a koibûma, Peter ngei an lei ngâk chiena. 25 Hanchu Peter ava lût rangtôn Cornelius'n a lei dôna, a ke bula khûkinbilin chubai a mûka. 26 Aniatachu Peter'n ama hah a kaitioha, "Inding roh, kei khom miriem dên ke ki ni," a tia. 27 A kôm chong pumin insûnga a lûta, mi tamtak intûp ngei hah ava mua. 28 An kôm han, "Juda mîn, Juda mi niloi pan rang le inloppui rangin Juda balamin phal mak ti nangni rengin nin riet. Hannirese, tute inthiengloi le annima ke be loina rangin Pathien'n mi min mu ani. 29 Masika han mi nin hong min koia han, ite makhali viet loiin ko hong kelen ani. Masik han nangni ki rekeli imo mi nin hong koina bi?" a tia. 30 Cornelius'n a kôma, "Atûn zora zena hin súnthum ani zoi. Chonúk dâr thum vêlin ki ina chubai ko thoa; harengan mi inkhat puon chêk invo ka makunga a juong indinga. 31 'Cornelius! Pathien'n nu chubaithona a riet zoi, nu lungkhamna sin ngei khom a riettiti. 32 Masikin Joppa khuoa mi fir inla Simon Peter hong min koi roh, ama hah tuikhanglien panga savun sin ngâipu Simon ina a tung ani' a tia. 33 Male han no kôm

mi ko hongfir kelen; no hong hih râisân aom sabak. Pumapa'n chongril ranga nang a pêk riet rangin atûn hin Pathien mitmu'n kin rêngin kin om ani hi," a tia. **34** Peter a hong chonga hi anghin a tia: "Pathien'n jâtin le namtin in-angsara a en ti ki riet minhâr zoi. **35** Namtin lâia tukhom ama iema sin asa thopu murdi chu ama khôk thei mi anni ngâi. **36** Ama'n, mi murdi Pumapa, Jisua Khrista han Israel mingei kôma rangin inchamna râisâna Thurchi Sa chu a juong mintunga. **37** John'n Baptisui a ril suole Galilee ram renga a phuta, Judea ram pumpuia a roi a chongril hah nin lei rieta. **38** Nazareth Jisua chu Pathien'n Ratha Inthieng le sinthotheinân min silin, Pathien han a ompui tita, sin sa thoa muntina a chai lâihan Diabol dûkmintong murdi ngei a mindama. **39** Judea ram le Jerusalema a sintho murdi rietpuipungei kin ni, ama hah Khrosa jêmdelin an that ani. **40** Hanniresea, Pathien'n sînthum suole a kaithoia mu theiin ânlâra, **41** mitin mitmua chu inlâr maka, Pathien'n a rietpuipu ranga a lei thang keini ngei vai hin kin mu, ânthoinôk suole han Ama lehan kin sâkin kin nek suom ngâi ani. **42** Male hah thurchisa ril rang le Ama hah mi ring le mithi chung a roijêkpu'n Pathien'n a phun ti mi murdi min riet rangin chong mi pêk ani. **43** Dêipungei murdi khomin ama iem murdi'n a riming sikin an sietnangei ngâidam nîng an tih," tiin an lei ril ngâi a tia. **44** Peter chong a la ril bang lâiin, a chongril rangâi murdi chung a Ratha Inthieng ajuong chuma. **45** Juda iempungei Joppa khuo renga Peter hong jûipungei han Ratha Inthieng neinun pêk Jentailngei chung a khom ivur ani ti an rieta an kamâm oka. **46** Chong rietloia chongrilin le Pathien roinpuina minpâkin an rieta, Peter'n a thuona, **47** "Hi mingei hi kin chang anga Ratha Inthieng an chang ania, tuia baptis chang rangin tumo khap thei ngei ranga?" a tia. **48** Masikin Jisua Khrista riminga baptis chang rang chong a pêk ngeia. Hanchu anni kôm han sún tômte la châm rangin an ngêna.

11 Judea ram pumpuia firtonngei le iempungei hah Jentailngei khom Pathien chong an rieta an lei modôm zoi. **2** Peter hah Jerusalema a sea, hanchu sertan ngei han ama an lei dema, a kôm, **3** "Sertanloi Jentailngei ina nu tunga an kôma sâk khom na sâk ngâi!" an tia. **4** Masikin Peter'n abul renga anrêngin aroi omtie murdi a misîrpe ngâia. **5** "Joppa khopuiliena chubai ko tho lâiin, inlârna ku mua. Pwon chêk lientak anghan arikil minlia inthung invân renga juong musum ko kôla juong om ku mua. **6** Mahan anâikikin ke enna insûng sa le ram sa, rôpa intol ngâi le vângei ku mua. **7** Masuole chong mirîng ki rieta ko kôm, 'Inthoi roh Peter; that inla sâk roh,' a tia. **8** Hanniresea keiman 'Nimak Pumapal ânthieng loi le ânanim ite ka bâia lût ngâi mak' ki tia. **9** Invân renga rôl han avoiniknân, 'Pathien'n ânthieng a ti sai hi nangman inthieng mak tino roh!' a ti nôka. **10** Ma anghan voithum ajuong oma masuole azoinataka chu invân tieng lâk pâiin a oma. **11** Ma zora tak han

Caesarea renga mi inthum hongfir om ngei hah ko omna in an hong tunga. **12** Ratha'n mulung inlakloia anni ngei jûi ngei rangin mi rila. Hi iempu uruk Joppa renga Caesarea hong ngei khom min jûisa kin rêngin Cornelius ina kin lûta. **13** Ama han a ina vânfirton inding a mua, vânfirton han a kôma, Joppa khuoa mi fir inla mi inkhat a riming Simon Peter an ti hah hong minkoi roh. **14** Ama han chong nang misîrpe a ta, ama chong han nangma le ni insûngmingei sânmijnôkin om nin tih, tiin khom mi ril sa. **15** Chongril ko hong phut lehan motona ei chung ajuongtung anghan Ratha Inthieng an chung ajuongtung. **16** Male Pumapa'n a ti 'John'n tui le mi a baptis ania, nangni chu Ratha Inthiengin baptis la chang nin tih,' a ti hah ki rietsuok nôka. **17** Pumapa Jisua Khrista ei iema ama chongpêk nanâk hah Jentailngei khom a pêk ani ti ânthâr ani. Kei hih tumo ki ni, Pathien khap rang bôkpu hi!" a tia. **18** Ma chong hah an riet lechu dem khâi mak ngei, Pathien an minpâka, "Pathien'n Jentailngei khom insîra ring rangin zora inchum a pêk ani hi!" an tia. **19** Hanchu Stephan an that zora dûkmintongna sika chekinchâi ngei hah Phoenicia Ram, Cyprus tuikul le Antioch khuo dênin an sea Judangei kôm vai thurchi an rila. **20** Hannirese, iempu senkhat: Cyprus tuihuol le Cyrene a mingei hah Antioch'a an sea, Jentailngei kôm khom Thurchi Sa an misîra, Pumapa Jisua Thurchi Sa an rila. **21** Pumapa ranakin a san ngeia, mi tamtakin an iema, Pumapa tieng an inhei zoia. **22** Ma thurchi hah Jerusalema koiindang ngeiin an lei rieta, masikin Barnabas hah Antioch taka an fira. **23** Ama hah a tungin chu mataka mingei Pathien'n satavur tie hah a mûn chu a râisân tataka, an mulungngei murdia Pathien taksônna om mindet rangin anrêngin a mohôk ngeia. **24** Barnabas hah mi satak, Ratha Inthieng le iemna sip ania, masikin mi tamtak Pumapa tieng a tuong zoia. **25** Hanchu Barnabas hah Saul rokin Tarsus khuoa a sea. **26** A mu lehan Antioch tieng a hong tunga, kum khat piel koiindangngei inkhômna an inchel ngâia, mi tamtak an minchu sa ngâi. Antioch'a han kêng iempungei hah Khristian an ti masatak. **27** Ma zora han Dêipu senkhat ngei Jerusalem renga Antioch an sea. **28** An lâia mi inkhat a riming Agabus ândinga rammuol pumpuia mâitâm natak chul atih, ti ratha min rietin a phuonga; ha mâitâm hah Claudius inlal lâiin atung zoi. **29** Ha anghan, ruoisingei han an thei lam chitin Judea rama iempungei kôm sanna muthuon rang an masata. **30** Ma hah an thoa masuole sum han koiindang upangei kôm pêk rangin Barnabas le Saul kuta an muthuon zoi.

12 Hanchu, ma zora han, Rêng Herod'n koiindanga mi senkhat ngei a nunuom a lo zoia. **2** Jacob, John nâipa hah khandaiin a tuk thata. **3** Ama han Judangei an râiasân ok ti a rietin chu Peter khom sûr rang a bôk tita. (Ma zora hah cholboivâipôl ruolhoi zora ani). **4** Peter hah a sûr suole chu intâng ina a khuma, râimi pâl minli minlin angâk an inthâkîpa. Kalkân kût ruolhoi

chumin mipui makunga kai sua jêk rangin a mintuo ani. 5 Masikin Peter hah intâng ina a khum rapa, hannirese, ama ta rangin koindanggeiin ningsiettakin Pathien kôm chubai an thope ngâi. 6 Herod'n a kai sua, a jêk rang nijân tak han chu Peter hah rungpungei inik kâra rênrokol inik bunin a jâla, a ngâkngai khom mokot bula an oma, an ngâk chiena. 7 Inningloin vânfirton inkhat a kôla ajuong indinga intâng in sûnga han vâra ajuong inlanga. Vânfirton han Peter dâra anîk min hara, “Inrangin! inthoi rohi!” a tia. Hanchu, voikhatrengin Peter kuta rênrokolngai hah a kutngai renga a tâkrila. 8 Masuole Vânfirton han a kôm, “No kongkhit mindên inla, ne kekok bun roh,” a tia. Peter'n ha anghan a thoa, hanchu vânfirton han a kôm, “Na kâcholiinchool inhak inla, mi jûi roh,” a tia. 9 Peter intâng in renga a jôka, a jûi zoia; nikhomrese a tak ani ti riet mak, Vânfirton hah inlârna a mu mini kêng a bôka. 10 A rungngai inkhatna le inikna an khêlin chu khopuiliena lûtna thîr mokot an va tunga. Mokot hah athethenin alei in-onga, an jôka, lamlien inkhat an khêlin chu voikhatrengin vânfirton han Peter a mâk zoia. 11 Hanchu Peter hah a harin chu, “Pumapa'n a vânfirton a juongfîra, Herod kut renga le Judangei sabeina murdi renga mi mojôk ti adiktakin ki riet zoi,” a tia. 12 A mulung a min chong zoiin chu John Mark nû Mary ina a sea, mahan mi tamtak lèn búmin an lei chubaia. 13 Peter'n bokrop inkhâr a tôk lehan, firlâm inkhat Rhoda dôngmate han mo-ong rangin a sea. 14 Peter rôl a riet lechu a râisân rai sikin inkhâr mo ong loiin a tân nôka, “Peter inkot bula son ânding,” tiin a va rila. 15 Anni han a kôm, “Na châng ani zoi hi!” an tia. Ama'n chu adik tatak kêng? a ti tita. Anni han “a vânfirton nîng atih,” an tia. 16 Nikhomrese Peter'n a tôk tita nûktaka chu an va mo onga, ama hah an mua kamâm aom an ti tataka. 17 Ama han an dâirekna rangin a kut a jâpa, Pumapa'n intâng in renga a kêlsuo tie hah a misîr zoia. Hanchu, “Hi chong hih Jacob le iempu dangngai va ril roi,” a tia. Masuole chu a jôka ram danga a se zoi. 18 Hanchu, jîng ahongni lechu rungpungei hah, Peter imo a chang zoi? tiin asân an mulung a jîng zoia. 19 Herod han a rok rangin chong a pêk ngeia, hannirese mu mak ngeia a ngâkngai hah a rekela, that ngei rangin chong a pêk ngei zoi. Masuole chu, Herod judea khuo a mâka Caesarea khuo a môrkhat ava om zoi. 20 Hanchu, Herod hah Tyre le Sidon khuo mingei chung a taksi sabaka. Anni han inruolin ama kôm se rangin an hong, rêng milien Blastus hah an malin an sin baka. Masuole Herod kôm an sea, an ram hah rêngpa ram renga sâk, nèk an man ngâi ani sikin inngêi rangin an ngêna. 21 A nikhuo khâm rûn chu Herod hah puon inlal insilin rêngsukmuna ânsunga, mipuingei kôm chong a misîra. 22 Mî murdi'n, “Miriem rôl nimak, Pathien rôl kêng,” an tia, an inieka. 23 Voikhatrengin ama han Pathien kôm miritna a pêk loi sikin Pumapa vânfirtonin voikhatrengin Herod chung a kut a musuma, rûlkûtin a sâka, athi zoi. 24 Ma lâia han Pathien chong ânzara an pung tir zoi. 25 Barnabas le

Saul'n an sintum an sin suole chu Jerusalem renga an kîr nôk zoia, John Mark hah an kôm an tuong sa.

13 Hanchu, Antioch koiindanggei lâia Dêipungei le minchupungei an oma; Ma ngei hah Barnabas ngei, Simeon (miduk an ti) ngei, Cyrene khuoa Lucius ngei, Manaen (Râiôt Herod'n a vâi minlien) ngei le Saul ngei an ni. 2 Pumapa sin an thoa, bu an ngêi lâiin Ratha Inthiengin an kôm, “Barnabas le Saul hih ko koina lama sintho rangin mi pêk roi,” a tia. 3 Bungêiin chubai an tho zoiin chu an chung a kutngai an minngama, an tîr ngei zoi. 4 Ha anghan, Ratha Inthieng firin an sea, Seleucia khuo an tunga, ha mun renga Cyprus tuihuola rukuongin an se zoia. 5 Hanchu, Salamis khuoa an tungin chu Judangei Synagog ngeia Pathien thurchi an misîra. John Mark hah an insanpi rangin an tuong sa. 6 Tuihuol hah Paphos dênin an chai sua, dôithe, dêipu inti Juda inkhat a riming Bar-Jisua an tonga. 7 Ama hah tuihuol râiôt Sergius Paulus mi vâra tak khom a malpa ania. Ha râiôt han Pathien chong rangâi a nuom sikin Barnabas le Saul a koia. 8 Hannirese, dôipu Elimus (Greek riming) han râiôt hah takminsôn loi rang pûtin anni hah a lei deia. 9 Hanchu Saul, Paul an ti sa ngâi hah Ratha Inthiengin a sipa, dôipu hah a en ngita, a kôm, 10 male “Nangma khori nâipasal! satnangei nâm râlpa, milak ngei nâmin ni minsipa, zoratint Pathien chongtakngai hih chong milak min chang rang no bôk ngâi ani. 11 Atûn Pumapa kut nu chung a achum rang ani, ni mit jîng a ta, sûn khovâr mu khâino tini,” a tia. Sûm le i jîngin ama hah abok kelen zoia, a kairuoi rang mi zongin ânvlak titira. 12 Râiôt han ahong mu lehan khoimo atung hah, a iem zoia; Pumapa minchuna chungroi hah a kamâm oka. 13 Paul le a champuingei hah Paphos khopuilien renga rukuongin an sea, Pamphylia rama Perga an tunga, mahan John Mark'n anni hah a mâka, Jerusalem a kîr nôk zoia. 14 Anni hah Perga renga an se tita, Pisidia rama Antioch an tunga, male Sabbathnin chu Synagog taka an lûta, an insunga. 15 Moses balam le dêipungei lekhabungei an miziekngai hah an pore suole chu Synagog ulienngaiin an kôm mi an fira: “Sûngsuokngai, mohôkna chong nin dôn aomin chu mipuingei kôm misîr rangin nangni kin nuom ani,” an tia. 16 Paul ândinga, a kutin a jâpa, thurchi misîr a phut zoia: “Ki Israel champuingei le Jentialngai murdi Pathien bieki ngei, ko chong rangâi roi! 17 Israelngei Pathien mingei ei richibulngai a lei thanga, Egypt khaulmingei anghan an om lâiin nam lienpân a sina, a ranak lienin Egypt renga a kai suo ngeia, 18 male kum sômminli ramchâra an sinthongei hah a en chien theia. 19 Canaan rama nam sari an inmanga, a mingei a ram puma a minchang zoi. 20 Ma ngei nâm hah Kum raza minli sômrangga alût ani. “Masuole han roijêkpungei a pêk ngeia, dêipu Samuel dênâ han. 21 Male Rêng an ngêna, ma anghan Pathien'n Saul, Kish nâipasal, Benjamin rûia mi hah kum sômminli sûnga an rêng rangin a pêk ngeia. 22 Ama hah an hengpai suole chu Pathien'n David hah an

rêng aminchanga, ma chungroi hah Pathien'n hi anghin a misîra; 'David Jesse nâipasal, ku lungdo mi ka mân zoi, ama han sin ranga ku nuom murdi sin a tih,' a tia. **23** Mahi Jisua, David richisuonpârngei lâi renga han Israel mingei Sanminringpu'n ai sin ani, Pathien'n a lei khâm anghan. **24** Jisua'n a sin a phut mân han, Israel mingei an sietnangei renga an insîra baptisma an changna rangin John'n thurchi a misîr pe ngei ngâia. **25** Male John'n a sintum a zoi rangto han mipuingei kôm, 'Keima hih tumo ani mi nin ti? nin ngâkpu hah keima hih ni mu ung. Aniatachu, rangâi ta u! ku nûka juong a tih, kei chu a kekok khek rang luo inhoi mu ung,' a tia. **26** "Abraham richisuonpârngei, ki richibulngei le Jentailngei murdi Pathien biek ngei, hi Sanminringna chong hih ei kôm a juongfir ani. **27** Jerusalema mi omngei le an ruoipungei han sanminringpu ani an riet loi sik le dêipungei chong Sabbathni tina an pore ngâi hah aomtie an rietloi sikin Jisua theiloi min changin dêipungei chong an mintung min dik zoi. **28** Thina rang rak dôr a chung a ite abi an man no khomin that rangin Pilat kôm an ngêna. **29** Male a chungroi Pathien lekhabu'n a miziek murdi atung suole chu Khros renga an musuma, thâna an min jâl zoia. **30** Aniatachu, Pathien'n thina renga a kaithoi nôk zoi, **31** Galilee ram renga Jerusalema ama leh munkhata lei se ngei kôm han sùn tamtak ânlar ngâia; ha mingei hah atûna hin Israel mingei kôm ama rietpuipungei an ni. **32** Ei richibulngei kôma Pathien'n chong a lei khâm hah, eini a richisuonpârngei ta rangin Pathien'n atûna hih Jisua kaithoiin atung ani ti Thurchi Sa nangni kin mintung pe. Lapui inikna taka aom anghan. 'Ka Nâipasal ni ni; Avien hin na Pa ko hongni zoi.' **34** Monna mun thâna kîr nôk khâi loi rangin Pathien'n ama hah thina renga a kaithoi rang roi hi anghin a misîra; 'Satvurna inthieng le adik David kôma kên khâm hah nang pêk ki tih,' tiin. **35** Masikin, minpâkna la dangin, 'Ni mi inthieng chu thâna mon rangin phal no ti nih,' ati sa. **36** David'n ama zora kai chu Pathien lungdo a sina, masuole chu a thia, a richibulngei leh an phûma, a takpum hah thâna amon zoi. **37** Pathien'n thina renga a kaithoiipu ha chu mon mak. **38** Ki Israel sungsuokngei, mahih nin riet rangin kin nuom, Jisua sikin ani sietnangei ngâidamna chong nin kôma misîrin aom; male tukhom ama iem kai chu Moses balamin a mojôk theiloi sietnangei murdi renga an jôk zoia. **40** Masikin, indin roi, dêipungei lei ti hah nin chung a tung duoi nih. **41** 'Mumâkpuengei, en ta u! kamâm aom ti ungla, thi roi! asikchu aviena sin ko tho hih, Min nangni ril minthâr pe khom rese ngei iem no tunui!' ti hah a tia. **42** Paul le Barnabas hah Synagog renga an jôkin chu sabbathni nôka ma chong hah hong misîr nôk rangin mipuingei han an siela. **43** Anbûm ngei an chîn zoiin chu Judangei le an Juda rotholngei tamtakin Paul le Barnabas an jûia, Tirtonggei han, Pathien moroina nuoi han om tit rangin an mohôka. **44** Sabbathni nôka chu a khopui pumpui ti dôrin Pathien chong rangâi rangin an hong intûpa. **45** Judangei han mipuingei an mûn chu an

narsa oka, Paul thurchi misîr hah an makhala, an misîr minpôta. **46** Aniatachu Paul le Barnabas han hâi uolin an misîra, "Pathien chong hi nin kôma misîr masa rang piel ani; hannirese, nin henga, kumtuong ringna manpui rangin ahunin nin be loi sikin, nangni mâkin Jentailngei tieng pan kin tih. (aiônios g166) **47** Mahi Pumapa chong mi pêk ani; 'Jentailngei min vârpû'n nang ki minchang, masikin rammuol murdi an ring theina rangin ti hi,'" an tia. **48** Jentailngei han ha chong hah an rietin chu an râiasâna, Pumapa chong an chôminsânga; kumtuong ringna chang ranga thang ngei kai chu iempungei an hong chang zoi. (aiônios g166) **49** Pumapa chong hah ramhuol muntina ânzar zoia. **50** Hannirese Khopuiliena Juda ulienngei le Pathien biek mi Jentail nupang mirit omngei an misieta; Paul le Barnabas hah an nuom an min loa, an ramhuol renga an rujûlpa zoia. **51** Tirtonggei han anni ngei chung a an mulung hoiloi minlangnân an kepha taka pildi an không mathâka, Iconium an pan zoi. **52** Antioch taka iempungei chu râisâna le Ratha Inthiengin an sip zoi.

14 Ma angdên han Iconiuma khom Judangei Synagog taka an lûta, thurchi an misîra, Juda le Jentail tamtakin an iem zoia. **2** Hannirese a iem nuomloi Judangei han Jentailngei an misieta an min mumâk zoi. **3** Tirtonggei han hâitaka Pumapa thurchi misîrin ha khuoa han sôtak an oma; mahan a lungkhamna chongril firtonggeiin an misîr hah adik ti minlangnân an kuta sininkhêlungei le sin kamâmruoingei an sina. **4** Khopuilien sûnga mipuingei pâl inikin an insen zoia. Senkhat Judangei tieng, senkhat firtonggei tieng. **5** Hanchu Jentailngei le Judangei an ruoipungei le firtonggei hah lung leh dênga dûkmintong rang an bôka. **6** Tirtonggeiin ma chong hah an lei riet lechu Lycaonia rama Lystra le Derbe khopuilienggei le a kol revêla ram ngeia an rota. **7** Mahan anrîn Thurchi Sa an misîr tir zoi. **8** Lystra khuoa mi inkhat a suok renga kholra lôn theiloi a oma. **9** Mahan ama ânsunga Paul thurchi misîr a rangâia. Damna ranga iemna a nei ti Paul'n a mûn chu ama hah Paul'n a en ngita, **10** male rôl inringtakin, "Ne ke le injkzatin inding roh!" a tia. Ama hah ân chôma, a lôn titir kelen zoi. **11** Mipuingeiin Paul sintho hah an mu lechu anni Lycaonia chongin an inieka, "Pathienngei miriem changin ei kôm an juong chum ani hih!" an tia. **12** Barnabas riming hah Zeus an tia, male Paul hah thurchi misîr uol ngâi ani sikin Hermes an tia. **13** Hanchu, Zeus pathien ochai, an biekin, khopui pêntienga om han serâtchalngei le pârthilrûingei mokota a hongchôia, mipuingei lehan firtonggei bieknâ ranga that rangin an mintuo. **14** Ma anga tho ranga an mintuo hah Barnabas le Paul'n an riet lechu an puon an potkhêra, mipui lâi tieng tânin an inieka. **15** "Mahih irang mo nin tho? keini khom nangni anga miriem papai kêng kin ni. Mahin keini hih Thurchi Sa misîr ranga om ke kin ni, hi kâmnângloi neinunnggei hih mâka Pathien aring, invân, pilchung, tuikhanglien le

an sũaga om murdi Sinpu tienga nin hong kop theina rangin. **16** Tiena han chu, Pathien'n mitin an lampui chit jũu rangin a phal ngâia. **17** Hannirese ama aom ti rietnân neinin sa nangni thopên a minlang ngâi. Invân renga ruo le chimungei azora taka nangni a pêk ngâia, sâk rang le nin mulungrîla râisâna sip nangni a pêk ngâi” an tia. **18** Ha chonga han firttongein mipuingei chu an kôm inbôlna pêk loi rangin an khap thei jâma. **19** Pisidia rama Antioch le Iconium renga Juda senkhatngei an hong; mipuingei hah an tieng an methêm mene zoia; Paul hah lung leh an dênga, a thi zoi tiin an mindona khopui renga an kai sua. **20** Hannirese, iempungei hah a kôla an hong indingin chu ânthoia, khopuia han a lût nôk zoia. Anangtũkah chu Barnabas le Derbea an se zoi. **21** Paul le Barnabas'n Derbea han Thurchi Sa an mišira, ruoisi tamtak an man nũkin Lystra, Iconium le Pisidia rama Antioch ngeia an kîr nôka. **22** “Intakna tamtak tuong ngêtin Pathien Rêngrama ei lût rang ani,” tia minchũn iempungei hah an mindeta, taksôn dika omtit rangin an mohôka. **23** Koiindang tina upangei an phun pe ngei tira, bungêiin an chubai suole an iemna Pumapa, an taksônpu kuta an bâng tir zoia. **24** Pisidia ram an sir zoiin chu Pamphylia ram an hong tunga. **25** Perga taka thurchi an mišir zoiin chu Attalia an sea, **26** ma renga hah chu rukuongin Antioch an se nôk zoia. Ha mun hah hi zora an chuonsin an zoi hih, an phut rang lâia Pathien moroina kuta bâng a an omna mun hah ani. **27** Antioch an tungin chu koiindangngei an koibũma, anni ngei manga Pathien'n sin a tho ngei murdi le Jentailngei ta ranga iemna lampui a mo-ngei pe ngei tie hah an rila. **28** Mahan iempungei leh zora sôtzan an oma.

15 Mi senkhat Judea ram renga Antioch an juonga, “Moses Balam anghan sertan nin tho nônchu sanminring ni thei no tu nui,” tiin iempungei an minchua. **2** Paul le Barnabas han ma roia han anni ngei hah an inkhalpui ngei oka, masikin, Paul le Barnaba le an lâia mi senkhat le ha bâiinkhamna chungroia han Jerusalema firttongei le upangei hong intongpui rangin an minsũk zoia. **3** Koiindangin an hong mathâna, anni han Jentailngei Pathien tienga an inlet roi hah mišir fîrin Phoenicia ram le Samaria ram an sir sua ha an mišir renga han iempungei murdi an râiasân oka. **4** Jerusalem an tungin chu koiindangin firttongei le upangeiin an lei modôma ma ngei kôm han Pathien'n anni ngei ma anga sin a tho ngei murdi hah an rila. **5** Hannirese Pharisee pâla mi iempungei senkhat an indinga, “Jentailngei sertan ngêta, Moses Balam an jôm rangin tipe ngei rang ani” an tia. **6** Firttongei le upangei, ha roi hah jêk rangin an intũpa. **7** Asôt tak an inkhal suo nũkin Peter ândinga, “Sũngsuokngei, Jentailngei Pathien chong an rieta, an iem theina ranga Thurchi Sa mišir pe ngei ranga nin lâi renga tien renga Pathien'n mi zen ani ti hah nin riet. **8** Mitin mindona rietpu Pathien'n ei kôm mi pêk anghan Jentailngei khom Ratha Inthieng pêk sân a khôk

tiin ânlanga. **9** Eini le anni sensâi loiin, an iem sikin an sietnangei a ngâidam zoia. **10** Masikin, ei richibulngei le eini pêl zoi khâiloi puok hah atũna hin iempungei chungka mokhop pe rang bôkin irang mo Pathien nin minsin hi? **11** Ni mak! Anni ngei angdênin eini khom Pumapa Jisua iema moroina han Sanminring ei ni,” a tia. **12** Barnabas le Paul'n anni ngei manga Pathien'n Jentailngei lâia sininkhêlungei le kamâmruoingei a sin roi an mišir kâr chu mipuingei nâm an dâireka. **13** An mišir suole chu Jacob khomin a mišir sa, “Sũngsuokngei, ko chong rangâi ta u! **14** Pathien'n ama riming ruput ranga anni ngei lâia ni lâk suok rangin Jentailngei a juong pan phut roi Simon'n a mišir zoia. **15** Ha chong le dêipungei chong hi ântok thap ani. Pathien lekhabu'n, **16** ‘Masuole, Pumapa han kîr nôk ka ta David omna rêngram achim hah minding nôk ki tih. a sietnangei sin nôk ka ta male mindet nôk ki tih. **17** Male mi murdi ngei le Jentailngei, Ki mi niranga ko koi ngei nâm Jentailngei ko kôm hong an ta. **18** Rammool insieng renga hi chong mîriet ngâipu Pumapa han a ti,’ ati anghan. (aĩon g165) **19** “Masikin Jacob'n, mahi ki mindon chu ani. Jentailngei Pathien tienga hong inlet ngei chu minjêl no ila. **20** Manêkin, lekha muthuonin mirmilngei bieknâ neinin inthiengloi sâk mo, hur le ngal mo, sâ lei thisai le thisen sâk mo, mong rangin tipe ngei ila ki ti ani. **21** Moses Balam chu tielâi renga sabbathni rachamin Synagog taka an pore ngâi zoia, a chongngei khom khopui tina an mišir ngâi zoi,” a tia. **22** Hanchu, firttongei, upangei le koiindang pumpuiin an lâia mi senkhat an thanga, Paul le Barnabas pâla Antiocha min se rangin an min chukka. An ulien uol inik iempungeiin an mirit, Judas, Barsabass an ti le Silas an thang ngeia. **23** Hi anghin miziekian, an min chôi ngeia: “Keini, firttongei le upangei nin sũngsuokngeiin kin iempu champui Jentail ânzir ngei Antioch, Syria le Cilicia rama omngei chibaingei nangni kin mũk. **24** Kin pâla mi senkhatin thurchi juong miširin nangni an minjêla, mulungfing nangni an shak ti kin rieta; nikhomrese, anni ngei ha kin kôm renga ite rilnangei man mak ngei. **25** Masikin kin intũpa, mulung inruol takin kin thanga nin kôm juongfîr rangin kin minsũk ani. Ei ruol moroitak ngei Barnaba le Paul **26** Jisua Khrista sinthona an ringna phal ngei lehin juong rese ngei kin ti. **27** Ha anghan, Judas le Silas kin juongfîr ani, hi ngei hin kin miziek hih mêl inmun nangni mišir pe an tih. **28** Ratha Inthieng le inruolin hi balamngei sin om pêna hi chu puok rik dang sin loi rangin kin inruol; **29** mirmilngei bieknâ sâkruo sâk no roi, thisen sâk no roi, sâ sômthat sâk no roi, hur le ngal renga inkêm roi. Hi ngei hih tho tet loi rangin nin indin thein chu nin ta rangin sa ok atih, chibai” tiin. **30** An firlâmngei hah an sea, Antioch an tunga; mahan iempungei pâk murdi an koibũma, lekhamuthuon hah an pêk ngeia. **31** An pore suole chu ma mohôkna chong sika han râisânin an sip zoia. **32** Judas le Silas chu dêipungei khom an ti sa, asôtzan an chongpui ngeia, an mohôk ngeia, an min rât

oka. **33** Sûn sôtzan an om suole chu a juongfir ngei kôm kîr nôk rangin an se zoia, iempungeiin rathangamriemin an mathân ngeia. **35** Paul le Barnaba chu midang tamtak ngei le Pumapa chong minchu le misîrin Antioch'a han zora sôtzan an la oma. **36** Zora sôtzan suole chu Paul'n Barnabas kôm, "Tho se nôk ei ta, khopui tina Pumapa chong ei misîrna murdia ei sîngsuokngei pan ei ta, i angin mo an om va en ngei rei," a tia. **37** Barnabas'n John Mark an kôm tuongsa rang a nuoma. **38** Hannirese Paul'n chu nuom maka, abi chu Pamphylia ram tena a Kira, an sin a zoipui loi sikin ani. **39** An inkhal bita, an insen zoia, Barnabas John Mark a tuonga, rukuongin Cyprus tuihuol tieng an sea. **40** Paul'n chu Silas a thanga, iempungeiin Pumapa moroina kuta an bâng ngei suole chu a se zoi. **41** Koiindangngei mindet firin Syria le Cilicia ram a sir zoi.

16 Paul'n Derbe le Lystra khom a sir sa, mahan Khristien inkhat a riming Timothy a oma. A nû khom Khristien dên Juda mi ania, a pa chu Greek ani. **2** Lystra le Iconiuma iempungei murdi'n Timothy an minlut ok ngâia. **3** Paul'n ama hah tuong rang a nuoma, ma revêla Judangei han Timothy pa hah Greek ani ti an riet sikin Timothy khom a sertan pe ani. **4** Khopuingei tin an sir malamin, Jerusalema firtonngei le upangei balamngei masat hah iempungei an pêk tira, jôm rang khomin he an be tira. **5** Masikin, koiindangngei hah taksônân an rât uola rîngtin an pung titira. **6** Ratha Inthiengin Asia rama thurchi misîr a khap sikin Phrygia le Galatia ram an sîra. **7** Mysia ramri an tungin chu Bithynia rama se rang an bôka, hannirese, Jisua Ratha'n phal ngei maka. **8** Masikin, Mysia ram khêlin Troasa an se zoia. **9** Hanchu, mani jâna han Paul'n inlânân Macedonia rama mi inkhatin "Macedonia rama hong kêi inla, mi hong san roh," tia ngênin a mua, **10** Paul'n inlârna hi a mu suole chu Macedonia rama se rangin kin inthok kelen zoia, ha rama mingei kôma Thurchi Sa misîr rangin Pathien'n mi koi sikin. **11** Troas renga rukuongin kin jôka, Samothrace kin thengpata, male anangtûka Neapolis kin sea. **12** Ha renga hah Philippia kin sea, ha khopuilien hah Macedonia; rama khuo inkhat ania, ma biela han chu khuo kâm omtak ani. Rom mingei bung ani. Ma khuoa han sûn tamtak kin châma. **13** Sabbathni khopui pêntienga tuidung panga Judangei chubaithona ngâi mun ni ranga kin iema han kin sea; mahan kin insunga nupang intûp ngei kôm thurchi kin misîra. **14** Ha ngei lâia mi a riming Lydia, Thyatira, khuo mi puon senduk juor ngâi, Pathiena inbei mi nupang inkhatin chong a rieta; male Paul thurchi misîr jôm rangin Pumapa'n a mulungfiril a minvâr pea. **15** Ama le a inmingeiin baptisma an chang zooin chu, "Pumapa iem tatakini ni nan bêa anin chu ki ina hong tung roi tiin mi siel rîta," ni sûr zoi. **16** Sûnkhat chu chubaithona muna kin se lâiin suok dôngmate inkhat ramkhorî sîra taruosân thei kin intongpuia, amanu han taruosân a theina sika han a pu ngei sum tamtak a lo pe ngâia. **17** Hanu han Paul le

Keini mi jûia, "Hi mi, Sanminringna lampui nangni ril ngei hih, Anchungtak Pathien firilâmngei an ni hi," tiin ânîek ngâia. **18** Ma anghan, sûn tamtak a tho tenin chu Paul a mulung hoi khâi maka, a takasia. Ramkhorî kôm han, "Jisua Khrista rimingin a sîng renga jôk rangin chong nang ke pêk," a tia. Ha mitmisim kongkâr han a jôk pai kelen zoia. **19** A pumangei han an sum manna om khâi mak ti an riet lechu Paul le Silas hah an sîra, roijêkpuengei kôm mipui intûpna muna an kai minlûta. **20** Rom roijêkpuengei kôm an min tungin chu, "Hi mingei hih Juda an nia, kin khopuilien sînga bâiinkhama an sin ngâi. **21** Balam dang kin balam le ânkâl, keini Rom mingei kin pom rang le kin mang ranga ânthiengloi an misîr ngâi" an tia. **22** Mipuingei hah Paul le Silas jêm rangin an inthoka. Masuole chu roijêkpuengei han Paul le Silas puon an khêr pe ngeia, jêm rangin chong an pêka. **23** An jêm bit suole jêl ina an khuma, a ngâkpu kôm han asân khumrap rangin chong an pêka. **24** Ma anghan, intâng insîng ânlâina taka a khum ngei, an kea thing kekok riktak an min bun ngeia. **25** Jân lâitaka chu Paul le Silas'n Pathien kôm chubai an thoa. Minpâkna lâ an thoa, intâng ina midangngeiin an rangâia. **26** Inningloiin rîngnupui a hong; intâng in lungphûmngiei tena khom ânphêheta, voikhatrengin inkhârngiei hah ân-ong leta, mitin rênrokolngiei hah ânkhêk rila. **27** Hanchu, angâkpu a in hah a hong hara, inkhârngiei in-ong letin a mua, intâng ina intângngei an rot suo zoi tiin a bôka, khandai a kaidûka, inthat rang a thoa. **28** Hannirese Paul'n rôl inringtakin, "Ite inlo no roh, kin rêngin kin la om let" a tia. **29** Ama han meiser a roka, a tâna, chi le inrîk pumin Paul le Silas ke bula ânbokraka. **30** Hanchu anni han a ruoi suok ngeia, "Pungei, Sanminringa ko om theina rangin imo ko tho rang?" a tia. **31** Anni han, "Pumapa Jisua iem inla, hanchu sanminringin om ni tih, nangma le ni inmingei leh," tiin an thuona. **32** Masuole chu ama le a inmingei han Pumapa thurchi an misîra. **33** Mani jâna han, ma zora lelea han an sâbengei hah a rusûk pe ngeia; hanchu ama le a inmingei baptisma an chang kelen zoi. **34** Masuole Paul le Silas hah a ina a tuong ngeia, sâk rang a pêk ngeia Pathien an iem zoi sikin an insîng pumin an râiasân tatak zoi ani. **35** Anangtûk fînga chu Rom roijêkpuengei han, "Ha mingei hah mojôk ta roh," ti chongpêk chôiin misîr ngâi ngei ulienngiei an fîra. **36** Masikin a ngâkpu han Paul kôm, "Roijêkpuengeiin nangni mojôk rangin chong an hong muthuon. Hong jôk unglâ, rathânngamtakin se ta roi," a tia. **37** Aniatachu, Paul'n misîr ngâi ulienngiei kôm, "Rom miriem kêng kin ni, kin tho minchâina om le omloi luo en loiin loko makunga min jêma, intâng ina min khuma. Atûn inrûkin mi mojôk rang an ti na? Ni thei tet no nih! Anni ngêt hong rese ngei, mi hong mojôk rese ngei," a tia. **38** Misîr ngâi ulienngieiin ha chong hah roijêkpuengei kôm an misîra; Rom miriem anni ti an rietin chu an chi zoia. **39** Masikin an sea an vânvûia, male chu an mojôk ngeia khopuilien renga jôkpai rangin an ngêna. **40** Paul le Silas

hah intâng in renga an jôka, Lydia ina an sea. Mahan iempungei hah an mua, mohôkna chong an pêk ngei suole chu an mâk ngei zoia.

17 Paul le Silas hah Amphipolis le Apollonia an khêla. Thessalonika an tunga. Mahan Judangei Synagog taka ava oma. **2** Paul'n a tho ngâi balam anghan an kôm a lûta, sabbathnia voithum Pathien lekhabu renga asân a sûtpuin, **3** Messiah chu dûktonga thina renga ânthoinôk rang piel ani ti a rilminthâra, a minlang ngâia, "Hi Jisua, nin lâia ku phuong hih Messiah ani," a ti sa ngâi. **4** An lâia senkhat chu Paul thurchi mišîr hah an iema, Paul le Silas hah an jôm zoia; nupang ruoipu tamtak le Pathiena inbei mi Greek mipuingei lehan. **5** Hannirese Judangei han an narsa, lamliena thaboi pângei hah an tuonga, mipui an koibûma, khopuilien pumpui bâiinkham chara, Paul le Silas hah loko makunga tuong rang bôkin Jason in an hong lûtkhuma. **6** Hannirese, an manloi lehan chu, Jason le iempu senkhatngei hah khopuilien ulienngei makunga an hong kainâl ngeia, an inieka. "Hi mingei hin muntina bâiinkhamna an sin ngâi! atûna hin ei khopuiliena an hong ani. **7** Jason hin a ina a lei mintung ngei ngâia. Hi ngei hin, a riming Jisua, Rêng dang aom tiin Caesar balam an siet ngâi," an tia. **8** Ma chong hah an rietin chu mipui le khopuilien ulienngei hah bâiinkhamin an om zoia. **9** Khopui ulienngeiin Jason le a champuingei hah sum anâng dôr an pêka, an mojôk ngei zoi ani. **10** Hanchu, iempungeiin hani jân anghongi lechu Paul le Silas hah Berea khopuia an min se ngei kelena, an tungin chu Judangei Synagog an lûta. **11** Ma taka mingei kai chu Thessalonika mingei nêkin chu an mulungfîl ân ong uola. Thurchi hah atui takin an rangâia, Paul thurchi mišîr hah adik le dikloi rietna rangin nîngtin Pathien lekhabu an inchu ngâia. **12** Ha ngei lâia mi tamtakin an iem zoia, Greek nupang mirit om tamtak le pasal tamtak khomin an iem zoi. **13** Hannirese Thessalonika Judangei han, Paul'n Berea khopuia khom Pathien thurchi a mišîr ti an riet lechu mahankhom an va sea, mipuingei an mohôka; bâi an inkhâm char zoi. **14** Iempungeiin tuipei dênin se rangin Paul hah an fira, Silas le Timothy chu an la oma. **15** Paul juong thak ngei han Athens dênin an juong thaka; Silas le Timothy kôm han innota a kôma se ranga Paul chongbê chôiin an kîr nôk zoi. **16** Paul'n Athens taka anni hah a lei ngâk lâiin ha khopuilien hah mirmilngeia sip ani ti a mûn chu a mulung a minna oka. **17** Masikin Synagog'a Judangei le Jentailngei, Pathien bieki ngei hah a dem ngâia; mipui intûpna muna khom mataka omngei ngân chu nîngtin an injêk ngâi. **18** Epicurean le Stoic minchupungei lâia khomin an inkhalpuia. Senkhat chu, "Hi mûr thiempa hin imo mišîr rang a bôk hi?" an tia. Adangngeiin chu, "Ram dang pathienngei chong a mišîr rang ani hi," Paul, Jisua le inthoinôkna. mišîr sika ani. **19** Masikin Paul hah a koia, roijêkna Areopagus han an tuonga; a kôm "Hi minchuna thar ni mišîr ngâi hi a riet kin nuom. **20** Ni mišîr kin riet ngei hih la riet ngâi makme;

itina mo ani a riet kin nuom," an tia. **21** (Athens khopui mi murdi le ramdangmingei ajuong omngei khomin an zora dôn murdi neinun thar mišîrna le rangâina mang an nuom sikin). **22** Paul hah roijêkna Areopagus moton taka ândinga, "Nangni Athens mingei, lamtina sakhua mi tatak nin ni ti ki riet. **23** Nin khopuilien sûnga ka chai malamin chubai nin mûk ngâi ngei ke ena; mâichâm inkhat, 'Rietloi pathien ta rang,' tia ânziek ku mua. Nin rietloi chubai nin mûk tit ngâi hah atûna nangni ki mišîr pe hih ani. **24** Pathien'n rammuol le asûnga neinunngei murdi sinpu chu pilchung le invân Pumapa ani sikin kuta sin in ngeia om ngâi mak. **25** Miriem ei sem rang neinun ite khom insam mak. Ama ngêt han hah ngei nâm kôma ringna ngei, phûk ngei le mitin kôma neinunngei nâm a pêkpu ani uol. **26** Rammuol pumpuia om rangin, mi inkhat renga jâttin a sina. An ta rang zorangei a khit pe ngeia, an omna rang rikung a khangpe ngeia. **27** Ma hih a thona abi chu ama an ena, an zonga an mu theina ranga ani. Adiktakin, Pathien chu tute renga la uol mak. **28** Mi senkhatin an ti anghan, 'Ama sikin ei ringa, singinsa'n, ei om ani,' Nin lâ phuopungei khomin an ti sa anghan, 'Eini khom a nâingei ei ni.' **29** Pathien nâingei ei nin chu, Pathien chu rângkachak mini, sumin mini, lungin mini, miriem kut thiem le mindonna mirimil an sin ngâi anga han om rang tetên ei bôk rang nimak. **30** Pathien'n ama ei riet mâna ngei kai chu rietloi om a tho ngâia; aniatachu, atûn chu ramtina mi murdi sietna renga inhei rangin chong a pêk zoi. **31** Nikhuo a khita, ha nia han a mi phunpu hah rammuola mi murdi ngei roi adiktakin jêk atih. Ma chong ha chu Pathien'n ama hah thina renga kaithoiin mi murdi kôm a min riet zoi," a tia. **32** Thina renga inthoinôk roi an riet lechu senkhatin an munuisana; senkhat nôkin chu, "Hi chong hi no kôm renga la rangâi nôk kin nuom," an tia. **33** Male Paul a mâk ngeia. **34** Mi senkhat chu a tieng an kop tita male an iem zoia. Ha ngei lâia senkhat chu, Areopagus roijêkpu pâla mi Dionysius le nupang inkhat a riming Damaris le midang ngei an ni.

18 Masuole han, Paul hah Athens renga Korinth a se zoia. **2** Mahan Juda inkhat a riming Aquila a mua, ha mi hah Pontus rama suok ania, Claudius Juda murdi Rom renga jôkpai rangin chong a pêk sikin a lômnu Priscilla le Italy ram renga hong inthon bil an ni. Paul an kôm a sea. **3** Ha ngei khom hah Paul anga puon in sin ngâi anni sikin an kôm a oma, munkhatin sin an tho zoi. **4** Sabbathni racham Synagog taka chong a mintukpui ngâia. Judangei le Greekngei hah min riet minthâr rang a bôk ngâia. **5** Silas le Timothy Macedonia ram renga an juong tungin chu Paul hah thurchi mišîr inſjen a zora a mang zoia, Jisua chu Messiah ani tiin Judangei kôm a ril minthâr ngâia. **6** Hannirese an doia an ril minsietna masuole, chu Paul'n a puona rababngei hah thikin chongnatakin a thuona, an kôm, "Nin thina chungroi chu nangnin pêl roi, keima chu ko jôk ani, atûn renga chu Jentailngei

kôm se ki tih,” a tia. 7 Masikin a jôka Jentail inkhat a riming Titius Justus ina a lûta, ha mi hah Pathien bieki ngâi mi ania, a in khom Synagog le ântôn chak. 8 Crispus Synagog ruoipu han a inmingei murdi le Pumapa an iema, Korinth khopuia mi tamtak khomin an rieta, an iema baptisma an chang zoi. 9 Jân khat chu Paul'n inlârna a mua, mahan Pumapa'n a kôm, “Chi no roh, dâirek loiin thurchi mi sîr tit roh, 10 asikchu nang ko ompui tit nang minna rangin tutên nu chung a kut musum noni ngei, hi khopuia hin mi tamtak ko dôn kêng,” a tia. 11 Masik han, Paul hah ma khopuiliena han Pathien chong minchûn kum khat in-ang a oma. 12 Gallio ha Achaia rama râiôt a chang lâiin Judangei an inruola, Paul an sûra, roijêknamuna an tuonga. 13 “Hi mi hin balam niloia Pathien bieki rangin mi methêm rang a bôk ngâi,” an tia. 14 Paul hong chong rang a ti lehan, Gallio han Judangei kôm, “Judangei, mahi neinum dikloi mini, aninônchu tho minchâina mini luo nirese chu, inkhêl loiin nangni mindon pe ki tih. 15 Hannirese, chongngai, rimingngai le nin balam chungroia inkhalna papai kêng ania, nangnin jêk roi. Kei chu ha anga neinumngai kai chu jêk no ning,” a tia. 16 Roijêkna mun renga a rujûlpai ngei zoia. 17 Anrêngin an Synagog ruoipu Sosthenes an sûra, roijêknamun mâia an jêma. Aniatachu Gallio han ma anga an tho ha itên rangâi pe ngei tet mak. 18 Masuole han Paul hah iempungei leh sûn tamtak a la oma, hanchu iempungei hah a mathân ngeia Syria ram tieng rukuongin a se zoia, a kôm Priscilla le Aquila khom an se sa. Paul'n chonginkhâm a lei dôn sikin Cenchreae a se mân a sam a ep baka. 19 Ephesus'a an tunga, mahan Priscilla le Aquila chu a mâka, ama chu Synagog taka a lûta Judangei hah chong a la mintukpui ngeia. 20 Anni han asôtzan om rangin an ngêna, hannirese pom pe ngei maka. 21 Manêkin, an kôm se khom inlang “Pathien lungdo anin chu nin kôm la hong nôk ki tih,” tiin chong hoiin a mâk ngeia, Ephesus'a renga rukuongin a se zoia. 22 Caesarea a tungin chu Jerusalema a sea, koiindang chibai a mûka, masuole chu Antioch taka a se zoia. 23 Mahan sûn tamtak a om suo nûkin a se nôka, iempungei mindet fîrin Galatia ram le Phragia ram a sir suo zoi. 24 Ha lâia han Juda inkhat a riming Apollos, Alexandria taka suok Ephesus'a a juonga. Ama hah thurchi mi sîr theitak ania, Pathien Lekhabungei khom a riet oka. 25 Ama hah Pumapa lampui chong ânchu zoisai ania, mulungrîla satna tak inheiin Jisua thurchi a mi sîr ngâia, Nikhomrese, John baptisma vai kêng ala riet. 26 Synagog taka hâitakin thurchi mi sîr a phuta, hanchu Priscilla le Aquila hah a thurchi mi sîr an rietin chu an ina an tuonga, a kôm, Pathien lampui roi adik uolin an rilminthâr pea. 27 Hanchu ama hah Achaia rama se rang a bôk sikin Ephesus'a iempungeiin an mohôka ama an lei modômna rangin Achaia rama iempungei kôm lekha an miziek pea. A tungin chu Pathien moroina sika iempu hong chang ngei ta rangin a sanpu satak a changa. 28 Loko

rieta Judangei hah a makhal mindoka, Pathien lekhabu mangin Jisua chu Messiah ani ti a minlang ngâi.

19 Apollos hah Korinth taka a la om lâiin Paul'n sak tienga biel a hong sîra, Ephesus'a a tunga mahan ruoisingei senkhat a mua. 2 Ama han, “Tempu nin changa han Ratha Inthieng nin lei modôm ngâi mo?” tiin a rekeli ngeia. “Ratha Inthieng aom ti luo riet mak me,” tiin an thuona. 3 Asa! “Nônchu, khoi baptisma mo nin chang?” a tia. Anni han “John baptisma,” an tia. 4 Paul'n an kôm, “John'n mingei kôm, ku nûka juong rangpu Jisua nin la iem rang ani tiin Isrealngai an sietna renga inhei ngei hah a baptis ngâi ani ha,” a tia. 5 Maha an rietin chu Pumapa Jisua rimingin baptisma an chang zoia. 6 Paul'n an chung a kut a minngama, Ratha Inthieng an chang kelen zoi, rietloi chong ngeiin an chonga, Pathien chong an mi sîr zoi. 7 Anrêngin pasal sômleinik dôr an ni. 8 Paul'n Synagog lût bangin than thum chu Pathien Rêngam thurchi mintukpuiin methêm mene rang bôkin hâitakin thurchi a mi sîr tita. 9 Aniatachu, senkhat chu an seletrûka, iem nuom mak ngeia, mipui makunga Pumapa lampui thurchi hah an ril minsiet a, masikin Paul'n anni ngei hah mâkin iempungei hah a tuonga nîngtin Tyrannus inचना ina han chong an mintukpui ngâia. 10 Ma anghan, kumnik a thoa, masikin Asia rama om murdi, Judangei le Greekngai khomin Pumapa chong an riet zoia. 11 Pathien'n Paul kuta sininkhêl adangviek a min thoa. 12 Paul'n a lei mang ngâi mâihuinangei le a rôpthupna puonngai hah damloingei kôm a min chôia, an natnangei an dam ngâia, an sûnga ratha saloi tena khom an jôk ngâi. 13 Judangei senkhat ratha saloi rujûlpai rang a bôka, ânvlak ngâi ngei khomin Pumapa Jisua riming an manga. Ratha saloi kôm, “Paul'n a mi sîr ngâi Jisua rimingin a sûng renga jôk rangin chong nang ke pêk,” an tia. 14 Juda Ochai Inlaltak, Sevea han nâipasal sari ha anga chong ngâi a dôna. 15 Hannirese ratha saloi han an kôm, “Jisua ki riet, Paul khom ki riet nangni rêk hi chu tu ngei mo nin ni?” a tia. 16 A sûnga ratha saloi dôn han a hong invôra, amene ngei riei zoia, ha in renga hah popnekin le an puon chet chitin an tân riei zoi. 17 Ephesus'a taka om Judangei le Jentailngai murdi'n ma roi hah an rietin chu an chi sabak zoia, hanchu Pumapa Jisua riming ânthang uol zoi. 18 Iempu tamtak an hong, loko rieta an chong minchâina an phuonga. 19 Dôitheingei tamtak khomin an lekhabungei an hong bûma, mitin mitmua an hâla, male aman an minsâpa, sumdârngai isâng sômrangnga ani tiin an rieta. 20 Ma ang taka sintho theina lien han Pumapa thurchi ânzara, rât takin ânson tir zoi. 21 Masuole chu Paul'n Macedonia ram le Achaia ram a sir suo baka, Jerusalema se rang a bôka “Ma han ke se suole chu Rom khom sir sa ngêt ki tih,” a tia. 22 Masikin ânsanpu ngâi mi inik, Timothy le Erastus hah Macedonia rama a lei fir baka, ama chu Asia rama ala oma. 23 Ma zora lâihan Pumapa lampui thurchi sikin bâiinkhamna lientak Ephesus'a a

oma. **24** Mi inkhat a riming Demetrius, sumtuia Artemis pathiennu biekin rimil sin ngâi a oma, maha a sintho ngei kôm inlâpna lientak an pêk ngâia. **25** Masikin ama han anni ngei hah a koibûma, an sintho anga tho ngei lehan chu, an kôm, “Miriempa, hi sin hih ei neina ani ti nin rieta. **26** Atûn, hi Paul sintho hih nangni khomin nin mua, nin rieta Ephesus'a vaia khom niloian Asia ram pumpuia ti rang dôrin hi mi hin, kuta sin pathiengei hih pathien ni tet mak tiin mi tamtak a huong mene suo zoia. **27** Masikin ei sintho hih min en minnuoi an tih, ti vai niloian, Asia rama mi ruidi le rammuola nûn an biekg ngâi pathiennu Artemis roinpui khom boi atih, ti hih ichi aom ani,” a tia. **28** Ha chong hah mipuingeiin an riet lechu an taksi sabaka, “Ephesus'a Artemis hi a roinpui tak,” tin an hêta. **29** Hanchu, khopuilien pumpui bâi an inkhâm zoia, Gaius le Aristarchus, Mecedonia rama mi Paul nûkjûngei hah an sûra, a pâlîn enhoi sinna ina an tânpuia. **30** Paul'n mipui makunga vânding rang a bôka, hannirese, iempungeiin phal mak ngeia. **31** Asia rama ulien senkhat Paul malngei an oma, ha ngei khom han Paul hah enhoi sinna ina vânlâng loi rangin chong an mthuona. **32** an thup ngeia, anrêngin bâi an inkhâm char zoia, mi tamtakin an intûpna bi khom riet mak ngei. Masikin, senkhat chong inkhat an hêtputia senkhatin chong dang an hêtputia. **33** Mi senkhat chu Alexander sika nging atih, an tia; ama hah Judangei moton tieng an nam minlût sikin. Alexander'n mipui ruhu dâina rangin a kut a jâpa, an theina thurchi mišîr rang a bôka. **34** Hannirese Juda ani ti an riet lechu darkâr nik inruolin, “Ephesus'a Artemis hih a roinpui tak,” tiin an iniek tita. **35** Amongnataka chu an khopuilien jêkpu'n mipuingei hah a ngo mindâia. A ngo mindâi suole chu an kôm, “Ephesus'a Artimus roinpuitak biekin le invân renga lung inthieng achul hah Ephesus'a mingei hih a donsûipu nin ni ti mitinin an rieta. **36** Hi chong hi tutên makhal thei noni ngei. Masikin nin ruhu mindâi ngêt rang ani, mindon bak loian ite nin tho rang nimak. **37** Hi mi, hi taka nin hong tuong ngei hih biekiina inru khom nimak ngeia, ei pathiennu rilminsiet khom nimak ngei. **38** Demetrius le a sinthonge khomin tu chung a khom roi intak an dônin chu roijêkpuingei ei dôna, roijêkna in khom ân-ong tit, ma son vân ngo rese ngei. **39** Aniatachu, roi intak piel nin la dônin chu jâtin roijêkna ina mindon ning atih. **40** Aviena inkhôm sika hin mûn bâiinkhamna musuo ngei tiin, mi fîng an tih, ti hih ichi om ani. Hi bâiinkhamna hi abi boi ani sikin tute lakin abi mišîr thei noni ngeia,” a tia. **41** Ma chong hah a ti suole chu mipuingei intûp hah an chîn zoia.

20 Ruhu lumpa hah ahék suole Paul'n iempungei a koibûma, a mohôkna chongin a mâk ngeia. Hanchu a jôka Macedonia rama a se zoia. **2** Mingei mohôkna chong tamtak mišîrin ha ram hah a sir sua, Achaia ram a tung zoia. **3** Mahan than thum aom suole Syria ram tieng se rangin ânthoka; hannirese, Judangei an lei

muwuong chien ti a riet sikin Macedonia tieng kîr nôk rang a bôka. **4** Pyrrhus nâipasal Sopater Beroea mingei, Aristarchus le Secundus, Thessalonika mingei, Gaius, Derbe, mingei, Timothy ngei, Tichicus le Trophimus Asia rama mingei an se sa. **5** Ha ngei hah moton aninsa. Troasa min lei ngâka. **6** Keini chu cholboivâipól ruolhoi chumin Philipi renga rukuongin kin jôka. Sûn rangnga suole Troasa an kôm kin tunga, mahan sûn sari kin châma. **7** Sûnrukni kholojiin vâipól khoi rangin kin intûpa, Paul'n anangtûka se rang a bôk sikin jânychim tena thurchi a mišîr jêta. **8** Kin intûpna khâlân chunginchuon han châti tamtak mochok ania. **9** Hanchu ruotharte inkhat a riming Eutychus, kotvênga ân sunga inngûi a lênsua Paul thurchi mišîr hah asôt rai sikin a lei inphara; in chunginchuon inthumna renga a juong tâka. An juong rût tena chu a lei thi zoia. **10** Aniatachu Paul a chuma a juon kûna a poma, “Nin mulung minfîng no roi, a la ring ke,” a tia. **11** Hanchu, Paul hah in chunginchuona a kal nôka, vâipól a khoia, an sâk zoia. Asôtzan khuovâr rak dôr nisa asuok tena a chongpui ngei suole chu a se zoia. **12** Ruotharte hah damin a in tieng an tuonga an phûk adâiriem zoia. **13** Keini chu rukuongin Assos khuo panin moton kin lênsa zoia, mahan Paul min chuong rang kin bôka, ama hah kea hong rang a bôk sikin hi anga rangin mi ril sai ani. **14** Assosa mi hong huoma, kin min chuonga Mitylene kin tung zoia. **15** Ha mun renga hah rukuong nanâkin kin se nôka, anangtûka Chios kin tunga hatûk chu Samos kin tunga, anangtûk nôka Miletus kin tung zoia. **16** Paul'n Asia rama om sôt a nuom loi sikin Ephesus'a chu sûnapal rang a bôk piel ani. Ani thei paia arûn chu Jerusalem Pentecost ni mang rang a bôka, ânnot ani. **17** Miletus renga Paul'n Ephesus'a mi a fira, koiindang uliengei ava min koi ngeia. **18** A kôm an tungin chu an kôm, “Asia ram ku lût masa ni renga nin kôma ko om kâra ko omlam hah nin rieta. **19** Judangei min muwuong sika mitrithi tâk pumin le zora intak ku chung a hong tung ngei tuongin intem takin Pumapa sin ko tho ngâi. **20** Nin ta ranga inlâpna rang ite thup loian loko lâia le insûngngeia nangni ki ril ngâia, nangni ki minchu ngâi duo. **21** Judangei le Jentailengei khom Pathien tieng an sietnangei renga insîrin ei Pumapa Jisua Khrista an iem rang ani ti insiemna chong ke pêk ngeia. **22** Male atûn Ratha Inthieng chong jômin Jerusalem ke se rang ani, mahan ku chung a imo atung rang riet mu ung. **23** Khopuilien tina, intâng ina le bâiinkhamnân mi ngâk ti vai hi Ratha Inthiengin mi min rieta, ki riet ani. **24** Pathien moroina Thurchi Sa mišîr rang sintum Pumapa Jisua Khrista mi pêk zoina rangin chu ki ringna khom hi itên be mu-ung. **25** “Masikin riet roi, nin rêngin Pathien Rêngam thurchi mišîra kên vâkna ngâi ngei hin atûn renga chu mi mu khâi no tu nui, ti ki riet. **26** Mapêna an mang nin om duoi le khom kei chu ko jôk ani ti avien hin nangni ki min riet. **27** Pathien neinum khîn murdi anrêngin nin lâia mišîr inrîng mu ung. **28** Masikin Pathien koiindang, a Nâipasal thina sika ama ta ranga a

sin chung a belripungei chang ungla, nangni le belripâl Ratha Inthiengin nangni a min kolna ngei satna rang zong roi. **29** Ku nûk le chu melang ichi om ngei nin lâia hong lût an ta, belripâl hôih noni ngei ti ki riet. **30** Nin pâla mi senkhat khomin iempungei an tieng an tuong theina rangin milak an ril zora la tung atih. **31** Hanchu sîn, jân mitrithi tâkpumin kum thum piel mitin nangni ki minchu hah riettitin sing thei roi. **32** “Atûn hin Pathien donsûina le moroina chonga nangni ka bâng a ma han nangni a sin minlien theia, Pathien'n a mingei ta ranga a khâm satvurna hah nangni a pêk thei. **33** Tute sumdâr khom, rângkachak khom, sil le bom khom ôi ngâi mu-ung. **34** Ku kutngei lehin keima le ka champungei anâng murdi asuo ngâi ti nangni rengin nin rieta. **35** Lamtina sintho ranak songin le Pumapa Jisua'n, ‘Lâk nêkin pêk râisâna aom uol’ a ti hah riettitin râtloingei ei san rang ani ti nangni ki min mu ngâi,” a tia. **36** Paul'n ha chong hah a ti suole chu, khûkinbilin an rêngin chubai a thopui ngeia. **37** He hoiin an mathân zoia, anrêngin an chapa Paul hah an kuoa an tuma. **38** A mêl an mu nôk khâi loi rang chong Paul'n a mişir pe ngei hah an rangâi sietna bitak ani. Masuole chu rukuong dênin an juong thak zoi.

21 Anni ngei le kin insen suole chu rukuong leh kin se pata Cos kin tunga anangtûka Rhodes kin tunga, tuihuol kin tung nôka ma renga hah Patara kin tung nôka. **2** Ma mun han rukuong inkhat Phonicia tienga se rang kin mua, mahan kin chuonga kin se nôk kelen. **3** Cyprus tuihuol ânlangna mun ten kin va phâk lehan Cyprus hah voi tieng kin mâka Syria tieng kin sea Tyre chu neinun an musum sikin kin chuma. **4** Ma mun han iempungei senkhat kin va mua an kôm sîn sari nikhuo kin châma, anni ngei han Ratha Inthieng rilin Paul hah Jerusalema se loi rangin an khapa. **5** Hannirese, sîn sari ahek suole chu ha renga hah kin jôka kin se nôka iempungeiin an lômnungei le an nâingei le tuikôl tena min juong thaka ma mun han khûkinbilin chubai kin thoa. **6** Masuole chu chonghoiin inkhat le inkhat kin insena rukuonga kin chuonga anni ngei chu in tieng an kîr nôk zoi. **7** Rukuong leh kin se pata Tyre renga Tolemais kin tunga iempungei chibai kin pêka mahan sîn khat an kôm kin châma. **8** Anangtûka chu kin se nôka Caesarea kin tunga mahan Thurchi Sa mişirpu Philip ina kin tunga, Philip hah Jerusalema sanpu ânhang sari ngei lâia inkhat hah alei ni. **9** Ama han nâi dôngmate inneilo minli a dôna anni ngei han Pathien thurchi an mişir ngâia. **10** Mahan sîn tamtak nikhuo kin châma ha nikhuo kin châm sêng han Judea ram renga dêipu a riming Agabus a juonga. **11** Kin kôm a hong a Paul a kongkhitngei hah a lâka, a kengei a kutngei athenin a khita masuole chu kin kôm hi anghin a tia, “Jerusalema, Judangei hi anga kongkhit a dônpu tak hi, hi angtak hin khit an ta, Jentailngei kuta an pêk rang ti hi Ratha Inthiengin mi ril sai ke ani,” a tia. **12** Ha thurchi hah kin riet lechu keini le ma khuoa omngei han Paul hah

Jerusalema se loi rang kin tipe tita. **13** Hannirese Paul han kin kôm, “Khoimo nin tho, ma angdôr hih nin chap, ku mulung nin khoi hi? Pumapa Jisua sikin Jerusalema khit rang vai hi kên phal nimaka, thi rang ten khom kên phal ke,” a tia. **14** Methêm theijât ani khâiloi sikin, “Pumapa ti lam tak nirese,” kin tia, kin mojôk zoi. **15** Masuole chu, kin insiema Jerusalem tienga se rangin kin jôk zoi. **16** Caeserea khuo renga ruoisi senkhat ngeiin min jûia, anni ngei lâia mi inkhat a riming Mnason, ruoisi masa ngei lâia mi Cyprus tuihuola om ngâi ama han kin tungna rang ina mi sepui zoi. **17** Jerusalema kin tungin chu iempungeiin râisântakin min lei dona. **18** Anangtûka chu Paul'n Jacob ina mi sepuia ma mun han koiindang upangei murdi khom an oma. **19** Anni ngei hah Paul'n chibai a pêk suole chu Pathien'n a ranak a minsila Jentailngei lâia sin a tho lam ngei hah anrêngin a mişir pe ngeia. **20** Ha thurchi hah an rietin chu anrêngin Pathien an minpâka, Hanchu Paul kôm, “Sungsuokpa, Judangei lâia iempungei tamlam le Balama an impêk lam ngei nu mua. **21** Nangman Jentailngei rama Juda omngei murdi kôm, Moses balam nûksonga an nâingei sertan khâiloi rang le Juda balam jûi khâiloi rang ni minchu ngâi ti mîn an rila. **22** No hong tung ti laka hi an riet ngêt rang ania, kho angin mo ei tho rang? **23** Masikin chong nang kin be lam angtakin tho roh, chonginkhâma lei dôn sai mi pasal minli an oma. **24** Anni ngei hah tuong inla, an kôm nang khom inthieng inla an sam epna man hah nangman pêk roh, male chu mingei murdi'n nu thurchi an lei mişir ha dik mak ti hong riet thei an tih, nangma ke Moses balam ajûi mindik ti hong riet kelen an tih. **25** Jentailngei lâia iempungei rangin chu, mirmil bieknâ sâ inthiengloi ngei, sâ alei thi sai ngei, ha renga athi ngei sâkloi rang le, hur inditna ngei khoma inthieng rang ani tiin lekha'n ei roijêk ei min riet zoi,” an tia. **26** Masikin Paul'n anangtûka chu pasal minli ngei hah a tuonga an kôm ama khom ânthienga Pathien Biekina an lûta, inthiengna nikhuo ahek suomân chu inbôlna rang sângei pêk thei ni noni tiin ochai'a a lei ril ira. **27** Aniatachu sîn sari ahek suo vâng dôrin Asia rama Judangei Paul hah Biekina an mua lokongei an misieta Paul hah an sûra. **28** An hêtsana, “Israel mingei mi san roi, ma miriem hih ramtina mingei murdi kôm, Israel mingei Moses Balamngei ma Biekin ngei hi a rilminsiet bang ngâipu hah ani, atûn reng hin khom ma Biekina hin Jentailngei a hong tuonga ma Biekin hih a min nim,” an tia. **29** (Ma anga an tina chu moton han khopuilien sûnga Ephesus'a renga Trophimus hah Paul kôm an mua, Biekin sûnga a tuong rîng atih, tiin an iem sikin). **30** A khopuilien pumpui an injêl sabak zoia lokongei hah an tama, Paul ha an sûra Biekin renga an mojôk paia Biekin ngei an khâr kelen zoia. **31** Paul hah that rang an ti lâitakin Jerusalema mingei murdi an injêl ti Rom râlmî ulientak kôm an hong rila. **32** Masuole chu, râlmî pâl ulientakpu han râlmî ulienngiei le râlmîngiei hah a tuonga lokongei tieng an tân kelen, lokongei han, râlmî

ulientak le râlmingei ha an mu lechu Paul an lei jêm hah an inngama. **33** Hanchu, râlmi ulientak han a kôm a hong nâia, Paul hah a sûra a kuta zingjirûi inik a minbun kelena, masuole chu lokongei kôm han tumo ani le imo a tho minchâi a rekela. **34** Lokongei an chong inruol khâi maka, pâl dadangin an chong hah ahong om zoia, lokongei an hêtsan rei sikin khoite mindik thei maka Paul hah kulpuia minlût rangin chong a pêka. **35** Paul hah kalbi a phâk vâng dôr an tuonga, lokongei an pût rei sikin râlmingei han a domin an dom paia. **36** Lokongei han “That roi” tia hêtsan chungin an jûi ngei bang. **37** Hanchu, Paul han kulpui an minlût rangto han, râlmi ulientak kôm han “No kôm chong imakhat ti thei ning mo?” a tia. Râlmi ulientak han, “Greek chong ni riet mo?” **38** “Tiena misaloi mi thata isâng minli ramchâr tienga tuong, Egypt mi hah nimak che mo?” a tia. **39** Paul'n “Juda, Cilicia rama Tarsus khopuiliena suok ki nia, khuo kâm omtak mi ki ni, rangâihoitakin lokongei makunga hin chong thei rangin ni phal roh,” a tia. **40** Male chu râlmi ulientak han chong thei rangin phalna a pêka Paul hah indingna mun han a vândinga, lokongei hah dâirek rangin kut a jâpa lokongei rahang adâi lehan Hebrew chongin a chonga:

22 “Ka champui Isrealngei ki dikna thurchi nin kôm ki ril hih rangâi roi!” a tia. **2** Hebrew chongin a chong ti an riet lechu an dâirek uol zoia Paul'n a ti banga. **3** Hanchu Paul'n, “Juda ki ni, Cilicia rama Tarsus khuoa suok ki ni, hannirese Jerusalema Gamaliel minchuna hong seilien ki nia, ei richibulngei anga balam inngartaka lei inchu ki ni. Aviensûn hin nangni ngei angtaka Pathien tienga theidôra inpêk ke lei ni. **4** Hi Lampui lei jûingei hih that rang dôra lei pûta ku nuom lei lo ngâi ki ni, pasal nupang ku sûra intâng ina lei khum ngâi ki ni. **5** Ochai Inlalngei le Roijêkungei murdi'n ko chong hih adik ti nangni ril thei an tih, an kôm renga Damascus taka Juda champuingei sûrna rang lekha ka mana, masikin ma khuo mingei hah sûra dûkmintonga zingjirûi leh khita Jerusalema hong tuong ranga se ki nia. **6** “Hanchu ke sea, Damascus khuo kôl kin phâk le sûnchimripa inmingloi rengin invân renga vârin mi juong êla. **7** Hanchu nuoia kên leta, chong ki rieta, ‘Sual, Sual ithomo dûk mi ni mintonga?’ a tia. **8** Keiman, ‘Pumapa Tumo ni ni?’ tiin ke rekela, ama han ko kôm, ‘Keima Nazareth Jîsua, dûk ni mintong ngâipu hah ki ni,’ a tia. **9** Ko kôla miriemgei han vâr chu an mua, hannirese ko kôma chong juong tung hah chu riet mak ngei. **10** Keiman ‘Pumapa imo ko tho rang?’ ki tia, Pumapa han ko kôm ‘Inthoi inla Damascus khuo lût roh, mahan Pathien'n no tho rang ngei murdi nang lei ril atih’ a tia. **11** Avâr hah avâr rai sikin ki mitngei khom ajinga, masikin ka champuingei han ku kutin min keiruoia Damascus khuoa kin lût zoi. **12** “Ma khopuilien han mi inkhat a riming Ananias, Pathien bieki mi le balam lei jûi ngâi a oma, mataka Juda omngei murdi'n an mirit sabaka. **13** Ama hah ko kôm a hong,

ko kôla ândinga, Lâibung Saul hong mu thei ta roh, mi tia. Ma zora tak han ko hong muthei nôk zoia, ama hah ko hong ena. **14** Ama han, ei richibulngei Pathien lungdo ngei riet rang le mi diktak firlâm hah mua, a chongbâingei riet rangin nang a thang ani. **15** Nu mu le ni riet ngei angtak han mi murdi chungu rietpuipu na la ni rang sikin. **16** Atûn reng, hi hin khoi mo na la ôt bang? Inthoi inla, baptisma chang inla ni sietnangei rusûk minsâna rangin a kôm chubaito ta roh, a tia. **17** “Jerusalem tieng ki Kir nôka, Biekina Pathien kôm chubai ko tho lâiin inlânân, **18** Mahan Pumapa ku mua, ko kôm, ‘Inrangin Jerusalem mâk roh, ku thurchi ni mi sîr rang, hi muna mingeiin an modôm loi rang sikin’ a tia. **19** Hanchu keiman, ‘Pumapa, synagog murdi ngei lûta nang iempungei lei sûra lei jêm ngâipu hah ki ni tiin min riet let kêng alei ni. **20** Male no chong rietpuipu Stephan an that zora han khom ko oma, an that rang hah asa lei ti puipu le ama that ngei an puonngei lei dar pepu hah ki ni,’ ki tia. **21** Pumapa'n, ‘Se roh, alataka Jentailngei kôm nang fir ki tih,’” a tia. **22** Hanchu, ha thurchi ten hah an rangâia, masuole chu rôl inringtakin an inieka minboi pai roi! That roi! a ring rangin chuk mak an tia. **23** Anrêngin an inieka an puonngei an vôka, pildi invân tieng an vôra. **24** Hanchu Rom râlmi ulientakpu han Paul hah rukulpui sùng tieng ruoi rangin chong a pêka, a chungu ma angdôra an hêtsana abi riet theina rangin jêm pumin rekel tit rangin a ti pe ngeia. **25** Hannirese jêm ranga an khit suole chu, Paul'n a kôma inding râlmi razakhat ruoipu kôm han, “Rom mi adik loina khoite boi hih jêm rangin balam ani mo?” a tipea. **26** Râlmi razakhat ruoipu han ha chong hah a rietin chu, râlmi ulientak kôm a sea. “Khoimo tho rang nin ti hi? Ma miriem hih Rom mi ke ani” a tipea. **27** Masuole chu, râlmi ulientakpu hah Paul kôm a sea, “Rom mi ni ni mo, mi ril roh!” tiin a rekela, Paul'n “Ki ni,” a tiin a thuona. **28** Râlmi ulientakpu han “Kei chu Rom mi changna rang hin sum tamtak ka thâm ok,” a tia, Aniatachu Paul'n kei chu “Rom mi nisai piela juonzir ki ni,” tiin athuona. **29** Voikhat rengin, Paul kôma chong rekel rang dônpu ngei murdi khom an rot let zoia. Râlmi ulientak ha khom Paul hah Rom mi ani ti a riet lechu asân a chi zoi, moton han Paul ha zingjirûi leh a lei thung zoi sikin. **30** Hanchu, anangtûka chu râlmi ulien han, Judangei itho sikin mo Paul an nôna riet rang a nuom sikin, a zingjirûi khitna an sût pea, ochaisingei le roijêkungei murdi lei intûp rangin chong a pêka, masuole chu Paul ha a tuonga an makunga a minding zoi.

23 Paul'n roijêkungei hah a en ngita, “Ka champui Isrealngei aviensûn ten hin Pathien mâkunga sielesarietna diktak dônin ko tho rang ngei murdi ko hong tho ani,” a tia. **2** Ochai Inlaltak Ananias han, Paul kôma inding ngei kôm han Paul hah a bâikuo bèn pe roi, a ti pe ngeia. **3** Paul'n a kôm, “Nangma, bang rusûk minchekpu Pathien'n nang bèn atih, a tia. Mahan nêsununga Balam

anga roijêk rangin nèn sunga balam khêlin mi min bèn rang ni ti mol!" a tipea. **4** Paul kôm inding ngei han, Paul kôm han "Pathien Ochai Inlaltak khom jâ loiin khoi ithomo no ngo," an tia. **5** Paul'n "Ka champungei Ochai Inlaltak ani ti ki riet loi sika kêng, Pathien lekhabu'n 'Ni mi, roijêkpuengei chung a chong saloi ni ti rang nimak ati,'" a tia. **6** Paul'n Sadduceengei senkhat, Pharisee ngei senkhat le anni ti a riet lechu, roijêkpuengei lâia han inringtakin "Ka champui Isrealngei keima Pharisee ki ni, Pharisee nâipasal ki ni, keiman mithi inthoinôkna aom ti sabeina ko dôn sikin ma angkata intakna ko om ani," a ti pe ngeia. **7** Maha a ti suole chu, Pharisee ngei le Sadduceengei bâiinkhamin pâl inikin an insena. **8** (Sadduceengeiin chu mithi inthoinôkna reng om mak, vânfirtonngei, rathangei ommak, aniatachu Pharisee ngeiin chu anin thumin an iem sikin.) **9** Hanchu an iniek hah ânring uola, Pharisee tienga Balam minchupungei senkhat an indinga asân an makhala, "Hi miriem hih a tho minchâina khoite mu mak me, vânfirton le ratha'n a chongpui tatak khom nisenla khoimo aset?" an tia. **10** Hanchu asân an inkhal sikin Paul hah khêr nônek ni ngei tiin râlmi ulientak han a chia, râlmingei hah lokongei lâia han juong sea, Paul hah hong tuonga kulpui sùng tieng tuong pai rangin chong a pêka. **11** Mani jân han Pumapa hah, Paul kôm a juon dinga, a kôm, "Chi no roh! Jerusalema ko chong ni min riet angdên han Rom khopuia khom ko chong la min riet nôk ni tih," a tipea. **12** Anangtûk jînga chu Juda senkhatngei an întupkhôma, huongvâr an sina Paul an that mân chu ite sâkloi rang nêkloi rang tiin khomâk an insâma. **13** Ma anga tho ngei hi mi sômminli nêkin an tama. **14** Hanchu anni ngei hah ochaisingei le upangei kôm an sea, "Paul kin that mân chu ite sâkloi rang nêkloi rangin khomâk kin insâm ke ani zoi. **15** Masikin atûn hin, nangnin roijêkpuengei le a roi asa uola jêk rang angin Paul hi nin kôm juong tuong rangin Rom râlmi ulientak kôm chong hong pêk roi, nin kôm a juong tung mân khom lei that rangin kin insiem suo ke ani zoi," an tia. **16** Hannirese ma thurchingei hah Paul a tup'a n a lei rieta, kulpui sûnga a va lûta, Paul a va rîla. **17** Hanchu Paul han râlmi razakhat ruoipu inkhat a koia, "Hi ruotharte hi râlmi ulientak kôm tuong roh, râlmi ulientak kôma chong khat ril rang a dôn," a tipea. **18** Râlmi ulientakpu kôm a tuonga, "Intâng ina ompu Paul han mi koia hi ruotharte hi no kôm hong thak rangin mi tia, no kôm hin chong inkhat ril rang a dôn tiin chong mi be sa," a tia. **19** Râlmi ulientak han a kut a sûra, mun ânkilna uola a tuonga "Imo mi ril rang no dôn," tiin a rekela. **20** Ama han, "Juda rachanneipungei Paul a roi hi adik uola jêk rang tiin nangtûka roijêkpuengei kôma tuong rang minlêmin nang an hong zong rang ani. **21** Hannirese an chong lei don no roh, an lâia mi sômminli nêka tam uolin Paul an that mân chu ite sâkloi rang nêkloi rang tiin chong an inkhâm, atûn hin that rangin an insiem chak kêng ani zoi no chong vai ke an ngâk," a tipea. **22** Râlmi ulientak han, "Hi thurchi

hi ko kôma ni mišr pêna chu tute kôm mišr khâi no roh," tiin chong a bea. Male ruotharte hah a min se zoi. **23** Hanchu, "Râlmi razanik ruoipu inik a kôia, avien jân, dârkuo dôrin Caesarea se rangin râlmi razanik le, sakor chung chuong thei sômarsi le isei a chôi râlmi razanik insiem roi, **24** Mapêna han Felix kôm a tung ngêt theina rangin, Paul a chuongna rang sakorngi khom mintuo pe sa rangin chong a be sa zoi." **25** Male Râlmi ulienpu hah, hi anghin lekhamuthuon a mizieka. **26** "Claudius Lysias Râiôt jâ omtak Felix: chibai a pêk. **27** Hi miriem hih Judangei an sûra, that rang an ti lâitakin ka râlmingei juong kêlsuo rangin ke sea, Rom mi ani ti ki riet sikin ko hong sanminjôka. **28** An nôna bi riet rang ku nuom sikin, an roijêkpuengei kôm khom ku tuonga. **29** Anni an balama a lekti sikin an nôn pai ani ti ki rieta, hannirese thi rak rang dôr le intâng ina omna rang dôr ite minchâi mak. **30** Male Judangei that rangin an pût tit ti min rîla, masikin no kôm ku juongtîr kelen ani. A nônpungei khom a thurchi mišr rang a nônpungei murdi chu no kôm hong mišr rangin chong ke pêk ngei," a tia. **31** Hanchu râlmingein a chongpêk angin Paul hah an tuonga mani jân han Antipatris khuo an tungpuia. **32** Anangtûka chu râlmi kea se ngei hah chu rukulpui tieng an kîr nôka, sakor chung a chuong mingei vai hah Paul sepui tit rangin an oma. **33** Hanchu Caesarea an tuonga, Râiôt kôm lekha hah an pêka, male Paul ha khom a kuta an bang kelena. **34** Râiôt'n lekha hah a pore suole chu Paul omna ram a rekela, Cililia ram mi ani ti a riet lechu a kôm, **35** "Nang nônpungei an juong tung lehan no roi hih keiman rangâi ki tih," a tipea. Hanchu Paul hah râiôt omna munpuia han dara vêng bang rangin chong a pêk ngeia.

24 Sûn rangnga suole Ochai Inlaltak Ananias hah upangei senkhat le balamtheipu a riming Tertullas ngei le Ceasarea khuoa an sea. Felix makunga an vânlanga male Paul an nôna roi hah an va rila. **2** Hanchu Paul hah an koi lûta, male Tertullus'n hi anghin an nôna roi a hong mišr phuta: "Nasa sabak na! No roijêk theina jârîn inngêi takin zora sôtak kin om ngâi sik le kin ram sana rang sinsiem anângngei murdi khom nangman ni ni thop sikin. **3** Kho zora khoma, kho muna khom râisântakin kin om ngâi. **4** No zora minchâi ok rang hi jôt mu ung han khom nu nunhoina sikin ko chong bongkik hi mi lei rangâi pe rangin nang ko hong ngên. **5** Ma miriem hin asân mi min jêla; muntina Judangei lâia injêlnangei a musuok phuta Nazareth pâla ruoipu inkhat ani ti kin riet. **6** Pathien Biekin min nim rangin a tho ngâi sikin kin lei sûr ania, kin balam angin a roi hih jêk kin nuoma. **7** Hannisenla, râlmi ulientak Lysias a hong a, male rangrât rengin kin kôm renga a tuonga. **8** Ama nônpungei khom na makunga inlang rangin chong a pêk sa, nangma reng khomin rekel inla, kin nôna bi ngei hi ama renga khom hin riet thei ni tih," a tia. **9** Judangei khomin an nôna an lei thopa ma ngei murdi hah adik kêng an lei tia. **10** Masuole chu râiôt'n Paul hah

chong rangin kut jâpin a kôia, Paul'n, "Kum tamtak hi jât nget chung a roijêkpu ne lei ni ti ki riet sikin asân ka râiasâna, râisântakin na makunga hin ki dikna thurchi ki mišîr rang ani, a tia. 11 Jerusalem Pathien bieki rangin ko hong se ni renga hi sîn sômleinik pên lanî nonih ti nangma rengin riet thei ni tih. 12 Pathien Biekina tute kên khal puina omak, Synagogneia le khopuiliena, kho mun khoma, Mipuingei saloi tho ranga ki misietna Judangei mu mak ngei. 13 Atûna no kôma min juong nôna hi khom inthâr takin mišîr thei no ni ngei. 14 Nihomrese hi chong hih no kôm muphuong ki tih: Anni ngein minchuna dikloi an lei ti ngâi lam dang tieng ei richibulngei Pathien ke lei jûia, hannirese Moses Balama lêngziek le dêipungei lekhabungei murdi chu ke lei iem ani. 15 Keima khom anni ngei angin Pathiena sabeina ko dô, mi murdi ngei, midik le dikloi, thina renga inthoinôkna ngeia. 16 Masikin Pathien le miriem makunga hin sielesarietna diktak hih kho zora khom dô, tit rang hih ke lei nuom tak ani. 17 "Kum tamtak Jerusalem ka mâk suo nûkin, ka jât mingei rang sum le inbôlnangei pêk rangin ke sea. 18 Ma zora han inthiengna ko dô suole Biekina min mua, ma zora han mipuingei khom ommak ngeia ite rahang a rât khom om mak. 19 Hannirese, Asia rama Judangei senkhatngei mahan an oma; anni ngei han min nôna thurchi hin imo mišîr rang an dônin chu, no kôm hin juong mišîr rese ngei. 20 Nônchu ma muna mingei hin roijêkpuungei makunga kên ding zora han imo ki minchâina an man mišîr rese ngei. 21 Hi neinum inkhat an makunga kên ding lâia ki ti teloiin chu: 'Mithi inthoinôkna aom tiin iemna ko dô ni hi aviensûn ten hin hi angta duktonga ko omna chu ani.'" a tia. 22 Hanchu Felix hah, ma roi hah asadima lei min riet ani sikin, roijêkna hah a minngama, "Râlmi ulientak Lysias a juong tung tena nin roi hi la jêk rong," a ti pe ngeia. 23 Hanchu Paul a rungpu ulientak kôm han asadima enkôl rangin chong a pêka, aniatachu alekti mojôk rangin le a malngei anângngei pêk thei rangin phalna a pêka. 24 Sûn idôr mini suole Felix le a lômnu Drusilla, Juda nupang leh an hong. Paul hah an kôia Jisua Khrista taksônna roia an chonga, a thurchi hah an rangâia. 25 Paul'n dikna ngei, indinna, male roijêk nikhua ahong tung rang ngei, a mišîr pea anînchu Felix han asân a chia, "Atûn chu ne se thei zoi. Zora ka man tika nang koi nôk ki tih," a tipea. 26 Ma zoratak han Paul'n sum mi pêk duoi mo ti sabeina a dôna; masika han a kôia a chongpui bang ngâi ani. 27 Kum inik dôr a vunsuo lechu, Porcius Festus, Felix hah râiôt'n a thûl zoi. Felix han Judangei modôma man rang a nuom sikin Paul ha intâng ina a mâk chia.

25 Hanchu Festus'n ha ramhuol hah a tunga, sînthum suole chu Caesarea renga Jerusalem a sea. 2 Mahan ochaisingei le Juda ruoipungeiin Paul hah an hong tuonga an nôna Festus kôm han an ngêna 3 an nuomna thope ngeia Paul hah Jerusalem hong tuong rangin, asikchu

lampuia lei that rang an bôk sikin. 4 Festus a thuona, "Paul hi Caesarea intâng ina lei dar ania male keima khom mason se nôk lei rang ki ni. 5 Nin ruoipungei Caesarea tena mi jûi senla ngei ma miriem hah a tho lei minchâina aomin chu juong nôn rese ngei," a tia. 6 Festus hah sîn riet mini, sîn sôm mini, anni ngei leh ala châma male Caesarea tieng a se zoi. Anangtûka chu roijêkna âsunga Paul hah hong tuong rangin chong a pêka. 7 Paul hah a hong tung lechu a kôm han Jerusalem renga juong Judangei hah a rihi la an indinga an nôna thurchi tamtak an mišîra, minthârna man mak ngei. 8 Aniatachu Paul han athenin ânrunge: "Judangei balam roia, Biekin roia nônchu Caesar chung a khom ite minchâiin doina lei tho mu-ung," a tia. 9 Hannirese Festus han Judangei modôma man rang a nuomna, masikin Paul kôm han a rekela, "Jerusalem sea, ka makunga nang an nôna ngei hih khi taka hôn jêk rang nu nuom mo?" a tia. 10 Paul'n, "Caesar roijêkna makunga ko roi an jêkna muna jêk pea om rang piela inding ki ni. Judangei chung a ite minchâina dô, nu ung ti nangma khom ni riet sai ania. 11 Balam ki minchâia, thi rang dôrin minchâina ko dô anîn chu, thi rang khomin kên phal. Hannirese min nôna ngei hi adikloi anin chu tutên an kôm mi pêk thei no ni ngei Caesar kôm tung ki tih," a tia. 12 Hanchu Festus roijêkpuungei, a chongpui suole chu, "Caesar kôm tung rang nu nuom lam angtakintung ni tih," a tia. 13 Sûn idôr mini avun suole chu Rêng Agrippa le Bernice Caesarea an hong tunga Festus mirit an pêka. 14 Sûn tamtak an om nûkin, Festus'n Paul thurchi ngei hah Rêng kôm han a mišîr pea Felix han mi inkhat intâng ina hin a mâka. 15 Jerusalem ke sea han, Juda Ochaisingei le Juda ruoipungeiin asân an lei nôna dikloi minchang ngêt rangin ko kôm an ngêna. 16 Aniatachu hi anghin ki tipe ngei, "An nônpu le a nônpungei mâi intongin, an nônpu han an nôna roia han a dikna thurchi mišîr rang a riet khâi noa, dikloi ani ti ânlang mân chu mojôk rang hih Rom mingei balam nimak. 17 Mahin an juong tung suo nûkin zora sôtloiin anangtûka roijêkna taka kên sunga, ama hah hong tuong rangin chong ke pêka. 18 A nônpungei hah an indinga, aniatachu Paul chung a han ma dôra dikloina khoite an mišîr angin riet mu-ung. 19 An inkhalngei senkhat ha chu sakhua roia ania mi inkhat a riming Jisua an ti, ama hah a thia; aniatachu Paul'n ama hah aring nôk a tia. 20 Keiman chu ma thurchi ngei ha chu a jêkna chang khom riet mu-ung, masikin keiman Paul ke rekela Jerusalem a sea mahan ajêk rangin nu nuom mo? tiin ke rekela. 21 Aniatachu Paul han Caesar jêk pe rangin a ngên sikin, ki min se thei mân chu lei donsiu rangin chong ke pêk ngei ani," a tia. 22 Agrippa han Festus kôm, "Kei khom ma miriem hah a chong rangâi rang ku nuom," a tia. Festus'n "Nangtûka rangâi ni tih," tiin a thuona. 23 Anangtûka chu Agrippa le Bernice han inlal takin mipuingei intûpna an va lûta, râlmî ulienngai le khopuilien sûnga ulienngai khom an oma. Hanchu Festus chongpêkin Paul an hong tuonga. 24

Festus han, “Rêng Agrippa le kin kôma omngei murdi, hi mi hih nin mu ania, Judangei murdi'n hi taka omngei le Jerusalema omngei murdi'n ko kôm an juong nôna min ring khâiloi rangin an in-iek. 25 Hannisenla thina rang dôr ite tho minchâina dôn mak ti ki rieta. Aniatachu ama'n Ceasar kôm tung rang a nuom sikin fir rangin ki ti ani. 26 Aniatachu, a thurchi hi Ceasar kôm ki miziek rang hi ânthârin riet mu-ung, masikin nin kôm ko hong tuong ani hi, Rêng Agrippa nangma kôm hin ani uol, a chungroi nin phul suole, a miziek rang imakhat ko dôn thei rang. 27 Asikru mi intâng ina om, an nôna bi inthârlaka ril loa fir rang chu keima rangin omzie boi aphuo rang,” a tia.

26 Agrippa'n Paul kôma, “Ni dikna thurchi misîr thei rangin phal ni nih,” a tipea. Paul'n a kut a phara a dikna thurchi, hi anghin a misîra: 2 “Rêng Agrippal! Judangei min nôna murdia ki dikna thurchi avien hin no kôm ki misîr rang sikin asân ka râlvân asa okin ki riet, 3 mahin, Judangei balam le ânjêlna omngei murdi ni riet minthâr sikin rangâihoitakin ko chong hi ni lei rangâi pe rangin nang ko hong ngên ani. 4 “Judangei murdi'n nâipang ka chang lâia ko omlam le ku nunchan, motona kin rama, masuole Jerusalema khom an rêngin an riet. 5 An misîr nuom ngânin chu, ku thurchi hi aphut renga an riet let, ei sakhuo tienga pâl inngartak Pharisee ngei lâia ke lei omngei hah. 6 Male atûn ei richibulngei kôm Pathien chong a lei khâmsai hah sabeina sikin hima mun hin kên ding ani. 7 Ma chonginkhâm sika han ei jât sômleinin ngeiin sîn le jânin Pathien chubai an lei mûk ngâi ani, male ma sabeina sika han Pumapa, hima sikin kêng Judangei hin min nôn ani. 8 Pathien'n mithi a kaithoi ngei thei ani, tiin hi taka omngei hin ithomo nin iem theiloi? 9 “Keima nanâk khom hih Nazareth Jisua riming doiin neinunngai murdi tho ngâi ke lei ni. 10 Maha Jerusalema ke lei tho ngâi. Ochaisingei renga rachamneina ngei ka mana, male Pathien mingei tamtak intângna ina ke lei khum ngâi; male that rang an ti zora khomin, asa ke lei ti pui ngei ngâi. 11 Synagonggeia khom voi tamtak dûk ke lei mintong ngei ngâi, an taksônna ngei min mâk rangin ke lei pût ngâia, ka takasi rei sikin ram dang khopuilienngei khom ku nunuom lo rangin ke se ngâi. 12 “Ma rang sik piel han ochaisingei renga rachamneina le phalna chôiin Damascus khuoa ke sea. 13 Pu Mirit-omtak, lampuia ke se lâitak sunchimripa, O Rêngpa, invân renga juong vâ, nisa nêka vâ uol hah, keima le ka champuingei revêla hin ajuong êl ku mua. 14 Kin rêngin nuoa kin inleta, male Hebrew chongin ‘Saul, Saul! ithomo nangman nu nunuom mini loa? Nangmananâk kêng nang minna rang, serâtchalin a pumapa tôkmola doiin athâi anghan’ kêng ani rang. 15 Keiman, ‘Puma tumo ni ni?’ tiin ke rekela, male Pumapa han, ‘Keima hih Jisua, dûk ni mintong bângpu hah ki ni, tiin a thuona. 16 Aniatachu, inthoi inla ne ke leh iniding roh, ki sinthopua nang phun rangin no kôm ku juong inlâr ani. Avien sîna keima renga nu mu ngei le

sûnmoton tienga nang ki min mu nang ngei murdi hi midangngei khom ril roh. 17 Israelngei le Jentailngei renga nang kêlsuo ki tih, nang ki firna rang ngei kôm renga. 18 An mitngei minvâr pe ngei na ta, hanchu ijing renga avâr tieng hong inhei an ta, soitan kut renga Pathien tieng hong inhei an tih, masikin ku chungra taksônna an dôn sika an sietnangei ngâidam an changna rang le Pathien mi thang ngei lâia mun an manna rangin.’ a tia. 19 “Male, Rêng Agrippa, invân renga inlârna ku mu jômloiin tho mu-ung. 20 Motontaka Damascus sînga male Jerusalem sînga male chu Judea ram murdi le Jentailngei lâia khom, an sietnangei renga inîsrin, male Pathien tieng an nin hei zoi ti riet theina rangin thurchi ki misîr pe ngâi ani. 21 Masik taka han hi Judangei Biekin sînga ko om han min sîra, male ma that rang an pût ani. 22 Aniatachu avien sînten hin Pathien'n ni sana, male mi chîn le mi lien ngei kôm indingin rietpuipu nina hih nin rêngin nin kôm ka la misîr thei ani, ki ti ngâi ngei chu, Moses le dêipungeiin la juong tung atih, an ti bang ngâi hah ani: 23 Messiah han dûktong ngêt a ta, male thina renga inthoinok masatak rîng atih, Sanminringna vâ thurchi Judangei le Jentialngei kôm muphuong atih,” a tia. 24 Ma anghan, Paul'n a dikna thurchi a misîr lâitakin, Festus hah a hong hêtsana, “Paul, na châng ke ani zoi! nêch chu mintam rei sikin na châng zoi!” a tia. 25 Paul'n, châng mu-ung, Festus mirit omtak hangvangin adiktak ki misîr ani. 26 Rêng Agrippa! hâitakin no kôm ko chong thei, hi neinunngai chungroi hih ni riet sikin, hi thurchi hih inkila tho nimaka a kôm hin ite ip rang ommak ti ki riet mindik ani. 27 “Rêng Agrippa dêipungei ni iem mo? ni iem ti ki riet ani!” 28 Agrippa han Paul kôm, ma zora bongte sîng hin Khristien mi min chang rang no bôk mini? a tia. 29 Paul'n, “zora bongtên mo, aseiin mo, nangma vai nang ti mu unga, avien sîna ko chong rangâi ngei murdi hih keima anga om rangin Pathien kôm ke ngên bang ngâi hi zingjirûi hi chu bun uol loi rangin!” tiin athuona. 30 Hanchu Rêng, le Râiôt, le Bernice, le adangngei murdi an inthoi leta, 31 Male an mâk suole anni le anni a nin tia, “Hima miriem hin a thina rang dôra le intângna ina khum rang dôra minchâina dôn mak.” 32 Male Agrippa han Festus kôm, “Hi miriem hin Caesar kôm tung rangin lei inzong no rese chu, ma reng hin mojôk thei rang piel ani,” a tia.

27 Italy taka rukuonga se rangin kin masat lehan, Paul le intângna ina om senkhatngei hah “Rom râlmî pâl” ulien Julius kuta an bang ngeia. 2 Adramyttium renga rukuonga kin sea Asia ramhuol sînga rukuong inngamna mâk rangin ânthoka male Aristarkus Macedonia rama Thessalonika khuo mi kin kôm a oma. 3 Anangtûka chu Sidon kin tunga. Julius han Paul hah lungkham a mua, male a malngei vântongpui rangin phalna a pêka a nângngei an lei pêk theina rangin. 4 Ma renga han kin se nôka, male phâivuon anôk tieng mi hong sêm sikin Cyprus tuihuola kâirêng omna tieng kin se zoia. 5

Cilicia rama tuikhanglien kin rakâna male Pamphylia le Lycia rama Myra kin hong zoi. 6 Mahan râlmi ulien han rukuong inkhat Alexandria renga hong Italy rama se rang a mua, masikin mahan mi min chuong zoi. 7 Nihuo tamtak thâmin jâm jâmin kin sea male intak takin Cnidus khopuia kin tunga, phâivuo han ma tieng han mi min se thei maka, masikin kâirêng omna Crete tuihuol tieng asukin kin sea, Cape Salmone kin tung zoi. 8 Tuipâng kin vanâia male intak takin Rukuong Inngamna Hoi, an ti hah kin hong tunga, Lasea khopui renga hah labâk mak. 9 Mahan nihuo tamtak kin min hek zoi sikin rukuong dâna se nôk rang hah chi a oma, Ratanna Nihuo alei vun zoia, Masikin Paul'n hima rilna hih a pêk ngeia. 10 "Miriem ngei, atùn renga ei mântieng hi chu asân chi aom ti ku mua, sietna le in mangna lientak rukuong le a neinunngêi chung a le ei ringna khom ân mang thei." 11 Aniatachu râlmi ulienpu han Paul chong jôm nêkin rukuonga ulienpu le rukuong pumangei chong a mindon ngei uola. 12 Rukuong inngamna hah phalbia omna rangin asaloi sikin mi tam uolin an omna renga sea, Phoenix an tung theia anin chu la tunga ma muna han phalbi la min hek rangin a min sûka. Phoenix chu Cret tuihuola rukuong inngamna inkhat thang-mâr le sak-mâr maiinthak ani. 13 Thang phâivuo jâmin ahong lechu an mintuo tak ha an tho thei rangin an bôka, thîrrûi ha a kaisua Crete tuipâng tieng han nâi theidôra nâiin an jâpa. 14 Aniatachu chomolte ani lechu phâivuo râtak "Sak-sim" an ti ngâi hah tuihuol renga ajuong sêma. 15 Rukuong hah ajuong tokthapa, phâivuo mâithakin kin se thei khâiloi tena chu pût khâi makpe phâivuo rukuong ha asemna titieng mi chôi. 16 Cauda tuihuol saktieng kin khêl lechu kâirêng chînte kin mana. Mahan, intak takin, rukuong sûnga rukuong chînte hah kin kêsuo theia. 17 An kêsuo nûkin insanna rûi lehan rukuong nuoiteng an thunga an khitbela. Libya tuipâng sietsâia mi nongpai atih, ti an chi sikin puonjâr hah an min nuoa, male phâivuo ajôtna titieng amin sêma. 18 Phâivuo hah ala rât tit sikin anangtûka chu neinun hah senkhat an vôr paia, 19 male hatûknôka chu rukuonga mangruo neinunngêi ha an vôr pai nôka. 20 Nihuo tamtak nisa, ârsingêi khom inlang khâiloiin phâivuoipui râtin ahong sêm tit sikin amongnataka chu ring rang khomin in sabei khâi makmea. 21 Masuole bunêk loa zora sôtak an om nûkin, Paul'n an motona ândinga male, "Miriemngêi, ko chong hah nin rangâia Cret tuihuol renga ei juong khâiloi nirese chu hi sietna le in mangna hi tong loi rang ei nia. 22 Aniatachu atùn hin nangni ke ngên ratha inngamtakin om roi! tute nin ringna machân uol no tunui, rukuong hi vai kêng machânin aom rang. 23 Ata ki nia, a sin ki sin bang ngâipu Pathien vânfirton inkhat jânin han ko kôm a juonga. 24 'Paul, chi no roh! Caesar makunga lânding ngêt ni tih. Male Pathien asatna sikin rukuonga na champuingêi ringna khom hoi pe ngei atih.' 25 Masikin miriem ngei rathângamtakin om roi! Pathien ka sabei sikin mi juong ril angin nging atih. 26

Aniatachu kho tuihuol pâng makhata mi chôi atih." 27 Mediterranean tuipua jân sômleiminli phâivuoipuin mi chôi suo nûkin, jânchimripa rukuongpungei hah tânga suok thei rangin an mindona. 28 Masikin anni ngei han tui minkhina le an minkhia metres 40 ânthûka; chomolte suole chu ma angdên han an thoa metres 30 an man nôka. 29 Kho lungkâra makhat mi juong nong nih ti an chi sikin rukuong remei tieng thîrrûi minli dôr an juong mathâka khuovâr rang ngâklalin chubai an tho. 30 Hanchu rukuongpu ngei han, rukuong renga rotpai rang an pûta; rukuong chînte hah tua an mathâka, rukuong moton tieng han thîrrûingêi mathâk inlêmin an thoa. 31 Aniatachu, Paul'n râlmi ulienpu kôm le râlmingêi kôm, "Rukuongpungei hah rukuong chung a an om nônchu nin ring rangin sabeina om mak," a tia. 32 Masikin, râlmingêi han rukuong chînte rûi hah an âtsata, an min se zoi. 33 Khuo ahong vâv vângin, Paul'n, bunêk rangin a ngên ngeia: "Aviensûn ten hin sîn sômleiminli nin ngâkna ani zoia, male madôr zora sôt hi khoite sâkloi nêkloia nin om ani zoi. 34 Bunêk rangin nangni ke ngên, nin ring theina rangin. Nin lua samsang inkhat luô in mang no nih" a tia. 35 Mahi a ti suole, Paul'n vâipôn senkhat a lâka anrênga makunga han Pathien kôm râisânchong a rila, a khoia an sâk phut zoi. 36 Anni ngei khom han an ratha ânngama an rêngin bu an nêk zoi. 37 Rukuonga miriem hah kin rêngin 276 kin ni. 38 Mitinin an khop dôr an nêk suole chu rukuong hah ajâng theina rangin bungei hah tuikhangliena an vôr pai zoi. 39 Khuo ahong vârin chu, rukuongpungei han kho mun mini rietthei mak ngeia, aniatachu, tui inkilna mun inkhat sietsâibil an mua, anithei nisenla chu ma mun han rukuong hah tâng makhâi ngêt rang an pûta. 40 Masika han thîrrûingêi hah an âtsata, male tuikhangliena han an minngima, an jâpna thîrrûingêi khom madên han an sûta, mântieng puon an mazara phâivuoan ajôtna titieng atuong thei rang lam takin an min sâng a sietsâibil an va muna tieng han an pan zoia. 41 Aniatachu tuisou inik inchunna taka kin lûta rukuong lu han tâng ava sika rukuong lu hah singinsa thei khâiloiin ân-ôk tita, rukuong remei tieng hah tuidârsinok in ahong suka akoi zoi. 42 Intângna ina intâng ngei hah tui inlieiin lei rot ni ngei ti sika han râlmingêi han anrêngin that let rang an mintuo. 43 Aniatachu, râlmi ulienpu han Paul hah mojôk rang a nuoma masikin hima anga an tho hah a khap ngeia, manêkin tui inliei thei ngei kai chu tui inlieia tâng lei kâi rangin; 44 adangngêi khom thingpêk chung a aninônchu rukuong hârngêi lehan tâng lei kâi rangin chong a pêk ngeia. Ma anghan kin rêngin damtakin tâng kin kâi zoi ani.

28 Damtakin tuipâng kin hong lehan, tuihuol hah Malta ani ti kin riet zoi. 2 Ma rama mingêi hah keini rangin mal satak an lei nia. Ruo ajuonga adâi sikin mei an thoa male kin rêngin uôt rangin min modôm ani. 3 Paul han thing pomkhat ava lâka meia a tua

alum lehan murûl ahong jôka Paul kut hah a muchuka a kher tita. **4** Ma rama mingei han Paul kuta murûl akâi hah an mua, inkhat le inkhatin, “Ma miriempa hi mi thatpu kêng ani ngêt rang, tuikhanglien renga damin a hong jôka, aniatachu adika roi jêkpu han min ring no nih,” an tia. **5** Hannirese, Paul han murûl hah mei lâia a hirthâk paia, khoite tirîêk mak. **6** Anni ngei han chu inthing a ta, aninônchu harengan inletin a thi rang, ha an ôta. Hannisenla zora sôtzan an ôt suole khoite ati an mu loi lechu, an mindona hah an thûla, “Paul hi pathien kêng ani duol!” an ti zoi. **7** Ma mun le inla bâkloi han ram alekti a oma a puma chu, tuihuola an ruoipu lien a riming Publius ani. Ama han mulunghoitakin mi lei modôma sûnthum tena khuolmi kin chang ani. **8** Publius a pa hah jâlmun sûnga a oma, ritun le êksen damloi ani. Paul hah khâltana ava sea, chubai a thoa, a chung a kutngei a mingama, a mindam zoi. **9** Masuole chu, ma tuihuola om damloi dangngei murdi an hong a an dam zoi. **10** Neinin ngâihoipêk tamtak min pêka, male rukuonga kin se lehan, rukuonga kin om sûnga kin nâng rang ngei hah rukuonga an dar zoi. **11** Thânthum suole chu Alexandria renga rukuong inkhat han kin sea, ariming “Pathien Inphîr,” maha phalbia ma tuihuola alei om sai ani. **12** Syracuse khopuilien kin tunga male mahan sûnthum kin oma. **13** Ma renga hah kin se nôka male Rhegium khopuilien kin tunga. Anangtûka chu sim phâivuo ahonga, sûnnik sûngin Puteoli khopui kin tung zoi. **14** Mahan iempungei senkhat kin mua an kôm sûn sari nikhuo châm rangin min tia, masuole chu Rom kin hong zoi. **15** Rom taka iempungei han kin thurchi an rieta male alazan ten Appius khopuingeia bazar lei Tung-in Inthum ten han keini ngei leh intong rangin an hong a. Paul'n a mu ngei lechu, Pathien kôm râisânchong a rila mohôkna lientak ngei a man ani. **16** Rom kin tung lechu, Paul hah a rungpu râlmi inkhat leh atheivaia om rang an phal zoia. **17** Sûnthum suole chu Paul'n khotuola Juda ruoipungei hah intong rangin a koitûpa. An intûp suole, ama'n an kôm, “Ka champui Isrealngei, ei mipuingei chung a nônchu ei jât balam ei richibulngei renga ei manna chung a ite minchâina dôn khom no rong a, Jerusalema intâng ina min khuma male Rom ngei kuta mi bânga. **18** Chong min rekel suole, Rom ulienngeiin mi mojôk rang an nuoma, asikchu thi rang dôra ki minchâina ite an mu loi ani. **19** Aniatachu maha Judangei an makhal lechu, ki mingei lelê doi ngei rang jôt khom no rong a, Caesar kôm jêk rangin namnôl ko tho zoi ani. **20** Masikin kêng nangni inmupua nangni chongpui rangin nangni ko koi ani. Maha atatak kêng, Ma sabeina hanchu Israelngei an sabeipu han zingirûi leh thungin ma anghin ko om ani,” a tia. **21** Anni ngeiin a kôm han, “Judea renga nu chungroia lekhamuthuon khom ite man makme, ei miriem so renga juong ngei khomin no roi ngei aninônchu nu chung a sie juong ti mak ngei. **22** Aniatachu nu huongvârngei hih riet rang kin nuom ani, asikchu muntina mingeiin no omna pâl

hah an misîr minsiet ngâi kin riet,” an tia. **23** Masikin Paul le nikhuo an khita, ma nikhuo han chu mi tamtak Paul omna han an hong a. Jîng renga jânjîng ten an kôm Pathien Rêngam thurchi a misîr minhâr pe ngeia, Moses Balam le dêipungei miziekngei hah mangin Jisua thurchi min iem ngei rang a pûta. **24** Senkhatngeiin chu an iema, hannirese senkhatngeiin chu iem mak ngei. **25** Masikin anni le anni khom inngêi khâi mak ngeia, Paul'n hi chong inkhat hih a ti pe ngei suole: “Ratha Inthieng han dêipu Isaiah renga nin richibulngei kôma a lei misîr ha idôra adik mini. **26** Ama'n a kôm ‘Sênla ma mingei kôm han va ti roh: Rangâi rangâi nin ta, aniatachu rietthei no tunui; En en nin ta, aniatachu mu no tunui, **27** asikchu ma miriemngei an mindona hih ânômôi zoi, male an kuorngêi hîprap an ta an mitngei sîng an tih. Aninônchu, an mitin a mu rang, an kuorin a riet rang, an mulungbôkngêi han rietthei an ta, male ko kôm hong kîr an tih, Pathien'n a ti, male keiman lei mindam ngei duoi rîng,” a tia. **28** Male Paul'n: “Nangnin nin riet rang chu, Pathien'n sanminringna chong hah Jentailngei kôm min pêl ani zoia. Anni ngei ke a lei rangâi rang!” tiin a khâr zoi. **30** Kum nik ten chu Paul hah athena rang in man oma han a oma, male mahan ama mu nuoma ahong ngei murdi chu a lei modôm ani. **31** Pathien Rêngam thurchi a misîrpe ngeia male Pumapa Jisua Khrista thurchi a rila, tutên khap mak ngeia ngamtakin a misîr tit ani.

Rom

1 Paul renga, Jisua Khrista firilâm le firton ranga thang, Pathien'n a Thurchi Sa ngei mišir ranga koi. **2** Ma Thurchi Sa hah tien renga Pathien'n a dêipungei mangin a lei khâma, Lekhabu Inthieng taka miziekien. **3** Mahi a Nâipasal, ei Pumapa Jisua Khrista roi ani: Miriem nina tieng chu David richisuonpâra inzir ania; **4** ânthiengna Ratha Inthieng chu, thina renga ânthoinôkna han Pathien Nâipasal ani tie sinthotheina roiinpuetak chu a minlang ani zoi. **5** Ama sika han Pathien'n firton ni rangin Khrista jôtna sika sintum ni pêk ani, Ramtina mingei iema le jômna tienga ruoi ngei rangin mikhâm ani. **6** Rom taka om ngei khom nangni huomsa ani, Jisua Khrista ata nirangin nangni a koi ani. **7** Masikin Rom taka om Pathien lungkham ngei le ama mi ni ranga a koi ngei nâm ranga ki miziek ani: Pathien ei Pa le Pumapa Jisua Khrista'n, moroina le inngêina nangni pêk rese. **8** Amotontaka, rammuol pumpuia nin taksônna thurchi ânthang sikin nin rênga rangin Jisua Khrista jâra ka Pathien kôm râisâna chong ki mintung bak ani. **9** Chubai ko thona ngeia nangni ki riettit ngâi ti a Nâipasal Thurchi Sa mišira ku mulung murdia sin ko tho ngâi Pathien hah ni rietpuipu ani. **10** A lungdo aninchu atun luo nangni ko hong sir phâk theina rangin Pathien kôm ke ngên tit ngâi ani. **11** Nin dik nôk uolna rangin ratha satvurna ngei nangni min chang rangin mu rang nangni ku nuom tatak ani. **12** Maha keima le nangni hih nin taksôn han innohok inlôm ku nuom ani, ei insan inlôm theina rangin. **13** Ka lâibungngei le sarnungei, nangni hongpan rang ko bôk tit ngâia, hannirese insûkloina a om kelen ngâi ti nin riet ku nuom ani, Jentail dang ngei lâia taksôn thar ka man anghan nin lâia khom man rangin ka sabei. **14** Mitin chung a lâkâi ke nei, Greek mingei le mi môlma ngei mivârngei le mi inmôl ngei kôma khom. **15** Ma anghan nangni Rom khopuia omngei kôma khom Thurchi Sa mišir rangin inthok chakin ko om ani. **16** Thurchisa hih inzakpui mu-ung, tukhom a iem murdi sanminringna ranga Pathien sinthotheina ania, aphuta Judangei ta rangin masuole Jentailngei ta rang khomin ahongni. **17** Thurchisa hin taksôn sik vaia Pathien'n mi thei a minchang lam apuh renga amongna tena a juong minlang ani, Pathien lekhabu'n, "Taksôn sika thei intumpu chu ring a tih," tia ânziek anghan. **18** Invân renga Pathien taksina hah miriemngei Pathien lunghang tholoina sietna le dikloina murdi chung a juong minlang ani, an sietna sikin chongtak hah an kal tita. **19** Pathien'n intakna a mintuong ngeia, asikchu thurchi rietruongei chu an kôma ânlang tita Pathien'n ama rengin a min riet zoi sikin. **20** Anina mita mutheiloi a kumtuong sinthotheina le a Pathien nina hah rammuol sinphu renga a neinin sin ngeia inthârin mutheiiin ânlanga. Masikin anni ngei chu jôkna rang lampui ite dôn mak ngei. (aidios g126) **21** Pathien an riet

chakin Pathien angin chôiminsâng mak ngeia ama kôm râisânchong khom ril mak ngeia; sin kâmboi mang an mindona an mulungril sêt tak hah ahong jing zoia. **22** Avâr okin an inbea hannirese an inmôl ani. **23** Thitheiloi Pathien chubaimûk nêkin a thithe miriemngei le vângei sângei le iring rimilngei pathien an min chang zoia. **24** Masikin, an mulungril nuomlam neinin porinchengei tho rangin Pathien'n nûk a song ngeia inzakpui omtakin an om zoi ani. **25** Pathien chongtak nêkin milak an thang uola, asinpu bieki nêkin a sin ngei bieknâ sin an thope uola, Asinpu chu kumtuongin minpâkin om rese! Amen. (aiôn g165) **26** Masika han kêng Pathien'n inzak taka an hur ha phalin nûk a song ngeia. An nupangngei hah khom nunchan insiengpui angtakin om loiin an oma. **27** An pasalngei khom nupang mang ngâi lam mâksanin, hurin an in en inlôma, pasal le pasal dikloi takin an lênga. An taksa ngeia an sietna man an man ani. **28** Pathien rietna diktak hah an mulungrila an nei nuom loi sikin an mindonna siet tak anga om rangin Pathien'n nûk a song ngeia, an tho loi ruo khom an tho zoia. **29** Dikloina murdi'n an sipa sietnangei, insâp râtnangei, puoloina ngei, narsana ngei, inthatna ngei, insuol inkhalna ngei, inhuongna ngei le innumâkna ngeiin an sipa, **30** an inêroa, an indema, Pathien an henga, an indoia, an inpâka, an insonga, sietna dadang athar an min suoka, an nulepangei mirit mak ngeia. **31** A sielesarietna nei mak ngeia an inkhâmna mang mak ngeia, midang lungkhamna le inriengmuna reng dôn ngâi mak ngei. **32** Ma anga tho ngei chu Pathien'n a khâm anga thiruo anni ti riet chakin, anni an tho vai niloiiin midang a tho ngei khom an nuompui sa ngâi.

2 O miriem, mi jêkpu tukhom ni roh inlêmna rang reng dôn riek mak che, midang ne jêkna dêna han nangma theiloi na chang kêng, nangma a jêkpu reng khomin ma anga sin hah no tho ngâi sikin. **2** Ha anga tho ngâi mingei hah Pathien'n theiloi a min changin a jêk mindik thap ani ti ei riet. **3** Aniatachu, O miriem ma anga sin tho ngâi ngei jêkpu, nang khomin ha anga sin hah no thôn chu roijêkna piel thei rangin nèn tung mo? **4** Aninônchu nang mehei rang a nuom sikin Pathien'n a moroina lien, a tuong theina le a tuongdierna hi misit mo ni ni? **5** Nangma tukdullien le mulungngar sikin Pathien taksina le roijêkna diktak juong inlang rang Nia rangin nu chung a dengtheina nu bûm ani. **6** Pathien'n mitin an sintho lam angtakin râisânman a pêk rang sikin. **7** Tuongdiertaka sin asa thoa roiinpuina le chôiminsângna le ringna thitheiloi zong ngei kôma han kumtuong ringna pêk atih. (aiônios g166) **8** Hannirese, a rang mang zonga chongdik hengpaia dikloina an jûi theina rangin, an chung a Pathien taksina le ningthikna musum atih. **9** Adikloi sin ngei murdi chung a dengtheina le jâmzalna ngei om atih, Judangei chung a om bak a ta, Jentailngei chung a om nôk atih. **10** Hannirese, sin asa sin ngei murdi chung a chu roiinpuina, chôiminsângna le inngêina

ngei Pathien'n pèk atih, Judangei pèk bak a ta masuole Jentailngei pèk a tih. **11** Pathien'n zen uol a neiloï sikin. **12** Jentailngei chu Moses Balam dôn mak ngeia, Balam dôn loa nunsie ngei chu balam boia inmang rang an nia, Judangei chu Balam an dôna, Balam an dôna nunsie ngei khom Balam taka an roi jêk rang ani. **13** Asikchu, Pathien makunga midika a tel chu Balam ariet ngei nimaka, ajômpu ngei kêng thei intum rang an ni. **14** Jentailngei Balam dôn no khom rese ngeia mulungrîla an insiengpuia balam sin ngei hah sinin, anni le anni Balam an changa. **15** An mulungrîla balam chongpèk inziek ani ti an nunchana an minlanga, an sielesarietna han khom ânlanga, an mindonna ngei ânjêlâna, akâra thei a mintuma, akâra chu theiloi a mintum ngâi. **16** Pathien'n mi murdi mindonna inthup Jisua Khrista manga a jêk Nikhuo tika chu Thurchi Sa ki mišr angtak hin jêk a tih. **17** Hannisenla nangma Juda kini ni tia, Balam han nên beia Pathien no songa, **18** a lungdo khom ni rietâ, Balam ni riet sikin sielesa khom ni riet. **19** Nangma ngêt hah mitcho ngei ruoipu ajinga om ngei êlpu. **20** Amo ngei minvâr theipu le nâipangngei minchupu ni uol takin nên bê ngâia, rietna le chongtak murdi chu Balama aom let ni riet sikin. **21** Midangngei ki minchu ngâi ni tia, ithomo nethenin nên chu loi? inru loi rangin mi ni minchu ngâia, nangma'n nên ru ngâi na? **22** Inrê no roh ni tia, ania nangma nên re ngâi mini? mirmilngei mumâkpu, nangman mirmil biekena ina neinunngai hah nu muruk ngâi mini? **23** Pathien Balam hah insong puin balam minchâin Pathien thang ni minsiet ngâina? **24** Pathien lekhabu'n, "Nangni sikin Pathien riming chu Jentailngei lâia rilminsiet ani," ti ânziek anghan. **25** Balam hih jômîn la chu ne sertana khom asêna om ok atih, Balam no jôm nônu chu sertanloi angtakin ni ni rang. **26** Jentail mi hah sertanloi ania, Sertan loiin Balam chu a jôma, Pathien'n maha sertan anga a bê loi rang mini? **27** Nangni'n sertana, Balam inziek nin neia, hannirese Balam chu nin minchâi nôka, Jentail taksa sertanloi ngeiin chu Balam chong chu an jôm ngit nôka, theiloi nangni an minchang rang ani. **28** Apêntieng vaia Juda mi ki ni ti chu Juda mi taktak ni mak, taksa vaia sertan chu sertan taktak ni nôk sa mak. **29** Manêkin, mulungrîla Juda mi ni chu Juda taktak chu ania, sertan taktak khom hah mulung tienga ania balam inziek vaia niloïin Ratha tieng ani uol. Ma anga mi ha chu miriemîn minpâk no khomrese Pathien'n chu minpâk atih.

3 Hanchu, Juda mi ni hah Jentail mingei nêkin imo chungtuorna aom uola? sertan khom imo asena aom? **2** Lamtina asena aom ok! Amotontaka chu Pathien chongngei hi Judangei chungâ juong mintung ani. **3** mi senkhatin taksônna dônloi ngei ha inmo an ni rang? an taksôn loina han Pathien taksôn omna hah an minboi thei rang mini? **4** Nitet mak! mi murdi milak ni riei khomrese ngeia Pathien chu dik tit atih, Pathien lekhabu'n, "Nangma no chong zorân chu thei na chang ngêt rang anâng, roijêkpea no om tika no motor theina

rangin," tia ânziek anghan. **5** Ei dikloina ngei hin Pathien dikna a min lang thei aninte i angin mo ei mindon? Pathien'n mi sepra a pèk inte a minchâi ei ti thei rang mini? (Miriem balama ki ril ani). **6** Nitet mak! ha anghan nirese, Pathien'n i angin mo rammuoł roi a jêk thei ranga? **7** Aniatachu, adikloi ki nina hin a roiiinpuina rang Pathien dik tie ânlang thei uolin te i rangin mo kei khom dikloia bêna ka la om ranga? **8** Mi senkhatin, "Asa ahong suok theina rangin asie lei tho rei u," a ti, tia min rilsiet anga han ei tho rang mini? ha mingei ha chu theiloi intum ruoipal an ni. **9** Hanchu, eini Judangei hih Jentailngei nêkin ei sa uol bak mini? nitet mak! Judangei le Jentailngei nunsie suoka om zit ei ni ti ki ril suozoi. **10** Pathien lekhabu'n, "Tute midik reng ommak ngei, inkhat lu ommak ngei, **11** Tute mivâr reng ommak ngei, tute Pathien a rok reng ommak ngei, **12** Pathien renga an pêt suo zoia, dikloina tieng an se suozoi, inkhat lu asa sin reng om khâi mak ngei. **13** An rôl chu thân in-ong ania, an meleiin milak an rila, an bân sùng renga murûł tûr asuoka, **14** an bân hah khomâksâmna le chongkhân asipa, **15** an ke hah thisen min suok rangin kal achôi ânrenga; **16** an lampui chu inmangna le jâmzalna asipa. **17** Inngêina lampui reng riet mak ngei, **18** an mitmua Pathien china reng om riek mak," tia inziek anghan. **19** Balam chongngei chu Balam nuoia omngei chungâ mang rang ani ti ei riet, tutên ite an ti theiloina rangin le rammuoł pumpui hi Pathien roijêkna nuoia aom theina rangin. **20** Masikin Balam jôm mindik sikin tute Pathien makunga dik intum theiruo nimak Balam chu miriem sietna inrietna mang kêng ani. **21** Atûn chu Pathien'n miriemngei dik a mintum lam a juong minlang zoi. Balamin ite atho rang ommak, Moses Balam le Dêipungeiin rietpuipu lei ni senla ngei khoma. **22** Jisua Khrista an taksônna sikin Pathien'n mi thei a min chang ani, tukhom a iem murdi chu inteina reng ommak. **23** Mî murdi'n nunsie an tho zita, Pathien sanminjôkna hah an chang thei khâiloi ani. **24** Nikhomsenla, Khrista Jisua râtanna jârin Pathien'n a moroina sik vaiin ke mi a manboiin thei a min chang zoi. **25** Pathien'n ama hah ngâihoin a pêka, ma anghan a thisena ama an taksônna sika mi murdi nunsie ngâidam anni narangin, mîn dik an chang theina rangin Pathien'n a tho ani. Zora lei vunsai han chu tuongdierin miriemngei nunsienangei chu riet khâiloin a min vun ani. Pathien'n ama lelê midik ani tie le Jisua iem ngei murdi dik an chang ti minthârna rangin atûn lâihin mi dik a minchang lam hah a juong minlang ani hi. **27** Hanchu song rang mo ei dôn? dôn makme, itho sikin mo? balam jôm sika mini? nimak, iemna sika kêng ani. **28** Masika han miriem hi Balam jôm sika Pathien kôm adik a chang niloïin, taksônna sikin kêng mîn dik an chang tiin kin min mong ani. **29** Pathien chu Judangei ta rang uol mini? Jentailngei ta khom ani loi mini? O, ani sa. **30** Pathien chu inkhat ania, Juda sertanngai chu an taksônna sikin thei min chang ngei a ta, sertanloi Jentailngei khom an taksônna sik nanâk han thei min

chang ngei atih. **31** Hanchu taksônna ei mišîr uol sikin Balam hah mangmunboia ei dar rak rang tina mini? Ni uol mak, Balam hah ei mindet ani.

4 Hanchu, taksa tieng ei richibul Abraham hah i angin mo ei mišîr rang ani zoi? Inmo a sinthona a lei intem? **2** Sintho sika thei intum nirese chu, Abraham'n song rang imini chu a dôn rang kêng, hannirese Pathien mitmua chu ni mak. **3** Pathien lekhabu'n imo ati? "Abraham'n Pathien a iema, a taksônna sika han Pathien'n midikin a pom ani," ati. **4** Sinthopu rathaman chu lungkham pêk niloiin lâkâi anga be ani uol, an sinthona an man kêng ani. **5** Aniatachu mingei hah an sintho han midika tel nimak ngeia nunsiengei ngâidampu Pathien taksônna sikin kêng ani. **6** Mi Sintho sika niloia Pathien'n dikna a minchang ngei satvur anni tie, David khom hi anghin a ril: **7** "An tho minchânangei ngâidamin a oma, a sietnangei mukhua aom ngei chu, satvur an ni!" **8** Pumapa'n sietna dôn a be loi ngei chu satvur an ni!" **9** Ha satvurna hah sertan ngei rang vai mo? Sertanloi ngei rang khom mo? Abraham'n taksônna sikin dikna achang ei tia. **10** A sertan mâna chong mo, a tan suole mo? nimak, sertan suole nimaka, sertan mân ani. **11** A sertan mâna a taksônna sika, Pathien'n thei a minchang minenna ranga sertan kêng ani. Hanchu sertan khom no rese iemna sika Pathien'n thei a minchang ngei ta rangin chu Abraham chu an rathatienga pa ani. **12** Sertan ngei pa khom ani, sertan anni vai sika niloiin ei pa Abraham'n a sertan mâna an taksôn angdêna iemna an nei sika ani. **13** Balam jôm sik niloiin, iemna sika thei minchang a lei ni, Pathien'n Abraham kôm, ama le a jâisuoan ngeiin rammuol hih la lu an tih, ti a khâm ani. **14** Balam jôm hih rochon luona arînchu, taksônna hih akorong nîng ata, chongkhâm khom hah kâmomloi ani, tina nîng a tih. **15** Balam han Pathien taksina a minsuok ngâi balam boina hanchu minchâina khom om ngâi mak. **16** Masikin, chongkhâm hah Abraham jâisuoanngiei murdi rangin balam a jôm ngei mang niloiin ama taksôn anga iempungei rang khomin Pathien manboipêk a nitie min langna rangin iemna sikin ani Abraham kôma chong a lei khâm hah, ama hah ratha tienga ei rênga ei pa ani. **17** Pathien lekhabu'n, "Nam tamtak pa'n nang ki minchang zoi" a tia, inkhâma hah Pathien tieng chu asa ani. Hi chongkhâm hih Abraham'n ai iem Pathien mithi ngei minringnôkpu le neinun a omloi ngei min ompu kôm renga ai mu ani. **18** Abraham han sabe rang aboi tet nûk khomin ala sabe ngit sikin, "Nam tamtak ngei pa," a hongchang zoi ani. Pathien chongin, "Na jâisuoanngiei ârsi dôr la nîng an tih," ati anghan. **19** Kum raza mi ani zoia a taksa mindon nân chu mithi angdôr ani zoia, Sarah khom aching ani ti a riet chien pum khomin a taksônna chu duoi uol mak. **20** Taksônna insamin Pathien chongkhâm hah mindon kârminlak maka, a taksônna a rât uol uola Pathien a chôminsânga. **21** Pathien'n a chongkhâm tuonmintung thei ngêt a tih, ti a riet minthâr sikin. **22**

Masika han kêng, "A taksônna sika thei minchang ani," ti ani. **23** Hi chong, "midika pom ani," ti hih ama chungroi mišîrna rang manga miziek ni maka. **24** Eini, ei Pumapa Jisua thina renga kaithoi pu iemngei sika dikna intum sai ngei rang khomin miziek ani. **25** Jisua hah ei sietnangei sikin thatin a oma Pathien makunga dikna intum theina rangin kaithoiin a om nôk ani.

5 Hanchu taksônna sika dik intuma omin, ei Pumapa Jisua Khrista jârin Pathien leh inngêiin ei om zoi. **2** Ama jârin hi ei omna moroina nuoia hin taksônna ei lut zoi Pathien inlalna sabeina sikin insongin, râisânin ei om ani. **3** Mapêna ei intakna khom ei insong ani, intaknân tuongdierna asuoka, **4** Tuongdierna'n Pathien pomna amusuoka, detna han sabeina asuok ti ei riet ani. **5** Ha sabeina han ei bei mindong maka, asikchu Pathien'n Ratha Inthieng renga a lungkhamna hah ei mulung sûnga a juong vura, maha eini ranga Pathien manboipêk ani. **6** Asan rang boi ei ni lâitak han, azora taka Khrista chu mi nunsie ngei rangin a juong thi zoia. **7** midik ranga thi chu a nuom om khet noni ngei, misa ta rangin chu tumakhat athi ngam khom an om duoi thei. **8** Nikhomrese, Pathien'n mi lungkham tatak ti a minlang zoi, mi nunsie ei la ni lâitakin Khrista hah ei ta rangin a juong thi zoi. **9** A thisen sika han Pathien'n dik mi juong mintum zoia, a taksina renga khom ama jârin mi sanminjôk ngêt atih. **10** Pathien leh râl ei lei nia, aniatachu a nâipasal thina sikin a malngeiin mi sin zoi. Atûn chu Pathien malngei ei ni zoia, Khrista ringna sikin vângchu idôra sanminring mo ei ni rang na! **11** Ma mang hah nimaka, atûna inngêina mi pêkpu ei Pumapa Jisua Khrista jâra han Pathiena ei râiasân ani. **12** Rammuola hin mi inkhat sikin nunsie ahong lûta, nunsie sika han thina ahong om zoia hanchu rammuola mi murdi'n nunsie an sin zoi sikin, thina han mi murdi ahuum zoi. **13** Balam aom mân khomin rammuola nunsie aom zoia, hannirese balam aom loi sikin nunsie hah nunsiea be nimak. **14** Hannirese, Adam zora renga Moses zora dênin mi murdi chungga Adamin Pathien chongpêk jômloia nunsie a tho sikin nunsie tho loi ngei chungga khom thina han racham aneia. Adam hah a la juong rangpu le mintêk ani. **15** Hannirese, Pathien manboipêk hah chu Adam nunsie leh han in-ang tet mah, ha mi inkhat nunsie sika han mi tamtak an thia. Aniatachu, Pathien moroina chu alien oka male mi inkhat Jisua Khrista sika a manboipêk chu mi tamtakin an chang ani. **16** Pathien manboipêk leh mi inkhat nunsie hah in-ang riek mak, mi inkhat nunsie sikin theloi changna ahong oma, nikhomrese, mi tamtak nunsie sikin moroinân thei inchangna ahong om nôk zoi. **17** Mi inkhat nunsiena sikin rammuola hin thina'n roi a jêka, hanchu, mi inkhat nanâk, Jisua Khrista sikin Pathien moroina lientak leh a manboipêka thei inchang omngei han ringna changin inlaltakin roi la jêk ngêt an tih. **18** Ma anghan, mi inkhat nunsie sikin mi murdi theloi intum an nia, ma angdênin mi inkhat dikna

sikin mi murdi dik intumin an ring thei zoi ani. **19** Mi inkhat chong jômloina sikin mi tamtak nunsie an ni zoia, ha angdênin mi inkhat chong jôm sikin mi tamtak dik intum an tih. **20** Hanchu, nunsie apung nôk uol theina rangin balam ajuong oma, hannirese, nunsie apung nôk uolin Pathien moroina apung nôk uol ani. **21** Hanchu nunsie chu thina'n roi a jêka ei Pumapa Jisua Khrista jâra kumtuong ringna ei man theina rangin Pathien moroina han thei intumnân roi a jêk ani. (aiônios g166)

6 Imo ei ti rang ani zoi? Pathien moroina apung uol theina rangin nunsie ei la tho tit rang mini? **2** Nitet mak! Ei ni nunsiea thisai ngei hin i-angin mo nunsiea ei la om tit thei ranga? **3** Khrista Jisua han baptis chang murdi ngei chu a thina han baptis in ei omsa ti nin riet loi mini? **4** A thina han baptis changin, ama leh phûmin ei omsa zoi, Pa'n roiiinpuitakin thina renga Khrista a kaithoi anghan ei ni khom ringna thara ei lêng theina rangin. **5** A thi anghan ei ni khom ama leh inzomin ei thia ma anghan ama leh inzomin kaithoiin om sâng ei tih. **6** Nunsie suoka ei om kêh laina rangin nunsie pêl taksa hih that rangin ei miriem muruo hah Khrista leh khros chung a jêmdelin aom zoi ti ei riet. **7** Tukhom a thiin chu nunsie sinthotheina renga a jôk ani. **8** Hanchu, Khrista kôma ei thisân chu a kôma ringsa nôk ei tih, ti ei iem ani. **9** Khrista hah thina renga kaithoiin a oma, thi nôk tet kêh no nih ti ei riet, thina han a chung a racham nei kêh mak. **10** Hanchu a thi sikin nunsie han a chung a racham nei kêh maka, male atûn chu a ringna ha Pathien leh inzomin aom zoi. **11** Ha anghan, nangni khom nunsie tieng athi saiin inbe unglâ, Khrista Jisua han Pathien tieng a ringin inbe roi. **12** Masika han, nin taksa mulungbôk jôm rangin nin takpum athithei han nunsie hah minlal kêh no rese. **13** Nin takpum abâkngêi khom dikloina mangruo rangin nunsie thona rangin phal no roi. Manêkin thina renga a ring nôk anghan Pathien kôm inpêk unglâ, nin takpum abâkngêi hah dikna mangruo rangin Pathien kôm pêk rangin phal lei roi. **14** Nunsie han nin chung a racham nei kêh no nih, balam nuoia om loiin Pathien moroina nuoia nin om zoi sikin. **15** Inmo a ni rang ani zoi? balam nuoia om loiin Pathien moroina nuoia ei om zoi sikin nunsie ei la tho tit rang mini? Nitet mak. **16** Tu kôma khom nirese an chong jôm ranga an suoka nin inpêklûta thina rang raka nunsie suok mini, dikna ranga chong jômna suok mini khom nirese a chong nin jômpu suok chu nin ni ti nin riet minthâr ani, Pathien kôm dik intumna han a minlangsuok ani. **17** Hannirese, Pathien chu minpâkin om rese, voikhat nunsie suok lei ni ta khom unglâ, minchuna chongdik nin man, nin mulungrîl murdia nin jôm sikin. **18** Hanchu, nunsie suok renga chu mojôkin nin oma, dikna suokngêi nin hongni zoi. **19** (Nin riet theina rangin anîngtina chong ei mang ngâi lamin ki ril ani) nin takpum abâkngêi hah inthiengloina le dikloina suoka siet rangin nin lei phal ngâi anga han, atûn chu

dikna suoka inthienga ring rangin hong pêk phar roi. **20** Nunsie suok nin ni lâihan chu dikna renga nin inkêm ani. **21** Atûna nin inzakupi tak nin lei sin ngâi hah nin inlâp pui mo? ha ngei murdi mongna hah chu thina kêng ani. **22** Atûn chu nunsie suok renga mojôka omin Pathien suokngêi nin hong ni zoi. Hanchu a kôma ringna akiphpar le ânthieng kumtuong ringna hah nin hong nei zoi. (aiônios g166) **23** Asikchu nunsie sin mara chu thina ania, Pathien manboipêk rêk chu ei Pumapa Jisua Khrista leh inzomin kumtuonga ringna ani. (aiônios g166)

7 Sûngsuokngêi, balam nin riet let sikin ki mişir rang hih riet thei nin tih. Balam han mi an ringsûng kêr mang kêng an chung a roi a nei ngâi ani. **2** Đôngma hah a lômpa ringsûng kêr chu a lômpa balam han a khita, hannirese a lômpa a thi inchu a lômpa renga balamin a khit hah sûtin aom ngâi. **3** A lômpa ringsûngin midang a nei inchu a inrê ania, a lômpa thi nûkin chu balamin a khit hah a jôk ania, midang nei khom senla inrê nikhâi mak. **4** Ma angtak han ani, ku sûngsuokngêi, Khrista takpum machangngêi nin ni zoi sikin Balam tieng chu nin thi zoia, atûn chu thina renga kaithoia ompu ta nin ni zoi, Pathien chuonsina mangruo sa ei nina rangin. **5** Ei miriem nina muruo nuna ei lêng lâihan chu ei ngâituina saloi Balamin ânchoka han ei takpuma sin a thoa, thina amintung ngâi. **6** Atûn chu mikhit ngâipu hah ei thisan zoia, balam renga mojôkin ei om zoi, balam inziek muruo papai ang niloiiin Ratha balam tharin sin ei tho ani zoi hi. **7** Imo ei ti rang ni zoi, Balam ha nunsie mini? nitet mak! Aniatachu balam han mi min riet no rese chu nunsie hih riet no ning. Balam han “Mi ta ôi no roh” ti no rese chu, ôi hi ki riet loi rang ani. **8** Hi chongpêk hih chuminrêna mangin sietna han ôina tamtak amin om ngâi, Balam om no rese chu nunsie hih neinun thi ani. **9** Moton han chu balam boiin ke lêng ngâia, hannirese, chongpêk hah ahong oma, nunsie hah ahong hara, **10** kei chu ki thi zoia. Ringna ranga chongpêk hah kei rangin chu thina ahong ni zoi. **11** Asikchu sietna han chongpêk hah chuminrêna mangin mi huonga mi that zoi ani. **12** Balam chu ânthienga, chongpêk khom ânthienga, adika asa ani. **13** Nônchu, neinun sa han kata rangin thina amintung mini? nitet mak! nunsie hin ani, nunsie ani ti minlangna rangin neinun sa mangin kata rangin thina amintunga, chongpêk sik han nunsie hah saloina inchung uolin aminlang ani. **14** Balam chu rathatienga neinun ani ti ei riet, keima rêk chu athithei miriem papai nunsie suoka juor ki ni zoi. **15** Ki sintho hi rietthei mu-ung ko jôtlam tho ngâi loa, manêkin ko jôt loilam sin ngâi ki ni. **16** Ko tho nuom ngâiloi hah ko thôn chu, balam hah asa tia jôm rîng ki tih. **17** Masikin, hi sinngêi hih keima a thopu ni mu-unga, nunsie keima taka om han atho ngâi ani. **18** Keima miriem nina hin neinun adik reng om mak ti ki riet adik tho nuoma nei ngâi khom inlang thothei ngâi mu-ung. **19** Neinun asa ko tho nuom hah tho loiin, neinun saloi ko tho nuomloi hah ko tho ngâi. **20** Ku nuom

Khrista Jisua a om Pathien lungkhamna renga chu mi sensai thei no nih, ti ki riet minthâr ani.

9 Chong diktak ki ril ani; Khrista taka kini milak ril mu ung. Ki sielesarietna Ratha Inthieng ruoina han khom milak tho mu ung ti mi minthâr ani. **2** Ku mulung dûktongna lientak le mulung nanah boi theiloi ko dôn tie ki ti zora hin, **3** Ki mingei, taksa tienga ki richibulngei ruthûla hin Pathien khomâksâmîn Khrista renga minsenin om inlang chu ku nuom ngai. **4** Pathien mingei an nia, aman a nâingeiin a sin ngeia, an kôm a roiinpuina ngei a minlanga; chonginkhitngei a sinpui ngeia male Balam ngei a pêk ngeia; Sava diktak an dôna; Pathien chonginkhâmngei an man ani; **5** Richibulngei inthang tak Hebrew jâisuon an nia, taksa tieng roia chu Khrista reng khom hah an rûia mi ani. Jâtin chungra roijêkpu Pathien chu tuonsôtin! minpâkin om rese, Amen. (ajôn g165) **6** Pathien chonginkhâm hah ite asena ommak ki tina ni riek mak. Israelngei nâm hah anrêngin Pathien mi ni zit mak ngei. **7** Abraham richi murdi khom anrêngin Pathien nâingei ni let uol mak ngei, “Isaac hin nu rûi isûi rîng atih,” Pathien'n a ti pe ani. **8** Ma hah taksa lama a nâingei hah Pathien nâingei nimak ngei, chonginkhâm nâingei hah kêng Abraham richi diktaka be an ni tina ani. **9** Pathien chonginkhâm hah mahi ani “Azora taka juong nôk ka ta, Sarah'n nâipasal nei atih,” ti hi. **10** Ma vai hah nimaka, Rebecca han ei richibul Isaac renga nâi inphâr a neia. **11** Nâite ngei an la suok mân, sielesa an tho thei mân Pathien'n a lungdo angin inkhat lam a thang ani ti ânlang. Sintho sik ni loiin a koipu lungdo sikin Rebecca kôm, “A ulienpu'n nâipangpu sin thôm atih,” Pathien'n a ti hah. **13** Pathien lekhabu'n, “Jacob ku lungkhamna, aniatachu Esau chu ke heng,” ati anghan. **14** Hanchu, imo ei ti rang ani zoi? Pathien han dik zoi loina aom mini? Nitet mak. **15** Ama han Moses kôm han, “Ku nunuom moroi ka ta, ku nunuom chungra inriengmu ki tih a ti anghan.” **16** Masikin, miriem nuom sika le sin tho sika niloiin Pathien inriengmuna sikin kêng ani. **17** Pathien lekhabu'n Pharaoh kôm, “Ki sinthotheina ki minlang theina rang le rammuol pumpuia ki riming ânthang theina rang pielin rêngin nang ku phun ani,” a ti. **18** Ma anghan Pathien'n a nuom kai inriengmuna a neia, a nuom kai a mulung a minngar ngai ani. **19** Ma anghan aninte, “Pathien'n irangin mo mi a lei dem tit rêka? A lungdo hah tumo a makhal theia?” mi nin ti thei. **20** Hannirese, O miriem, Pathien makhalpu hah tumo ni ni? bêlpil han a sinpu rekel ngai mak, “Irangin mo hi anghin mi ni sin?” ati rang mini? **21** Bêlpil tangkhat renga bêl a lut uol, anem uola sin rangin bêl sinpu han bêlpil chungra racham a dôn nimak mo? **22** Ma anghan Pathien'n a tho ngai, a taksina le a sinthotheina minlang nuom khomrese, a taksina changpu bêl inmang kelen ruo ngei chu a tuong zajâma. **23** Hanchu, a inriengmuna bêl a roiinpuina chang ranga a minsûk, eini ngei kôma hin a roiinpuina tamtak a juong vur ani. **24** Ma anga

bêlungei hah eini Judangei lâia vai niloiin Jentailngei lâi renga a koi ngei khom ei ni sa. **25** Hosea lekhabua, “Ki mi ni ngai loi ngei hah ‘ki mingei’ fîng ka ta. Lungkham ku mu ngai loi nu hah ‘Lungkhammu’ fîng ki tih. **26** ‘Ki mingei nimak chei’ a tina mun lelê han Pathien a ring nâingeiin bên om an tih,” tia a lei misîr anghan. **27** Isaiiah khom han Israelngei chong hêt puin “Israelngei hah tuikhangliena sietsai dôr tam khomrese ngei, mi tômte kêng sanminringa om rang an ni. **28** Pumapa'n pilchunga a roijêkna rang hah a jêl kelen rang sikin,” a ti hah. **29** Isaiiah nanâkin, “Pumapa Râtinchung han suonpâr mi lei hôih pe no rese chu, Sodom anghan rîng ei ti zoia. Gomorrah angtaken nîng ei ti zoi,” tia a lei ril anghan. **30** Imo ei ti rang ani zoi? Jentailngei, Pathien taka dikna zong loi ngei hah taksônna sikin dik an hong intum zoi ani. **31** Balam jôma adik chang rang bôk Pathien mi Israelngei hanchu balam angtaken dik chang makngei. **32** Itho sikin mo? Taksônân minngam loiin sintho nân an zong sika ani. Masikin “Inpalna rang lunga” an inpal zoia. **33** Pathien lekhabu'n, “En roh! Keiman Ziona han lungpui ka dara mahan mingei minpal a ta, ma lungpui han minlet ngei atih. Tutu khom ama iem murdi'n chu mâimôkinshakin om noni ngei,” tia inziek anghan.

10 Ku sungsuokngei Israelngei chu sanminringin om rese ngei ti hih ku nuom tak le Pathien kôma ki ngên ngai tak ani. **2** Pathien tieng ningsietakin an om ti ki riet, aniatachu an inpêkna hah rietna diktaka inngam nimak. **3** Pathien'n mi dik a minchang lam hah riet theiloiin anni an lampui an jûi ngita, Pathien'n dik a min changna balam nuoia han inpêklût nuom mak ngei. **4** Khrista chu Balam murdi mongna ania, a iem murdi chu Pathien kôm dik intuma an om theina rangin. **5** Moses han Balam jôm sika dik changna thurchi hi anghin a miziek, “Balam chongpêk a jômpu chu ring atih,” ti. **6** Taksônna sika dik changna thurchi rek chu, “Tumo invâna kal ranga?” (Mahan tumo chungtieng renga Khrista hong ruoi rang tina ani) **7** Tumo pilrîla juong se ranga? (thina renga tumo Khrista hong ruoi rang, tina ani) nin mulungrîlin ti no roi, a tia. (Abyssos g12) **8** Hanchu imo a ti? “Pathien chong han, nu mûr le nu mulungrîla nang anâi ani,” ma taksônna chong hah kin misîr ani. **9** Na mûrin Jisua hah Pumapa ani tiin nu phuonga, thina renga Pathien'n a kaithoi ti nu mulungrîlin ni iemin chu sanminringin om ni tih. **10** Mulungrîla taksôn chu dik minchang an nia, mûra thop chu sanminringin an om sa ngai. **11** Pathien lekhabu'n, “Tukhom ama iem murdi chu mâimôkinshakin om no ngei,” a ti ani. **12** Juda le Jentialngei hah ite lei teina dôn mak ngei, Pumapa inkhat hah anrênga Pumapa ania, Ama ralam ngei kai chu sat a vur ok ngai. **13** Pathien lekhabu'n, “Tukhom Pumapa riming ralam ngei murdi chu sanminringin om an tih,” ati anghan. **14** Nikhomsenla, an iem loi hah i angin mo an ralam thei rang? A rietloi hah i angin mo an iem thei ranga? Thurchi misîrpu omloin kho angin mo an riet

thei ranga? 15 Ifir niloiiin kho angin mo thurchi an misir ranga? Pathien lekhabu'n Thurchi Sa hong mintungpu ngei chu en ahoi bāk na! ati anghan. 16 Hannisenla, Thurchi Sa hah anrêngin chu pom let mak ngeia, Isaiah reng khomin, "Pumapa kin chongril tumo a iem?" a ti ani. 17 Ma anghan, taksōnna hah chong riet sikin ahong oma, chong rietna hah Khrista thurchi misirna sikin ahong om ngāi. 18 Hanchu, thurchi an riet loi tatak mini? an riet ngēt Pathien lekhabu'n, "An rôl miring hah ramtina anthanga; An thurchi hah kôlung chênin ânthang suo zoi," ati anghan. 19 Hanchu, Israelngeiin an riet loi mini? amotontaka Moses rengin "Nama telkhâiloi ngei hah nangni min narsa ka ta; Nam inmôlungei sikin nin takminsi ki tih," a lei ti ani. 20 Isaiah'n hâi uolin, "Mi rok loi ngeiin min mua, mi ralam loi ngei kōma kên lâr," a lei ti sa. 21 Hannirese, Israelngei chungroia chu, "Hedonloi ngei le inhel mingei modôm rangin sîntuonin ka bân ka phar ngāi," a ti.

11 Hanchu, Pathien'n a mingei a hengpai mini? Nitet mak, keima reng khom hih Israel mi, Abraham richi Benjamin rûia mi ki ni. 2 Pathien'n aphuta a thang, a mingei hah paiphar mak. Pathien lekhabu'n Elijah roi a misir hah imo a ti nin riet. Ama han Israelngei chungroi Pathien kôm a mintunga. 3 "Pumapa ne dêipungei an thata, na mâichâmngai an misima; Keima vai kêng ko om zoi. Keima khom hi mi that rang an bôk," tiin. 4 Hannirese, Pathien'n, "Baal makunga khûk lân bil ngâiloi mi isâng sari ka ta rangin ka la dar tit ani," tiin a thuona. 5 Ma angdênin atûn hin khom Pathien'n a moroina sika a thangsuok ngei pâl atômte an la om. 6 A moroina sika a thangsuok anni an sintho sika nimak, ma anghan aninônchu moroina hih moroina tatak ni thei no nih. 7 Imo ei ti rang? Israelngeiin an rok hah man mak ngeia, Pathien thang atômte ngei vaiin an mana, midang ngei murdi chu Pathien koina han an sêt suo zoi. 8 Pathien lekhabu'n, "Pathien'n avien sîn tena an mindonna le an mulungngei a min môl pea, an mua an riet thei loina," a ti anghan. 9 David khomin, "An ruolhoi thona bukhalâi hah châng le in ôkna chang senla, An inbana le an khitrûi chang rese. 10 An mu theiloina rangin an mit hong jîng senla, an intakna puokrikin del ngei tit rese," a tia. 11 Hanchu an inba sikin an inluoi phar rang mini? Ni mak! an inpal sikin Jentailngei kōma sanminringna a juong tung ani. Judangei narsana rang ani. 12 Ha anghan, Judangei an inpalna man rammuol neina ania, Judangei ratha tienga an insamna man hah Jentailngei neina a ninte, Judangei an hong kip tena vâng chu idôra satvurna mo a ni rang ani zoi. 13 Ha anghan, nangni Jentailngei kôm ki ti ani, Jentail firton ki ni anghan ki sinthona hih ki minlût ani. 14 Ki mingei nangni ki min narsa senkhat luo ka sanminring thei ngēt na rangin. 15 An hengpai lâihan rammuol ta ranga Pathien leh inngêi nôkna aninte, an pom nôkna tena inmo ani rang? Maha thina renga ringna nîng atih. 16 Vâipôl hâr ât masatak han Pathien kôm pêk minthieng anînchu apumin pêk

minthieng ani. Hanchu thing khom a ruzung ânthienga anînchu amachangngei khom an inthieng ani. 17 Olive thing machang senkhat tanpaiin, nangni ram olive, an lâia zomin nin oma, ruzung asa hah nin inzompui zoi ani. Nangni Jentailngei hah ram olive angin nin nia, male atûn chu Judangei ratha râtna tienga ringna hah nin insepui ani. 18 A machang dangngei chungna insong no roi, insong khom ungla, aruzung vâipu nimak chei, aruzung in kêng nangni avâi ani. 19 Hanchu, nangman, "Zoma ko om theina ranga amachangngei hah thâk kêng an ni," tîng ni tih. 20 Ani, an iem loina sikin thâkin an oma, nang chu na taksōnna sikin zom ni ni, inpâk nôlra, manêkin chi roh. 21 Pathien'n amachang taktak angati Judangei luo a manar nônchu nang khom nang manar uol no nih. 22 Masikin, Pathien sa tie le chi aomtie ei mua, ânpal ngei ta rangin chu chi a oma, a satna no omtitin chu nangma ta rangin chu asa ani. No omtit nônchu nang khom thâkpai sa nîng ni tih. 23 Male, Judangei khom an iemloina an maka anînchu zomin la om nôk an tih, Pathien'n a zom nôk thei sikin. 24 Nangni Jentailngei, ram olive machang renga thâkpai luon olive thing bāk sa taka inzomin nin om inte, nangni Judangei, olive thingkung diktak amachangngei a zom chu Pathien rangin abai pe uol ok rang ani. 25 Ka malngei hi chong inthup hih nin riet rangin ku nuom ani, aninônchu avâr intum nin tih. Isreal mingei tukdullienna hah a omjêt rang nimak. Aniatachu Jentailngei hah Pathien kōma an hong kippar tena rang vai ani. 26 Hanchu, Israelngei murdi sanminringin om an tih. Pathien lekhabu'n, "Zion renga Minringpu hah juong a ta, Jacob jâisuoingei renga puoloinangei minboi atih. 27 Mahih an kōma ko chongkhit rang chu ani, An nunsienangei ka lâk pai tika chu," ati anghan. 28 Thurchi Sa an hengpaia, nangni sikin Judangei chu Pathien râl an ni. Pathien'n a thang ngei na mindonin chu an richibulngei sikin a champui lungkhamna ngei an ni. 29 Pathien'n mi a thangna le sat a vurna lama a mulungrîl thûl ngâi mak. 30 Tienlâi han chu nangni Jentailngei chu Pathien chongjôm mak cheia, atûn chu Judangei an jômloina sikin a moroina nin chang zoi ani. 31 Ma ang nanâk han, atûn nang nin moroina nin chang sikin Judangei khomin Pathien moroina an chang sa theina rangin atûn hin chu chongjômloia om an ni. 32 Asikchu anrênga chungna a inriengmuna a minlang nuom sikin Pathien'n mi murdi chongjômloina a khum zit ani. (eleēsē g1653) 33 Pathien neina ngei chu idôra roinpui mo! a vârna le a rietna khom idôra ânthûk mo! tûn mo a roijêk a rilminthâr thei ranga? tun mo a lampui a riet thei ranga? 34 Pathien lekhabu'n: "Tun mo Pumapa mulungrîl rieta? Tu mo rilna a pêk thei ranga? 35 Tun mo a kōma lâkâi amin tanga, tumo a kôm renga a man nôk rêk ngai?" ati anghan. 36 Asikchu neinun murdi hih ama sin ania, ama sika hong om le ama ta riempet ani. Pathien kōma tuonsôtin inlalna chu om rese! Amen. (aiōn g165)

12 Masikin ka malngei, Pathien inriengmuna lientak sika hin inbôlra ring le inthieng leh a khôktheiuruo

ni rangin nin takpum hah Pathien kôm pêk rangin nangni ki ngên ani. Maha nin biek rang lampui diktak chu ani. 2 Hi rammuol omlam anghin om no ungla, Pathien lungdo asa le a khôktheiruol le asakipdir ngei hah nin riet minthâr theina rangin nin mulungrîl minthara omin hong tei ta roi. (aiôn g165) 3 Pathien'n mi pêk moroina neinunpêk sika hin nangni ke ngên ani. Nin kêra tute rangâiinlut rai om no roi. Manêkin, Pathien'n mitin kôma taksônna a pêk angtakin intukpui chit mulungrîl pêl roi. 4 Takpum inkhata amachang tamtak ei dôna ha amachangngei sintum hah aom chit. 5 Ma angdênin, eini khom tamtak ni khom inla, Khrista leh takpum inkhat ei nia, ei rêngin takpum abâk anga ânzom chit ei ni. 6 Masikin Pathien moroina mi pêk angtaka hin manboia pêk adang dang ei chang chita. Pathien chongril rang anînchu ei taksônna dôn angtaka hin misîr ila. 7 Sintho rang anînchu ei sinthona hin inpêk ngit ila, mi minchu rang anînchu minchu ngit ila. 8 Mi mohôk rang anînchu mohôk ngit ila, neinun pêkpu'n phaltakin pêk senla, rachamneipu han takintaitakin tho senla, mi lungkhampu khomin râisântakin lungkham rese. 9 Lungkhamna chu a rathol koploiin nirese. Asie hah mumâk ungla, asa ha chu mutu tit roi. 10 Khristien sîngsuokrêng angin inkhat le inkhat inlungkham inlôm ungla, mirit inlômna minlang rang jôt tit roi. 11 Sinthona lama ningsiet ungla, nin ratha minboi no roi. Mulungrîltakin Pumapa sin tho roi. 12 Nin sabeina han nin râiminsân senla, intaknangei nin tuong khomin dier ungla, zora tina chubai tho ngâi roi. 13 Nin Khristien champui ngei insamna nin neinun insan ungla, nin ina khuolmi mintung ngâi roi. 14 An nuom nangni lo ngâi ngei hah khomaksâm loa satvur ngei rangin Pathien kôm ngên roi. 15 A râisân ngei râiminsân pui ungla, a chap ngei chappui roi. 16 Mindon munkhatin om ungla, insong no roi rangâiinchnî mingei leh ruol inchang roi. Nin thetheiin avâr intum no roi. 17 Mîngeiin nin chung a sin minchâina hah sietna nanâkin thuo no roi. Mi murdi ranga asa hah tho rang pût roi. 18 Mi murdi leh inngêia lêng theina rangin bôk ngit roi. 19 Ka malngei, phûba lâk tet no ungla, manêkin Pathien taksina han tho rese. Pathien lekhabu'n, "Phûba murdi chu keiman ka lâk rang ani, Keiman thuo ni ki tih, Pumapa'n a ti," ati anghan. 20 Manêkin, Pathien lekhabu'n ati nôka, "Na râlngei an vonachâmin chu sâk rang pêk ngei inla, an tui ân râlin chu an nêk rang pêk ngei roh, ha anghan no thôn chu ni min zak ngei ok rang ani." 21 Sietnân motorin om nôna, manêkin nangman sietna hah motorin satnân zoiin om roh.

13 Mitinin an chung a rachamneipungei chong an jôm ngêt rang ani. Pathien'n a phun ni nônchu tute rachamneipu om ngâi mak ngei, atûnlâia rachamneipungei khom hih Pathien'n a phun an ni. 2 Masikin, tukhom rachamneipu adoipu chu Pathien a phunpu an idoi ani, adoipu ngei han an chung a roijêkna tung atih. 3 Roijêkpungei hah neinun dik thopu ngei

rangin chu ichi om mak ngeia, neinun dikloi thopu ngei ta rangin chu ichi an om ani. Rachamneipungei chi loa om nu nuom mo? Neinun dik tho inla hanchu nang minpâk an tih. 4 Na satna ranga Pathien firlâmngêi kêng an ni. Hannirese, neinun dikloi no thôn chu chi roh, khandai hah an chôl papai nimak kêng. Pathien firlâmngêi an nia, neinun dikloi tho ngei chung a taksia dûkmintongpu ngei an ni. 5 Masikin, Pathien dûkmintongna chi sik vaiin niloii, ni sielesarietna sik khomin rachamneipungei chong no jôm ngêt rang ani. 6 Masika han kêng chôiruol nin chôl ngâi, rachamneipungei han an sintum asân an thôn chu Pathien sin an tho kêng ani. 7 Pêkna rang murdia pêk roi, pilman pêk rang anînchu pêk ungla, mimala le neinun man chôl rang anînchu chôl ungla, miritna le minlalna minlang pe ngei roi. 8 Lungkham inmu inlômna ti loiin chu tute kôm ite intâng no roi, ei miriem champui lungkhampu han Balam a jôm mikhip zoi ani. 9 Chongpêkngêi, "Inrê no roh, mi that no roh, inru no roh, mita ôi no roh," ti ngei le chongpêk dang ngei murdi hih, "Nangma nêl lungkham angin nu bunga mingei lungkham roh," ti hin a kaikhôm zit ani. 10 Mi nu lungkhamin chu an chung a asaloi tho tet no tinia, lungkhamna chu Balam pumpui jôm mikhipna ani. 11 Atûnlâi neinun omtie nin riet sik le a in ngei inthoi zora ani tatak zoi ti nin riet sikin maha ki ril ani, atûna hin chu ei iem phut lâia nêkin chu ei sanminringna hah anâi uol zoi. 12 Jân hih ase ok zoia, khuovâr rang kêng ani zoi. Masikin ajing sintho ngei hah mong ei ta a avâra indoina râlrovo invo ei ti u. 13 Sûna om ngâi mingei angin enhoitakin om ei ti u, junêk omhoina le ju inrûiin om loiin hurindit le inditnasaloi songloiin, inuol le innarsân khom om loiin. 14 Pumapa Jisua Khrista râlvongei hah lâk ungla, nin taksa nunsie nina ôina saloi ngei thangminsuo rang bôk no roi.

14 Hanchu taksônna tienga râtlai mingei chu anthena an mindona hah dem loiin môdôm ngei roh. 2 Mi senkhatin an taksônna han jâtin sâk thei rangin a phal zoia, aniatachu taksônna râtlai mi han chu ansûl vai a sâk ngâia. 3 Jâtin sâk thei mi han a sâk loi mi hah dem no rese, a sâk loipu khom han a sâkpu hah jêk no rese, Pathien'n ama hah a khôk kêng ani zoi. 4 Midang firlâm jêkpu hah tumo ni ni? Anding indetin mo, ânletin mo, a mindon rang chu a pu ani. Inding det ngêt atih, Pumapa a minding mindet thei sikin. 5 Hanchu, mi senkhatin nikhuo khat hah nikhuo dang nêkin a mindon minlut uol ngâia, mi dangin chu nikhuo murdi an angnatin a be ngâi. Mitinin ama mindon lam diktak nei chit rese. 6 Nikhuo khata aser-uolpu han Pumapa chôiminsângna rangin a ser ani, jâtin sâkpu han Pathien kôm râisânchong a ril baka a sâk ani sikin Pumapa a chôiminsâng ani. A sâk loipu khom hah Pathien kôma râisânchong a ril sa nôk sikin Pumapa chôiminsângna rangin a ngêi ani. 7 Tute eini ta ranga vaia ring nimak mea, tute eini ta ranga vaia thi khom nimak me. 8 Ei ringin chu Pumapa ta ranga ei ring ania, ei thi khomin

Ratha pêk lungkhamnân Pathien makunga chubai mi nin thopui tatak ngâi rangin nangni ki ngên. **31** Judea rama iemloingei kut renga ko jôk theina rang le Jerusalema ki sintho hih Pathien mingei khôktheiruo ani theina rangin chubai mi thope roi. **32** Pathien'n asa a tiin chu râisâna sipmata nin kôm ko hong a ei har inruol theina rangin. **33** Atûn inngêina Pathien hah nin rênga nin chung a om rese, Amen.

16 Ei sarnu Phoebe Cenchreae koiindang mingei sinthonu hih a mêl nangni min riet ku nuom. **2** Pumapa riminga Pathien mingei anga nin lei modômma rang le asan anângna tina nin lei san theina rangin. Ama reng khom hi mi tamtak lei san ngâi ania, keima reng khom mi lei san ngâi ani. **3** Priscilla le Aquila, Khrista Jisua chuonsina ki sintho champui ngei hah lei chibai roi. **4** Anni han ki ringna minjôkna rangin an ringna tena lèn phala an chung a ka râisân sabak ani, keima vai niloiin Jentail koiindang murdi khom an chung a an râiasân ani. **5** An ina koiindang inkhôm ngâi ngei hah chibai mi mûk pe sa roi. Asia rama Khrista lei iem masatak ka mal Epaenetus hah chibai mi lei mûk pe roi. **6** Mary ninta ranga sin dûktong nu hah lei chibai roi. **7** Andronicus le Junia, ku Juda champui le intâng ina ke lei lûtpuingei hah mi lei chibai pe roi. Ma ngei hah firtongei riming inthangtak le keima nêka Khrista lei iem masa an ni. **8** Ampliatus, Pumapa taka ku ruol miditom hah mi chibai pe roi. **9** Khrista chuonsina kin sinthopui Urbanus le ku ruol miditom Stachys hah mi chibai pe roi. **10** Khrista mi tatak ânthârlak Apelles hah mi chibai pe roi. Aristobulus insûngmingei hah mi chibai pe roi. **11** Ku Juda champui Herodion, Khristien insungmingei lâia Narcissus mi chibai pe roi. **12** Tryphaena le Tryphosa, Pumapa a sin ngâi hah mi chibai pe roi. Ku ruol miditom Persis, Pumapa sintho râttak nu mi chibai pe roi. **13** Pumapa chuonsina sinthopu satak, Rufus le a nû, a nâi anga mi be ngâinu hah mi chibai pe roi. **14** Asyncritus, Phlegon, Hermas, Patrobas, Hermes ngei le a kôma Khristien sungsuok dang omngei murdi hah mi chibai pe roi. **15** Philologus le Julia Nereus le a sarnu, Olympas le an kôma Pathien mi omngei murdi hah mi chibai pe roi. **16** Intum inthiengin inkhat le inkhatin chibai roi. Khrista koiindangngei murdi'n chibai nangni an pêk. **17** Sûngsuokngei, rilna chong nin man ha ânkal lama nin kâra insenna le mingei taksônna minngûipu ngei renga han inđin rang le mangei hah nûksong rangin nangni ke ngên. **18** Ha mingei han ei Pumapa Khrista sintho mak ngei, an phûngpui sin kêng an tho ani. An chong hoi le an mûr thiemin mi theiloinaboi ngei an huong ngâi ani. **19** Thurchisa taka nin det tie mitinin an riet zoi masikin nin chung a kin râiasân ani. Nikhomsenla, satna tieng nin vâra sietna tieng chu theiloinaboi nin ni rang ku nuom ani. **20** Hanchu ei inngêina bulpui Pathien han Soitan hah nin kepha nuoa om rangin min nôichit lâi atih. Ei Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin kôma om rese. **21** Ki sinthopui Timothy le Lucius, Jason le Sosipater ku Juda

champungeiin chibai nangni an pêk. **22** Keima, Tertius hi lekha miziekpu hin, Pumapa rimingin chibai nangni ke pêk. **23** Ku tungnapa Gaius le koiindangngei inkhômna ngâi in pumapa, khopuiliena sumrâkpu Erastus le a lâibungpa Kuartus khomin chibai nangni an pêk. **24** Ei Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin rênga nin chung a om rese, Amen. **25** Pathien chu chôilôm ei ti u! Ama han Jisua Khrista thurchi, Thurchisa kin ril le zora sôt taka chongtak inthup lei muphuong anghin nin taksônna dettakin nangni minding thei ani. (aiônios g166) **26** Atûn chu ha chong dik hah dêipungei lekhabua ajuong inlanga, tukhomin an iema an jôm theina rangin kumtuong Pathien chongpêk angtaken namtin kâra min riet ani zoi. (aiônios g166) **27** Pathien inkhat mang avârtak kôma om, Jisua Khrista jâra tuonsôtin roinpuina chu om rese! Amen. (aiôn g165)

1 Korinth

1 Paul renga, Pathien lungdoa Khrista Jisua firton ni ranga koi le ei lâibungpa Sosthenes han, **2** Korinth taka Pathien koiindang aom, Pathien mi inthieng ni ranga koi ngei, Khrista Jisua leh inzoma ama ta, muntina ei Pumapa Jisua Khrista bieki mi murdi ngei leh munkhatin, an Pumapa le ei Pumapa kôm: **3** Pathien ei Pa le Pumapa Jisua Khrista kôm renga moroina le inngêina nin kôm om rese. **4** Khrista Jisua Pathien'n moroina nangni a pêk sikin nin ta rangin Pathien kôm râisânchong ki mišr bang ngâi. **5** Ama renga lam tina minei nin nia, chong le rietnangeia nin insôn bang sikin. **6** Khrista chong hah nin kôma mindet in aoma **7** ei Pumapa Jisua Khrista inlâr rang nin ngâk angin a satvurnangei inkhat luu man loiin om mak chei. **8** Ei Pumapa Jisua Khrista Nikhuo han khom châinaboia nin omna rangin a kôm han among dênin nangni mindet atih. **9** A Nâipasal Jisua Khrista, ei Pumapa leh inlopna dôn ranga nangni koipu Pathien hah taksôn aom ani. **10** Ka lâibungngei le sarnungei, nin tina murdia inruola, nin lâia insenna reng om loaia, mulungfîl munkhat leh mindonna munkhat dôna om rangin ei Pumapa Jisua Khrista rimingin nin rêngin nangni ke ngên. **11** Ku sungsuokngei, nin lâia inkhalna aom ti Khloe insângmi senkhatngeiin ânthârlakin min ril. **12** Ma anghin lei ti rong; nin rêngin nin ti lam atei chita, senkhatin an ti “Kei chu Paul pâl ki ni”; “Kei chu Apollos pâl ki ni”; adangin “Kei chu Peter pâl ki ni”; male adangin “Kei chu Khrista pâl ki ni” nin tia. **13** Khrista chu pâlgeiin semin aom mo! Nin ta ranga khrosa thipu hah Paul mini? aninônchu firton Paul riminga baptis chang mo nin ni? **14** Krispus le Gaius tiloiiin chu tute ka baptis loi sikin Pathien kôm râisânchong ki ril. **15** Masikin, tutên ku ruoisingi rimingin baptis ka chang ti thei no tunui. **16** (O ani, Stephanas le a insungmingei khom baptis ko thoa, midang ka baptis sa mo khom riet mu-ung.) **17** Khrista'n baptis rangin mi fir maka, Thurchi Sa mišra, ma thurchisa hah miriem vâna mang loaia mišr rangin mi fir kêng ani, Khrosa Khrista thina hah asênaboi achang loina rangin. **18** Khrosa Khrista thina roi hih ânmanng tir ngei ta rangin chu mona ania, aniatachu eini sanminring tira omngei ta rangin chu Pathien sinthotheina ani. **19** Pathien lekhabu'n: “Mivâr vâna chu min boi riei ka ta, male mitheingei riettheina chu paivar ki tih,” ati. **20** Hanchu, mivârngei hah khonmo an om? mitheingei hah khonmo an om? Hi rammuola mi makhal theitakngei hah khonmo an om? Pathien'n hi rammuol vâna hih mona ani ti a minlang zoi! (aiôn g165) **21** Miriemngeiin an vâna mangin Pathien an riet thei khâilo lehan Pathien vâna thurchi mišr “inmôl tak” manga a iemngei sanminring hah Pathien lungdo tak ani. **22** Judangeiin minthârna rangin sininkhêlungei an zonga, Greekngeiin vâna an zong. **23** Keini rêkin chu Khrista jêmdelna roi kin mišr ngâia,

mahah Judangei ta rangin chu inpalna ania, Jentailngei ta rangin mona ani; **24** aniatachu Juda mo, Greek mo Pathien'n a koiingei ta rangin chu Khrista hah Pathien sinthotheina le Pathien vâna ani. **25** Pathien inmôlna chu miriem vâna nêkin avâr uola, a râtloina khom miriem râtna nêkin arât uol sikin. **26** Ka lâibungngei le sarnungei atûn, nangni a koi lam hih mindon ta u, nin lâia mi tamtak hi taksa tienga mivâr nimak choia, mi sinthoheitak khom nimak choia, mi roiinpui lâia khom nimak choi. **27** Pathien'n mivârngei mâimôkashak theina rangin rammuol mindonna inmôlungei a thang ngeia, mirâtungei mâimôkashak theina rangin rammuol mindonna mi dok ngei a thang zoi. **28** Mapên han Pathien'n rammuol mindonna neinun kâm omngei hah kâmnângloi a min chang theina rangin rammuolin a en nuomloia amintem le itea abe loi hah a thang sa zoi. **29** Masikin Pathien makunga han tute omlen song thei om noni ngei. **30** Aniatachu nangni chu Pathien'n Khrista Jisua le nangni minzomin, Khrista hah ei vâna rangin a sin ani. Ama jârin Pathien makunga midok ei changa, Pathien mi inthieng ngei ei hongnia mojôkin ei om zoi. **31** Masikin Pathien lekhabu'n ati anghan, “Tukhom insong rang ajôt ngei chu Pumapa sintho hih song ngêt rese ngei.”

2 Ka lâibungngei le sarnungei, Pathien chongtak inthup, mišra nin lâia ko hong lâihan, chong roiinpui le rietna roiinpui mang mu-ung. **2** Nin lâia ko om han khom neinun dang murdi mingil riein Jisua Khrista jêmdela aom roi vai kêng nin riet rang ku nuom ngâi. **3** Ma anghan nin lâia han râtloi le innik pumin leh ichin ko oma, **4** male ka bâu renga minchuna chong asuok le ku thurchi mišr ngei khom hah miriem vâna methêmna chong nimaka, Pathien Ratha sinthotheina chong kêng ani uol. **5** Masikin nin taksônna hah miriem vâna han inngam maka, Pathien sinthotheina han kêng ânngam ani. **6** Hannoma rathatienga mitungsuo ngei kôm chu vâna chong ki mišr ngâi. Hannirese hi rammuol vâna chong chu nimaka, hi rammuol roijêkpuengei an inlalna ânmanng tir ngei vâna chong khom nimak. (aiôn g165) **7** Pathien vâna chong inthup ha kêng ki mišr ngâi, vâna chong inthup ei roiinpuina ranga Pathien'n rammuol om mânna a lei thangsai hah kêng ani. (aiôn g165) **8** Ma vâna hah hi rammuol roijêkpuengei rengin riet mak ngei. Riet senla ngei chu roiinpuina Pumapa hah jêmdel noni ngei. (aiôn g165) **9** Hannoma Pathien lekhabu'n, “Tutên an mu ngâiloi le an riet ngâiloi, Ma anga tung ranga tutên an mindon loi, Pathien'n a lungkham ngei ta ranga a mintuosai ngân chu,” ati anghan. **10** Aniatachu Pathien'n eini rangin chu a chongtak inthup hah Ratha'n mi min riet zoi. Ratha han jâtin a sūsuk ngâi, Pathien neinunkhîngei inthûktaka inthup khom. **11** Ei sûnga om ei ratha lelê hih vai kêng ei chungroi a riet ngâia; ma angdên han, Pathien Ratha vai kêng Pathien chungroi murdi a riet thei ngâi. **12** Ei man hih rammuol Ratha nimaka; manêkin, Pathien'n neinun mi pêk ngei murdi ei

riet theina rangin, Pathien juongfir Ratha ha keng ei man ani. **13** Masika han miriem vârna minchûn, misîr ngâi mak mea, Ratha minchûn keng kin misîr ngâi, rathatienga chongtakngei hah Ratha dôngei kôm kin rilsensâi ngâi. **14** Tukhom Ratha dôn loiin chu Pathien Ratha renga manboipêkngai hah man thei ngâi mak ngei. Ma anga mingei han chu ma neinunngai hah riet thei ngâi mak ngeia; ama ta rangin chu inmôlna vai keng ani, a luttie hah Ratha'n vai keng a riet thei sikin. **15** Tutu khom Ratha man ngei chu neinuntin aluttie an riet ngâi, hannirese, ama chu tutên jêk thei ngâi mak ngei. **16** Pathien lekhabu'n ati anghan: "Tu'n mo Pumapa mulungfîl a riet? Tu mo minchuna chong a pêk thei rang?" Nikhomrese, einin chu Khrista mulungbôk ei pêl ani.

3 Ka lâibungngai le sarnungei, ratha mingei kôma ki misîr angin nin kôm thurchi misîr thei mu-unga; hi rammuol mi, khrista taksônna tieng nâitengei kôma misîr angin keng nangni ki misîr pe. **2** Burum niloiin, runutuiin nangni ka vâi ani hi, bu nin la nêk theiloi sikin. Male atûn khom la nêk theiloi dên nin nia, **3** rammuol mingei om anghan nin la om tit sikin. Nin lâia innarsana le inkhat le inkhat inkhalna aom kêr chu rammuol ta nin ni tiin minlangin aoma, anni angdêna la om nin ni tina nimak mo? **4** Nin lâia, "Kei chu Paul pâk ki ni," a dangin "Kei chu Apollos pâk ki ni," ti ngei nin la om kêr chu rammuol mingei angin nan la om bang nimak mo? **5** Apollos hah tumo ani? Paul khom tumo ani? Pathien firlâmngai, nin iem theina ranga sinthopu papai keng kin ni. Pathien'n tho rang mi pêk chit keng kin sin: **6** Keiman chimu ker thea, Apollos'n tui a buoka, aniatachu chimukung a minsônpu chu Pathien ani. **7** A minsônpu Pathien ni loiin chu chimu rethepe le tui buokpu hah ite nimak ngei. **8** A lingu le tui buokpu hah ite an teina om mak. An sintho lam angtakan Pathien'n râisânman pêk ngei atih. **9** Pathien ta ranga munkhata sintho kin nia, nangni hih Pathien loimân nin ni. Pathien in nin ni sa. **10** Pathien'n manboipêk ni pêk mangin in sinpu theitak angin keiman lungphûm ku phûma, midangin in an sin ani. Aniatachu mitinin an sin rang lam angtakan indin thei rese ngei. **11** Pathien lungphûm a lei phûm sai Jisua Khrista pêna chu tutên lungphûm dang phûm thei noni ngei. **12** Ma lungphûm chungha han senkhatin rângkachakin mini, sumdârin mini, lung mantam mini mangin sin an ta; senkhatin thingin mini, sûlbuon mini, sapôl mini mangin sin an tih. **13** Khrista Nikhuo han meiin ânlar rang sikin mei ngêt han mitin sintho hah phuol a ta; anina tak inlang atih. **14** Lungphûm chungha sin hah akâng nônchu a sinpu'n râisânman man atih. **15** Aniatachu tutu sintho khom akângin chu dok atih; hannirese, ama ha chu mei rakân angdôrin sanminjôkin om atih. **16** Pathien in nin ni le Pathien Ratha nin kôma aom ngâi ti nin riet minthârin khet mo? **17** Masikin tutu khom Pathien biekin hah a sietin chu Pathien'n ama hah

siet atih. Pathien biekin chu ânthieng keng, male nangni ngei hah a biekin nin ni. **18** Tutên athenin inhuong no rese. Nin lâia tutu khom hi rammuol balama avârin ân bên chu a vâr tatak theina rangin amo chang bak rese. (aiôn g165) **19** Hi rammuolin vârna ati hih Pathien mitmûn chu achâng ani sikin, Pathien lekhabu'n, "Pathien'n mivârngai chu kin vâr an intina han a min ôk ngei ngâi," ati anghan; **20** male Pathien lekhabu dangin, "Pumapa'n chu mivârngai mindonna hah mangmunboi ani ti a riet," ati sa anghan. **21** Masika han tutên miriemngai song no rese ngei. Adikin chu neinun nâm nin ta ani: **22** Paul khom, Apollos khom, Peter khom; hi rammuol khom, ringna le thina khom, neinun omsai le ala hong om rang ngei khom anrêngin nin ta riempet an ni, **23** male nangni khom Khrista ta nin nia, Khrista khom Pathien ta ani.

4 Keini hih Khrista firlâmngai, le Pathien chongtak inthup donsûipungeiin mi mindon roi. **2** Hi taka neinun ankhat anâng chu firlâmngai hah an pu mitmua mi taksônno an ni rang ani. **3** Atûn nangnin mi nin jêkna le miriem mindonna balama mi nin jêkna hah kei rangin chu itên bê mu-ung; Ke thenin khom ko roi jêk ngâi mu-ung. **4** Ki sielesarietna chu ânthâr, hannirese mahan keima sietnaboi ki ni tatak inthârna om uol mak. Pumapa hah ku chungha roi jêkpu chu ani. **5** Masikin Pumapa juong nôk mâka chu azora diktak motona roi lei jêkmasat lai no roi. Azoina roi jêkna chu Pumapa juong rang ngâk ngêt rîng a ta; ama'n ifinga inthup ngei hah avâra hong kêlsuong a ta, miriem mulungfîla bôkna inthup ngei khom minlang sâng atih. Male mitinin minpâkna an chang rang dôr Pathien renga an khôk rang ani. **6** Ka lâibungngai le sarnungei, "Balamngai hih jôm roi," ti hi nin inchu theina rangin keima le Apollos hih nin enton rangin ko hong târminlang ani, tutên mi inkhat songin midang enkhûm no roi. **7** Tumo midang chungha ulienin nangni sin? Neinuntin nin man ngei hah Pathien'n nangni a pêk nimak mo? Asa, nin man arînte ithomo manboipêk aman loi angin omlin nin songa? **8** Nin nâng ngei murdi nin dôn zoi mo? Nin nei mo ani zoi? Kin om nonnom rêngngai nin chang thei mo ani zoi? Asa, rêngngai chang thei tatak unglu ku nuom ani, hanke nangni leh munkhata rêngngai ei chang thei rang. **9** Pathien'n keini firtonngai hih thi ranga inkhâm anga anûktaka mi firsuokin kin bê ani; rammuol le vânfirtonngai le miriemngai mitmua enhoia sinin kin om sika hin. **10** Keini chu Khrista jârin amo kin ni; aniatachu nangni chu Khrista jârin mivâr nin ni! Keini chu kin doka, hannirese nangni chu nin râ! keini chu mingeiin min enkhûma, nangni chu mirit nangni an tho! **11** Atûn ten vonchâm le tui inrâlin kin oma; rovo chetin kin invoa; mi tôkmol kin tuonga; ommun invâiin kin chai titir ani; **12** Kin kuta sinthôn dûktong takin kin invâi ani. Min khomâk min sâm khomin sat kin vur ngâia; dûk min mintong khomin diertakin kan tuonga; **13** Mi min êro khomin chong dâriemin kin thuoan ngâi.

Hi rammuola ronok leh tei uol khâi mak meh; hi zora ten khom hin rammuola pornôngkok angin kin ni. **14** Hi chong ki miziek hih nin inzakuina ranga ki ti niloiin, Ka nâi moroi ngei angin nangni minchu ku nuom sika ani. **15** Khristien ringnuna enkolpu isâng sôm dôn khom ungla, Pa chu inkhat vai kêng nin dôn. Nan lâia Thurchi Sa hong mintunga Khrista Jisua leh inzoma nin ringna han nin pa ko hongni ani. **16** Masikin keima ku nunchan jûi rangin nangni ke ngên. **17** Hi chungroia hin Timothy, khristien ringnun jâra ka nâipasal moroi le taksônom hih nin kôm ko hongfir. Ama'n Khrista leh inzomin ringna thara ku nunchan muntina koindangnei murdi ki minchu ngâi anghan nangni min riet nôk atih. **18** Nin lâia ko hong khâi loi rang mini ti nin bôk sikin, mi senkhatin chu omlien nan song ani. **19** Nikhomrese, Pumapa'n asa a tiin chu nan lâia hong lai ki tih, Hanchu hi mi ânsong ngei hih an mûrra an ti vai niloiin, sinthotheina an dôn khom mu thei ki ti zoi. **20** Pathien Rêngam chu chongbâingei vaia om niloiin sinthotheinân aom kêng ani uol. **21** Imo nin nuom uol? Tôkmol leh mo nin kôm ku juong rang, aninônchu ratha lungkhama le nuninnêmin mo?

5 Atûn, nin lâia inditnasaloi aom ti mîn an hong misîr baka, ma-angdôra inditnasaloi ha chu sonongnei lâia luom om ngâi mak. Mi inkhatin a puingâk a jâlpui ngâi ti khom min lei ril ani! **2** Hanchu, kho angin mo nin lân song bang theia? Ansong nêkin, Ma anga saloi thopu ha chu nin inzomkhômna renga nin rujûlpai theina rangin kângdoinân nin sip uol rang ani. **3** Nin lâia taksan inchel thei no khom rongra ratha'n chu kên chel ani; nan lâia om anghan ei Pumapa Jisua rimingin ma angtaaka saloi ichi om thopu chungra han roi ke jêkmasat zoi. Nangni le keima ratha Pumapa Jisua sinthotheinân intûpin, **5** ha miriem hah Pumapa Nikhuoa han a ratha sanminring ani theina rangin Soitan kuta a takpum minmang rangin nin pêk rang ani. **6** Nin inpâk rang hi dik mak! “Chol tômtên vâipôl bil pumpui amin thozit ngâi,” ti nin riet nimak mo? **7** Chol koploi vâipôl bil nin nia, vâipôl tang atharzek nin ni theina rangin sietna chol muruo hah khâipai roi. Atûn, ei Kalkân Kût Khohoi thona rang Khrista, ei Kalkân Kût belrite hah, inbônân pêkin aom zoi sikin. **8** Masikin ei Kalkân khohoi mang ei ti u, Chol muruo puoloina le sietna kop vâipôl niloiin cholboi inthiengna le chongtak vâipôl leh mang ei ti u. **9** Ke lekhamuthuon han inditnasaloi song mingei leh inlop loi rangin nangni ki tia. **10** Sonongnei inditnasaloi song ngei mini, tamrâival ngei mini, inrungei mini le mirmil biekngei mini inloppui tet no roi ki ti nimaka, ma anghan nisenla chu rammuol hih nin mâkving rang anâng rang ani. **11** Ki ti tak chu tutu khom iempu intia, inditnasaloi song mini, tamrâival mini, mirmil biekngei mini, inngo song mini, ju inrûi mini, inru mini ala thopu chu inloppui no roi ti hih ani. Ma anga mingei lehan chu insungin nêk le sâk khom thopui no roi. **12** Keiman pêntieng mingei roi ke jêk rang nâng mak. Pathien'n jêk ngei atih. Hannirese nin lôm kêra mi

chu nin jêk rang nimak mo? Pathien lekhabu'n, “Mi saloi hah nin pâl renga khâipai roi,” ati anghan.

6 Nin lâia tumakhatin a Khristien champui leh insûkloina dôn senla, ma insûkloina roi hah jêk rangin Pathien mingei kôm mintung loiin sonong roi jêkpuingei kôm a mintung ngam rang mo? **2** Pathien mingeiin rammuol roi jêk an tih, ti nin riet loi mo? Rammuol roi luo mana nin la jêk rang anînte, roi achînte jêk rang hi nin jêk thei loi mo? **3** Vântirtonngei khom ei la jêk ngei rang anni ti nin riet loi mo? Hi damsûng roi vâng chu ti rang luo nâng mak. **4** Ma anghan damsûng roi jêk rang ahong om duoiin chu, koindanga itea tel bâkloi mingei nin min jêk rang mo? **5** Nin inzakna ranga ki ti ani! Nin Khristien champuingei lâia roi injêl jêk thei mivâr inkhat luo nin om loi mo? **6** Manêkin, khristien ankhatin a sîngsuok leh an insûkloina roi jêkna mintungin sonongnei a man jêk ngâi hi! **7** Roi injêl nin dôn ngâi sika hin chukloina tak nin dôn ti chu ânlang ani. Tho minchâia aom hah nin ta rangin asa uol nimak mo? Muruka aom hah nan ta rangin asa uol nimak mo? **8** Manêkin nangni rengin nin tho minchâi inlôm ngâi, nin inru inlôm ngâi, nin lâibungngei le nin sarnungei lelê leh khom! **9** Adiktakin mipuoloi ngeiin Pathien Rêngam luo noni ngei ti nin riet loi mo? Nin thethenin inhuono no roi; inditnasaloi song ngei, mirmil biekngei, inrêngei, hurngei, pinsuohurngei **10** aninônchu inrungei, tamrâivalngei, ju inrûingei, inngo song ngei, murukmeret tho ngei hin Pathien Rêngam luo tet noni ngei. **11** Nangni khom senkhat chu ma anga mi nin lei ni ngâi. Aniatachu, sietna renga rusûk minsâiin Pathien kôm pêk nin ni zoia; ei Pumapa Jisua Khrista le ei Pathien Ratha sikin Pathien kôm adik nin chang zoi. **12** Tumakhatin, “Keima rangin jâtin tho phal ani,” a ti thei. Asa; aniatachu jâtin tho hi nangma rangin sa suolet mak. Jâtin keima rangin tho phal ani ki ti thei, aniatachu ite suokin om no ning. **13** Tumakhatin, “Sâk nêk chu von ta rang ania, von chu sâk nêk ta rang ani,” a ti thei. Asa; aniatachu, Pathien'n minboi ruruoi atih. Takpum hih inditnasaloia mang rang nimaka, Pumapa sinthona mang rang kêng ani; male Pumapa'n takpum ranga anângngei a pêk minhun ngâi ani. **14** Pathien'n Pumapa chu thina renga a kaithoia male eini khom a sinthotheinân mi kaithoi sâng atih. **15** Nin takpumngiei hah Khrista takpum amachangngei ani ti nin riet. Khrista takpum amachangngei hah lâkpên notizuor ngei takpum amachangin ki minchang rang mo? Ni tet mak! **16** Notizuor inzompui mi hah chu notizuor leh takpum inkhat an ni ti nin riet loi mo? Pathien lekhabu'n ânthârtakin, “Anruonin takpum inkhat hong rîng an tih,” ati. **17** Aniatachu, Pumapa inzompui mi hah chu ama leh ratha pumkhat an ni. **18** Inditnasaloi hih mong ta roi miriemien sietna dang a tho ngei nâm chu a takpum pêntieng ania, inditnasaloi song mi rêk chu ama takpum chungra nunsie a tho ani. **19** Nin takpum hah nin sîngna om Pathien nangni pêk Ratha Inthieng biekin ani ti nin

rietloi mo? Nin ta nikhâi mak choia, Pathien ta kêng nin ni; 20 mana rochôk kêng nin ni zoi. Masikin nin takpumngai hah Pathien roinpuina rangin mang roi.

7 Atûn, nin chong miziek chungroi ngei hah mindonin. Pasal rangin innei loi asa. 2 Aniatachu, inditna tamtak aom ngâi sikin pasalin an theia dôngma dôn chit senla ngeia, nupang khomin an theia ruothar dôn chit rese ngei. 3 Pasalin a pasal nina sintum a dôngma kôm zoi senla, ma angdênin nupang khomin a pasal kôm a sintum zoi sa senla, an nânga nâma inmathâi inlôm rese ngei. 4 Nupangin ama takpum chungra han racham nei maka, a pasalin kêng a nei; ma angdênin pasal khomin ama takpum chungra racham nei maka, a dôngman kêng a nei ani. 5 Chubaitho ranga nin inpêk theina rang le nin inimmunnok theina rangin chomoltea rangin asa nin ti rurui nônchu nin rachamneina inchu no roi; aninônchu nin indinzoiloina sikin Soitan'n nangni huong i-nih. 6 Hi chong hih chongpêk angin misîr mu-unga, phalna chong angin vai ki misîr ani. 7 Adiktakin chu nin rêngin keima angin om unglâ chu ku nuom ani; aniatachu, mitinin an chang rang chit manboipêk Pathien kôm renga an chang chita, inkhatin lam dang tieng, adangin lam dang tieng. 8 Atûn, inneiloi ngei le meithâingai rangin chu hi anghin ki ti, Keima angin infimvielin om rang bôk tit unglâ nin ta rangin sa uol atih. 9 Aniatachu, nin nânga han indintheina nin dôn nônchu innei roi, hur nêkin chu innei asa uol. 10 Inneisai mingei ta rangin chong ke pêk, ma hih keima renga niloian, Pumapa chongpêk ani: nupangin a pasal insenpui no rese; 11 aniatachu ân senpui lekhom pasal dang nei khâi no rese, nônchu a pasal le ngêt inluo nôk rese; male pasal khomin a dôngma mâk tet no rese. 12 Mi dangngai kôm chu ki ti (keiman, Pumapa niloian): Khristien pasalin sonong dôngma a neiin chu a dôngma han a kôm om tit rangin a mulung achuk tatakîn chu mâk tet no rese. 13 Male Khristien nupang khomin sonong ruothar a neiin chu a pasal han om kelen rangin a mulung achuk tatakîn chu mâk no rese. 14 Iemloi pasal hah a dôngma jârin Pathien mitmua pomthei ani zoia, iemloi nupang khomin a Khristien pasal jârin Pathien mitmua pomthei ani sa zoi. Ma anghan nino senla chu, an nâingai hah inthieng noni ngei; aniatachu, Pathien mitmua pomthei ani zoi. 15 Nikhomrese, iemloi inkhat han insen a nuomin chu insen chien rese ngei, ma anga roi hah atokin chu iempu pasal mo, nupang mo, khit nimak ngei. Pathien chu inggêia om rangin nangni a koi ani. 16 Khristien dôngma na pasal na sanminring thei rang le thei loi rang kho angin mo ni riet? Aninônchu khristien pasal, no dôngma na sanminring thei rang le thei loi rang kho angin mo ni riet? 17 Tutu khom Pumapa'n manboipêk a pêk lam angtakin le Pathien'n a koi lam angtakin om rese. Hi balam hih koiindang tina ki ril ani. 18 Sertansai mi hah Pathien koina a pomîn chu, a sertana sîn hah pai rang a bôk rang nikhâi mak; sertanloi mi khomin Pathien koina

a pomîn chu, ser a tan rang nikhâi mak. 19 Sertan le tanloi ite ni uol mak; Pathien chongpêkngai jôm hi kêng ani uol tak. 20 Tutu khom Pathien koina a pom lâia an om anghan omtit rese ngei. 21 Pathien'n nang a koi han suoka om mo ni ni? Asa, mindon no roh; hannirese, jôkna zora na manin chu mang roh. 22 Suok, Pumapa'n a koi chu Pumapa mojôk suok ania; ma angdên han suok niloi Khrista'n a koi khom hah Khrista suok ani. 23 Pathien'n mana nangni a rochôksai kêng; masikin mingei suokngai chang no roi. 24 Ka malngai, lekhom Pathien'n a koi lâia a omlam anghan Pathien tuh inlopîn omtit rese. 25 Atûn, inneiloi mingei chungroia nin chong miziek hah mindonin: Pumapa renga chongpêk chu ite dôn mu-unga, aniatachu, Pumapa moroina sika mi iemom ki ni sikin ki mindon lam misîr ki tih. 26 Atûnlâi intakna mindonin mi a om lam angkata a omtit rang hih sa uol le ki minhoi. 27 Dôngma mo no dôn zoi? Amanu renga jôkna rok no roh. Inneiloi mo na la ni? Dôngma rang rok no roh. 28 Hannirese lômmu no dôn khomin nunsie tho mak chea; inneiloi nupang khomin ruothar a dôn khomin nunsie tho mak. Aniatachu in nin neiin chu rammuola dûktong nin tih, maha nangni mojôk rang ku nuom ani. 29 Ka malngai, ki ti nuom tak chu mahi ani: Zora hih abong zoia, atûn renga chu dôngma dôn ngei hah a dônloi angin om senla ngeia; 30 achap ngei hah inngûiloi angin om senla ngeia; ânnoi ngei hah râisân loi angin om senla ngeia; a rochôk ngei han dônloi angin om senla ngeia; 31 hi rammuola neinun sampâr ranga sinchuoan tho ngei hah anrêngin luo loi angin om rese ngei. Hi rammuol hih, atûna anghin, aom sôt khâi loi rang ani sikin. 32 Mulungdûk dôn loi rangin nangni ku nuom ani. Ruotharte'n chu Pumapa râiminsân rang a bôk sikin Pumapa sin hah a mindon ngâi. 33 Aninâkchu pasal inneisai chu a dôngma râiminsân rang a bôk sikin rammuol neinun a mindon ngâia; 34 masikin kângnikin kaiphirînin a om ngâi ani. Nupang inneiloi, aninônchu dôngmate inthieng chu a taksa le a ratha inpêkphar rang a nuom sikin Pumapa sin hah a mindon ngâia; hanchu inneisai nupangin chu a ruothar râiminsân rang a nuom sikin rammuol neinun a mindon ngâi. 35 Nangni san rang ku nuom sika mahi nangni ki tipe ani. Nin chungra balam inngar nangni khang pe rang bôk mu-ung. Manêkin, neinun adik le asa nin sin theina rang le Pumapa sinthona han ite manar tet loian nin inpêk let theina rangin nangni ku nuom ani. 36 Dôngmate le ruotharte innei roi chu sûtminthel ani zoi, innei nôk khâi loi rang ti ngei chungroia chu: ruotharte hah dôngmate tienga han mirita omin ânđinthei tet noa, innei anâng angin a rietin chu innei rese, a nuom angin, mahan nunsie om mak. 37 Aniatachu, pasal hah dânderit ani noa, ha dôngmate hah innei loi ranga mulungbôk det taka sinsiema, male a nuomlam a dier theipu han chu om rang chang a mulungrîla a mindon suo zoi, dôngmate hah in a neipui loi sikin a tho min sa. 38 Masikin ruotharte inneipu han a tho min sa, aniatachu, inneiloipu han a tho

min sa uol. **39** Nupang inneisai hah a pasal ringsûngin chu a pasal han khít ania; hannirese, a pasal a thûn chu, pasal dang a nuom tak in a nei pui thei, Khristien ani ngânin chu. **40** Aniatachu, a om ngâiin om senla, a râisân uol atih. Maha ki mindon lam ani, male kei khom Pathien Ratha chu ko dôn angin kên bê ani.

8 Atûn mirimil bieknâ sâknêk pêkna chungroia nin chong miziek mindonin. “Ei rêngin rietna ei dôn,” an ti angin adik ani. Hannoma, ma anga rietna han chu mi a minpâk ngâia; aniatachu lungkhamna rêkin chu mi asin minding ngâi. **2** Tukhomin idôr tena mini rietna dôn sai angin ân bèn chu a riet rang dôr ala riet loi ani. **3** Hannirese tukhomin Pathien lungkhamna a dônin chu ha mi hah Pathien'n a riet ani. **4** Masikin, mirimilngei bieknâ sâknêk pêka omsai sâk chungroia chu: rammuola mirimilngei murdi hih atataka inzir niloi, rimila inding an ni tie le Pathien inkhat vai aom ti chu ei riet. **5** Invâna mo, pilchunga mo pathien riming pêl “pathiengei” le “pumapangei” tamtak om khom senla, **6** eini rangin chu Pathien inkhat vai, Pa, neinuntin Sinpu hah a oma, ama ta rangin ei ringa; male Pumapa khom inkhat vai, Jisua Khrista a oma, Ama sikin neinuntin sin ania, eini khom ama sikin ei ring ani. **7** Aniatachu ma chongtak hih mi murdi'n riet mak ngeia, mi senkhat chu atûnten hin mirimilngei bieknâ ngâinzong an ni sikin atûnten hin mirimil ta angkata bèn an sâk jêta an sielesarietna hah ânzala, ha sâk sika han a minnim ngei angin an inbe ngâi. **8** I-ih khomnirse sâk hin Pathien leh ên zomna chu mi min sa pe thei no ni; sâk no khom ila ite dok no ih, sâk khom ila ite man uol no ih. **9** Nikhomrese, nin zalenna sintho han taksônna tienga râtloi ngei hah sietna an chul loina rangin indîn roi. **10** Chongkhatin, nangma “Rietna dôn,” ân tipu han, sielesarietna tienga râtloi mi han mirimil bieknâ ina na sâk lâitak nang mu senla, a sielesarietna han mirimilngei bieknâ sâknêk pêka omsai hah a sâk ngam rang nimak mo? **11** Masikin ma miriem râtloi, na lâibung Khrista'n a ruthûla a thi pepu hah nangma “Rietna” sikin ân mang rang ani! **12** Ma anghan nin Khristien lâibungngei le sarnungei chungâ thominchâiin an sielesarietna hah mophoppên Khrista chungâ nin thominchâi nging atih. **13** Masikin sâkin ka lâibungpa mo, ka sarnu mo sietna han amathâkin chu me sâk tet khâi no ning, ka lâibungpa mo, ka sarnu mo sietna a tâk khâi loina rangin. (aiōn g165)

9 Zalên mi ni mu-ung mo? Tîrton ni mu-ung mo? Ei Pumapa Jisua mu loi mo ki ni? Male nangni khom Pumapa ta ranga ki sinthona mara nimak choi mo? **2** Midangngeiin fîrtonin mi pom no khom rese ngeia, nangnin chu mi nin pom ngêt! Pumapa leh nin ringna ânzom zoi sikin ki fîrton indangna chu nangni hah nin ni. **3** Mîn min makhalin chu hi anghin kên rung ngâi: **4** Sin ko tho theina ranga sâknêk man rangin racham ko dôn loi mo? **5** Tîrton dangngei le Pumapa lâibungngei le Peter ngei anghan ku khuolchaina Khristien dôngma tuong

rangin racham ko dôn loi mo? **6** Aninônchu, Barnabas le keima vai mo kin ringna ranga sinthoa invâi rang? **7** Tu râlmingei mo anninanâk thâma invâiin râi an doi ngâi? Tu chuonsinpungei mo grapebil thoa amara sâk ngâiloi? Tu belrihòlpungei mo belri pâl vâia an runutui nêk ngâiloi? **8** Balam khomin ma angdên han ati sikin arîngtina enminkhina hih aten dôn mu-ung ani. **9** Moses balam lekhâbua han, “Sechal hah bu ni minchîl lâitak han a mûr khít pe no roh,” ti ei pore. Atûn, Pathien'n sechal mo a mindon? **10** Eini ranga a misîr nimak mo? Ani, eini rang piela a miziek, âlkaipu le bu âtupu han an chang rangtum ngâituuin sin an tho rang ani. **11** Nin lâia ratha sachi kin rethea, nin kôm renga taksa neinun ngei ât unglang kamâmom rai no ni mo? **12** Midangngei luo mana hi taksa neinun ngei hih nin kôm renga chang rangin racham an nein chu, keini vâng chu rachamneina lien uol kin dôn nimak mo? Hannirese, ha rachamneina hah mang mak me. Khrista Thurchi Sa kin chakal loina rangin jâtin kin tuong zajâm ngâi. **13** Pathien Biekina sintho mingei han Biekien renga an sâk rang an man ngâi ti le mâichâma inbôlnangei min tungpungei khomin mâichâma neinunpêkungei han rangtum an dôn ngâi tiin nin riet minthâr ani. **14** Ma angdên han Pumapa'n Thurchisa hah a misîrpungeiin hima renga hah an sâk rangin chong a pêk ani. **15** Aniatachu, Keiman chu mangei hah inkhat luo ka mang loi ani, atûn hin khom ku chungâ ma anghan nin thona ranga ki miziek ni tet mak. Tutu khom kên songna hih asênaboi chongngei an minchang nêkin chu thi ving inlang kei rangin asa uol! **16** Thurchisa ki misîr sika rieriemin insong theina dôn mu-ung. Thurchisa hih misîr ngêt ranga dânde kêng ki ni. Thurchisa hih misîr nôn lang chu kei rangin ichi omtak ani rang! **17** Hi sin hih keima nuom thangna sika ki sin nisenla chu thalo khôk thei ki tih; hannirese, Pathien'n hi sin hih mi minkol sikin ki sintum piela bèn, ki sin ani. **18** Hanchu, kho anga thalo mo ka man rang ani zoi? Thurchi Sa rang sika ki sinthona hin ka rachamneinangei mang loa thalo boia ki sin hih thurchisa rangin zora sa ani. **19** Zalen mi ki ni, tute suok chu ni mu-ung; aniatachu thei dôra mi tamtak ngei ka lâklût theina rangin mi murdi suok ka chang ani. **20** Judangei ka lâklût theina rangin Judangei lâia chu Juda angin ko om ngâi; male Moses Balam nuoia om no khom inlang, balam nuoia om ngei kôm chu ka lâklût ngei theina rangin balam nuoia om anghan ko om ngâi. **21** Ma angdên han, Jentailngei ka lâklût theina rangin Jentailngei lâia chu Jentail angin Juda balam pêntieng ko om ngâi. Ma hah Pathien balam jôm mu-ung ki tina nimaka; Khrista balam nuoia ko om tatak ani. **22** Taksônna tom ngei ka lâklût theina rangin râtloingei lâia chu râtloi angin ko om ngâi. Masikin kho angin mo senkhat ngei luo ka sanminring theina rangin mi murdi kôm jâtin ki ni zoi. **23** Satvurna ka chang theina rangin mangei nâm hah Thurchisa sikin ki sin ani. **24** Tân insiet ngei hah anrêngin an tânna, hannirese inkhat vaiin kêng râisânman a man ngâi ti nin riet loi

mo? Râisânman hah nin man theina rangin ma angkat han tân roi. **25** Insietna akop ngeiin chu lam tina an indîn ngâi. Anni chu rênglukhum sietthei man rangin an insieta eini chu rênglukhum siet theiloi kumtuonga om rang man rang ei ni. **26** Masikin ânjîkzatin zoina tenkung tieng ka tân ngâia; masikin kuttum leh insuk ngâipu'n min pâm loa a kuttum leh a suk ngâi angin ki ni. **27** Midangngei insietna taka ko koitûp suole keima chukloia ko om loina rangin, ka takpum dûk min tongin ke sep ngâi ani.

10 Ka lâibungngei le sarnungei, ei richibulngei Moses jûingei chung a neinum atung hah nin riet bang rangin ku nuom ani. Anrêngin sûm thupna nuoa an om rieia hoiriemin Tuipui Sen varâl an kêi ani. **2** Sûm le tuipua han Moses nûkjûingei nitheina rangin anrêngin baptis changin an om ani. **3** Anrêngin rathatienga bu munkhatin an nêka, **4** munkhatin rathatienga tui an nêka. Anni ngei leh sepui pu rathatienga lungpui renga tui an nêka; ma lungpui hah Khrista ani. **5** Aniatachu an lâia mi tam uol chung a chu Pathien mulunghoi maka, ramchâra han an ruok ânzammung ani. **6** Atûn, ma ngei hah eini ranga minenna ani, neinum saloi ngei an ngâitui angin ei ngâitui loina rang le **7** an lâia mi senkhat mirimilngei an bieki angin ei bieki loina rangin. Pathien lekhabu'n, "Mingei ha ruolhoia sâk rangin an insunga, hannirese junêk le indit hoinhânân an inlet nôk" ati angin. **8** An lâia mi senkhatin inditnasaloi an songa, súnkhat súnghin mi isâng sômnikleithum an thi anghan eini chu inditna saloi song no uh. **9** An lâia mi senkhat Pumapa an minsina, murûlin amuchuk that ngei ok anghan minsin no uh. **10** An lâia mi senkhat Pathien kôm an chiera, Thina Vântfirtonin a minmang ngei anghan chier no uh. **11** Ma an chung a neinum tung ngei murdi hah midangngei rangin minennangei ania, eini zora monga lêng ngei inningna ranga mangei ha miziek ani.

(**aiôn q165**) **12** Adettaka inding nin ni tiin nin mindonin chu nin inlet loina rangin indîn roi. **13** Huongna nin tong ngei murdi hah mingei tuong ngâi tena ani. Pathien chu a chonginkhâma iem aom sikin nin phari loi rang dôr chu huongna nin tong rang phal no nih; huongna nin tuong zorân tuongdierna ranak nangni pêk a ta, male huongna jôkna lampui khom nangni sin pe atih. **14** Masikin, ku ruol moroitak ngei, mirimilngei bieki hih mâk ta roi. **15** Arietvar mingei kôma misîr anghan nin kôm ki misîr ani; ku thurchi misîr hih mindon roi. **16** Saturna khuri chung a Pathien kôm râisânchong ei misîr ngâi: ei nêkin Khrista thisen hah ên sempuina ani. Male vâipôl ei khoi ngâi ha: ei sâk khom hih Khrista takpum ên sempuina ani. **17** Vâipôl hih tâpkhat ani angin, eini hih mi tamtak ni khom ila, vâipôl tâpkhat renga ei rêngin ei chang pak sikin takpum inkhat ei ni. **18** Israel mingei hah en ta u, inbôl na neinum pêka om sâk ngei han mâichâma Pathien sin hah an insempui ani. **19** Mirimil aninônchu a kôma sâk pêka om hah neinum kâmom ki tina mo? **20**

Nimak! ki ti chu sonongngei mâichâmngεια inbôl na hah Pathien kôm niloiin ramkhoringei kôm kêng an pêk ani. Ramkhoringei leh lôminchang rangin chu nangni phal tet mu-ung. **21** Pumapa khuri le ramkhoringei khuri nêk molop thei no tunui; Pumapa dosâng le ramkhoringei dosâng khom sâk molop thei no tunui. **22** Aninônchu Pumapa hah ei min nuor rang mo? Ama nêka rât uolin ên be mini? **23** "Jâtin tho thei rangin phal ei ni," an ti anghan. Adik, hannirese jâtin nâm sa let mak. "Jâtin tho thei rangin phal ei ni," aniatachu jâtin hi satna ni let mak. **24** Tutu khom athei vaia satna rang vai rok loiin midang satna rang rok rese. **25** Me bazara an zuor kai chu ite rekel loiin nin sielesarietna sikin sâk roi. **26** Pathien lekhabu'n, "Pilchung le asûnga omngei murdi hih Pumapa ta ani," ati sikin. **27** Sonong inkhatin bunêk rang nangni a sielin se ta unglâ, nangni a do kai chu rekel tet loiin nin sielesarietna sikin sâk roi. **28** Aniatachu tumakatin, "Hi sâk hih mirimil kôma pêksai ani," tiin nangni a rilin chu nangni rilpu sik le ama sielesarietna sikin sâk no roi **29** ma hih nin sielesarietna ki ti nimaka, midangngei sielesarietna ki ti kêng. "Asa, hanchu," senkhatin, "Iranga midang sielesarietna han ka zalena tentana mi sin pe mini? tiin an rekel ngâi ani. **30** Ka sâk chung a Pathien kôm râisânchong ki misîr sai piel ha irang mo mîn min la êro ngâi hi?" **31** Asa, ma anghan nin sin murdi, nin sâk le nin nêk murdi, Pathien roiinpuina rangin tho roi. **32** Judangei, Jentailngei le Pathien koiindangngei ta ranga bâiinkhamna nin niloina rang lam takin om roi. **33** Ko tho angkat hin tho roi; Keima rang satna rok loiin, sanminring an ni theina ranga mi murdi satna rang rokin, ki sinthona nâma mi murdi râiminsân rangin ki mindon ngâi ani.

11 Khrista nunchan inchupu ki ni anghan, ku nunchan inchu ngei ni roi. **2** Mi nin riettit ngâi sik le nangni ki minchunangei nin jûi tit ngâi sikin nangni ki minpâk. **3** Aniatachu, pasal lu chu Khrista ani, nupang lu chu pasal ani, male Khrista lu chu Pathien ani ti nin riet rangin ku nuom. **4** Masikin pasal lukhum inkhum puma inkhômna taka chubaiho ngâi mini, thurchi misîr ngâi ngei mini chu Khrista an lu hah mâimôk an shak ani. **5** Male nupang tukhom lukhum inkhum loa inkhômna taka chubaiho ngâi mini, thurchi misîr ngâi ngei mini khom an lu, an pasal mâimôk an shak ania; ma anga nupang chu nupang an sam zietminkol leh ateina om mak ani. **6** Nupangin lukhum ân khum nuom nônchu epin ep let rese, ma anga nupang rangin samep mo, luvoi mo hi inzakupui aomin chu lukhum tho rese. **7** Pasal chu Pathien rimil in-angpui le Pathien roiinpuina minlang ngâipu ani sikin lukhum ân khum rang nâng mak. Aniatachu nupang chu pasal roiinpuina minlang ngâinu ania; **8** pasal hih nupang renga sin nimaka, aninâka nupang chu pasal renga sin ani. **9** Pasal hih nupang jâra sin khom nimaka, aninâka nupang rêk chu pasal jâra sin ani. **10** Masikin vântfirtonngei sika han nupangin pasal rachamneina nuoa om ani ti indangna rangin lukhum a

tho rang ani. **11** Nikhomrese, Pumapa taka ei ringnuna hin nupang hih pasal boiin chu om thei maka, pasal khom nupang boiin chu om thei mak. **12** Nupang hih pasal renga sin ani anghan pasal hih nupang renga suok ania; male jâttin hih Pathien renga ânzir let ani. **13** Mindon ta u, nupang lukhum inkhum loa inkhômna taka Pathien kôm chubaitho ânhoi mo? **14** Pasal sam minsei chu ata rangin neinun inzakom ani ti nin inzirpui mulungfil khomin a riet nimak mo? **15** Nupang sam minsei chu ama roiiinpuina ania, a sam hah ama inkhum rang piela pêk ani. **16** Aniatachu, tumakhatin hi roi hih a makhal an om lekhom, mapêna hi chu balam dang reng dôn mak me, Pathien koiindangei khomin dôn mak ngei. **17** Nikhomrese, nangni ki rilnangei zomin chu nangni minpâk mu-ung, nin satna rang niloiiin nin siet uolna rangin nin inkhôm ngâi sikin. **18** Amotontaka, nin intûpnangei han doi pâlngei an om ti mîn min rila; male ma hih dik lekhom ki iem ani. **19** (Midik ngei hah an inlang theina rangin nin lâia insenna aom rang piei ani.) **20** Apâla nin intûp zora nin sâk ngâi hah Pumapa Jânbu nimak. **21** Nin nêkin nin bu pak motona nin nêk baka, senkhat nin inrûi lâiin senkhat nin von achâm ngâi sikin. **22** Nin sâk nin nêkna rangin inngei nin dônlô mo? Aninônchu, Pathien koiindang en min nuoiin mi intak ngei hah mâimôk nin shak mini? Hi chungroia hin imo ti-le mi nin minhoi? Nangni ki minpâk rang mini? Nangni minpâk tet mu-ung. **23** Inchuna nangni ke pêk ngei hah Pumapa kôm renga ka man kêng: Pumapa Jisua minsûra aom ni jâna han vâipôl hâr a lâka. **24** Pathien kôm râisânchong a misîr suole a khoia, “Hi ma hih ka taksa nin ruthûla pêk rang hah ani. Mi nin riettina rangin ma hih tho ngâi roi,” a tia. **25** Ma angdên han, jânbu an nêk suole khuri khom a lâka, “Hi khuri hih Pathien chonginkhitna athar ki thisena mindet ani. Nin buong racham mi nin riettina rangin tho ngâi roi,” a tia. **26** Zoratin hi vâipôl hih nin sâka, khuri renga nin buong racham a juong nôk mâka chu Pumapa thina hah nin phuong ani. **27** Masikin tukhom chukloi pumin Pumapa vâipôl hih nin sâka, a khuri renga buong ngei kai chu Pumapa taksa le thisen chung a theiloi chang nin tih, tiin ajûi sa ngâi ani. **28** Masikin mitin inphuol bak unglâ, masuole vâipôl hah sâkin male khuri renga hah buong roi. **29** Vâipôl sâkpu le khuri renga buongpu ngei han Pumapa taksa omtie nin riet minthâr nônchu nin sâk le nin buong sika han nin chung a roijêkna nin mintung ani. **30** Masika han kêng nin inzala, damloiin nin oma male mi tamtak nin thi. **31** Eini nanâkin inphuol bak ila chu Pathien roijêkna nuoa ei no cho. **32** Aniatachu rammuol leh munkhata theiloi ei mang loina rangin Pumapa jêkin le dûkmintongin ei om ngâi. **33** Masikin, ka lâibungngei le sarnungei, Pumapa jânbu ot ranga nin intûpin inngâk inlôm ngâi roi. **34** Nin intûpin Pathien roijêkna nuoa nin omloina rangin tutu khom a vonchâmin chu a ina nêk rese. Roi dangngei nâm chu ko hong tika hong min sûk ki tih.

12 Atûn, Ratha Inthieng tienga manboipêkngai chungroia nin miziek ngei mindonin. Ka lâibungngei le sarnungei hima roia han adiktakin nin riet rangin nangni ku nuom. **2** Sonong nin ni lâihan chu ringna dônlô mirimilngei biekna lamtieng tuong minvâiin nin om ngâi ti nin riet. **3** Tutên Pathien Ratha ruoiin, “Jisua chu vânisal ani!” ti thei ngâi mak ngei ti le tutên Ratha Inthieng ruoi loiin, “Jisua chu Pumapa ani,” ti thei mak ngei ti hih nin riet rangin ku nuom. **4** Rathatienga neinunpêkngai adadang an oma, aniatachu ha Ratha nanâk han a pêk ani. **5** Sinthona lam adadang ngei aoma, aniatachu Pumapa sin nanâk ani. **6** Sinthona rangin thotheinangei adadang an oma, aniatachu Pathien nanâkin mitin kôm sin an thona rangin thotheina a pêk ngei ngâi ani. **7** Mitin satna rangin Ratha aom ti ei misang chita lam tamtakin ânlang. **8** Ratha han mi senkhat kôm vârna sip chong misîr theina a pêka, midang kôm han ma Ratha dên han rietna sip chong a pêk ngâi. **9** Ma Ratha inkhat nanâk han mi inkhat kôm taksônna a pêka, midang kôm han mindam theina a pêk. **10** Ratha han mi inkhat kôm sin kamâmom thotheina a pêka; adang kôm, Pathien chongbê misîr theina a pêka; male midang inkhat kôm Ratha adik le dikloi riet sensâi theina a pêka. Midang inkhat kôm rietloi chonga thurchi misîr theina a pêka, male midang kôm rietloi chong rilminthâr theina a pêk ani. **11** Aniatachu ha ngei murdi thopu hah Ratha inkhat dên ania; a nuom lam angtakan, mitin kôm manboipêk adadang a pêk ngâi ani. **12** Khrista hih takpum inkhat angin ania, abâkngai tamtak a dôna, abâkngai tamtaka sin nikhomsenla maha takpum inkhat dên ani. **13** Ma angdên han, ei rêngin Judangei mo, Jentailngei mo, suokngei mo, suokngei niloi mo takpum inkhata om rangin Ratha inkhat dên han baptis ei nia, male ei rêngin Ratha inkhatin buong rangin pêkin ei om zoi ani. **14** Takpum hih abâk inkhat vai niloiiin, abâkngai tamtak ani. **15** Kepha hin, “Kut ki niloi sikin takpuma kop mu-ung,” ti ta senla masika han takpuma koploi ni uol no nih. **16** Kuor hin, “Mit ki niloi sikin takpuma kop ni mu-ung,” ti ta senla masika han takpuma koploi ni uol no nih. **17** Takpumpui hih mit nizit ta senla kho angin mo a rangâi thei rang? Kuor nizit ta senla inmo amirim a riet rang? **18** Ma anghan, nikhomrese, Pathien'n takpuma hin a nuomnana muna a abâk a mokhop ani. **19** Anrêngin abâk khat ni ta senla, takpum khom om no ni! **20** Ma anghan abâkngai tamtak nikhom senla takpum chu inkhat kêng ani. **21** Masika han mitngei hin kutngei kôm, “Nangni nâng mak me!” ti thei mak ngei. Lu khomin kephangei kôm “Nangni min nâng mu-ung!” ti thei uol mak. **22** Ani, hima nêkin, takpum abâk râtloi anga ânlang ngei hih kam an nâng uol tatak ania; **23** male takpuma ei minlut ok ngâiloi abâkngai hih ei minlut tak ani ngâia; ei takpum abâk enhoi bâkloi ngei hin enhoina lien uol an man ngâi, **24** ei takpum abâk enhoi uol ngeiin chu ma anga tho rang hah nâng mak. Pathien lelên enhoina dônlô abâkngai hah minlut uolin takpum hih

aminpholom ani. **25** Masikin takpuma hin insenna om maka; abâkngai murdi hin inangsarrin an mindon inlôm ngâi ani. **26** Ma anghan abâk inkhatin atuongin chu abâk dangngai khom an tuongpui sa ngâi; abâk inkhatin minpâkin aomin chu abâk dangngai murdi'n an râiasân pui ngâi. **27** Nin rêngin Khrista takpum nin nia, male nin sika abâk inkhat chit nin ni. **28** Koiindanga Pathien'n hi mingei hih an mun chita a dar ngeia: inkhatna firtongngai, inikna dêipungei, inthumna minchupungei; masuole chu sininkhêl sinpungei, mindam theina ranak dônpungei, mi san theina ranak dônpungei, roijêk theina ranak dônpungei le rietloi chonga thurchi misîr theina manboipêk changpungei hah an ni. **29** Anrêngin firtongngai mini, dêipungei mini, minchupungei mini ni let mak ngei. Mitinin sininkhêl ngei sin thei let mak ngei **30** ri-ngei mindam theina mini, rietloi chonga thurchi misîr theina mini, rilminthâr theina mini dôn let mak ngei. **31** Hanchu, manboipêk kâmom uol ngei chunga han nin mulungngai hah dar roi. Nikhomrese, mangei kâra asatak, chu a nuoa hih ani.

13 Miriem chongngai le vânfirtongngai chongin thurchi misîr thei khom rongga lungkhamna ko dôn nôncu, ko chongngai hih jâmluong miring aninônchu sômeng tôk miring angin kêng ani rang. **2** Thurchi misîr theina neinunpêk dôn khom rongga; chong inthupngai murdi rietheina le rietnangei nâm dôn khom rongga; muolngai thînpai theina taksônna dôn khom rongga aniatachu lungkhamna ko dôn nôncu, ite ni mu-ung. **3** Inriengngai rangin ko dôn murdi pêk khom inlang, male ka takpum tena khom kâng let rangin ka takpumpui pêk khom inlang, lungkhamna ko dôn nôncu ite a satna om mak. **4** Lungkhamna chu atuongdiera male moroina adôna; narsa ngâi maka, inpâk ngâi maka, omin-ân tho ngâi maka; **5** Lungkhamnân chu omsaloingei tho ngâi maka, ama satna rang rok ngâi mak, a ningthik ngâi mak; dikloinangei mindon tit ngâi mak; **6** Lungkhamnân chu saloina arâiasân ngâi mak, aniatachu, chongdika kêng arâiasân ngâi. **7** Lungkhamnân chu atuong zajâma; a taksônna ngei, a sabeina ngei le atuongtheina ngeia duoi ngâi mak. **8** Lungkhamna hih kumtuonga om ani. Thurchi misîrnangei hih om khom senla la min mong nîng atih; rietloi chongngai manboipêkngai hih om khom senla, la mong an tih; rietna hih om khom senla lan mang atih. **9** Akiploiin ei rieta akiploiin thurchingei ei misîr ngâia; **10** hannirese akipphar hih ajuong tika chu akiploi hih in mang atih zoi. **11** Nâipang ki ni lâihan chu, ko chongngai, ko khoriernangei le ki mindonnangei khom nâi ânpanga; aniatachu atûn chu ulien ki ni zoi sikin nâipang tho ngâi hah chu ka mâk zoi ani. **12** Atûna ei mu hih chu fimena rimil ânlangdap angin ania; nangkana chu mâi-intongin la mûng ei tih. Atûna ki riet hih chu akiploi ania; nangkana chu kip atih zoi, Pathien'n keima ni rietna akipphar anghan. **13** Mangei inthum: taksôna,

sabeina, le lungkhamna ngei hi chu omtit atih; male mangei lâia aroiinpuetak chu lungkhamna hih ani.

14 Hanchu, nin rujûl rang tak chu lungkhamna hih ani. Rathatienga neinunpêkngai chunga han nin mulungngai ha dar roi, aliekin Pathien thurchi misîr theina neinunpêk hah rujûl roi. **2** Rietloi chonga chongpu ngei hah miriemngai kôm an chong nimaka Pathien kôm an chong ani, asikchu an chong hah tutên riet mak ngei. Anni ngei han Ratha sinthotheinân chongtak inthupngai ha an misîr ani. **3** Aniatachu Pathien thurchi misîrpu ngei han miriemngai kôm an misîr ania male sanna ngei, mohôkna ngei le phûkdâina ngei apêk ngâi. **4** Rietloi chonga chongpu ngei han chu anninanâk vai mâsôn an ta, aniatachu Pathien thurchi misîrpu ngei han chu koiindang pumpui an sinsiem ngâi. **5** Nin rêngin rietloi chongngaiin thurchi nin misîr rangin nangni ku nuom; hannirese Pathien chong puong theina neinunpêk dôn rangin nangni ku nuom uol. Rietloi chong chu koiindang pumpuiin sinminsana an manna ranga rilminthâr thei an om no vângin chu Pathien thurchi misîrpu hah rietloi chonga thurchi misîrpu nêkin chu a lut uol ok ani. **6** Masikin atûn sungsuokngai, keiman nin kôm juongin rietloi chong puong tho rongga, chongpuong mo, rietna mo, ratha chongpuong mo, minchua chong mo, ku juong chôi nôncu nin ta rangin imo asena aom rang? **7** Ringnadônloi miringhoi mangruongngai theili mo, serânda mo an mût le an ât hah amiring ânthâr nôncu ilâ mo an minjûi khom ânthâr nôncu kho angin mo riet thei ani rang? **8** Bekul khom hih a mûtpu'n a mût minthâr nôncu tumo râl kâp rangin ânthok rang? **9** Ma angdên han, nangni khom chong rietbai lamin nin misîr nôncu, i roi mo nin misîr inmo riet thei ani ranga? Nin chongngai hah môk chochong ani rang! **10** Rammuala hin chong jât tamtak aoma, hannoma inkhat luo asena boi reng om mak ngei. **11** Aniatachu achong omtie ki riet nôncu kei rangin chu ma chong mangpu ngei hah ramdangmingei nîng a ta, kei khom anni rangin ramdangmi nîng ki tih. **12** Ratha neinunpêkngai dôn rang nin ngâitui anghan jâtin nêka asatak koiindang sinmindingna ranga mang uol rang ngei ha man rangin pût ngêt roi. **13** Hanchu rietloi chonga chong ngâipu han a rilminthâr sa theina rangin chubaitho ngêt rese. **14** Masikin rietloi chonga ku chubaitho chu ka ratha'n chu a chubai ngâia, hannirese ki mindonna chu ka mahan kopna dôn mak. **15** Hanchu itak mo ko tho rang ani zoi? Ratha'n chubaitho ka ta, ki mindonna khomin chubaitho sa ki tih; Ka ratha'n lâtho ka ta, ka mindonnân khom lâtho sâng ka tih. **16** Pathien kôm, Ratha vaiin râiasânchong ni rilin chu, mi papai ânsungngai han no chong omtie hah riet noni ngeia, inmo na râiasânchongril hah "Amen" an ti thei rang? **17** Pathien kôma na râiasânchongril chubaithona han asân asa khom ni ti thei, nikhomsenla midangngai sanna chu nimak. **18** Nangni nêkin rietloi chong ka mang uol sikin Pathien chunga asân ka râiasân. **19** Hannirese

koiindang inkhôma chu rietloi chongbângei isâng tamtak mişir nêkin mingei an rietthei rang lamin minchuna chongbângei rangnga mişir ki tih. **20** Sûngsuokngei, nin mindonna tieng chu nâi inpang no ungla; sietna tieng chu nâi inpang roi, nin mindonna tieng chu ulien ni roi. **21** Pathien lekhabungeia ma hih miziek ani: “Pumapa’n, chong dangin ramdangmingei mûrrin ki mingei kôm thurchi mişir ki tih. Ramdangmingei bâiin chong ka ta, hannirese ki mingeiin ni rangâi pe uol noni ngei,” a ti, ti hih. **22** Masikin rietloi chong thona neinunpêk hih iemloipungei rangin sînthona ania, iempungei rang nimak, hanchu Pathien thurchi chongphuongna neinunpêk chu iempungei rangin sînthona ania, iemloipungei rang nimak. **23** Hanchu, koiindang pumpui inkhômna han nin rêngin rietloi chongin chong ta ungla, male amolmangei senkhat aninônchu iemloipungei hong lût ta senla ngei, nin rêngin nin chângluk zoi nangni ti noni ngei mo? **24** Aniatachu nin rêngin Pathien thurchi mişir ta ungla, iemloipungei aninônchu mi amolmangei, ahong lût ngei hah nin chong an rieta han an siet tie min riet atih. An chong rangâi han anni ngei ha jêk a ta, **25** an mindonna inthupngei hah minlangin om atih, an sietnangei inphuong an ta, inbokin Pathien chubaimûk an ta, “Nin lâia Pathien aom tatak!” an ti rang. **26** Ka lâibungngei le sarnungei, ma hih ki tina abi chu ani. Nin inkhômin mi inkhatin minpâkna lâ, adangin minchuna chong, adangin Pathien renga chongphuong, male adangin rietloi chongngei le rilminthârna ngei nin dôn pak ngâi. Jâtin koiindang min sana rangin tho ngêt ni rese. **27** Tumakhatin rietloi chongin a chongin chu, inik mini, atamtakin inthum mini nisenla, inthâk senla ngeia male tumakhatin imo an ti ha rilminthâr ngêt ni rese. **28** Hannirese tute a rilminthâr thei an om nôncu koiindang inkhôma chu dâirek ngêt senla ama le Pathien kôm vai mang rese. **29** Pathien thurchi mişir ngei khom inik, inthum vaiin mişir senla ngei, midangin asadimin lei rangâi rese ngei. **30** Aniatachu ânsung ngei lâia han inkhat lamin chongphuong rang an omin chu a mişir masapu hah dâirek rese. **31** Mi nâmin an inchu theina rang le mohôka an om theina rangin inkhat inkhatin Pathien chong nin mişir thei. **32** Pathien thurchi mişir theina neinunpêk hah thurchi mişirpu jêkna nuoa aom rang ani. **33** Pathien’n injêl rangin mi nuom maka, minhoi rang le inngêi rangin mi nuom sikin. Koiindang tina Pathien mingei anghan, **34** koiindang inkhômngεια chu nupangngei hah an dâirek rang ani. An chong rang phal nimaka; Juda balamin ati anghan chong an jôm ngêt rang ani. **35** Imakhat riet nuom an dônmin chu însunga an pasalngei rekel rese ngei. Nupang rangin chu Pathien koiindang inkhômna taka chong rang hih inzakupi om ani. **36** Pathien chong hi nangni renga suok ani thei rang mo? Aninônchu nin kôm vai mo ajuong tung? **37** Tumakhatin Pathien thangtheipu mini, rathatienga neinunpêk dônmin mini an inbên chu nin

kôma ko chong miziek hih Pumapa chongpêk ani ti lei riet ngêt rese. **38** Hannirese lunghâng a tho nôncu ama khom lunghâng tho no roi. **39** Masikin, ka lâibungngei le sarnungei, Pathien thurchi mişir hih asân lunghâng tho ungla rietloi chonga thurchi mişir ngei khom khap no roi. **40** Neinuntin hih asadimin le ani rang lam takin tho ngêt ni rese.

15 Male ka lâibungngei le sarnungei, Thurchi Sa nangni ke lei ril hah atûn hin nangni minrietnôk ku nuom, male ma nin pomna chung a han nin taksônna ânding mindet ngâi ani. **2** Ma hah thurchisa, nin kôma ki mişir hah ani. Nin iem papai aninoa, nin pom mindet tatak in chu ma thurchisa han nangni sanminring ani zoi. **3** Moton renga ka man kai chu nangni ki mişir pe ngâi, ma hi aroiinpu tataka: Khrista hah Pathien Lekhabungeia ânziek angin ei nungsiengan sikin a thia; **4** Pathien Lekhabungeia ânziek anghan an phûma, sûnthum suole kaithoiin a oma; **5** Peter kôm ânlarâ masuole firtan sômleinik ngei nâm kôm ânlar nôk. **6** Hanchu voikhat chu ama jûi ngâi ngei raza rangnga nêka tam ngei lâia ânlar nôka, mangei lâia mi senkhat thi ta khom senla ngeia, atam uol chu an la ringa. **7** Hanchu Jacob kôm ânlar nôka, masuole chu firtanngêi nâm kôm ânlar nôk. **8** Anûktaka chu keima azora niloia suok nikhom rong a kôm khom ânlar nôka. **9** Kei chu firtanngêi lâia achfintak, Pathien koiindangngei dûk ko tho sika firtan inti rang lu o inhoi loi ki ni. **10** Aniatachu Pathien moroina sikin imo ki ni chu ki ni zoi, male a moroina ni pêk ha akorong chang maka. Manêk han firtan dangngei murdi nêkin a sin uol tak ka la ni, nikhomsenla maha keima ki sin nimaka, hannirese Pathien moroina ko kôma om han kêng a sin ani. **11** Masikin, keima renga mo, anni renga mo, ma hih kin renga kin mişir ania, male nangni khom ma hih nin iem zoi ani. **12** Atûn, Khrista hah thina renga ânthoinôk ti chong nangni ki mişir pe hah nin iem suole khom ithomo nin lâia mi senkhatin mithi inthoinôkna reng hih om mak nin ti? **13** Mithi inthoinôkna reng hih aom nôncu Khrista khom kaithoiin om mak tina ania; **14** male Khrista hih thina renga kaithoiin aom nôncu, ite mişir rang dôn mak mea, male nin iem rang khom ite dôn mak chei. **15** Mapêna han, Khrista hih thina renga a kaithoi kin ti sikin Pathien chungroia milak kin minlang nîng a ta, mithi ngei aringin kaithoiin om mak ngei ti hih adikin chu, Khrista khom a kaithoi loi nîng atih. **16** Mithi ngei kaithoiin an om nôncu Khrista khom kaithoiin a la omloi nîng atih. **17** Male Khrista hah kaithoiin aom noa anînchu nan taksônna hah khom kâmnângloi nîng a ta, male nin sietnangei han nin lân mang tit ani rang. **18** Mapêna iempungei Khrista jâra lei thi ngei khom hah an inmang zoi tina ani sa rang. **19** Atûnlâi damsûng rang vaia Khrista chung a sabeina dôna masuole chu dôn khâiloi einin chu rammuola mingei nâm nêka inriengomtak nîng ei tih. **20** Aniatachu chongtak chu Khrista hah thina renga kaithoiin aom ngêt ani, thina taka a in ngei hah

ke sena ranga ma san thei nin tih. **7** Atûna selampala nangni mu rang chu nuom mu-unga; Pumapa'n apha ngâiin chu nin kôm zora sôtzan châm rangin kên sakei ani. **8** Ephesi khuo hin Pentecosni tena chu ko om rang. **9** Mahan mi doipungei tamtak om khom rese ngeia, sin roinpuitak le sin kâmomtak ki sin theina ranga zorâanchum tak aom ani. **10** Timothy hah nin lampui tieng a hong duoia anfinchu, chi tet loa nin kâra aom theina rangin lamdon lei tho roi, keima angin Pumapa sin a tho ngâi sikin. **11** Tutên enkhum no rese ngeia, phûkdâitakin ko kôm a hong kîrnôk theina rangin san ngêt unglâ mojôk roi; iempungei leh munkhata hong rangin ka lei sakei kêng. **12** Atûn, ei lâibungpa Apollos chungroi chu, iempu dangngei leh munkhatin nangni hongpan rangin ko mohôk tita, hannirese ama hih ma vêl hin chu hong rangin la minnuom phar nimaka. Nikhomrese zorâanchum a man tika hong atih. **13** Intûngchienin om unglâ, taksônna han inding det unglâ, hâi unglâ, râttakin om roi. **14** Nin sin ngei murdi hah lungkhamnân sin roi. **15** Ka lâibungngei le sarnungei, Stephanas le a inmingei chungroi hah nin rieta; anni ngei hah Achaia rama Khristien chang masatak an nia, Pathien mingei chuonsin ranga inpêk an nia, **16** ma anga mingei ruoipunina, le tumakhat khom anni leh chuonsin ngâingei le sintho ngâingei chu an chong jûi rangin nangni ke ngên ani. **17** Stephanas, Fortunatus, male Achaicus ngei; an hong hih asân ka râiasâna nin omloi khom indang loiin min donsûia **18** male nin mulungrîl ngei nangni an minhar pe anghan, kei khom min minhar kêng. Ma anga mingei hih minlut rang rohoi piel an ni. **19** Asia ramhuol sûnga koiindangngei hin an chibaingei nangni an hong muthuona; Aquila le Priscilla male an ina koiindang inkhôm ngâingei hin Khristien chibaimûknangei nangni an hong muthuon. **20** Hi muna iempungei murdi khom chibaimûknangei nangni an hong muthuon. Intum inthiengin inkhat le inkhat inchibai inlôm roi. **21** Keima ku kut lelên mahi ki miziek ani: Paul renga chibaingei hi. **22** Tukhom Pumapa lungkham mu loi ngei chu an chungâ khomâksâmna om rese! Marana tha Ei Pumapa, a juong! **23** Pumapa Jisua moroina hah nin kôm om rese. **24** Khrista Jisua sika nangni ku lungkhamna chu nin rênga nin kôm om rese.

2 Korinth

1 Paul, Pathien lungdoa Khrista Jisua firton, le ei lâibungpa Timothy ngei renga han, Korinth taka Pathien koiindang, male Achaia ram pumpuipa Pathien mingei murdi kôm han: **2** Pathien ei Pa le Pumapa Jisua Khrista'n moroina le inngêina nangni pêk rese. **3** Ei Pumapa Jisua Khrista Pathien le Pa, mulungjûrpuina sip Pa, sannangei murdi juongna Pathien kôm han râisânchong mišir ei tih u! **4** Ama'n ei intaknagei murdia mi san ngâia, masikin eini khom Pathien renga sanna ei man nanâk hah mangin midangngei an intakna murdia ei san thei ani. **5** Khrista tuongna tamtak ngei han rangtum ei dôn anghan Khrista jârin Pathien sanna lien khom han rangtum ei dôn ani. **6** Kin tuongin chu, mahah sanna le sanminringna nin manna rang ania; sannin kin omin chu, hanchu nangni khom sannin nin oma male tuongna kin tuong hah tuongdierna dôna tuong rangin râtna pêkin nin om ani. **7** Masikin nangni kin sabeina hah inrik tet ngâi mak; kin tuongnageia rangtum nin dôn anghan sanna kin manna ngei khoma hin rangtum nin dôn sa tiin kin riet. **8** Lâibungngei le sarnungei Asia ramhuol sunga intakna kin tong roi hah nangni minrietnôk kin nuom. Kin chungu puokrikngei hah alien rai sik le arik rai sikin la ring rangin sabeina reng dôn khâi mak me. **9** Kin chungu thina rangin roi an jêkmasat angin kin riet. Hannirese maha chu keinia hin minngam loiin Pathien mithi kaithoi nôkpu kôm kin minngam theina rang sika alei ni. **10** Ma anga thina chiruoi inringomngei renga hah mi sanminring zoia, mi la sanminjôk atih, male kin sabeina ama chungu kin minngama, ama'n mi la sanminring nôk atih, **11** nangni khom kin ta rangin chubaithonangeia mi nin san anghan. Masikin kin ta rangi chubaithona tamtak ngei hah thuoanin om a ta, male Pathien'n sat mi vur a ta; male mi tamtakin kin ruthûlin a kôm râisânchong mišir an tih. **12** Hi rammuola kin ringnuna leh aliekin nangni le kin inkainangei han munisi vârna sika ni loiin Pathien moroina sinthotheina sikin Pathien-pêk ngamna le takintânân roi ajêka mi mindeta kin sielesarietnân mi ril sikin kin inpâkpui ani. **13** Nin pore thei le nin rietthei kai kêng nin kôm kin miziek. Nikhomsenla atûn hin la rietthei sabak no khom unglu, mi la rietthei tatak nin tih, tiin ka sabe ani, ei Pumapa Jisua Nikhuo han nangni kin minpâk anghan mi nin minpâk theina rangin. **15** Mangei murdi hah ki riet minthâr sabaka, vêlnik satvura nin om theina rangin nangni hongpan bak rangin mintuonangei ki sin ani. **16** Macedonia rama ke se balamin nangni hongpana, ko hongkîr nôk tieng khom nangni hongpan nôk rangin ki mintuo ani, Judea rama ku khuolchaina ranga han mi nin san theina rangin. **17** Hi anga mintuona sika hin mintuona thûldul mi anghan kên lang mini? Ki mintuonangei ki sin lâihan, ranghuolna bôknangei renga ki sin mo, “Ani, ani” le “Niloi, niloi” voikhat rengin ti

ranga ânzoi sai mini? **18** Adiktakin Pathien'n chongtakin a chong ngâi anghan, nin kôma ko chonginkhâm khom hah “Ani” le “Niloi” nimak. **19** Jisua Khrista, Pathien Nâipasal, a thurchi nin lâia Silas, Timothy le keiman kin mišir hah, “Ani” le “Niloi” hih ani loi sikin. Ama hih Pathien “Ani,” **20** Pathien chu ama chonginkhâmngei murdia “Ani ngâi” ani sikin. Masika han kêng Jisua Khrista jârin Pathien roiinpuina rangin “Amen” ei ti ngâi ani. **21** Ma hih eini mi sinpu Pathien lelê ania, nangni leh munkhata, Khrista leh inzoma ei ringna mi min thik pea; ma hih atheipriela mi darpu Pathien nanâk hah ania, **22** ei chungu pumanina a sînthona darpu, le ei ta ranga neinun a lei mintûp murdi hah khâmna anghan ei mulungrîngei sunga Ratha Inthieng mi pêk ani. **23** Ni rietpuipu rangin Pathien ko koia—ku mulungrîl a riet ngâi! Nin ruthûla Korinth khuoa se khâi loi rangin ka masat zoi ani. **24** Nin iem ngêt rang thurchi nangni mišir pe rang pût mak mea; taksônna han nin inding det tiin kin riet. Manêkin, nangninanâk nan râisâna rangin nangni leh sin kin tho ani.

2 Masikin nangni minngûi nôk ranga nin kôm hong khâi loi rangin ku mulungbôk ki sinsiem zoi. **2** Nangni minngûi rongu tumo râisân mi shak ranga? Ki minngûi loi tute om mak ngei. **3** Masika han kêng ke lekhamuthuon hah nin kôm ki miziek — râisân mi shak rang ngei tak hah nangni minngûi ranga hong rang chu nuom mu-ung. Ka râisânin chu nangni khom nin râiasân ngâi ti ki riet sikin. **4** Mulungbôk injêl leh beidong takin le mitrithingei tamtak tâkpuma ki miziek ani; ke neinunkhîn chu nangni minngûi loa, nin rêngin kho dôr mo nangni ku lungkham hih nin riet theina rang sika ani. **5** Atûn, hin tumakhatin nangni minngûiin chu, keima mi minngûi nimaka, nin rêngin nangni minngûi ri-riek let ani. (Hima hih ki tina abitak chu a chungu ânggar rai ku nuom loi sika ani.) **6** Ha mi hah chu nin lâia mi tam uolin ma anga dûk nin tho hah ahun zoi ani. **7** Nikhomrese, atûn, ngâidam unglu male ama hah mohôk roi, ânggûi phar loina rangin. **8** Masikin ama hah nin lungkham tatak ani ti nin min riet rangin nangni ki ngên. **9** Nin kôma lekhamuthuon ki miziekna bi tak chu minsina han nin lei hong indingdet le nangni ki rilna chong zoratin jôm tit rangin nin inthok mo ti riet ku nuom sika ani. **10** Tukhom amanu mo amapa mo a sintho chungu nin ngâidam tika chu kei khom ka ngâidam ngei ani. Kei khomin ka ngâidam sa ngâi. Ka ngâidam tika chu, adiktakin, i-ih khom ngâidam rang ka nâng kai chu nangni sikin Khrista makunga ka ngâidam ngâi ani, **11** Soitan'n ei chungu zorânchum a man loina rangin; a mintuonangei hah ei riet chien sikin. **12** Khrista Thurchi Sa mišir rangin Troas taka ku tungin chu, mataka sintho rangin Pumapa'n lampui mi lei mong pe ku mua. **13** Aniatachu ei lâibungpa Titus ku mu loi sikin ka kângdoi sabaka. Masikin mataka mingei hah he hoiin ka mathân ngeia Macedonia rama ke se zoi ani. **14** Hannirese Pathien kôm râisânchong om rese!

Khrista motorna sika lampui jûina han mi intângnei anghan Pathien'n Khrista leh inzomin mi ruoi tit ngâi sikin. Khrista rietna thurchi hah muntina mirimhoi angin minzar rangin Pathien'n mi mang ngâi ani. **15** Keini chu Khrista'n mirimhoi hâla Pathien kôma pêk sanminring tira om ngei le ân mang tira om ngei lâia minzar anghan kin ni. **16** Ân mang tira om ngei ta rangin chu thina rang mirimsie ania; aniatachu sanminring tira om ngei ta rangin chu ringna rang mirimhoi ani. Hanchu, tuma ha sin thothei rangin achuk rang ani zoi? **17** Midangnei tamtak chu Pathien chong hi sadâi thonân an mang anghan keini chu nimak mea; hannirese Pathien'n mi tîrna sikin kêng Khrista fîrlâmngêi anghan Pathien mitmua takintâi takin kin chong ngâi ani.

3 Eini nanâkin ei insong nôkrêk rang mo ani zoi? Nônchu, midang senkhatngêi anghan rilminsana lekhamthuonngêi nin kôma rang mini, nin kôm renga mini ei nâng mini? **2** Kin lekhamthuon dön chu nangninanâk hah ania, mitin riet rang le pore ranga kin mulungfîlngêia miziek nin ni. **3** Hi lekhamthuon hih Khrista lelên a mizieka keini mi hong min chô tiin ânthâr ani. Hima hih pentuia miziek nimaka, Pathien ring Ratha leh miziek ani, male lungpêkngêia miziek khom nimaka, munisi mulungfîlngêia miziek kêng ani. **4** Khrista jârin Pathien kôm ngamna kin dön sikin mahah kin ti ani. **5** Hi sin tho rang hin ite thotheina le inti theina rangin phalna keinia hin omak. Thotheina kin dön chu Pathien renga juong ngâi kêng ania; **6** ama han balam mizieka niloin Ratha taka chonginkhit athar sinthopu ni thei rangin mi sin zoi. Balam miziek in thina amitung ngâia, Ratha rêkin chu ringna a pêk ngâi. **7** Balam hah lungpêkngêia lekhabulngêia miziek ania, pêka aom lâihan Pathien roiinpuina ânlang ani. Moses mâia vâr hah duoi tetet khomsenla, maha ala râat oka, Israelngei han an mitngêi leh ama ha enlak thei mak ngeia. Balam mangin thina amitung ngâi luoi ha, madôra roiinpuina leh ajuongin chu, **8** Ratha sinthoheina hah idôra roiinpuina lien uol mo ani rang ani zoi! **9** Theiloi mintumna mintung ngâi luoman a roiinpuin chu; sanminringna mintung ngâi sinthona ha idôr taka roiinpuin uol mo ani rang ani zoi! **10** Roiinpuina vâr uol ok sika han zora vunsia roiinpuina vâr hah chu om khâi mak kin ti thei. **11** Ma chomolte rang luoman a roiinpuina aomin chu, tuonsôta rang vângin chu idôra roiinpuina lien uolin mo aom rang ani zoi nal **12** Ma sabeina hah kin dön sikin kin hâi ani. **13** Keini ngei chu Moses anghan nimak me, ama han vâr achuoi tetet le boipharna hah Israel mingeiin an mu lina rangin a mâi hah a mukhûa. **14** Adiktakin, an mulungbôkngêi hah ânkhâr ania; male aviensûn tena khom hin chonginkhit muruo lekhabungei ha an porên chu ma mukhûa nanâk han an mulungbôkngêi ha amukhû ngâi. Mîn Khrista a zom tika vai kêng ha mukhûa hah pai ani ngâi. **15** Aviensûn tena khom hin Moses Balam, an pore racham ha mukhûa han an mulungbôkngêi ala mukhû tit ngâi

ani. **16** Hannirese Pathien lekhabu'n Moses chungroi a lei ti anghan, ha mukhûa hah pai thei ani: “Pumapa tieng a hônhei lehan a mâi mukhûa hah painin aom zoi.” **17** Atûn, hi muna, “Pumapa” ti hi chu Ratha ania; male Pumapa Ratha omna nâma chu zalena aom ngâi. **18** Hanchu, kin rêngin mâi mukhû loiin Pumapa roiinpuina min-êlin; male ma roiinpuina nanâk han, Pumapa renga juongpu, Ratha hih, roiinpuina lien uolin ama angin eini mi minthûl ngâi ani.

4 Pathien'n a mulungjûrpuinân hi sin hih tho rangin mi pêka, masikin kin jâminzal mak. **2** Neinun inthup le inzakupui om sin ngei hah kin mâka; milak leh sintho mak mea, Pathien chong mi huongnân khom mang mak me. Chongtak vârna akipin Pathien mitmua han mitin sielesarietna mi mitngêi mintung rang kin pût ngâi. **3** Kin thurchisa mišîr hih thupin aomin chu ân mang tir ngei renga vai thupin aom ani. **4** Hi rammuola pathien saloi han an mulungbôkngêi hah iŷinga a dar pe ngei sikin an iemloi ani. Khrista, Pathien le in-angna dônpu roiinpuin tie Thurchi Sa vâr an chung ajuong inlang hah an mu lina rangin an mitngêi hah a mincho pe ngei ani. **(aiôn g165)** **5** Keini kin roi mišîr mak mea; Jisua Khrista chu Pumapa ani ti kêng kin mišîra, male keini khom Jisua jârin nin fîrlâmngêi kin ni ti kin mišîr ngâi. **6** “Aŷing renga avâr hong vâr suok atih!” a tipu Pathien nanâk hah ani, Khrista mêla Pathien roiinpuina vâr suok kin rietna rangin kin mulungfîlngêia a minvâr zoi. **7** Hannoma keini rathatienga rochon dön ngei hih pil bêlngêi anghan kin ni, sinthoheina lientak hah kin ta niloiin, Pathien ta ani ti ânlang theina rangin. **8** Bâiminkham pe bangin kin oma, aniatachu, duoi uol ngâi mak mea; akâra chu mulungfîngin kin oma, male kin beidong tet ngâi maka; **9** râlngêi tamtak an oma, aniatachu mal le ruol dön loiin om tet ngâi mak me; male mophop nôinekin om ngâi khom rong unga, sietminmangin chu om mak me. **10** Khotiklâi khom kin takpumngêi thitheia hin Khrista thina kin ruput tit ngâi, a ringna khom kin takpumngêi hin ânlang theina rangin. **11** Kin ringkâr chu Jisua jârin thi rang ichi omin kin om tit ngâi, a ringna khom kin takpumngêi thitheia hin ânlang theina rangin. **12** Mahi aomtie chu keini rangin thinân sin atho, aniatachu, nangni rang rêkin chu ringnân sin atho ani. **13** Pathien Lekhabu'n, “Ki iemna sikin thurchi ki mišîr ani,” ati anghan, ha taksônna ratha nanâk han keini khom kin iem sikin thurchi kin mišîr ani. **14** Pumapa Jisua aringa kaithoi pu han keini khom Jisua leh mi kaithoi del a ta, male nangni leh a makunga mi tuong atih ti kin riet. **15** Hingei murdi hih nangni jâra ania; Pathien moroinân mi tam uol chung a atungtir anghan, mangei han Pathien roiinpuina rangin râisânchongrilna chubaithonangei Pathien kôm min tung u-uol an tih. **16** Masika han kin jâminzal tet mak me. Kan taksatieng hih hong mon titir khomrese, kin rathatieng chu anîngtin sinmintharin aom bang ani. **17** Hi chomolte ranga kin dûktongna

achînte hin kumtuong roiinpuina lientak kin dûktonga nèka lien uol mi sin pêng atih. (aiōnios g166) **18** Mu thei neinunngai chu thîr mak mea, mu theiloi neinunngai kêng kin thîr ani. Mu thei neinunngai chu chomola rang an nia, aniatachu mu theiloi neinunngai chu tuonsôtin om tit an tih. (aiōnios g166)

5 Hi ei omna pilchung puon-in ei takpum hi rammuol chungah hih sietchit khomsenla, invâna omna rang in Pathien'n ama nanâkin mi sin pe, tuonsôta aom tit rang in det ei dôn tiin ei riet. (aiōnios g166) **2** Male atûn hin invâna ei omna rang in renga han mi mukhû rang ôi tatak in ei inrum tatak ngâi ani; **3** Maha ei insilin chu takpum boiin om no uh. **4** Hi pilchung puon-ina ei om lâihin sirdêna sikin chapin ei inrum tatak ngâi ania; hi ei pilchung takpum hih mâk ei nuom sika niloii, aniatachu invâna in mi mukhû rang ei nuom sika ani, masikin hi thithe hi ringnân ânthûl rang ani. **5** Hi inthûlana rang mi mintuo pepu chu Pathien ania, male eita ranga neinun a lei mintûp murdi hah khâmna anghan Ratha mi pêk zoi ani. **6** Masikin zoratin hânân kin sip tit ngâi ani. Takpum ina ei om kâr chu Pumapa ina om mak me ti ei riet. **7** Ei ringnun hih mu theia om niloii, taksônân kêng ei om ani. **8** Hânân ei sipa, ei takpum in hih mâkin Pumapa ina om rang ei nuom uol ok ani. **9** Neinun dadang nêkin, hi taka ei omna ina mo, khi khin mo, ama a râiminsân rang ei nuom ani. **10** Khrista han ei roijêk rangin amakunga ei rêngin ei lân lang pak rang ani. Ei rammuol ringnuna ei sintho ngei murdi asa mo, asie mo, ei man rang rohoingei dungjûiin ei man rang ani. **11** Pumapa china chang kin rieta, male midangngei khom kin methêm ngâi ania, Pathien'n mi riet minthâr let, male nangnin khom nin mulungrîlgeia mi nin riet minthâr tiin ka sabei. **12** Nin kôm keini nanâkin rilminsana ranga kin pût nimaka; manêk han, nunchan tieng niloia achungtieng ririema ânsong ngâi ngei hah nin thuo theina rangin keini mi nin songna rang abi nangni pêk rang kin pût ani. **13** Kin mo tatak mini? Maha Pathien jâra ani. Aninônchu kin vâ mini? Hanchu maha nangni jâra ani. **14** Khrista lungkhamna han mi jêk ani, mi murdi ta rangin mi inkhat a thia, maha aomtie chu an rêngin a thina han an inlopui sa ani tiin atûn chu kin riet minthâr zoi. **15** Ama chu mi murdi rangin a thia, masikin a ring ngei han anni ta ranga ring ni khâi loiin, an ta ranga thia ân thoinôkpu ta rang vaia ring kêng an ni zoi ani. **16** Hanchu, atûn pêna chu munisi vârnân tute jêk khâi noni ung. Munisi vârnân moton han Khrista hah lei jêk ta khom unglang, atûn pêna chu jêk khâi noning ung. **17** Tukhom Khrista hah a zomin chu mi thar ani zoia; amuruo chu ahek zoia; athar kêng a hongni zoi. **18** Ma ngei murdi hah ei râlinchangna renga Khrista jâra a malngei mi minchanga, midangngei khom a malngei minchang theina sin mi pêkpu Pathien han a sin ani. **19** Kin thurchi mişir chu mahi ani, Pathien'n khrista jârin munisingei murdi a ruolngeiin a minchang zoi. Pathien'n

an sietnangei hah mindon pe ngei khâi loiin, male kho angin mo a ruolngeiin a sin ngei chang thurchi hah, keini mi pêk ani zoi. **20** Hanchu, mahin keini hih, Pathien'n nangni a ngêna hah kin chungah a bâng anghan, Khrista ranga chong kin ni. Khrista ruthûlin nangni kin ngên; Pathien râlngei nin nina renga a ruolngeiin nangni thûl rese! **21** Khrista han sietna dôn mak, aniatachu ama leh inzoma Pathien dikna hah ei chang sa theina rangin Pathien'n ei sietna hah a minchang sa ani.

6 Hanchu, Pathien moroina nin chang hah asênaboia nin mang minhek loina rangin keini Pathien leh munkhata sinthongeii hin nangni kin ngên. **2** Pathien'n imo a ti rangâi roi: "Ku lungkhamna nangni min mu rang zora ahong tungin chu, nangni ka rangâi pea; nangni ka sanminring nikhuo ahong tungin chu, Nangni ka san ngâi." Rangâi roi! Atûn tak hih Pathien lungkhamna chang zora ania; aviensûn hih sanminringna chang rang nikhuo ani! **3** Kin sinthona hin tutên achâina man no rese ngei kin nuom ani, masikin tu lampuia te lamchâishaknangei dar rangin pût mak meh. **4** Manêkin, kin sinthona ngeia injêlnangei, dûktongnangei le intaknangei diertaka tuongin Pathien firlâmngai kin ni tie kin minlang ngâi. **5** Jêm bitin, intângna ina khumin le phenêngin kin oma; sin sôlin, inmurahal inshakin le bungêiin kin om ngâi. **6** Kin inthiengna, rieta, tuongdierna, le singna ngei hah, kin lungkhamna diktakin, Ratha Inthiengin, Pathien firlâmngai kin ni tiin keininanakin kin minlang ani, **7** chongtak kin mişirna sikin le Pathien ranak râtin. Dikna hah doina rang le kin inrungha rangin râlvôn kin mang ngâi ani. **8** Mirit pêkin le mâimôkinshakin kin om ngâia; êro le minpâkin kin om ngâi. Chongtak kin mişir ngâi, hannoma milakngei intumin kin om ngâia; **9** mingei rietloi anghan kin oma, hannoma mi murdi'n min riet; athi anga omin, hannirese, mi nin mu anghan kin ring ani. Dûkmintongin om khom unglang that chu nimak mea; **10** inngûiin om khom unglang, zoratin kin râiasân tit; inrieng kêng kin ang, aniatachu mi tamtak minei kin min changa; ite dônloi kêng kin anga, hannoma neinunngai murdi kin dôn suolet ani. **11** Korinth taka ruol moroitak ngei! nin kôm ngampengin kin chonga; kin mulungrîlgei alienin kin min-onga. **12** Keini chu kin mulungrîlgei nin tieng khâr mak mea; nangni chu nin mulungrîlgei kin tieng nin khâr ani. **13** Ka nâingei anghan nangni bèn atûn hin ki ti ani: ninta ranga nuomangei kin dôn anghan nangni khom mi minmu roi. Nin mulungrîlgei alienin mo-ong roi! **14** Iemloipungei leh munkhatin sin ân-angbangin tho rang pût no roi, maha tho thei aniloi rang sikin. Kho angin mo adik le adikloi an inlop thei ranga? Kho angin mo avâr le ajing munkhatin an om thei ranga? **15** Kho angin mo Khrista le Diabol an inruol thei rang? Kho angin mo iempu le iemloipu an dôn inchnun thei rang? **16** Kho angin mo Pathien Biekin le sonong mirimilngei an immun thei ranga? Eini chu Pathien aring Biekin kêng

ei ni! Pathien lelên a ti anghan: “Ki mingei kôm in sin ka ta male an kôm om ki tih; Keima an Pathien rîng ka ta, male anni ngei hah ki mingei rîng an tih.” 17 Masikin, Pumapa'n a tia, “Anni ngei hah mâk ngêt unglâ male nangninanâkin anni renga atheipielin om roi, Ite ânthiengloi reng tho tet no roi, male keiman nangni pom ki tih. 18 Keima nin Pa rîng ka ta, male nangni hah ka nâipasalngei le nâinupangngei rîng nin tih, Pumapa Râtinchung han a ti.”

7 Ku ruol moroitak ngei, hi chonginkhâmngai murdi hih ei ta ranga sin ani. Masikin takpum le ratha min nim thei ngâi neinunngai renga inkêm ei ta, male Pathien rin puma omin inthiengna mikhipphar ei ti u. 2 Nin mulungrîlgeia mun mi pêk roi. Tute chungâ saloi tho mak mea; tute siet mak mea, tute chungâ khom inlâpna rok uol mak me. 3 Mahi theiloi nangni minchangna ranga ki ti ni maka; motona ke lei ti anghan, mi nin moroi sabak sikin munkhatin ei om tit ani, ei ringle, ei thile. 4 Nangni ki riet minthâr sabaka; nangni ko song tatak ani! Kin intaknangei murdia khom mohôknân ka la sip tita; râisânân ki sipmat ani. 5 Macedonia kin tung suole khom inngamna reng dôn mak me. Muntina intaknangei aoma, midangngei leh inkhalin kin oma, kin mulungrîlgeia chinangei kin dôna. 6 Aniatachu Pathien mulungrîl inngûi minhar ngâipu han Titus a hong sikin mi mohôk minhara. 7 A hong sika han kin râiaminsân vai nimaka, ama'n kho angin mo nin mohôk minharna chang khom mi min rieta. Ama'n ni mu rang nin nuom tie ngei khom mi rila, nin mulung nin min ruongtie ngei le mi thop ranga nin inthok tie ngei; mi ril sikin atûn hin chu ka râiasân uol ani zoi. 8 Ke lekhamuthuon han nangni minngûi khom senla, ki miziek hah insîr khâi mu-ung. Chomolte chu nin inngûi ti ku mu lehan kên sîr ani. 9 Aniatachu atûn chu ka râiasân zoi nangni ki minngûi sika niloian, nin inngûina han nin lampuingei nangni min thûl pe sikin. Ha inngûina hah Pathien'n a mang ani, male masikin nin chungâ tho minchâi mak me. 10 Inngûina, Pathien'n a mang han mulungrîl inthûlna nangni pêkin sanminringna amintung ngâi sikin mahan insîrna om mak! Hannirese munisi inngûina mamangin chu thina amintung ngâi. 11 En ta u, nin inngûinân Pathien sintho hih: hingsietna nangni min dôn tie ngei, nin theiloinaboi tie minlang ranga nin ngâklal tie ngei! Ma anga adikna tianga taksinangei, ma anga inningnangei, ma anga nuomnangei, ma anga inpêknangei, ma anga asaloi tho ngei dûkmintong ranga nin inthok tie ngei! Ma ngei roi han nangninanâkin minchâina reng dôn mak chei ti nin minlang ani. 12 Masikin, ma lekhamuthuon hah miziek khom rongâ, atho minchâipu sika nimaka aninônchu tho minchâina tuongpu sika khom nimak. Manêkin idôr mo kin ta ranga nin inpêkna inthûktie, Pathien mitmua nangni min mu rangin ki miziek ani. 13 Masika han kêng mohôkin kin om. Mohôka kin om vai niloian; Titus nin lei sanna jâra a râisâna sikin keini khom kin râiaminsân

sabak ani! 14 A kôm nangni ko song ngâia, male nangnin mâimôkinshakin mi dar mak chei. Nin kôm chongtak kin misîr bang ngâi, male ma anghan Titus kôm nangni ko songna han adik tiin ânlang zoi. 15 Male a rilnangei jôm rangin nin rêngin nin inthokngei, chi le inrîk puma ama nin lei phâm ngâi hah a riettit sikin nin ta rangin a lungkhamna ânsôn uol zoi. 16 Nin chungâ kên ngamphar thei sikin idôra râisân mo ki ni zoi!

8 Kin lâibungngei le sarnungei, Macedonia rama koiindangngei lâia Pathien moroina sintho lenna hah nin riet rangin kin nuom ani. 2 Intaknangei an tong han minsin tatakina an oma; aniatachu, an râisâna alien tatak sikin inriengtak nikhomsenla ngei, phaltakin pêkna an dôn ani. 3 An pharidôr chu an pêka, an phari nêka tam khom an nuom dodôrin an pêk ti nangni ki min riet minthâr ani. 4 An theia mulungsuokin Judea rama Pathien mingei sanna thona tieng khom sintum dôn sa rangin min ngên ani. 5 Maha kin sabeina pêna ani! Amotona Pumapa kôm an pêk baka; masuole chu, Pumapa lungdôn kin kôm anninanâkin an inpêk nôk ani. 6 Masikin hi sin phutpu, Titus hih kin ngên, hi lungkhamna chuonsin alieka sa uol hih sin minzom tita nangni zoipui rangin. 7 Nin dôn murdi: taksônna ngei, thurchi misîr theina ngei, le rietna ngei, mi san ranga nin jôtna ngei le mi nin lungkhamna han nin nei oka. Masikin hi lungkhamna chuonsin khoma hin phaltaka nin inpêk sa rangin nangni kin nuom ani. 8 Ite balamngei nangni khang pe ma-ung. Nikhomsenla midangngein mi san rang an jôt tie ngei nangni min mûn, mi nin lungkham hih adik tatak mo ti riet rang ku pût ani. 9 Ei Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin rieta; nei bâk khomsenla, nangni a min nei theina rangin, nangni jârin amanânâkin inrieng a chang ani. 10 Ku nuomlam chu nikuma nin phut hah atûn hin zoi unglâ chu nin ta rangin sa uol atih. Sin ranga aphut masa vai nimak choia, hannirese sin ranga a nuom masa khom nin ni sa. 11 Hanchu ma chungâ han minngam titin, nan chuonsin hah zoi ta roi! Nin lei mintuo anghan zoi rangin jôt unglâ, male atûna nin dôn lam tak lehin tho roi. 12 Pêk rang nin jôtin chu, nin dônloi chungâ niloian, nin dôn chungâ nin neinunpêk hah Pathien'n khôk atih. 13 Nin chungâ puokrik nangni min pêlin midangngei mojôk rang pût mu-ungâ; aniatachu hi zora hin atam nin dôn sikin, ânsam ngei nin san ngei hah asa ani. Hanchu, nangni nin insama anni an dôn mintam khomin nangni san an tih. Ma anghan in-angna om atih. 15 Pathien lekhabu'n, “Arût mintam pu han dôn mintam uol maka, male arût mintôm pu han dôn mantôm uol mak,” ati anghan. 16 Nangni san ranga kin jôt anghan Titus mulung sînga jôtna min dônpu Pathien chungâ kin râiasân tatak! 17 Kin ngênna a lei modôm vai niloian; ama theia mulungsuokin nangni san rang jôtin nin kôm hong rangin a masat ani. 18 Ama leh lâibung inkhat thurchisa misîrna sin a thona sika koiindangngei murdi'n an jâ tatak ngâipu hah kin juongtîr sa. 19 Male mapên han,

ama hih lungkhamna sin Pathien roiinpuina rang le nangni san kin nuomna minlangna rang kin chuonsina le khuolchaina mi jûi ranga koiindangei in an thanga an phun ani. **20** Phaltaka neinunpêk tam kin semna roia hin tute chiernangei akaithoi loina rangin kin inđin ani. **21** Kin neinunkhîn chu Pumapa mitmua vai niloiin, midangngei mitmua khom dikna sin hih ani. **22** Masikin anni lehan kin lâibung inkhat kin juongfira; vêl tamtak kin minsina male nangni san rang a jôt tatak tiin kin riet. Male atûn vâng chu nin chung a mulungngamma a dôn sabaka, nangni san rang a jôt uol ok zoi. **23** Titus hi chu, ka champui le nangni sanna sin ni thopui ngâpu ani; lâibung dang a champuingei hi chu koiindangei ruthûla Khrista kôm roiinpuina mintung ngei an ni. **24** Anni ngei kôm han nin lungkhamna minlang roi, masikin nangni kin songna chungroi hin kin dik ti hih koiindangei murdi'n an riet theina rangin.

9 Judea rama Pathien mingei sanna muthuona aom chungroia hih nangni miziek pe rang nâng tet mak. **2** San rang nin nuom tiin ki rieta, male Macedonia rama mingei kôm, “Achaia rama lâibungngei le sarnungei,” anni chu, “Nikum renga san rangin an inthok sai kêng ani zoi.” tiin nangni ko song ani. Nin jôtna han an lâia mi tamtak akaithoi minhar ngei ani. **3** Atûn hin hi lâibungngei hih ku juongfîr ngei ani, masika han nangni kin songna chungroi hah chongbâingei koronga ânlet loina rangin. Aniatachu, ki tisai anghan, nin sanna lehan inthoksaiin lei om roi. **4** Nikhomrese, Macedonia ram renga mingei ngânin ni juong jûiin nin inthok loi juong mu duoi ta rese ngeia, idôr mo kin inzak rang — nangni nin inzak rang pairakin — tak nangni kin sôn sabak tie ha! **5** Masikin neinunpêk ranga nin inkhâm hah nin lênthok theina rangin hi lâibungngei hih ko motona nin kôm lei juong ranga ngên rangin anângin ki riet. Hanchu ku juong tung tena chu lêntuosai rîng a ta, male nin dôn sika niloiin nin nuom sika nin pêk ani ti inlang atih. **6** Chimu tômte lingpu han sâkthar tômte dôn a ta; chimu atam lingpu han atam dôn atih, ti hih riettit roi. **7** Hanchu, nin sisika, nin masat angin nin pêk rang ani, insîr pum le nin sintum ani ti rietloi niloiin; mulungtâihieia pêkpu hah Pathien'n a lungkham ngâi sikin. **8** Male Pathien'n nin nâng nêka tam nangni a pêk thei, masikin nin nâng murdi nin dôn tita, sin asa ngei rangin dôn thei uol nin tih. **9** Pathien lekhabu'n, “Phaltakin ânsamngei kôm a pêk ngâia; a lungkhamna chu tuonsôtin adier ngâi,” ati anghan. (aiōn g165) **10** Male Pathien'n, chimuru rethe ranga pêkbang ngâipu le vâipôl sâk ranga pêkbang ngâipu, han chimu nan nâng murdi nangni pêkbangin nangni minsôn pe a ta, phaltaka nin pêkna renga han amara tamtak mintûp rang nangni musuo pêng atih. **11** Phaltaka nin pêk tit theina rangin Pathien'n nangni min nei tit a ta, mi tamtakin nin neinunpêkngai keini renga an man sika han Pathien kôm râisânchong misîr an tih. **12** Hi nin chuonsin hin

Pathien mingei an nângngei a mintongngei vai nimaka, Pathien kôm aliemrak dôra râisânchong misîrna lientak khom amusuo ngâi ani. **13** Male nin chuonsin minthârna amitung sika han mi tamtakin Pathien kôm roiinpuina pêk an tih, Khrista thurchisa nin phuong ngâia iem nin om sik le an ta rang le mitin ta ranga phal tatak nin insepui ngei sika han. **14** Male masikin moroina inthûk tak dônin chubai nangni tho pe an tih, Pathien'n moroina aliekasa nangni a min mu sikin. **15** Amanboi neinunpêk sika han Pathien kôm râisânchong misîr ei tih u.

10 Keima, Paul, nin kôm ko om lâihan nin chung a innuotak le dâiriema omin, aniatachu nin kôm ko omloi lechu nin chung a lumraka om ngâipu an ti hin. Khrista nunnêmna le lungkhamnân misangin nangni ke ngên. **2** Nin kôm ku juong zorân rammuol mingei mulungbôkngai anga sinthoa mi bê ngei chung a chu ku lumrak ngêt rang khomin; nangni nin chung a chu lumrak loi rangin ni namnôl loi rangin nangni ke ngên ani. **3** Mahi adik rammuola lêng chu kin ni, aninâka rammuol mingei mulungbôkngai angin chu doi mak meh. **4** Indoina rârovongei kin mang ngei hi chu rammuol rârovongei hih nimaka, aniatachu Pathien rârovongei ranakrâttak ngei kêng ani, maha kulpuidetngei sietminmangna rangin kin mang ngâi ani. Inkhalna dikloingei kin minheka; **5** Pathien rietna khâr ranga inpâkna lamchâingei murdi hah kin seta, mindonna murdi sûrmintangna renga tuongin Khrista chong kin min jôm ngâi ani. **6** Male iemom tatak nin ni minthârna nin dôn suole chu, iemomloingei dükmintong rangin inthok kelen kin tih. **7** Nangnin neinunngai hi pêntienga ânlang vai kêng nin en ngâia. Mahan tumakhatin amapa mo, amanu mo Khrista mîn ân bê an om mini? Asa, an omin chu an thethenin an chungroi mindon nôk rese ngei, anni ngei an tho angtakan keini khom Khrista ta kin ni sikin. **8** Nangni setna rang niloia, nangni sinmindingna ranga Pumapa'n rachameina mi pêk hih insongpui ok khom ronga inzak ma-ung. **9** Ke lekhamuthuonngai hin nangni misih anga ânlang rang chu pût mu-ung. **10** Tumakhatin, “Paul lekhamuthuonngai hi chu ana le ânngar ani, aniatachu ei kôm a omin chu ânzala, a chongngei khom ite nimak!” tîng an tih. **11** Ma anga mingei han mun dang a kin oma kin lekhamuthuonngai leh nin kôm kin oma kin sintho rang hah ataina reng om mak, tiin an rietthei ngêt rang ani. **12** Adikin chu anni le anninanâk ân pâka ân sâng oka ân bê ngei lâia han intelin anni leh intêk ngam mak me. Idôra amo mo an ni! Anninanâk an inkhina rang leh an injêkna rangin balamngai an sinna! **13** Nikhomrese, keini rangin chu, kin insongna hah tentanangei khêl no nia; Pathien'n sintho ranga tentanangei mi dar pe sûnga han ani ngâi, male nin lâia kin sintho khom hih ahuom sa. **14** Male ma tentanangei sûnga om nin ni sikin Khrista Thurchi Sa chôia nin kôm kin juong lâihan khom tentanangei pêna chu se mak me. **15** Masikin Pathien'n tentanangei mi dar pe pêna chu midangngei an sin hah

song mak me. Manêkin, nin taksônna hah hônsôn a ta, male Pathien'n tentanangei mi dar pe sũaga chu zoratín nin lâia sinthona lien uol ok tho thei kin tih, tiin kin sabeí ani. **16** Hanchu Thurchi Sa hih nin kôm pêna ram dangngeia khom mišir thei kin ta, mun danga mũn sin an lei tho sai hah song noni ung. **17** Aniatachu Pathien lekhabu'n ati anghan, “Tukhom a song nuom kaiin chu Pumapa sintho hih song rese ngei.” **18** Eini nanâkin asa kin ni tiin ei mindonin chu pomna chang ngâi mak mea, Pumapa'n asa tiin mi mindon pe tika kêng pomna ei chang tatak ngâi ani.

11 Anmôl siei anga ko om lâi khomin mi nin tuongdiér pe rangin ku nuom. Rangâihoitakin tho roi! **2** Pathien narsana angin kêng nangni ka narsa; dôngmate inthiengtak angin nin nia, pasal inkhat vai, Khrista ngêt lehan in nangni min nei ranga kên khâm pe ngei nin ni. **3** Nin mulungbókngai hah hong sietin Khrista taka nin inpêkna akíp le ânthieng hah mâkrak nin tih, ti hih ki chi ani ma angdên han Eve hah murûl vârna milakngai han huongin aom ani. **4** Tumini nin kôm juongin Jisua dang, a thurchi kin mišir niloi a juong mišira; râisântaka nin lei rangâi thei sik le keini renga nin man niloi Ratha le thurchisa adang viek ratha dang le thurchisa dang nin lei pom sikin! **5** Aliekin, “firtonngei” tia nin koi ngâi ngei nêka chûn uol ki ni rangin chu mindon mu-ung! **6** Thurchi mišir chu ke theibâkloi khom ani thei, aninâka rietna tieng chu ma anghan ni tet maka; maha chu zoratín le lampui tina khom nangni kin minthâr pe suo zoi ani. **7** Pathien Thurchi Sa nin kôm ku juong mišir lâihan ite neinun nangni ngên mu-unga; nangni chôiminsângna rangin keimananâk kên nuoi ani. Maha ko tho minchâi mo? **8** Nin lâia sin ko tho zorân koiindang adangngeiin sanna min pêk ani. Masikin chongna rangin, anni ngei murûkin ke nangni ka san ngâi ani. **9** Male nin kôm ko om sũang han sum kên sam zorân tute nangni minjêl mu-unga; Macedonia ram renga lâibungngai le sarnungei an hong han ka nâng murdi min juong chôí pe ani. Sûmûk tienga anghan, sûnmoton tieng khom nangni rangin puokrik ni tet no ning! **10** Khrista chongtak keima taka om sika han hi kên songna hih Achaia ram pumpuia dârek noni tih hih kên khâm ani. **11** Nangni ku lungkham loi sika mahi ki ti mini? Pathien'n nangni ku lungkham tatak tiin a riet ngâi ani! **12** Atûna sin ko tho anghin tho tit ki tih, “firtonngei” adangngei hah an insong thei loina rang le keini kin sintho angtakan sin an tho an ti thei loina rangin. **13** Ha mingei hah firton dik nimak ngei, anni ngei hah firton dikloi an nia, an sinthoa milak thoa Khrista firton tatak ngei anga inlang ranga ânthok ngei ha an ni. **14** Asa, kamâm rang om mak! Soitan luo mana vânfirton vâr angin inlang rangin ânthok duo! **15** Masikin a firâmngai khom dikna firâmngai anga inlang ranga an inthok hih neinun kamâmom ni uol mak. Amongna chu an sinthongei angtakan an man rangrohoi hah la man an tih. **16** Ki ti nôk: tutên amo angin mi mindon no

rese ngei. Aniatachu nin mindonin chu, alekti luo kên song theina rangin amo angin ni pom roi. **17** Adiktakin atûna ki ti hi chu Pumapa'n ti ranga ni nuom anga ki ti nimaka; hi insongna roia hin chu amo tatak angin ko chong ani. **18** Hannirese mi tamtak munisi ninangei song an om sikin kei khom ma angdênin tho ki tih. **19** Nangni chu nin vâr tatak, male masikin râisântakin amo ngei ha nin tuongzit ani! **20** Nangni chu mũn nangni dânde khom rese ngei, inlâpnâm nangni mang khom rese ngei, chângna nangni min ôk khom rese ngei, nangni enminnuoi khom rese ngei, nin mâia nangni bèn khom rese ngei nin tuongzit ngâi. **21** Ha neinunngai hah tho rangin chu kin chi rai sikin apom khom kên zak! Hannirese tukhomin i-ih lama khom an insong ngamin chu — amo angin ko chong ani — kei khom ka hâi ngam. **22** Hebrew mi mo an ní? Kei khom ki ni. Israel mi mo an ní? Kei khom ki ni. Abraham richisuo npârngai mo an ní? Kei khom ki ni. **23** Khrista firâmngai mo an ní? Achâng ku phuo nâka chu anni rangin chu keima ke firâm asa uol ki ni! Sintho ranak ko song uol ok, intângna ina ku lût zora atam uol, vîkin ko om uol, male vèl tamtak thi vavângin ko om uol. **24** Judangeiin voisômthum voikuo chum rangnga min tôka; **25** Rom mingeiin voithum min vîka, male voikhat lung leh dêngin ko oma. Voithum rukuong sietna ko tonga, voikhat chu súnkhat jân khat tui chungá ko oma. **26** Ku khuolchaina voi tamtak tuilien ichîn, inru ichîn, ku Juda champuingei ichîn, Jentailngei ichîn; khopuilienggei sũaga chîna tongin, rama chîna tongin, tui puilienggeia chîna tongin, male mal saloingei chîn ko om ngâi. **27** Ki sinthona ko sôl rai sika inloia ko om tik atam ngâi; vonchâm le tuinrâlin ko om ngâia; bu ko khop loi tik, omna rang ka man loi tik, aninônchu puonsil kên vâi tik atam ngâi. **28** Male neinun dangngei tiloiin, koiindangngei murdi ki mindonna ni delin nîngtin ko om ngâi. **29** Tumakhat an inzalin chu, kei khom kên zal ok ngâia; tumakhat sietna tieng tuongin aomin chu beidongin ki sip ngâi. **30** Ko song ngêt rangin chu kên zal tie ânlang neinunngai hih song ki tih. **31** Pumapa Jisua Pathien le Pa riming chu tuonsôtin satvurin om rese! milak tho mu-ung ti a riet ngâi. (aiôn g165) **32** Damascus taka ko om lâihan, Rêng Aretas nuoia râiôt'n mi súr rangin khopui mokotngeia rungpuungei a dar ani. **33** Aniatachu kok sũaga kulpui bang in-onga min mathâka, ma renga hah ko rotpai ani.

12 Kên song ngêt rang ani, ite asena aom loi rang khomin. Aniatachu atûn Pumapa'n inlânngai mi min mu le chongpfung rang mi pêk ngei hah mišir ki tih. **2** Khristien mi inkhat invân insângtaka khin juong lâkin aom ti ki riet ama hah kum sômleiminli ani zoia (mahi ataka mini, inlârna a mu mini riet mu-ung Pathien vaiin a riet). **3** Ki ti nôk, ma miriem hah Paradis taka rangin juong lâkin aom ti ki riet (mahi khom atak mini, inlârnan a mu mini riet mu-ung — Pathien vaiin a riet), male ama hah chong a mišir thei loi, le

munisi mûrngeia mišir ranga phal loi neinunngai a hong rieta. **5** Masikin hi mi hih song ki tih — aniatachu ko dok tie ânlang neinunngai tiloin chu keimananâkin chu insong no ning. **6** Insong nuom khom ronga, amo chu ni no ning, chongdiktak ki mišir rang sikin. Aniatachu insong no ning, tukhomin min mu angin le keima renga chong an riet lam nêkin min mindon minsâng loina rangin. **7** Kamâmom neinunngai tamtak ku mu ngei sikin inpâknân ki sip loina rangin taksatieng damloina natak pêkin ko om ani, maha kên pâk loina ranga Soitan thangtheipu anga sinthoa ni jêm ngâi ani. **8** Ma natna hah mi khâi pai pe rangin voithumna Pumapa ke ngênna. **9** Aniatachu ama'n, “Ko moroina hi kêng na nâng ani, na râtloi zorân kêng ki sinthotheina akip ngâi,” tiin mi thuon ani. Hanchu, ku chungâ Khrista sinthotheina mi rungna hi rietna rangin râisântakin ka râtloinangei hih song ki tih zoi. **10** Khrista jârîn chu râtloinangei, êronangei, intaknangei, nuomlonangei le dûktongnangei khom ku mulung achuk. Ka râtloi zorân kêng, ka rât ngâi sikin. **11** Amo angin ko oma — aniatachu nangnin mo rangin mi nin tho pe sikin. Nangni kêng mi nin pomna minlang rang nin ni. Ite ni no khom ronga, i-ih lampuia khom alieka nin, “fîrtonngei” nêkin chu chin uol no ning. **12** Tîrton ki ni minthârân sininkhêlungei le neinun kamâmomngei tamtak nin lâia dierna tatak dônin ki sin ani zoi. **13** Koiindang adangngei nêka saloi uola enin inmo nin om, sumtienga sanna nangni ki minjêl loina hah ani nônchu? Rangâihoitakin ki dikzoiloina hah ni ngâidam roi! **14** Atûna zora hih nin kôm juonga nangni juongpan rang kên thok voithumna ani zoi, male ite nangni sîng no ning. Ka nâng chu nangni hah nin ni, nin sum nimak. Mangei murdi suole, nângei in an nulepangei sem rang an dôn rang nimaka, nulepangei in kêng an nângei sem rang an dôn rang ani. **15** Nangni sanna rangin ko dôn murdi râisântakin thâm let ka ta, male nangni sanna rangin keima khom inpêk let sa ki tih. Nangni ku lungkham sabak sika han mi nin lungkham bâkloi rang mini? **16** Hanchu, puokrik nangni ka chang pe loi hah chu nin jôtinruol atih. Hannirese tumakhatin keima hih milaka sip, male milakngei leh nangni a min ôk zoi ani la fîng an tih. **17** Inmo? Nin kôma thangtheipungei ku juongfîr ngei mangin nin chungâ inlâpna ko rok rang? **18** Titus hah juong rangin ke ngênna, male iempu dang hah ama leh ku juongfîr ani. Titus'n nin chungâ inlâpna a rok nin ti thei rang mo? Ama le keima hih bôknangei immunin lampui inkhata singsina'n sintho ngâi mak me mo? **19** Nin kôm kin dikna thurchi kin mišir tit angin nin mindon thei. Nimak! Khrista'n kin chong ranga mi nuom anghan Pathien makunga kin ti ani, male ruol moroitak ngei, neinuntin kin tho ngei murdi hih, nangni sanna rang kêng ani. **20** Ku juong tika ku nuom lamin nangni mu loiin ti le nangni khom nin nuom lamin mi nin mu nônchu ti hih, ki chi ani. Inkhalnangei le narsanangei, mulunglumngei le ranghuolna rokngai, êronangei le mûrtamnangei, inpâknangei le bâiinkhamngei ku

juong mu rang mini ti hih, ki chi sa ani. **21** Ku juong nôk tika ka Pathien'n nin mitmua mâimôkin mi dar ni ti, le zora vunsâia mi tamtak sietna an sina an nunchan saloi neinunngai, an ngâituina le hurna sietnangei renga inšir loipu ngei hah ka chappui rang mini ti hih, ki chi sa ani.

13 Atûna nangni ku juongpan rang hih avoithumna ani. Pathien lekhabu'n ati anghan, “Nônna hah rietpuipungei inik mini, inthum mini an om vaiin kêng mindet ani rang.” **2** Zora vunsâia sietna sinpu ngei, le midangngei murdi khom nangni ril ku nuom ania; nin kôm ku juong avoinikna han ki tisai, aniatachu atûn hin nin kôm ko om loi sikin ti sir ki tih: Ku juong nôkin chu tute sepna renga rotpai thei no tunui. **3** Khrista, keima renga a chong ngâi minthârna nin rok hah anrêngin mûng nin tih. Ama hah nangni a mindon zorân, ama chu inzal ngâi maka; manêkin, nin lâia a sinthotheina a minlang ngâi ani. **4** Ama hah râtloinân khrosa jêmdelin thatin om khomsenla, Pathien sinthotheinân aring tit ani. Keini khom ama leh inzomin râtloi kin nia; aniatachu nangni leh kin inzomnangei sikin a ringna han Pathien sinthotheina chang sa kin tih. **5** Taksônna han nin om le nin omloi nin riet theina rangin nangninanâkin minsin ngâi unglâ, injêk ngâi roi. Khrista Jisua hih nangnia han aom nin riet minthâr nimak mo? minsina han nin kâi tetloi ani noa arîn chu. **6** Minsina han keini chu akâiloi nimak me la riet nin tih tiin, iemzoina ko dôn. **7** Ite asaloi nin tho loina rangin Pathien kôm chubai kin tho ngâi — kin thangsuona minlangna rang niloiin, hannirese keini chu akailoiin om khom rong unga, nangnin adik nin tho theina rang sika han. **8** Chongtak rang sika ani nônchu, adoï rangin chu sintho thei mak me. **9** Kin inzal zora khom nin lei rât ngâi sikin kin râiasân ani. Masikin akiphar nin hongni theina rang khomin kin chubai sa ngâi. **10** Masika han kêng mahi nin kôm ko om loi zorân ki mizieka; nangni setna rang niloiin, nangni sinmindingna rangin rachamneina Pumapa'n ni pêk hih mangin ku juong tung tika nin chungâ ku lumrak loina rangin. **11** Male atûn chu, ka lâibungngei le sarnungei, dam roi! Akipharna rangin rujûl unglâ; ke ngênangei rangâi roi; inkhat le inkhat jôtinruol unglâ; inngêi in lêng roi. Male lungkhamna le inngêina Pathien hah nin kôm om atih. **12** Inkhat le inkhat inngêina intum inthiengin chibai inmûk inlôm roi. Pathien mingei murdi'n kibaingei nangni an hong muthuon. **13** Pumapa Jisua Khrista moroina, Pathien lungkhamna, le Ratha Inthieng inloppuina hah nin rênga nin kôm om rese.

Galatia

1 Paul, Miriem renga niloi, miriem jâra khom niloi, Jisua Khrista le thina renga kaitoipu Pathien jâra fîrton keima. **2** Male ko ompui sîngsuokngei nâmin Galatia taka om koiindangngei chibai nangni an mthuon; **3** Pa Pathien le ei Pumapa Jisua Khrista renga moroina le inngêina nangni pêk rese. **4** Atûnlâi rammuol sietna renga Khrista'n mi kêlsuo theina rangin, ei Pathien le ei Pa lungdo jômin, ei nunsie sikin ama ânpêk zoi. (aîon g165) **5** Pathien kôma inlalna tuonsôtin om rese, Amen. (aîon g165) **6** Khrista moroina jâra nangni koipu hah irang mo inrangtaka nin mâka, Thurchisa dang nin ipom hih nangni ka kamâh. **7** Maha thurchisa adang viek ni uolma, mi senkhatngei hin nangni minjêlin Khrista thurchisa thûl an bôk kêng ani. **8** Nikhomsenla, keinin mo, invân renga vânfirton khomin mo thurchisa dang an misîr duoiin chu meidîla rang theiloiintumin om rese. **9** Motona kin ti anghan kin ti nôk, nin pomsa thurchisa hah niloia thurchisa dang nin kôm juong misîr an omin chu, ama hah meidîla rang theiloiintumin om rese. **10** Keiman atûn hin miriemngei pomna zong mo kini? Nitet mak! Keiman ka nuom chu Pathien pomna kêng! Miriem riming inthangna rang rok ka la nîn chu, Khrista firlâm ki ni loi rang ani. **11** Ma anghan, sîngsuokngei, thurchisa nangni ki ril hah miriem tienga chong ni mak iti nangni minriet rong. **12** Miriem kôm renga ka man ni maka, tute mi minchu khom ni mak. Mahah Jisua Khrista'n ko kôm lelea ânlar ani. **13** Juda sakhuo balama kênpek lâia ko om lam hah nin riet; Pathien Koiindangngei lungkhanna boiin dengminthei ngeia, theidôra minmang ngei rang bôkin ke lei oma. **14** Hanchu, ki richibulngei chong mâk chungka kênpek uol ngâi sikin Juda balama ki sinthona han ki richingei lâia ka ruolengei tamtak chu ke khêl ani. **15** Hannirese, Pathien'n a moroinân ka nu vonsînga ko omlâi renga mi thangsai, a sin tho rangin milei koi ani. Male ama'n mi mindon ha, **16** Jentailngei lâia Thurchi Sa ki misîr theina ranga a Nâipasal ko kôma ânlar han tute rekel loiin; **17** Jerusalema ko motona fîrton lei changngei kôm khom se khâi loiin, Arab rama ke se kelena, masuole Damascus'a ko hongkîr nôka. **18** Hanchu, kum thum suole chu, Peter kôm roi ngei riet rangin Jerusalema kava sea, a kôma hapta nik ka va oma. **19** Ania, Pumapa lâibungpa Jacob telloi chu tute fîrton dangngei mu mu-ung. **20** Nin kôma chong ki miziek hih adik ani. Milak tho mu-ung iti Pathien'n a riet. **21** Masuole han Syria le Cilicia ramhuol sînga ke se zoi ani. **22** Ma zora han Judea rama Koiindangngeiin ke mêl la riet mak ngeia; **23** "Motona mi esêlpu le iemma ahong minboi phar rang bôk ngâipu han atûn hin chu taksônna chong kêng a misîr zoi" ti mi misîrna vai an riet. **24** Ma anghan, keima sikin Pathien an minpâk zoi.

2 Hanchu, kum sômleiminli suole, Barnabas le Titus tuongin Jerusalema kin se nôka. **2** Pathien ânlarâ

mitîr sikin ke se ani. Koiindang ruoipungei leh atheiin kin chong khôma Jentailngei lâia thurchisa ki misîr ngâi hih an kôm ki rilminthâr pe ngeia; zora lei vunsaiia ki sinthona mo, atûnlâia mo, mok sôl ki ni loina rangin. **3** Ania kên ruoipui Titus hih Greek mi aniatachu rangrâtin sertan min tho uol mak ngei. **4** Sîngsuok rothol, inrûka hong lûtungei vai han sertan tho ngêt rang an bôka; mangei han suoka min minchang theina rangin Khrista Jisua zalêna ei nei hih enrichik ranga lût an ni. **5** Aniatachu, thurchisa chongtak hah ninta ranga aom bang theina rangin hapkhat khom an chong jôm makme. **6** Ania, ruoipu uola an ibe ngei hah i-anga mi khom nisenla, keima rangin chu ite dang uol mak, Pathien'n chu pêntienga ânlang a jêk ngâiloi sikin, mangei han sin tho rang tie athar ite mi ril thei uol makngei. **7** Manêkin Juda ngei lâia thurchisa misîrna sin Peter minkola aom anghan, keima Jentailngei lâia thurchisa misîrna sin keima minkolin ko om iti an riet. **8** Pathien'n, ranakin Peter Judangei fîrton a minchang anghan kei khom Jentailngei fîrton mi minchang. **9** Pathien'n hi sin ngêt hih mipêk ti hih ruoipungei, Jacob, Peter le John ngei khomin an rieta, Keima Jentailngei lâia se rangin le anni Judangei lâia se rangin keima le Barnabas inlojna kut changtieng min lei pêk zoi. **10** An lâia inriengngei hah kin rietit rangin an nuoma, ma tak hah tho ranga ka lei ngâklal ngâi khom ani. **11** Hanchu, Peter hah Antioch a hong lâihan dik mak ti inthâr takin ânlang sikin, loko ngei rietin mâi intongin ko ngoa. **12** Jentailngei lâia bu a nêk ngâia, ania Jacob kôm renga mi senkhat Jentail sermintan rang bôkungei hah a chia, an hong tung lechu a chia, a theiin a om zoi. **13** Juda dangngei khom Peter thâiindôp anghan an thâiindôp suo zoia; Barnabas tena an thâiindôpnân an tuong minmang sa zoi. **14** Ania, thurchisa chong takin lôn mak ti ki rieta an rênga makunga Peter kôma, "Nangma Juda mi ni nia, Judangei om anghan om loiin Jentailngei om anghin, irang mo Jentailngei hah Judangei anga min om ngêt rang no bôka? ki tipea." **15** Eini chu Juda mi rang piela suok ei nia, "Jentail mi nunsie ngei" an ti ngâi angin ni makme. **16** Aniatachu, Jisua Khrista taksônna sika vai, Balam jôm sika ni loiin, mîn Pathien makunga dik ei chang thei iti ei riet; Balamina a nângngei jôm sika ni loa Khrista iem sika Pathien makunga dik ei chang theina rangin keini ngêt khom Khrista han taksônna kin min ngam ani. **17** Khrista leh inzoma Pathien kôm dik chang rang ei bôk lâi hin Jentailngei anghan ei la nunsie bang inte, Khrista hih nunsie thona mi sanpu mo ai ni? nitet mak! **18** Balam keset sa hah ki minding nôkin chu balam sietpu ki ni iti ânthâr. **19** Pathien tienga ki ring theina rangin keichu Khrista leh khrosa jêmdel ki ni zoi, Balam a om sikin Balam tieng chu ki thi ani zoi. **20** Khrista kôm jêmdelin ko om zoia, aniatachu, ki ring ani, keima chu ni khâi mu unga, Khrista hah keima han a ring zoi ani. Atûna taksa taka ki ring hih, mi lungkhampu kei ranga ringna pêkpu, Pathien Nâipasal taksôna ring kini. **21**

Pathien moroina hih heng mu-ung. Ania, Balam sikin Pathien kôm mîn dik an inchang theiin chu Khrista chu asenaboia thi nîng a tih!

3 O, Galatia rama mi mo ngei, tumo nangni dôî? Nin mitmu ngêta Jisua Khrista hah khrosa jêmdel ani tie ânthârtaka ânlang anga han. **2** Ma inkhat hih mi ril ta u; Balam in ai nâng ngei sintho sikin mo Pathien Ratha hah nin man, Thurchisa nin rangâia nin rieta nin iem sikin mo? **3** Inmo madôrpa nin moh theia, Pathien Ratha leh nin phut hah atûn nin theia rachamin min mong rang nin nuom mo ani? **4** Ma angdôra nin tuongna hah môk tutuong mo ani rang? nitet noni! **5** Hanchu Pathien Ratha nangni a pêka, nin lâia sininkhêl ai tho hah Balam in anâng ngei nin sin sika mo, Thurchisa nin rieta nin iem sika mo? **6** Abraham'n a leirietna hah mindon roh, Pathien lekhabu'n ai ti anghan Abraham'n Pathien a iema, ha a taksônna hah a diknân ipompe ani. **7** Masikhan a taksôn mingei nâm chu Abraham richi diktak an ni, ti riet roi. **8** Pathien lekhabu han apuonga, Pathien'n an taksônna sikin Jentailngei dik a minchang rang ani. Hanchu Thurchi Sa han Abraham kôma, "Nangma renga hah miriem murdi satvur a tih," tiin a lei ril suo zoi ani. **9** Abraham'n Pathien a iema, satvura a om anghan, a iem ngei murdi chu satvurin an om. **10** Balam jôm vaia inngam ngei chu khomâksâmna nuoia an oma, Pathien lekhabu'n, "Balambua ânziek murdi jôm tit loi kai chu Pathien khomâksâmna nuoia an om ani," ati. **11** Masikin, balam jômin Pathien makunga tute dik intum mak ngei, ti hih ânthâr zoi; Pathien lekhabu'n, "taksôn sika Pathien makunga dik intum ngei vai ring an tih," ati sikin. **12** Aniatachu, Balam leh taksônna chu ân manna om maka, manêkin, "Tukhomin Balam in ai ti murdi thopu chu ring an tih," ati ani. **13** Aniatachu, Khrista hah ei ruthûla khomâksâm lei rîn, balam khomâksâm renga mi khôk zoi ani; Pathien lekhabu'n, "Tukhom thinga makhâi chu Pathien khomâksâm chang ani" ati. **14** Khrista'n mangnei murdi a tuongna chu Abraham chungua Pathien satvurna hah Khrista Jisua jâra Jentailngei chungua a hong om theina rang le taksônna sika Ratha inkhâm hah ei chang theina ranga ani. **15** Ka malngei, nîngtina nin riet ngâi neinin enminkinân ka mang rang ani hi; mi inikin an chonginkhâma inruol senla ngei, pominnruolna chong nei senla ngei; ha an chong hah tutên set thei noni ngei, bôk hom bôk thei noni ngei. **16** Atûn Pathien chonginkhâm ngei hah Abraham le a richisuonpârngei kôma a pêka, Pathien lekhabu'n mi tamtak chungroi a misîr loi anghan "Richisuonpârngei," ti maka, mi inkhat vai rilna anghan "Jâisuon" ai ti ani, ama hah Khrista ani. **17** Imo ki tina tak chu, chonginkhâm Pathien'n Abraham kôma, a lei phun mindetsa hah, kum razaminli kum sômthum suoleh balam hong oma han Pathien chonginkhâm hah mangmunboi achang loina rangin thonpai uol mak. **18** Asikchu Pathien neininupêk hah Balama ânngam rang anînchu, chonginkhâm sika ni khâi

nonih; aniatachu, Pathien'n chonginkhâm sika kêng, Abraham kôm neininupêk ai pêk. **19** Ma anghan ni senla, balam hi itho sika mo pêk ai ni? Pathien'n chonginkhâm a pêkna Abraham jâisuon hah a hong om mâka minchâina ânlang theina rangin Balam hah ipêk ani. Ma Balam hah vântfirtonngei leh palâi imanga a mingei kôm juong mintung ani. **20** Aniatachu chonginkhâm a pêk lâihan palâi nâng loiin mi inkhat vai ân chela; male Pathien chu inkhat ani. **21** Ma anghan nisenla, Pathien chonginkhâm hih balam hin ânkal mo? Inkal mak! Miriemngei'n ring theina rang balam an lei man nisenla chu, mitinin ha balam hah jômin Pathien kôm dik inchangin an om rang ani zoi. **22** Ania, Pathien lekhabua han, rammuol pumpui hih nunsie nuoia a om a ti; masikin Jisua Khrista taksônna sika manboipêk inkhâm hah a iem ngei kôm han pêk ani. **23** Ania, Taksônna ahong om mân, taksônna ajuong inlâr mâka han chu, ha balam han mi intâng ina om anghan mi khitphier ani. **24** Maleh taksônna sika Pathien kôma dik ei chang theina rangin balam hah Khrista juong mâka han chu eini ni lei enkolpu ani. **25** Atûn chu taksônna a om zoi sikin balamin ni kairuoi khâi mak. **26** Taksônna sikin kêng nin rêngin Khrista Jisua leh inzomin Pathien nâingei nin ni. **27** Khrista leh inzomin baptis nin chang zoia, atûnchu Khrista ringnân nin invoa, ama leh nin chonga, Khrista ringna han inzomkhôm nin ni zoi. **28** Masikin Juda le jentail khom tei uolna reng ommak, suok le suok niloi khom pasal le nupang khom, Khrista Jisua leh inzomin nin rêngin inkhat nin ni. **29** Hanchu, Khrista mi nin rînchu Abraham richi ngei nin ni zoi; Pathien'n ânkhâmna hah nin man rang ani.

4 Nikhomsenla, keiman ki ti nuom chu, nâi, a pa rochon murdi luo rangpu hah nâipang a lani kâr chu suok leh ite tei uol mak, neinin murdi a ta ni let khom rese. **2** Nâipang a lani sùng kâr chu, a pa zora khâm atung mâka chu a donsûipu le a rochon jêkpepu a om ngâi ani. **3** Ma anghan eini khom ratha tieng ulien eini mân chu, rammuol ratha saloi ruoina nuoia suok ei chang ani. **4** Aniatachu, zora khâm a hong tung tik han, Pathien'n a nâipasal a juongfir ani. Mahan nupang sunga inzirin, Juda balam nuoia a lênga; **5** Pathien nâingei ni theina ranga Balam nuoia om ngei murdi mirtan rangin. **6** Hanchu, a nâingei nin ni ti rietnân, Pathien'n a Nâipasal Ratha hah ei mulungrîla a juongfira, Ratha han, "Abba" O Pa tiin ei iniek ngâi ani. **7** Masika han, suok ni khâi mak cheia, nâi nin ni zoi. Hanchu, nâi nin nina sikin Pathien'n a nâingei ranga ânkhâm murdi hah nangni pêk a tih. **8** Tienlâi hanchu Pathien la riet mak cheia, masikin pathien ni ngâiloi ngei suoka nin om ngâi. **9** Ania atûn chu Pathien nin hong riet zoia, nônchu Pathien'n nangni riet suonûkin, inmo adok le inrieng om ratha ngei ruoina dikloi tieng inhei nôk rang nin nuoma? Inmo an suok chang nôkrêk rangin nin nuoma? **10** Nangnin nikhuongei, thâ ngei, kumtentana ngei, kumngai, nin ser ngâia. **11** Nin chungroi nangni ka kamâm sabak ani! Ninta

ranga ki sin murdi mangmunboi achang rang mini? **12** Ka malngei, nangni anga ko om anghin nangni khom keima anghin om roi, tiin nangni ke ngên. Nangnin adikloiin ite mi lo mak chei. **13** Ka damloina sikin motontaka thurchisa nangni ki ril hah nangni nin rieta. **14** Ka taksa dingmun hah nangni ranga minsinna lientak khom nisenla, mi mumâkin ni hengpai mak chei. Ma-ang nêkhan invâna vânfirton anghan le Khrista Jisua anghan mi nin modôm ani. **15** Nin rîasân bâka! itho mo? thei nisenla chu nin mitngei khom kêlpai nin ta mipêk nin tih ki ti thei. **16** Chongdik hah nangni ki ril sikin nin râl ka chang zoi mo? **17** Midangngei han lunghâng nangni an tho sabak, ania an mindona sa mak. An nuom tak chu keima leh nangni minsen rang, hanke lunghâng nangni an tho anghan, nangni khomin lunghâng nin tho ngei rang hah ani. **18** Mindonna asa anin chu ma anga lunghângna hi khotik khom asa ani, nin kôma ko om lâi vai niloiin. **19** Ka nâi moroingei! avêllin voikhat, Khrista nina hah nin kôm sin mindetin a om mâka chu nupang nâiha phut anape ngâi anga na han nin rang sikin ku tuong ani. **20** Male atûn hin nin kôm hongga chong rôlûm dangin thurchi mišir ku nuoma; ithomo ei tiin chu nin chungroi ka kângdoi sabak ani. **21** Balam nuoia om nuomngei hah, nangni rekel rong; Balam in ai ti hah nin rietloi mo? **22** Ma anghin a ti, Abraham'n nâipasal inik a dôna inkhat chu a suoknu nâi ania, inkhat chu suok niloinu nâi ani. **23** Suoknu leh an nâi hah chu taksa balam anghan ânzira, suok niloinu leh an nâi ha chu Pathien chongkhâm sikin ânzir iti hih. **24** Ma chong hah chongmintêka riet thei ani; ma nupang inik ngei hah chonginkhit inik an ni. A nâingei suoknu renga ânzir a nu hah Hagar ania, Sinai tânga chonginkhit hah ani. **25** Male Hagar hah Arabia rama Sinai tâng hah ania, atûnlâia Jerusalem khuopuiliena mi murdi ngei le suoka omngei leh hin munkhat an ni. **26** Hannirese, suok niloinu hah chu chung tieng Jerusalem ania, suok nimaka, hanu hah ei nû ani. **27** Pathien lekhabu'n; "Nangma aching nâi nei ngâi loi, Na râiminsân roh! Nangma nâiha la doi tet ngâiloi, Râisânin tânghâi roh! Nupang a pasalin ai mathân tet ngâiloi nu Nêkin nupang mi imâknu han nâi nei mintam uol a tih," tiin ânziek sikin. **28** Atûn nangni ka malngei, eini khom Isaac anghan Pathien chongkhâm nâingei eini. **29** Ma zora lâihan, taksa balama suokpu han Pathien Ratha lama suokpu hah deng-amintheia, atûn hin khom ma anghan ani. **30** Aniatachu Pathien lekhabu'n imo ai ti hah? "Suoknu le a nâipasal chu rujûlpai roh; suoknu nâipasal han suok niloinu nâipasal leh a pa rochon luopui thei no nih. **31** Masikin, ka malngei, suoknu nâingei ni mak mea, suok niloinu nâingei kêng eini."

5 Zalênna ei nei chu, Khrista han mi mojôk zoi! Hanchu zalên mingei ang takin inding det ungla nin theiin suok achang nôk rangin inphal khâi no roi. **2** Rangâi roi! keima Paul'n nin kôm ki ti ani, sertan rangin nin inphalin chu Khrista hah ninta rangin ite asena om tet

loi rîng a tih. **3** Sertan ngei ngân chu balam chong murdi jôm ranga nuom an ni iti ki min riet nôk. **4** Balam jôm sika Pathien kôma adik inchang abôk ngei, Khrista leh nin insen zoia, Pathien moroina pêntheng han nin om ani. **5** Keini rangin chu, kin taksônân Pathien Ratha sinthotheina jârin Pathien kôm adik inchang kin tih iti kin sakei ani. **6** Khrista Jisua leh inzomna han chu sertan khom, sertanloi khom ite ateina ommak, lungkhamna sika taksôna sin vai asêna aom ani. **7** Nin tho minsaba sak! chongdik hah nin jôm loina rangin tumo nangni akhap? Immo nangni a methêm. **8** Mahi chu nangni koipu Pathien renga chu nitet mak. **9** An ti anghan, "Chol hâr chînte hin vâipôl pumpui athoi zit ngâi." **10** Aniatachu, nangni ka la taksôn tit Pumapa ei ringna ân zomna sikin mindonna dang uol nei no tunui ti ka sakei; hanchu, nangni minjêlpu ha chu i-anga mi nikhomsenla, Pathien'n dûkmintong a tih. **11** Ka malngei keiman sertan anâng tiin lei mišir ngâi inlang, ithomo dûk ko tong ranga? Ma anghan nisenla, khros chong ki mišir hin intakna suok no nih. **12** Nangni minjêl kai chu sertan vai ni loiin, ma anghan tho lilia rese ngei anthenin tanpit rese ngei ku nuom ani. **13** Ka malngei, nangni chu zalên ranga koi nin ni. Aniatachu nin zalênna hah nin taksa mulungbôkngai rangin zoranchumin mang no roi. Manêkin, in lungkham inlômin sintho insan inlôm roi. **14** "Nangma nên lungkham anghan nu bungmingei lungkham roh" iti chong hin Balam pumpui chongpêk inkhatin a kaikhôm let ani. **15** Aniatachu, ramsa anghan nin inpetta, nin insâk inlôm duoinu chu, nin inmang let loina rangin inđin roi. **16** Ki ti chu mahih ani; ratha'n nin ringnun ruoi rese, hanchu, miriem nina mulungbôkngai hah nin jôm loi rang ani. **17** Ei miriem nina mulungbôk hah ratha mulungbôkin a doi ngâia, ratha mulungbôk khom miriem nina mulungbôkin ado ngâi. Ma ngei inik hah râl an ni. Masikin nin sin tho nuomngei hah nin tho theiloina ani. **18** Ratha'n nangni a ruoia anin chu Balam nuoia ommak chei. **19** Miriem nina sintho ngei chu ânlang-iem. Mangei hah inditnasaloingei, inthiengloina ngei, hurna ngei, **20** mirimil biekena ngei, dô theina ngei. Mingei râl inchangin an indoia, an innarsaa, an ningathika an innumâka. Pâl dang le lôm dangin an inkêm ngâi. **21** narsana ngei, ju inrûina ngei, hurinliekna ngei le ma anga adang dang an tho ngâi. Motona nangni ke lei ril sai anghan atûn khom nangni ki ril nôk, ma anga sin tho ngei hah chu Pathien Rêngram luo tet noni ngei. **22** Aniatachu Ratha mara chu; lungkhamna ngei, râisâna ngei, inngêina ngei, tuongtheina ngei moroina ngei, satna ngei, taksôn omna ngei, **23** rangâinchnina ngei le indintheina ngei hih ani. Ma ngei akal rangin balam reng ommak. **24** Khrista Jisua mingei chu an miriem nina hah an mindonna le an mulungbôkngai murdi leh an that suozoi. **25** Ratha'n ringna thar mi pêk zoia; ama'n ei ringnun khom a jêk ngêt rang ani. **26** Inpâka, insuol inkhalin le inkhat le inkhat innarsân ei om tet rang nimak.

6 Ka malngei, mi tumakhatin nunsie sinin in ôk senla, nangni ratha mingeiin nin mindik rang ani; hannirese, mulung innêm takin nin tho rang ani. Nangni khom huongna han nin lût sa loina rangin in enchak roi. **2** Nin puokpêl insan inlôm roi; hanchu Khrista balam nin jôm nîng atih. **3** Nangman ite ni tetloia milien takin nênbên chu nethena ânhuong ni ni. **4** Nin sin tho chit injêk bak unglâ. Asa anin chu, mi sintho leh mintêk loiin, maleh nin sin thoa han insong thei nin tih. **5** Nin rêngin nin puok chit nin pêl rang sikin. **6** Nangma hah Khristien chong minchuna changpu ninia anînchu neinun sa no dôn murdi nang a minchupu kôma han ne sem sa rang ani. **7** Nin theiin inhuong no roi; tutên Pathien a môh mintum no roi. Nu tu tak hah na ât rang ani. **8** Na taksa ngâituina tienga nerthên chu thina hah ât na ta, Ratha tienga nu tua anînchu na ratha han kumtuong ringna hah ât atih. (aiônios 9:166) **9** Masikin sin sa sin sôl no ih, ei mâk nônchu a ât zora la hong tung ngêt a tih. **10** Ma anghan zora sa ei man dôr han mitin chungâ sin sa sin ei ti u, aliekin taksônna han ei inmi ngei chungâ sin uol ei ti u. **11** Keima kut ngêta nin kôma inrolbura ki miziek hih en ta u! **12** Sertan ranga nangni pût ngâingei hah apêntieng korong minlanga, ân-pâk nuomngei hah an ni. An tho ngâi nikhomrese, Khrista khros sika nuomlona an jôkna rang papaia an itho ngâi ani. **13** Sertan ngei luo khomin Balam hah jôm ngâi makngei; taksa balama nin inpêk tia an insong theina rang ser nangni mintan nuom kêng an ni. **14** Nikhomresea, keiman rang chu, ei Pumapa Jisua Khrista khros vai song ki tih, ha a khros jâra han rammuol hih ka rangin jêmdelin a om zoia, kei khom rammuol rangin jêmdelin ko om zoi. **15** Miriem insintharna tiloi chu sertan le tanloi ite nimak. **16** Male an ringnuna ma balam a jûi ngei chungâ le Pathien mingei chungâ inngêina le moroina om rese! **17** Amongna rangin: atûn pêna chu tutên mimintak khâi no rese; isikamo ei tiin chu ka takchungâ sabe hin Jisua suok kini hih a minlang ani. **18** Ka malngei ei Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin rênga kôma han om rese. Amen.

Ephesi

1 Pathien nuomlama Khrista Jisua a fîrton Paul han, Ephesi taka om Pathien mingei, Khrista Jisua leh munkhata an ringnun taksônoma mang ngei. **2** Pathien ei Pa le Pumapa Jisua Khrista'n moroina le inngêina nangni pêk rese. **3** Pathien le ei Pumapa Jisua Khrista Pa kôm ei râisânchong mintung ei tih u! Khrista leh ên jômna sika han invânrama ratha satvurnangei nâm mi vura. **4** Rammuol insieng mân renga, Pathien'n Khrista jâra a makunga inthieng le minchâinaboî nirangin mi lei thangsai ani zoi. A lungkhamna sikin **5** Pathien'n Jisua Khrista jâra a nâingei mi minchang rangin alei mintuosai ani, maha a râisâna le a neinunkhîn ani. **6** A lungkhamna roinpuitak hah, a nâipasal taka han neinun manboipêk mi pêk sikin Pathien chu minpâk ei tih u! **7** Khrista inbôlna thisen sikin ei sietnangei ngâidamin, jôkin ei om zoi. Pathien moroina roinpui tie hih, **8** minkhîna lientak mi pêk hi! A vârna le a rietheina ngei nâmin **9** Pathien neinunkhîn ngei hah zoiin aoma, a lungdo inthup hah zoi ranga a lei khâm chu Khrista taka han min zoi rangin mi min riet zoi. **10** Ma a lungdo hah azora diktaka Pathien'n neinunsinggei nâm, invân le pilchunga omngei nâm minchunin Khrista han alutak ani rang. **11** Neinunngai murdi hih Pathien lungdo le a jêklam angta thô ania; hanchu Pathien'n aphutnataka a mintuo lam angta Khrista taka a mingei nirangin mi thang zoi ani. **12** Tho masikin eini Khrista lei sabeî masa ngei hin Pathien roinpuina minpâk ei tih u. **13** Sanminringna Thurchi Sa, chongtak nin riet lehan Pathien mingei nin hongni zoi. Jisua Khrista nin iema, male Pathien'n Ratha Inthieng a khâm lehan pumanina mohôr nangni nam ani. **14** Pathien'n a mingei a khâm pe ngei hah la man ei tih, ti hah ratha khâmna ania, Pathien mingei murdi zalên pharna pêk atih, ti khom mi min riet sa ani. Tho a roinpuina minpâk ei tih u! **15** Masikin keima khom, Pumapa Jisua nin taksôn le Pathien mingei nin lungkhamna ti ki riet renga chu, **16** Pathien kôm râisânchong ki mintung hih mong khâi mu-ung. Chubai ko thôna khom nangni ki rietit ngâi. **17** Male ei Pumapa Jisua Khrista Pathien, Pa roinpuitak han, ama nin rietna rangin, Ratha vârna le inlârna nangni pêk rangin ke ngên ani. **18** Ama vâr nin mu theina rangin nin mulungrîngei ân-onga, nangni a koina taka sabeina aom ngei, a mi inthieng ngei ranga a khâm satvurnangei kamâmruoi tamtak ngei le, **19** keini a iemngei kêra sinthotheina lien tie ngei hah nin riet theina rangin ke ngên ngâi ani. Hi râtna, kin chungsa sin atho tit hih râtna inthieng **20** Khrista thina renga inthoinôka invânrama a chang tienga ânsung lâia a mang nanâk hah ani. **21** Khrista chu invâna roijêkungei, rachamneipungei, sinthotheinangei, le pumangei; hi rammuol le rammuol a lahong om ranga rachamneipungei chungsa riming ânchungtak a la dông rang ani. (aiôn g165) **22** Pathien'n neinunngai murdi hih

Khrista ke nuoia a dara, ma neinunngai murdi hah Pumapa ânchungtak han koiindang kôm a pêk zoi. **23** Koiindang chu Khrista takpum ani, mun nâma neinun murdi mikhippharpu kipna hah ani.

2 Zora vunsai han chu chongdonloi le sietnangei sikin rathatieng nin thi ani. **2** Mâlâia hanchu rammuola lampui saloingei nin jûia; munronga ratha sinthotheinangei, rachamneipungei chong nin don ania, atûna Pathien chongdonloingei lâia sinthotit ratha hih ani. (aiôn g165) **3** Adiktakin eini khom ei rêngin anni angin ei om ani, ei taksa ngâituina dungjûiin ei oma, ei takpum le ei mulungrîl lungdongei ei sin ngâi ani. Eini khom midangngei angin eini sikin, Pathien ningthikna tuong rang piela inzir ei leini. **4** Aniatachu, Pathien moroina hah atamin a lungkhamna hah alien ani, **5** ei chongdonlôina sika rathatieng athi eini lâitak khomin ama'n Khrista leh mi minring zoi ani. Pathien moroina han kêng sanminring nin ni zoi. **6** Khrista Jisua leh ei inzomna sika han invânrama ama leh roijêk rangin ama leh mi kaithoi zoia. **7** Mangei murdi hah a lei thôna âbi chu, zora lahong rang ngeia Khrista Jisua han mi lungkhamna le mi moroina alieka lien tie hah ei chungsa a minlang theina ranga ani. (aiôn g165) **8** Pathien moroina sikin nin taksônna han sanminring kêng nin ni. Nangni renga suok nimaka, Pathien neinunpêk ani. **9** Sinthona sika khom nimak, masikin tute insong thei mak ngei. **10** Pathien kutsuokngei eini, Khrista Jisua han sin asa tho ranga mi sin ani, ma sin sa hah ei tho ranga a lei minsûk piel kêng ani. **11** Nangni, ânzir renga Jentailngei, Juda "Sertan" (maha miriemngei an takpuma an tho, a rokôkna ani) ki ni inti ngâi ngeiin "Sertanloingei" nangni an ti ngâi hah, zora vunsai nin nina hah riettit roi. **12** Ma lâia han chu Khrista leh nin tei ani, Ramdangmingei nin nia, Pathien mi thangngei nimak cheia. Pathien'n a mingei kôma a chonginkhâm chongtung han rangtum dông mak chei, male sabeina boi le Pathien boin hi rammuola hin nin om ani. **13** Aniatachu, atûn chu Khrista Jisua han, nangni ala taka om ngâi ngei hah Khrista thisen sikin nangni hong minnâi zoia. **14** Khrista'n, Judangei le Jentailngei hih mi inkhata sinin inngêina mi pêk zoi. An insenna le râl an inchangna banglâi hah ama takpum lelên a misim pe ngei zoi. **15** Ama han Judangei balam leh chongpêkungei le jûiruonngai murdi a minboia, ama'n inik ngei hah miriem thar, inkhata sinin, inngêina a sin ani. **16** Khrosa a thina sika han, Khrista'n râl an inchangna hah a minboia, ma khros sika han jât inik ngei hah molopin takpum inkhata sinin Pathien tieng a hong mikhîr nôk ani. **17** Masikin, Khrista a juonga mingei murdi kôma inngêina Thurchi Sa hih a misîr ani, nangni Jentail Pathien leh inkârzana omngei kôm khom, Juda ama nâikik ngei kôm khom. **18** Khrista jârin ei rêngin Judangei le Jentailngei Ratha inkhatin Pa kôm ei lût thei ani. **19** Masikin nangni Jentailngei khom ramdangmingei le kholmi ni khâi mak cheia, atûn chu Pathien mingei le

ramkhatmi le Pathien insûngmingei kêng nin ni zoi. **20** Nangni khom firtongei le dêipungei lungphûm chung a sinminding nin ni, akila lung kâmontak chu Khrista Jisua lelê hah ani. **21** Ama hah a in pumpui sûra Pathien biekin inthieng minsôna Pumapa kôma minlang ngâipu ani. **22** Ama leh inzomin nangni khom midangngei leh Ratha taka, Pathien omna mun ranga sinminding nin ni.

3 Masikin keima Paul hin, nangni Jentailngei rang sika Khrista Jisua taka intângmi hin Pathien kôma chubai ko tho ngâi ani. **2** Nin satna ranga sintho rangin Pathien'n a moroina mi minrâk hah lei riet ngêt nin tih zoi. **3** Pathien'n a lungdo inthup hah a phuonga, keima mi minriet tie hah. (Ma roi hih abongkikin ki mizieka, **4** ma ki miziek hah nin pore a anînchu Khrista chong inthup ki riet tie hah riet nin tih.) **5** Zora lei vunsai a han chu hi chong inthup hih miriemngei lei ril ni ngâi maka; nikhomrese, atûn chu Pathien'n a firton inthiengngei le a dêipu inthiengngei kôma Ratha Inthiengin a minlâr zoi. **6** Chong inthup chu mahih ani, Thurchisa sikin Judangei, Pathien satvur an changna han Jentailngei khom an changdelsa, takpum inkhata mi an nia, Jisua Khrista taka Pathien chonginkhâm ha munkhatin an chang thei ani. **7** A sinthotheina ranak sintit jâra mi pêk, Pathien manboipêk satak han thurchisa firlâmin mi sin ani. **8** Keima hih Pathien mingei nâm lâia achîntak nêka achîn uol ki ni, hankhoma Pathien'n sintum satak mi pêk, Jentailngei kôma Khrista neina suisuok theiloi Thurchi Sa misîr rangin, **9** male Pathien mintuo inthup kâmnânga om rangin mi nâm kôm min mu ranga sin ania. Pathien, neinunngai murdi sinpu han, kum leivunsai ngeia chong inthup inrûk a dara, (aiôn g165) **10** ma anghan atûnlâia hin, koiindang sikin, vânfîrtin roijêkungei le invânrama sinthotheinangei le a vârna dadang ngei murdi an inchu theina rangin. **11** Kumtuonga alei mintuo dungjûin Pathien'n ei Pumapa Jisua Khrista jârin thang a min suo zoi. (aiôn g165) **12** Khrista ei inzompuina sik le ama ei taksôn sikin hâitak le ngamtakin Pathien kôm ei se thei zoi ani. **13** Masikin nangni sika intak ku tuongna sika hin nin jâminzal loina rangin nangni ki ngên ani, mangei hah nin satna rang inzie ani. **14** Hingei sika hin Pa makunga khûk kên bil ngâi, **15** Pa, invân le pilchunga insûngkuo murdi'n an riming diktak an manna hah. **16** Ama Ratha jâra nin sûngrîl tieng râtna nin man theina ranga a roinpuina rochon renga sinthotheina nangni a pêk theina rangin Pathien kôm ko zong ngâi, **17** male, Khrista hah taksônna sika nin mulungrîla aom theina rang le lungkhamna han ruzung mathâka lungphûm nin nei thei rangin ku chubai sa ngâia, **18** masikin, nangni, Pathien mingei nâm lehan Khrista lungkhamna inzar tie ngei, aseï tie ngei, ânsâng le ânthûk tie ngei riettheina ratha nin dôn theina rangin. **19** Nangni minriet mikhip riei thei nino khomrese, a lungkhamna hah riet thei ugla Pathien nina atakin sipmat roi. **20** A kôma a sinthotheina ranak einia a sintitpu han, ei zong phâkloi le ei mindon

phâkloi a tho theia: **21** zoratina Pathien kôm, koiindanga le Khrista Jisua han a roinpuina chu tuonsôt tuonsôtin om tit reseh! Amen. (aiôn g165)

4 Hanchu, keima Pumapa sintho sika intângmi hin: Pathien'n nangni a koi lâia nangni a dar lam angta om rangin nangni ke ngên ani. **2** Khotiklâi khom nunnêmna, rangâinchiina le tuongtheina ngei dôn tit ngâi roi, nin lungkhamna hah tuongdiarnân inkhat le inkhat chung a minlang roi. **3** Inngêina han inpumkhatna nangni akhitlomna ngei sika Ratha nangni a pêk inpumna hah dôn tit rangin nin theidôr pûrfit roi. **4** Pathien'n nangni a koina taka sabeina inkhat ani anghan takpum inkhat le Ratha inkhat mamang aom. **5** Pumapa inkhat, taksônna inkhat, baptisma inkhat aoma; **6** mitinngai Pathien le Pa inkhat aoma, ama hah neinun murdi Pumapa ania, neinun murdi chung a sin a thoa, neinun murdi chung aom ani. **7** Khrista'n ei rangtum mi pêk lamtakin ei sika neinun manboipêk satak ei chang ani. **8** Pathien lekhabu'n, “Chungtieng insângtaka a kal lâihan, suok intângngei tamtak a tuonga; Miriemngei kôm neinunpêkngai a pêk,” ati anghan. **9** “Chungtieng a kal” ti hih khoimo aomzie? Pilchung innuoitaka hin a juong chum bak tina ani. **10** Masikin, a juong chumpu nanâk hah pil le invân murdia aom let theina rangin invân chung a le invân pênah a se nôk ani. **11** “Miriemngei kôma neinunpêk a pêkpu” hah ama ania, mi senkhat chu firtonin a phuna, senkhat chu dêipu'n a phuna, senkhat chu Thurchisa misîrpu'n a phuna, senkhat chu koiindang enkolpu'n a phuna, senkhat chu mi minchupu'n a phun ani. **12** Khrista takpum sinmindingna rangin Pathien mingei murdi Khristien sinthona taka an inchel theina rangin maha a tho ani. **13** Male Pathien Nâipasal ei rietna le ei taksônna lama han ei rêngin ma inkhatnina han ei hong intûp rang ani; mitungsuo nîng ei ta, Khrista ulien nina insângtak hah phâk ei tih zoi. **14** Hanchu miriem milakngei, an milak mang sika midangngei minvâi ngâi ngei, minचना dikloi sika tuilien insôn ranak le sêm inmang anga nâipang nikhâi no ih. **15** Manêkin, ratha lungkhamna chongtak misîrin Khrista ei lu tieng lamtina hong insôn ei tih u. **16** Ama enkolna nuoia takpuma abâkngai murdi minsûk khomin rototin sin atho chit anghan, takpumpui chu a sûr minding ani; Masikin abâk chitin sin an tho rang lamtakin an tho inchu takpumpui hah lungkhamna sikin insônin ândingsuok ngâi ani. **17** Hanchu, mahih Pumapa rimingin nangni ki minriet; sonongngei angin om khâi no roi, ha ngei mindonna ha chu asenaboi ania, **18** an mulungrîl ngei khom ijinga om ani. An sêt sik le an mulungrîl inngar sika han Pathien pêk ringna han rangtum dôn makngai. **19** Inzak rietnangei murdi an minmanga, hurna le neinun innim murdi an nuom dôra tho rangin an inpêk zoi. **20** Khrista roi nin inchu ha chu ma anghan nimak. **21** Ama roi nin riet zoia, ama nûkjûipu ngei anghan Jisua chongtaka aom hah minchu nin ni zoia. **22** Masikin nin

mi nina muruoa, milak ôina saloia, nin lei om lam muruo asietsai hah nûksong ta roi. **23** Nin mulungfîlungei le nin mulungbôkungei sin mintharin aom ngêt rang ani, **24** male mi nina thar, Pathien angna dôna sin ringna dik minlang le ânthienga han invo ngêt roi. **25** Hanchu milak om khâi nonia, mitinin a iempuipu kôma chongtak ril an tih zoi, Khrista takpuma mingei eini chit sikin. **26** Nin taksi khomin ma nin taksina han nunsie tieng nangni tuonglût no senla, sântuonin taksi pumin om no roi. **27** Diabol hah zorânychum pêk no roi. **28** Inru ngâipu han inru tho khâi no senla, ama rang le inriêngngei a san theina rangin sin asa hah tho ta rese. **29** Mi siet thei chong mang no unglâ, nin chong rangâi ngeiin satna an man theina rangin akâmom chong mi sinminding ngâi le an nâng a pêk ngâi moroina chong vai hah mang roi. **30** Pathien Ratha Inthieng hah min ngûi no roi; asikchu Ratha hah Pathien nangni mojôk rang Nikhuoa ama ta nin nina sînthona ani. **31** Mulungkhana, ngalna, taksina, êrona, innumâkna ngei murdi hah mâk ngêt ta roi. **32** Manêkin, lungkham inlômin le mulungbôk minnu unglâ, Pathien'n Khrista sikin nangni ngâidam angin inkhat le inkhat in ngâidam inlôm roi.

5 Pathien nâi moroitakngei nin ni sikin ama phuo rangin nin pût ngêt rang ani. **2** Khrista'n mi lungkhama, eini rangin a ringna a pêka, inbôlna neinunpêk anga mirimhoi Pathien'n a râisân anghan, nin ringna hah lungkhamnân jêk ngêt rese. **3** Pathien mingei nin ni zoi sikin, nin lâia inditnasaloia ngei, inthiengloina ngei aninônchu inruôkna ngei, nin bâia nin ril luo hih adikloi ani. **4** Bâingal ngei, chongkâmboi ngei, tusiem porinche ngei khom nin mang rangin inhoi mak; ha ngei ril nêkin Pathien kôm râisânchongril roi. **5** Tutên hurindit song le inthiengloi le inruôkungei (inruôk hih mirmil bieki ani) murdi'n, Khrista le Pathien Rêngrama rangtum man noni ngei ti nin riet minthâr sîkin. **6** Tutên chongkâmboi leh nangni huong no rese ngei; ma neinunngiei sikin kêng Pathien taksina hah ama chongdonloipungei chung ajuongtung rang ani. **7** Masikin ma anga mingei lehan ite inzomkhômna dôna rangin tho no roi. **8** Nangni nanâkin ijinga lei inmangin nin om ngâia, hannirese Pumapa mingei nin hongni zoia, masikin avâra om ngâi mingei anghan nin om ngêt rang, **9** satnangei, diknangei le chongtak jâtin mara tamtak musuok hih avâr chu ani. **10** Pumapa râisâna ngâi hah imo ani riet rangin pût roi. **11** Mingei an sin ngâi kâmnângloi neinunngiei hah ite tho no roi, ijing ta neinunngiei hah. Manêkin avârna hongtuong pai ngei roi. **12** (Inrûka an tho ngâi neinunngiei chungroi hih chu amišr khom inzakupi aom sabak tataki ani.) **13** Male neinunngiei murdi hi avâra hong tuongin aomin chu, an nina diktak hah ânthârin ânlang ngâia; **14** i-ih neinun khom ânthârlaka inlanga omngei ngân chu avâr ani sikin. Ma sika han kêng, “Nangma a in meng inla, thina reng a inthoi roh, hanchu, Khrista'n nu chung a juong êlminvâr atih,” a ti hah. **15** Masikin

mi inmôlungei angin om loiin, mivârngei anga omin, nin om lama singthei roi. **16** Nikhuongei hih asa khâi loi sikin, zorânychum nin dôna ngei hah mang mindik ta roi. **17** Masikin moh no unglâ, Pumapa'n nin sin ranga a nuomngei hah riet rangin pût ta roi. **18** Ju inrûiin om no roi, nangni vai kêng nangni asiet rang; manêkin Ratha'n sip roi. **19** Lapuingei chongbâingei, minpâkna lêngi, male la inthiengngei leh inrokôk unglâ; minpâkna lêngi lapuingei lehan nin mulungfîlungeia Pumapa kôm minpâkna lâtho roi. **20** Neinunnâm chung a ei Pumapa Jisua Khrista rimingin, zorat in Pa Pathien kôm ngêt han râisânchongril roi. **21** Khrista taka nin inthieng sikin inkhat le inkhat inpêklût inlôm roi. **22** Lômnungei, Pumapa kôm nin inpêklût anghan nin lômpangei kôm inpêklût roi. **23** Khrista chu ama takpum, koiindang sanminringpu ania, koiindang chung a racham a nei anghan pasal khomin a lômnun chung a racham a nei ani. **24** Koiindangin Khrista chung a ânpêklût anghan lômnungei khomin an lômpangei chung a inpêkrip rang ani. **25** Lômpangei, nin lômnungei lungkham roi. Khrista'n koiindang a lungkham sikin a ringna a pêk anghan. **26** Koiindang hah tuia rusûk minsâia, ama chong sika han Pathien kôm a pêk theina ranga maha a tho ani. **27** Innimna koploi, demnaboi, minchâinaboi, kôknaboi le jûrnaboi le chukloina reng omloia, ama kôm nanâka koiindang hah a pêk theina rangin. **28** Ma anghan, pasalngei khomin an takpum angtakan an lômnungei an lungkham ngêt rang ani. A lômnun lungkham kai chu ama ânlungkham ani. **29** (Tutên ama takpum heng ngâi mak, a vâiin a donsûi ngâi; Khrista'n koiindang a donsûia a vâi ngâi anghan, **30** a takpum abâkungei eini sikin) **31** Pathien lekhabu'n, “Masikin pasalin a nû le a pa mâk a ta, a lômnun leh inpumkhat an ta, inik hah inkhat chang an tih,” ati anghan. **32** Ma Pathien Lekhabua han chongtak inthup inthûk minlanga om aom, maha keiman chu Khrista leh a koiindang a mišrnân ki rietthei. **33** Aniatachu nangni tieng khom mang thei ania; pasal nâmin anni angin, an lômnungei an lungkham rang ani, lômnungei nâm khomin an pasalngei mirit an tho rang ani.

6 Nâipangngei, Pumapa taka han nin nulepangei chongdon roi, maha nin Khristien sintum tak, le neinun dik tak ani. **2** “Nin nû le pa ngei mirit tho roi,” ti hih chongpêk masataka lei khâm ani. **3** “Masikin ninta rangin sâng a ta, pilchung a nin dam sôt atih.” **4** Nulepangei, nin nâingei ningthik rang lamin tho pe no unglâ. Manêkin, Khristien rilna le minchuna han kairuoi ngei roi. **5** Suokngei, Khrista sintho anghan ichi le innik pumin mulungfîl diktakin taksa tienga nin pungei chongdon roi. **6** Nangni an modômna rangin, an mitmu kârin vai sin no unglâ, Khrista suokngei anghan Pathien'n a nuomna hah nin mulungfîl murdi'n jôm roi. **7** Miriem sin vai niloia, Pumapa sintho asa anghan nin sin hah suok angin tâihiein sin roi. **8** Mitinin suok khom suok niloi khom sin asa an tho lam angtakan Pumapa'n

râisânman pêk atih, ti hih riettit roi. **9** Suok pumangei, nin suokngei tieng khom ha ang nanâk han tho unglâ, misi ngei khâi no roi. Nangni le nin suokngei puma hah, invâna aoma, mi murdi chungâ ân-angsâra roijêkpu ta nin ni, ti riettit roi. **10** Anûktaka chu, Pumapa taka sinthotheina lien lehan nin ranak minding roi. **11** Diabol huongvâr saloingei nin doi zoi theina rangin, Pathien'n nangni a pêk râlrovo murdia han invo roi. **12** Ei inbuonpui ngei hih taksa le thisen nimak ngeia, invânrama ranak, ratha saloingei, roijêkpuengei, rachamneipungei, hi ijing chungâ rammuola ratha saloi ranakngei hi an ni. **(aiôn 9:165)** **13** Masikin atûn Pathien râlrovo invo ta roi. Hanchu, nikhuo saloi ahong tungin, râlngei ranak song hah nin khap zoia, among dêna nin insuolpui ngei suonûk khomin lânding thei tit nin tih. **14** Masikin, indingdet unglâ, chongtak hah kongkhit angin nin kongâ khit unglâ, dikna hah rôpphoa mangin, **15** inngêina Thurchi Sa misîr ranga inthokna hah kekok angin mang roi. **16** Zoratin taksônna hah pho angin mang unglâ, mahan Saloi Inkhatpa renga thal kâp meichuong murdi ngei hah that thei nin tih. **17** Sanminringna hah thîr tapor angin lâk unglâ, Ratha'n nangni a pêk Pathien chong hah khandai angin lâk roi. **18** Ha ngei murdi hah chubaithoa Pathien kôm ngên pumin tho roi. Khotiklâi khomin, Ratha'n nangni arui lam takin chubaitho ngâi roi. Masika han mâk tet loiin inning tit unglâ, zoratin Pathien mingei ta rangin chubaitho sa ngâi roi. **19** Hâitakin thurchi ki misîra, thurchisa taka inthup hah ki min riet theina ranga phuong ranga kênding tika, Pathien chong mi pêkna rangin keima rang khomin chubai ni tho pe sa ngâi roi. **20** Atûn intângina om khom inlang, ha thurchisa palâi hah ki ni. Masikin thurchisa misîrna lama ka hâi rang lam ang taka ka hâi theina rangin chubai mi tho pe sa ngâi roi. **21** Ku chungroi nin riet theina rangin Tychicus, lâibung moroitak le Pumapa sinthona taka firlâm taksônontakpu han, ku thurchi anrêngin nangni lei ril a tih. **22** Masik taka hin ama hah ko hongfir ani, kin rênga kin chungroi nangni ril rang le nangni mohok rangin. **23** Khristien sungsuokngei nâm chungâ, Pa Pathien le Pumapa Jisua Khrista'n taksônna lehan, inngêina le lungkhamna, nangni pêk rese. **24** Lungkhamna thilo leh ei Pumapa Jisua Khrista lungkham titpu ngei murdi kôm han Pathien moroina hah om rese.

Philipi

1 Paul le Timothy, Khrista Jisua fırlámngai renga, Philipi khopuiliena Pathien mi Khrista Jisua taka inruol ngei, le koiindang ruoipungei le sintho sanpungei: **2** Pathien, ei Pa le Pumapa Jisua Khrista'n moroina le inngéina nangni pêk rese. **3** Nangni ki mindon racham ka Pathien kôm râisânchong ki mintung ngâia; **4** nin rênga rangin chubai ko tho zora racham, kên zongna ngeia mulung râisânin asip ngâi ania **5** asikchu sôn motontak renga atúntena thurchisa phuong minzar sinthona hin mi nin la thop tit sikin. **6** Male nangma taka sin sa, Pathien'n nang a phutpui anghan, Khrista Jisua Nikhuo, nikhuo mongni dênin nang ruoi tit atih, tiin khom ki iempam ani. **7** Ku mulungna nin om tit ngâia! Hi anga nin chungroia adiktaka ki mindon rang piel khom ani. Atúna intâng ina ko om súnngin le thurchisa rung rang le adettaka ki minding lâi ngei han khom Pathien mi pêk zora sa ngei khom nin chang sa. **8** Ku mulungfıl tataka nangni ki ti ngei hih khom Jisua Khrista mulung renga nanâk ani, ti hih Pathien hih rietpuipu ani. **9** Nin lungkhamna hah, rietna diktak le roijêkna diktak leh ahong pung u-uol theina rangin chubai ko tho ngâi, **10** masikin asatna nin thang thei ani. Hanchu, Khrista Nikhuoa han inthieng le demnaboi hongni nin tih. **11** Jisua Khrista vâin a pêk thei, nin ringna hah satna diktakin nangni minsip atih, Pathien roiiipuina rang le minpâkna rangin. **12** Ku sungsuokngei, ku chungga neinun hongtung ngei hah thurchisa minzarna taka mi san tatak ani ti nin riet rang ku nuom. **13** Khrista fırlâm ki ni sikin intâng ina minkhum ti hih munpui rungungei nâm le midang hitaka om ngei nâmin an riet zoi **14** Male intâng ina kên tâng sika ei khristien champui tamtak ngeiin Pumapa taka phûkdâiin an oma, an ngam teteta chiloii riekin Pathien thurchi an misır zoi. **15** Ani, senkhatin chu Khrista thurchi hih keima mi narsana sika le mi makhalna sikin an misıra, aniatachu adangngeiin chu mulungbôk diktakin an misır ngâi. **16** Hi ngei hin chu thurchisa muphuong rang piela Pathien'n sintum mi pêk ani ti rietpumin, lungkhamna sika misır ngâi an ni. **17** Senkhat ngeiin chu Khrista thurchi hih, ranghuolna mulungbôk ratha mangin, jêlina ko om súnngin mi minjêl sabak rangin an mindon ani. **18** Hannisena ite injêl mak! asikchu, asa khomin, asie khomin, ikhommirese Khrista thurchi an misır sikin ka râiasân ani. Ma angdên han râiminsân tit ki tih, **19** nin chubaithona sika le Jisua Khrista renga Ratha sanna sikin mojôkin la om ki tih, ti ki riet ani. **20** Masikin ko ôina inthúktak le sabeina chu ki sintum châi tet loiin, aliekin atún lâitak le zoratina khom hâina sipin ko om theia, ringna nirse, thina nirse, ka takpumpui leh Khrista kôm miritna ki mintung theina rangin. **21** Aring hih imo ania? Ka ta rangin chu Khrista ani. Hanchu, thi hih inlâpna mintung uol atih. **22** Aniatachu ka la ringin chu chuonsin kâmoma la sin uol thei ki tih, aniatachu kho tak hi mo ka

thang rang riet thei mu-ung. **23** Kâng inikin kaiphirînin ko om ani. Hi ringnun hih mâkin Khrista leh om ta rong chu ko jôt tataka, ma neinun ha asa uol ok ani; **24** aniatachu nangni jâra aringa ka la om hi kâmânang uol ok ani. **25** Mahi tak ko sônchêl sikin ka la om rang ti ki rieta, nin taksônna han masônna le râisânna nangni bôk pe rangin nin rênga nin kôm ka la om bang rang, **26** masikin nin kôm ko hong tika, Khrista leh inzoma ring nin ni, tiin mi nin minpâkna abi nin dôn uol theina rang ani. **27** Atúna, nin ringnunna neinun kâmânang tak chu Khrista thurchisa'n anânglam angkat hah rîng atih, masikin nangni ko hong en theiin khom, en theiloiin khoma, thurchisa taksônna rangin neinunkhîn munkhat le ôina munkhata inding deta doi nin ni, tiin lei riet thei ki tih. **28** Nin râlngai chi no unglâ; zoratin hâitakin om roi, male mahi an ta rangin dokna rang ani tiin minlangna rîng a ta, nin rât rang ania, mahi Pathien'n menêna nangni pêk sikin ani. **29** Khrista sin tho ranga zora sa pêkin nin oma, ama nin iem vai niloiiin, tuongsa rang khom phal nin ni. **30** Atún indoina takah ko kôm nin kop thei zoi. Zora vunsuaia indoina kên doipui nin mu ngâi angdên ha, atún tena khom ka lân doipui bang nin riet anghan.

2 Khrista taka nin ringna han nangni a min râta, male a lungkhamna han nin ratha a minngama. Ratha leh inlopkhômna nin dôna, inkhat le inkhat inriengmuna le inkân inlômna nin dôn ani. **2** Hanchu mindona munkhat dônin, lungkhamna munkhata insem suom rangin, mulungfıl le ratha munkhata omin ka râisânna mikhipphar rangin nangni ke ngên ani. **3** Ranghuolna ôina renga aninônchu insongna ôinangei renga ite sin no unglâ, inkhat le inkhat chungga rangâiinçhîna dônin zoratin nangni nanâk nêkin mi dangngei asa uolin be roi. **4** Male nangni nin nuomlam vai en loiin mi dangngei an nuomlam khom en sa roi. **5** Hi mulungbôk nin dôn rang hih Khrista Jisua'n a dôn hah ani: **6** Ama chu zoratin Pathien nina a dôna, aniatachu rangrâtin Pathien leh inangbanga ombang rangin pût rang mindon mak. **7** Hima nêkin, ama lungdôn a dônngei murdi a mâk rieia, male fırlâm nina hah a lâk zoi. Miriem angin a juong oma male miriem mêl angin ânlang zoi. **8** Ama chu rangâiinçhînin chongjômna lampuia a lônâ, thina lampuingei dênrakin, khros chungga a thina hah. **9** Masika han Pathien'n ama chu mun insângtak chungga a domsânga male riming dang dangngei nêkin riming inçhungtak a pêk zoi. **10** Masikin, Jisua riming miritnân invâna omngei murdi, pilchungga omngei, le rammuol nuoia omngei khûk an inbilna rangin, **11** male mitinin Jisua Khrista hih Pumapa ani tiin ânlangin Pa, Pathien roiiipuina rangin phuong an tih. **12** Masikin, ruol moroitakngei, nin kôm ko om lâia zoratin ko chong nin don ngâi anghan, atún nin kôm ko om loi kêr hin vâng chu nin don uol rang ânang ani. Chi le innîk pumin nin sanminringna minzoi rangin sintho tit unglâ, **13** a neinunkhîn nin jôm theina rang le nin sin nuomna rangin Pathien'n zoratin nin súnnga

sin a tho sikin. **14** Neinuntin chierna le inkhalna boiin tho roi, **15** han kêng hi rammuola mi nunsiengei le murûkmeret tho ngei lâia Pathien nâi diktak, sietnaboi le inthienghieia om anghan nin ni duoi thei, ârsiengeiin invân an êlminvâr angin an lâia nin vâr ngêt rang, **16** an kôm ringna chongbe nin pêk ngei anghan. Ha anghan nin thôn chu, Khrista Nikhuo han ke dengtheina le sinthona ngei murdi mâkana chang mak, tiin minlang theiin nangni minpâk theina rang abi dôn thei ki tih. **17** Ani, ki ringna thisen hih nin taksônna inbôlna ngei Pathien kôm nin pêk angin, bunpai rang nikhom rongka ka râiasâna male ka râisâna nin rêngin nangni kên sempui sa ani. **18** Ma angdên han, nangni khom nin râiminsân ngêt ungla, kei khom nin râisâna mên sempui sa roi. **19** Masikin nin roi ki rieta mohôkin ko om theina rangin Pumapa lungdo arinchu, Timothy hih nin kôm hongfîr lai thei rangin kên sabei ani. **20** Ama vai hih ki mindona mên sempui ngâi le nin chungroi adiktaka donsûi ngâi ani. **21** Adangngei nâm chu an siksika rang vai an mindona Jisua Khrista rangin chu mindon mak ngei. **22** Male ama chu alut tie minsina aom hah nangni rengin nin rieta, ama le keima hih kho angin mo kin ni, nâipasal le a pa angin kin nia, thurchisa rang jâra munkhata sintho ngâi kin ni. **23** Masikin keima rangin neinunngai kho angin mo a hong inhei ki riet lehan nin kôm hongfîr kelen rangin ka sabei ani. **24** Male keima reng khom nin kôm ânrangea hong thei rangin Pumapa han iemna ko dôn ani. **25** Ki sinthopui le ki tienga mi doipui ngâi, nin fîrton anga sintho, mi san ngâipu ei lâibungpa Epaphroditus hih nin kôm hongfîr rang anâng tiin mindona ko dôn ani. **26** Ama hih nin rêngin nangni mu rang a jôt sabaka, a damloi nin riet sikin ânngûikhak ani. **27** Ataktakin ama chu damloiin a thi vânga. Aniatachu Pathien'n inrieng a mua, ama chung vai niloiin, keima khom inngûina lien uola ko om lolina rangin mi thop sa ani. **28** Masikin ama nin mu tika nin râisân nôkna rang le ka inngûina ânmanng theina rangin nin kôm hongfîr rang ka ngâklal sabak ani. **29** Pumapa jârin ama hah lâibungpa anghan râisânin lei modôm roi. Ama anghan mingei murdi kôm miritna minlang ungla, **30** nangni'n sanna mi nin pêk thei loi, mi pêk rangin Khrista chuonsina jâra a thi vâng dôr a ringna phalin alei inpêk sikin.

3 Chongkhâmân, ka lâibungngei le sarnungei, Pumapa leh nin inzomna han nin râiminsân roi. Motona ke lei miziekσαι avêla miziek hih kei rangin ningchiel om nimaka, ma anga ko tho hah nangni rangin ânlap uol ani. **2** Neinun saloi tho ngei, uingei, taksa mortan lunghâng tho mingei renga han indin roi. **3** Anni ngei niloiin, eini ngei hih ama Ratha jâra Pathien chubaimûk ngei le Khrista Jisua leh inzoma ringna râisâna man ngei hih kêng sertain diktak eini. Eini chu pêntieng neinuna ei taksônna minngam mak me. **4** Nuom rongka chu kei khom ma anga neinunngai chungka taksônna minngam thei kêng ki ni. Mî dang ngeiin pêntienga neinuna an taksônna minngam theiin an mindonin chu, keima vâng

chu ma lampui han ma nêkin abi ko dôn uol ani. **5** Haptakhat ki ni han sertain ki ni. Israelmia inzir ki nia, Benjamin jât mi, Hebrew thisen inthienghiei ki ni. Juda Balam jûina tieng chu Pharisee ki nia, **6** male koiindang nuomlona tieng asân ningsiet ngâi ke lei ni. Miriemin Balam chongpêkngai jôma adik chang theina tieng chu demnaboi ki ni. **7** Aniatachu inlâpna rangka ke tel thei neinunngai murdi hah atûn hin Khrista jârin machânin ke be zoi ani. **8** Ma neinunngai vai hah niloiin; ku Pumapa Khrista Jisua rietna luttak jârin neinun murdi khom machân rieiin ke be zoia; ama jârin neinun murdi ko vôrpai leta, Khrista ka man theina rangin mangei nâm hah ânrim, ânrok anghan ke be zoi, **9** male ama leh inpumkhat tatakna rangin. Balam jôm sika man thei ngâi jât dikna hah keima hin dôn khâi mu-ung. Atûn chu taksônna chungka ânngam, Pathien renga hongsuok ngâi dikna, Khrista taksôn sika pêka om ngâi hah ko dôn zoi ani. **10** Anrênga ku nuom tak chu Khrista rieta, ânthoinôkna sinthotheina riet mindika, a tuongnagei tuongpuia, a thina angin thi rang hih ani. **11** Keimananâk khom thina renga inthoia, ring rangin insabei ki ni. **12** Keima chu ko zoisai ke ani zoi, aninônchu achukphar ko hongni zoi ki tina khom nimak. Khrista Jisua'n ama nanâkin mi lei mansaina râisânman hah ka man thei duoi mo tiin ku rujûl ani. **13** Ani, ka lâibungngei le sarnungei, adiktakin ka man saiin la mindon mu-ung nikhomrese, neinun khat ko tho ngâi chu, ku nûktienga om neinunngai mingilin motontienga om neinunngai phâk rangin ka pharidôr ko tho ani. **14** Masikin râisânman man rangin tenkung tieng ânfikzatin ka tâna, hima hih Khrista Jisua sika chungtienga ringna Pathien koina ani. **15** Eini ratha taka mitungsuo ngeiin ei rêngin hima anga mulungrîl munkhat hih ei dôn rang ani. Aniatachu mi senkhatin mulungrîl dang nin dôn duoiin chu Pathien'n nin kôm la minthâr atih. **16** Maha kho angin khom nirse, atûn tena ei lei jûisai balamngai dungjûiin motontieng panin se ei ti u. **17** Ka champungei, ku nunchan inchupungei ni roi. Nangni rangi minenna dik kin dar jûipungei hah lunghâng tho ngei roi. **18** Mî tamtak ringnun hah Khrista khros chungka a thina râlin a sin ngeia, tiin motona vêltamtak nangni ke lei ril angin, atûn khom avêlin mitrithi tâkpumin: nangni ki ril ani. **19** Anningei sêna hah amongna chu meidil ania, an pathien hah an taksa ôinangei ani sikin. An inzakna rang hah an inpâkpuia, male hi rammuol neinunngai vai hih an mindon ngâi ani. **20** Nikhomrese, eini chu invân mingei einia, ei Sanminringpu Pumapa Jisua Khrista invân renga a juong rang ôtlaltakin ei ngâk ani. **21** A sinthotheina mangin neinun murdi ama racham nuoia hongchôi thei han, ei takpum thithe adokngei hih thûlin ama takpum roinruitak angin minchang ngei atih.

4 Masikin, ka lâibungngei le sarnungei, keima rangin idôra moroiom le ka rangâi ngei mo nin ni zoi! Nangni jâra idôrmo ka râisân le minpâka om mo ki ni zoi!

Hanchu mahi, moroiomtak lâibungnei le sarnungei, Pumapa taka han nin ringna nin minding det rang ani. 2 Euodia le Syntyche, rangâihoitakin, Pumapa han zuorpuisa anghan jôt inruol rangin nin pût rangin nangni ke ngên. 3 Nangma, ka champui taksônôm tak khom, hi nupangnei hih na san ngei rangin ko jôt sa; thurchisa phuong minzarna sinthona han Clement le ki sintho champui adadangnei, Pathien ringna lekhavia an riming chuongnei lehan munkhata intaktakin sin min thopui ngâi sikin. 4 Zoratin Pumapa leh nin inpumkhatna han nin râiminsân roi. Ti nôk ki tih; nin râiminsân roi! 5 Mitin chungu nin nuninnêmna minlang roi. Pumapa chu a juong lai rang kêng. 6 Ite chungroia nin kângmindoi no unglâ, hannirese nin chubaiTHONA murdia imo nin nâng Pathien kôm zong unglâ, mulung râisântakin a kôm zong tit ngâi roi. 7 Hanchu Pathien'n inngêina, munisi ngeiin an riet phâk ngâiloi, Khrista Jisua leh nin inzomnân nin mulungrîlnei le nin mulungbôknei hah aringin nangni a dar pe rang ani. 8 Chongkhârân, ka ruolnei, asa le minpâkna manrangrohoi neinunnei lehan nin mulungbôknei hah minsip unglâ: hima neinunnei hah, atak, misang asa nina, adik, ânthieng, miditruoi, le miritom ngei hah an ni. 9 Keima renga anruona, ko chongbâingei renga le ki sinthongei renga nin inchu le nin manngi hah tho rangin inchu ngâi roi. Male inngêina mi pêkpu Pathien hah nangni ompui rang ani. 10 Ki ringnun hin Pumapa leh inzomin zora sôtak suonûkin keima renga nin mindona vèl khat hong minlang nôk thei rangin zorâanchum nin dôn sikin kei rangin râisâna lientak ani. Mi nin mindona hah nin mong zoi ki tina nimaka, a minlang rang zorâanchum nin dôn loa kêng ani. 11 Mahi lunghâng nin tho loi sika ki ti nimaka, ko dôn chungu mulungchuka om rang kêng chusai sika ani. 12 Imo ahong nâng rang, imo ahundôr nêka atam dôn rang khom ki riet. Hi omlam inthup hih kêng chua, masikin, kho muna khom, kho zora khom, khopin mo aninônchu vonchâmin mo, dôn mintam okin mo, atômte ko dôn khomin ku mulung achuk ani. 13 Khrista'n mi pêk, sinthotheina han intaknangei nâm hah tong theina ranak ko dôn zoi. 14 Aniatachu ke dengtheina ngeia mi nin san hih nin tho minsabak ani. 15 Nangni Philipi mingei, Thurchi Sa misîra aom phut nikhua ngeia Macedonia ram ka mâk lâihan nangni nin koiindang vai ke mi san nin ni; nangni inkhat vai kêng ka âikalnangei le ki insûmnangei mên sempui ngâi ninni, tiin nin riet minthâr sabak ani. 16 Thessalonica sûnga ko om lâia, voikhat nêka tam sanna ka nâng han, mi nin hong muthuona. 17 Neinunpêk man rang ko jôt vai niloiin; manêk han, nangni tienga âikalna molopa aom mu rang ko jôt ani. 18 Hanchu, mahi, neinun mi nin pêk ngei murdi ka manna lêkha ani, male ahundôr nêka tam aom zoi! Epaphroditus'n nin neinunpêknei anrêngin mi hongchôi pea, atûn chu ka nâng nâm ko dôn zoi. Mangei hah mirimhoi Pathien kôma pêk, inbôlna a pomtheiruo le a lungdo angin an ni. 19 Ka Pathien'n nin nângnei murdi Khrista Jisua renga,

a neina ânniengrakin nangni a pêk bang rang ani. 20 Ei Pathien le Pa kôm han tuonsôt tuonsôtin roiinpuina om rese! Amen. (aiôn g165) 21 Jisua Khrista taka, Pathien mingei murdi hah chibai mi mûk pe roi. Hi taka keima leh om ei lâibungnei le sarnungei chibai nangni an hong muthuon ani. 22 Hi taka Pathien mingei murdi'n chibai an hong muthuona, aliekien Rêng ina ompu ngei hin. 23 Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin rênga nin kôm om rese!

Kolossa

1 Paul, Pathien lungdoa Khrista Jisua firton le ei lâibungpa Timothy ngei renga han, **2** Kolossa sũaga Pathien mingei kôm, Khrista leh inzoma taksônomtak kin lâibungngei le sarnungei: Pathien ei Pa'n moroina le inngêina nangni pêk rese. **3** Nin ta ranga chubai kin tho racham, zoratin Pathien, ei Pumapa Jisua Khrista Pa kôm han râisânchong kin mi'sr bang ngâi. **4** Khrista Jisua taka nin taksônna le Pathien mingei murdi ranga nin lungkhamna hah kin lei riet sikin. **5** Thurchi Sa, chongtak nin kôm ahong phut masa lâihan, sabeina a pêk ngâi thurchi hah nin riet zoi. Masikin nin taksônna le lungkhamna ngei hah nin sabeina chung a ânngama, ma hah nangni rangin invâna hôiin dar ani zoi. **6** Nin lâia thurchisa ahong tung masa nia Pathien moroina roi nin lei riet mindik anghan rammuol pumpuia satvurnangei hong mintungin le phuong minzarin aom zoi ani. **7** Epaphras, kin firlâm champui moroitak, kin ruthûla Khrista sinthopu taksônomtak renga Pathien moroina nin inchu ani. **8** Ama han Ratha'n lungkhamna nangni pêk hah khom mi ril zoi ani. **9** Masika hin, nin chungroi kin riet renga chu zoratin ninta rangin kin chubai ngâi. Ama Ratha'n vârna le riettheina murdi nangni pêka, ama lungdo rietna leh nin hong sip theina rangin Pathien kôm kin ngên ngâi ani. **10** Hanchu Pumapa nuomlam anghan nin om theina rang le zoratina a râisânruo nin tho theina rangin. Nin ringnun han sin asa ngei murdi musuokin, male Pathien nin rietna han nin insôn rang ani. **11** Masikin neinun murdi diertaka nin tuongdier theina rangin a sinthotheina roinpuitak renga hong râtnangei lehan a râtin nangni sin rese. Male rêngram avârna han Pathien'n a mingei ta ranga rangtum a hôi pe ngei hah nin chang theina ranga ânhoiin nangni sinpu Pa kôm mulung râisântakin râisânchongril roi. **13** Ama'n jîng sinthotheina renga mi kêlsuoa, a Nâipasal moroitak rêngrama han mi sanminjôkin mi hong tuong lût zoia, **14** ama'n mi mojôka, maha, ei sietnangei hah mi ngâidam zoi ani. **15** Khrista muthei hih mutheiloi Pathien in-angpui ani. Ama hih Nâipasal masatak ania, neinun sinngei murdi nêka ânchungtak ani. **16** Ama jârin Pathien'n invâna neinunngai murdi le pilchunga neinunngai murdi a sina, muthei le mutheiloi neinunngai; le ratha sinthotheinangei, pumangei, roijêkpungei, rachamneipungei khom minlûta ani. Rammuol pumpui hih Pathien'n ama jârin a sin ania, ama ta rang ani. **17** Khrista chu neinunngai murdi om mân a lei omsai piel ania, ama leh inzomin neinunngai murdi an omna mun diktaka an om ani. **18** Ama hih a takpum, koiindang lu ania; ama hih takpuma ringna bulpui ani. Ama hih Nâipasal masa, neinunngai murdi chung a vai hih mun masatak a chang theina rangin thina renga kaithoiin aompu hah ani. **19** Pathien nina akipdira Nâipasal sũaga om hah Pathien'n ama nanâkin a lungdoa roimasat ani.

20 Hanchu, Nâipasal jârin Pathien'n rammuol pumpui ama tieng nanâk hong tuong nôk rangin a masat zoi. Pathien'n a Nâipasal khros chung a thisen jârin inngêina a sina, masikin pilchung le invâna om neinunngai murdi ama nanâkin anruonin a kôm ahong tuong mikhîr nôk ngei zoi ani. **21** Zora khat chu nangni khom neinun saloingei nin sin sik le nin mindon sikin Pathien renga alazanna omin a râlngei nin lei ni. **22** Aniatachu atûnhin, a Nâipasal taksa thina sikahan a malngeiin nangni sinin a makunga ânthieng, demnaboi le minchâinaoboa nangni tuong theina rangin. **23** Hannirese nin indingna han taksônomin le dettakin nin om bang ngêt rang ani. Thurchisa nin rieta sabeina nin manna renga han nangni nanâkin inthûnpai rangin nin inphal tet rang nimak. Hi thurchisa hih rammuola mitin kôm mi'sr ani zoia; keima Paul hih ma thurchisa firlâm ko hongni zoi ani. **24** Atûn nangni ranga ku dûktongngei roia hin ka râiasân. Taksân ku dûktongngei sika hih Khrista'n a takpum koiindang ruthûla a dûktongngei aminieng alaomngei zoi ranga ka sanna ani. **25** Nin satna ranga sin minlang ranga mi pêkpu Pathien'n koiindang firlâmin mi sin zoi ani. Hi sin hih a thurchisa mi'sr mikhîp rang hih ania, **26** ma Pathien chong hah zora vunsai ngei han chu munisi jâtngai renga thupin aom ngâia, aniatachu atûnhin chu a mingei kôm a minlang zoi. (aiôn g165) **27** Mi murdi ta ranga chonginthup anei le roinpuitak a dôn hih a mingei min riet hih Pathien mintuo ani. Ma chonginthup ha chu Khrista nangnia a om sika Pathien roinpui na nin chang sa rang hah ani. **28** Masikin mimal tinin Khrista leh inzomin Pathien makunga mitungsoo anghan kin hong tuong theina rangin vârna murdia rilin, minchûn, mitin kôm Khrista thurchisa kin mi'sr ngâi ani. **29** Ma sintho rang han Khrista râtna inchungtak mi pêk ngâi le ku sũaga sintho ngâi hih mangin asân ranak songin ki sin ngâi ani.

2 Nangni le Laodikea sũaga omngei rang le midang ki misanga mi la rietloingei nâm rangin idôrtak mo sintho ranak ko songtie hih nangni ril rong. **2** Hima hih ko thona abi chu mulungrîl hânân an hong sipa, male lungkhamnân munkhatin an inchunna, riettheina adikin an dôn ngâi rietminthârna akipdir an dôn theina rangin ani. Ma anghan Pathien chonginthup hah hong riet an ta, ma Khrista nanâk hah ani. **3** Ama hih Pathien vârna le rietna rochon inthupngei mo-ongna châbi ani. **4** Hanchu, nangni ki ril, tutên inkhalna dikloiin nangni huong no rese ngei, idôra asa angin khom inlang rese ngeia ite nimak ngei. **5** Taksân nin kôm om khom no rong, hannom ratha'n chu nin kôm ko om tit ngâi, male Khrista taksônna lehan munkhatin nin inding detna inruol hah ku mu anghan ka râiasân ani. **6** Khrista Jisua hah Pumapa'n nin lei pomsai anghan, ama leh inzomin om tit roi. **7** Ama han ruzung inthûk mathâk unglâ, nin ringna hah ama chung a sinminding unglâ, male nin taksônna han hong râtn uol roi, minchua

nin om anghan. Râisân chongrilna leh sip sa roi. **8** Hanchu, tutên Khrista renga niloiin miriem kuta pêk, minchunangei renga le rammuol ratha saloingei roijêkna renga miriem vârna sika huongna kâmnângloi suokin nangni an sin loina rangin indin roi. **9** Khrista, miriem nina sûnga han Pathien nina akipin aoma, **10** male nangni khom ama leh nin inzomna han ringna akipin pêkin nin om zoi. Ama chu rathatienga roijêkpungei le rachamneipungei nâm chungna Rachamneipu lientak ani. **11** Khrista leh nin inzomna han sertan nin ni zoi, miriemngei sertan an tho anghan niloiin, Khrista sertana leh hi taksa nunsie sinthotheina renga sanminjôkna lehin. **12** Baptis nin chang han Khrista leh phûmin nin om zoia, male ma baptisma nanâk han thina renga a kaithoipu Pathien sinthotheina hah taksônna nin dôn sikin Khrista leh kaithoiin nin om sa zoi. **13** Moton han chu nin sietnangei sikin le Jentail Balam boi nin ni sikin rathatienga thi nin lei ni. Aniatachu Pathien'n atûn chu Khrista leh nin inzomna han nangni a minring zoi. Pathien'n ei sietnangei murdi mi ngâidam zoia; **14** ei lâkâi intângngei lungkhamna chang phâkloi ranga mizieka omngei leh balam mikhit ngâi ngei hah khâi paiin Khrosa peret leh jêmdelin a minhek suozoi ani. **15** Ma khros chungna han Khrista'n ratha roijêkpungei le rachamneipungei sinthotheina renga ama nanâkin jôkpaain; ma a menênangei hah mitin mu rangin a minlang zoi ani. **16** Masikin nin sâk, nin nêk roia, aninônchu nikhuo inthieng ngei roia aninônchu Tha Thar Khohoia aninônchu Sabbathni roia mini, tutên roineina nangni dôn pe no rese ngei. **17** Ma anga neinunngai murdi hah chu sûnmotona neinun hongom rang ngei rifim vai kêng an nia; atatak chu Khrista ani. **18** Tukhom inlârna adangvieki ngei mu sikin ânchungtak ni ranga, misîra, nunnêmna dikloi dôn rang le vânfirtongngei chubaimûk rang ti ngei han theiloi nangni minchang rangin nangni nanâkin inphal no roi. Mangei hah ite ni uol makngei, ma anga mingei hah chu an miriem mindonân ânpâk an nia **19** male mangei han takpum lu Khrista hah mutu khâi mak ngei. Khrista enkolna nuoia takpumpui hah asân donsuiin, rolo le ratharûi inchnuna ngei le ânzomna ngei hah munkhata minchunin, Pathien'n ânsôn ranga a nuom anghan ânsôn ngâi ani. **20** Khrista leh nin thia hi rammuol rathangei renga nin jôksaippiel hah, ithomo rammuol mingei anghan nin la om bang? Ithomo hi balamngei, **21** "Mang no roh," "Sâk no roh," "Tôn no roh," ti ngei hih nin jôma? **22** Mangei hah chu miriemngei an sin balamngei le minchunangei an nia; vêlkhat mang suonûkin chu kâmnângloi neinunngai kêng an ni. **23** Hi rangrâta vânfirtongngei chubaimûk rang ti mo, nunnêmna dikloi dôn rang ti mo, takpum dûkmintong rang ti ngei mo hi vârna chungna ânngamin inlang khom rese ngeia; taksa ôinangei enkolna rangin chu alutna diktak dôn mak ngei ani.

3 Khrista leh aringin kaithoiin nin om zoi, masikin Pathien kut changtienga Khrista insungna

rêngsukmuna neinunngai chungna khin nin mulungngei dar roi. **2** Hi pilchungna neinunngai chungna niloiin, chungtienga neinunngai khin nin mulungrîlungei minngamphar roi. **3** Nin thi zoia, nin ringna hah Khrista leh Pathien kôm thupin aom zoi. **4** Nin ringna tatak chu Khrista ania, a juong inlâr tika chu nangni khom ama leh inlâr nin ta, a roinpuina chang sa nin tih. **5** Hanchu, nin pilchung ôinangei nin sûnga sinthongei, inditnasaloingei, ominthiengloi, ôinasaloingei, hurporinchengei, inruôknangei (inruôknangei ti hih mirmil bieki ani), ma anga ngei hih nin that ngêt rang ani. **6** Ma neinunngai sikin kêng Pathien taksina a chong donloipu ngei chungna ajuong tung rang ani. **7** Nangni nanâk khom moton han chu ma ôinangei han nin chungna roi ajêk lâihan chu ma dungjûiin nin om ngâia. **8** Aniatachu, atûn hi neinunngai murdi: taksina, ngalna, inmûmâkna ngei hih nin mâk ngêt rang ani. Inêronangei, chongbâingalngei hih nin bângei renga suok khâi no rese. **9** Inkhat le inkhat inhuong inlôm no roi, miriem muruo leh a thobaisingei hah nin khekpaia, **10** miriem tharin nin invo zoi sikin. Ama rietna akip nin dôn theina rangin ma miriem thar hah Pathien, a Sinpu, rimil angin sinminthar bangin aom ngâi ani. **11** Ma ringna thara han chu Jentialngei le Judangei, sertan le sertanloingei, amolmangei, pentienga mingei, suokngei le suokniloi ateina reng om khâi mak, Khrista chu anrêngin anileta, anrênga sûnga aom let ani. **12** Pathien mingei nin ni zoia; nangni lungkhamna, male ama ta ni rangin nangni a thang zoi ani. Masikin inaninlômna, inriengmuna, nunnêmangei, rangâiinchnangei, tuongdiernangei leh nangni nanâkin nin invo ngêt rang ani. **13** Tukhomin tu chungna makhat roi bâiinkham nin dôn zora khomin tuongthei roi, Pumapa'n nangni a ngâidam anghan inkhat le inkhat inngâidam inlôm ngêt roi. **14** Ma nina ngei murdi chungna han lungkhamna bók sa roi, maha neinunngai murdi inruolna achuka khitlompui ani. **15** Khrista inngêina nangni pêk hah inruolna nin sinna han nangni kairuoi rang ani; Ma inngêina chang rangin Pathien'n takpum inkhata munkhata om rangin nangni a koi ani. Nin râimsân roi. **16** Khrista chong chu aneinangei nâm leh nin mulungrîlungei om rese. Vârna murdi ngei leh inril inlômin, inchû inlôm roi. Nin mulungrîla Râisânchongril pumin Pathien minpâkna Lapuingei, minpâkna lângei, lâ inthiengngei tho pe roi. **17** Male nin sinna le nin tina ngei nâma, Khrista jâra Pa, Pathien kôm râisânchongril pumin Pumapa Jisua rimingin nin tho ngâi rang ani. **18** Lômnungei, nin lômpangei kôm inpêklût roi, maha Khristiengngei nin ni anghan nin tho rang piel ani. **19** Lômpangei, nin lômnungei lungkham ngei ungla, an chungna nin nunminsie no roi. **20** Nâipangngei, zoratin nin nulepangei chong don roi, maha nin Khristien sintum ranga Pathien nuomlam ani. **21** Nulepangei, nin nângei min nuor no roi, jâmzalin hong om ni ngei. **22** Suokngei, neinunngai murdia taksa tienga nin pungei

chongdon roi, nangni an pomna rang nuomin an mitmu kâr vai jôm no ungla; Pumapa mân nin thona sikin mulungrîla takintâitakin don roi. **23** I-ih khom nin tho ngei murdi chu miriem ta rang anghan sin loiin, Pumapa ta rang anghan nin mulungrîl murdi'n sin roi. **24** Khrista hih Puma tatak ani tia, sin nin tho sikin a mingei ta ranga râisânman a darsai hah Pumapa'n nangni a pêk rang tiin riettit roi. **25** Neinun dikloi thopu ngei chu an neinun dikloi thona aman man an ta, Pathien'n mitin chungâ ân-angсарin roi a jêk ngâi sikin.

4 Pumangei, nangni khom invâna Puma nin dôn ti rietitin, suokngei nin dôna han asadimin le adiktakin dôn ngei roi. **2** Chatloiin chubai tho ngâi ungla, male chubai nin tho anghan inningchienin, Pathien kôm râisânchongrîl ngâi roi. **3** Ma angdên han Khrista chonginthup misîrna rangin Pathien'n zorânchum mi pêk theina rangin keini rang khom chubai mi tho pe sa roi. Atûna intânga ko om sika hin. **4** Hanchu, ki misîr rang anghan ânthârtaka ki misîr theina rangin chubai mi tho pe sa roi. **5** Iemloipungei chungâ nin singsinsana han vârtakin om ungla, zorânchum nin dôn murdi asadimin mang roi. **6** Mitin kôm chong diktaka nin thuo theina rangin zoratin nin chongbâisuk hah chonghoi le mulunglût om ni tit rese. **7** Pumapa sinthona taka taksônontak le kin fîrlâm champui, kin lâibungpa moroitak Tychicus, hin ku chungroi murdi nangni ril a tih. **8** Hima sik taka hin ama hih nin kôm ko hongfîr ani, kin rêngin kho angin mo kin omlam nangni a rila nin tâi theina rangin. **9** Ama leh lâibungpa moroitak le taksônontak, nin pâla mi Onesimus khom a hong sa. Anni ngei han hi tienga neinun hongtungngei murdi nangni ril an tih. **10** Keima leh intâng ina ompu Aristarchus hin chibai nangni a hong muthuon; male Mark, Barnabas lâibungpa khom hin chibai nangni ahong muthuon sa. (Lamdong ranga rilna nin mansai anghan ahongin chu lei phâm roi.) **11** Joshua, Justus tiin khom an koi sa ngâi, ama khomin chibai nangni a hong muthuon sa. Juda iempungei lâia chu hi mi inthum ngei vai kêng keima leh Pathien Rêngrama sintho an ni, male anni ngei hin min san tatak ngâi ani. **12** Nin pâla midang inkhat Epaphras, Khrista Jisua fîrlâm renga khom chibai nangni a pêk. Ama hin Pathien lungdo nin jôm mikhîpa mitungsuo le Khristien dingmuna nin inding detna rangin zoratin Pathien kôm chubaithôn nangni a ngên pe bang ngâi ani. **13** Nin ta rang le Laodikea le Hierapolis mingei ta ranga a sintho ranak songtie hih keima misang rengin ki rietpui ani. **14** Ei moroitak doctor Luke, le Demas ngeiin chibai nangni an hong muthuon ani. **15** Laodikea sûnga lâibungngei le sarnungei, nupangnu Nympha le a ina koiindang inkhôm ngâi ngei hah kin chibai satak pêk ngei roi. **16** Hi lekhamuthuon hih nin pore suole chu Laodikea koiindanga khom pore sa ngêt nirse duo. Ma angdênin, Laodikea sûnga lâibungngei le sarnungei, lekhamuthuon nangni an muthuon rang khom hah nin pore sa rang

ani. **17** Male Archippus kôm han, “Pumapa sinthona taka sinruo nang pêka om hah no zoi ngêt rang kêng,” tipe roi. **18** Mahi keima ku kut lelên ki miziek ani: Paul renga chibaimûknangei. Ku kut khitna zingjirûi hih mingil no roi duo! Pathien moroina hah nin kôm om rese.

1 Thessalonika

1 Paul, Silas le Timothy ngei renga, Pa Pathien le Pumapa Jisua Khrista ta Thessalonika koiindang sũa mingei kôm: Moroina le inngêina ninta nirese. **2** Kin chubaithonangeia han nin riming ralamîn, nin rênga rangin Pathien kôm râisânchong kin misîr tit ngâi. **3** Pathien le Pa mitmua, taksônna sika nin sintho tie ngei, lungkhamna sika nin sinrât tie ngei, ei Pumapa Jisua Khrista nin sabeina chungâ nin det ngei hah mingil loiin kin riettit sikin. **4** Kin ruolgei, Pathien nangni lungkham ngâia male ata ni rangin nangni a thang zoi ani ti kin riet. **5** Thurchi Sa hah chongbânggei vaiin hong mintung mak mea, sinthotheina leh Ratha Inthieng leh a chongtak iemna dettak leh kin hong mintung ani. Nin kôm kin om lâia kin nunchan hah nin riet; nangni nin satna rang rokin kin om ngâi ani. **6** Keini le Pumapa entonin mi nin dôna; male intak nin tuong sabak lâi khomin Ratha Inthieng renga râisânna thurchi ajuong ngâi ha nin lei modôm ani. **7** Masikin Macedonia le Achaia rama iempungei murdi ta rangin minenna nin hongni zoi. **8** Pumapa thurchi hah nangni renga Macedonia le Achaia rama ânthang vai niloiin, Pathien chungâ nin taksônna thurchi khom muntina ânthang sa zoi; hanchu, kei nin ite kin misîr uol nâng khâi mak. **9** Ha mingei han nangni kin hongpan zorân mi nin lei modôm ngâi ngei le mirmilngei renga Pathien tieng nin hônheia, Pathien adiktak le aring sin tho rangin **10** le a Nâipasal Jisua thina renga a kaitheia, taksina juongtung rang renga mi kêsuo ngâipu hah invân renga a juong rang nin lei ngâk tie khom an misîr ngâi.

2 Kin ruolgei, nangni kin hongpan hah akorong chang mak ti nangni rengin nin riet ani. **2** Thessalonika taka nin kôm kin hong motona Philippia min lona anatie le êroa kin omtie ngei hah nin rieta. Male mi doina tamtak om khom senla ngeia, kin Pathien'n ama renga juong ngâi Thurchi Sa nangni ril thei rangin hâina ha mi pêk ani. **3** Nangni kin ngêna hih dikloina mini, aninônchu bôknangei inthiengloi ngei chungâ ânngam nimaka, tute huong rang khom pût ngâi mak me. **4** Manêkin, zoratin Pathien'n mi nuomlam anghan thurchi kin misîr ngâia, Thurchi Sa enkol ranga achukin mi bê zoi sikin. Miriem râiminsân rang pût mak mea, kin bôknangei minsinpu, Pathien râiminsân rang kin pût ani. **5** Nin kôm milak lêngminlôi chongti mini, aninônchu, inruokna mukhûna chongngei mini mangin hong mak me tiin nangni rengin nin riet minthâr anghan Pathien hah mi rietpuipu ani. **6** Tute mi minpâkna man rangin pût ngâi mak me, nin kôm khom, aninônchu midangngei kôm khom. **7** Khrista fîrtonngei kin ni sikin nin kôm zong thei khom ni unglang. Aninâkachu nin lâia kin om lâihan kin nun ânñemma, nu'n a nâingei a donsûi anghan kin om ani. **8** Nangni kin lungkhamna sikin Pathien renga Thurchi Sa vai niloiin kin ringna tena khom nangni pêk

rang kin inthok ani. Mi nin moroi sabak ani! **9** Adiktakin, kin malngei, idôra sintho le sôltie ngei mo kin ni hah nin la riettit duo! Pathien renga Thurchi Sa nangni kin misîr pe lâihan tute intak nangni kin mintong loina rangin sîn le jân sin kin tho ngâi ani. **10** Nangni a iemngei chungâ ânthieng, adik, le demnaboia kin nunchan ngei hah nangni le Pathien hih mi rietpuipungei nin ni. **11** nulepangeiin an nâingei lelê chungâ an tho ngâi anghan nin rênga nin chung chita kin tho ani tiin nin riet ani. **12** A Rêngram le a roiiinpuina chang ranga nangni koipu Pathien râisân rang lama nin lêng theina rangin nangni mohôkin, ratha'ngam nangni shakin nangni kin ngên rît ngâi ani. **13** Male Pathien kôm ithomo râisânchong kin misîr bang ngâi, abi mahin aoma. Keini renga Pathien chong nin rieta nin pom lâihan miriem chong anghan niloiin Pathien chong ani angtakan nin pom ani, nangni a iemngei sũa han Pathien'n sin a tho sikin. **14** Kin malngei, Judea rama Pathien koiindangngei, Khrista ta ngei chungâ neinunnggei atung anghan nangni nin chungâ khom atung ani. Anni ngeiin Judangei renga nuuomlona an tuong anghan nangni khomin nin mingei lelê renga nin tuonga, **15** ma Judangei han Pumapa le dêipungei an thata, keini khom an nuuom min lo ani. Kho angta Pathien nuom loi lam mo an ni! Kho angta mitin rangin ânkâl mo an ni zoi! **16** Sanminringna an man theina ranga Jentailngei kôm thurchi kin misîr tena mi khap rangin an pûta. Ma angdên han sietnangei an lei tho bang ngâi hah an tho thangsuo ani. Male atûn amongnatak chu Pathien taksina an chungâ atung zoi ani! **17** Keini rangin chu, malngei, chomolte rangin nangni le mindonnangei tieng insen loa, takpum tieng vaia insena kin om sikin idôr mo nangni rangâiin nangni mu nôk rang kin pût tatak ani! **18** Nin kôm hong Kirsir rang kin nuom ani. Keima Paul, reng hih voikhat nêka tam hong rang ku pûta, aniatachu Soitan'n mi min hong mak. **19** Mangei murdi suole, nangni ngêt hah nangni, midangngei niloiin! kin sabeipu ngei, kin râisânna, le ei Pumapa Jisua juong tika amakung kin motorna sika kin insongna rang abi khom nin ni. **20** Ataktakin, kin inpâkna le kin râisânna chu nangni ha nin ni!

3 Azoinataka chu, tuong zoi khâi mak mea. Masikin Athens khuoa ke thenin lei om rangin kin masata **2** Timothy kin lâibungpa, Khrista Thurchi Sa misîrna tienga keini leh Pathien sintho ngâipu hi kin hongfîr ani. Kin hongfîrna abi chu nangni min râta, nin taksônna tienga nangni sanna, **3** masikin nan lâia tutên hah nuomlonangei sika nûkkîr nin tho loina rangin ani. Ma angâ nuomlonangei hah ei tuong ranga Pathien lungdo ani sa ti khom nangni lelên nin riet ani. **4** Nin kôm kin om lâihan, nuuomloa ei om rang nangni kin lei ril sai ania; male nin lei riet minthâr anghan ahongtung tatak ani. **5** Maha mapêna chu tuong zoi khâi mu unga, masika han Timothy ko hongfîr ani. Adikin, Soitan'n nangni a huong mathâk duoia male kin sinsôlna asênaboi achang loina rangin, masikin nin taksônna chungroi ha

ke lei riet theina rangin ama ko hongfir ani! **6** Atûn chu Timothy a juong kîrnôk zoia, male nin taksônna le nin lungkhamna thurchi râisân omtak mi juong chôl pe zoi. Nangni mu rang kin nuom angin nangni khom mi mu rang nin nuoma mi nin mindon tit ngâi ti khom mi ril sa. **7** Masikin, kin lâibungngei le sarnungei, kin intakna le dâktongna murdia khom nin thurchi sikin mohôkin kin oma. Mi mohôk chu nan taksônna hah ania, **8** asikchu atûn nin ringna han Pumapa leh inzomin nin indingdet ngânin chu kin ring tatak zoi ani. **9** Atûn chu nangni rangin ei Pathien kôm râisânchong kin misîr thei zoi. Nangni sikin ei Pathien makunga râisânna kin dôn sika hin a kôm râisânchong kin misîr ani. **10** Nin mêl kin mua nin taksônna tienga nin insamna nangni kin pêk bang theina rangin sùn jânin mulungrîl murdi'n kin ngên ngâi ani. **11** Ei Pathien le Pa amananâk male ei Pumapa Jisua khomin nin kôm kin misangin hong theina rang lampui mi sinsiêm pe rese! **12** Nangni inkhat le inkhat nin inlungkhamna le mi murdi nin lungkhamna hah Pumapa'n nangni min pung pe u-uol senla, nangni rangin kin lungkhamna le min-ang rese. **13** Ma angdênin nin mulungrîl ngei nangni min rât pe a ta, male ei Pumapa Jisua ama ta ngei murdi leh a juong tika, ei Pathien le Pa makunga achukphar le ânthiengin inlang thei nin tih.

4 Azoinataka chu, kin lâibungngei le sarnungei, Pathien râi nin minsân theina ranga nunchan keini renga nin inchu, ma hih, atûna nin om anghan nin om u-uol theina rangin le atûn hin Pumapa Jisua rimingin nangni kin ngêna male kin invui ani. **2** Pumapa Jisua rachameina taka rilnangei nangni kin pêk hah nin riet sikin. **3** Pathien'n inthienghie rang le hur le ngal mâkphar rangin nangni a nuom ani. **4** Pasal tinin nin dôngma ngei leh inthiengtak le miritotakoma om rang lam nin riet rang ania, **5** Pathien riet loi sonongngei angin hurna tieng ngâituinasip ôi leh niloiin. **6** Hanchu ma roia han, tukhomin nin khristien champui dangngei chung a tho minchâi no roi aninônchu inlâpna tho no roi. Ma anga thopu ngei chu Pumapa'n dâkmintong ngei atih, tiin nangni kin lei rila, male inningna lientak nangni kin pêksai ani. **7** Pathien'n nunchan ânthiengloia om rangin mi koi maka, ânthienga om rangin kêng mi koi ani. **8** Masikin tukhom hi minchuna heng ngei chu miriem heng nimak ngea, Pathien ama Ratha Inthieng nangni pêk ngâipu heng kêng ani. **9** Nin iempu champuingei nin lungkham rang roi chu miziek pe rang nâng mak chei. Inmo inkhat le inkhat nin inlungkham rang chu nangni reng Pathien'n nangni a minchu zoi ani. **10** Male nangnin, atatakin, ma angtak han Macedonia rama lâibungngei le sarnungei murdi chung a nin tho ngâi zoi ani. Masikin ruolngei tho nôk uol rangin nangni kin ngên ani. **11** Nangni kin lei ril anghan, dâiriema ringnun mang rangin khîna sin unгла, nin sin chit lunghâng thoa, male nin ringna rang chit lo suok rangin bôk roi. **12** Ma anghan arin chu rîngtina nin ringnun han iemloipungei nangni jâ an ta, male nin nâng ngei hah tute chung a nin

inngam nâng no nih. **13** Kin lâibungngei le sarnungei, midang sabeina reng dônlôi ngei anghan nin inngûi lona rangin alei thisai ngei chongtak chungroi hah nin riet kin nuom ani. **14** Jisua a thia male ânthoinôk zoi ti ei iem ani, masikin Pathien'n ama iema lei thi ngei chu Jisua leh munkhatin tuong ngei nôk atih, ti ei iem ani. **15** Atûna nangni kin minchu hih Pumapa minchuna ania: eini Pumapa juong ni dêna aringa lei omngei hin alei thisai ngei hah khêl thei ngei tet no ih. **16** Chongpêka iniek miring ngei, vânfirton inchungtak ngei rôl, Pathien bekul miring ngei om a ta, male Pumapa lelên invân renga juong chum atih. Khrista iema thi ngei hah aringin inthoi masa an ta; **17** hanchu eini aringa lei om ngei hih sûmngêi lâia Pumapa don rangin anni ngei leh phâivuo kâra khin munkhatin juong lâkin om ei ta. Male chu Pumapa kôm om tit ei ti zoi. **18** Masikin hi chongngei lehin inkhat le inkhat inmo hok inlôm ngâi roi.

5 Lâibungngei le sarnungei, ha neinunngêi juongtung rang zora le nikhuo chungroi chu nangni miziek pe rang nâng mak. **2** Pumapa Nikhuo chu jâna inru hong ngâi anghan juongtung atih, ti nangni rengin nin riet minthâr ani. **3** Mingein, “Ningbeiriam le jôkna,” zorân an bê lâitakin inningloiin an chung a sietminmangna juong dê ngei a ta! inningloia nupang chung a nâiha ahong tung anghan rîng atih, male mingei hah rotpai thei noni ngei. **4** Aniatachu, lâibungngei le sarnungei, nangni chu iŷinga om mak choia, male ma Nikhuo han inru angin nangni dêrak no nih. **5** Nin rêngin avâra mi le sûna mi nin ni. Jâna mi le iŷinga mi nimak me. **6** Masikin midangngei anghan in no u; meng ei ta, male hangvangan om ei ti u. **7** Jâna kêng mingei an in ngâi; jâna kêng ju khom an inrûi ngâi. **8** Hannirese eini chu sûna mi eini sika hin taksônna le lungkhamna rôppho hah hakin, male sanminringna sabeina hah lukhum anghan mangin hangvangan om ei ti u. **9** Pathien'n a taksina tuong rangin mi thang maka, ei Pumapa Jisua Khrista jâra sanminringna chang rangin mi thang ani, **10** a juong tika ei lei ring innom, ei lei thi innom ama leh munkhata ei om theina rangin ei ruthûlin ama a thi ani. **11** Masikin inkhat le inkhat inmo hok ngâi unгла, inkhat le inkhat insan inlôm ngâi roi, atûna nin tho ngâi anghan. **12** Ka lâibungngei le sarnungei, nin lâia sin dâktonga khristien ringnuna nangni ruoi ngei le nangni minchu ngei hah asadima nin jâ ngei rangin nangni kin ngên ani. **13** An sintho sika han lungkham ngei unгла, jâna lientak pêk ngei unгла. Nin lâia inngêi-irrin om roi. **14** Kin lâibungngei le sarnungei, mithaboi ngei hah rokôk unгла, mulungchîn ngei hah mohôk unгла, mirâtloi ngei hah san unгла, mi murdi chung a nin phûk min-uo roi, tiin nangni kin ngên ani. **15** En roi, tukhom asaloi chu asaloi nanâkin thupon no unгла, zoratin inkhat le inkhat chung a sin sa tho pe inlôm rang le mi murdi chung a khom tho rangin khîna sin roi. **16** Râiminsân tit unгла, **17** zoratin chubaito unгла, **18** i-ih chung a khom râisânchong misîr ngen roi. Ma hih

Khrista Jisua leh nin inzoma nin tho ngâi ranga Pathien'n nangni a nuom ani. **19** Ratha Inthieng khan no roi; **20** inmohôkna thurchingei mumâk no roi. **21** Neinunngiei murdi en minsin unglâ: asa kai chu pom tit unglâ **22** male asaloï murdi renga chu inkêm roi. **23** Inngêina mi pêk ngâipu Pathien han lam tina nangni minthieng senla, ei Pumapa Jisua Khrista a juong tika nin ratha, nin mulungrîl, takpum le theiloina ngei murdi renga le nin pumin nangni mojôk rese. **24** Nangni koipu hah taksônom ani sikin, tho khom thông atih. **25** Lâibungngiei le sarnungei, keini rang khom chubai mi tho pe roi. **26** Iempungei murdi hah intum inthiengin leh chibaimûk ngei roi. **27** Hi lekhamuthuon hih iempungei murdi kôm pore rangin Pumapa rachamneinân nangni ke ngên ani. **28** Ei Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin kôm om rese.

2 Thessalonika

1 Paul, Silas, le Timothy ngei renga, Pathien ei Pa le Pumapa Jisua Khrista ta, Thessalonika koiindanga mingei kôm: **2** Pathien ei Pa le Pumapa Jisua Khrista'n moroina le inngêina nangni pêk rese. **3** Kin lâibungngei le sarnungei, nangni rangin zoratini Pathien kôm râisânchong kin ril ngêt rang ani. Hi anga tho hih keini rangin adik ani, nin taksônna hah asân ânsôna, midangngei nin lungkhamna khom ahong lien uol sikin. **4** Masika han keini nanâkin Pathien koiindangngei lâia nin chungroia nangni kin song ngâi ani. nuomlonangei le dûktongnagei nin tuonglâi khomin iemân nin dier tit ngâi sikin nangni kin song ngâi ani. **5** Ma nin tuongnagei nâm hah Pathien roijêkna diktie riet minthâr theina le ama Rêngram mi nin hongni theina ranga ani. **6** Pathien chu adik hih tho a ta: dük nangni mintong ngei chungu dûktongna juong chôl atih, **7** male ama'n nangni le keini dûktong ngei hih hoina mi pêk atih. Maha Pumapa Jisua'n râin chungu a vânfirtonngei leh invâna a juong inlang tika thông a ta, **8** Pathien pomloipu ngei le ei Pumapa Jisua Khrista Thurchi Sa jômloi ngei hah meidon leh dük tho ngei atih. **9** Mangei han Pumapa makung renga le a râtna roinpuita renga sensâini kumtuong in mangna dûktongna tuong an tih, (aiônios g166) **10** a mi inthieng ngei kôm renga roinpuina chang rang le ama iempu ngei murdi renga miritna chang ranga a juong Nikhuo lehan. Nangni khom thurchi nangni kin misîr pe hah nin iem sikin nangni khom anni ngei lâia inchel sâng nin tih. **11** Masika han nin ta rangin zoratini chubai kin tho bang ngâi. Nangni a koi lam anghan pomtheiuro ringnun nin dôn theina rang le i-ih asana rang le taksônna nin sin zoina ranga nin ôina murdia a sinthoheinân tuon nangni mintong pe theina rangin Pathien kôm kin ngên ngâi ani. **12** Ma angdênin ei Pathien le ei Pumapa Jisua Khrista moroina jârin nangni renga ei Pumapa Jisua riming hah roinpuina chang a ta, male nangni khomin a kôm renga chang thei nin tih.

2 Ei Pumapa Jisua juong nôkna rang le a kôm ei hong intûpna rang roia han: ka lâibungngei le sarnungei, nangni ke ngên ani, **2** Pumapa Nikhuo chu atung zoi tiin ratha chongphuon mini, thurchi misîrin mini, kin lekhamthuon sikin mini, abairalin nin mindonna minjêlin le nin jâmizal kelen no roi. **3** Kho anga lampuia khom tutên nangni huong no rese ngei. Inhelna nûktak le Puoloipa Inkhat, meidila paia om rangpu hah ahong inlang mâka chu ha Nikhuo hah tung no nih. **4** Ama han pathiena ân bê murdi aninônchu biekena neinun murdi doi a ta, male amananâkin an chungu omin inpâk atih. Pathien Biekin tena luo sên insung a ta, Pathien'n inbê atih. **5** Nin lâia ko om lâihan ma roi ngei murdi hah nangni ki ril ngâi ti nin riettit khâi loi mini? **6** Atûn ala hongtung loina rangin imini ala khapa, maha nin riet. Hanchu azora taka Puoloipa Inkhat hah hong inlang atih.

7 Misîrtheiloi Puoloipa ha chu atûn hin khom inthupin sin a tho tir zoi ani, aniatachu asûrmintang ngâipu ha a lampui renga lâkpaain aom mâka chu ahongtung rang hah hongtung no ni. **8** Hanchu Puoloipa Inkhat hah hong inlâr a ta, hannirese Pumapa Jisua a juong nôk tena chu a bâiruhu ântêr lehan ama hah that a ta, male minmang atih. **9** Ma Puoloipa Inkhat hah Soitan ranak râtna leh hong suok a ta, sininkhêngei le kamâmruoingei arothol jât tamtak sin a ta, **10** male ân mangrip rang ngei chungu huongna siettak jât dadang mang atih. An in mangripna rang abi chu sanminringa an omna rang chongtak hah an modôm loi sik le lungkham an mu loi sika ani. **11** Masikin chongnôk an iemna rangin Pathien'n dikloina sinthoheina ranak an kôm a tîra. **12** Asikchu tutu khom chongtak iem loaia, sietna tienga râisâninshak uol ngei han theiloi an chang theina rangin ani. **13** Pumapa'n a lungkham ngâi nangni, lâibungngei le sarnungei, nangni rangin zoratini Pathien kôm râisânchong kin misîr ngêt ngâi ani. Ratha sinthoheinân a mi inthieng ni rang le chongtaka nan taksônna sika sanminringa chang masa rangin Pathien'n nangni thang ani. **14** Pathien'n ma nin kôma Thurchi Sa kin misîr sai renga han nangni a koia; ei Pumapa Jisua Khrista kôma roinpuina nin man rangtum hah chang rangin nangni a koi ani. **15** Masikin, kin lâibungngei le sarnungei, inding det unglâ, thurchi misîr le lekhamthuona chongtak nangni kin minchu ngei hah anruonin mutu mindet tit roi. **16** Ei Pumapa Jisua Khrista nanâk le Pathien ei Pa, mi lungkhamna le mi moroina inthûnglâloi hâina le sabeina det mi pêkpu han, (aiônios g166) **17** sin asa tho bang rang le asa ti rangin nin mulungrîngei mohôkin nangni man rât rese.

3 Azoinataka chu, kin lâibungngei le sarnungei, kin ta rangin chubai mi tho pe roi, Pumapa thurchi hih nin lâia aom anghan ân rangtakin ânzar tita, miritna leh poma aom theina rangin. **2** Mitinin thurchi hah an iem khâi loi sikin mipuoloi ngei le misaloi ngei renga Pathien'n mi kêsuo rang khomin chubai mi tho pe roi. **3** Aninâka Pumapa chu taksônno ania, male nangni min râtin Puoloipa Inkhat renga nangni mojôk atih. **4** Male Pumapa'n nin chungu ngamriemna mi pêk ngâi, male nangni kin ril ngei hah tho nin ta, male tho mozom bang ngêt nin tih, tiin taksônchêt ani. **5** Pumapa han Pathien lungkhamna rietheina lien uol le tuongdierna Khrista'n a pêk ngâi tieng nangni ruoi rese. **6** Kin lâibungngei le sarnungei, kin rilnangei jûi nuom loaia rathaboi taka om iempungei renga inkêm rangin Pumapa Jisua Khrista rimingin chongpêk nangni kin pêk ngei ani. **7** Kin sin lam angtakin nin sin rang ani ti nangni rengin nin riet minthâr ani. Nin kôm kin om lâihan kin rathaboi ngâi mak. **8** Tu sanna te aman pêk loin lâk pe ngâi mak me. Manêkin, nan lâia tute ta ranga thâmna kin niloina rangin sîn le jân sinthôn kin sôl ani. **9** Mi san rangin nangni sîngtheina ratham kin dônlloi sika, maha kin tho nimaka, nin jûi rang piela

minenna ranga maha kin tho ani. **10** Nin kôm kin om lâihan, “Tukhomin sin a tho nuom nôncu sâk khom sâk no rese,” ti chong hih kin ti ngâi ani. **11** Nin lâia mi senkhat chu rathaboi takin, midangngei sintho chungu chier pêna chu ite tho riek loiin an ringnunngai mang an om ti kin riet sikin maha kin ti ani. **12** Ha mingei hah ringnunngai satak dôna, sinthoa, an ringna rang chit lo rangin Pumapa Jisua Khrista rimingin chong kin pêk ngei ani. **13** Aniatachu, kin lâibungngei le sarnungei, nangni chu sin asa tho nin sôl rang nimak. **14** Tukhomin hi lekhamuthuona kin chongbê nangni kin minpêl hih a jôm nôncu ânzak theina rangin mindang unglâ, inloppui no roi. **15** Aniatachu nan râl angin chu tho no unglâ; manêkin, iempu-champui angin inningna pêk ngei roi. **16** Pumapa ei inngêina bulpui lelên, zoratin lam tina inngêina nangni pêk rese. Pumapa hah nin rênga nin kôm om rese. **17** Mahi ku kut lelên ki miziek ani: Paul renga chibaingei. Ma hih ke lekhamuthuon nâma suoikai ko tho ngâia; ma anghin ki miziek ngâi ani. **18** Ei Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin rênga nin kôm om rese.

1 Timothy

1 Paul, Pathien mi Sanminringpu Khrista Jisua ei sabeina chongpêka Khrista Jisua firtion renga han, **2** Taksônna jâra ka nâipasal diktak, Timothy kôm: Pathien ei Pa le ei Pumapa Khrista Jisua han moroina, inriengmuna le inngêina nang pèk rese. **3** Macedonia rama ke se rang lâia Ephesus taka om ranga nang ke ngên anghan atûn khom nang ke ngên nôk. Mi senkhat chongrin dikloi ngei minchu an oma, male an mong ngêt rangin chongpèk ngei roh. **4** Thurchimuruongei le suizoijât niloi richibulungei thurchi hah mâk rangin ril ngei roh; ma ngei han taksônna min rieta om, Pathien mintuo hih sin minsa nêkin inkhalnangei vai kêng an musuo ngâi. **5** Ma chongpèkin a neinunkhîn tak hih chu mulungfîl inthieng, sielesarietna ânthâr le taksônna diktak renga hong suok ngâi lungkhamna hah an dôn theina rangin ani. **6** Mi senkhatngei chu mangei lampui renga hah an pèta, amo ngei injèknangei tieng lam an invâi zoi ani. **7** An chongngei aninônchu ngamtaka an thurchi mişir nanâk luo hah riettheina dôn loiin Pathien balam minchupungei ni rang an nuom ngâi. **8** Balam hih mîn ani rang anghan a mangin chu asa ngâi ti ei riet. **9** Mahi riettit rang ani, balamngei chu misa ngei ranga sin nimaka, hannirese, balampalungei le mipuoloingei rang, pathien dônloingei le mi nunsiengei rang, sakuotienga mi niloi ngei aninônchu rathatienga mi niloi ngei rang, pangei mo nûngei mo athatngei rang, mithatngei rang, **10** nunchan saloingei rang, pinkuohurngei rang, mimurukpungei rang, milak thoa an thurchi dikloi taka mişir ngei rang, chongrin dik minchuna aletiengei ti le sintho murdi ngei ranga sin ani. **11** Pathien roinpuitak le satvura ompu renga Thurchi Sa phuon rang, mi minkolpu renga ha minchuna hah man ani. **12** Ki sinthona râtna ni pèkpu, Khrista Jisua ei Pumapa kôm han râisânchong ki mişir. Achuk angin mi bêa, male a sinthopu'n mi phun sikin a kôm râisânchong ki mişir sa ani, **13** tiena han chu a rokôk minnapu le a nunuomlopu le a êropu lei ni khom rong. Aniatachu taksônna ka la dôn mâna riet loa ko tho ani sikin Pathien'n inrieng mi la mu ani. **14** Male ei Pumapa'n a moroina tamtak hah taksônna le lungkhamna Khrista Jisua leh inzoma eita hah ku chung a bun zoi. **15** Khrista'n mi nunsiengei sanminring rangin rammuola hin a juong ti hih iem a omin pomthei tatak ania: mangei lâia nunsie tak chu keima ki ni, **16** hannirese hi sika hin ani, inrieng mi mua, Jisua Khrista'n mi nunsie tak keima hin a diertie murdi minlang a nuom ani, atûn renga kumtuong ringna man ranga ama la hong iem rang ngei minenna rangin. (aiōnios g166) **17** Kumtuong Rêngpa, thitheiloi le mutheiloi, Pathien kôm vai — han miritna le roinpuna tuonsôt tuonsôtin om rese! Amen. (aiōn g165) **18** Ka nâi, Timothy, tiena nu chungroia chongphuon lei ti sai chongbâingei dungjûia hi chongpèk hi nang ki minkol ani. Indoina no doi minsa theina rangin hi

chongbâingei hi râlvongeiin mang inla, **19** male na taksônna le sielesarietna ânthâr hah dôn tit roh. Mi senkhat ngeiin an sielesarietna rangâi loiin an oma, an taksônna an siet ngâi. **20** Ma ngei lâia han Hymenaeus le Alexander ngei hah an nia, Pathien rilsiet an bângna rangin; Soitan sinthotheina kuta pèkin dük ko tho ngei ani.

2 Hanchu, amotontaka, ngênna chubaithonangei, invûinangei, le râisânchong rilnangei hih mingei murdi ta rangin Pathien kôm pèk pe ngei rangin nangni ke ngêna; **2** rêngngei le adang rachamnei ngei murdi ta rang khom, dâriem le inngêtika Pathien tienga mân thona murdi le nunchan diktak leh ringnun manga ei om theina rangin. **3** Mahi asa, le Pathien mi Sanminringpu râisân ruo piel ania: **4** ama'n ni murdi sanminringa an om rang le chongtak an riet rangin a nuom ngâi ani. **5** Pathien hih inkhat vai aoma, male Pathien le miriemngei minchunpu inkhat vai aom nôka, miriem Khrista Jisua hah, **6** miriem jât pumpui ratanna ranga ân pèkpu hah ani. Maha Pathien'n mi murdi sanminring rangin a nuom ti azora taka riet minthâr ani, **7** male masika han kêng keima hi taksônna le chongtak thurchi phuon rangin, Jentailngei kôm firtion le minchupua fîr ki ni. Milak tho mu unga; chongtak kêng ki rill! **8** Koiindang inkhôm tina pasal Pathiena ânpèk ngeiin an kut inthieng ngei pharin, takminsi loiin le inkhal loiin chubaitho senla ngei ku nuom ani. **9** Ma angdênin, nupangngei khom sillebomngei ahundôr le satak le balam takin invo senla ngeia, samphierin mini, rângkachakin mini, lungmantamin mini, rovo mantamin mini invo no rese ngei ku nuom sa, **10** hannirese, nupang sakuotienga mi inti ngei ha chu an inhoi lam takin sin sân invo rese ngei. **11** Nupangngei chu dâirekin le rangâinchîna murdi'n an inchu rang ani. **12** Mi minchu rangin mini, aninônchu pasal chung a rachamnei rangin mini phal mu unga; an dâirek ngêt rang ani. **13** Asikchu Adam hah sin bak ania, male kêng Eve hah sin ani. **14** Male huonga om hah Adam nimaka; nupang ha ke huongin aoma, Pathien balam a siet ani. **15** Aniatachu nupang hah nâingei a neina sikin sanminringin om atih, taksônna le lungkhamna male inthiengna ngei leh inpâkpuiloian duoiloian a tuongdier ngâiin chu.

3 Tukhom koiindang ruoipu chang rang a nuomin chu, sin satak tho a nuom ani; ti chong hih adik ani. **2** Koiindang ruoipu chu demnaboi ani ngêt rang, lômnu inkhat vai dôn ani ngêt rang, mi harvang, indînthei, le balam taka om mi; a ina khuolmingei min tung ngâi; mi minchu thei; **3** ju inrûi ngâiloi aninônchu mi leh insuol ngâiloi, phûkinchuol le mi leh inngêi mi; sum midit mi ani tet rang nimak; **4** a insûng jêk thei mi le a nâingei a chong an jôm mi le an jâ ngâi mi ani ngêt rang ani. **5** A insûng luo jêk theiloi mi han inmo Pathien koiindang a enkol thei ranga? **6** Taksônna tienga mitungsuo ani ngêt rang ani, masikin inpâknân a sipa Diabol theiloi a

chang anghan, theiloi a chang loina rangin. 7 Koiindang pèntienga mingei khomin an jâ ngâi mi ani rang ani, masikin mâimôksakin le Diabol châng a an ôk loina rangin. 8 Koiindanga sanpungei khom nunchan sa le takintâi mi an ni ngêt rang ania; ju mudu ngâi loi le suma inruok mi an ni rang nimaka; 9 sielesarietna ânthârtak le taksônna chongtak hah an mutu mindet tit rang ani. 10 Amotona minsin bak nisenla ngeia, male minsina han an kaiin chu, sin min tho ngei nirse. 11 An lômnungei khom nunchan sa mi ani ngêt rang ani, mi mûrtam an ni rang nimaka; neinuntina mi harvang le mi indik anni ngêt rang ani. 12 Koiindang sanpu chu lômnu inkhat vai dôn ngêt, male a nâingei le a insûng asadima jêk thei mi ani rang ani. 13 Ha sanpungei lâia an sin sataka thopu ngeiin chu anninanâk rangin dingmun asa changin Khrista Jisua an taksônna roi hah hâitakin an misîr thei ngâi ani. 14 No kôma hi lekhamuthuon ki mizieki anghin, hongang nang hong mu lai rangin ka sabe. 15 Aniatachu ko hong innu duoiin chu, Pathien insûngmi ngei kho angin mo eininanâkin ei om rang, hi lekhamuthuon hin nang min riet atih, ma hih Pathien ring koiindang, chongtak chopui le ânngamna hah ani. 16 Ei sakhuo chonginthup ânlal tie hih tutên dem thei no ni ngei: Ama hah miriemina a juong inlanga, Ratha'n adik ti a minlanga, male vânfirtonngeiin an mua. Ama hah namtingei lâia phuong ani zoia, rammuo pumpuia mingeiin an iema, male invân tieng khin lâkpaian aom zoi.

4 Nûka chu mi senkhatngei chu an taksônna la mâk an tih tiin Ratha'n ânthârtakin a misîr ania; ratha milakngei chong la jôm an ta, male ramkhoringei minchuna la jûi an tih. 2 Ma anga minchunangei hah milakngei mi huongna renga hônjôt ania, an sielesarietna hah athi ani, thîr inling bel anghan ani. 3 Ma anga mingei han innei le i-ih mini sâk hih dikmak tiin mi an minchu ngâia. Aniatachu ha sâkngai hah a iem ngei lâia chongtak rietsai ngeiin râisânchongril suole sâk thei rangin Pathien'a a sin ani. 4 Neinuntin Pathien sin ngei murdi hi asa; chubaithoa râisânchong misîra sâk ani ngânin chu, ite pai rang reng om mak, 5 Pathien chong le chubaithona han Pathien kôm pomtheiin a sin sakin. 6 Ma rilnangei hah iempungei kôm ne pêkin chu, Khrista Jisua firlâm satak nîng ni tih, taksônna chongngei le minchuna dik nu jûi sai rathatienga nênvâi tit anghan. 7 Aniatachu pathienboi thurchimuruo misîrna ngei hah nûksong roh. Ni ringnun hah Pathien'a inpêk rangin inchu roh. 8 Taksatienga insepna hin a lekti chu asena aoma, rathatienga insepna vâng chu lam tina asena aom ok ani, asikchu atûnlâia ringna le sûnmotona ringna pêk ranga inkhâmngai aom ani. 9 Hi chong hih adikin, iem aoma pomthei tatak ani. 10 Ranak ei songa male sin ei tho tatak ani, Pathien ring chung a han ei sabeina ei bâng sakin, mi murdi le aliekin iempu ngei Sanminringpu chung a han. 11 Ma rilnangei le minchunangei hih pêk ngei roh. 12 Nâipang na ni sakin

tutên nang enminnuoi no rese ngei, no chonglam, nu nunchan, nu lungkhamna, na taksônna, le nênvâi thiengna ngeia iempungei minenna ni roh. 13 Ko hong mâka chu, mipui makunga Pathien Lekhabungei porên, thurchi misîr le mi minchunân no zora le na ranak mang roh. 14 Dêipungei thurchi an misîra male upangei nu chung a an kutngei minngama rathatienga neinunpêk na chang hah itên bê loiin tho no roh. 15 Mi murdi makunga na masônna ânlang theina rangin hima neinunngai nâm hi inpêk lakin tho roh. 16 Nangma le ni minchuna han indin inla, ma neinunngai ha tho tit roh, asikchu ma neinunngai hah no thôn chu nangma le no chong rangâi ngei hah anruonin sanminring ni tih.

5 Pasal atar uol ngei chu ngo nônlâ, na pa angin en inla ngênin ngên roh. Pasal ânnoi uol ngei hah na lâibungngei angin bê inla, 2 nupang atar uol ngei hah nu nungei angin bê inla, male nupang ânnoi uol ngei hah inthiengna murdi leh na sarnungei angin bê roh. 3 Meithâingei anthei vaia omngei hah jâ ngei roh. 4 Aniatachu meithâi han nâingei mini, tungei mini, a dônin chu ha ngei hah sakhuotienga an sintumngai hah an insûngmi ngei chung a sinin inchu bak rese ngei, ma anghan sinin an nulepangei le pilepungei khom donsûi thei an tih; maha Pathien râisân lam khom ani sakin. 5 Meithâi athei mamanga om, a donsûi rang boitet ngei ha chu Pathien kôm an sabeina bângin, sûn le jân chubaitho le a sanna zongin an om tit ngâi. 6 Aninâkchu meithâi amanânâkin hoina tieng riempeta ânpek ngâi chu la ring bang khom senla, athisai piel kêng ani zoi. 7 Masikin tutên an minchâina an man loina rangin, ma rilnangei hih pêk ngei roh. 8 Tukhom a sûngsuokngei, aliekin an insûngmingei an donsûi nônuo taksônna hah an minlêma iemloipu nêkin asiet uol an ni. 9 Meithâi kum sômruk ânlei loi le voikhat inneia pasal dôn sir khâiloi ngei chu meithâi ngei riming mintângna han minchuong no roh 10 male sin sa thona lama minpâk lei lo sai, a nâingei asadima lei donsûi sai, a ina khuolmingei lei mintung ngâi, a khristien champungei ta ranga ngâihoi sin lei tho sai, mi intak ngei lei san sai, sin sa tho ranga ân pêksai ani rang ani. 11 Aniatachu meithâi nâipang uol ngei ha chu riming mintângna han minchuong no roh; an ôinangei han innei rang amin nuom ngei lehan chu Khrista nûk an song ngâi, 12 motona a kôma an chonginkhâm hah an sieta theiloi changin an om ngâi. 13 In tin lôrrin zora minhek an inchu ngâia, manêka sie uol an tho ngâi chu, mûrtamngai le mi sintho dem an inchua, an misîr loiruo khom an misîr sa ngâi. 14 Masikin ei râlgeiin asaloi ti theina rang zorânchum an man loina rangin, meithâi nâipang uol ngei han innei rese ngei, nâingei dôn rese ngei, male an inngei hah donsûi rese ngei ku nuom uol ani. 15 Asikchu meithâingei senkhat chu Soitan jûi rangin an pêk sai ke ani zoi. 16 Aniatachu khristien nupangin a insûnga meithâingei a dônin chu, ama'n a donsûi ngêt rang ania, koiindang chung a puokrik bâng no rese, masikin meithâi anthei

vaia omngei hah an donsúi theina rangin. **17** Koiindang upangei sin sa thona tienga ruoipu chang ngei ha chu thalo bâknik man ranga ânhoia bê rang an nia, aliekin thurchi mišîr le mi minchuna tienga ranak song ngei hah. **18** Pathien lekhabu'n, "Serâtchal hah bu ni minchîl lâitak a mûr khîr pe no roh," male "Sinthopungei chu an thalo pêk rang ani," ati sikin. **19** Koindang upa chung a an nôna hah adik ti rietpuipu inik chung tieng an om nôncu rangâi no roh. **20** Midang ngei khom an chi sa theina rangin, nunsie tho ngei chu mipui makunga ngo ngei roh. **21** Pathien le Khrista Jisua le vânfirton inthieng ngei mitmua hi rilnangei hih tute chung a zenuol aninônchu lungkham uol minlang loiin, ni sinthona tina tute thop nâng uol loaia, mulung lût takin no jôm rangin inngartakin nang ki min riet ani. **22** Pumapa sintho ranga mi inpêkna han nu kutngei an chung a minngam rangin innot no roh. Midangngei sietnangei an sinna han kop nônlâ; ânthiengin om tit roh. **23** Tui vai nêk ngâi no roh, na damthei ngâi loi sikin na sâkjôina san rangin uain alektiti nêk sa ngâi roh. **24** Mi senkhat sietnangei chu ânlang-iema mu theiin aoma, male an motona roijêkna atung bak ngâia; hannirese midangngei sietnangei rêk chu nûka kêng mu theiin aom ngâi. **25** Ma angdên han sintho asa ngei ânlang-iema mu thei aoma, ânlang-iem loi ngei khom thup thei ni ngâi mak.

6 Pathien riming le ei minchuna tutên an êro loina rangin suokngeiin an pumangei hah lam tina an jâ ruo pielin bê rese ngei. **2** Suokngei Khristien puma dôn ngei han an pumangei enminnuoi tet no rese ngei, asikchu, anni ngei hah khom an iempu champungei an ni sikin. Manêkin, an sin asa uolin tho pe rese ngei, an sinthona renga âikalna an man ngei hah an lungkham iempungei an ni sikin. Hi neinunngai hih ni mišîra ni minchu ngei ngêt rang ani. **3** Tukhom chongrin dang a minchua, ei Pumapa Jisua Khrista chong dikngei leh ei sakhuo tienga minchuna dik hah a pom jôt nôncu **4** ama hah inpâknân a sipa ite riet loi ani. Ama han insuolna le inkhalna chongngei tieng nuomna saloi a dôn ani, male ma renga han narsanangei, bâiinkhannangei, inêronangei, sietna taksôn zoiloinangei, **5** male mulungbôkngai sêttak le chongtak mindonna reng dôn khâiloi mingei han inkhal râtna ngei an musuo ngâi. Anni ngei han sakhuo hih hong neina lampui ani tiin an mindon ani. **6** Ani, sakhuo hin mi min nei sabak ngâi, ei dôn chung a han ei mulungachukin chu. **7** Imo rammuola hin ei juong chôi lût? Ite nimak! Imo rammuol renga ei jôkpui thei rang? Ite nimak! **8** Masikin, sâknêk le sillebomngai ei dônin chu eini rangin ahun. **9** Aniatachu nei rang bôk ngei chu huongna han an tâka, ôinangei saloitak le mi sietthei châng a han an inôk ngâi, mahan sietna le ramna tieng akaithâk ngei ngâi. **10** Asikchu sum miditna hi saloi ngei murdi bulpui ani. Maha senkhatin an râivala, taksônna renga an invâia, ngâisietnangei tamtakin an mulungrîlngai asunkhoi ngâi ani. **11** Aniatachu, nangma Pathien mi, ma

neinunngai murdi hah lôi inla, dikna, Pathien angna, taksônna, lungkhamna, tuongdierna, le nunnêmna ngei hah rujûl tit roh. **12** Taksônna tâninsietna han ranak songin tân inla, male nangma rangin kumtuong ringna hah man roh; maha chang rangin Pathien'n nang a koi ani, rietpuipungei tamtak mitmua hâitaka na taksônna nu phuong lâihan. (aiônios g166) **13** Pathien makunga, neinunngai murdi ringna pêkpu le Khrista Jisua, Pontius Pilat, makunga a taksônna hâitaka a phuongpu mitmua han chong nang ke pêk **14** ei Pumapa Jisua Khrista a juong inlâr nôkna Nikhoo dênna chongpêkngai hah taksônnotaka jôma male dar rangin. **15** Anlârna ha chu azora taka Pathien satvura ompu le Roijêkpu vai han, rêngngei Rêng le pumangei Pumapa han mintung atih. **16** Ama vai ke athitheiloi ania; tute nâi theiloi vâra han a om ngâi. Ama chu tutên la mu mak ngeia; tute khomin mu thei mak ngei. Ama kôm han miritna le kumtuong sinthotheina chu om rese! Amen. (aiônios g166) **17** Hi rammuola anei ngei hih inpâk loi rang le rochon inthîkloia hin an sabeina minngam loaia, ei râisânna ranga neinun murdi manartetloia mi pêk ngâipu Pathien chung a han minngam rangin chong pêk ngei roh. (aiôn g165) **18** Sin sa tho rangin chongpêk ngei inla, sin sa thoa nei rangin, manarloia midangngei sem sa rangin. **19** Ma anghan thôn, anta rangin rochon mintûp an ta, maha sùnmotona rangin lungphûm dettak nîng atih. Hanchu ringna hah chang thei an tih, ringna tatak hah. **20** Timothy, no kôma minkola om hah hôih roh. Pathien ngikloina chongti le amo inkhalnangei, mi senkhatin dikloi taka "Rietna" an ti hah lôi roh. **21** Maha senkhat ngeiin an dôn mini infîn, male an taksônna lampui hah an minmang zoi. Pathien moroina hah nin rênga nin kôm om rase.

2 Timothy

1 Paul, Khrista Jisua taka ringna om inkhâmna thurchi misîrna lama Pathien lungdoa Jisua Khrista fîrton renga han, **2** Ka nâipasal moroitak, Timothy kôm: Pathien ei Pa le Khrista Jisua ei Pumapa han moroina, inriengmuna le inngêina ngei nang pêk rese. **3** Ki richibulngei renga sielesarietna inthiengtak dôna a sin ko tho pe ngâi Pathien kôm râisânchong ki misîr ngâi. Sûn le jân ku chubaithonangeia zoratin nang riettitin a kôm râisânchong ki misîr ngâi. **4** Ni mitrithingei khom ki riettit ngâi, male râisânân ka sip theina rangin nang mu rang ku nuom sabak ani. **5** Taksônna, takintâina no dôn hah ki riettit, ma taksônna hah apuh han ni pi Lois kôm le nu nû Eunice kôm khom aom, nangma no kôm khom aom sa ti ki riet minthâr ani. **6** Ma sika han nu chungu ku kutngei ki minngam lâia Pathien'n neinunpêk nang a pêk hah minring tit rangin nang ka minrietnôk ani. **7** Pathien Ratha mi pêk han ei thâimindôp maka; manêkin, ama Ratha'n sinthotheina, lungkhamna le inđintheinân mi min sip ngâi ani. **8** Hanchu ei Pumapa rietpuipu nina ha inzakupui nônlâ; keima Khrista jâra mi intâng khom hih mên zakpui uol no roh. Manêkin, Pathien'n Thurchi Sa sika tuong theina ranak nang a pêk ngâi anghan nu tuong rangtum hah tuong roh. **9** Ama han ei sintho ngei sika niloiiin, ama neinunkhîn le a moroina sikin mi sanminringa, a mingei ni rangin mi koi ani. Hi moroina hih Khrista Jisua han rammuo insieng mân mi pêk zoia, (aiônios g166) **10** aniatachu maha mi Sanminringpu Khrista Jisua juongna sikin atân chu ei kôm minlangin aom zoi ani. Ama han thitheina ranak hah a min monga, male thurchisa renga han thitheiloina ringnun a minlang zoi. **11** Thurchi Sa phuong rangin Pathien'n fîrton le minchupu'n ni phun zoi ani, **12** male ma sika han kêng hi neinunngei khom hi ku tuong ani. Hannirese atân tena khom ngamnân ka la sippuia, ka taksônpu hah tumo ani ti ki riet sikin, male ko kôma ni minkol hih ma Nikhuo ha atung mâka a rung thei ti ki riet mindik ani. **13** Chong dik nang ki minchu ngei hah sîr mindet tit roh, nu jûi ranga minenna ani anghan, Khrista Jisua leh inzoma eita, taksônna le lungkhamna han omtit roh. **14** Ei kôma om ngâi, Ratha Inthieng sinthotheinân neinun asa ngei no kôma minkola om hah vong minsâ roh. **15** Asia ramhuola om murdi'n min mâk ti ni rieta, Phygelus le Hermogenes ngei khom an inchel sa. **16** Pumapa'n Onesiphorus insûngmi ngei inriengmu ngei rese, ama han vêt tamtak mi minhar zoi sikin. Intângna ina ko om khom hi mên zakpui maka, **17** aniatachu Rom a hong tung lehan mi roka, ni mu mâka ni rok titir ani. **18** Pumapa'n ha Nikhuo han a inriengmuna pêk rese! Male Ephesus taka keima rangin idôrmo sin a tho khom ni riet minthâr sabak ani.

2 Ka nâipasal, nang chu Khrista Jisua leh inzoma moroina eita han rât takin om roh. **2** Rietpuipungei

tamtak makunga ku phuong, minchunangei ni riet hah mi taksônno, midangnei khom minchu thei nôk rang ngei kôm minkol roh. **3** Khrista Jisua râimi iemomtâk anghan intak nu tuong rangtum hah tuong roh. **4** Râimi chang ranga thanga ompu hah an ulienpu a râiminsân theina rangin, râimi tutên indoi lâiin hi ringlâi hoinangei hih minpol ngâi mak. **5** Tân insietna ânchelpu khom balamngei jômin a tân nônchu râisânman man ngâi mak. **6** Loia sintho ranak songpu ngêt hah amara ât masatak rang ani. **7** Ko chong ti hi mindon roh, asikchu Pumapa'n riettheina nang pêk let atih. **8** Jisua Khrista, David richisuoônâr, Thurchi Sa misîra nang ki ril sai, thina renga inthoinôkpu hah riettit roh. **9** Thurchi Sa sika mipuoloi angin khitbelin intakna ngei khom ku tuong ngâia. Aniatachu Pathien chong chu khitbelin om ngâi maka, **10** male Khrista Jisua renga juong ngâi sanminringna le kumtuong roiiinpuina mintung ngâi hah an man sa theina rangin Pathien thangsai mingei jârin intakna ngei murdi ku tuongdier ngâi ani. (aiônios g166) **11** Hi chong hih adika ti ani: “Ama leh ei thîn chu, ama leh ring nôk sa ei ti u. **12** Ei tuongdier bangin chu, ama leh roijêk sa ei ti u. Ama ei ipdelin chu, ama khom mi ipdel atih. **13** Eini hih taksônno no khom ila, ama chu taksônno min a omtit ngâi ani, amanânâkin adikloiiin a om theiloi sikin.” **14** Hi chong hih ni mingei minrietnôk roh, male chong kâmnângloia an inkhal loina rangin Pathien mitmua inningna ngartak pêk ngei roh. Ma inkhalna hah ite asatna om maka, arangâi ngei kai asiet ngei ngâi ani. **15** Sinthopu, Pathien chongtak diktaka mi minchu ngâipu, a sintho inzakupui loi anghan Pathien mitmua pomna tatak na chang theina rangin ranak song roh. **16** Pathien ngikloina le amo injêknangei renga inkêm roh, mahah mingei Pathien renga amin la tetet ngâi. **17** Ma anga minchuna ha chu pânsie ân-ong taksa asâk minhek ngâi ang hah ani. Mi inik ma anga mi minchu ngâi chu Hymenaeus le Philetus ngei hah an ni. **18** Ha mingei hah chongtak lampui ha an mâka, ei inthoinôkna chu atung suo zoi, tiin iempu senkhat ngei taksônna an min duo ngâi. **19** Aninâkachu Pathien lungphûm dettak ha chu min nîk thei maka; male ma chung han hi chongngei hih miziekin aom: “Pumapa'n ama ta ngei chu a riet ngâi,” male “Tukhom Pumapa ta ki ni ti kaiin chu asaloi thona renga an inhei ngêt rang ani.” **20** In lienpa hin bêlbûrngei le khuriângei jât tamtak an oma: senkhat chu rângkachak le sumdâra sin an nia, senkhat ngei chu thing le pilpoka sin an nia; senkhat ngei chu zora dang uola mang rangin a sina, senkhat ngei chu mang papai rangin a sin ani. **21** Tukhom amapa mini, amanu mini hah asaloi neinunngei murdi renga ânthienga aninchu, zora dang uol ngeia mang nîng an tih, asikchu anni ngei hah an Pu ta ranga inpêk sai le kâmom an nia, sin sa ngei murdi thona rangin mang ranga om sai an ni. **22** Vânglâi ôinangei mâk inla, mulungrîl inthienga Pumapa ralam ngei kai kôm dikna, taksônna, lungkhamna le inngêina ngei rujûl sa roh. **23**

Aniatachu amo le iterietloi inkhálnangei renga inkêm inla; ma ngei hah insuolnangeiin kêng among ngâi ti ni riet sikin. **24** Pumapa firlâm ni ni anghan mi leh nèn suol tet rang nimaka. Mi murdi chungsa sing inla, minchupu sa le tuongthei ni roh, **25** nang doipungei nunnêm taka mindikpu ni roh, asikchu Pathien'n insîrna zorânychum pêk ngei a ta chongtak la hong riet an tih. **26** Hanchu hôn rietsuok an ta, a lungdo min sin ngei ranga anni ngei sîrpu Diabol chong min jômna rang châng renga hah la jôkpai an tih.

3 Sûn nûktak ngeia chu zora intak ngei la hong om atih, ti riettít roi. **2** Ama rang vai satna rok mingei, rôlinruokngei, ânsongngei, male ama le ama ânþâk jôt ngei; mi êro ngei, nulepangei chongdonloi ngei, râisâna dônlói ngei le sakhuo mi niloi ngei; **3** a singloi ngei, diengmunaboi ngei, adikloia mi chongsietipu ngei, mi tukdullien ngei, le kerengboi ngei; asa reng nuom loi ngei; **4** mi huongngâi ngei, mulungrât ngei, male rangâiinluta inpâk ngei; Pathien lungkhamna dônlênkin an taksa hoina vai midít ngei la suok an tih; **5** pêntieng en rangin chu sakhuo mi phuozek an ta, hannirese a sinthotheina tatak chu hêngpai an tih. Ma anga mingei hah nûksong roh. **6** Ha mi senkhat ngei ha kêng mi insûnga lûta, an sietnangei puokrik pêla ôinangei jât tamtak dônlên nupang amo uol ngei sîrmintang ngâi, **7** ma nupangngei hah zoratin inchu rang pûta aniatachu chongtak reng riet thei tet loi ngei hah an ni. **8** Jannes le Jambres ngeiin Moses an doi anghan, ha mingei khom han chongtak hi an doi ngâi, mulungbôkngai kâmtho loi le taksônna tieng khom Pathien nuom loi lam mi an ni. **9** Aniatachu idôr sôt te se noni ngei, mitinin an mo tie an la mu rang sikin. Ma angkat han Jannes le Jambres ngei chungsa khom atung ani. **10** Aniatachu nang chu ki minchuna nu jûia, ku nunchan, ki ringnuna ke neinunkhîn; ka taksônna ni minlanga, ku tuongtheina, ku lungkhamna, ki dierna, **11** nuomlonangei ku tuong, le ku dûktongnangei. Antioch, Iconium le Lystra taka ku chungsa neinun ahongtung, nuomlona chi omtak ku tuong murdi ngei khom hah ni riet! Hannirese ma ngei murdi renga hah Pumapa'n ni kêlsuo zoi. **12** Tukhomin Pathien lungdoa Jisua Khrista leh inzoma ringnun mang rang nuom ngei chu nuomlona tuong an tih; **13** male mi saloingei le mi huongngâi ngei chu midangngei huongin le anninanâk khom inhuong sân omin asaloi renga asaloi oul tho an tih. **14** Aninâka nangma rangin chu, chongtak nênychu ngei le ni iemna det sai ngei han om tit roh. Nang minchupungei hah tumo an ni, ni rieta, **15** male nâipangte ni lâi renga Pathien Lekhabu Inthiengngei ni riet sai hah, vârna nang pêk thei ngei Jisua Khrista taksônna jâra sanminringna tienga ruoi ngâi hah ni riettít sikin. **16** Pathien Lekhabungei murdi hi Pathien phûksân khuma miziek ani sikin chongtak minchuna rang ngei, adikloi rokôkna rang ngei, achâi mindikna rang ngei, le adiktaka lêngna ranga rilnangei rangin

mangmunomtak ani, **17** masika han Pathien sintho ngâipu chu sin asa ngei murdi tho ranga achuk tatak le intuo-ira aom theina rangin.

4 Pathien le Khrista Jisua makunga, aring le athi ngei roijêk rangpu mitmûn le ama hah roijêk rangin Rêng angin ala juong rang sikin inngartakin nang ke ngêna, **2** thurchi chu misîr tit rangin (azora le azora niloi khomin) tuongdier taka ni minchu ngâi anghan an theiloina minriet ngei inla, rokôk ngei inla, male mohôk ngei roh. **3** Mingeiin chongrin dik an rangâi jôtloi zora om a ta, rangâi ranga an kuor ânþhak pe ngei anghan an ôinangei jûi ranga misîr pe ngei rangin minchupungei anninanâkin an mintûp zora la om u-uol atih. **4** Chongtak rangâina tieng an kuor min sêt an ta, thurchimuruongi rangâi nuomna tieng pêt an tih. **5** Aniatachu nang chu i-ih chungsa indin det inla; intakna tuongdier inla, Thurchi Sa misîrpu sinthôn la, Pathien firlâm anghan ni sintum murdi no zoi rang ani. **6** Keima rangin chu, inpêk rang zora atung zoia; hi ringnun hih ka mâk rang zora ani zoi. **7** Tân insietna han asân ranak ko songa, tenkung lampui ku suo zoia, male taksônna hah ka dar tit zoi. **8** Male atûn chu Pathien kôma adik changna motorna râzman hah ka ta rangin dar saiin aom zoi, maha Pumapa Roijêkpu diktak han ma Nikhuo han ni pêk atih, male keima kôm vai niloian, ama lungkhama a juong nôk rang lei ngâk ngei murdi kôm khom pêk sâng atih. **9** Ko kôm hong lai rang pût roh. **10** Demas chu hi damlâi rammuol a kan sikin mi mâksana, Thessalonika a se zoi. Crescens chu Galatia a se zoi, male Titus khom Dalmatia a se zoi. (aiôn g165) **11** Luke vai kêng ko kôm aom zoi. Mark hah siel inla hong tuong roh, ki sinthona hin mi san thei sikin. **12** Tychicus chu Ephesus taka ki fir zoi. **13** No hong tika, Troas taka Carpus kôma ka kâncholi chunghak ka mâk hah hongchôi roh; lekhabungei ha khom hongchôi sa roh, male aliekin savunlekha hah, hongchôi ngêt roh. **14** Alexander thîrsukpa han ku chungsa asaloi a tho sabaka; Pumapa'n a sintho dungjûiin thuan atih. **15** Ama renga han nangmananâk inrung thei roh, asikchu ei thurchi misîr hih a doi tatak ngâi kêng. **16** Ki dikna thurchi ki misîr masa lâihan tute ni san mak ngeia; anrêngin min mâksan rie. Maha Pathien'n anni doinân tel pe ngei no rese! **17** Aniatachu Pumapa'n mi ompuia male râtna ni pêka, masikin Jentailngei murdi rangin thurchisa ki misîr mikhup theia; male thina rang mun renga khom ni kêlsuo zoi ani. **18** Male Pumapa'n saloina ngei murdi renga ni kêlsuo a ta, male invâna a Rêngrama khin hoitakin mi tuong atih. Roiinpuina chu tuonsôt tuonsôtin a ta ni rese! Amen. (aiôn g165) **19** Priscilla le Aquila, male Onesiphorus insûngmi ngei hah chibai ko hong muthuon. **20** Erastus chu Korinth taka ala oma, male Trophimus chu a damloi sikin Miletus taka ka mâk. **21** Phalbi mân hong rang pût ngêt roh. Eubulus, Pudens, Linus, le Claudia ngei le Khristien dang ngei murdi'n chibai nang an hong

muthuon. 22 Pumapa chu na ratha kôm om rese. Pathien
moroina hah nin rênga nin kôm om rese.

Titus

1 Paul, Pathien firlâm le Jisua Khrista firton renga han. Pathien a mi thangngei an taksônna san rang le sakhuo lama dikna tieng ruoi ngei rang le sanngai rang le, **2** kumtuong ringna sabeina chungâ ãnngam hah minriet ranga thang ki ni. Pathien, milak tho ngâloi han, zora hônphtut mân renga ma ringna hih ni leikhâm pea, (aiōnios g166) **3** male ama han azora diktaka han a thurchi a juong minlang zoi ani. Sanminringpu Pathien chongpêk anghan phuong minzar rangin sintum pêk ki ni zoi. **4** Ei rêngin munkhat ei nina taksônna sika ka nâipasal diktak, Titus rang ki miziek ani. Pa Pathien le mi sanminringpu Khrista Jisua moroina le inngêina nangni pêk rese. **5** Neinunngai jêk ranga ala nângngei jêk rangin le khopui tina koiindang upangei phun pe ngei rangin, Crete tuihuola nang ka mâk ani. Nang ki rilnangei hih riئتit roh: **6** Upangei chu demnaboi ngêt; lômnû inkhat dônpu ngêt, a nânggei khom Pathien taksôn mi le hoiinhôkna lama dem theiloi le chongdonloi mi niloi ani ngêt rang ani. **7** Koiindang upa chu Pathien sin enkolpu ani sikin, demnaboi ani ngêt rang ani. Theiintum mi aninônchu ningthik bai, ju inrûi mi aninônchu rahangrât mi, aninônchu sum inruôk mi ani rang ni tet nimak. **8** Mi donsûi thei le neinun sa midit mi, indînthei mi, mi diktak, mi inthieng le mi omchan dik ani ngêt rang ani. **9** Ama han, minchuna dik taktak lehan mingei a mohôk theina rang le adoipungei khom an dikloina a min mu theina rangin, thurchi taksôn omtak, chongrin leh injûipui ngei sûrngit ngâi mi ngêt ani sa rang ani. **10** An omphuoloi han, midangngei hah adikna minjûiloi le huongna tieng an tuong ngâi ani, aliekin Juda sakhuo renga hong inheipu ngei hah an ni uol. **11** An bâi hîp pe ngei rang anânga, asikchu inzakupuiroi tak sum rujûlin, an minchu loi rang ngei minchûn, an insûngmingei nâm mulungfing an mintong ngei zoi ani. **12** Crete mingei lâia nanâk, an dêipungei inkhatlam, chongdik mi sîr ngâipu han “Crete mingei chu milakkok, rama sarângngei, thaboi rôluokngei,” a ti lehan, ngo bit ngei roh, taksônna dik an dôn theina rangin le **14** Juda thurchimuruongei renga hong, chongtak hengpai ngâi miriem chongpêkngai jôm khâi no rese ngei. **15** Mi inthieng ngei ta rangin chu neinun nâm hih ânthieng ania; hannirese, mi innim ngei le imloipu ngei ta rangin chu ite hih ânthieng reng om maka, an mindona le asielesarietna ten khom ânrim ani. **16** Pathien riet mi kin ni an intia, aniatachu an sintho han an saloina aminlang pe ngei ngâi ani. Mangei hah ennuôm pêlloi le chongdonloi mi, asa sin rang ti reng inhoiloi an ni.

2 Aniatachu, nangma'n chu chongrin adik vai kêng ni minchu ngêt rang. **2** Putarngai chu hangvanga oma, roijêkthei, le indînthei; taksônna diktak dôn mi, lungkham, le tuongdierna dôn mi ni rangin minchu ngei sabak roh. **3** Ma angdên han pitarngei khom an nupang

nunchan rieta, ringnun inthienga om rangin minchu ngei roh. Mi êro ngâi le ju suok nitet no rese ngei. Asa ngêt hah minchu rese ngei, **4** nuvengte avâng uol ngei hah an lômpa le an nânggei lungkham rang, ti rilminchu theina rangin, **5** indîntheina le inthârna, le insûng cherêlno satak, an lômpangei chong nuoia omngei, hanke tutên Pathien chongngei mi sîr minsiet noni ngei. **6** Ma angdên han ruoarthangei khom indînthei rangin mohôk ngei roh. **7** Nangma vâng chu neinun nâma nunchan minenna satak ni ni ngêt rang. Ni minchuna ngei han khom miritomtak le takintâitakin tho roh. **8** Chongbâi thum tak, dem theiloi chong hah mang roh, hanke na râlngei han ei chungroia ite asia ti rang dôn noni ngeia, inzak an tih. **9** Suokngei chu an pungei rachamtakin om rang le neinunnâma an pungei râiminsân rang ani. An pungei an makhal ngei rang reng nimaka, **10** an pungei neinun khom an muruk rang nimak. Manêkin chu, an satna le an taksônomma minlang tit ngêt rangin minchu ngei roh, hanke mi Sanminringpu ei Pathien minchuna roi luttie hih an sinthona nâma an minlang rang ani. **11** Mi nâmin sanminringna an man theina rangin Pathien moroina hah minlang ani. **12** Ma moroina han, Pathien minlut jôtloi le rammuol ôinangei mâkraka, hi rammuola hin indintaka om le diktak le Pathien minlut jôta ringnun mang rangin mi rila, (aiōn g165) **13** ei lei ngâk ei Pathien roiinpuitat le Sanminringpu Jisua Khrista chômimsânga, a juong inlâr rang satvur Nikhuo ei sabei anghan. **14** Ama nanâkin eini rangin ân pêka, phuoloinangei nâm renga mi mojôka, male ama ata tatak vai ni rangin mi minthienga, sin sa tho rangin mi nuom tatak ani. **15** Ma neinunngai hih minchu ngei inla, no chong rangâi ngei hah na rachamneina nâm mangin mohôk ngei inla, ngo ngei roh. Tutên nang enminnuoi no rese ngei.

3 Ni mingei hah roijêkpungei le rachamneipungei jâ ngei rang, chongdon rang, le lamtina asa tho rangin inningchien tit rangin minrietrôk ngei roh. **2** Tute êro loaia, inngêidil le insûk-irin, le mi nâm chungâ nunnêmtakin om tit rangin ril ngei roh. **3** Eini nanâk khom zora khat chu amotak, chongdonloi le dikloi tak ei lei nia. ôina saloi le hoiinhânangei nâma suok changin ei lei om ani. Ei ringnun ngei hih narsasie le nunsien ei manga; mi enjôt makmea, mingeiin khom mi enjôt mak ngei. **4** Hannirese, mi Sanminringpu ei Pathien inriengmuna le lungkhamna a juong minlanga han, **5** mi mojôk zoi. Mahih eini ei rachama sin sa ei tho sika nimaka, ama mi moroina han mi mojôka, Ratha Inthieng jârin, mi rusûka suoktharna le ringna thar mi pêk zoi ani. **6** Pathien'n, Sanminringpu Jisua Khrista jârin ei chungâ hin Ratha Inthieng hah a bun ok zoi. **7** A moroina sika Pathien kôm midik mi minchanga, ei lei sabei kumtuong ringna rochonluopungei ei ni thei zoi. (aiōnios g166) **8** Mahi adiktaka ti ani. Hi chongngei hih aliekin, lunghâng thorîtin ni mi sîr tit rangin nang ku nuom ani, hanke Pathien iempungei chu an zora mang han, sintho asa

le mitin ta ranga mangruo sa ngei hah, tho rangin an bôk duoi thei. **9** Hannirese amo inkhal, richibulngei sũinangei, inkhalnangei, Balam roia insuolnangei chu nũksong roh; mangmunboi le kãmânãngloi ani. **10** Insenna sin ngâipu hah vêlnik dôr chu inningna chong pêk inla, masuole chu ite tho pe ngei nãng khâi mak. **11** Ma anga mingei hah chu mi saloi mulungkôitak ani ti ni rieta, an sietnangei han an dikloina a minlang ngâi ani. **12** Artemas aninônchu Tychicus mini no kôma ko hongfir tika chu Nicopolis taka ko kôm juong rang bôk tatak roh, asikchu ma muna han phalbi zora kai chu om rangin ko bôk ani. **13** Balamtheipu Zena le Apolos hah, an chaina ngeia ite an insam loina rangin ne theidôr chu san ngei roh. **14** Ei mingei hah sin sa thonân an ringnun mang ngêt rese ngei, anãng tatak ngei hah sem theia aomna rangin; ringnun kãmboiin an om rang nimak. **15** Ko kôma omngei nãmin chibaimũknangei nang an hong muthuon. Taksônna taka ei malngei hah chibai pêk ngei roh. Pathien moroina chu nin chungã om rese.

Philimon

1 Paul, Khrista Jisua jâra mi intângpu le ei lâibungpa Timothy renga, Kin mal le kin sinthopu champui Philimon kôm, **2** le ni insûnga koiindang intûp ngâi ngei le kin sarnu Apphia le kin râlmi champui Archippus: **3** Pathien ei Pa le Pumapa Jisua Khrista'n moroina le inngêina nangni pêk rese. **4** Lâibungpa Philimon, chubai ko tho racham ni riming dênin ka Pathien kôm râisânchong ki ril ngâi ani. **5** Pathien mingei murdi chungga lungkhamna le Pumapa Jisua han taksônna no dôn tit ke lei riet sikin. **6** Ku chubaithona tak chu iempungei anghan nangma leh kin inlopkhômna chungroi hin Khrista leh inzoma ei ringmuna satvurna murdi ei dôn ngei hih rietheina inthûk uol amintung theina rangin ani. **7** Lâibung moroitak, nu lungkhamna han râisâna lientak le mohôkna tamtak mi mintung pe ani! Pathien mingei mulungngei murdi ni mintâi ani. **8** Masika hin Khrista han na lâibungpa anghan imo ni sintho rang ruo chong nang pêk hih ngam bâk rang khom ni rongga. **9** Aniatachu, manêkin nang ku lungkhamna sikin, keima Paul nikhom rongga, hima hih thôn Khrista Jisua palâi, male atûn hin khom ama jâra mi intângpu nikhom rongga ngêna ko dôn ani. **10** Intângna ina ko om sûngin Khrista taka han ka nâipasal lele; rathatienga a pa ko hongni, masikin Onesimus ruthûlin no kôm ngêna ko dôn ani. **11** Ama hih moton han chu nangma rangin mangmunboi ania, aniatachu atûn hin chu aruonin nang rang le kei rangin mangmunomtak ani zoi. **12** Atûn hin no kôm ko hongfir nôka ama lehin ku mulungfiril khom ahong sa ani. **13** Masikin, ama hih nu ruthûla ni san theina rangin thurchisa jâra intângna ina ko om sûngin ko kôm hin la dar rang ku nuom ani. **14** Nikhomrese, mi san rangin nang dânderit nuom mu unga; manêkin, ma ha chu nu lungdo angin no tho rangin ku nuom ani. Masikin, no jôtna boiin ite tho noning. **15** Masikin Onesimus'n nangma renga chomolte a rot hih zoratin no dôn nôk kelen theina rang sika khom ani thei. **(aiônios g166)** **16** Atûn hin ama hih suok papai nilooin suok nêka sa uol ok: ama hih Khrista taka han lâibung moroitak ani zoi. Keima ta rangin khodôr tak mo ani rang ni zoi! Male nangma ta rang vângin chu ala ni uol rang, aruonin suok anghan le Pumapa han lâibung anghan ani rang ani zoi! **17** Masikin no lôm anghan mi ni mindonin chu, keima lamdon mi ni lei tho rang anghan ama hih lamdon lei tho nôk roh. **18** Nu chungga a tho minchâina tete aoma, ân tângna tete aom lekhom keima ka lakâiin minsâp roh. **19** Mahin, ku kut lelên hima hih ki miziek rang: Keima, Paul'n nang thuoan nôk ki tih. (Ko kôma nêan tâng khet ti nang ki min rietnôkna chu ni oul mak.) **20** Masikin, ka lâibungpa, rangâihoitakin Pumapa jârin mahi ni tho pe inla; Khrista taka han lâibung anghan, mi mathâi roh! **21** Tak ko sônchêt, anghan nang ke ngên hih tho na ta, mapêna khom tho ni tih, tiin ki riet mindik sikin

no kôm mahi ki miziek ani. **22** Mapên han, ku tungna rang khâlitan mi lei mintuo pe roh, Pathien'n nin renga nin chubaithonangei a khôka nin kôm mi hongfir nôk atih, tiin ka sabei sikin. **23** Epaphras, Khrista Jisua jâra keima leh intângna ina ompu hin a chibaingei nangni a hong muthuon, **24** male ki sintho— champuingei Mark, Aristarchus, Demas, le Luke ngei khomin chibai nangni an hong muthuon sa ani. **25** Ei Pumapa Jisua Khrista moroina hah nin renga nin kôm om rese.

Hebrew

1 Tienlâi han Pathien'n ei richibulngei kôm a dêipungei mangin zora tamtak le lam tamtakin chong a lei mišîr ngâia, **2** aniatachu sũnnũktieng ngeia hin chu ei kôm a Nâipasal mangin thurchi a mišîr zoi. Ama taka han Pathien'n vânuoi hi a sina, ama hah sũn nũktaka chu neinunngai murdi chang let rangin a thang ani zoi. (aiõn g165) **3** Ama han Pathien roiiipuina vâra min êla Pathien angna tatak dônin rammuol pumpui ama sinthotheina chongin a minding ani. Miriemngei sietna renga ngâidamna a sin pe suonũkin, Pathien Ânêngtak sinthothei kut changtieng invâna a hon sung zoi. **4** Pathien'n Nâipasal hah vânfirtonngei nêka riming roiipuui uol a lei pêk anghan ama ha vânfirtonngei nêka inlâ uola sinin a hong om zoi. **5** Hi chong hi Pathien'n vânfirtonngei tute kôm ti tet ngâi mak, "Nangma ka Nâipasal ni ni; aviensũn hin na Pa ko hongni zoi," Mapên han Pathien'n tu vânfirton chungroi khom mišîrin, "Keima hi a Pa nũng ka ta, Male ama hah ka Nâipasal nũng a tih," ti chong hi ti ngâi mak. **6** Aniatachu Pathien'n a Nâipasal lufîr hah rammuola a juongfir rang lâiin, "Pathien vânfirtonngei murdi'n Ama chubai an mũk ngêt rang ani," a ti ani. **7** Aniatachu vânfirtonngei chungroi chu Pathien'n hi anghin a ti, "Pathien'n a vânfirtonngei mantha a sin ngâia, male a firlâmngai chu meidonin a sin ngâi." **8** Nâipasal chungroi rêk chu Pathien'n a tia, "O Pathien ne Rêngam chu kumtuong kumtuongin om tit a tih! Ni mingei chungsa satnân roi ne jêk ngâi ani. (aiõn g165) **9** Adik ni midita male, adikloi chu nu mumâk ngâi. Masikin Pathien, na Pathien han nang thangin na champungei nêkin miritna le râisâna nang a pêk uol ok zoi ani hi," **10** "Nangma, Pumapa, aphut han pilchung ni sina, male invângei khom nu kut ngêtin ni sin ani a ti sa. **11** Ma ngei hah lân mang an ta, aniatachu nangma chu om tit ni tih; anni ngei ha chu puonsilngei angin la lĩmpai an tih. **12** Kâncholinchuo anghan la thep ngei na ta, male anni ngei ha pounngei angin la thũl nũng an tih. Aniatachu nangma chu zoratin ni ni ngâiin ni nia, male ni ringna khom hek tet no nih." **13** Pathien'n a vânfirtonngei tute kôm hi chong hi ti tet ngâi mak: "Na rângei ne ke sirpha darnân ka dar mâka chu Ka changtieng hin insung roh," ti hi. **14** Nõnte, vânfirtonngei hi imo an ni? Anni ngei ha chu ratha, Pathien sintho ngei an nia, sanminringna man rang ngei san ranga ama'n a fîr ngei an ni.

2 Masikin tuong minmanga ei om loina rangin chongtak ei riet ngei hah ei sũr mindet tit rang ani. **2** Vânfirtonngeiin ei richibulngei kôma chongbe an lei mintung luo ha adika, tukhom a jômloi le a jũiloi chu dũk an manruo ngei chu an man kelen ngâi ani. **3** Hima dôra sanminringna roiiipuui vang hite lunghang tho loiin om ila, kho angin mo ênthup thei ranga? Hi sanminringna hi aphut han Pumapa'n a phuonga, masuole ama riet ngeiin

adik ani ti min minthâr pe ani. **4** Ma angdên han Pathien khomin sininkhêl jât dadang le kamâmom neinun sinin le ama lungdoa Ratha Inthieng neinunpêkngai semin ma ngei hah rietpuipu a bôksa ani. **5** Pathien'n vânfirtonngei hah rammuol thar la hong om rang ei mišîr chungsa roijêkpu rangin dar mak. **6** Manêkin chu, khomuna mini Pathien Lekhabua lei ti anghan: "Miriem hih imo ania, O Pathien, ni mindon tit ngâi; Miriemngei khom hi imo no donsui tit ranga? **7** Anni hah chomolte rangin vânfirton ngei nêkin ânnooi uolin ni sina, roiiipuina le miritnân ni minkhuma, **8** male neinunngai murdi chungsa roijêkpu rangin ni sin zoi." Pathien'n miriem, "Neinunngai murdi chungsa roijêkpu'n a sin" a ti sikin lam tina ahuom let ti ânthâr. Hannoma, atũn chu neinun murdi chungsa roijêk mi la mu mak me. **9** Aniatachu Jisua, chomolte ranga vânfirton ngei nêka innuoi uola sin hah ei mu ani, Pathien moroia jâra mitin ta ranga thi rangin. Thina a tuongna sika han roiiipuina le miritna inkhumin atũn hin ei mu zoi ani. **10** Pathien, neinun ngei murdi sinpu le hôipa ta rangin chu, a roiiipuina changsa ranga nângei tamtak a hong tuong theina rangin Jisua hah tuongna sika achukphara sina om le adik ani. Jisua hah sanminringna tienga mingei ruoipu ani sikin. **11** Ama'n mingei an sietna renga a min thieng ngâi, male ama le a mi inthieng ngei hah an Pa munkhat ani. Masikin Jisua'n ma ngei hah suongsuok ngei tia koi inzakpui mak. **12** Pathien kôm, "Ki mingei kôm ni sintho ngei mišîr ka ta; An intũpna nang minpâk ki tih," a ti. **13** "Pathiena ka taksônna minngam ki tih," a ti nôka. Male "Pathien'n nâipang mi pêk ngei leh hin kin om," a ti nôk sa. **14** Jisua'n nâipang a koi ngei hah taksa le thisen dôn mi anni sikin ama ngêt khom anni ngei anga juong omin an miriem nina a juon sempui ngei sa ani. Ma hah a juong thona abitak chu thina chungsa rachamneipu Diabol hah a minmang theina rang le, **15** ma angdên han athi rang chia damsũnga suoka om murdi ngei hah a sanminjôk theina ranga ani. **16** A san ngâi hah vânfirtonngei nimak ngei ti ânthâr. Manêkin, "Abraham suonpârngai a san ngâi." **17** Masika han Pathien sin a thona han miriemngei Ochai Inlaltak, taksôn om le lungkhamna sip a hong nia, an sietna ngâidam an ni theina rangin lam tina a sũngsuokngei anghan a om anâng piel ani. **18** Male ama ngêtin huongna tongin a lei tuong zoi sikin, atũn chu huongna tong ngei a san thei zoi ani.

3 Ki khristien sũngsuokngei, Pathien'n a koi ngei! Ei taksônna lama Ochai Inlaltak ni ranga Pathien'n a fîr Jisua hah mindon roi. **2** Pathien insũngmingei lâia Moses taksôn oma a om anghan ama khom hi sin tho ranga a thangpu Pathien kôm taksôn a om ani. **3** In sinpu'n a in sin nêkin miritna achang uol anghan Jisua hih Moses nêkin roiiipuina achang uol ok rangin ânhoi ani. **4** In tiin hi tu sin mini chu ani ngêta, male neinun murdi chu Pathien sin ani. **5** Pathien insũngmingei lâia suok chu Moses hah taksôn omtak ania, Pathien'n sũnmotona la ti

rang ngei hah a lei mišir ani. **6** Aniatachu Khrista rêk chu Pathien insungmingei chung a taksônôm le donšûpu Nâipasal ani. Ei hâina sūr mindetin ei sabeina hin ei minngam titin chu a insungmingei chu eini ngei hih ei ni. **7** Masika han Ratha Inthiengin “Aviensûn Pathien rôl nin rietin chu, **8** nin richibulngei ramchâra Pathien an minsin lâia, ama doia an inhel anghan nin mulung minngar khâi no roi. **9** Pathien'n, ramchâra han nin richibul ngeiin mi minsin rangin an pûta, kum sômminli sûnga ki sintho an mu suonûk khomin, a ti. **10** Masikin ha mingei chung a han ka takasia, ‘Khotiklâi khomin iemomin om ngâi mak ngeia, male Ko chongpêkngai khom jôm ngâi mak ngei.’ **11** Ka taksi sikin chonginkhâm ngartak ki sina: Ki minngam ngeina rang rama han lût tet noni ngei!” ki tia a ti anghan. **12** Ki iempu champui ngei, Pathien ring hah nûksong rangin nin lâia tutên iemloina mulungrîl saloi nin dôn loina rangin indîn roi. **13** Manêkin, nin lâia tute sietna methêmna sika mulung ngarin nin om loina rangin Pathien Lekhabun “Aviensûn” ti mi mang pe kâr chu aňtingin inkhat le inkhat insan inlôm tit roi. **14** Ei iem phutna ngamna hah among dênin ei sūr mindet ngânin chu Khrista leh munkhata changsa rang ngei ei ni zoi. **15** Ma hih Pathien Lekhabu'n ati: “Aviensûn Pathien rôl nin rietin chu, nin richibulngeiin Pathien doia an inhel lâia anghan, nin mulung minngar khâi no roi.” **16** Tu miriemngei mo Pathien rôl riet suonûka ânhelngai hah? Egypt ram renga Moses'n a ruoi suok ngei hah an ni. **17** Tu ngei chung a mo Pathien'n kum sômminli sûnga a taksi hah? Sietna sina ramchâra athia ânlet ngei chung a han ani. **18** Tu ngei mo Pathien'n chonginkhâm ngartak dônin, “Ki minngam ngeina rang rama han lût tet noni ngei,” a ti hah? Ânhelngai murdi hah an ni. **19** Ma anghan, an iemloi sikin ma rama han lût thei mak ngei tiin ei mu ani.

4 Atûn hin Pathien'n ha inngamna roi a miširna hah ei man theina rangin chonginkhâm mi pêk ani. Masikin nin lâia tute ha inngamna lei khâmna taka lût theiloia nin om loina rangin indîn roi. **2** Thurchi Sa chu an riet angtakin eini khomin ei riet. Chong chu an rieta, aniatachu an chong riet han ite satna manpui mak ngei, asikchu chong an riet lâi han taksônân an pom loi sikin ani. **3** Eini ama iem ngei chu, Pathien'n a chonginkhâm inngamna han ei lût bang ani. “Ka taksina sikin chonginkhâm inngartak ki sina: ‘Inngamna rang ram ke pêk ngeina han lût tet no ni ngei!’” a ti anghan. A sintho ngei hah rammuol a sinphut zora a zoisai nikhomrese ha chong hah a la ti ani. **4** Pathien Lekhabu'n kho muna mini sûnsarini roi, hi anghin a ti: “Pathien'n sûnsarini chu a sintho murdi renga ânngam zoi.” **5** Ma roi zom nanâk hah “Inngamna rang ram ke pêk ngeina han lût tet no ni ngei,” a ti nôk ani. **6** Thurchi Sa lei riet masa ngei han iem loina sika an lût thei khâiloi sikin midang ngei la lût rangin palna a la om ani. **7** Ma anghan, Pathien'n “Aviensûn” tiin nikhuo dang ânkhâm nôk ani. Kum tamtak suonûkin David mangin motona

a lei rilsai: “Aviensûn Pathien rôl nin rietin chu, nin mulung minngar khâi no roi,” ti hah a ti nôka. **8** Joshua'n mipui ngei hah Pathien chonginkhâm inngamna hah a lei pêk ngei thei nisenla chu, Pathien'n nûka han nikhuo dang roi mišir khâi no nih. **9** Ma angdên han, Pathien mingei ta rangin chu sûn sarinia Pathien'n a sintho renga ânngam anghan inngamna hah a la om tit ani. **10** Tukhom Pathien chonginkhâm inngamna taka lût chu Pathien'n a sintho renga ânngam anghan ama khom a sintho renga inngamna man a tih. **11** Tho, masikin anni ngei angin taksôn loina sika chukloia om loiin inngamna hah ei chang theina rangin ranak song ei tih u. **12** Pathien chong chu aringa, sin a tho theia, khandai beniknei ngaidak nêkin khom angai uol ani. Ringna le ratha inchnunna ngei, rolo le rithingngai dênin a sunkhoi theia. Miriem mulungrîla ôina le mindona khom a riet let ngâi ani. **13** Pathien renga chu neinun ite ânthup thei ommak; neinunsin ngei murdi khom a mitmua chu ânlarphangin an ong-iem ani. Male ama kôm han ei sika ei thurchi chit ei la mišir let ngêt rang ani. **14** Pathien omna lele invâna lei sesai, Ochai Inlal roiinpuetak Jisua, Pathien Nâipasal hah ei dôn sikin ei taksônna hi sūr mindet tit ei ti u. **15** Ochai Inlaltak ei dôn hih ei râtloina mi rietpui phâkloi ni maka, eini anghan lam tina huongna tong sai ani, aniatachu, sietna chu tho loi mi ei dôn ani. **16** Tho, masika han lungkhamna jâra moroina le sanna ei nâng tika ei man theina rangin Pathien moroina rêngsukmun hah hâitakin pan ei ti u.

5 Ochai Inlaltak ngei ngân chu sietnangei sika inbôlna le neinunpêkngai pêk ranga miriemngai ruthûla Pathien sintho ranga a miriem champuingei renga thangin phun an ni. **2** Ma ngei khom hah lam tamtaka an râtloina sikin, ite rietloi ngei le an sietnangei chung a han an phûk ânuaei thei ngâi ani. **3** Male ha an râtloina sika han sietnangei sika inbôlna hah mingei ta rang vaia pêk loin ami ngei ta rang khom an pêk sa anâng ani. **4** Miritna chang rang nuomin tute atheiin ochai inlaltak chang thei ngâi mak ngei. Aaron anga Pathien koi ngei vai kêng ochai inlaltak an chang thei ngâi. **5** Ma angdên han, Khrista khomin ochai inlaltak ani sika miritna hah ama ta rangin lâk mak. Manêkin, Pathien'n a kôm, “Nangma ka Nâipasal ni ni; aviensûn hin na Pa ko hongni zoi,” a ti ani. **6** Mun danga, “Nangma chu Melchizedek angin kumtuongin ochai nîng ni tih,” a ti sa. (aiōn g165) **7** Pilchunga a ring lâi han Jisua'n thina renga ama sanminring theipu Pathien kôm inringtaka iniekni le mitrithi tâk pumin chubaithona le ngêna a neia. Rangâichîn taka ân pêkna sikin Pathien'n a rangâi pe ani. **8** Aniatachu Pathien Nâipasal tatak nikhomsenla a tuongna ngeia han chongjômna ânchu ani. **9** Achukphar a hongni tena chu a chongjôm ngei ta rangin kumtuong sanminringna nâr a hongni zoi. (aiōnios g166) **10** male Pathien'n Melchizedek angin kumtuong ochai inlaltak ni rangin a phuong zoi. **11** Ma chungroia hin mišir rang tamtak ei dôn, aniatachu a mišir minthâr

ântak nin rietthei loi sikin. **12** Azora mindonin chu minchupu nithei rak ta unglâ ânhoia, hamniresse Pathien chongbul tak la minchu nin nâng nôk zoi ani. Burum nêk nêkin runutui nêk kêng nin la nâng rêk. **13** Tukhom runutui nêk a la nâng chu nâipang, adik le adikloi ite la riet loi ani. **14** Burum rêk chu uliengei an thôn zong sika asalesie sensâi thei ngei ta rang ani.

6 Tho, masikin Khristien chongbul mišîr khâiloini moton tieng sên, mitungso minchuna lam pan ei ti u. Sin kâmnângloi ngei le thina mintung ngâi renga inheia Pathien iem rang tie ngei, **2** baptisma le kut minngamna chungroia minchuna ngei; thina renga inthoinôkna roi le kumtuong roijêkna ngei lungphûm chu phûm nôk khâi no u. (aiônios g166) **3** Tho, moton tieng pan ei ti u! Male Pathien'n mi phal pea anin chu mahah ei tho rang ani. **4** Kho angin mo an taksônna mâka om ngei hah an honsîr thei nôk rang? Voikhat chu Pathien vâra oma; invân neinunpêk temsai le Ratha Inthieng khom changsaia; **5** Pathien chong asa tie le zora la hong om ranga sinthotheina om rang ngei khom riet saia. (aiôn g165) **6** Male an taksônna amâk nôk ngei chu! inšîr nôka hongkîr nôk theiruo ni khâi mak ngei. Anni ngei han Pathien Nâipasal hah jêmdel nôkin mâimôk anshak sikin. **7** Pil, a chungu ruotui tâk ngâi lei methêpa, a sin ngei ta ranga chimu kâmom musuo pe chu Pathien'n sat a vur ngâi. **8** Aniatachu ma pil han rilingngei le chiekngei a mônga nîn chu maha kâmnângloi ania; Pathien khomâksâm chi omtakin a oma, male nûka chu meia hâl minmangin om atih. **9** Hanniresse, ruol moroi om ngei, ma anghan ti khom unglang, nangni chu satvurna sa uol sanminringna nin dôn ti kin riet minthâr ani. **10** Pathien chu adikloi nimak. Ama ta ranga sin nin tho ngei, lungkhamna nin minlang ngei, nin khristien champui ngei nin lei san ngei le atûntena khom nin la san ti ngei hah mingil tet no nih. **11** Nin sabea a hong tung dik theina rangin nin sika nin takintâina hah amongna tena nin musuo chit rangin kin nuom tatak ani. **12** Nin ratha minboi loiin, iemna le tuongdierna sika Pathien chonginkhâm a man ngei om anghan nin hong om rangin kin nuom ani. **13** Pathien'n Abraham kôm chonginkhâm a sin lâihan ama nêka roiinpui uol tute an omloi sikin ama riming sâmin khomâk ânšâma. **14** A kôm, "Sat nang vur ka ta male suonpâr tamtak nang pêk ki tih," a tia. **15** Abraham a tuongdiern sikin Pathien chonginkhâm hah a man ani. **16** Miriemngeiin khomâk an insâmin anni nêka roiinpui uol ngei riming sâmin khomâk an insâma, an inkhalna murdi khom an mong ngâi. **17** Pathien'n a chonginkhâm man rang ngei kôm han a neinun khîn thûl tet no nih; ti minthâr pe ngei uol nuomin a chonginkhâm hah khomâk insâmin a mindet ani. **18** Masikin Pathien'n neinun inik a chonginkhâma thûl theiloi le milak tholoi rang mangin eini a kôma jôkna man ngei hin ei motona sabeina om hih sûr mindet tit rangin mi mohôk tatak ani. **19** Ma sabeina hah ei ringnun rangin thirkuoirikit anghan ani.

Maha adet tak le ânthârlak ania, invân biekin puondûng sunga mun inthienga khom a lûta. **20** Mahan Jisua'n ei ruthûlin ei motona a lei lût zoia, male Melchizedek angin kumtuong ochai inlaltak a lei hongni zoi. (aiôn g165)

7 Hi Melchizedek hi Salem rêng le Pathien Inchungtak ochai ani. Abraham'n rêng minli ngei a mene suole râlboul renga a hong tieng Melchizedek han ân tongpui, sat a vura, **2** male Abraham'n a lâk ngei murdi sômakhat a pêk zoi. (Melchizedek riming omtie motontak chu, "Dikna Rêng" ania, male Salem rêng ani sikin "Inngêina Rêng," khom ani sa.) **3** Melchizedek pa mo, nu mo, ani nônchu a richibulngei mo, ânziékna reng om mak; a suokna le a thina khom ânziékna khom om sa mak. Ama chu Pathien Nâipasal anghan; kumtuong ochaiin a om bang ani. **4** En ta u, khodôra roiinpui mo ani. Ei richibul inthangtak Abraham luona a râllâk neinunngai murdi sômakhat a pêk hah. **5** Male Levi richisuonpârngei lâia ochai chang ngei hah Israelngei kôm renga sômakhat rusuong rangin Balamín chong a pêk ani, ma hah an ramsungmingei nanâk kôm renga ani, an ram mingei hah Abraham richisuonpâr ngei nanâk nikhomrese ngeia. **6** Melchizedek hah Levi richisuonpâr renga chu ni maka, aniatachu Abraham kôm renga sômakhat a rusuonga, Pathien chonginkhâm manpu hah sat a vur ani. **7** Ti nâng loiin satvura ompu nêkin a vurpu chu a roiinpui uol ani. **8** Ochaiingei chungroia chu athi thei miriemngeiin sômakhat an rusuonga; aniatachu Melchizedek rangin chu Pathien lekhabu'n, aring titin sômakhat a rusuong ati ani. **9** Male, Abraham'n sômakhat a pêk lâihan, Levi (a richisuonpârngei sômakhat rusuong ngâipu) khom a pêk sa ti thei ani. **10** Melchizedek'n Abraham ân tongpui lâihan Levi hah la suok maka, aniatachu a richibul Abraham takpum sûnga a om zoi ani. **11** Israel mingei kôm han levirûi ochai nina nuoia Balam pêk ani. Atûn, ha ngei sintho hah achukphar aninte, Aaron anga niloian Melchizedek anga ochai dang hon lang rang ite anângna omak. **12** Asikchu Ochai nina hah ahôn thûlin chu balam khom a hon thûl rang anâng ngâi ani. **13** Male hi neinunngai mišîra om ei Pumapa chu nam dang ania, a jâtngai lâia tute ochai chang ngâi mak ngei. **14** Ei Pumapa chu Juda nam renga inzir ani ti riet minthâr ani; male Moses'n Ochaiingei chungroi a mišîr lâihan hi nam hih dênphâk mak. **15** Ei roi mišîr hah ahon thâr uol zoi; Melchizedek anga ochai dang ahong inlang zoi. **16** Ama hah miriem balama sin ni loian mong ngâiloi ringna sinthotheinân ochaia sin ani. **17** Pathien Lekhabun, "Melchizedek anghan nangma kumtuong ochai nîng ni tih," a ti angin. (aiôn g165) **18** Balam muruo hah râtloi le amangnaboî ani sikin khâipai ani zoi. **19** Moses Balam han ite achukpharin a sin thei khâiloi sikin. Male atûn chu sabeina sa uol pêkin ei om renga, Pathien ei nâi thei zoi. **20** Maruolin, Pathien inkhâmna khom a om sa zoia, midang ngei ochai an chang lâihan chu hi anga inkhâmna hih om ngâi mak. **21** Aniatachu, Jisua chu Pathien'n a

kôm: “Pumapa hah khomâk insâmin chonginkhâm a sina male lâk mikhîr khâi no nih; ‘Nangma kumtuongin ochai rîng ni tih,’” tiin khomâk insâmin ochaiin a sin ani. (aiôn g165) **22** Hanchu ha atei uolna han Jisua chu chonginkhit sa uol inkhâmpûn a sin zoi ani. **23** Atei uolna dang a la om sa: midang ngei ha chu thina sikin an sintho ngei hah an zomtit thei loi sikin ochaiia sin hah mi tamtak an ni. **24** Aniatachu Jisua chu kumtuongin a ring tit sikin a ochai sin hah tutên thûl mak ngei ani. (aiôn g165) **25** Masikin ama taka Pathien kôma hong ngei chu atûn le khotiklâi khoma a sanminring thei, anni ngei ta ranga Pathien kôm ngên pe ngei rangin tuonsôtin a ring tit sikin. **26** Hanchu Jisua hah Ochai Inlaltak ei nângngei murdi minchukpu ani. Ama chu ânthienga, minchâinaboi, sietna dônlô, misiengai lâi renga athei piela om, invângei nêka ânchung uolpu ani. **27** Ama chu ochai inlal dang ngei anghan ni maka; ama rangin chu anîngtin a sietna inbôlna pêk bak rang nâng maka, masuole midang ngei sietna rang khom nâng mak. Ama voikhat ânpêk lâihan, voikhat rengin inbôlna inkhatin anrêngin ânzoi let ani. **28** Moses Balam han miriem achukpharloi ngei ochai inlalin a phun ngâia; aniatachu Pathien inkhâmna chonginkhâm, Balam nûka juong om han chu Nâipasal hah, kumtuonga achukphara a phun ani. (aiôn g165)

8 Ei misîr lâia abipuitak chu mahi ani, Ochai Inlaltak invâna Rêng Inchungtak rêngsukmun changtienga hong insung ei dônlô ani. **2** Miriem kutsin niloi, Pumapa sin puon-in tatak Mun Inthieng taka Ochai Inlaltak angin sin a tho ani. **3** Ochai Inlaltak ngei murdi'n neinunpêk le sa inbôlna Pathien kôma pêk rangin phun an nia, Masikin ei Ochai Inlaltak khom hin imini chu pêk rang a dônlô ngêt rang anâng ani. **4** Ama hah pilchunga om senla chu, ama chu ochai reng ni tet no nih, Juda Balama neinunpêk anâng ngei pêk ngâi ochaiengei an om sikin. **5** Ochaiengei sintho ngâi hah chu invâna neinunngai rimil le rifim tatak vaike ani. Moses'n Chonginkhitna Puon-in a sin rang lâia phuozekin Pathien'n a kôm, “Ni sin rang tie chu muola a rimil min mua no om ngei angtakin sin rangin mindon roh,” tia a ril anghan. **6** Aniatachu, atûn chu, anni ngei nêka ânchung uol ochai sin hah Jisua pêkin a om zoi, Pathien le a mingei kêra chonginkhit a minsûk hah asa uola, ma chonginkhâm hah neinun asa uol ngeia minding ani sikin. **7** Chonginkhitna masa hah dikloina om no senla chu, a inik changna hah hong om rang nâng no nih. **8** Aniatachu Pathien'n a mingei dikloina a man lâihan a tia, “Nikhuo ngei ahongtung rang ani zoi, Israel mingei le Juda mingei chonginkhitna athar ki sin pe ngei rang nikhuo ngei hah, Pumapa'n a ti. **9** An richibulngei Egypt renga hong tuong ngei ranga an kuta ku sûr nia Chonginkhit ki sin anghan chu ni khâi no nih. Anni ngei leh Chonginkhit ki sina han taksôn omin om mak ngeia, masikin anni ngei hah lunghang tho ngei khâi mu-ung ani. **10** Atûn, nikhuo hong tung rang ngeia

Israel mingei leh chonginkhit ki sin rang chu mahih ani, Pumapa'n a tia: An mulungsûnga ka balam ngei dar ka ta male an mulungrîl ngeia miziek sâng ki tih. Keima an Pathien rîng ka ta, male anni ngei hah ki mingei rîng an tih. **11** Tutên, ‘Pumapa hah riet roh,’ tiin an miriem champui mini aninônchu an ramsûng miriem champui mirîn an minchu ngei nâng khâi noni ngei. Achîntak renga alientak tena min riet let rang anni zoi sikin. **12** An sietnagei ngâidam ka ta, an minchâina ngei riettit khâi no ning.” **13** Chonginkhit thar a ti sikin, Pathien'n amotona ha chu a muruon a sin zoi; male neinuntin amuruo hong changa mangsaloi ngei chu inrang lai atih zoi.

9 Chonginkhit masa khom chubaimûkna balamngei le miriem sin chubaimûkna mun a lei dônlô ani. **2** Puon-in an sina, khâlтан pêninta hah Mun Inthieng an tia. Ma sûnga han meiserdarna le dosâng leh Pathiena an pêksai vâipôlngei hah an oma. **3** Puondûng inikna nûktieng han Mun Inthiengtak an ti hah aom. **4** Asûnga han mirimhoi hâlنا mun rângkachak mâichâm le rângkachaka minluon Chonginkhit sumduk a oma, Ma sûnga han “Manna” omna rângkachak sungkola ngei, Aaron sunrol abuo hôn cher ngei le chongpêkngai a chungâ ânziek lungpêk inik ngei hah an om. **5** Ma sumduk chungâ han Pathien roiinpuina minlangin iringparân mantha dônlô ngei hah sietnagei ngâidamna muna an mantha pharin an om sa. Aniatachu, atûn chu ma thurchi ha chu akip akôiin rilsensâi zora la ni mak. **6** Ha neinunngai hah hi anghin an lei minsûk ani. Ochai ngei hah anîngtin apêninta puon-in sûng han an sintum sin rangin an se ngâia, **7** aniatachu asûnginta Puon-in han chu Ochai Inlaltak vai kêng akuma voikhat thisen chôi ngêtin a lût ngâi. Ma thisen a chôi hah ama rang le mipui ngeiin an riet loi kêra sietna an sinngei ruthûlin Pathien kôm an pêk ngâi. **8** Hi minsûkna ngei murdi renga hin Ratha Inthiengin ânthartakin a minchu ngâia; apêninta Puon-in hah a la omsûng kêr chu Mun Inthiengtak lampui hah lân ong mak. **9** Maha atûnlâi mintêkna ani. Aomtie chu neinunpêkngai le sa inbôlnangei Pathien kôma pêk han a biekpui ngei mulungrîl min chukphar thei maka, **10** sâk rang, nêk rang le minthieng-minthârna balam tamtak roi ngei vai ani sikin. Mangei murdi hah pêntienga balam korong an nia, Pathien'n chongpêk athar a pêk mâka mang rang ani. **11** Aniatachu Khrista chu neinun sa ngei hi taka lei omsai piel Ochai Inlaltakin a juong ani. Puon-ina sin a thona ngâi ha a roiinpuu uol le achukphara; miriem sin puon-in nimak, ma hih rammuola sinngei lâia nimak tina ani. **12** Khrista hah Mun Inthiengtaka voikhatin a lûtpat lâihan, inbôlna rangin kêlungei le sielngei thisen chôi maka, ama thisen nanâk chôiin eita rangin kumtuong sanminringna a man zoi ani. (aiônios g166) **13** Kêlungei le setuoi ngei hâlmînâmmin mi innim chungâ an rethe luon an taksa innimna a minsâi pe ngei theia a minthieng thei ngeiin te, **14** Khrista thisen vangin te athei uol ok rang

na! Kumtuong Ratha ruoinân Pathien kôm ama nanâkin inbôlna achukpharin ânpêk zoi sikin, Pathien ring sin ei tho theina rangin a thisenin thina mintung ngâi ngei sin renga ei sielesarietna minthieng a tih. (aiōnios g166) 15 Hi sika hin Khrista hih chonginkhit athar minsûkpu ani, Pathien'n a koi ngei hah kumtuong satvurna ânkhâm an man theina ranga ani. Maha anitheina chu chonginkhit masa a la om sûnga miriemngei minchâina renga kelsuoa, thina a lei omsai sikin ani. (aiōnios g166) 16 Chongmâk roi chu a mâkpu hah athi le thiloi enmindik bak anâng, 17 chongmâkpu a la ringsûngin chu ite amangna la om loiin a thi suonûkin kêng amangna a la om ngâi. 18 Ma sika han chonginkhit masa khom hah thisen an mang tena kêng mang a la chang ani. 19 Amotona Moses'n Balam Chongpêkngai hah mipui ngei kôm a phuong baka. Masuole chu sechalngei le kêlungei thisen hah tui leh minpolin, hyssop machang le samul sen mangin Balam Lekhabu le mipui ngei murdi hah a thika. 20 An kôm, “Mahi Pathien'n nin jôm ranga nangni a pêk Chonginkhit nammindetpu thisen hah ani” a tia. 21 Ma angdên han Moses'n Puon-in Inthieng le biekn mangruongei murdi khom hah thisen a thik sa. 22 Adiktakin, Balam dungjûiin neinunngai murdi hih thisenin a minthieng thei leta, male sietnangei chu thisen suok vaiin kêng ngâidam ani thei. 23 Ma neinunngai, invâna a taktaka a om rimilngei hah ma anghan minthieng an ni rang ani. Aniatachu invâna neinunngai ha chu inbôlna sa uol ok an nâng ani. 24 Asikchu Khrista chu miriem sin Mun Inthieng atak rimila han lût mak. Atûna Pathien makunga ei ruthûla ân dingna invân khin a lût kelen ani. 25 Juda Ochai Inlaltak han sa thisen chôiin Mun Inthiengtak han kumtin a se ngâia. Aniatachu Khrista chu ama nanâk inpêk rangin voi tamtak lût maka, 26 ma anghan nino senla chu rammuol sinphut renga voi tamtak a tuong rang ani zoi. Manêkin, atûn zora mong rangtoa hin ânbôlna sika sietna a minhek theina rangin voikhatin a juon lang ani. (aiōn g165) 27 Mitin voikhat chu thi ngêt an ta, masuole Pathien'n an chungroi jêkin om an tih. 28 Ma angdên han Khrista khom ha mi tamtakngai sietna min hek rangin voikhat inbôlnân pêk ani zoi. Sietna min hek rang ni khâi loiin ama lei ngakngai sanminring rangin avoi nikhân juon lang nôk atih.

10 Juda Balam hah neinunngai atak phuozek dâr akip le taksônom nimaka; neinun sa juon lang rang rimil minenna vai kêng ani. Kumtin inbôlna ngâi deden hah kumtuongin an pêk ngâi ani. Kho angin mo Balam han ma anga inbôlna ngei sika han Pathien kôma hong mingei hah achukpharin asin thei ranga? 2 Pathien chubaimûk ngei hah an sietnangei renga a minthieng ngei tatak nisenla chu, sietnân theiloi an intum bangin inriet khâi noni ngeia, male inbôlna ngei hah inngam atih zoi. 3 Ma anghan, nikhomrese ma inbôlna han kumtin mingei an sietna a min rietsuok nôk ngei ngâi ani. 4 Sechalngei le kêlungei thisenin sietnangei hah alâk pai thei tet loi sikin. 5 Ma siktak han, Khrista'n

rammuola a juong rang lâihan Pathien kôm: “Nangman inbôlna ngei le neinunpêkngai nuom mak chea, Keima rangin takpum mi ni minsûk pe zoi. 6 Mâichâm chungsa pumpui hâlmivâmngai le sietnangei lâk pai ranga inbôlna ngei hah na râiminsân tet mak che. 7 Male Keiman, ‘O Pathien, Balam lekhabua ku thurchi mizieka lei om anghan nu lungdo sin rangin hin ko om,’” ki tia. 8 Motontaka ama'n, “mâichâm chungsa inbôlna ngei le neinunpêkngai aninônchu sa pum hâlmivâmngai le sietnangei lâk paina ranga inbôlna ngei hah nuom khom nuom mak che, na râi khom minsân mak che a tia.” Hima inbôlna ngei murdi hih Balam dungjûiin pêk nikhomsenla ma anghin a ti ani. 9 Hanchu, “O Pathien, nu lungdo sin rangin keima hin ko om,” a tia. Masikin Pathien'n inbôlna muruo ngei hah a min hekleta, mangei ruthûla han Khrista inbôlna hi a dar zoi ani. 10 Jisua Khrista'n Pathien lungdo a sina, ama takpum ngêt hah voikhatin anrênga rangin ânpêk phar sikin ei rêngin sietna renga ênthieng zoi ani. 11 Juda ochai tinin nîngtin an sintum sinin inbôlna ngâi dedên hah voi tamtak an pêk ngâia; aniatachu ma inbôlna ngei han sietnangei lâk pai thei tet mak. 12 Nikhomrese, Khrista chu sietnangei inbôlna rangin voikhat ânpêka, maha kumtuonga omtit rang ani zoia, masuole chu Pathien kut changtieng a hon sung zoi. 13 Atûn chu Pathien'n a râlngai a kepha nuoia a dar pe mâka chu mahan a ngâk tit ani. 14 Hanchu, voikhat inbôlna leh an sietna minthieng omngai ha chu kumtuonga rangin achukpharin a sin ngei zoi. 15 Hanchu Ratha Inthieng khomin ama rietpuipu mi pêk sa. Amotona, 16 “Nikhuo hong tung ranga anni ngei leh chonginkhit ki sin rang chu mahi ani, Pumapa'n a ti: An mulung sûnga ka balamngai dar ka ta, male an mulungrîla miziek ki tih.” 17 Masuole chu, “An sietnangei le an tho minchâina ngei riettit khâi no ning,” a tia. 18 Masikin ma anga ngâidamna omna taka han chu sietnangei min boina rangin neinunpêk nâng khâi no nih. 19 Hanchu, ka lâibungngai le ka sarnungei, Jisua thina sikin Mun Inthiengtak han phukdâiriemin ei lût thei zoi ani. 20 Ama'n puondûng (a takpum) renga lam thar le lam ring ei ta rangin mi mo-ong pe zoi. 21 Pathien insûng donsûipu ochai roinputak ei dôn ani. 22 Masikin mulungrîl inđin le taksônna adiktak dônin, sie le sa rietna dikloi renga ei mulungrîl ngei minthiengin le ei takpumngai tui inthieng leh minsâin Pathien nâi ei ti u. 23 Ei sabeina phuong hih sûr mindet tit ei ti u, Pathien chu a chonginkhâma taksôn aom sikin. 24 Inkhat le inkhat inlungkhamna minlang inlômin, inkhat le inkhat insan inlômin, sin a inthepe inlôm rangin mindon pak ei ti u. 25 Mi senkhatngai an thônzong anghan ei intûp inkhom mâk no u. Manêkin Pumapa Nikhuo hah ahong nâi uolin nin mûn chu inkhat le inkhat inmhôk inlôm u- uol ei ti u. 26 Chongtak ei riet suonûkin nunsie ei la tho bangin chu nunsie ngei lâk pai nôkna rangin inbôlna om khâi no nih. 27 Manêkin, aom rang chu chi puma Roijêkna le mei inthang Pathien doi ngei kâng inmangna rang

ngákna vai kêng ani zoi! **28** Tukhom Moses Balam jômloi chu, ama theiloi nina rangin rietpuipu inik mini, inthum mini an omin chu moroina boiriekin that ani ngâia. **29** Pathien Nâipasal mumâka, Pathien chonginkhitna thisen ama minthiengna neinun itea be loa, moroina Ratha êro mi hah khodôra dũkmintongna sietuol mo tuong rangin nin minhôi? **30** “Phuba chu keiman lâk ka ta, Keiman thuon ki tih” a tipu le “Pumapa'n a mingei roijêk a tih,” ti hah ei riet sa. **31** Pathien ring kuta chul chu neinun chi omtak ani! **32** Zora vunsaiia kho angin mo neinun nin chung hong om ngei hah riettiti roi. Pathien vârin nangni a êl suonũkin ma sũnngai han dũk tamtak nin tuonga, hannoma injêlma han nangni mene mak. **33** Zora khat chu mipui makunga nangni erôn an nuom nangni an loa, zora danga chu ma anga an lei mintuonngi leh munkhatin nin tuonga. **34** Mi intângngi tuongna hah nin tuongpuia, male nin neinun dôn murdi nangni an sũr pe lâi khom han, kumtuonga sôl rang neinun sa uol nin la dôn ti nin rietin ma nin machâna khom hah râisântakin nin tuong ani. **35** Râisânman roiinpuikak a mintung rang sikin nin hâina hah minmang no roi. **36** Pathien lungdo nin sina, a chonginkhâmngi hah nin man theina rangin dierna nin nâng ani. **37** Pathien Lekhabu'n, “Chomolte suole chu, a juong rangpu hah juong a tih zoi; ama hah innu no nih. **38** Hanniressa, ki midik chu iem a ta male ring a tih; aniatachu an lâia tu mini nũktieng an tolin chu, a chungka ka râisân no nih,” a ti anghan. **39** Eini chu nũktieng ântola ânmanng rang mi nimak me. Manêkin, taksônna dôna sanminring ni rang mi kêng ei ni.

11 Taksônna dôn ti chu neinunngi ei sabe i ngei hah adik ngêt ti le neinun ei mu theiloi ngei a om ngêt ti minthâr hih ani. **2** An taksônna jârin kêng zora muruoa mingei han Pathien pomna an lei chang ngâi. **3** Taksônna jârin kêng vânuoi hih Pathien chonga sin ani ti ei riet, masikin neinun ei mu thei ngei hih neinun mu theiloi renga sin an ni. (aiôn g165) **4** Taksônna kêng Abel han Cain nêka inbôlma sa uol Pathien kôm a pêka. A taksônna sikin a neinunpêk hah pomina aoma, midik tiin Pathien pomna a chang ani. A taksônna jârin Abel hah a thi suonũk khomin thurchi a la misîr bang ani. **5** Taksônna Enoch hah thiloin dar ani. Manêkin, ama chu Pathien kôm chungtieng tuongin a oma, Pathien'n ama hah chungtieng a tuong zoi sikin tutên mu khâi mak ngei. Pathien Lekhabu'n Enoch hah chungtieng tuonga aom mân han Pathien râi a lei minsân ngâi, ati ani. **6** Taksônna boiin chu tutên Pathien râiminsân thei ngâi mak ngei, Tukhom Pathien kôma hong kai chu Pathien aom ngêt ti takansôna male ama rokpu ngei kôm han râisânman a pêk ngâi. **7** Taksônna kêng Noah han sũn motona a la mu ngâiloi neinunngi Pathien'n inningna a ril lâihan, Pathien chong jômin rukuong a sina, ama leh a insũngmingei sanminringin an oma. Ma sika han rammuol hah theiloi a minchanga, taksônna sika dikna Pathien kôma om hah a man ani. **8** Taksônna Abraham han, Pathien'n pêk ranga ram a khâm pe muna se rangin

a koi lâihan Pathien chong jômin a sena rang luol riet loian a ram mâkin a se ani. **9** Taksônna jârin Pathien'n ram pêk ranga ânkhâm pena han ramdangmi angin a oma, Pathien renga chonginkhâm mansai Isaac le Jacob anghan puon-inngi han a om ani. **10** Abraham'n khopuilen lungphũm adet, Pathien minvo le sin, khopui hah a ngâk bang ani. **11** Taksônna Abraham hah atar ok suonũkin le Sarah khom aching nâi dôn thei khâiloi rang nikhomsenla, Pathien chu a chonginkhâma taksôn aom sikin pa a la chang ani. **12** Abraham hah athi angdôra om nikhomsenla, ma mi inkhat renga han richisuonpâr tamtak, invâna ârsi ngei dôr, tuipui kôla sietsai tetsuoloidôr an inzir ani. **13** Taksônna dônin ha mingei murdi hah an thi ani. Pathien'n a khâm pe neinunngi man phâk khom no rese ngeia, ala tak renga mûn an lei phâma, pilchung hah ramdangmi ngei le mi invâingei an ni tiin ânlangiemîn an lèn riet zoi. **14** Ma anga neinun ti ngei ha chu an ram an thîr ani ti ânthâr ani. **15** An ram hong mâk ha chu mindon tit khâi mak ngeia; mindon senla ngei chu kîrnôkna Zorânchum dôn an tih. **16** Manêkin, ram sa uol invâna ram om hah kêng an rangâi ani. Masikin Pathien'n an Pathien ânti hah inzak maka, anta rangin khopuilen tena a lei mintuo pe ngei zoi. **17** Taksônna Abraham hah Pathien'n a minsin lâihan a nâipasal Isaac hah inbôlnân a pêk ani. Abraham hah Pathien'n a kôm chonginkhâm a sinpuipu nikhomsenla, a nâipasal inkhat mamang khom nirse inbôlna rangin a la pêk nuom ani. **18** Pathien'n a kôm, “Isaac renga hin ni richisuonpârngi kên khâmngi hah nei ni tih,” a tipe. **19** Abraham han, Pathien'n Isaac hah thina renga khom a kaitthoi thei ti a rieta, masikin Isaac hah Abraham'n thina renga a man nôk ti rangin a om ani. **20** Taksônna Isaac han sũn motona rangin Jacob le Esau hah chongkhâmin sat a vur ngei ani. **21** Taksônna Jakob han a thi rang totôn Joseph nâingei hah sat a vur ngei ruruoia. A sunrol mong chungka inggamin Pathien chubai a muk ani. **22** Taksônna Joseph a thi rang lâihan Israelnâi ngei Egypt ram renga an inphêt rang roi a misîra, male a ruok an dar rang chang rilna chong a mâk pe ngei ani. **23** Taksônna Moses hah a suok lâihan, nâipang mêlsa takin an mu sikin a nulepan rêng chongpêk donloi hah chi loian thântum an thup ani. **24** Taksônna Moses han a honglien tena chu, rêng (Pharoah) nâinupang a nâipasal inti rang hah nuom khâi maka. **25** Chomolte sũnga sietna le hoinân, mang nêkin Pathien mingei leh dũktongna tuong rang a thang uol zoi ani. **26** Messiah sika mumâka tuong hah Egypt rama rochon murdi ngei nêka rochon lût uolin a bea, sũn motona râisânman a man rang hah a mitin a thîr ti sikin. **27** Taksônna Moses hah rêng taksi hah chi loian Egypt ram a mâka. Mutheiloi Pathien hah a mu sikin nũkkîr tho rang nuom khâi mak. **28** Taksônna Kalkân Kût a minsûka, male thisen hah inkhâr luchunga rethe rangin chong a pêka, masikin Thina Vântirton han Israelngi nâipasal lutir ngei a that loina rangin. **29** Taksônna Israelngi han tâng châra

lôn angin Tuipui Sen hah an rakân theia; Egypt mingei chu rakân rang an tho lâihan tuuin a melem ngei let ani. **30** Taksônân kêng Jericho kulpui hah Israengein sîn sari anhîl suolechu achim zoi. **31** Taksônân kêng Rahab notizuornu hah Pathien chong jômloi ngei leh thata an om rang renga an jôka, Israel enrichikpungei hah malngei angin a lei phâm ngei sikin. **32** Ka la mišîr sa rang mo? Gideon, Barak, Samson, Jephthah, David, Samuel le dêipungei thurchi mišîr rang lakinte keima rangin zora mi hun pe mak. **33** An taksônna jârin ram pumpui an doa, an menea. Imo adik, hah an sina male Pathien'n imo chong ânkhâm hah an mana. Ekeibaknei bâikoungai an hîppe ngeia, **34** mei inthangngai an thata, khandaia thata an om rang hah an rotpai ani. Râtloi an lei nia, aniatachu an hong râta; râlbuaola râttak an nia ramdang râlmingei an motorsar ngâi. **35** Taksônna jârin nupangngai an sângsuok lei thi ngei inthoia ring nôk an man ani. Adangngai khom hoiriema om nuomloin, inthoinôkna sa uol an man theina rangin dûktuonga thi rangin an om ani. **36** Senkhat chu munuoiinja sinnân an manga male an vîk ngeia, Adangngai chu jîngzirûia thungin intângna ina an khuma. **37** Lunga dengin an oma, bongnika âtin an oma, khandaia thatin an oma. Belri vunngai aninônchu kèl vunngai insilin an invâia inriengin, dûkmintongin le nunuomlôn an oma. **38** An ta rangin chu rammuol hih ommun hoiloi tak ani! Mi invâingei angin ramchâr ngeia le tângngeia an invâka, lungkuo ngei le khurngeia an om ngâia. **39** An taksônân mangei murdi hah riettitna an mana! Hannoma Pathien chonginkhâm chu man phâk mak ngei. **40** Pathien'n ei ta rangin manêka neinin mintuo sa uol mindonna a nei sikin. Eini ngei leh vai kêng achukphara sinin an om rang ti hi Pathien neinunkhîn ani.

12 Eini rangin chu, rietpuipungei mipui tamtak huolin ei om sika hin, mikhap ngâi neinin murdi lampui renga le sietna einia koprap hi ei thenin pai ei ta, ei motona tân insietna a oma hin ranak songin tân ei ti u. **2** Jisua ei taksônna minngamna phutna le mongna tieng ei mitin enngit ei ti u. Khros sika han mong uol maka! Ama han a motona râisânân a lei ngâk sika han khros chung a intemtaka a thi rang hah itên mindon maka, male atûn chu Pathien rêngsukmun changtieng a hon sung zoi. **3** Masikin, nin thenin nin inzala nin mâk lona rangin nunsie ngei esêlna-natak tuongpu lei palma hah mindon roi! **4** Sietna nin doina hin thi ngam rak rang dôrin la song mak chei. **5** Pathien'n a nâingei anga nangni a mohôkna chong ngei hah nin mingil mo zoi? “Ka nâipasal, Pumapa nang a mindik lâihan lunghâng thôn la, male nang a ngo lâi khomin inzal no roh. **6** Asikchu Pumapa'n a lungkham ngei kai chu a mindik ngâia, male nâi anga a pomngai kai chu a sepngai ngâi.” **7** Pân sepna anga nangni a mintuong hi dier roi; nin tuongna hin Pathien'n nâingei anga nangni a bena hih ânlang ani. Pa'n a nâingei a sep ngâiloi tu mo a oma? **8** A

nâingei murdi'n sepna an tong ngâi anga nin tong nôk chu, nâi tatak ngei ni mak cheia, jânâi kêng nin ni, tina ani. **9** Ei munisi nina tienga ei pa ngei khom min sep ngâia male ei jâ ngei ngâi ani. Khodôr tak mo, nonte, ei Ratha tienga Pa kôm vangte inpêklûtin ei om rang anâng ni zoi! **10** Ei munisi tienga pa ngeiin chu chomolte, asa an ti lam takin min sep ngâia; aniatachu Pathien'n chu ei satna rang le ânthiengna ei chang theina rangin kêng mi sep ngâi. **11** Sepna ei tuong lâiin chu râisâna ni loiin, khôi moini inngûinân ma zora han chu ei ta rangin ânlang ngâi. Nikhomsenla, nûka chu, ma anga sepna tuonga nunchansôia omngai chu rathamngamom ringnun diktak ha râisânman an ât ngâi. **12** Nin kut khamngai hah lâng ungla, nin minkhûk ânriik ngei hah minngîr roi. **13** Kholrangei hah lôntheilioia an omloina rangin, mindama an om theina rangin lam tûna lôn roi. **14** Mi tiin leh inngêia lêng rang pût ungla, inthiengna dôk rangin pût sa roi, asikchu maha boiin tutên Pumapa mu thei noni ngei. **15** Tute Pathien moroina renga Kir nôka, thîngkung kha hônchera, a tûr sika baiinkhama tamtak suok anga mi omloi rangin inrung roi. **16** Tute indit song mi mo nôkchu Esau anga ratha mi niloia, om anghan hong om no roi. Ama hah nâipasal ulien nina hah voikhat bunêkna rangin a juor ani. **17** Nûka han, a Pa satvurna la chang rang nuomin mitrithi tâkpumin zong khomrese, a sin lei tho hah thûl rangin ite lampui dang reng a man khâiloi sikin hengin aom zoi, ti nin riet. **18** Nangni chu nin rietphâk thei Israel mipui ngei hong anghan Sinai Tângna hong nimak cheia, mahan meichuonngai, jîngngai le sûmdukngai, phâivuopuingai, **19** bekul miring inringtak ngei, le rôl miring ngei a oma. Mipui ngeiin ma rôl hah an riet lâihan, chongbâi dang riet nôk khâiloi rangin an ngêna. **20** “Sâ tena luo khom tâng hah a tônin chu lunga deng that ngêt rang ani,” ti chongpêk hah an tuong theiloi sika ani. **21** An mu hah chi a om sabaka, Moses luon, “Ki chia kên rîknat!” a ti ani. **22** Manêkin, nangni chu Zion Tâng, Pathien Ring khopuilien, invân Jerusalem leh vântirtonngai isâng tamtak ngei omna hong nin ni. **23** Nangni chu Pathien nâilutîr ngei invâna an riming chuongsai ngei râisâna an intûpna hong nin ni. Mi murdi ngei roijêkpu le misa ngei ratha achukphara sinpu Pathien kôm hong nin ni. **24** Nangni chu Jisua, chonginkhit thar minsûkpu thisen rethe, Abel thisen nêka neinin sa uol chonginkhâmpu kôm nin hong ani. **25** Hanchu, thurchi mišîrpu hah lei rangâi nuomloia nin om lona rangin singthei roi. Tukhom pilchung pathien thurchi mišîrpu lei rangâi nuomloi ngei chu rotpai thei mak ngei. Eini invân renga thurchi mišîrpu nûksongngai vang hinte kho angin mo ei rotpai thei rang! **26** Ma zora han, a rôl han pilchung ânriika, aniatachu atûn chu, “Voikhat chu pilchung vai niloian invân khom ka la min rîk sa rang tiin chong ânkhâm ani.” **27** Masikin, “Tûn voikhat” ti chongbâi hin neinin sinngai hah min rîkin thonpai la nîng an ta, neinin ânriik theiloingai chu om bang an tih, tiin ânthârin a minlang ani. **28** Hanchu,

rêngram innîk theiloi ei man sika hin ei râiminsân ei ti u. Râisânin, a lungdo lamin leh rintak le chipumin Pathien chubaimûk ei ti u; **29** asikchu ei Pathien hi adiktakin mi kângminmang ngâi mei ani.

13 Inkhat le inkhat Khristien sungsuokngei anghan inlungkham inlôm roi. **2** Nin ina khuolmi ngei modôm rang rieltit roi. Mi senkhatin ma anghan lei thôn an riet loi kârin vânfirton ngei an lei mintung zoi kêng. **3** Intângna ina omngei hah, nangni khom anni ngei leh ântâng sa anghan rieltit roi. Intak tuongngei hah nangni khom nin tuongpui ngei sa anghan rieltit roi. **4** Inneina hi mi murdi'n an minlut rang ania, lômpa ngei le lômu ngei khomin taksôn omin an om inlôm ngêt rang ani. Inditnasaloi songngei le inrê songngei chu Pathien'n a jêk rang ani. **5** Nin ringnuna han sum miditna inchel no rese, nin dôn chungâ han nin mulung minchuk roi. Pathien'n, "Nang mathân tet no ninga; nang mâkrak no ning," a tia. **6** Masikin hâitakin, "Pumapa chu mi sanpu ani, chi no ning. Miriemin imo minlo thei ranga?" fîng ei ti u. **7** Pathien chong nangni lei mišîr pe nin ruoipu masa ngei hah rieltit roi. An lei hong omlam le an thitie ngei hah mindon nôk unglâ, male an taksôn lam inchu roi. **8** Jisua Khrista chu majân, avien le kumtuongin aningâiin ani tit. (aiôn g165) **9** Minchuna dang ngeiin lampui dik renga nangni tuong minvâi no rese ngei. Pathien moroina renga sângtienga râtna man hi asa, sâknêk roia balam jômin chu ni no rese; ma balam jômpu ngei han ite asena-om man mak ngei. **10** Judangei chubaimûkna muna ochai sin tho ngei hah ei mâichâm chungâ inbôlna ite sâk rangin racham nei mak ngei. **11** Juda Ochai Inlaltak han nunsie inbôlna rangin sa thisenngai hah pêk rangin Mun Inthieng Tak sûnga han a lûtpui ngâia; aniatachu sa takpumngai hah chu rubuk pêntieng han an hâl ngâi ani. **12** Masik taka han, Jisua khomin ama thisen nanâk leh mingei an nunsiena renga a minthieng theina rangin khopuilien pêntieng a thi ani. **13** Tho, masikin ama kôm khopui pêntieng sêng ei ta a mâimôkna va tuongpui sa rei u. **14** Pilchunga hin eini rangin khopuilien adet dôn mak me; khopuilien la hong om rang hah ei thîr bang ani. **15** Tho, Jisua jâra ei inbôlnân Pathien kôm minpâkna pêk tit ei tih u, maha meleingeiin Inbôlna an pêk, Pumapa ani, tia ama an thopna ani. **16** Asa sin le inkhat le inkhat insan inlôm hi mingil tet no roi, asikchu ma ngei hi inbôlna Pathien râiminsân ngâi an ni. **17** Nin ruoipungei chong jôm unglâ, an chongpêk murdi jûi roi. Pathien kôm an sintho ngâi ngei hah an la mišîr ngêt rang sikin inngam loiin nin ratha ngei an ênkol ani. An chong nin jômin chu râisân takin an sintho an ta; nin tho nôncu inngûi pumin tho an ta, ninta rangin sa no nih. **18** Kin ta rangin chubai mi tho pe tit roi. Zora tiin neinun dik sin rang kin nuom tit sikin sielesa rietna inthieng kin dôn, ti kin riet mindik ani. **19** Nin kôm tieng Pathien'n mi hong fîrlai nôk theina rangin chubai tho rangin nangni ke ngên tatak ani. **20** Ei

Pumapa Jisua, a thina sika kumtuong chonginkhit min deta om, belri ranga Belrihòlpu Roiinpuitak, thina renga a kaithoinôkpu inngêina Pathien han a lungdo nin sin theina rangin neinun sa nin nâng murdi nangni pêk senla, Jisua Khrista jâra ei sûnga hin ama'n a lungdo sin rese. Male Khrista kôm roiinpuina chu kumtuong, kumtuongin om rese! Amen. (aiôn g165, aiônios g166) **22** Ka lâibungngei le sarnungei, nin kôma ke lekhamuthuon hi aseï bak loi sikin hi mohôkna chongbe ngei; hi lunghâng thôn nin rangâi rangin nangni ke ngên ani. **23** Ei lâibungpa Timothy hah intângna in renga mojôk ani zoi ti nin riet rangin ku nuom. A hong laiin chu, nangni ko hong mu tena hongtuong ki tih. **24** Nin ruoipungei murdi le Pathien mingei murdi chibai mi pêk pe roi. Italy renga lâibung le sarnungeiin chibai nangni an hong muthuon. **25** Pathien moroina chu nin rênga nin kôm om rese.

Jakob

1 Jakob, Pathien le Pumapa Jisua Khrista fırlâm renga: Rammuol pumpui chungã Pathien mingei chekinchãngei murdi kôm chibai a mûk ani. **2** Ka lâibungngei le sarnungei nin lampuia huongnagei jât tamtak nin tong khomin nangninanâkin vânsân inbê roi, **3** ma angã huongnagei ha nin taksônân atuong zoiin chu tuongdierna asin ngâi tih nin riet sikin. **4** Lampui tina ite insamloiin akip le chukphara nin om theina rangin tuongdierna han ite chãina boiin nangni ruoi rangin minthâr êt roi. **5** Aniatachu nin lâia tukhom vârna ân samin chu Pathien kôm chubaithe senla, ama han pêk atih; Pathien'n mitin kôm manarloi le mulungchuktakin a pêk ngâi sikin. **6** Aniatachu chubai nin tho tika, mulunglâinlakna boitetin iemtakin nin tho ngêt rang ani. Tukhom mulunglâinlakna a dônnin chu tuipui ânsôna phâivuopuiin asêm minlêngpai le atompel angin ani. **7** Hima angã mingei hah, mulungfıllbulbâl dônlõi, an sintho murdia detloi mingei han Pumapa renga ite man rangin mindon tet no rese ngei. **9** Khristien inrieng mingei han Pathien'n a domminsâng ngeiin chu an râiminsân ngêt rese ngei, **10** male khristien mineingei khom Pathien'n a juong minnuoi ngeiin chu an râiminsân ngêt rese ngei. Minei ha rama sûl pâr achuoi angin alân mangpai rang ani. **11** Nisa alumnatak ruhu leh ahong suoka, sûl akânga; apâr atâka, male a enhoina ân mangpai ngâi. Ma angdênin mineingei khom sadâi sinthona chungroia an sepui ngâi hah minmangin ala om rang ani. **12** Methêmna an tong lâi khoma taksônoma om bang ngei chu an vâna asa, minsinna hah an zoi tena chu Pathien'n ama lungkham ngei kôma pêk ranga ân khâmsai ringna hah râisânmanin an man rang sikin. **13** Mîn hima angã methêmna hah an tongin chu, “Hi methêmna hih Pathien renga hong kêng ani,” ti tet no rese ngei. Pathien chu asaloiin methêm thei ngâi maka, male ama khom tute methêm ngâi mak. **14** Aniatachu ei ôina saloingei nanâkin mi tuong minmanga ei in-ôkin chu methêmna ei tong ani. **15** Hanchu ei ôina saloingei hah an vonga, sietna an neia; male sietna hah tuon-ahongtung tena chu thina anei ngâi ani. **16** Huongin om no roi, ko moroitak lâibungngei le sarnungei! **17** Neinunpêk asa murdi le neinunpêk achukngei chu invân renga juong ngâi ania; mahi Pathien invâna vârngei Sinpu inthûl ngâilõi le ijînga inhei ngâilõi renga juong chum ngâi ani. **18** Masikin iring parân a sinngei murdi lâia mun masatak ei chang theina rangin ama lungdôn chongtak thurchi renga miriem ring mi minchang zoi ani. **19** Ko moroitak lâibungngei le sarnungei, mahi riettit roi! Mitinin chong rangâi inchu ngêt rese ngei, thurchi mişır le taksi chu inchu no rese ngei. **20** Miriem taksinân Pathien neinunkhîn diktak hah tuon-mintung thei ngâi mak. **21** Masikin thobaisi inthiengloi le nunchan saloingei renga inkêm roi. Pathien kôm inpêklûtin, nin

mulungfılngeia a chong tuhngei ha pom unglã, ma hah nangni sanminring thei atih. **22** A chong rangâi ririemin nangninanâk inhuong no unglã; manêkin, chu atakin tho roi. **23** Tukhom a chong rangãia, ataka tho loi chu fımena inena ama mêl nanâk adiktaka mupu angin ani. **24** Asadimin amanânâk ân ena, a se nôkin chu kho angin mo a mêl omtie hah a mingil nôk kelen ngâi angin ani. **25** Aniatachu, tukhom balam akip mingei phûkdãia mojôk ngâi tieng en tita, lunghâng thorıta, a rangãia mingil nôk kelen ngâipu niloia, ataka sintho mingei chu Pathien'n an sinthona han satvur ngei atih. **26** Tukhom sakhuo tienga mi ki ni tia a mindon mo nin om? Nin melel nin donsúi minsã nôncu nin sakhuo mi nina hah kâmnângloi ania, nin thethena ân huong nin nih. **27** Ei Pathien le Pa'n sakhuo ânthieng le diktaka a bê ngâi chu mahi ani: nupaboingei le meithãngei an dũktong zora donsúi le rammuol sietna renga inkêm hih ani.

2 Ka lâibungngei le sarnungei, ei Pumapa Jisua Khrista iempungei nin ni anghan, roiiupuina Pumapa mingei pên tienga ânlang dungjũiin nin mi zenuolna lamngei ha adadangin nin tho tet rang nimak. **2** Chongkhatin nin intũpna ina han minei rângkachak kutsabi buna puon satak insilin hong senla, male mi inriengte puonchetnar insilin hong lût sa senla. **3** Puon satak insilpu kôm nin jãna nin minlang uola, a kôm, “Hi mun satak hin insung roh,” nin tia, aniatachu mi inriengte kôm han chu, “So son vâna ding roh, aninõnchu ka ke kôla chuonglãia hin insung roh,” nin tiin chu, **4** nangni nanâkin nin lâia ateiangei nin sin sik le nin roijêknangei hah nun saloingei chungã anngam sikin theilõi nin chang ani. **5** Rangâi roi, ko moroitak lâibungngei le sarnungei! Pathien'n hi rammuola mi inriengngei hih taksônna tienga nei rangin le ama lungkhamngei ta ranga ân khâmsai Rêngam ha luio rangin a thang ngei zoi ani. **6** Aniatachu nangnin chu inriengngei mân tho ngâi mak chei! Tu ngei mo an zojôt nangni loa, roijêkpungei kôm nangni kainâl ngâi ha? Aneingei an ni! **7** Riming asa nangni pêka om, arilsiet ngâi khom anni ngei hah an ni. **8** Pathien lekhãbia, Rêngam balam nin man, “Nangma nêl lungkham anghan nu bungangei lungkham roh,” ti chong hih nin jôm in chu neinun asa nin tho rîng atih. **9** Aniatachu mi apên tienga ânlang dungjũiin nin enin chu, sietnân theilõi nin chang ani, male Balam khomin balamsietpu anghan nangni a minchang ani. **10** Tukhom Balam chongpêk inkhat a sietin chu anrêngin a siet let ani. **11** “Inrê no roh,” tipu dên han, “Mi that no roh,” a ti sa sikin. Inrê tho no khom inla, mi na thatin chu balam sietpu dên no hongni. **12** Mi min zalenna balama roijêka om rang mingei anghan chong unglã, sin khom tho roi. **13** Mi chungã mulungjũrpuina dônlõi chu Pathien'n mulungjũrpuina minlang loiin a chungã roijêk pe a ta; aniatachu mulungjũrpuinân roijêkna chungã a mene ngâi ani. **14** Ka lâibungngei le sarnungei, mi inkhatin taksônna ko dôn ti unglã, sinthôn

nin minlang nôncu imo asatna aoma? Ma anga taksôna han nangni sanminring thei rang mo? **15** Chongkhatin lâibungngei mini, sarnungei mini puonsil boiin le sâknêk hunloiin om senla ngei. **16** Nangrîn an kôm, “Pathien'n sat nangni vur rese! Alum-îrin om unglâ khop takin sâk roi!” ti unglâ, taksa ringna ranga an nângngei ha pêk no unglâ, imo asatna aom ranga? **17** Ma angdênin taksôna hi athenin aoma: sintho akopsa nôncu athi ani. **18** Aniatachu tumakhatin, “Mi inkhatin taksôna a dôna, mi dangin sintho a dôna,” a thi thei, keima ku thuonna chu, “Kho-angin mo nîn sintho boiin taksôna a dôna thei ni min mu roh. Keiman taksônân ki sinthongei nang min mu ki tih.” **19** Pathien chu inkhat vai kêng aom tih ni iem mo? Asal ramkhoringei khomin an iema male chîn an inûk ngâi ani. **20** Nangma amopa! Sintho boia taksôna chu kâmnângloi ani tih mu rang nu nuom mo? **21** Kho angin mo ei richibul Abraham'n Pathien kôm adik a chang? Ma ha a nâipasal Isaac mâichâm chung a pêka a sintho sika kêng ani. **22** A taksôna le sintho ha munkhatin sin a thoa; a taksôna hah a sinthôn ahong mikhîp ani, tih nu mu loi mo? **23** Pathien lekhabu'n ati hah ahong dika, “Abraham'n Pathien a iema, a taksôna sikin Pathien'n mi diktak anghan a bê ani.” Masikin Abraham hah Pathien mal tiin koi ani zoi. **24** Hanchu mingeiin an taksôna atheivaiin niloian, sintho sikin kêng Pathien kôm adik an chang ngâi tih nin mu zoi ani. **25** Ma angdênin Rahab notizuornu khom han Israelnâingei enrichipungei lamdon lei thôn, lam dang tieng rotpai rangin a lei san ngeia, a sintho sikin Pathien kôm adik a chang ani. **26** Masikin ratha boiin takpum athi ani, anghan taksôna khom sinthongei boiin chu athi ani.

3 Ka lâibungngei le sarnungei, mi tamtak minchupungei chu hong chang no roi. Nin riet anghan eini minchupungei hih chu midangngei nêkin ânngar uolin ei chungroi jêkin aom rang ani. **2** Ei rêngin ei tho minchâi bang ngâi. Aniatachu mîn a chong tina han a minchâi tet nôncu, ama hah achukphar ania, a takpumpui khom a donsûi thei ani. **3** Sakor hih chong ei min don theina rangin a bâia lakam ei min muomin chu ei jôtna titieng min se rangin atakpum ei mehei thei ngâi ani. **4** Aninônchu rukuong hih mindon ta u: alienpa aninâka chu pháivuo râtin a sêmminlêng khomin rukuongpu'n amehera chînte leh meheiiin a nuomma tiengtak a min se ngâi ani. **5** Masikin melei khom hih: achînte khom nirese, neinun lienngai chungroia ânsongpam thei ani. Mindon ngân ta u, kho-angin mo meirisi chînte hin ram pumpui akâng thei ngâi hi! **6** Melei hih mei angin ani. Ma hih rammuol dikloina sip, ei takpumngai sûnga mun a luoa, male ei pumpuia saloina aminzara. Meidil renga juong akôma mei lehan ei ringnun pumpui hih mei chung a adar ngâi ani. **(Geenna g1067)** **7** Miriemin iring parân dangngai murdi ram sângei, vângei, ânâkngâingei le ngâingei a vâimintep theia, a vâi ngâi zoi. **8** Aniatachu melei chu tutên vâimintep thei tet ngâi mak ngei. Melei hih chu

asalo le donsûitheijât niloi, thitheina tûra sip ani. **9** Ei nin ma hih ei Pumapa le Pa kôm râisânchongrilnân ei manga, midang ngei Pathien anga sina ompu ngei khomâksâma khomin ei mang sa ngâi ani. **10** Ma bâi renga nanâk han râisânchongrilna chongngei le khomâksâma ngei ahong suok ngâi ani. Ka lâibungngei le sarnungei, ma anghan chu ani rang nimak! **11** Tuinâr inkhat nanâk renga han tui thum le tui khâ hong suok ngâi mak. **12** Ka lâibungngei le sarnungei, theichang kunga olive inra thei ngâi mak; graperânga theichang inra thei ngâi mak, michi khura khom tui thum musuo thei ngâi mak ani. **13** Nin lâia mi vâr le rietna dôna an om mo? Nunimmêm tak le vâr takin an sintho sa le an nunchan sân minlang rese ngei. **14** Aniatachu nin mulungrîl sûnga narsanangei, mulungkhâ le ranghuolna nin dônnin chu nin vârna hah songin chongtak kalin nunsie tho no roi. **15** Ma anga vârna hah chu invân renga juong chum nimaka; rammuo ta, rathatienga niloian ramkhorî renga ani. **16** Innarsana le ranghuolna omna nâma chu bâiinkhamna le asalo jât murdi khom aom ngâi ani. **17** Aniatachu chungieng renga vârna chu motontaka ânthienga; inngêi a nuoma, a nunânêma, chongpui a hoia, lungkhamna le sintho sa amarân asipa, zenuolna le asarothol dôna ngâi mak ani. **18** Satna hih inngêina mara, ma hih inngêina sinpu ngeiin chimungei an tuhna renga hong musuo ani.

4 Nin lâia insuolnangei le inkhalnangei murdi hah kho renga hong suok mo? Nin sûnga insuolna sin bang ngâi ha nin taksa hoina ôinangei renga hong suok ani. **2** Neinun dôna ranga nin nuomngai man thei mak choia, masikin mi that rang inthoksaiin nin oma; neinunngai nin ôi sabaka, aniatachu man thei mak choia, masikin inkhalin nin insuol ngâi ani. Man ranga nin nuomngai hah Pathien kôm nin ngên loi sikin man ngâi mak chei ani. **3** Nin ngên zora khomin, nin mulungbôkngai asalo sikin nin hoiinhâina mang rang neinunngai kêng nin ngên ngâia; masikin nin man ngâiloi ani. **4** Taksônolmoi mingei! Rammuo malinchangpui nuomma hih Pathien râl nina ani tih nin riet loi mo? Tukhom rammuol malinchangpui nuom ngeiin chu anninanâkin Pathien râlngai an chang ngâi ani. **5** Pathien lekhabu'n, “Ei sûnga Pathien'n ratha a dar hin ôinangei râttak leh asipa,” ti hi dikloi rangin nin mindon mo? **6** Hannirese Pathien moroina a pêk ngei hih chu manêkin arât uoi ani. Pathien lekhabu'n, “Pathien'n ânâkngai chu a khanna aniatachu rangâiinchingei chu moroina a pêk ngei ngâi,” ati anghan. **7** Masikin, Pathien kôm inpêklût roi. Diabol hah khan unglâ, male ama chu nangni renga rotpai atih. **8** Pathien kôm hong nâi unglâ, ama khom nangni juong nâi atih. Mi nunsiengei nin kutngai hah rusûk minsâi roi! asarotholngai nin mulungrîlngai minthieng roi! **9** Beimindong unglâ, in-iekî chap roi; nin innuina hah chapnân thûl unglâ, nan râisâna hah innguinân thûl roi! **10** Pumapa makunga nin rangâiminchîn unglâ, male nangni a domsâng rang ani. **11** Ka lâibungngei le

sarnungei, inkhat le inkhat inrilsiet no roi. Ni khristien champuingei ni rilsiet, aninônchu an roi ne jêkin chu balam ni rilsieta ne jêk ani. Hanchu Balam ne jêkin chu balam jôm ngâipu nikhâi mak chea, Balam jêkpu kêng ni ni. **12** Pathien hih vai kêng balampêkpu le roijêkpu ani. Ama vaikêng sanminring thei le minmang thei ani. Nangni nin miriem champui senkhatngei roijêk ngâipu ngei, tumo nin ni angin nan mindon? **13** Atûn hin ke he rangâi ta u, nangni, “Aviensûn aninônchu nangtûka mini, ma khopuilien han va sêng ei ta, mason kum khat va omin sadâi va tho ei ta, sum va minpung ok rei u,” ti ngâi ngei. **14** Nin ringna hah nangtûka kho angin mo ahong ni rang luo riet mak chei! Nangni ngei hah meikhu-lit chomolte rangin ahôn langa male ân mang nôk ngâi angin nin ni. **15** Imo nin ti rang ei tiin chu mahi ani: “Pumapa lungdo anin chu, damin om ei ta, male ma hih aninônchu maso tho ei tih, nin ti rang ani.” **16** Aniatachu atûn hin nin inpâka, nin insong ani; ma anga insongnagei murdi hah chu adikloi ani. **17** Masikin, tukhom asa tho rang riet ngonga tholoipu ngei chu sietna han theiloi an chang ani.

5 Atûn, nangni mineingei, ke he rangâi roi! Nin chung a dûktongnagei ahong tung rang sikin chapin inrum roi! **2** Nin rochonngei hah asiet suo zoia, nin puonngei khom leidân asâk suo zoi. **3** Nan rângkachak le nin sumdârngei hah thîr êkin aphotom suo zoia, ha thîr êk hah nangni doia rietpuipu nîng a ta, nin taksa hah meikâng angin sâk minmang atih. Hi sîn nûktakngeia hin rochon nin bûm ani. **4** Nin loaia sintho ngâi mingei an rathamanngei pêk ngâi mak chei. An chiernangei hah rangâi roi! Nin bu mintûppu ngei, chapnagei hah Pumapa Râtinchung, Pathien kuorngeia atung zoi ani. **5** Hi pilchunga nin ringnun hin inchêktak le hoiinhâitakin nin om ani. Thatni sîna rangin nangni nanâkin lêngvâi minmar nin ni. **6** Minchâinaboi mingei asiemintumin nin thata, nikhomrese anni chu nangni khan mak ngei. **7** Hanchu, ka lâibungngei le sarnungei, Pumapa juong nôk mâka tuongdiertakin om roi. Vêng ta u, loithopungei hah idôra tuongdiertie mo an ni, an loaia han mara lûttak amusuo pe ngei mâka chu sâl ruotui le zar ruotui tuongdiertakin an ngâk tit ngâi ani. **8** Nangni khom nin tuongdier ngêt rang ani. Nin sabeinangei hah dar minsâng roi, Pumapa juong nôkna rang nikhuo hih anâi zoi sikin. **9** Masikin, ka lâibungngei le sarnungei, Pathien'n nin chungroi a jêk loina rangin inkhat le inkhat indoian inchiarkhum inlôm no roi. Roijêkpu hih anâi zoi, inlang rangin ânzoisai kêng ani zoi. **10** Ka lâibungngei le sarnungei, Pumapa rilinga thurchi misîr ngâi dêipungei hah riettit roi. An dûktuongna le tuongdierna hah dierna chang minennangei anghan lâk roi. **11** An lei dier sikin saturna an chang tiin ei koi ngei ani. Job tuongdiertie hah nin rieta, male amongnataka kho angin mo Pumapa'n saturna a pêk khom nin riet. Pumapa chu mulungjûrpuina le lungkhamna sip ani sikin. **12** Mangei chung nâma han, ka lâibungngei

le sarnungei, chonginkhâmna nin tho zora khomin, invân dênin mo, philchung dênin mo, aninônchu neinun dangngei dênin mo, khomâkinsâmna mang no roi. Anin chu “Ani” vai ti unglâ, aninôn chu, “Nimak” vai ti roi, hanchu Pathien roijêkna nuoia hong om no tunui. **13** Nin lâia intak tuong mo nin om? Chubaitho rese ngei. Arâisân mo nin om? Minpâkna lâtho rese ngei. **14** Mi damloi mo an om? Koiindang upangei koi senla ngei, anni han Pumapa rilingin an chung a olive sariék polin anni rangin chubaitho pe rese ngei. **15** Ma taksônna chubaithona han damloi ngei hah dam an ta; Pumapa'n taksa damna pêk nôk ngei a ta, male nunsie an lei tho ngei khom hah ngâidamin om an tih. **16** Masikin, dama nin om theina rangin inkhat le inkhat kôm nin sietna phuong inlôm ngâi unglâ, inkhat le inkhat rang chubaitho pe inlôm ngâi roi. Mi sa chubaithona chu sinthotheina ranak adôn ok ngâi ani. **17** Elijah hah eini ngei jât dên anghan miriem ani. Ruo juong loina rangin ningsietakin chubai a thoa, male philchunga kum thum inang chu ruo juong mak. **18** Voikhat chubai a tho nôka, invânin a ruo aminjuong nôka hanchu pilchungin amarangei a musuo nôk zoi ani. **19** Ka lâibungngei le sarnungei, nin lâia tumakhatin chongtak renga ân vâi in manga, midang inkhatin a hong tuong mikhîr nôkin chu, **20** mahi riettit roi: tukhom mi nunsie a lampui dikloi renga amapa hah aninônchu amanu hah a hong mehei nôkpu han ma mi nunsie ratha hah thina renga sanminring a ta, sietna tamtak chungroia ngâidamna mintung atih.

1 Peter

1 Peter, Jisua Khrista firton renga, Pathien ithang, Pontus ram, Galatia ram, Cappadocia ram, Asia ram le Bithynia ram murdia chekinchâia om ngei. **2** Pa Pathien mintuo dungûiin nangni ngei hah thang nin nia, male Jisua Khrista chong jôm rang le a thisena minthiengin a Ratha'n mi inthiengin nangni sin ani zoi. Nin chungu moroina le inngêina asipmatin om rese. **3** Ei Pumapa Jisua Khrista Pathien le pa chu minpâkin om rese. Ama han a moroina lien sikin thina renga Jisua Khrista kaithoiin ringna thar mi pêka, sabeina ring leh mi minsip zoi. **4** Masikin Pathien'n a mingei ranga rochon satvurna ngei ai dar hah chang rangin ei mântieng ei thîr ani. Ha ngei hah ama'n asiet thei khâiloi, achuoi thei khâiloi le ânmanng thei khâiloina invâna Pathien'n nin rangin a dar ani. **5** Sanminringna zora nûktaka inlang ranga a darchiena om hah man rangin taksônna sika Pathien sinthotheinân dar nin ni. **6** Masikin râiminsân roi, atûna hin dûk tamtak nin tuong sikin inngûiin la om khom ungla. **7** Nin taksônna adik mo itia nangni minthâr hah an khîin tak ani. Asiet thei rângkachak luo mana meia an minthâr ngâia, nin taksônna rângkachak nêka lut uol ok vang chu asôi theina rangin minsinin ai om rang ani. Hanchu Jisua Khrista ânlar nikhuo han minpâkna, roiinpuina le chôiminsângna man nin tih. **8** Ama hah la mu tet ngâi no khom ungla nin lungkhama, atûn la mu no khom ungla nin iema, masikin râisâna misîr zoiloi roiinpuia takin nin sip ngâi ani, **9** asikchu nin ratha ngei sannminringna nin mana, mahah ama nin taksônna abitak chu ani. **10** Ma sanminringna hah dêipungeiin asadimin an roka an phuola, ma neinunpêk Pathien'n nangni ai pêk rang hah an lei phuong sai ani. **11** Anni han kho zora mo ai tung rang le i-angin mo ai tung rang iti an zong ngâia. An sûnga Khrista Ratha a om han, Khrista tuong rang tie le roiinpuia a om rang hah chongphuongna an lei dôn ngâi ani. **12** Ma dêipungei kôma han Pathien'n, an sin hah anni inlâpna rang ni loiin, nangni ranga an isin ani iti a min riet zoi. Ha chong hah Ratha Inthieng sinthotheina invân renga thangthei juongfir, atûna nin iriet Thurchi Sa nangni misîr pe ngei hih an ni. Ma neinunngai hah vânfirtonggei luo khomin riet an nuom ngâi ani. **13** Masikin nin mindonna hah sintho ranga inthogsaiin inningchienin om roi. Khrista a juong inlâr tika satvurna nangni pêk rang hah sakei phar roi. **14** Pathien chong jôm ungla, male ite rietloia nin om lâia nin ôina ngei han nin ringnunngai ajêk rangin inphal no roi. **15** Manêkin, nangni koipu Pathien ânthieng ang han nin thona murdia inthieng roi. **16** Pathien lekhabu'n, "Keima kên thieng sikin inthieng roi," ai ti ang han. **17** Hanchu mi murdi an sintho dungjûia ân-angnata roijêk ngâipu Pathien kôm chubai nin thôn, O Pa, nin ti ngâiin chu rammuala nin lêng kêr chu ama rangin mân inthieng thôn om roi. **18** Nin richibulngeiin nangni an pêk, nin

nunchan mangmunboi renga hah, neinun asiet thei sumdâr le rângkachaka minjôk ni mak chei ti nin rieta; **19** belrite demnaboi aninônchu achâina boitêt anga, Khrista inbôlna manlutaka ratan nin nih. **20** Ama hah rammual insieng mân renga Pathien'n a lei thangsai, le hi sùn nûktak ngeia hin nangni sikin inlangin ai om ani. **21** Ama sikin thina renga a kaithoipu le roiinpuina pêkpu Pathien hah nin iema; maleh masikin nin taksônna le nin sabeina ngei hah Pathien chungu mindetin ai om ani. **22** Atûn chu chongtak nin jômna sikin nin champui iepungei lungkham tatak rangin nangni nanâkin nin inthieng zoi sikin nin mulungrîl murdi'n inkhat le inkhat inlungkham inlôm roi. **23** Athitheï ni loiin, athitheïloi nulepa renga nâingei anghan, Pathien chong ring kumtuong chongbâi renga suok nôk nin nih. (aiôn g165) **24** Pathien lekhabu'n: "Miriem murdi hih sîl angin an nia, an roiinpuina ngei khom rama pârngei angin an ni. Sûlungei chu athêma, male a pârngei atâka, **25** aniatachu, Pumapa chong chu tuonsôtin aom tit ani," ai ti anghan. Hi chong hih, Thurchi Sa nin kôma an phuong hah ani. (aiôn g165)

2 Hanchu, nangni nanâkin asaloi murdi ngei renga inkêm ungla; milak aninônchu asarothol aninônchu narsana aninônchu inêrona chongngei om khâi no nih. **2** Nâite asuok thar ngei angin ratha tienga nenetui ânthieng liei hah inrâl tit ungla, ha nenetui hah nin nêka anin chu insôn nin ta, sanminjôkin om nin tih. **3** Pathien lekhabu'n, "Pumapa satie hah ninthenin nin riet zoi" a ti anghan. **4** Pumapa kôm hong roi, lung aring mingeiin mangmunboia an heng, nikhomrese, Pathien'n manlutak angin a ithang ngei. **5** Lung aring anghan hong ungla, rathatienga Pathien in sinna mangin om ungla, Jisua Khrista jâra Pathien pom theiruo ratha tienga inbôlna ipêk ranga ochai inthieng nin ni theina rangin. **6** Asikchu, Pathien lekhabu'n, "Lung luttak ka thanga, Zionah akila lungin ka dar ani; male tukhom ama iem kai chu mâimôkinshakin om tet ni no nih ngei," a ti. **7** Nangni a iem ngei rangin chu manlut tak ani; nikhomrese, a iemloi ngei rangin chu: "In sinpungeiin lung mangmunboia an hengpai, An kâra kamomtâk achang zoi." **8** Male Pathien lekhabu danga, ati: "Ma lungpui hah mingei minpalna rang le, Mi inletna rang ani," ai ti anghan. Chong hah an iemloi sikin an inpal ani, mahah Pathien'n anni ranga a nuomna piel ani. **9** Ania nangni chu Pathien nam ithang, Rêng ochaingei, nam inthieng, Pathien a mingei, ajingna renga avâr roiinpuitaka nangni koisuokpu Pathien sintho kamâmruoingei phuong ranga nangni thangsuk ani. **10** Zora voikhat chu Pathien mingei nimak cheia, aniatachu atûn chu ama mingei nin ni zoi; Motona han chu Pathien moroina lei riet mak cheia, ania atûn chu a moroina nin chang zoi. **11** Ka malngei, hi rammuala hin khuolmi le mi invâingei angin nangni ki ngên ani! Ratha leh râl indoi tit ngâi, taksa ôina ngei mâk rangin. **12** Sonongngei lâia nin nunchan sa ok rese; hanchu saloi tho ngei tiin nangni an nôn khomin nin sin asa an riet sika han ama

juong Nikhuo han Pathien minpâk thei an tih. **13** Pumapa jâra han miriem rachamneipungei murdi kôma inpêklût roi, rachameina insângtak dônpu Rêng le, **14** râiôtngêi, asaloi sin ngei dûk min tuong rang le asa sin ngei minpâk ranga ai phun ngei kôma khom. **15** Nin neinun sa tho ngei sika han amo ngei chong inmôl min dâirek rang hi Pathien nangni a nuomna ani sikin. **16** Zalên mi anghan lêng unglâ; nikhomrese nin zalêna hah saloi mukhunân mang loiin, Pathien suokngei anghan om roi. **17** Mitin mirit unglâ, nin iempu champuingei lungkham unglâ, Pathien jâ unglâ, Rêng mirit pèk roi. **18** Nangni suokngei, nin pungei kôma inpêklût unglâ akipharin jâna pèk roi, mi asingngei le nunhoi ngei kôma vai ni loiin mi nunminsie ngei kôm khom. **19** A lungdo ani iti rietin ana tuongloiruo nin tuongin chu Pathien'n sat nangni vur a tih. **20** Nin tho minchâi sika jêmna nin tuongin, imo nin man ranga? Aniatachu, adik nin tho sika nin tuong chu, Pathien'n sat nangni vur a tih. **21** Ha anga ranga Pathien'n nangni ai koi kêng; Khrista khom han nin ta rangin a lei tuonga, a kenûk nin jûi theina ranga minenna rang nangni a mâk pe ani. **22** Ama hah nunsie reng sin ngâi maka, a bâi renga milak chong asuok reng tutên riet ngâi mak ngei. **23** An êro lâiin ama'n chu thuon maka, dûk a tuong lâiin ama'n chu min tuongna rangin misina chong ti ngâi mak, aniatachu roi jêkpu diktak Pathien kôm a sabeina ngei a dar ani. **24** Nunsiena tieng ei thia dikna tieng ei ring theina rangin Khrista lelên a taksân khrosa ei sietnangei ai pèl ani. Ama sabê ngei sikin mindam nin ni zoi. **25** Nangni hih belri lam ânvaî angin nin lei ni, aniatachu atûn chu nin ratha ngei Hôlpu le Enkolpu jûi ranga hong tuong nôk nin ni zoi.

3 Ma angdên han nangni lômnu ngei, nin lômpa ngei kôma nin inpêklût ngêt rang ani, hanke an lâia mi Pathien chong iemloi an om le khoma nin nunchan han mene ngei a ta, iem an tih. Chongin nin ti rang nâng no nih, **2** nin nunchan inthieng le mirit hah an mu rang sikin. **3** Nin invona hah pêntienga nin mêlsana rangin nin invona sam mini, aninônchu rângkachak invona ngei mini, aninônchu silbomngei mini nin mang rang nimak. **4** Manêkin, nin mulungrîla mêlsana hah, nin mulungrîla ratha dâiriem le nunnêmna invona dik tar ngâiloi nirese, mahah Pathien mitmua chu alut tak ani. **5** Zora lei vunsâia nupangngei, Pathien kôma inpêka ama chunga an sabeina bâng ngâi ngei han an lômpa ngei kôma enhoitakin an inpêklût ngâi ani. **6** Sarah hah ma anghan ania, Abraham chong a jôma, ka puma, tiin a koi ngâi ani. Atûn khom asa nin sina, ite china reng nin dônin chu Sarah nâinupangngei nin ni. **7** Ma angdên han nangni lômpangei khom, nin lômnungei hah nangni ranga râtloi uol anni iti riettheiin nin lêngpui ngei rang ani. Jana dôn pumin ompui ngei unglâ, asikchu anni khom nangni leh munkhatin Pathien manboipêk ringna hah an man sa rang ani. Nin chubai tho ânkalpui lolina rangin mahah tho roi. **8** Chongkhârna rangin: mulung munkhatin om

ngêt unglâ, lâibungngei le sarnungei anghan inkhat le inkhat inlungkham unglâ, inkhat le inkhat inuoina dônin inlungkham inlômin om roi. **9** Saloi hah saloiin thuon no unglâ, khomâksâm hah khomâksâmin thuon no roi; manêkin satvurnân thuon roi, asikchu Pathien'n nangni a koi lâia han sat nangni vur rangin kêng ânkhâm. **10** Pathien lekhabu'n; "Tukhom ahoitaka ringna mang anuom le zora sa ngei mu a nuomin chu chongsie ril mâkin milak tho mong rese. **11** Sietna renga inheiin asa an sin ngêt rang ani; Inngêina rangin an mulungrîl murdi'n an putrît ngêt rang ani. **12** Asikchu Pumapa'n midik ngei chu a ensuia male an chubaiTHONA khom a rangâi pe ngei ngâi. Aniatachu, saloi sin ngei chu ado ngâi," ai ti anghan. **13** Asa sin rang nin jôta anin chu tumo dûk nangni tho ranga? **14** Hannirese asa nin sin sikin chu tuong ta ngân khom unglâ, satvur nin ni. Tute chi no unglâ, nin kângmindoi no roi. **15** Aniatachu, Khrista hah nin mulungrîla mân inthiengin Pumapa mirit tho roi. Male tukhomin nin sabeina chungroia chong nangni an rekelin zoratin thuon rangin inthok titin om roi, **16** nikhomrese, innêmtak le miritin thuon roi. Aselesarietna inthâr nei unglâ, hanchu nangni an êrona tienga han, Khrista nûkjûi ngei nin nina nin nunchan asa rilsiet ngei hah an chong ti han inzak an tih. **17** Saloi sin sika tuong nêkin chu Pathien nuomlam anîn chu asa sin sika tuong chu asa uol. **18** Asikchu Pathien kôm nangni a tuong theina rangin Khrista midik han nunsie ngei murdi ruthûlin minunsie ngei sikin voikhatin ai thi ani. Taksatieng thatin a oma, hannirese rathatieng chu minringin a oma, **19** ma ratha hong om sika han intâng ina ratha omngei kôm khom chong a juong misîr ani. **20** Ma ratha ngei hah Noah nikhuaa rukuong a sin lâia Pathien'n tuongdiertaka a ngâk sûnga chongjôm nuomloi hah an ni. Ma rukuonga han mi tômte, anrêngin mi iriet vai tui renga minringin an om ani. **21** Maha chu baptisma akhîn minenna ania, atûna hin Jisua Khrista inthoinôkna sikin nangni a minring ani. Ma hah takpuma ânanim minsâina ni maka, asaleasarietna diktak Pathien kôma chongkhâm hah ani. **22** Jisua Khrista hah invâna a sea, Pathien changtienga insungin vânfirtongngei, rachamneinangei le sinthotheinangei, ama racham takin a jêk zoi ani.

4 Khrista'n taksân a tuong zoi sikin nangni khom ha anghan minrâtin nin mulungrîla mindon ngêt sa roi; asikchu tukhom taksân a tuong zoiin chu nunsie an inchel khâiloi ani. **2** Hanchu, atûn renga chu nin rammuol ringnunngêi a la om kai chu miriem ôinangeiin om khâi loiin Pathien lungdôa jêkin nin om ngêt rang ani zoi. **3** Zora leivuna han sonongngeiin an tho nuom ngâi ngei hah asôtzan nin lei manga. Nin ringnunngêi hah hurna ngei, taksa ôina ngei, junrûina ngei, jumun hoiinhâinangei, junêk ruolhoi ngei le mirmil bieknâ porinche ngeiin nin mang ok ngâi zoi. **4** Male atûn chu sonongngei hah porinche le ringnun saloi an mangna han nin kop khâiloi sikin nangni an kamâma, masikin nangni

an êro ngâi ani. **5** Hannirese ha ngei han, Pathien, aring le athi roijêk ranga ânthoksaipu kôma han an thurchi chit la mišîr an tih. **6** Masika han kêng ithi ngei lâia khom Thurchi Sa mišîr ani, mitin taksa roijêka an hong om anghan an ratha ringna roijêka om ngei kôma han; an ratha ringna han Pathien anga an om theina rangin an kôma chong mišîr ani. **7** Neinun murdi mongna anâi zoi, masikin chubai nin tho theina rangin inđintheiin intûng roi. **8** Neinuntin chungâ, mulungrîl takin inkhat le inkhat inlungkham roi, lungkhamnân nunsiena tamtak a mukhu thei sikin. **9** Chier loiin nin in immo-ong inlôm chit roi. **10** Mi tinin Pathien manboipêkngêi adadangngêi enrolpu sa anghan, Pathien renga manboipêk alieka ai man ngei hah midang ngei satna rangin a mang ngêt rang ani. **11** Tukhomin thurchi a mišîrin chu, Pathien chongbe a mišîr ngêt rang ani; Tukhomin mi sin a thôn chu Pathien'n râtna a pêk anghan a tho ngêt rang ani. Jisua Khrista jâra neinunngêi murdi Pathien minpâka a om theina rangin, roiinpuina le sinthotheina chu tuonsôt tuonsôtin ama ta ani sikin. Amen. (aiôn g165) **12** Ka mal moroitak ngei, minsinna natak nin tuonga atung ngâi loi nin chungâ atung hih nin jâmminzal no roi. **13** Khrista roiinpuina a juong inlang tika râisâna nin sip theina ranga Khrista tuongna ngei nin tuongpui ai ni anghan râiminsân roi. **14** Khrista nûkjûipu ngei nin ni sika êroa nin omin chu satvur nin ni; Ratha roiinpu, Pathien Ratha hah nin chungâ a om sikin. **15** Nin lâia tumakhatin nin tuongin chu, mi that sika mini, inru tho sika mini, neinun tho minchâi sika mini, midang ngei chungroi jêk pe sika mini chu ni tet no rese. **16** Nikhomrese, Khristien nin ni sika nin tuong chu inzak no unglâ, Khrista riming nin pêl ai ni anghan Pathien kôm râisânchong ril roi. **17** Roijêkna phut rang zora ahong tung zoi, Pathien ama mingei jêk masa nîng an tih. Mahah einia phut aninte, Pathien renga Thurchi Sa iemloi ngei kôma han kho-ang takin mo ai mong rang ani zoi. **18** Pathien lekhabu'n; "Mi sa ngei sanminring an ni rang luo antakin chu, pathienboi mi nunsie ngei hah imo an chang rang ani zoi?" ai ti anghan. **19** Masikin Pathien lungdoan an nia, an tuongin chu sin asa thôn a Sinpu ânkhâmna tho ngâipu kôma inbâng phar rese ngei.

5 Keima, nin lâia koiindang upangei hah, keima an upa champui, Khrista tuongna rietpui, roiinpuina juong inlang ranga rangtum man rangpu hin nangni ki ngên ani. **2** Pathien'n nangni ai pêk belri pâl donsûi rang le jôtloiin ni loiin, Pathien nuomlama jôttaka donsûi rangin. Lo ririem sik ni loiin sintho ranga nuomna tak dônin nin sintum hah tho roi. **3** Nin donsûingei chungâ inlal rangin pût no unglâ, hannirese belripâlngêi enton rang chang roi. **4** Male Belrihólpu Inlaltak hah a juong inlâr tika chu Rênglukhum roiinpuital, avârna inlang ngâiloi hah man nin tih. **5** Ma angdên han, nangni nâipanguol ngei, uliengngêi kôma inpêklût roi. Sin nin inthope inlôm theina rangin, nunnêmnân invo roi;

Pathien lekhabu'n, "Pathien'n mi ânpakngêi chu adoia, aniatachu mi nunnênm ngei chu a midit ngâi," ai ti anghan. **6** Masikin azora taka nangni a chôminsâng theina rangin Pathien kut râttak nuoia han nuninnênm takin om roi. **7** Nangni a donsûi ngâi sikin nin kângdoinangei murdi ama chungâ bâng riei roi. **8** Intûng chienin en chak roi! Nin râlpa Diabol hah ikeibaknei ânram anghan a sâk rang rokin a chaitifîr ngâi kêng. **9** Rammuol pumpuia nin iempu champui ngei khomin ma angdên han an tuong sa iti nin riet sikin nin taksônna mindet titin ama hah doi roi. **10** Hannirese chomolte nin tuong suole chu, moroina murdi Pathien, Khrista leh inzoma a kumtuong roiinpuina chang ranga nangni koipu lele han nangni sinmikhippin detna, râtna le lungphûm adet nangni pêng a tih. (aiônios g166) **11** Ama kôma han sinthotheina chu tuonsôtin om rese! Amen. (aiôn g165) **12** Hi lekhamuthuon abongte hih Khristien champui taksônno Silas, sanna jâra ki miziek ani. Nangni mohôka, ma hih Pathien moroina diktak ani iti ko chungroi nangni min riet ka nuom ani. Mahin inding dettit roi. **13** Babylona, om nin sarnu Pathien'n ai thang koiindang le ka nâipasal Mark khomin chibai nangni an mûk sa. **14** Khristien lungkhamna intum inthiengin chibai inmûk inlôm ngâi roi. Nin lâia Khrista ta ngei murdi kôm han inngêina om rese.

2 Peter

1 Simon Peter renga, Jisua Khrista fırlâm le fırtın, Han Jisua Khrista kin Pathien le Sanminringpu dikna sika kin chang anghan iemna luttak achang ngei: **2** Pathien le ei Pumapa Jisua nin rietna han moroina le inngêina tamtak nin ta ni rese. **3** A roinpuina le asatna chang ranga mi koipu ei rietna sika sakhuo diktak ringnuna ei om theina ranga neinuntin ei nâng murdi Pathien sinthotheina ânthieng mi pêk zoi. **4** Ma anghan, neinunpêk roinpui le luttak ânkhâm hah mi pêk zoi, ha neinunpêkngai sika han rammuola ôina saloi ngei renga rotpai, mi nina inthieng hah hong chang thei nin tih. **5** Masika han nin theidôr songin nin taksônna han satna bôk ungla, nin satna han rietna bôk ungla, **6** nin rietna han inđintheina bôk ungla, nin inđintheina han tuongdierna bôk ungla, nin tuongdierna han pathien angna bôk ungla, **7** nin pathien angna han lâibung inmoroina bôk ungla, nin lâibung inmoroina han inlungkhamna bôk roi. **8** Hi mi nina neinun ngei hih nin inâng ani, hi ngei hih nin dôn tam ok inchu, ei Pumapa Jisua Khrista nin rietna han nangni min râtin, malam nangni min pan a tih. **9** Aniatachu tukhom ha ngei dônloi chu a kôlrevêl vai amua, mitcho ania, a sietna muruo renga minsâi ani hah ai mingil ani. **10** Masikin ka lâibungngai le sarnungei, Pathien'n a lungdoa nangni koina le thangna hah asôia omtit rangin ningsiet uol roi, ma anghan nin thôn chu nin taksônna hah mâk tet no tunui. **11** Ma anghan, ei Pumapa le Sanminringpu Jisua Khrista ringinlon Rêngrama lût theina akipin dikna pêk nîng nin tih. (aiônios g166) **12** Masikin, hi chong ngei hih zoratin rietmintharna nangni pêk bang ki tih, nin lei rietsai piel nikhomsenla, maleh chongtak nin changa han lei phun mindet ngit lei ni ta khom ungla. **13** Ki ringkâr chu hima roi ngei hih nin riettitna hah mohôk minhar tit inlang sâng atih, tiin ki mindon ani. **14** Ei Pumapa Jisua Khrista'n ânthârlaka mi lei ril anghan, hi thithei takpum hih chomolte suoleh chu khekpai ki tih, iti hih ki riet. **15** Ki thi suoleh khomin hi roi ngei hih zora tiin nin riettit theina rang lam nangni pêk rangin ke theidôr tho ki tih. **16** Ei Pumapa Jisua Khrista juong nôkna roinpui a roi nangni kin min riet hah kin rachama kin phuoatot thurchi ngeia inding mak meh, kin mit lelên ânlaına kin mu ani. **17** Ama hah Pa Pathien'n inalna leh roinpuina a pêka, a kôma Roiinpuina Anchungtak renga rôl ajuon ringa “Ma hih ka Nâipasal moroitak, ka râisân tatak hah ani” a ti lâia han kin om ani. **18** Ha rôl hah a kôma muol inthienga kin om lâiin invân renga ajuonga, keini lelên kin iriet ani. **19** Masikin dêipungei chongphuong hah adet uolin ei rietminthâr ani. Ama chong nin rangâia amin chu tho minsâi nin ta, khuo avâra, sikhovâr hah nin mulungrîla avâr mâka chu, aĵingna châti vâi angha ani sikin. **20** Adadang nêkin Pathien lekhabua chongphuong ngei hih tutên atheiin rilminthâr thei ngâi ni mak iti

riettit roi. **21** Dêipuchong chongbe hih miriem jôtna sika suok ngâi ni maka, aniatachu miriemngai hah Ratha Inthieng jêka omin Pathien renga juong suok chong hah an iril ngâi ani.

2 Zora leivunsai han mingei lâia dêipu rotholngai an inlanga, ma anghan nangni lâia khom minchupu dikloi ngei la suok an tih. Anni han rilna dikloi la hongchôi an ta, anni khôkpu Pumapa lele khom minlêm an tih, masikin anni chung a inningloia sietminmangna tung atih. **2** Hanchu, mi tamtakin indit inthiengloina lama han jûi an ta, ha ngei sintho sika han midang ngeiin chongtak lampui hah rilminsiet an tih. **3** An inruokna sikin ha minchupu dikloi ngei han an rachama an iphuo thurchi ngei nangni rilin an inlâpna sin an tih. An Roijêkpu rang hah ânzoia asôtzan zoia, anni minmang rangpu hah alên tho zoi ani. **4** Pathien'n, nunsie tho vânfirtongngai hah hôi maka, dûkmuna a paia, Roijêkna nikhuo ngâk rangin jingzirûia thungin aĵingna ai dar ani. (Tartaro g5020) **5** Pathien'n tienlâi rammuol khom hôi maka, pathienboi rammuola han tuisâng a minlien ani, ai hôi chu Noah, dikna chong misîrpu le midang sari anni. **6** Pathien'n Sodom le Gomorra khopuiliengngai hah theiloimintumin mei leh a minmanga, pathienboi ngei chung a hongtung rang minenna ai tho ani. **7** Lot, midik, mi nunsie ngei balamboia hur sika beidong taka om ngâi hah a sanminjôk ani. **8** Ha midik hah an lâia omin an sintho saloi ngei hah a mua, a rieta, arîngtin mulung natna a tuong ngâia. **9** Masikin Pumapa han ama riet ngâi ngei minsinna an tongna renga a kelsuo chang a rieta, misaloi ngei Roijêkna Nikhuo ngâk ranga dûktong puma dar chang khom a riet, **10** aliekin, an taksa ôina innim jûi ngei, Pathien rachamneina a enkhum ngei hah. Ha minchupu dikloi ngei hah mihâi le tukduolian an ni, chungtienga roinpuina ngei khi mirit tho loa, an êro ngâi an ni. **11** Hi minchupu dikloi ngei nêka rât uol le alien vânfirtongngai luon ha ngei hah Pumapa makunga êron, nôn ngâi mak ngei. **12** Aniatachu, hi mi ngei hi chu ramsa isûra that ranga ânzir ngei anghan an rietna mangin sin an thoa, an riet theiloi kai chu rilsietin an doi ngâi. Ramsa ngei anghan minmang rîng an tih, **13** dûktongna an musuo lam ang takin dûk mintuong ngei rîng an tih. An râisâna chu an taksa ôina minhoına ranga sûnkhovâra râisâna mang ani. Anni hah inzakupui om le mâimôk ompui tak an ni, nin bunêkna an honchel rachamin an milakna an song kelen ngâi ani. **14** Nupang angal tiloi chu ite en nuom ngâi mak ngeia, nunsie tho an ôina hah khotiklâi khomin bângpe ngâi mak ngei. Miriem râtloi ngei hah châng a an min ôk ngâia. An mindonna hah ranghuolnan asipa. Pathien khomâksâm nuoia an om ani. **15** Lampui inĵik hah an mâka, lam an invâi zoia, Beor nâipasal Balaam saloi a sin sika sum man rang nuompu lampui hah an jûi zoi ani. **16** Ama hah a nunsie sikin ngôn a oma, a sakuording hah miriem chongin a hong chonga, dêipu achâng sintho hah ai

khap ani. **17** Ha mingei hah chu tui pûtsuonngiei achâr le sùm pháivuopuini ai sêmpai angin an ni. Pathien'n ha mingei ta rangin mun ajingna inthûktak ahôi pe ngei zoi. (questioned) **18** Inpâk chong le invêt chong ngei an manga, nunsiea om ngei lâi renga hongjôk rang a bôk ngei hah an min ôk theina rangin hurna ngei an mang ngâi. **19** Anni nunsie suoka omchien ngei han, mi zalêna apêk rangin an inkhâm ngâi, tu miriem khomin ama menêpu suoka chu aom ani. **20** Ei Pumapa le Sanminringpu Jisua Khrista an rietna sikin rammuol tho minchâina ranak renga jôka, ama nanâka lût nôka, menêa om nôk mingei kai chu aphuta nêkin a dingmun nûktak hah chu ai siet uol ani. **21** Dikna lampui hah an rieta, chongpêk inthieng pêk an ni suonûka, nûk an inhei nôk nêkin chu ariet reng an rietloi ni rese chu an ta rangin sa ôk atih. **22** An chung a neinin hongtung ngei hih, Vârchong, “Ui a muluok tieng a kîr nôk” ti le “Vok minthiengliei sai dieldôka inbuol rangin akîr nôk” iti hih adik ani iti a minlang ani.

3 Atûn ku ruol moroi ngei, ma hih ke lekhamuthuon avoinikna ani. Ke lekhamuthuon anruonin hi chong hih rietmintharna nangni pêka nin mulungrîla mindona inthieng, mintharna rangin ko bôk ani. **2** Tienlâia Dêipu inthieng ngei chongphuong le ei Pumapa le Sanminringpu chongpêk nin fîrtonggei nangni pêk hah nin riet minthar rangin ku nuom. **3** Amotontaka, nin riet ngêt rang chu sùn mongnatak ngeia han mi senkhat ngei chu an ringnun hah an ôina jêk mi lân lang an tih. Tusiem nangni thona an ta, **4** male “Juong nôk rangin chong ânkhâm ni mak mo? Ama hah khonmo aom zoi? Kin richibulngei an thi suo zoia, nikhomrese, rammuol insieng phut renga neinuntin ani ngagâiin an la om tita?” la fîng an tih. **5** Hi chongdikngei hih an riet ngôngin an nongpai ngâi. Pathien chongpêkin invân le pilchung hih isin ani. Pilchung hih tui renga tui sikin a hong oma, **6** male tui nanâkin ani, tuisânglienin rammuol muruo hah sietminmang ani. **7** Nikhomrese, atûna invânngiei le pilchung aom ngei hi chu meia sietminmang theina rangin Pathien chongpêk nanâka hôi ania. Anni ngei hah pathienboi mingei roijêkna le sietminmangna nikhuoa ranga dar an ni. **8** Hannirese, hi neinin inkhat hih mingil no roi, ka mal moroi ngei! Pathien mitmua chu súnkhat le kum isângkhat hih ateina om maka; ama rangin chu ân angbang ani. **9** Mi senkhatngei an mindon anghan Pumapa chu a chongkhâma innu mak. Annu niloiin, tute inmang loa, mi murdi an nunsiena renga an hong insîr rang nuomin nangni tieng a tuongdier ani. **10** Aniatachu Pumapa Nikhuo chu inru angin juong atih. Ha nikhuoa han chu rahang inringtak le invâna neininngiei kângin inmang a ta, pilchung le asûnga neininngiei murdi khom inmangrip atih. **11** Ma neininngiei murdi hah ma anghan sietminmang ani rangin te, kho anga mi mo nin ni rang ani zoi? Nin ringnun hah ânthieng le Pathien kôma pêkruo ani rang ani. **12** Pathien Nikhuo

nin ngâk atung inrang theina rangin nin theidôr ranak song roi, invânngiei akânga sietminmang rang Nikhuo le invâna neininngiei alum sika ajôina rang Nikhuo hah. **13** Aniatachu eini chu Pathien chongkhâm anghan invân thar le pilchung thar, asûnga dikna hah ei omna in rang ei ngâk ani. **14** Masikin ka mal moroi ngei, ha Nikhuo hah nin ngâk anghan Pathien mitmua inthieng le demnaboia oma, ama leh inngeia om rangin nin theidôr ranak song roi **15** Ei Pumapa'n nangni sanminring ranga zoranchum nangni a pêka a tuongdier hah en roi, ei lâibungpa moroi Paul khomin Pathien vâna pêk mangin nin kôm a miziek anga han. **16** A lekhamuthuon murdia ha chonglupui hah a miziekin chu mahah ai ti ngâi ani. A lekhamuthuona neinin senkhat ngei chu a riet ântaka mahah vârloi le detloi mingei Pathien lekhabua rachang dang an itho ngâi anghan dikloitakin an rilminthâr ngâia, masikin an chung a sietna anni nanâkin an mintung ngâi. **17** Aniatachu, ku ruol moroi nangni ngeiin chu mahah nin lei rietsai ani. Masikin balamboi mingei minchâina han nangni ruoi minmangin nin dingmun adetna renga nin inlet loina rangin singthei roi. **18** Hannirese, ei Pumapa Jisua Khrista moroina le rietna han insôn tit roi. Roiinpuina hah atûn le kumtuongin ama kôma om tit rese! Amen. (aiôn g165)

1 John

1 Ringna chong aphuta om hah nin kôm kin miziek ani. Kin rieta, male kin mitin kin mu ani; ani, kin mua, male kin kutin a tôn ani. **2** Hi ringna hih a juong inlanga han kin lei mua; masikin ha roi hah kin misîra, Pa kôma kumtuong ringna om hah ei lâia a juong inlang hah nangni kin ril ani. (aiônios g166) **3** Pa le a Nâipasal Jisua Khrista leh inlopin kin dôn hi mi nin zom theina rangin kin mu le kin riet hi nin kôm kin phuong ani. **4** Kin râisân akip theina rangin hi roi hi kin miziek ani. **5** A nâipasal renga chong kin riet nin kôma kin phuong chu mahi ani: Pathien chu vâv ania, ama kôm chu ajing reng om tet mak. **6** Hanchu, ajinga leng titin, ama leh ênop ei tiin chu ei chong le ei sinthôn milak ei ni rang ani. **7** Aniatachu, ama avâra a om anghan eini khom avâra ei lengin chu inkhat le inkhat inlopkhomna ei dôn ani, a Nâipasal Jisua thisenin ei nunsie ngei murdi renga mi minsâi ngâi ani. **8** Nunsie dôn mu-ung ei tiin chu ei thethenin ênhuong ani, male chongtak ei kôm a om loi ani. **9** Aniatachu, ei sietna ngei Pathien kôm ei phuongin chu, a chonginkhâm anghan ei sietna ngei mi ngâidam a ta, ei sin dikloina murdi renga mi minsâi a tih. **10** Nunsie thu mu-ung ei tiin chu, Pathien milakin ei sina, male a chong khom ei kôm hin aom loi ani.

2 Ka nâingei nunsie nin tho loina rangin hi chong hih ki miziek ani; aniatachu tukhom nunsie a thôn chu, Pa kôm ei ruthûla mi ngên pepu Jisua Khrista, mi dik hah ei dôn. **2** Male Khrista hih ei nunsie ngei ngâidama ei omna ani; eini nunsie vai ni maka, mi murdi nunsie khom ani sa. **3** Pathien chongpêkngêi ei jômin chu ama ei riet ti ei riet minthâr ani. **4** Einin ama ki riet tiin a chongpêkngêi jôm no ila, eini hah milak ei nia, eini han chongtak a om loi ani. **5** Tutu khom a chong jômpu ngei chu Pathien lungkhamna hah an mikhîp tatak ani. Pathien leh inzomin ei om ti mahin ei riet minthâr thei ani: **6** tukhom Pathien leh inzomin ko om ei tiin chu Jisua Khrista om anghan ei om sa rang ani. **7** Ka mal moroitak ngei, hi chongpêk nin kôma ki miziek hi athar ni mak; chongpêk muruo aphut renga nin dôn hah ani. Ma chongpêk muruo hah nin lei riet sai thurchi ani. **8** Hannoma, chongpêk atûna nin kôma ki miziek hi chu athar ani, asikchu chongtak hah Khrista taka le nangni ngeia hin ânlang. Ajing hah ahek tira male avâr tatak hah a juong vâv zoi ani. **9** Tukhomin avâra kin om tiin an lâibung ngei le sarnu ngei an la mumâk titin chu, atûn tena hin ijinga an la om bang ani. **10** Tukhomin an lâibungngêi le sarnu ngei an lungkhamin chu avâra an om tita, annia han sietna inpalna rang reng om mak. **11** Ania tukhom ei lâibungngêi le ei sarnu ngei la mumâkpu chu ajinga ei oma; ajinga ei lôn banga, ajingin ei mit a mincho zoi sikin ei sena khom riet ngâi mak me. **12** Ka nâingei, Khrista jârin nin nunsie ngei ngâidamin a om zoi sikin nin kôm ki miziek ani. **13** Pa ngei, ama hah

aphut renga a omtit hah nin riet sikin nin kôm ki miziek ani. Vânglâingei, Saloi Inkhat hah nin mene zoi sikin nin kôm ki miziek ani. **14** Ka nâingei, Pa hah nin riet sikin nin kôm ki miziek ani. Pa ngei ama hah aphut renga a omtit hah nin riet sikin nin kôm ki miziek ani. Vânglâingei, nin râta; Pathien chong nin sûnga a om tita, male Saloi Inkhat hah nin mene zoi sikin nin kôm ki miziek ani. **15** Rammuol hi midit no ungla, hanchu rammuola neinun ngei khom ite midit no roi. Rammuol nin miditin chu Pa nin lungkham loi ani. **16** Rammuola neinun a omngei murdi taksa ôina ngei, miriem mita mu theingei le anâng ngei, male miriem damsûng insongpuina ngei hi khote Pa renga juong nimak ngei; hima ngei murdi hi rammuol renga korong an ni. **17** Rammuol le a sûnga neinunngêi murdi miriemin an ôingei hih ân mang tir ani; aniatachu Pathien lungdo sinngêi chu tuonsôtin om tit an tih. (aiôn g165) **18** Ka nâingei, zora mongna anâi zoi! Khrista Râl la hong om atih, tia rila nin om anghan; Khrista râlngêi tamtak an inlang zoi, masikin zora mongna anâi zoi tiin ei riet ani. **19** Hi mingêi hih ei pâla mi reng ni mak ngei, masika han min mâksan ani; ei pâla mi nisenla ngei chu, ei kôm om tit an tih. Aniatachu min mâksan sikin ei pâla mi ni tatak mak ngei ti chu ânthâr thei ani. **20** Hannirese Khrista'n Ratha Inthieng nin chung a vur zoi sikin nin rêngin chongtak nin riet ani. **21** Hanchu chongtak riet mak chei ti sika nin kôm ki miziek ni maka; manêkin, chongtak nin riet sik le chongtak renga milak reng suok ngâi mak ti khom nin riet sika ani. **22** Nônte, tumo milak ani? Tukhom Jisua chu Messiah ni mak tipu hah ani. Ma anga mi ngei hah Khrista Râlngêi an nia Pa le Nâipasal anni innikin an heng ani. **23** Tukhom Nâipasal hengpu chu Pa khom a heng ani; tukhom Nâipasal pom chu Pa khom a pom sa ani. **24** Nangni chu aphut renga nin chong riet hah nin mulungrîla vong tit rangin mindon roi. Hanchu ma chong hah nin vong titin chu Nâipasal le Pa leh inzomin om tit nin tih. **25** Male mahi ani Khrista lelên kumtuong ringna mi pêk ranga ânkhâm hah. (aiônios g166) **26** Ma nangni huong ranga bôk ngei thurchi hah nin kôm ki miziek ani. **27** Aniatachu nangni chu, Khrista'n ama Ratha nin chung a vur zoi, ama Ratha hah nin sûnga a om tena chu, tute minchu rang nâng mak chei. Ama Ratha han neinun murdi nangni a minchua, male nangni minchu ngei khom adika, adikloi nimak. Ratha minchuna hah jôm ungla, male Khrista leh inzomin omtit roi. **28** Ani, ka nâingei, ama leh inzomin omtit roi, hanchu ama a juong inlâr Nikhuo han inzaka inthup loiin hâitakin om thei nin tih. **29** Khrista chu midik ani; ti nin riet sikin tukhom adik sinpu chu Pathien nâi ani ti nin riet rang ani.

3 En ta u, khodôr tak mo Pa mi lungkham hi! Mi lungkhamna lien rai sikin Pathien nâingeiin mi be zoi ani, male ma anghan a nâingei eini zoi. Hima sika hin rammuolin mi riet loi ani: Pathien a riet loi sikin. **2** Ka mal moroitak ngei, atûn hin Pathien nâingei ei ni zoi,

aniatachu, imo ei hongni rang ti chu lân thâr tak mak. Aniatachu, Khrista a juong inlâr tika chu ama angin om ei tih, ti chu ei riet, ama chu anina anghan adiktakin ei mu rang sikin. **3** Tukhomin Khrista taka sabeina dôn kaiin chu Khrista ânthieng anghan an inthieng ngâi ani. **4** Tutu khom nunsie ngei tho kai chu Pathien Balam a siet ani, asikchu nunsie hih balam sietna ani. **5** Khrista hah nunsie ngei lâk pai rangin a juong inlâr zoi ti nin riet, male ama kôm han chu nunsie reng om mak. **6** Masikin tukhom Khrista leh inzomin a om tittin chu nunsie tho ngâi khâi mak; aniatachu tukhom nunsie a la tho bangin chu ama hah mu maka aninônchu riet khom riet tet mak ani. **7** Ka nâingei, tutên nangni huong no rese ngei! Tukhom adik sinpu chu midik ania, Khrista hah adik anghan. **8** Tukhom nunsie a la tho bangin chu Diabol ta ani, Diabol chu aphut renga nunsie a tho sikin. Pathien Nâipasal a juong inlangna abitak chu, Diabol sintho ngei minmang rang hih ani. **9** Tukhom Pathien nâingei chu nunsie tho ngâi khâi mak ngei, Pathien nina tatak hah an nia han aom tita, male Pathien hih an Pa ani sikin, nunsie tho thei ngâi khâi mak ngei. **10** Mahin Pathien nâingei le Diabol nâingei an teina ânthârna ani: adik sin loi ngei murdi le midang lungkham loi ngei chu Pathien nâingei nimak ngei. **11** Aphut renga chong nin riet ha: inkhat le inkhat ên lungkham inlôm ngêt rang tih hi ani. **12** Eini chu Cain anghan chu om tet no u; ama chu Asalo Inkhatpa ta ania, male a nâipa lele Abel a that ani. Ithomo Cain'n a thata? A sintho ngei ha chu asalo ania, a nâipa sintho ngei ha chu adik sikin ani. **13** Masikin ka lâibungngei le sarnu ngei, rammuol mingeiin nangni an mumâkin chu kamâm no roi. **14** Ei lâibungngei le sarnu ngei ei lungkham sikin thina renga hong jôkin ringna han ei lût zoi tiin ei riet ani. Tukhom lungkhamna dôn loi chu thina sinthotheina nuoia a la om tit ani. **15** Tutu khom a lâibungngei mumâkngai chu mithatngai an ni, male mithatngai kumtuong ringna man ngâi mak ngei iti nin riet. (aiōnios g166) **16** Ma hin lungkhamna hih imo ani ti chu ei riet: Khrista'n eini rangin a ringna a pêka. Hanchu, eini khom ma anghan, ei lâibungngei le sarnu ngei rangin ei ringna pêk rang hi êntang ani! **17** Minei ngeiin lâibung mini sarnu mini ânsamin mu senla, hannoma anni ngei doiin an mulungngei khâr senla ngeia, Pathien kin lungkham inti thei no ni ngei. **18** Ka nâingei, ei lungkhamna hih chongbâingei le mûra ti vaiin ni no senla; lungkhamna diktak, sinthôn minlang ngâi nirse. **19** Hanchu, ma anghin, eini chu chongtak ta eini ti riet thei ei ta; ma anghin Pathien makunga ngamin ei om rang ani. **20** Ei sielesarietnân asie mimintumin chu, Pathien chu ei sielesarietna nêkin a roinpui uola neinuntin a riet let ngâi ei riet ani. **21** Masikin ku ruol midit om ngei, ei sielesarietnân asie mimintum nôn chu, Pathien makunga hâina ei dôn ani. **22** A chongpêkngai ei jôma, a râisân rang lam ei sin ngâi sikin ei ngên murdi a kôm renga ei man ngâi ani. **23** A chongpêkngai chu a Nâipasal Jisua Khrista ei iema, Khrista chongpêk mi pêk

anghan inkhat le inkhat ên lungkham inlom hih ani. **24** Tukhom Pathien chongpêkngai ajômpu chu Pathien leh inzomin an oma, Pathien khom anni leh inzomin aom ngâi ani. Male Pathien'n Ratha mi pêk sikin Pathien leh inzomin ei om ti ei riet ani.

4 Ku ruol moroitak ngei, Ratha ko dôn ti ngei murdi iem pai no roi, aniatachu an ratha dôn hah Pathien renga ani le niloi minsin roi. Asikchu dêipu adikloi tamtak muntina an suok zoi. **2** Pathien Ratha ani le niloi chu ma anghin riet nin tih: tukhom Jisua Khrista munisi'n a juong iti rietminthâra muphuongpu ngei chu Pathien renga Ratha dôn an ni. **3** Hannirese Jisua chungroi adem kai chu Pathien renga Ratha dôn ni mak. Ama ratha dôn ha chu Khrista Râl renga kêng ani; la hong om a tih, ti nin rieta, male atûn hin rammuola a om sai piel ani zoi. **4** Aniatachu, ka nâingei, Pathien ta nin nia, male dêipu dikloingei hah nin mene zoi, nin kôma om Ratha hah rammuol mingei kôma om ratha nêkin chu sinthotheina a dôn uol sikin. **5** Ma dêipu dikloingei han rammuol roingei an mišra, rammuolin an chong a rangâi ngâi, rammuol ta an ni sikin. **6** Aniatachu eini chu Pathien ta ei ni. Tukhom Pathien riet ngeiin chu ei chong an rangâia; tukhom Pathien mi ni nônchu ei chong rangâi ngâi mak ngei. Hanchu, mahi, Ratha diktak le dikloi sensâi theina kin mišr thei chu ani. **7** Ruol midit om ngei, inkhat le inkhat inlungkham inlôm ei tih u, lungkhamna hi Pathien renga suok ani sikin. Tukhom lungkhamna dôn chu Pathien nâi ania, Pathien khom a riet. **8** Tukhom lungkhamna dôn loi chu Pathien khom riet mak, Pathien chu lungkhamna ani sikin. **9** Ama jâra ringna ei man theina rangin Pathien'n a Nâipasal khat mamang rammuola juongfirin a lungkhamna ei chung a minlang ani. **10** Mahi lungkhamna chu ani: ei nîn Pathien ei lungkham bak ni maka, aniatachu ama'n kêng mi lungkhamna, ei sietnangei renga ngâidam ei chang theina rangin a Nâipasal a juongfir ani. **11** Ruol midit om ngei, Pathien'n ma angta kin mi lungkhamin te, eini khom inkhat le inkhat ên lungkham rang ani. **12** Khotiklâi khomin tutên Pathien mu ngâi mak ngei, aniatachu, inkhat le inkhat ên lungkham inlômin chu Pathien eini leh inzomin aoma, a lungkhamna khom eini hin mikhipin aom ngâi ani. **13** Pathien'n ama Ratha mi pêk zoi sikin ama leh inzomin ei oma, male ama eini leh inzomin aom ti ei riet minthâr ani. **14** Male Pa'n a Nâipasal rammuol Sanminringpu ni rangin a juongfir ti ei mu zoia, midangngei khom ei ril sa ani. **15** Tukhom Jisua hi Pathien Nâipasal ani tia muphuong chu, Pathien leh inzomin a oma Pathien khom ama leh inzomin a om ngâi ani. **16** Pathien'n eini ranga lungkhamna a dôn hah ei rieta, male ei iem ani. Pathien chu lungkhamna ania, tukhom lungkhamna taka om chu Pathien leh inzomin an oma, Pathien khom anni leh inzomin aom ngâi. **17** Roijêkna Nikhuo han hâina ei nei theina rangin lungkhamna hah einia hin mikhipin a om zoi; male hi rammuola ei ringna hih Khrista om anghan ei om sikin

maha la dôn ei tih. **18** Lungkhamnân chu china om maka; lungkhamna akippin china a rujûlpai ngâi. Masikin, tukhom china la nei chu ama han lungkhamna akippin a la om loi ani, asikchu china han dûktongna aom ani. **19** Pathien'n mi lungkham bak sikin ei lungkham ani. **20** Pathien ku lungkham tiin ei lâibungngei le sarnu ngei mumâk ila, milak kêng eini rang ani. Mîn a lâibungngei le sarnu ngei a mu bang ngei luo a lungkham thei nônte, Pathien a mu loi vâng hate kho angin mo a lungkham thei ranga? **21** Khrista'n chongpêk mi pêk hah mahi ani: Tukhomin Pathien a lungkhamin chu a lâibungngei le sarnu ngei khom a lungkham ngêt sa rang ani.

5 Tukhom Jisua hi Messiah ani tia iem chu Pathien nâi ani; tukhom Pa lungkhampu chu a Nâipasal khom a lungkham sa ngâi. **2** Ma hin Pathien nâingei ei lungkham iti ei rieta: Pathien ei lungkhama a chongpêkngai ei jôma hin. **3** Pathien ei lungkhamna chu a chongpêkngai ei jôm hih ani. A chongpêkngai chu eini rangin inngar mak, **4** asikchu Pathien nâi nâmin chu rammuo an mene ngâi. Male ei taksônna sikin rammuo ei mene ani. **5** Tumo rammuo a mene thei rang? Jisua chu Pathien Nâipasal ani iti iempu vaiin kêng. **6** Jisua Khrista hih a baptisma tui le a thina thisen leh juongpu hah ani. Tui vaia niloiiin tui leh thisen inlopa juong ani. Male Ratha han amanânâk adik iti a minriet ani, Ratha chu chongtak ani sikin. **7** Rietpuipu ngei inthum an om: **8** Ratha, tui le thisen; male ma inthum ngei minrietna hah munkhat ani. **9** Munisi minrietna luo mana ei iema; Pathien minrietna vângte arât uol ok kêng, male a Nâipasal minrietna chungroi chu a pêk zoi ani. **10** Masikin tukhom Pathien Nâipasal a iem ngei murdi'n chu mania inrietna hi an mulungrîla an dôna; aniatachu a iemloipu ngei chu Pathien milakin an minchang ani. Pathien'n a Nâipasal chungroi a ti hah an iemloi sikin. **11** Ma minrietna hah mahi ani: Pathien'n kumtuong ringna mi pêk zoi, male ma ringna nâr hah a Nâipasala aom ani. **(aiônios g166)** **12** Tukhom Nâipasal hah a dônin chu ringna hah a dôna, Pathien Nâipasal dônloi chu ringna dôn mak ani. **13** Kumtuong ringna nin dôn ti nin riet theina rangin nangni Pathien Nâipasal iem ngei kôm hi chong hih ki miziek ani. **(aiônios g166)** **14** Neinun murdi a lungdo angin ei ngênin chu mi rangâi pe ngâi ti ei rietminthâr sikin Pathien makunga ei hâi ani. **15** Khotiklâi khom ei ngên kai chu mi rangâi pe ngâi; male mahah adik iti ei rietin chu a kôm ei neinun ngên hah mi pêk ngâi ani, ti khom ei riet sa ani. **16** Nin lâibung mini, nin sarnu mini thi theina tatak niloi sietna a sinin chu Pathien kôm chubai tho pe unglâ, Pathien'n ringna pêk ngei a tih. Mahi thi theina tatak niloi sietna sin ngei ranga ani. Ania thi theina tatak sietna khom a oma, ma rang han Pathien kôm chubai tho pe roi ki ti nimak. **17** Adikloi tho murdi hi nunsie ani, aniatachu thi theina tatak niloi sietna khom a om sa. **18** Tukhom Pathien nâingei chu nunsie tho bang ngâi khâi mak ngei iti ei riet, Pathien Nâipasal han a rung ngei tita, Puoloipa siet

thei ngei khâi mak. **19** Rammuo pumpui hih Puoloipa roijêkna nuoia om nikhomsenla, Pathien mingei ei ni iti ei riet ani. **20** Pathien diktak hah ei rietna rangin Pathien Nâipasal a juonga, masikin riettheina mi pêk ani, Pathien diktak leh inzomin ei oma a Nâipasal Jisua Khrista leh inzomin. Mahi Pathien diktak ania, male mahi kumtuong ringna ani. **(aiônios g166)** **21** Ka nâingei, pathien dikloi ngei renga inrung roi!

2 John

1 Upa renga han, A nupang lungkham le a nângei; atataka nangni ku lungkham ani; keima vai ni maka, chongtak a riet ngei murdi khomin nangni an lungkham sa. **2** Chongtak ei kôma om bang, kumtuonga khom ei kôm a om bang rang sika hin. (aiōn g165) **3** Pa Pathien le Pa Nâipasal Jisua Khrista renga lungkhamna, moroina le inngêina ngei mi pêk hah chongtak le lungkhamna ei ta nirese. **4** Pa chongpêk anghan na nângei senkhat chongtaka an om ku mu sikin ka râisân tatak ani. **5** Male nupang lungkham no kôma chongpêk athar niloiin aphut renga ei dôn hah lungkham ênmu thei chitna rangin nangni ke ngên ani. **6** Lungkhamna ki ti omtie chong chu Pathien chongpêk jômin ei om ngêt rang ani. Chongpêk aphut renga nin rênga nin riet khom hah, inlungkhamin om roi, ti hi ani. **7** Mi huong ngâi ngei rammuol pumpuia an suok zoi, Jisua khrista munisi'n a juong inzir ti pom nuom loi mingei hah. Ha anga mingei ha chu milak le Khrista Râl an ni. **8** Masikin nin sin sai ngei hah inmang loa, râisânman a kipa nin man theina rangin asadimin inrung roi. **9** Tukhom Khrista minchuna taka om loiin a khêlin chu, Pathien dôn mak. Tukhom minchuna taka a om titin chu Pa le Nâipasal a dôn ani. **10** Masikin, tukhomin hi minchuna chong hongchôi loiin nin kôm amapa mini, amanu mini a hongin chu, nin ina mintung ngei no unglâ; nin chungâ “Ratha'nngamna om rese” luo tipe ngei no roi. **11** Tukhomin he hoiin an mathânin chu an neinun saloi an thona han an inchel sa ani. **12** Chong tamtak nangni ril rang ko dôna, aniatachu lekha leh pentuiin miziek loiin, ei râisâna akip theina rangin nin kôm hongin mêl inmua chong rangin ka sabei ani. **13** Nu Juorpui lungkhamnu nângeiin chibaimûknangei nang an hong mthuon ani.

3 John

1 Upa renga han, Ko moroitak Gaius, ku lungkham tatakpu kôm, **2** Ka mal moroitak, ratha han na dam ti ki riet anghan, neinunngai murdi asadima a lônna taksa han na dam theina rangin ku chubai ngâi. **3** Khristien champuingei senkhat an juonga, taksônoma no omtit ngâi anghan, chongtaka iem no omtit tih min rila, ka râisân tatak ani. **4** Ka nâingei chongtaka an om ti ki rieta ka râisân nêka râisâna lien uol reng dôn mu ung. **5** Ka mal moroitak, khuolmingei anni lâi khomin Khristien champuingei chungga taksônomtakin sin no tho ngâia. **6** Hi taka koiindangngai kôm khom nu lungkhamna chungroi an misîr zoi. An khuolchaina mozomtita Pathien a râisân theina rangin rangâihoitakin lei san ngei roh. **7** Khrista sinthoa an khuolchaina han iemloingei renga sanna lâk loiin an nin thok sikin. **8** Masikin eini Khristienngaiin, chongtaka sin an thona han ênchelsa theina rangin hi mingei hih ei san ngêt rang ani. **9** Koiindang kôma lekhamuthuon bongte chu ki mizieka; aniatachu, an ruoipu chang nuom ngâipu Diotrefes han chu ko chong ite lunghâng tho noni. **10** Hanchu ku juong tika chu a sintho murdi lunghâng tho ka ta; kin chungroia neinun ichiruingei a ti ngâi le milak a ril ngâi! Aniatachu maha khom ahunin la riet maka; ei Khristien champuingei an hong khomin mintung ngâi maka, mi mintung rang nuomngai khom a khap ngâi male koiindang renga rujûl pai ngei rang a pût ngâi! **11** Ka mal moroitak, asaloi jûi nônla, asa jûi roh. Tukhom asa sinpu ngei chu Pathien ta an nia; tukhom asaloi sinpu ngei chu Pathien la muloi an ni. **12** Demetrius hah mitinin asa an ti ngâia; chongtak han amananâkin asa a ti ngâi. Male keini khomin kin thurchi kin bôk sa, male khoimo kin ti hih adik ti ni riet. **13** Chong tamtak nangni ril rang ko dôn, aniatachu maha pen le pentuiin no kôm mizieka nuom mu ung. **14** Nang mu lai rang ka sabeia, hanchu intongin la chong rei. Rathângamin om roh. Na malngai nâmin chibai an hong muthuon. Ei malngai hah an misang zeta chibai mi mûk pe chit roh.

Jude

1 Jude, Jisua Khrista firlâm, le Jacob lâibungpa renga, Pathien'n a koi pungei, Pa Pathien lungkhamna sũanga omngei le Jisua Khrista rungna ngei han: **2** Mulungjũrpuina, inngêina le lungkhamna ngei ha ninta rangin sipmatin om rese. **3** Ko moroitak ka malngei, ei renga ei chang inruol Sanminringna chungroi hih nin kôma miziek rangin ke theidôr ku pût lâiin, Pathien'n a mingei taksônna voikhata a pêksai ngei le anrêngin nin doi rangin nangni mohôkna miziek rangin anângin ki riet ani. **4** Mi senkhat Pathien dônloi mingei inrũka ei lâia lût an oma, ha mingei han ei Pathien moroina chungroi hah hurna lampui an minchanga, ei Puma le Pumapa. Jisua Khrista ei dôntie khom an hengpai ani, Ha mingei han theiloi an chang rangtie chu tienlâi renga Pathien lekhabu'n alei muphuong sai kêng ani zoi. **5** Hima ngei murdi hih nin lei riet sai nikhomsenla, nangni min riet nôk ku nuom Pumapa'n Isrealngei ha Egypt ram renga a kêlsuo ngeia, aniatachu a iemloi pungei chu nũka ala minmang ngei nôk ani. **6** Vânfirtonggei khom an rachamneina sinthotheina azotordor sũanga omloia, an omna mun mâk ngei chu Pathien'n Nikhuo inlaltaka theiloi minchang rangin kumtuong zingjirũia thungin ijing nuoia, a dar ngei ani tih riettit roi. **(aiônios g126)** **7** Sodom le Gomorrah le akôl revêla khopuingeia mingei khom ha vânfirtonggei sintho angdêna tho hur le ngala nunchan saloia an inpêk sikin mitin inrimna rangin kumtuong meia dũkmintongin ânlangiemim aom tih riettit roi. **(aiônios g166)** **8** Ma angdên han, ha mingei han inlânangei an mua, manglei sika han an takpum an min nima; Pathien rachamneina an mumâka, male chungtienga roiinruitaka aom ngei khom an êro ani. **9** Vânfirtonggei ânchungtak Michael luon mahi tho mak, Diabol le Moses ruok tumo achang rang an inchua an inkhal lâihan, Michael'n Diabol hah chongsie rokôk ngam maka, “Pumapa'n nang la ngo rese!” a ti pe ani. **10** Aniatachu hi mingei hin i-ih khom an riet theiloi chu doiin an êro ngâia; male mindona dônloi ramsa ngei angin an suokpu neinunnggei rietna han anni ngei hah asietminmang ngâi. **11** Anni rangin idôra chi-om mo ani zoi! Cain lampui hah an jũia, sum sikin Balaam sietna a lei thona tieng anninâkin an inpêk zoi. Korah ânhel anghan an inhela, male ama angin an inmang zoi ani. **12** Anni ngei hah nin inlopkhômna bukhâlâi ôtna han an inzakloina hah sabê ânanim angin anni. Anninanâk rang vai mindon ngâi an ni. Anni ngei ha ruotui pomloi sũmnggei phâivuon a sêmpai angin an ni. Anni ngei hah thingkung inra zora lu inra ngâiloi, thingkung rujungngei phôi paia oma athipa angin an ni. **13** Anni ngei hah tuikhangliena tuidârinsok angin, an sintho inzakpui omngei hah tuihuon minlang angin an ni. Anni ngei hah ârsinggei chaititir angin Pathien'n ijing inthũktak sũanga tuonsôta om ranga mun a hôih

pe ngei ani. **(aiôn g165)** **14** Maha Enoch, Adam renga richisuonpâr sarina hi tienlâi han dêipu chongin alei misir sai: “Pumapa ha a vânfirtonggei inthieng isâng tamtak ngei leh a juong rang **15** Mi murdi chungra roijêkna juong min tungin, Pathien adônloingei sintho murdi le Pathien dônloi mi nungsiengi ama dôia chonghoiloitak an ti sika theiloi minchang rangin!” **16** Hi mingei hi chu zoratin an chiera, midangngei theiloi an mintuma; an ôina saloingei an jũia, an thethenin an insonga male an man rang aomin chu midangngei an minpâk tatak ngâi ani. **17** Aniatachu, ku ruolngei, zora vunsai ei Pumapa Jisua Khrista firtonggeiin nangni an rilngei hah riettit roi. **18** “Sũn nũktak ngei ahong tung le chu, Pathien dônloi mingeiin an ôinangei innimnggei jũiin, nangni phengsan rang mi an la hong inlang rang,” nangni an tipe hah. **19** Hi mingei hin insenna sin ngâi, an taksa ôinangei jêka om pungei, Ratha dônloipu ngei an ni. **20** Aniatachu, nangni ku ruolngei, nin taksônna inthiengtak chungra han nin thethenin sin inding roi. Ratha Inthieng sinthotheina han chubaithe roi, **21** male ei Pumapa Jisua Khrista inriengmuna han kumtuong ringna nangni a pêk rang hah ngâkin Pathien lungkhamna sũanga han om roi. **(aiônios g166)** **22** Mulung okchâna adônnpungei chungra han inriengmuna minlang unglâ; **23** midangngei hah mei renga kailitin sanminjôk unglâ; ichi pumin lungkhamna minlang unglâ, aniatachu an sietna ôina saloi kop puon innim ngei hah chu heng roi. **24** Nin inlet loina ranga nangni donsũi theipu le roiinruitaka amakunga demnaboia râisântaka nangni dar theipu **25** mi Sanminringpu Pathien kôm vai han Jisua Khrista ei Pumapa jâra zora vunsai murdi, atũn le tuonsôt tuonsôtin roiinpuina, inalna, ratna, sinthotheina, le rachamneina ngei om tit rese! Amen. **(aiôn g165)**

Chongphuông

1 Hi lekhabu hih Jisua Khrista chongphuông, Pathien'n a firlámngêi min riet ranga a pêk, neinun hong tung kelen rang thurchi hah ani. Khrista'n ma chong ngei hi a vântirton juongfirin a firlám John kôm a juong min rieta, **2** male John'n a mu murdi ngei hah a misîra. Mahi Pathien chong le Jisua Khrista'n chongtak a phuônga a misîrna ani. **3** Hi lekhabua ânziek porepu ngei, le asûnga lei rilmasana chongngei rangâia male ajômpu ngei chu satvur an nil Hi neinunngêi murdi tungna rang zora hih anâi zoi sikin. **4** John renga Asia ramhuol sûnga koiindang sari ngei kôm: Pathien renga moroina le inngêina hah nin ta nirese, A om tit, A om sai le A la hong om rangpu, le a rêngsukmun makunga ratha sari ngei kôm renga, **5** male Jisua Khrista renga, rietpuipu taksônôm, thina renga inthoi masatak le ramhuol rêngngei roijêkpu khom ani sa. Ama'n mi lungkhama, male ama thina ân pêkna sikin ei sietnangei renga mirtan zoia, **6** male a Pathien le a Pa sintho rangin a Rêngrama ochaingeiin mi sin zoi. Jisua Khrista kôm han roipuina le sinthotheina tuonsôt tuonsôtin om rese! Amen. (aiôn g165) **7** En roi, ama hih sômngêi lâia khin a juong rang ani! Mitining mûng an tih, ama lei sungei khom mu sa an tih. Pilchunga mi murdi'ni ama châ an tih. Ma angkat han rîng atih! **8** “Keima hi amotontak le anûktak ki ni,” Pumapa Pathien Râtinchung, A om tit, A om sai le A la hong om rangpu han a ti. **9** Keima John, nin lâibungpa, le Jisua nûkjûipu a Rêngram mingei chung a dûktongna hong tung, diertaka tuongna tienga nin champuipa ki ni, Pathien chong le Jisua'n chongtak a phuông thurchi ki misîrna sikin Patmos tuihuola intângin ko oma. **10** Pumapa nikhua han Ratha'n ku chung a sin a thoa, male ku nûktieng rôl inringtak, bekul inring angin ki riet. **11** Ma anghin a tia, “Neinun nu mu ngei hi miziek roh, male ma lekhabu hi khopuilien sari ngei sûnga koiindang sari ngei kôm muthuon ngei roh: Ephesus, Smyrna, Pergamum, Thyatira, Sardis, Philadelphia le Laodicea.” **12** Tumo mi rokôk en rangin ko hônheia anîn chu, rângkachak châtidarnangei sari ku mua, **13** male ma châtidarnangei lâia han munisi aphuozeke, a kephangei dênin kâncholiinchuol a haka, a rôpa rângkachak kongkhit a khit ku mua. **14** A sam chu belrimul, aninônchu rodokang dôra chek, male a mitngei chu meichuông angati; **15** a kephangei chu sumeng meikhura hâlmivâr le nôtmivâr angin aoma, a rôl miring chu tuitâk rasa angin ani. **16** A kut changtieng ârsi sari ngei a chôia, male a bâi renga khandai beniknei angaidak ahong suoka. A mâi chu súnchimripa nisa râtlâitak angin ani. **17** Ama hah ku mu lehan, a kebula athi angin kên let raka. A kut changtieng ku chung a minngamin, “Chi no roh! Keima hih amotontak le anûktak ki ni, a tia. **18** Keima hi aring hah ki ni! Ki thia, aniatachu atûn chu tuonsôta rangin ki ring nôk zoi ani. Thina chung a le mithi khuo chung a khom rachamneina ko dôn

ani. (aiôn g165, Hadês g86) **19** Hanchu, neinun nu mu ngei, atûna aom ngei le nûkka ahong om rang ngei hih miziek roh. **20** Ma hih ku kut changtienga ârsi sari nu mu ngei, le rângkachak châtidarna sari ngei omtie inthup chu an ni: ârsi sari ngei chu koiindang sari ngeia vântirtonngêi an nia, male châtidarna sari ngei chu koiindang sari ngei hah an ni.”

2 Ephesus koiindanga vântirton kôm hi anghin miziek roh: “Hi chongmuthuon hih a kut changtienga ârsi sari ngei chôia, rângkachak châtidarna sari ngei lâia ânloi bang ngâipu renga ani. **2** Ni sinthongei murdi ki rieta; ni sin ranak songtie ngei le ni diertie ngei ki riet. Mi saloingei narngâi theiloi tie ngei le firton niloia firton inti ngei hah ni minsina, milak anni tih ni riet tih ki riet. **3** Ni diera, ki riming sikin nu tuonga, inzal mak che. **4** Aniatachu mahi nang ke demna ani: atûn hin chu motona anghan chu mi lungkham khâi mak che. **5** Kho tena ânlet mo na ni zoi mindon roh! Ni sietna renga inhei inla motona ni sintho hah tho nôk roh. Ni sietna renga nên sîr nônchu juong ka ta na châtidarna hah amun renga ki thînpai rang kêng. **6** Aniatachu ma hih na satna chu ani: Nicolaitanngêi sintho hah ke enjôtloi anghan ne enjôtloi sikin. **7** “Hanchu, kuorngei nin dônin chu, Ratha'n koiindangngei kôm chong a ti ngei hih rangâi roi! “Amenepu kai chu Pathien Ruhuona ringna thingkung linga om hah amara sâk rangin rachamneina pêk ki tih,” tiin. **8** “Smyrna koiindanga vântirton kôm hi anghin miziek roh: “Hi chongmuthuon hi amotontak le anûktak, a thia hong ring nôkpu renga ani. **9** Nên taknangei murdi ki riet; nên rieng ti ki riet, aniatachu ne nei tatak! Juda tak niloia, Juda inti ngei neinun saloi nang an ti ngei hah ki riet; anni ngei hah Soitan pâla mi an ni! **10** Nu tuong rang ngei hi ite chi no roh. Rangâi roh! nin lâia mi senkhat intângna ina khumin Diabol'n nangni minsin a ta, male sún sôm tena intaknangei tong nin tih. Thina dênin, keima rangin taksônomin om roh, male ne menena râisânman ringna rênglukhum nang pêk ki tih. **11** “Hanchu, kuorngei nin dônin chu, Ratha'n koiindangngei kôm chong a ti ngei hi rangâi roi! “Amenepu ngei kai chu thî inikna han ite minna ngei thei no nih. **12** “Pergamum koiindanga vântirton kôm hi anghin miziek roh: “Hi chongmuthuon hih khandai beniknei angaidak dônpu renga ani. **13** Khonmo no om, Soitan rêngsukmun omna hah ki riet. Ki riming nu sûr mindet tita, male ki rietpuipu taksônôm, Antipas Soitan omna muna an that lâihan khom ku chung a taksônômna hih mâk mak che. **14** Aniatachu neinunngêi alekti chung a demna nang ko dôn: nin lâia mi senkhatin Balaam minchuna chong an pom sikin. Ha mi han mirmilngei biekena neinun an pêk ngei hah an sâkna rang le inditnasaloi an songna rangin Balak hah Israel mingei sietna tieng tipuiraia minjôtna chang a minchu ani. **15** Ma angdên han Nicolaitanngêi minchuna chong jûipungei nin lâia no dôn ani. **16** Atûn ni sietnangei

renga inhei roh! Nèn hei nònchu, no kôm juong lai ka ta, ka bâia hong jôk khandai ngâi lehan ha mingei hah ku juong doi rang kêng. 17 “Hanchu, kuorngei nin dônin chu, Ratha'n koiindangngei kôm chong a ti ngei hih rangâi roi! “Amenepu ngei kai chu manna inthup senkhat ngei pêk ki tih. Lung ngoi achunga riming thar ânziek a changpu ti nònchu tutên an riet ngâi loi hah khom pêk ngei chit ki tih. 18 “Thyatira koiindanga vânfirton kôm hi anghin miziek roh: “Hi chongmuthuon hih Pathien Nâipasala, a mitngei mei anga chuong, a kephangei sum-eng anga nôtmînvar renga han. 19 Imo no tho ki riet. Nu lungkhamna, na taksômomna, ni sinthongei, le ni diertie ngei ki riet. Motona nêkin atûn hin sin no tho uol ti khom ki riet. 20 Aniatachu ma hih nang ke demna chu ani: nupang Jezebel, Pathien thangtheipu inti ngâinu hah na rangâi thei sikin. Amanu han ki firlâmngai inditnasaloi tho minchûn le mirmilngai kôma neinun an pêk ngei sâk rang minchûn aletiang a ruoi ngei ngâi. 21 Amanu hah a sietnangei renga insîr rang zora ke pêka, aniatachu amanu han a hurna renga inhei nuom mak. 22 Masikin natna jâlmuna pai ka ta, ânrepui ngâi ngei khom asaloi neinunngai an thona renga an insîr nònchu atûn dûktongna chi omtaka pai ngei sâng ki tih. 23 Amanu nûkjûingei khom that pe ka ta, hanchu keima hi mulungrîlngai le mindonnangei riet ngâipu ki ni ti koiindangngei murdi'n riet an tih. Nin mijôn chita nin sintho dungjûiin nangni pêk ki tih. 24 “Aninâka nangni Thyatira sûnga omngei kai hi minchuna saloi jûi loa; ‘Soitan chonginthupngei inthûk’ mi dangngeiin an ti inchu loi ngei chungu chu puokrik dang ite nangni bôk pe no ning ki ti ani. 25 Aniatachu, ku juong mâka chu, nin dônsai hah nin mutu mindet ngêt rang ani. 26 Amenepu ngei kai, among dêna ku lungdo sin ngei chu, ka Pa renga rachamneina ka man dên hah pêk ki tih: jâttin chungu thîr tôkmlol le roijêka pil bêlngai anga ahârâra tôkkhoi chit rangin rachamneina pêk ngei sa ki tih. Jîng sikhovâr khom pêk ngei sâng ki tih. 29 “Hanchu, kuorngei nin dônin chu, Ratha'n koiindangngei kôm chong a ti ngei hih rangâi roi!

3 “Sardis koiindanga vânfirton kôm hi anghin miziek roh: “Hi chongmuthuon hih Pathien ratha sari ngei le ârsi sari ngei dônpu han a misîr ani. Ni sinthongei murdi ki riet; thi chienin aring riming nu ruput ani! 2 Masikin inthoi inla, na la dônte athi vavâng hah a thi let mân min rât roh. Ni sinthongei murdi hih ka Pathien mitmua la chukphar mak ti ki riet. 3 Hanchu minchua no om le ni riet ngei hah riettit inla; jôm inla ni sietnangei renga inhei roh. Na har nònchu, inru angin no kôm juong ka ta, male khotik zora mo ku juong rang luu riet no ti nih. 4 Hannirese mi tômte Sardis taka han nin puonngai ânthiengin nin dara. Puon ngoi insilin, keima leh munkhatin lôn nin ta, ma anga tho rang piela ânhoi nin ni sikin. 5 Amenepu ngei kai chu ma anghan puon ngoi insil an ta, male ringna lekhabu renga an rimingngai

pai no ning. Ka Pa le vânfirtonngai makunga anni ngei hah ka ta an ni tiin ânthârâlakin ku phuong rang ani. 6 “Hanchu, kuorngei nin dônin chu, Ratha'n koiindang ngei kôm chong a ti ngei hih rangâi roi! 7 “Philadelphia koiindanga vânfirton kôm hi anghin miziek roh: “Hi chongmuthuon hih mi inthiengtak le diktak renga ani. Ama hah David chabi dôn, male inkhâr a mo onga anîn chu tutên khâr thei mak ngeia, male a khâra anîn chu tutên mo ong thei mak ngei ani. 8 Ni sintho murdi ki riet: Sinthotheina likti no dôn tih ki riet; ki minchuna nu jûia male keima rangin taksôn no oma; Na makunga inkhâr ko mo onga maha tutên khâr thei noni ngei ani. 9 Rangâi ta! Soitan pâla mi senkhatngai, Juda niloia, milak thoa Juda inti ngei ha hongfir ka ta, ne ke bula chubai nang hong min mûk ki tih. Nang ku lungkham tiin anrêngin riet an tih. 10 Diernân ko chongpêk no jôm sikin, pilchungu mingei minsin ranga rammuo pumpui chungu misinna intakna zora juong tung rang renga khom nang mojôk ki tih. 11 Ku juong lai rang kêng ani zoi. ne neinun dôn hah hôih roh, masikin tutên ne menena râisânman ha nang an sut loina rangin. 12 Amenepu ngei kai chu ka Pathien biekena chopuiin sin ka ta, male anni ngei han maha mâk khâi noni ngei. An chungu han ka Pathien riming le ka Pathien khopuiliin riming, Jerusalem thar, invâna Pathien renga ajuong chum rang ani. Ki riming thar khom an chungu miziek sâng ki tih. 13 “Hanchu, kuorngei nin dônin chu, Ratha'n koiindangngei kôm chong a ti ngei hih rangâi roi! 14 “Laodicea koiindanga vânfirton kôm hi anghin miziek roh: “Hi chongmuthuon hi Amen renga, taksômotak le rietpuipu diktak, Pathien neinun sin ngei murdi bulpu han a misîr ani. 15 Ni sintho murdi ki riet; adâi khom nimak che alum khom nimak che ti ki riet. Na dâiin nom, nu lumin nom ku nuom ani! 16 Lum takloi, dâi takloiin, nu lumchichil sikin ka bâi renga nang michil pai ki tih! 17 “Ke nei, neinunsampâr ko dôn; ka nâng murdi ko dôn zoi’ ni tia. Aniatachu nangman idôra ngâisietom le inriengom mo na ni inriet mak che! nèn rieng, dierkaibo, le mitcho ni nih. 18 Hanchu, ne nei theina rangin ko kôm rângkachak rochôk roh, rângkachak inthienghie. Dierkaibo inzakupiom nèn thomna rang le nèn sil rang puon ngoi rochôk sa roh. Nu mu theina rangin mitnaloi nu buok rang khom rochôk sa rangin nang ki ril ani. 19 Ku lungkham ngei ngân chu ko ngoa ke sep ngâi. Ningsiet inla male ni sietnangei renga inhei roh. 20 Rangâi ta! mokota indingin inkhâr ko tok hih; tukhomin ko rôl an rieta male inkhâr an mongin chu, insûnga juong ka ta anni ngei leh munkhatin bunêk ki tih, male anni khom keima leh nêk sa an tih. 21 Amenepu ngei kai chu ke rêngsukmun kôla min sung ki tih, kei khom ke menea ka Pa rêngsukmun kôla atûna kên sung anghin. 22 “Hanchu, kuorngei nin dônin chu, Ratha'n koiindangngei kôm chong a ti ngei hih rangâi roi!”

4 Masuole chu inlârna dang ku mua, ko hong ena, invân inkhâr in-ong ku mua. Male bekul miring angati rôl

ki riet masa han ni chongpui, “Hin hong inla, hima suole neinun hong om ngêr rang ngei nang min mu ki tih,” a tia. 2 Voikhatrengin Ratha'n mi ompuia. Invân khin rêngsukmun le a chung a mi inkhat ânsung ahong oma. 3 A mâi hah jasper le carnelian lungmantam angin ânlanga, male rêngsukmun rihîla han sũminsâng emerald lung rông anghan ânjâm sa. 4 Rêngsukmun rihîla han rêngsukmungei adang sômnikminli an om sa, ma rêngsukmungeia han upa sômnikminli ngei puon ngoi an insila, rângkachak rênglukhumngei inkhum in an insunga. 5 Rêngsukmun renga han kôlinleka dapdaptengei, khuonri rahangngei le mechêk puok rahangngei ahong oma. Rêngsukmun motona han châti sari ngei mochokin aoma, manglei hah Pathien ratha sari ngei hah an ni. 6 Rêngsukmun moton nanâk han crystal lung anga vâf lîm-en tuikhanglien angati khom aom sa. Rêngsukmun rihîlin kângkhat tieng khom, kângkhat tieng khom iring parângei minli motontiang le nũktieng amit sipmat an oma. 7 Iring inkhatna hah chu ikeibaknei aphua; inikna chu serâtchal aphua, inthumna chu a mâi hah munisi mâi aphua; male minlina chu minmu vuonglâi aphua ani. 8 Ma iring parân minli ngei hah manthangei uruk an dôn paka, male anni ngei hah amit sipmat an nia, sũngtieng le pêntieng khom. Sũn le jân inngam loiin lâ an thoa: “Anthieng, ânthieng, ânthieng, Pumapa Pathien Râtinchung, A om sai, a omtit, le a la hong om rangpu chu.” 9 Iring parân minli ngei han rêngsukmuna ânsung ngâipu tuonsôt tuonsôta ring tit kôm han roiinpuina, miritna le minpâkna lãngei an thoa. Ma anga an tho racham han, (aiôn g165) 10 upa sômnikminli ngei han rêngsukmuna ânsungpu makunga inbokin tuonsôt tuonsôta ring titpu chubai an mûka. An rênglukhumngei hah rêngsukmun motona an dara: (aiôn g165) 11 “Kin Pumapa le kin Pathien! nangma chu roiinpuina, miritna, le sinthotheina man ruopiel ni ni. Neinunngai murdi nangman na sina, male nu lungdoa om le ringna pêk an ni.”

5 Rêngsukmuna ânsung ngâipu kut changtieng han lekazuot ku mua; maha kângnika ânziek mohôr sari ngei mohôr ânnam leta ânthom ani. 2 Vânfirtion râtak ku mua, rôl inringtakin, “Tu mo aminpipna mo-onga, lekazuot ha aphar thei rang ni zoi?” tiin tânghâi ku mu sa. 3 Aniatachu invâna, pilchunga aninônchu rammuol nuoia khom tute lekazuot mo-onga asũnga a en thei rang reng om mak ngei. 4 Lekazuot hah a mo-onga, asũnga a en theiruo tute an om loi sikin ka chap ngungũia. 5 Hanchu upangei lâia inkhatin ko kôm, “Chap no roh. En roh! Juda jâta ikeibaknei, David richisuonpâra roiinpui han, a menea, male ama han aminpipna sari ngei hah akheka lekazuot hah a mo-ong thei zoi,” a tia. 6 Hanchu Belrite hah rêngsukmun alâitak han ânding ku mua, iring parân minli ngei le upangei hah arihîla an om ani. Belrite that sai anghan ânlanga. Maha rikingei sari le mitngei sari a dôna, ma ngei hah Pathien ratha sari ngei pilchung pumpuia fira

om ngei hah an ni. 7 Belrite hah a sea male rêngsukmuna ânsung ngâipu kut changtieng renga lekazuot hah ava lâk zoia. 8 Ma anghan a thoa arin chu, iring parân minli ngei le upa sômnikleiminli ngei han serânda le rângkachak khuriângei mirimhoia sip chôi pakin Belrite makunga han an inboka, ma ngei hah Pathien mingei chubaihonangei ani. 9 Anni ngei han lâ thar an thoa: “Nangma chu lekazuot lâk theiruo le a minpipnangei kheka mo-ong thei ni ni. Thatin no oma, male thina nên pêkna han Pathien ta rangin jâtina mingei, chongtina mingei, namtina mingei le ruitina mingei no rochôk zoi. 10 Kin Pathien sintho rangin rêngrama ochaingei ni sin ngei zoi ani, male anni ngei han pilchunga rojêk an tih.” 11 Ko hong en nôka, male vânfirtionngai rôl ki rieta, isâng tamtak le isângrazasôm tamtak an ni! rêngsukmun rihîla han an indinga, iring parân minli ngei le upangei khom an om sa, 12 male rôl inringtakin lâ an thoa: “Belrite thata omsai hih sinthotheina, neinunsampâr, vârna le râtna, miritna, roiinpuina le minpâkna man theiruo piel ani!” 13 Male invâna, pilchunga, rammuol nuoia, le tuikhanglien sũnga iring parângei murdi vânnuoia iring murdi ngei le lâ an thoa: “Rêngsukmuna ânsung ngâipu le Belrite kôm han, minpâkna le miritna, roiinpuina le sinthotheina ngei, tuonsôt tuonsôtin om rese!” (aiôn g165) 14 Iring parân minli ngei han, “Amen!” tiin an thuona, male upangei han inbokin chubai an mûk zoi.

6 Hanchu Belrite han mohôr sari ngei lâia inkhat changna hah a mo-ong lâi ku mua, male iring parân minli ngei lâia inkhat han a rôl khuonri ang dôrin, “Hong roh!” a ti ki rieta. 2 Ko hong ena male mahan sakor ngoi ku mua. Achunga chuongpu han thalsâili a chôia, male ama hah rênglukhum pêkin aoma. Amenepu'n mene rang angin a jôkpai zoi. 3 Hanchu Belrite han mohôr inikna a mo-onga; male iring parân inikna han, “Hong roh!” ti ki rieta. 4 Sakor dang asen inkhat ahong jôka. Achunga chuongpu kôm han miriemngei inkhat le inkhat an inthat inlôma pilchunga râl ahong suok theina rangin ranak an pêka. Ama hah khandai lienpa khom an pêk sa ani. 5 Hanchu Belrite han mohôr inthumna a mo-onga; male iring parân inthumna ngei han, “Hong roh!” an ti ki rieta. Ko hong enin chu mahan sakor hâng aoma. Achunga chuongpu han pharla a kuta achôia. 6 Iring parân minli ngei lâi renga rôl rahang angin, “Sukloibu tabong khat sũnkhat rathamam, male barley tabong thum sũnkhat rathamam. Aniatachu olive thingkungngei le theibilngei chu siet no roh!” ti ki riet. 7 Hanchu Belrite han mohôr minlina a mo-onga; male iring parân minlina renga, “Hong roh!” ti rôl ki rieta. 8 Ke enin chu, mahan sakor arông adôngzat ku mua. Achunga chuongpu riming hah Thina ania, male Mithi khuon anûk ajûi sa ani. Anni ngei hah pilchung hi phalminlin semin phalkhat chung a râlin, mâtâmin, ri-ngei le ram sângiing that rangin rachamneina pêkin an om ani. (Hades g86) 9 Hanchu Belrite han mohôr rangngana a mo-onga. Pathien chong an mišr sika le Pathien rietpuipu an nina tienga taksônoma

an om sika thata omngei ratha ha mâichâm nuoia ku mu ngei ani. **10** Anni ngei han rôl inringtakin, “Râtinchung Pumapa, ânthieng le adik! Idôr sôt mo pilchung mingei chungaroi jêk loin le mi thatngei dūk tho loin no om rang?” tiin an inieka. **11** Anni ngei hah puon ngoi an pêk ngei paka, firlâmngiei le iempungei adang thata an lei om angdêna om rang ngei hah, an mijôn akip mâka chu la ngâktet rangin an rila. **12** Male Belrite han mohôr urukna a mo-onga. Mahan ningnu râtak ahonga, male nisa hah thoilapuan ahâng angin ahong hângjêta, male thâ khom thisen angin ahong sen zoi ani. **13** Phâivopuini theichang kung anoknôia amara aselngiei amathâkriil anghan, invân lâia ârsingiei ha pilchung an tâk suo zoi. **14** Invân hah lekhazuot angin ânuota âmangpai zoi, male muolngiei le tuihuolngiei murdi hah an omna renga thînpain an om zoi. **15** Hanchu pilchungarêngngiei, roijêkungei, râlmî ulienngiei, mineingiei le ranak dônngei, le midangngiei murdi, suok le zalenngei murdi muolchungngieia rôlkuogei, le lungnuoingieia an inthupa. **16** Muolngiei le lungpuingiei kôm han, “Mi del unglâ, rêngsukmuna ânsung ngâipu mitngiei renga le Belrite taksina renga mi thup roi! **17** An taksina nikhuo chiomtak ahong tung zoi, male tumo adoi rangin ânding thei renga?” tiin an koisama.

7 Masuole chu, pilchung le tuikhangliena aninônchu thingkungngiei murdia phâivuo arâng khâi loina rangin phâivuo sūra pilchung rikil minlia an inding vânfirton minli ngei hah ku mua. **2** Male vânfirton dang Pathien ring mohôr ânnam nisuotieng renga ahong suok ku mua. Ama'n rôl inringtakin vânfirton minli ngei Pathien'n pilchung le tuikhanglien siet theina racham a pêk ngeia a koisam ngeia. **3** Vânfirton han, “Ei Pathien firlâmngiei an machalngieia mohôr ei nam mâka chu pilchung, tuikhanglien le thingkungngiei hih la siet hi no roh,” a tia. **4** Male an machalngieia Pathien mohôr nama om ngei mijôn hah rilin ko oma, anni ngei hah 144,000 an ni. Anni ngei hah Israel jât sômleinik ngei renga an nia, **5** mohôr nâma om ngei chu ajât zeta isâng sômleinik an nia: Judah, Reuben, Gad, Asher, Naphtali, Manasseh, Simeon, Levi, Issachar, Zebulun, Joseph, le Benjamin. **9** Masuole chu ko hong ena, male mahan loko tamsabakngiei an oma mipui tamtie chu tutên telsuoloi dôr an ni! Anni ngei hah namtina mingei, jâtina mingei, chitina mingei, le chongtina mingei puon ngoia invôn an kutngieia lepâibuongiei chôiin rêngsukmun le Belrite makunga an inding ku mua. **10** Anni ngei han rôl inringtakin, “Sanminringna hih ei Pathien, rêngsukmuna insungpu le Belrite renga hong kêng ani!” tiin an inieka. **11** Vânfirtonngiei murdi hah rêngsukmun, upangei le iring parân minli ngei rihîla han an indinga. Hanchu anni nanâkin rêngsukmun motona han an mâi nuoi mintônin an inboka Pathien chubai an mûka, **12** “Amen! Minpâkna, roipuina, vârna, râisânchongrilna, miritna, râtna, le sinthotheina ngei chu tuonsôt tuonsôtin Pathien ta ani! Amen!” an tia. (aïõn g165) **13** Upangei lâia inkhatin ko kôm,

“Hi puon ngoia invongei hi tu ngei mo an ni, kho renga hong mo an ni?” tiin ni rekela. **14** “Pu, riet mu-ung. Nangman kêng ni riet” tiin ku thuona. Ama'n ko kôm, “Hi mingei hih nunuomlona chiomtak renga jôkriema hong ngei hah an ni. Anni ngei hih an puonngiei Belrite thisen leh rusûkminsâia ânthiengsai ngei hah an ni. **15** Masika han, Pathien rêngsukmun motona indingin sún le jân a biekina ama sin an tho ngâi ani. rêngsukmuna insung ngâipu han anni ngei hah amakunga rung ngei atih. **16** An vonchâm tet khâi no nia, an tui khom inrâl tet khâi no ni; nisa lum khomin kâng ngei khâi no nia, alum dadang khomin kâng ngei khâi no ni, **17** asikchu Belrite rêngsukmun alâitaka insungpu hih anni ngei Belrihólpu rîng a ta, male ama'n ringna tuikuongngieia han ruoi ngei atih. Male Pathien'n an mitngiei renga mitrithingiei murdi hûmînsâi pe ngei atih.”

8 Belrite han mohôr sarina hah a mo-ong lehan konta inang dôr chu invân ânthim ngânga. **2** Hanchu vânfirton sari Pathien makunga inding ngâi ngei hah ku mua, male an kôm bekul sari an pêk ngeia. **3** Vânfirton dang a hongarângkachak mirimhoi hâlna kolla chôiin mâichâm kôla ândinga. Ama hah Pathien mingei murdi chubaitonngiei le molopa rêngsukmun motona rângkachak mâichâm chungarêng rangin mirimhoi tamtak an pêka. **4** Mirimhoi khu hah Pathien mingei chubaitonngiei le vânfirton Pathien motona indingpu kutngiei renga akal zoi ani. **5** Hanchu vânfirton han mirimhoi hâlna kolla hah a lâka, mâichâm renga mei le a minsipa, male pilchung a vôrpaia. Ma han khuonringei le mechêk puok rahangngiei, kôlinleka dadaptingei le ningnungei ahong oma. **6** Hanchu vânfirtonngiei sari bekul sari chôi ngei hah tum rangin an inthoka. **7** Vânfirton inkhatna han a bekul a tuma. Iriel le mei, thisen leh inpol ahong oma, pilchung bun pain aom zoi. Pilchung munthuma semin munkhat chu akânga, thingkungngiei khom munthuma semin munkhat chu akânga, sûlringngiei murdi khom akâng sa zoi. **8** Hanchu vânfirton inikna han a bekul a tuma. Muol lienpa meiin akâng lâitak angati tuikhangliena vôrpaian aoma. Tuikhanglien ha munthuma semin munkhat chu thisen ahang zoia, **9** tuikhangliena iring parân munthuma semin munkhat chu an thia, male rukuongngiei khom munthuma semin munkhat chu asiet sa zoi. **10** Hanchu vânfirton inthumna han a bekul a tuma. Arsi lienpa, meiser anga chuong, invân renga juong mathâkin tuidungngiei le tuinârngiei munthuma semin munkhat chungarêng atâka. **11** (Ha ârsi riming hah “Akhana,” ani). Tui munthuma semin munkhat chu ahong kha zoia, male tui hah ahong kha zoi sikin, mi tamtak chu ma tui hah nêkin an thi zoi. **12** Hanchu vânfirton minlina han a bekul a tuma. Nisa munthuma semin munkhat, thâ munthuma semin munkhat, le ârsingiei munthuma semin munkhat chu dengkhoin an oma, ma ngei vâh hah munthuma semin munkhat ajing theina rangin; sún le jân khom munthuma semin munkhat chu vâh om khâi mak. **13** Hanchu ko hong ena, minmupui vânlâijôla insângtaka

vuongin rôl inringtakin, “Vânfirton dang inthum ngei bekul la hong tum ngêt rang miring hong om rang renga pilchunga omngei chung a idôr mo la hong intak ta ni! O ântak! ântak!” ti ki riet.

9 Hanchu vânfirton rangngana han a bekul a tuma. Invân renga ârsi pilchunga atâk mu mua, male a kôm han khurmongboi chabi an pêka. (**Abyssos g12**) **2** Ârsi han khurmongboi hah a mo-onga, meikhur lienpa renga meikhu angin khurmongboi renga han meikhu ahong suoka; khurmongboi renga meikhu han nisavâr le invânlâi amin thim zoi. (**Abyssos g12**) **3** Meikhu renga han khângei pilchunga an juong tâka, male ainuvetngei sinthotheina an dôn angtakin anni ngei hah sinthotheina pêkin an om ani. **4** Anni ngei hah pilchunga sûlungei, thingkungngei aninônchu sûlring dadangngei chu siet loiin; an machalngei Pathien mohôr ânnam loi miriemngei vai hah siet rangin an ril ngeia. **5** Khângei hah hi mingei hih that rangin chu phal nimak ngeia, tha rangnga sûnga dûkmintong ngei rangin vai kêng phalna an pêka. Dûkmintongna anatie chu ainuvetin mi abela, ana ngâi angin ani. **6** Ma tha rangnga sûngha chu thina zong an ta, aniatachu, man no ni ngei; anni ngei han thi rang nuom an ta, aniatachu thina hah anni ngei renga rotpai atih. **7** Khângei hah sakorngei râlbua se ranga ânthok ngei kêng an phuo; an lungeia han rângkachak rênglukhumngei phuozeke an khuma, an mâingei hah munisi mâingei kêng an phuo. **8** An samngei hah nupang sam kêng aphuo, an hângei hah ikeibaknei hâ kêng aphuo. **9** An rôpngei hah thîr rôpphongeï le thom kêng an phuo, male an manthangei rahang hah sakor tamtak râlbua pana sakorin bêlkarangei an kai rahang aphuo ani. **10** Anni ngei hah ainuvet angin remeingei le beltheinangei an dôna, male an remeingei leh tha rangnga sûnga mingei minna theina sinthotheina an dôn ani. **11** Khurmongboi enkolpu vânfirton hah an chung a roijêk rangin rêngin an dôn ani. A riming hah Hebrew chongin chu Abaddon ania; Greek rimingin chu Apollyon ania (aomzie chu “Asietpu” tina ani). (**Abyssos g12**) **12** Intakna inkhatna chu avun zoi; masuole hin intak oulnangei inik ahong tung rang ala om. **13** Hanchu vânfirton urukna han a bekul a tuma. Pathien motona rângkachak mâichâm ânding rikil minli ngei renga han rôl ki rieta. **14** Rôl han bekul dônpu vânfirton urukna kôm, “Euphrates tuidung roiiipua vânfirton minli khita omngei ha mojôk ngei roh!” a tia. **15** Hi dârkar, hi sún, hi thâ le hi kum ranga inthoksai vânfirtonngei minli hah munisingei murdi munthuma semin munkhat that rangin an mojôk ngei zoia. **16** Râlmingei sakor chung a chuong ngei hah an mijôn tamtie chu million razannik an ni ti rilin ko om ani. **17** Male inlârna han sakorngei le an chung a chuongngei ku mua: rôpphongeï mei anga sen, sapphire anga dum le sulphur anga eng an dôna. Sakor lungiei hah ikeibakneingei lu aphuo, male an bângei renga han mei, meikhu le sulphur ngei ahong suoka.

18 Ha dûk thona inthum ngei: mei, meikhu le sulphur ngei sakorngei bângei renga hong suok han munisingei munthuma semin munkhat chu an that zoi. **19** Sakorngei sinthotheina hah an bângeia le an remeingeia han aoma. An remeingei hah murûlungei, lu dôn angin ania, male mangei hah mangin mi an minna ngâi ani. **20** Munisi ngei hah dûk thona taka that suoloi ngei hah an kuta an sinngei renga inhei uol mak ngei. Ramkhorangei, rângkachak mirmilngei, sumtak mirmilngei, sumdâr mirmilngei, lung mirmilngei, thing mirmilngei, ite mu theiloi, ite riet theiloi le lôn theiloi biekhah mong uol mak ngei. **21** An mi thatngei, an dôl mang ngei, inditnasaloi an thongeï, aninônchu inru an thongeï renga khom insîr uol mak ngei.

10 Hanchu vânfirton râttak dang invân renga juong chum ku mua. Ama hah sùm leh ân pholoma, a lua sûminsâng ânjâma; a mâi hah nisa angin aoma, male a kengei hah mei lungchopungei angin aoma. **2** A kuta han lekhazuot chînte pharsai a choia. A ke chang tieng tuikhangliena a sira, a ke voi tieng tânga a sira, **3** male ikeibakneingei an inrâm angin rôl inringtakin ân ieka. An iek suole chu mechêk sari ngei hong inringin an thuona. **4** Mechêk sari ngei an hong chong lehan, miziek rang ko bôka. Aniatachu, “Mechêk sari ngei chong an ti hah ip tit roh; miziek no roh!” tiin invân renga ahong chong rôl ki rieta. **5** Hanchu vânfirton tuikhanglien le tânga ânding ku mupu han a kut chang tieng invân tieng a phara **6** invân, pilchung le tuikhanglien male an sûnga omngei murdi sinpu Pathien tuonsôt tuonsôta om titpu rimingin khomâkinsâmin, “Mahan innuna rang reng om khâi noni! Vânfirtonin a tia. (**aiôn g165**) **7** Aniatachu vânfirton sarina han a bekul a tum tena chu Pathien'n a mintuo inthup hah mikhîp atih zoi, a firâmngiei, dêipungei kôma thurchi sa a lei phuong anghan.” **8** Hanchu invân renga hong chong rôl ki riet han mo rokô nôka, “Tuikhanglien le tânga ânding vânfirton kuta lekhazuot pharsaia om so sên la va lâk roh,” a tia. **9** Vânfirton kôm han ke sea male lekhazuot te hah ni pêk rangin ke ngêna. Ama han ko kôm, “Lâk inla male sâk roh; no von sûnga han hong thûr a ta, aniatachu na bâi sûnga han khuoilutui anghan hong thum atih,” a tia. **10** Lekhazuot te hah vânfirton kut renga ka lâka male ka sâka, male ka bâi sûnga khuoilutui angin athuma. Aninâka ke melem suole chu ko von sûnga han ahong thûr zoia. **11** Hanchu “Namtimngei, chitinngei, chongtinngei le rêngngei tamtak kôm Pathien chong vèlkhat na la misîr nôk ngêt rang tiin rilin ko om ani.”

11 Hanchu tôkml minkhina rotuon angati pêkin ko oma, “Sênla Pathien biekin le mâichâm hah va minkhi inla, asûnga Pathien chubaimûkpu ngei khom tel sa roh, tiin rilin ko oma. **2** Biekin khalâi pèntieng ngei ha chu minkhi no roh, anni ngei hah chu sonongngei (chidang jât dangngei) kôm pêk ani zoi sikin, Khopuilen Inthieng chung a tha sômminlileinik sirdên rangpu ngei ha. **3** Ki rietpuipungei inik thoilapuon insilin fir ka ta,

male sùn isâng khat razannik sômruk sùng han Pathien chong mišr an tih.” 4 Ha rietpuipungei inik pilchung Pumapa motona ânding ngei hah olive thingkungnei inik le châtidarnangei inik hah an ni. 5 Tumakhatin anni ngei hah minna rang an pûtin chu an bângei renga mei ahong jôka an râlgei hah akâng minmang ngâi; ma angdên han tukhomin anni ngei hah minna rang an pûtin chu thatin om an tih. 6 Anni ngei han Pathien chong an mišr sùngin chu ruo juong loina rangin invân khâr theina rachamneina an dôna. Anni ngei han tuinârngei thein minchang theina rachamneina khom an dôn sa, mapên han anni ngei hah rammulo hih an nuom dôr ripui murdi le dûkmintong theina rachamneina khom an dôn sa ani. 7 Min rietna chong an mišr suole chu, khurmongboi renga sarâng hong jôk han anni ngei hah doi a ta. Ama han mene ngei a ta, male that ngei atih, (Abyssos g12) 8 male an ruokngei hah an Pumapa an jêmdelna khopuilien roiinpui lamlien han inzamin om atih. Mintêkna rimingin chu ha khopuilien hah Sodom, aninônchu Egypt ani. 9 Namtina mingei, jâtina mingei, chongtina mingei le chitina mingei han an ruokngei hah súnthum chomân en an ta, male thâna phûm rangin phal ngei noni ngei. 10 Ha dêipungei inik ngei han pilchunga dûktongna tamtak an hong mintung sikin, hingei inik thi sikin pilchunga mingei an râisân a ta, râisânnân mang an ta male inkhat le inkhat neinunpêk inmutuon inlôm an tih. 11 Súnthum chomân suole chu Pathien renga ringna phûk an sunga ajuong lûta, male an indinga; male amu ngei murdi han an chi sabak zoi. 12 Hanchu dêipungei inik kôm han invân renga rôl inringtakin, “Hin hong roi!” ti chong an rieta. An râlgei an enchungchakin sôm lâia invân tieng an kal zoi. 13 Ma lâitak han ningnupui ahôn rikka; khopuilien mun sôma semin munkhat chu achima, male mi isâng sari thatin an oma. Aringa la omngei han an chi sabaka, male invâna Pathien roiinpuina hah an manpâk zoi. 14 Intakna inikna chu avun zoia, aniatachu intakna inthumna hah hong tung lai atih. 15 Hanchu vânfirtong sarina han a bekul a hong tuma, “Atûn rammool roijêkna chu ei Pumapa le Messiah ta ahongni zoi, male ama han tuonsôt tuonsôtin roijêk atih,” tiin invâna rôl inringtakngei ahong oma. (aiôn g165) 16 Hanchu upangei sômnikminli Pathien motona an rêngsukmunngêia ânsung ngei han inbokin Pathien chubai an mûka, 17 an ti chu: “Pumapa Pathien Râtinchung, a om tit le a om saipu! Ni sinthotheina roiinpui hah lâkin roijêk nu phut zoi sikin no kôm râisânchong kin mišr! 18 Sonongngei hah ningthiknân an sip zoia, na taksi zora khom ahong tung zoi sikin, athi ngei roijêk pe ngei rang zora ha. Ni firlâmngêi, dêipungei râisânman pêk rang zora ahong tunga, male ni mi inthieng ngei murdi, nangma ranga mân thona dônpu ngei murdi, alien le achîn ân-angсарin. Pilchung sietpu ngei sietminmang rang zora ahong tung zoi!” tiin Pathien chubai an mûka. 19 Hanchu invâna Pathien biekin hah ân-onga, mahan Chonginkhitna Kok hah mu

theiin aoma. Hanchu kôlinlek dadaptungei, khuonringei mechêk puokngei, ningnungei le iriel inriktak ngei ahong om zoi.

12 Hanchu mišrtheiloi neinum le roiinpuitak invâna ânlanga. Mahan nupangnu aoma, ân vônâ hah nisa ania, male a ke nuoia thâ aoma male a lua han rênglukhum ârsi sômleinik kop aoma. 2 Amanu han nâinei lai a ta, male nâihana tuongin chapin ân ieka. 3 Mišrtheiloi neinum dang invâna ânlang nôka. Mahan Dragon sen lienpa lungei sari dôn le rikingei sôm dôn, a lu zeta rênglukhum inkhumina an oma. 4 A remei leh invâna ârsingei munthuma semin munkhat a jêma, pilchunga ajuong mathâk zoi. Nupangnu nâineisuo a sâk kelen theina rangin a moton tieng han ândinga. 5 Hanchu amanu han nâipasal a neia, namtina mingei chungâ thîr tôkmol leh roijêk rangpu ha. Aniatachu Pathien le a rêngsukmun tieng rangin nâipang hah sutpaiin le lâkpaia inikna. 6 Nupangnu hah chu ramchâra, Pathien'n mun a minsûk pena, sùn isângkhat razannik sômruk sunga donsûia a omna rang tieng han a rot zoi. 7 Hanchu invâna râl aom zoia. Michael le a vânfirtonggein dragon hah doian inbuonpui, ama le a vânfirtonggei khom an inbuonpui dêna; 8 aniatachu, dragon hah motorin aom zoi, ama le a vânfirtonggei hah chu invâna om rangin phal khâi mak ngei. 9 Hanchu dragon lienpa, tienlâia murûl, Diabol aninônchu Soitan an ti ngâi, rammulo pumpui huongpu hah an mathâk pai zoi. Ama le a vânfirtonggei murdi khom pilchunga an juong mathâk pai ngei zoi. 10 Hanchu invâna rôl inringtakin, “Atûn chu ei Pathien sanminringna le Rêngpa anghan a sinthotheina le a Messiah rachamneina ngei hah ajuong minlang zoi! Ei Pathien motona indinga sùn jâna ei lâibungngei le ei sarnungei nônggâipu hah invân renga an mathâk pai zoi. 11 Belrite thisen le chongtak an phuong sika han ei lâibungngei le ei sarnungei menena an changa, an ringna khom thi ngam rakin an phal sa zoi. 12 Masikin nangni invânngêi le asûnga omngei, nin râiminsân ta roi! Aniatachu pilchung le tuikhanglien rangin idôra ântak mo ani zoi! Asikchu Diabol hah nin kôm ajuong chum zoia, male ama hah taksinân a sipa, zora bongte vai ke a dôn zoi ti a riet sikin,” a ti ki rieta. 13 Dragon han pilchunga juong mathâk pain aom zoi tih ânriet lehan nâipasal nei nupangnu hah anûk a rujûl phut zoi. 14 Amanu hah dragon'n a tôn phâk loina rang kum thum in-ang donsûia a omna rang mun ramchâr tieng a vuong theina rangin minmupui mantha inik ngei hah pêkin aom zoi. 15 Nupangnu hah tuiin achôipai theina rangin a nûka dragon'n a bân renga tuilien angin aphîta. 16 Aniatachu pilchungin nupangnu hah asana; a bân a-ânga dragon'n tui aphît hah amelem zoi. 17 Dragon hah nupangnu chungâ a ningthik sabaka, male a richisouonpârngêi a la omngei Pathien chongpêk jômpu ngei le Jisua chongtak phuonga taksônôm ngei murdi hah doia inbuonpui rangin a se zoi.

13 Male dragon hah tuikhanglien panga han ânding zoi. Hanchu sarâng tuikhanglien renga hong jôk ku mua. Rikingei sôm dôn le lungei sari dôn ania; a riki zeta han rênglukhum aom leta, male a lu zeta han Pathien êrona riming aom sa. **2** Sarâng ku mu hah ikeiarsi aphuo, a kengei hah ivom kengei aphuo male a bâi hah ikeibaknei bâi aphuo. Dragon han sarâng kôm a sinthotheina, a rêngsukmun le a rachamneina lientak ngei hah a pêka. **3** Sarâng lungei kêra inkhat hah thi theina dôra popin ku mua, aniatachu a sâbê hah ahong dam zoi. Pilchung pumpuia mingei han an kamânga, sarâng nûk an jûi zoi. **4** Sarâng kôm han a rachamneina a pêk sikin dragon hah mi murdi'n chubai an mûk zoi. Anni ngei han sarâng khom chubai an mûk sa, "Sarâng anga hi tumo aom? Tumo a doi thei rang?" tiin. **5** Sarâng hah inpâk thei rang le Pathien êro thei rangin phal ania, male tha sômminlileinik sûnga rachamnei rangin phal ani sa. **6** Pathien le a riming, aomna ngâi mun le invâna omngei murdi khomâksâm a phut zoi ani. **7** Pathien mingei doa mene rangin phal ani zoi, chitin, namtin, chongtin, le jâtтин chung a rachamneina a kôm pêkin aom zoi. **8** Rammuol insieng mâna Belrite that sai ta ngei ringna lekhabua an riming chuongsai ngei tiloiin pilchunga omngei murdi'n ama chubaimûk an tih. **9** "Hanchu, kuorngai nin dônin chu rangâi roi! **10** Tukhom suoka om rang arînchu suoka om tatak a ta, tukhom khandai that rang anînchu khandai leh thatin om tatak a tih. Pathien mingei chu an tuongdier rang le taksônoma an om rang aoi an ni." **11** Hanchu sarâng adang pilchung renga ahong jôk ku mua. Belrite angin rikingei inik a dôna, male dragon angin a chonga. **12** Sarâng inkhatna rachamneina lientak hah sarâng masa makunga a manga. Pilchung le a chung a miriem omngei hah sarâng masa thi theina dôra popsai, a dam nôk hah chubaimûk rangin a dânderita. **13** Ma sarâng inikna han sininkhêlgei roiinpu a thoa; invân renga pilchunga mi murdi mitmua mei a juong musuma. **14** Male sarâng inkhatna mitmua sininkhêlgei tho ranga phalna a man sika han pilchung mingei murdi a huonga; an kôm, sarâng khandai pop sai la dam nôk miritna rangin ama rimil sin rangin chong a ril ngeia. **15** Sarâng inkhatna rimil hah a chong theina rang le chubaimûk loi ngei murdi a that theina rangin sarâng inikna kôm han ringna phûk pêk theina rangin phalna pêk ani. **16** Mingei murdi, achîn alien, anei ânrieng, suok le zalen mi khom an kut changtiengngeia aninônchu an machalngeia sînthona dôn pak rangin a dânderita. **17** Sarâng riming aninônchu a riming number sînthona dônloi ngeiin chu tutên ite rochôk theiloi le zuor theiloi rangin. **18** Mahin vârna anâng. Tukhom riettheina dônin chu sarâng number hah aomtie ha sût rese, munisi riming number ani sikin 666 ani.

14 Hanchu ko hong ena, male Belrite ha Zion Tâng chung; mingei 144,000 an machalngei han ama

riming le a Pa riming ânziek leh an inding ku mua. **2** Male invân renga rôl, tuitâk rahang angati le mechêk puok rahang inringtak angin ki rieta. Serânda âtpungein an serândangei an ât miringhoi angin ânringa. **3** Rêngsukmun motona han mingei 144,000 iring parân minli ngei le upangei an indinga; anni ngei han lâ thar an thoa, anni ngei vai an inchu thei hah. Rammuola mi murdi lâia anni ngei vai hah ratan an ni. **4** Anni ngei hah pasal an thethena ânthienga om, nupang leh inmannangei dônloi; ânthienghie an ni. Belrite sênana an jûi ngâi. Anni ngei hah Pathien le Belrite kôma pêk masatak ni ranga munisi chitin lâi renga ratan an ni. **5** Anni ngei hah milakngei ril tet ngâi mak ngeia; dikloina reng dôn mak ngei. **6** Hanchu pilchunga mi murdi, namtina mingei, jâtтин mingei, chongtina mingei, chitina mingei kôm tângghâi rang Kumtuong Thurchi Sa dôn vânfirton dang invânlâia insângtaka vuong ku mua. (aiônios g166) **7** Ama han rôl inringtakin, "Pathien mirit unglâ male ânlalna minpâk roi! Mingei murdi chung a roijêk rangin a zora ahongtung zoi sikin. Invân, pilchung, tuikhanglien le tuinârngai sinpu hah chubaimûk roi!" a tia. **8** Vânfirton inikna han vânfirton inkhatna a hong jûia, "Amanu hah ânlet zoi! Babylon roiinpu ânlet zoi! Amanu han a hurna uain rât mingei murdi min nèk ngâi hah ânlet zoi!" a tia. **9** Vânfirton inthumna han vânfirton inkhatna le inikna a jûia, rôl inringtakin, "Tukhom sarâng le arimil chubaimûk ngâipu ngei le sînthona an machala aninônchu an kuta dôn ngei chu **10** aninâkin Pathien uain, a ningthikna uain, a taksina kilâta a sung minsip hah nèk an tih! Ma anga thopu ngei murdi chu vânfirton inthieng ngei le Belrite makunga mea le kâta dükphenêngin om an tih. **11** Anni ngei dükphenêngna meikhu hah tuonsôt tuonsôtin chungtieng kal tit atih. Sarâng le arimil chubaimûkpu ngei le ariming sînthona dôn ngei ta rangin chu sùn le jân ahoina reng om pe ngei khâi no nih." (aiôn g165) **12** Mahin Pathien mingei, a chongpêkngai jôma Jisua ta ranga taksônôm ngei chu tuongdierna an dôn rang ani. **13** Hanchu invân ranga rôl ki rieta, "Mahi miziek roh: atûn renga chu Pumapa sînthona taka thi ngei chu satvr an ni!" a tia. "Ani tatak!" tiin Ratha han a thuona. "An sinsôlna renga inngam an tih, an sînthona marangei han a jûi ngei sikin." **14** Hanchu ko hong ena, male sôm ngoi aoma, male sôm chung a ânsungpu hah munisi aphuo, a lua rângkachak rênglukhum a khuma, a kuta kôite ngaidak choiin ânsunga. **15** Hanchu vânfirton dang Pathien biekin renga ahong jôka, sôm chung a ânsungpu kôm han rôl inringtakin, "No kôite mang inla bu hah ât roh, a ât zora ani zoi; pilchung a bungei hah an min zoi sikin," a tia. **16** Hanchu sôm chung a ânsungpu han pilchunga a kôite a vaia, male pilchung bungei hah âtin an om zoi. **17** Hanchu vânfirton dang invâna Pathien biekin renga a hong jôk ku mua, male ama khom kôite ngaidak a dôn sa. **18** Hanchu vânfirton dang, mei enkolpu hah mâichâm renga a hong. Ama han kôite ngaidak dônpu kôm han

rôl inringtakin, “No kôite mang inla, male pilchunga grapebil renga grapengei khu juong ât roh, grapengei khu amin zoi sikin!” tiin ân ieka. **19** Masikin vânfirton han a kôite pilchunga a vaia, grapengei hah a âta, male Pathien ningthikna grape sômna khurpuia han a thun zoi. **20** Grapengei hah khopuillen pêntienga grape sômna khura han a sôma, male ma khur renga han thisen tuilien ahong suoka, aseï kilometer razan thum, ânthûk meter inik dôr ani.

15 Hanchu invâna misîrtheiloï neinun dang, roiipuitak le kamâmom ku mua. Mahan vânfirtongei sari leh ripuingei sari an oma, maha anûktakna ania, Pathien taksina misîrna mongnatak ngei an ni zoi sikin. **2** Hanchu mei leh ânpol ãim-en tuikhanglien phuozek ku mua. Sarâng menepu ngei rimil le riming number dônpu ngei khom ku mu ngei sa. Anni ngei hah Pathien'n a pêk ngei serândangei chôiin ãim-en tuikhanglien kôla an indinga **3** male Pathien firlâm, Moses lâ, le Belrite lâ hah an thoa: “Pumapa Pathien Râtinchung, ni sinthongei chu idôra roiinpui le kamâmom mo ani zoi! Namtinngêi Rêngpa, na lampuingei chu adikin asa tatak! **4** Pumapa tumo nang rin loa ânding loi rang? Tumo no roiinpuina phuong nuomloi rang? Nangma vai ke ânthieng ni ni. Namtinngêi hong an ta male chubai nang mûk an tih, ni sintho adik ngei hah mi murdi'n an mu sikin.” **5** Masuale han invâna biekin ân-ong ku mua, asûnga han Puon In Inthieng aoma. **6** Vânfirtongei sari ripuingei sari chôi ngei hah biekin renga an hong jôka, puoninnêm ânthieng ânêtêdap leh invôn an rôpgei han rângkachak kongrûngei an khita. **7** Hanchu iring parân minli ngei lâia inkhat han vânfirton sari ngei kôm han Pathien tuonsôt tuonsôta ring titpu taksina sip, rângkachak khuriângei sari a pêka. (aiôn g165) **8** Biekin hah Pathien roiinpuina leh sinthotheina meikhûn asip zoia, male vânfirton sari ngeiin ripuingei sari an hongchôi hah ahek mâka chu Pathien biekinna han tute lût thei mak ngei.

16 Hanchu Pathien biekin renga han rôl inringtakin vânfirton sari ngei kôm han: “Se unglâ, Pathien taksina khuriâi sari ngei hah pilchunga juong bunpai roi!” tiin chongin ki rieta. **2** Vânfirton inkhatna hah a sea, a khuriâi hah pilchunga ajuong bunpai zoi. Sarâng sînthona dônpu ngei le a rimil chubaimûkpu ngei chungu han pânsie natak asuok zoia. **3** Hanchu vânfirton inikna han a khuriâi hah tuikhanglien sûnga a bunpaia; tui pumpui hah mithi thisen angin ahong om zit zoi, male tuikhangliena iring parângei murdi an thi let zoi. **4** Hanchu vânfirton inthumna han a khuriâi hah tuidunggei le tuinârngei han a bunpaia, thisen ahong chang zit zoi. **5** Vânfirton tuingei enkolpu han, “O Mi Inthieng, A om tit le A om sai piel! No roijëkna chu adik ani. **6** Anni ngei han Pathien mingei le dêipungei thisen an mu suok sika thisen nêk rang ne pêk ngeia. An man rang rohoi piel an man anil!” a ti ki rieta. **7** Hanchu mâichâm renga han rôl ki rieta, “Pumapa Pathien Râtinchung! No roijëkangei

chu adikin asa tatak ani!” a tia. **8** Hanchu vânfirton minlina han a khuriâi hah nisa chungu a bunpaia, male nisa hah miriemngei kâng minlôngzit rangin phal ani zoi. **9** Anni ngei hah nisa lum taka kâng minlôngin an om zoia, ha dûktongna ripuingei chungu rachamneipu Pathien riming hah khomâk an sâma. Aniatachu an sietnangei renga inheini ânâlana minpâk uol mak ngei. **10** Hanchu vânfirton rangngana han a khuriâi hah sarâng rêngsukmuna han a bunpaia. A rêngram hah ijingin abômkhap zoia, miriemngei hah ana an riet rai sikin an meleingei an peta, **11** male an nangei sik le an pângei sikin invâna Pathien khomâk an sâma. Hanniese an sintho saloi lampuingei renga hah inhei uol mak ngei. **12** Hanchu vânfirton urukna han a khuriâi hah Euphrates tuidung lien han a bunpaia. Nisuo tienga rêngngei a hong rang ngei ta rangin lampui sinsai ani theina rangin tuidung hah akangphar zoi. **13** Hanchu dragon bâi, sarâng bâi le dêipu dikloi ngei bâi renga ratha inthiengloi ngei inthum uichokngei angati ku mua. **14** Anni ngei hah ramkhoringei rathangei sinikhêllegei sin ngâi an ni. Pathien Râtinchung Nikhuo roiinpuia indoina taka hong koi mintûp rangin ma ratha inthum ngei ha rammuol pumpuia rêngngei murdi kôm an se zoi. **15** “Rangâi roh! Inru angin kêng ku juong rang! Masikin mipui kêra dierkaiboa lônin mâimôk an shak loina rangin, tukhom inningchienna om ngâipu le a puonngêi insil chienna om ngâipu chu satvur ani!” **16** Hanchu rathangei han rêngngei hah munkhata Hebrew chongin Armageddon an ti muna han an koibûm ngei zoi. **17** Hanchu vânfirton sarina han a khuriâi hah phâivuo kêra a bunpaia. Biekina rêngsukmun renga rôl inringtak ahong oma, “Anthot zoi! a tia. **18** Mahan kôlinleka dadaptingei, mechêk puokngei, le ningnupuingei ahong oma. Pilchunga munisingei sinphut renga ma angdôra ningnupui hah chu la om ngâi maka; maha ningnupuingei lâia a siettak ala ni!” **19** Khopuillen roiinpui hah munthumin ânphala, male ram pumpuingeia khopuilliengei sietin an om zoi. Pathien'n Babylon roiinpui hah a riettita, male a khuri le uain a min nêka—a ningthik sabakna uain hah. **20** Tuihuolngei murdi ânmanng rieia, muolngei murdi khom ânmanngrip zoi. **21** Iriel lientatak ngei her sômrangea dôra rik, invân renga miriemngei chungu ajuong tâka, ha iriela dûktongna ripui an tong hah ana rai sikin Pathien khomâk an sâm zoi.

17 Hanchu vânfirton sari ngei khuriâi sari chôi ngei lâia inkhat a hongu, ko kôm, “Hong roh, tuidung tamtak kôla sin khopuillen roiinpuia notizuo inthang dûkmintonga om rang tie hah nang min mûng ki tih, a tia. **2** Pilchunga rêngngeiin amanu leh an inrêpui ngâia, pilchunga mingei murdi khom an inrêpuina uain nêkin an inrûi ngâi.” **3** Ratha'n ni manga, male vânfirtonin ramchâra ni tuonga. Mahan Pathien êrona riming minieka sip, lungei sari le rikingei sôm dôn, sarâng seninlâr chungu chuong nupang ku mua. **4** Nupangnu hah puon

senduk le seninlârin ân voa, rângkachak retheingei, lungmantamngei le lungintêrnei leh ân voa. A kuta mitir om le a hurna porinchena neinunngeia sip rângkachak khuri a chôia. **5** Amanu machala han riming, aomtie inthup, “Babylon roiinpui, rammuola notizuornei murdi le pinkuohurngei nû,” tiin miziekian aoma. **6** Male ha nupangnu hah Pathien mingei thisen le Jisua ranga iemom sika thata omngei thisen inrûiin ku mua. Amanu hah ku mu lehan, ka kamâm sabaka. **7** “Itho mo na kamâm baka?” tiin vântîrton han mi rekela. Nupangnu le a chuongna sarâng lunging sari le rikingei sôm dôu omtie inthup nang ril ki tih. **8** Sarâng hah voikhat chu a lei ringa, aniatachu ring khâi maka; khurmongboi renga hong jôk a ta, in mangna han sêng atih. Pilchunga miriem omngei, rammuol insieng mâna ringna lekhabua an rimingngei mizieka omloi ngei han sarâng hah an mu tena chu anrêngin kamâm an tih. Voikhat chu a ringa; atûn chu ring khâi maka, hannirese la hôn lang nôk atih. (Abyssos g12) **9** Mahin vârna le riethena anâng. Lu sari ngei hah nupangnu insungna muol sari ngei hah an ni. Anni ngei hah rêngngei sari ngei khom an ni sa: **10** rangnga ngei chu an inleta, inkhat chu alân lala, inkhat chu la hong inlal maka, hong inlal khomrese chomolte vai roijêk atih. **11** Male sarâng voikhat alei ringa, aniatachu aring khâi loi khom hah sari ngei kêra inkhat rêngpa irietna ania, in mangna tieng a se tir zoi ani. **12** “Riki sôm nu mu ngei hah rêngngei sôm ala hônlal loi ngei hah an ni, aniatachu sarâng le rêngngei anghan konta khat chu inlal rangin rachamneina pêk la nîng an tih. **13** Ma sôm ngei hah anrêngin an neinunkhîn dôn munkhat ania, male an sinthotheina le rachamneina hah sarâng kôm pêk an tih. **14** Belrite hah doini inbuonpui an ta; aniatachu Belrite hah pumangei Pumapa le rêngngei Rêngpa ani sikin anni ngei hah mene ngei a ta, a menena hah a koi ngei, a thangsai ngei, le taksônoma ama nûkjûipungei khomin changsa an tih.” **15** Ma vântîrton nanâk han ko kôm, “Notizuornu insungna ngâi tuingei nu mu hah, namtinngei, mingei, jâtngai le chongngei an ni, a tia. **16** Rikingei sôm le sarâng nu mu ngei han notizuornu hah dem an ta; a neinun dôn ngei murdi lâk pe let an ta, akorongin mâkrak an tih; a meh khom sâk an ta, mei leh hâlmin mang an tih. **17** Pathien chongngei le a neinunkhîn ngei ahongtung adik theina rangin sarângin roiajêkna rangin an sinthotheina hah a kôma pêk rangin Pathien'n an mulungngei sûnga inruolna a dar pe ngeia. **18** “Nupangnu nu mu hah khopuilien roiinpui pilchunga rêngngei chunga roijêk ngâipu hah ani.”

18 Masuole chu vântîrton dang invân renga juong chum ku mua. Ama han rachamneina lientak a dôna, male a roiinpui nân pilchung pumpui a êlminvâra. **2** Ama han rôl inringtakin ân ieka: “Amanu hah ânlet zoi! Babylon Roiinpui hah ânlet zoi! Amanu hah atûn chu ramkhoringei le ratha innim ngei omna mun; mitir om jâtngai murdi le vâ innim ngei le ram sâ innim ngei

chekinbuolna mun ahongni zoi. **3** Namngei murdi'n amanu uain hah an nêka a hurna uain rât hah. Pilchunga rêngngeiin amanu hah an inrêpui ngâia, male a hurna zotorboi renga rammuola sadâi mingei an neipui ngâi,” tiin. **4** Hanchu invân renga rôl dangin: “Hong jôk roi, ki mingei! Amanu renga hah hong jôk roi! Amanu sietnangei han nin inchel tet rang nimak; Amanu dûktongna han khom nin tong rang ni tet mak! **5** Amanu sietnangei hah invân insângtak ahong sunrak zoia, male Pathien'n a dikloina lampuingei khom a riettii tho ngai. **6** Nin chunga a tholam anghan a chunga khom tho ungla; a tho ngei murdi hah bâknikin thuon nôk roi. Ju nêk ranga nangni a mintuo pe anghan bâknika râtin a kilât minsip pe roi. **7** Amanu hah dûktongna tamtak le ngâisietshak roi roiinpui an ti le hoiinhâia amanunanâk ân pêk anghan. Amanunanâk mulungrîlin ân tia: ‘Mahin, rêngnûn kên sunga! Meithâi reng ni mu-ung, Ngâisietna reng tong tet no ning!’ **8** Hima sikin, sûnkhat sûngin amanu hah dûktongna leh ripuingei, natna, ngâisietna, le mâitâm hong tung pe atih. Male amanu hah mei leh hâlin om atih, asikchu amanu, a roijêkpu hah, Pumapa Pathien râtak ani,” tiin ki rieta. **9** Pilchunga rêngngei amanu ân rêpui ngâi ngei le hoiinhâipui ngâi ngei han ma khopuilien kângna khu hah an mu tika chu chapin la châ an tih. **10** Amanu dûktongna hah tong sa ni-ung ti an chi sikin alazanna an indinga. Anni ngei han, “Babylon khopuilien roiinpui le det! Nu chungroi ântak! Nu chungroi ana! Konta khat sûngin te dûkmintong no om zoia!” an tia. **11** Pilchunga sadâi mingei khom han amanu hah beidongin an châ zoia, tutên an neinunngei an rochôk khâi loi sikin; **12** tutên an rângkachak, sumdâr, lungmantamngei, le lungintêrnei; an rosompuon neinunngei, puosendukngei, puoninnâl ngei, le puoseninlâr ngei; thing mirimhoi jât dadangngei le sâiha leh an sin ngei murdi le thing manluttak, sumdâr le thîr le sâilungvâra an sin ngei; **13** male thingruzunghumngai, sâkjât mirimhoi ngei, mirimhoi hâl jât ngei, murra le bero, uain le olive sariiek, vâipôldi le bu, serâtte le belri, sakor le sakorkaringei, suokngei le munisi ringnangei an ni. **14** Sadâi mingeiin amanu kôm han, “Neinun asa ngei dôn ranga nu nuom murdi hah ân mang suo zoi, male ne neina le ne enhoina murdi ahek zoi, man nôk tet khâi no ti nih!” an tipea. **15** Sadâi mingei ma khopuiliena sadâi an thona sika hong nei ngei han, a dûktongna han tong sa ni-ung tih chi sikin alazanna inding an tih. Beidongin châ an ta, **16** male, “Khopuilien roiinpui rangin idôrmo ântak! Idôrmo ana! Amanu han rosompuon, puosenduk le seninlâr, male rângkachak retheingei, lungmantakngei le lungintêrnei leh ânvo ngâia! **17** Male konta khat sûngin te a neinunsampâr murdi ân mang let zoi hi,” fîng an tih. Rukuonga ulien ngei le a chuongngei, le rukuong chôi pungei le adadangngei tuikhangliena ânloa ân vâi ngei murdi khom alazanna indingin, **18** male amanu kângna meikhu hah an mûn chu: “Hi khopuilien roiinpui anga khopuilien hi chu la

om reng ngâi mak!” tiin an inieka. **19** An lua phildi an phula, beidongin an chapa, “Khopuilien roiinpuu rangin, idôra ântak! Idôra ana mo ani zoi! Amanu hah khopuilien a neina sika tuikhangliena rukuong dôn ngei khom lei nei sa thei! Konta khat sângin le neinunngai murdi ânmang let zoi!” an tia. **20** Invân le Pathien mingei nan râiminsân roi! firtonggei le dêipungei nin râiminsân roi! Nin chung a tholam angtakan Pathien'n a dem zoi sikin! **21** Hanchu vânfirtôn râtak hin bunôiinalung lienpa dôra angha a lâka male tuikhangliena a vôrra, “Babylon khopu roiinpuu tak chu hima dôra nân vô rîng a ta, tûtên mu nôk tet khâi noni ngei, a tia. **22** Serânda miringngai, munisi rôlnei, theili miringngai le bekul miringngai nu sûnga riet nôk ni tet khâi no nih! Sin zongna lama a sin thei mi reng nu sûnga om tet khâi noni ngeia; male nu sûnga han sângsuk rahang khom riet nôk ni tet khâi no nih! **23** Nu sûnga han châti vâi khom mu nôk tet ni khâi no nia; mâk le moi rahang reng nu sûnga han riet ni tet khâi no nih. Na sadâi mingei hah rammuol pumpuua mi lienngai an nia, male no dôi dikloiin rammuol pumpuua mingei nu huong ani!” **24** Babylon hah dêipungei le Pathien mingei thisen suokna khopuilien ani sikin dũkmintongin aoma; ani, pilchung a thata omngai murdi thisen suokna ani.

19 Masuole han invâna loko mipui tamtak ngei he rahang inringtak angati, “Pathien minpâk roi! Sanminringna, roiinpuina, le sinthotheina ngei chu ei Pathien ta ani! ti ki rieta. **2** A roijëknangei chu adikin asa ani! Ama han notizuor inthang, ânrêna sika pilchung siet ngâi le a firlâmngai that ngâinu theiloi minchangin dũk a mintong zoi.” **3** An iniek sira, “Pathien minpâk roi! Khopuilien roiinpuu kâng minhekna meidonngai renga meikhu chu tuonsôt tuonsôtin chungtieng kal tit atih!” (aion g165) **4** Upangei sômnikminli le iring parân minli ngei han inbokin, “Amen! Pathien minpâkin om rese!” tiin rêngsukmuna insungpu hah chubai an mûka. **5** Hanchu rêngsukmun renga han rôl ahôn ringa, “Ei Pathien manpâk roi, a firlâmngai murdi le mingei murdi, achîn alien, ama mirit tho ngei murdi'n!” a tia. **6** Hanchu loko tamtak rahang, tuitâk rahang angati, mechêk puok rahang inringtak angati, “Pathien minpâk roi! Pumapa ei Pathien Râtinchung hih Rêngpa ani! an ti ki rieta. **7** Ei râiminsân ei ti u; a roiinpuina minpâk ei ti u! Belrite innei zora ahong tung zoi, male a moi khom amananâkin ânthok zoi. **8** Amanu hah puoninnêm ânthieng ântêrdap insil rang pêkin aom zoi.” (Puoninnêm hih Pathien mingei sintho asa ngei hah ani). **9** Hanchu vânfirtôn han ko kôm, “Mahi miziek roh: Belrite inneina ruolhoia siela omngai chu satvur an ni.” Male vânfirtôn han abôk sira, “Ma ngei hi Pathien chong dik ngei ani,” a tia. **10** A ke bula chubaimũk rangin kên boka, aniatachu ama'n, “Ma anghan tho no roh! Keima khom ni firlâm champui le iempu champuingei, Jisua chongtak phuonga pompu ngei murdi na champui kêng ki ni. Pathien chubaimũk roh!” ni tia. Jisua chongtak a phuong hih Pathien chongrilna

ratha ani. **11** Hanchu invân ân-ong ku mua, male mahan sakor ngoi aoma. Achunga chuongpu hah Taksônôm le Adik ani; ama han adiktakin roi a jêka a râlnei a doi ngâi. **12** A mitngai hah meidon aphuo, male a lua rênglukhumngai tamtak ân khuma. A chung a riming ânziek amananâk pêna chu tûtên imo aomtie an riet theiloi a dôna. **13** Kârcholiinчуol thisen ânzozit ân haka. A riming chu, “Pathien Chong,” ani. **14** Invâna râlmingei han a nũk an jũia, puoninnêm ngoi ânthieng leh invôn sakor ngoi ngei chung a chuongpa. **15** A bái renga khandai ngaidak ahong jôka, ma lehan namtinngai doiin mene atih. Thîr tôkmo le an chung a roijëk a ta, male Râtinchung Pathien taksina natak uain sômna khur sûnga han sirdên atih. **16** A kârcholiinчуol le a keêla han, “Rêngngai Rêngpa le pumangei Pumapa,” ti riming miziekin aoma. **17** Hanchu vânfirtôn nisa chung a ânding ku mua. Phâivuo kâra vângai avuong murdi kôm han rôl inringtakin ân ieka: “Hong unglâ hontup roi Pathien ruolhoi roiinpuitaka rangin! **18** Hong unglâ, rêngngai meh, râlmî uliengei meh, le râlmingei meh, sakorngai meh le a chung a chuongngai meh, mingei murdi meh, suokngai meh le zalenngai meh, alien le achîn ngei meh, hong sâk roi!” a tia. **19** Hanchu sarâng le pilchung a rêngngai le an râlmingei hah sakor chung a chuongpu le a râlmingei doia inbuonpuu rangin an hontup ku mua. **20** Sarâng hah an sũra, dêipu dikloi a mitmua sininkhêlnei sinpu hah khom an sũr sa. (Ma sininkhêlnei a sin sika han sarâng sinthona dôn ngei le arimil chubaimũk ngâipu ngei hah a huong ngei ngâi ani.) Sarâng le dêipu dikloi ngei anruonin an ringchungin kâta kâng, meidila han an vôrpai ngei zoi. (Limnê Pyr g3041 g4442) **21** An râlmingei hah chu sakor chung a chuongpu bâia hong jôk khandai lehan a that ngeia; male vângai murdi han an phari dodôrin an meh ngei hah an sâk zoi.

20 Hanchu invân renga vânfirtôn juong chum a kuta khurmongboi chabi le Zingjirũi lienpa chôu ku mua. (Abyssos g12) **2** Dragon, tienlâia rûlpui, maha Diabol, aninônchu Soitan hah a sũra, kum isâng khat rangin a khitbel zoi. **3** Vânfirtôn'n khurmongboia han a mathâk paia, a khâra, kum isâng ahek mâka chu namtinngai a huong khâi loina rangin a kalrap zoi. Masuole chu ama hah chomolte rangin mojëk ngêt rîng atih. (Abyssos g12) **4** Hanchu rêngsukmunngai ku mua, a chung a ânsungpu ngei hah roijëk thei rangin rachamneina pêkin an oma. Jisua'n chongtak a phuong le Pathien chong an misîr sika an lutana omngai rathangei khom ku mu sa. Anni ngei han sarâng le arimil chubaimũk mak ngeia, sarâng sinthona khom an machalngeia mo, aninônchu an kutngeia mo khom dôn uol mak ngei. Anni ngei hah an hong ringa, male Khrista leh rêngngai anghan kum isâng roijëk rangin an om zoi. **5** (Mithi dangngai hah chu kum isâng ahek mâka chu la ring mak ngei.) Mahi thina renga inthoinôkna masataka ani. **6** Ma inthoinôkna masataka inchelpu ngei chu ânthieng le vânsa tatak an ni. Thi inikna han an chung a rachamnei khâi maka; anni

ngei hah Pathien le Khrista ochaingei nŕng an ta, male ama leh kum isàng khat roijêk an tih. **7** Kum isàng ahek suole chu, Soitan hah ân tângna renga mojôk nŕng a ta, **8** male ama han namtingnei rammuol pumpui chungha chekinchângnei huong rangin sêng a ta, Gog le Magog. Soitan'n râlbuola rangin anni ngei hah hong mintûp ngei a ta, an tamtie chu tuikhanglien panga sietsai tamdôr nŕng an tih. **9** Pilchung pumpuia an inzara male Pathien mingei rubuk le khopuilien a lungkham ngâi hah an huola. Aniatachu invân renga me ajuong chuma anni ngei hah akâng minmang ngei zoi. **10** Hanchu Diabol, anni ngei huongpu, hah sarâng le dêipu dikloi an lei vôrpaina mei le kât dila han an vôrpai zoia; male anni ngei hah tuonsôt tuonsôtin sùn le jân dûkphenêng bitin om an tih. (aiôn g165, Limnê Pyr g3041 g4442) **11** Hanchu rêngsukmun ngoi lienpa inkhat le a chungha ânsung ngâipu hah ku mua. Amakung renga han pilchung le invân an rotpaivinga, male mu nôk nikhâi mak ngei. **12** Male mithi ngei, alien achîn ân-angсарin, rêngsukmun motona an indingin ku mua. Lekhabu khom ânphara, male lekhabu dang ringna lekhabu khom ânphar sa. Mithi ngei hah an sin lei tho dungjûiin, lekhabungeia achuong anghan an roijêkin an om zoi. **13** Hanchu tuikhanglien han asûnga mithi omngei hah ahong mojôk paia. Thina le mithi khuon an sûnga mithi omngei hah an hong mojôk ngei sa. Male anrêngin an sin lei tho dungjûiin an roijêkin an om zoi. (Hadês g86) **14** Hanchu thina le mithi khuo ngei hah meidila vôrpaiin an om zoi. (Hi meidil hih thi inikna ani.) (Hadês g86, Limnê Pyr g3041 g4442) **15** Tukhom ringna lekhabua an rimingnei mizieka omloipu ngei kai chu meidila han an vôrpai ngei zoi. (Limnê Pyr g3041 g4442)

21 Hanchu invân thar le pilchung thar ku mua; invân masa le pilchung masa ngei ha ânmanda, male tuikhanglien khom ânmanrip zoi. **2** Male Khopuilien Inthieng, Jerusalem thar hah, moiin a pasal don ranga ânthoka ân zoisai anghan Pathien kôm invân renga juong chum ku mu sa. **3** Rêngsukmun renga rôl inringtakin ahong chongin ki rieta: “Atûn Pathien in chu munisingei lâia ajuong om zoi! Ama chu an kôm om a ta, male anni ngei hah a mingei nŕng an tih. Pathien lelên an kôm om a ta, male ama hah an Pathien nŕng atih. **4** Ama'n an mitta mithirthingei murdi hûmînsâi pe ngei atih. Thina om khâi no nia, beidongnangei, chapnangei aninônchu natnangei khom om khâi no ni. Neinin muruo ngei hah ânmand suozoi.” **5** Hanchu rêngsukmuna insung ngâipu han a tia, “Male atûn chu neininungei murdi ki sin minthar zoi!” Ama han ko kôm, “Ma hih miziek roh, asik chu hi chongngei hih adik le taksônôm an ni, a ti sa.” **6** Male ko kôm, “An zoi suozoi! Keima hih amotontak le anûktak, aphutna le amongna ki nih. Tukhom an tuiinrâl ngei murdi chu ringna tuikuong renga han amanboiin min nêk ngei ki tih, a tia. **7** Amenepu ngei ngân chu hima ngei hih ko kôm renga man an tih: keima an Pathien nŕng ka ta, male anni ngei hah ka nâingei nŕng an tih. **8**

Aniatachu mithâidôpngei, iemomloingei, pinkuohurngei, mithatngei, inditnasaloi thongei, dôichôngei, mirmil biekgnei, le milakngei murdi—omna rang mun chu mei le Kât kângna dila hah ani, maha thi inikna ani.” (Limnê Pyr g3041 g4442) **9** Vânfirtan sari ngei lâia inkhat khuriâi saria sip ripuingei mongna chôipu han ko kôm a hong, “Hong roh, male Belrite lômnũ rang Moi hah nang min mu ki tih,” ni tia. **10** Ratha'n mi manga, male vânfirtan han muol insângtak sîpa ni tuonga. Pathien kôm invân renga juong chum Khopuilien Inthieng, Jerusalem hah mi min mua **11** male Pathien roiinpuinân ânêrdapa. Khopuilien hah lungmantam jasper lung angin, crystal lung anghan avâra. **12** Kulpuilien roiinpui, insâng a dôna, mokotngei sômleinik hah vânfirtanngnei sômleinik a enkol rang an oma. Mokotngei chungha han Israel jât sômleinik ngei riming ânzieka. **13** Akângtieng zet han mokotngei inthum aom paka: nisuotieng inthum, simtieng inthum, mârutieng inthum, nitâktieng inthum. **14** Khopuilien kulpui hah lungphûm sômleinik chungha sin ania, manglei chungha han Belrite firtan sômleinik ngei riming ânzieka. **15** Vânfirtan mi chongpuipu han khopuilien mokotngei le a kulpuingei minkhî rangin rângkachak minkhîna rotuon a dôna. **16** Khopuilien hah arikil atabanga, adung akhang an êlbanga. Vânfirtan han minkhîna rotuon leh khopuilien hah a minkhia: adung hah mile isângkhat raza rangna ania, akhang le ânêng khom adung dôr ani. **17** Vânfirtan han kulpui khom a minkhi sa nôka, male ânêng hah feet 216 ania, minkhîna an mang ngâi a chôi dungjûiin. **18** A kulpui hah jasper lung sin ania, male khopuilien hah rângkachak ânthârlaka sin ania, fim-en dôra vârlie ani. **19** Khopuilien kulpui lungphûmngnei hah lungmantamngnei jât dadangngnei leh minvo ani. Lungphûm motontak hah jasper ania, inikna hah sapphire ania, inthumna hah agate ania, minlina hah emerald ania, **20** rangngana hah onyks ania, urukna hah carnelien ania, sarina hah kuartz eng ania, irietna hah beryl ania, ikuona hah topaz ania, sômna hah chalcedony ania, sômleikhatna hah turkuoesia ania, sômleinikna hah amethyst ani. **21** Mokot sômleinik ngei hah lungintêrngnei sômleinik an nia; mokot zet hah lungintêr inkhata sin chit an ni. Khopuilien lamlien hah rângkachak ânthârlaka sin ania, fim-en eninlenpatthei anghan ani. **22** Khopuilien sûng han biekin reng mu ma unga, Pumapa Pathien Râtinchung le Belrite hih biekin an ni sikin. **23** Khopuilien chungha êlminvâr rangin nisa le thâ nâng khâi maka, Pathien roiinpuinân a êlminvâr ngâi sikin, le Belrite hih a châti ani. **24** Rammuola mingei hah avâra han lôn an ta, male pilchunga rêngngei an roiinpuinangei hong chôl lût an tih. **25** Khopuilien mokotngnei hah sûtin mongin om a ta; khârin om tet noni ngei, mahan jân aom khâiloi rang sikin. **26** Khopuilien sûnga han namtingnei roiinpuina le neininunsampâr hong chôl lût nŕng atih. **27** Aniatachu neinin inthiengloi ngei, tukhom inzakupiôm sin thongei le milak thongei chu khopuilien sûnga han ite lûtpui thei no ni ngei. Belrite ringna lekhabua an

rimingngei mizieka ompu ngei vai kêng ma khopuulien han an lût thei rang ani.

22 Vânfirton han ringna tuidung khom mi min mu sa, crystal anga ântêrdap, le Pathien le Belrite rêngsukmun renga juong luong **2** male khopui lamlien alâitaka aluonga. Tuidung pang kângnik han ringna thingkung aoma, thâ tin vêlkhat, a kuma voi sômleini ânra ngâi aoma; male abuongei hah namtingnei damna rang ani. **3** Khopuulien sũaga han Pathien khomâksâmna nuoia aom ite man nikhâi no nih. Pathien le Belrite rêngsukmun hah khopuulien sũaga han om a ta, male a firlâmngiei han ama chubaimûk an tih. **4** A mâi mûng an ta, male an machalngiei han a riming inziek atih. **5** Jân om khâi nonia, male châtîngiei aninônchu nisavâr khom nâng khâi noni ngei, Pumapa Pathien hah an vâr rîng a ta, male tuonsôt tuonsôtin rêngngiei anghan rojêk an tih zoi. (aiôn g165) **6** Hanchu vânfirton han ko kôm, “Hi chongngiei hih adika male iem thei ani. Male Pumapa Pathien, dêipungei kôma ama Ratha pèkpu han neinun hong tung lai ngêt rang ngei hah a firlâmngiei kôm min mu rangin a vânfirton a fîr ani,” a tia. **7** Jisua'n, “Rangâi roh! Ku juong lai rang kêng ani zoi! Hi lekhabua dêipu leiti chongngiei jômpu ngei chu satvur an ni!” a tia. **8** Keima, John, hin hi neinunngiei murdi rietpu le amupu ki ni. Male manglei hah ki rieta, ku mu suole han, ma neinunngiei mi min mupu vânfirton ke bula han kên boka chubaimûk rang ko thoa. **9** Hannirese ama han ko kôm, “Ma anghan tho no roh! Keima khom nangma leh na lâibungngiei dêipungei le hi lekhabu sũaga chongngiei jômpu ngei murdi firlâm champui kêng ki ni. Pathien chubaimûk roh!” a tia. **10** Male ama han ko kôm, “Hi lekhabu sũaga dêipu leiti chongngiei hih ipin dar no roh, hingei murdi hong tungna rang zora hih anâi zoi sikin, a tia. **11** Tukhom mi saloi chu asalo tho bang ngêt a ta, male tukhom mi porinche chu porinchên om bang ngêt a ta; tukhom mi sa chu asa sin bang ngêt a ta, male tukhom mi inthieng chu inthiengin om bang ngêt atih.” **12** Jisua'n, “Rangâi roh! Ku juong lai rang kêng ani zoi! Mitin an sintho dungjûia pèk ngei chit rangin ka râisânmanngiei juong chôi ki tih, a tia. **13** Keima amotontak le anûktak, aphutna le amongna ki ni.” **14** Ringna thingkung renga theimara an sâk theina rang le mokotngiei renga khopuulien sũaga an lût theina ranga an puonngiei rusûk minsâipu ngei chu satvur an ni. **15** Aniatachu khopuulien pênthieng han chu uingei le dôitheingiei, inditnasaloi thongei le mithatngiei, mirmil biekngiei le chongngiei le sinthoa milak thopungei hah om an tih. **16** “Keima, Jisua'n, hi neinunngiei hih koiindangngiei nin kôma phuông rangin ka vânfirton ku juongfîr ani. Keima David insûngkuo le a richisuonpâr renga; Keima jîng sikhovâr vârtak ki ni.” **17** Ratha le Moi ngei han, “Hong roh!” an tia. Hima hih ariet ngei murdi'n, “Hong roh!” ti sa ngêt rese ngei. A tuiinrâl ngei murdi; hong roi, a nuom ngei murdi'n ringna tui hi amanboiin

hong nèk rese ngei. **18** Keima, John, tukhom hi lekhabua dêipu leiti chongngiei ariet ngei chu inngartakin inningna ki min riet ngei: tumakhatin hi chongngiei hih an bôkin chu amapa aninônchu amanu hah hi lekhabua misîra om dũktongnangiei hih Pathien'n bôk pe ngei atih. **19** Male tukhom hi lekhabu sũaga dêipu leiti chongngiei an paiin chu hi lekhabua misîra om an changrangtum ringna thingkunga theimara le Khopuulien inthieng renga hah Pathien'n lâkpai pe ngei atih. **20** Hi minrietna pèkpu hin, “Ani tatak! Ku juong lai rang kêng ani zoi!” a ti. Ni rese. Juong ta roh, Pumapa Jisua! **21** Pumapa Jisua moroina hah mitin kôm om rese, Amen.

Male Khopuilien Inthieng, Jerusalem thar hah, moiin a pasal don ranga ânthoka ân zoisai anghan Pathien kôm invân renga juong chum ku mu sa. Rêngsukmun renga rôl inringtakin ahong chongin ki rieta: “Atûn Pathien in chu munisingei lâia ajuong om zoi! Ama chu an kôm om a ta, male anni ngei hah a mingei nîng an tih. Pathien lelên an kôm om a ta, male ama hah an Pathien nîng atih.

Chongphuong 21:2-3

Reader's Guide

Sakechep at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, *"As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him."* Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, *"And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned."* So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, *"Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth."* 2 Timothy 2:15. *"God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,"* 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Sakechep at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aidios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonymous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Sakachep--Sakachep-Bible/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luke 8:31
Rom 10:7
Chongphuong 9:1
Chongphuong 9:2
Chongphuong 9:11
Chongphuong 11:7
Chongphuong 17:8
Chongphuong 20:1
Chongphuong 20:3

aidios

Rom 1:20
Jude 1:6

aiōn

Matthew 12:32
Matthew 13:22
Matthew 13:39
Matthew 13:40
Matthew 13:49
Matthew 21:19
Matthew 24:3
Matthew 28:20
Mark 3:29
Mark 4:19
Mark 10:30
Mark 11:14
Luke 1:33
Luke 1:55
Luke 1:70
Luke 16:8
Luke 18:30
Luke 20:34
Luke 20:35
John 4:14
John 6:51
John 6:58
John 8:35
John 8:51
John 8:52
John 9:32
John 10:28
John 11:26
John 12:34
John 13:8
John 14:16

Sinthongei 3:21
Sinthongei 15:18
Rom 1:25
Rom 9:5
Rom 11:36
Rom 12:2
Rom 16:27
1 Korinth 1:20
1 Korinth 2:6
1 Korinth 2:7
1 Korinth 2:8
1 Korinth 3:18
1 Korinth 8:13
1 Korinth 10:11
2 Korinth 4:4
2 Korinth 9:9
2 Korinth 11:31
Galatia 1:4
Galatia 1:5
Ephesi 1:21
Ephesi 2:2
Ephesi 2:7
Ephesi 3:9
Ephesi 3:11
Ephesi 3:21
Ephesi 6:12
Philipi 4:20
Kolossa 1:26
1 Timothy 1:17
1 Timothy 6:17
2 Timothy 4:10
2 Timothy 4:18
Titus 2:12
Hebrew 1:2
Hebrew 1:8
Hebrew 5:6
Hebrew 6:5
Hebrew 6:20
Hebrew 7:17
Hebrew 7:21
Hebrew 7:24
Hebrew 7:28
Hebrew 9:26
Hebrew 11:3
Hebrew 13:8
Hebrew 13:21
1 Peter 1:23

1 Peter 1:25
1 Peter 4:11
1 Peter 5:11
2 Peter 3:18
1 John 2:17
2 John 1:2
Jude 1:13
Jude 1:25
Chongphuong 1:6
Chongphuong 1:18
Chongphuong 4:9
Chongphuong 4:10
Chongphuong 5:13
Chongphuong 7:12
Chongphuong 10:6
Chongphuong 11:15
Chongphuong 14:11
Chongphuong 15:7
Chongphuong 19:3
Chongphuong 20:10
Chongphuong 22:5

aiōnios

Matthew 18:8
Matthew 19:16
Matthew 19:29
Matthew 25:41
Matthew 25:46
Mark 3:29
Mark 10:17
Mark 10:30
Luke 10:25
Luke 16:9
Luke 18:18
Luke 18:30
John 3:15
John 3:16
John 3:36
John 4:14
John 4:36
John 5:24
John 5:39
John 6:27
John 6:40
John 6:47
John 6:54
John 6:68

John 10:28
John 12:25
John 12:50
John 17:2
John 17:3
Sinthongei 13:46
Sinthongei 13:48
Rom 2:7
Rom 5:21
Rom 6:22
Rom 6:23
Rom 16:25
Rom 16:26
2 Korinth 4:17
2 Korinth 4:18
2 Korinth 5:1
Galatia 6:8
2 Thessalonika 1:9
2 Thessalonika 2:16
1 Timothy 1:16
1 Timothy 6:12
1 Timothy 6:16
2 Timothy 1:9
2 Timothy 2:10
Titus 1:2
Titus 3:7
Philimon 1:15
Hebrew 5:9
Hebrew 6:2
Hebrew 9:12
Hebrew 9:14
Hebrew 9:15
Hebrew 13:20
1 Peter 5:10
2 Peter 1:11
1 John 1:2
1 John 2:25
1 John 3:15
1 John 5:11
1 John 5:13
1 John 5:20
Jude 1:7
Jude 1:21
Chongphuong 14:6

eleēsē

Rom 11:32

Geenna

Matthew 5:22
Matthew 5:29
Matthew 5:30
Matthew 10:28
Matthew 18:9
Matthew 23:15
Matthew 23:33
Mark 9:43

Mark 9:45
Mark 9:47
Luke 12:5
Jakob 3:6

Hadēs

Matthew 11:23
Matthew 16:18
Luke 10:15
Luke 16:23
Sinthongei 2:27
Sinthongei 2:31
1 Korinth 15:55
Chongphuong 1:18
Chongphuong 6:8
Chongphuong 20:13
Chongphuong 20:14

Limnē Pyr

Chongphuong 19:20
Chongphuong 20:10
Chongphuong 20:14
Chongphuong 20:15
Chongphuong 21:8

Sheol

Genesis 37:35
Genesis 42:38
Genesis 44:29
Genesis 44:31
Numbers 16:30
Numbers 16:33
Deuteronomy 32:22
1 Samuel 2:6
2 Samuel 22:6
1 Kings 2:6
1 Kings 2:9
Job 7:9
Job 11:8
Job 14:13
Job 17:13
Job 17:16
Job 21:13
Job 24:19
Job 26:6
Psalms 6:5
Psalms 9:17
Psalms 16:10
Psalms 18:5
Psalms 30:3
Psalms 31:17
Psalms 49:14
Psalms 49:15
Psalms 55:15
Psalms 86:13
Psalms 88:3
Psalms 89:48

Psalms 116:3
Psalms 139:8
Psalms 141:7
Proverbs 1:12
Proverbs 5:5
Proverbs 7:27
Proverbs 9:18
Proverbs 15:11
Proverbs 15:24
Proverbs 23:14
Proverbs 27:20
Proverbs 30:16
Ecclesiastes 9:10
Song of Solomon 8:6
Isaiah 5:14
Isaiah 7:11
Isaiah 14:9
Isaiah 14:11
Isaiah 14:15
Isaiah 28:15
Isaiah 28:18
Isaiah 38:10
Isaiah 38:18
Isaiah 57:9
Ezekiel 31:15
Ezekiel 31:16
Ezekiel 31:17
Ezekiel 32:21
Ezekiel 32:27
Hosea 13:14
Amos 9:2
Jonah 2:2
Habakkuk 2:5

Tartaroō

2 Peter 2:4

Questioned

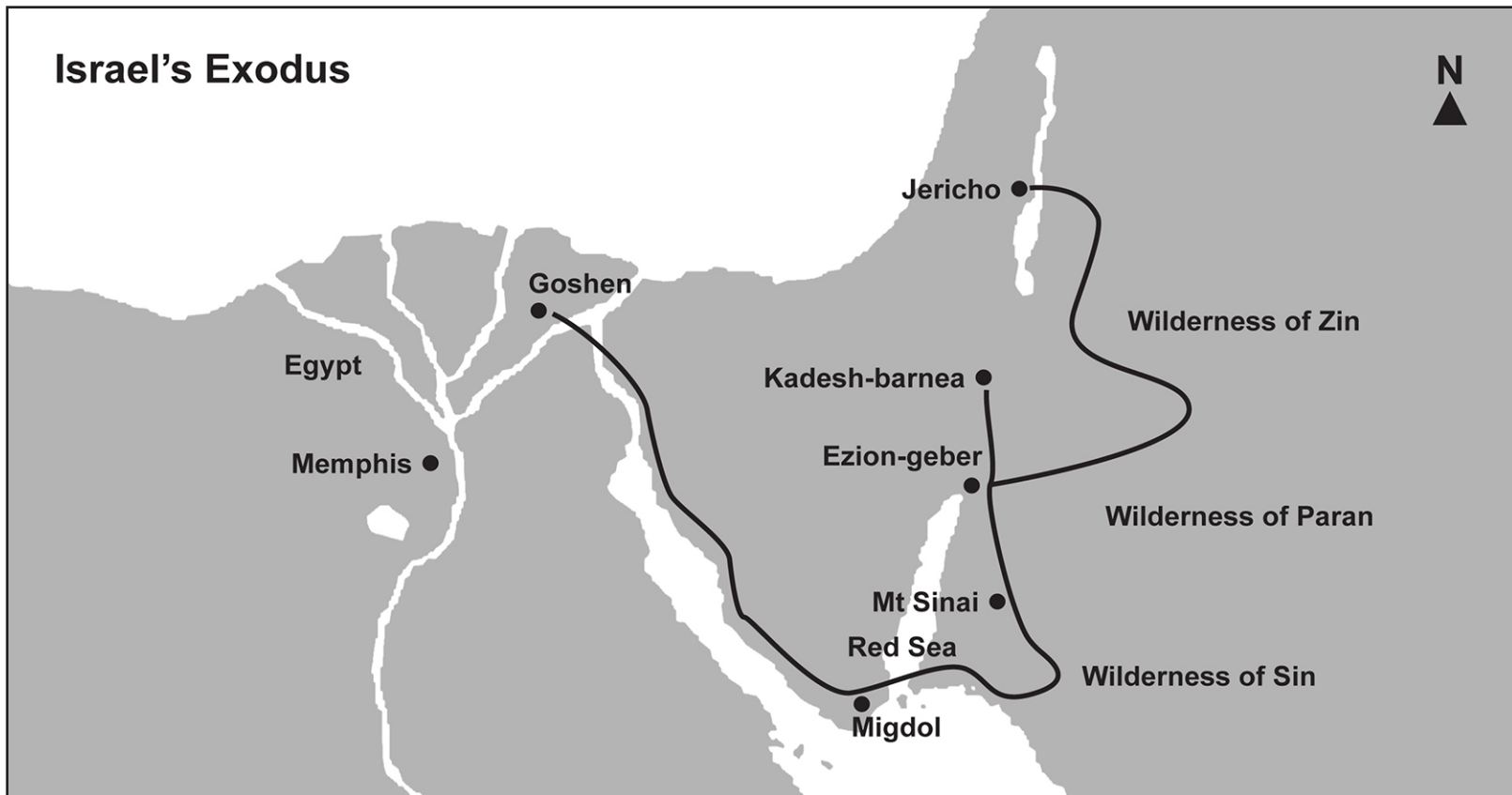
2 Peter 2:17

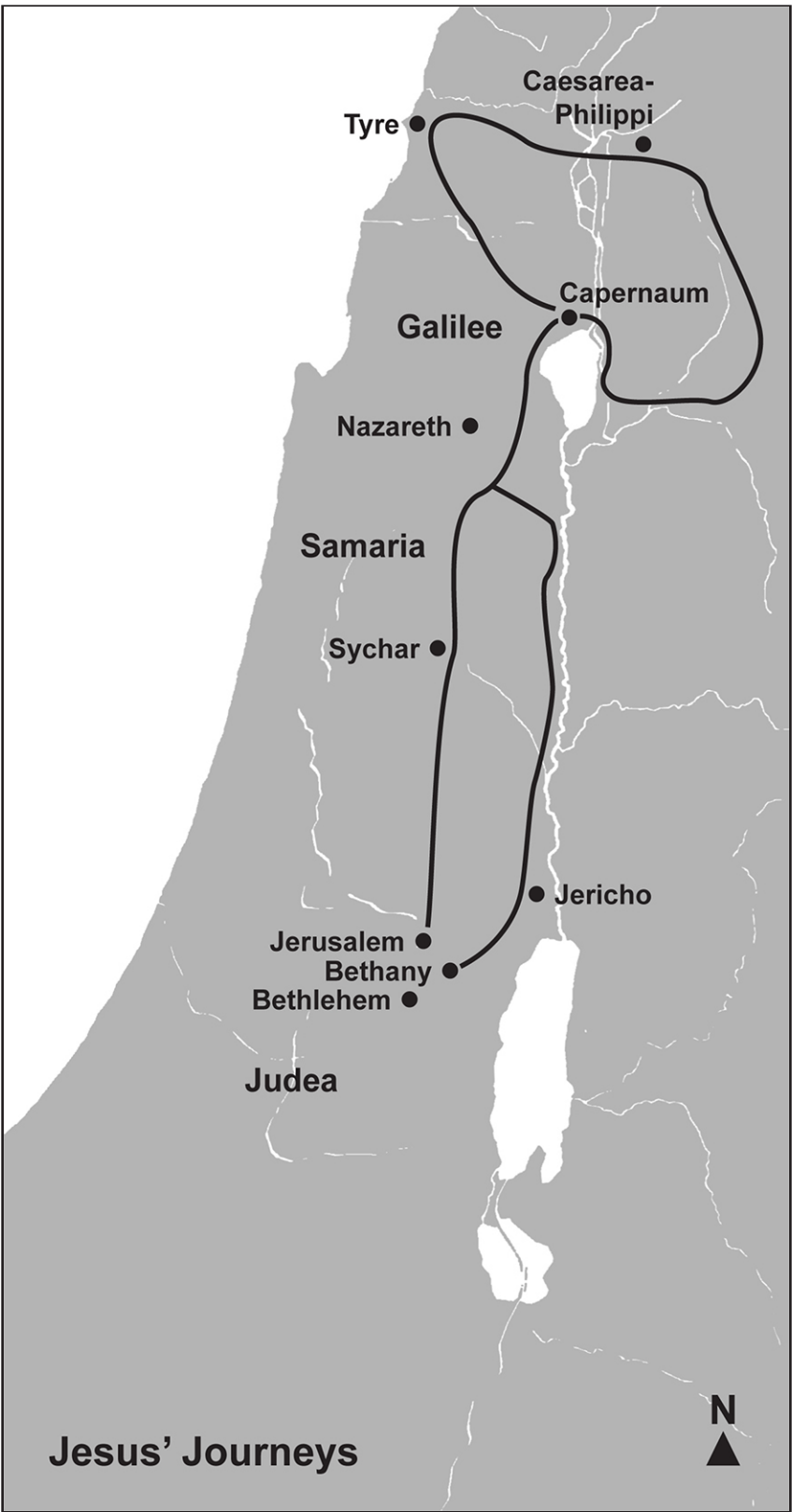
Taksônnân Abraham han, Pathien'n pêk ranga ram a khâm pe muna se rangin a koi lâihan Pathien chong jômîn a sena rang luo riet loiin a ram mâkin a se ani.

- Hebrew 11:8

Israel's Exodus

"When Pharaoh had let the people go, God didn't lead them by the way of the land of the Philistines, although that was near; for God said, 'Lest perhaps the people change their minds when they see war, and they return to Egypt!'" Exodus 13:17

Miriam Nâipasal luo mana mîn a sin an tho pe rangin juong maka; mi sin tho pe rangin le mi tamtak ngei ratan ranga a ringna pêk rangin ke a juong anit” a tia.

- Mark 10:45

Paul renga, Jisua Khrista tirlâm le tîrton ranga thang, Pathien'n a Thurchi Sa ngei miâr ranga koi. - Rom 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophecies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Uusher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyrd in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyrd in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Titus destroys the Jewish Temple
52	Paul imprisoned in Rome, Italy
39	Thomas reaches Malabar, India
33	Peter reaches Gentile Cornelius
	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ▶			Genesis 1:26 - 2:3		Mankind is created in God's image, male and female He created us				
How are we sinful? ▶			Romans 5:12-19		Sin entered the world through Adam and then death through sin				
Where are we? ▶			When are we? ▼						
			Innocence		Fallen			Glory	
▶			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age	New Heavens and Earth
			▶	God	Father	John 10:30	Genesis 1:31	God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light
Son	God's perfect fellowship	John 8:58 Pre-incarnate			John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise			
Holy Spirit	God's perfect fellowship	Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers	God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City					
▶	Mankind	Living	Genesis 1:1	No Creation No people	Genesis 1:31	No Fall No unholy Angels	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth	Matthew 25:41 Revelation 20:10	
		Deceased believing					Luke 16:22 Blessed in Paradise		
Deceased unbelieving	Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment								
▶	Angels	Holy	Genesis 1:1	No Creation No people	Genesis 1:31	No Fall No unholy Angels	Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels	
		Imprisoned					2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus		
		Fugitive					1 Peter 5:8, Revelation 12:10		Revelation 20:13 Thalaasa
		First Beast							Revelation 19:20 Lake of Fire
		False Prophet							Revelation 20:2 Abys
		Satan							
Why are we? ▶			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7		For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all				

Destiny

Sakechep at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, *"the gates of Hades will not prevail,"* Matthew 16:18. Paul asks, *"Hades where is your victory?"* 1 Corinthians 15:55. John wrote, *"Hades gives up,"* Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, *"Do not be afraid,"* because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to *"be afraid"* because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, *"out of the frying pan, into the fire?"* Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, *"Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'"* Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, *"You did not choose me, but I chose you,"* John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philipians 2:9-11.

Hanchu, muntina mingei murdi kôm se unglá, ku ruoísîn sin ngei unglá: Pa, Nâipasal le Ratha Inthieng rimingin Baptis ngei unglá, - Matthew 28:19